Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.

http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Sven Wimnell 29 april 2016: Vårbudgeten 2016, tidningsartiklar och förslag om en svensk världsplanering för svenska behov och planeringar för Sverige och 6 svenska regioner.
http://wimnell.com/omr36-39zzzo.pdf

Innehåll:

Sida

9 **Kapitel 1: Inledning.**

10 Utvecklingens krafter.
11 Systemet för mänskliga verksamheter.
14 22 politikområden för politiken
16 Vad borde regeringen i första hand syssla med? Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
17 Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
18 Den fundamentala påverkanskedjan

20 Sveriges regeringar under 100 år
22 Makthavare i världen efter andra världskriget.

24 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

26 **Kapitel 2: Vårbudgeten 2016, ett led i den rödgröna regeringens politik och ett led i världens politik under historisk tid sedan 5000 år tillbaka.**

27 Vårbudgeten lämnades till riksdagen den 13 april 2016.
31 Vårbudgeten 2016 på fem minuter
34 2016 års ekonomiska vårproposition
36 Riksdagen 13 april 2016 om vårbudgeten

Utgiftsområden:
1 Rikets styrelse
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
3 Skatt, tull och exekution
4 Rättsväsendet
5 Internationell samverkan
6 Försvar och samhällets krisberedskap
7 Internationellt bistånd
8 Migration
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering
14 Arbetsmarknad och arbetsliv
15 Studiestöd
16 Utbildning och universitetsforskning
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik
19 Regional tillväxt
20 Allmän miljö- och naturvård
21 Energi
22 Kommunikatione
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
24 Näringsliv
25 Allmänna bidrag till kommuner
26 Statsskuldsräntor m.m.
27 Avgiften till Europeiska unionen

97 **Kapitel 3: Tidningsartiklar om vårbudgeten och kommentarer om planering av världen och Sverige.**

ONSDAG/TORSDAG 13/14 april 2016

100 Vi satsar 500 miljoner på nyanländas etablering
102 Många mål, inga medel
103 Flyktingkostnader minskar tillväxten
104 Liberalerna: ”Nu töms ladorna
105 Det blir svårt att klara målen för jobb och bostäder
108 Skyll inte arbetslöshet på flyktinginvandringen
109 Miljarder kan bli småpengar
111 Magert nu i vår men det kommer fler förslag till hösten
113 Budget på minus – trots att skatteintäkterna ökar
115 Löfvens jobbmål blir allt svårare att uppnå
117 Så kan parterna få ner de ökande sjukskrivningarna
119 Inkomstgapet mellan barnfamiljer växer
120 Byggnads strejk förbryllar arbetsgivarna
121 Seniorerna blir räddningen för offentliga arbetsgivare
123 Män får vård – kvinnor betraktas som nervösa
124 1 500 stockholmare har gått från bidrag till lön
125 Ökad EU-press på skatteflyktingar
127 Världsbankschefen: förebygg ny flyktingkris
129 Momsfusket ger nätverk miljoner
131 Så lär sig finansvärlden att strunta i moralen
134 Framtidens elit skolas att tänja på principerna
136 Samvetslösa ekonomer. Vi håller moralen högt, skriver rektorn på Handelshögskolan
137 Ekonomisk moral. Vidare forskning om samhällets eliter krävs

FREDAG 15 APRIL 2016

138 Budgetdisciplinen kan urholkas
Den omdömeslöse ministern
Tillsätt kriskommission för arbetsmark-nadsreformer
Kaplan får kritik av statsministern
Gott omdöme underskattad egenskap
M vill begränsa välfärden
Johan Schück: Global svaghet ger intryck av svensk styrka
Prisökningen fortsätter – men saktar in
FI: 1 500 kronor mer i amortering med nya kravet

LÖRDAG 16 APRIL 2016

151 Skatt är den sanna girigheten
Därför fiskar vi röster i Indiska oceanen
Skattebetalarna står för obetalda under-hållsskulder
Centerns sparförslag: Flytta ensamkom-mande barn
M-ledaren riktar kritik mot Löfven
Nyanlända elever ska kunna bli inkvoterade
Andersson säljer in koldioxidskatt
Lavinartad ökning av kortbedrägerier

SÖNDAG 17 APRIL 2016

163 Skolans språkkris riskerar Sveriges konkurrenskraft
L ställer krav på slopade bostadssubven-tioner
Biståndsministern: Låt flyktingar försörja sig själva
Frågetecken kvarstår i tysk brunkolsaffär

MÅNDAG 18 APRIL 2016

168 Viktigt informera om försöken att manipulera
Jämförde Israel med nazism på 1930-talet
M kräver korten på bordet om kampanj

Avtal klart – byggkonflikten är över
Panamaaffären ger chans till ökad skattekontroll
De flesta kommunerna sviker sina bygglöften
Bostadspriserna fortsätter öka

TISDAG 19 APRIL 2016
178 Ta kontroll, Stefan Löfven
Även de mest utsatta behöver ges trygghet
Beslut om amorteringskrav måste förankras politiskt
Frågan är om Miljöpartiet klarar ytterligare en kris
Kaplans avgång ökar pressen
Det är möjligt att Löfven nu har fått det han ville
Statsministerns agerande får hård kritik
Tio riksdagsår kantade av kritik
Damberg: Vi kan inte påverka tyska utsläpp
Miljörörelsen dömer ut affären: Vattenfall smiter från sitt ansvar

ONSDAG 20 APRIL 2016
193 Miljöpartiet har tappat koncepterna
Många kommuner saknar en plan mot extremismen
Nu kan hela regeringen stuvas om
Svindlande kostnad för naturkatastrofer
Digitaliseringen både hot och möjlighet
Nya lånekrav följs av nytt skuldtak
Osakliga påståenden om stadsutveckling

TORSDAG 21 APRIL 2016
201 Ökad lönespridning sänkte den tyska arbetslösheten
14 000 kronor för mycket i pension – varje månad
Tidigare MP-språkrör har fått en miljon
Förtroendet för demokratin i farozonen
Uttalandena problematiska för partiet
Asylsökande bara rätt till akut vård
Kriserna i fokus på utrikesdag
Sextimmarsdag på prov gav färre sjukskrivna
Riksrevisorn: Fel kalkyl för snabbtåg
Fler besked om nya regler krävs för att få fart på flyttkarusellen
SL:s nya ordningsregler upprör
Så tycker politikerna i landstinget
Rörligheten löser inte bostadsbrist

FREDAG 22 APRIL 2016
220 Misstag och växtvärk
Att skapa arbete är att vilja
Mejlen visar hur Lundgren pressade tjänstemännen
Miljöpartiet tvingas ta fram en uppförandekod
Halv miljard till Nobelcentret för nytt forskningsinstitut
Förslag till Nobel Center vid Nybroviken i Stockholm.
Oppositionen vill fortsätta granskningen
Liberalerna kräver tusentals fler poliser
Miljöpartiets skandaler skymmer deras verkliga svek

LÖRDAG 23 APRIL 2016
233 Och nu var skallräkningens dagar tillbaka
Yrkesutbildningar kan inte strömlinje-formas som i dag
Assistansbolag med stora vinster ska hårdgranskas
Mitt liv skulle inte fungera utan assistansen
Vi grävde en grop åt oss själva
Ewa Stenberg: MP sådde tvivel om sina demokratiska värden
Löftet till väljarna om brunkolen gick om intet
SPV:s jurist ska utreda politikernas pensioner

SÖNDAG 24 APRIL 2016
251 Peter Wolodarski: Ja visst gör det ont när knoppar brister
Björklund varnar för radikalisering
Partiledaren både hinder och tillgång
Här är inkomstgränserna för 2015
Elitens trixande hotar den mellanmänskliga tilliten

MÅNDAG 25 APRIL 2016
259 Nytt miljonprogram unik chans att lösa flera frågor

Det behövs planeringar för Sverige och 6 svenska regioner och det behövs en svensk världsplanering för svenska behov.

262 **Kapitel 4: En svensk världsplanering.**

265 Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.

266 Sveriges riksdag

274 Förenta Nationerna, FN
274 Svenska FN-förbundet

277 EU Europeiska unionen

283 Sveriges regering

288 Regeringen inleder arbetet med att genomföra de globala målen
289 17 globala mål för hållbar utveckling
293 1 Ingen fattigdom
294 2 Ingen hunger
296 3 Hälsa och välbefinnande
297 4 God utbildning för alla
299 5 Jämställdhet
300 6 Rent vatten och sanitet
302 7 Hållbar energi för alla
303 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
304 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
305 10 Minskad ojämlikhet
307 11 Hållbara städer och samhällen
308 12 Hållbar konsumtion och produktion
310 13 Bekämpa klimatförändringen

311 14 Hav och marina resurser
312 15 Ekosystem och biologisk mångfald
314 16 Fredliga och inkluderande samhällen
315 17 Genomförande och globalt partnerskap

318 Regeringsförklaringen den 15 september 2015
328 Budgetpropositionen för 2016
332 En lång färd mot ett nytt globalt klimatavtal

334 Utrikesdeklarationen 2016
340 Sveriges regering
340 Utrikesdepartementet
342 Margot Wallström Utrikesminister
343 Isabella Lövin Biståndsminister
344 Bistånd och utveckling
345 Sverige och FN
346 Om Sverige och FN
348 Myndigheter med flera
349 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida

354 Mänsklig rättigheter.
355 De mänskliga rättigheterna
356 De mänskliga rättigheternas historia

356 Vilka rättigheter finns det?
357 Rätten att inte bli diskriminerad
358 Rätten till liv - dödsstraffet
359 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
361 Yttrandefrihet
363 Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
367 Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
368 Barnets rättigheter
370 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
372 Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
372 Rätten till hälsa
373 Rätten till arbete
373 Rätten till utbildning
375 Tanke- och religionsfrihet
375 Förenings- och församlingsfrihet
376 Privat- och familjelivet
377 Urfolkens rättigheter
379 Rättigheter för nationella minoriteter
382 Förbud mot slaveri och slavhandel
383 Förbud mot tortyr
384 Flyktingars rättigheter
386 Migranters rättigheter

387 Demokrati och mänskliga rättigheter
387 Rättsstaten och mänskliga rättigheter
388 På lätt svenska: Vad är mänskliga rättigheter?
389 Om mina mänskliga rättigheter kränks
390 Mänskliga rättigheter i Sverige
391 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till
392 Internationell granskning av Sverige
392 Enskilda klagomål mot Sverige

393 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
393 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter
395 De mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt Romstadgan

396 UD:s rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen

399 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Afrika (söder om Sahara)

400 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Asien och Oceanien

401 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Europa och Centralasien

402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Mellanöstern och Nordafrika

402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Nordamerika Latinamerika och Karibien

403 Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014
410 Vem gör vad?
411 Frågor & svar

412 Hans Rosling - en av världens främsta globala tänkare.
413 Gapminder
414 Världsnaturfonden WWF
415 Världsarvslistan

415 Sveriges och omvärldens historia
415 Filosofins historia.
415 Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.

416 Hur ska man kunna göra en svensk världsplanering?
417 Något regeringen borde börja med att klarlägga.
418 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter.
419 Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1:

419 Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?
Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den svenska världsplaneringen ?

420 Ett sätt att berätta om Förenta Staterna
420 Mänskliga rättigheter i Förenta Staterna 2012
434 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
437 Systemet för mänskliga verksamheter.
440 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.
416 Söktjänsten google: http://www.google.com
416 Eller gå in på Nationalencyklopedin ne.se

461 **Kapitel 5: Planering av Sverige och sex regioner i Sverige.**

462 Sveriges regioner.
469 Den svenska modellens styrka
476 Regeringens politik.
477 Sveriges kommuner och landsting
479 Kommungruppsindelning
480 SVT nyheter
481 Plats för fler som bygger mer

485 Förslag från analysgruppen Arbetet i framtiden Delrapport 2, 21 mars 2016
488 Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88.
497 Långtidsutredningen 2015
499 Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande.

511 Världsnaturfonden WWF
512 Naturvårdsverket
516 Sveriges geologiska undersökning SGU
517 Boverket
518 Socialstyrelsen
518 Arbete och näringar
519 Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden

519 Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1

520 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
523 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
527 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
530 4) Gotlands och Stockholms län.
532 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
535 6) Blekinge och Skåne län.

538 Detaljer om kommunerna
539 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands län
562 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Örebro län
595 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kronobergs län
618 4) Gotlands, Stockholms län
630 5) Hallands, Värmlands, Västra Götalands län
664 6) Blekinge och Skåne län

685 Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag? Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den regionplaneringen ?

Kapitel 1: Inledning.

Innehåll:

Sida
10 Utvecklingens krafter.
11 Systemet för mänskliga verksamheter.
14 22 politikområden för politiken
16 Vad borde regeringen i första hand syssla med?
Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
17 Människor påverkas hela livet av fysiska och
sociala miljöer de vistas i.
18 Den fundamentala påverkanskedjan

20 Sveriges regeringar under 100 år
22 Makthavare i världen efter andra världskriget.

24 Sven Wimnells hemsida på Internet:
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbild-ning och de som har makt och ledande ställning i verk-samheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:

Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

22 politikområden för politiken

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i 22 politikområden som hvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

* **Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
* **Allmänt om regeringens politik.**

* **Utrikes- och världspolitik. Globaliseringen.**
  Politik för en utrikesminister.

* **Europapolitik.**
  Politik för en EU-minister.

* **Demokratiproblem, juridik.**
  Politik för en justitieminister.

* **Försvar.**
  Politik för en försvarsminister.

* **Klimat och klimatpolitik**
  Politik för en miljöminister.

* **Transporter.**
  Politik för en infrastrukturminister.

* **Planering av fysiska miljöer.**
  Politik för en plan- och byggminister.

* **Landsbygdspolitik.**
  Politik för en landsbygdsminister.

* **Bistånd.**
  Politik för en biståndsminister.

* **Sjuk- och hälsovård, kemikalier, räddningdtjänst.**
  Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

* **Hushållet. Mat, boende, energi, konsumtion, ekonomi.**
  Politik för en hem- och konsumentminister och en energiminister.

* **Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst**
  Politik för en barn- och äldreminister med välfärd och socialtjänst o d

* **Utbildning. Forskning.**
  Politik för utbildningsministrar.

* **IT. Information, Konst, kultur, idrott.**
  Politik för en kultursminister. Med demokrati.

* **Jobb.**
  Politik för en arbetsmarknadsminister.

* **Näringar.**
  Politik för en näringsminister.

* **Handel.**
  Politik för en handelsminister.

* **Migration. Integration o d.**
  Politik för en migrationsminister/integrationsminister.

* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**
  Politik för justitieministerns polis- och kriminalpolitik.

* **Pengar. Skatt, bidrag, finanser, pensioner, försäkringar.**
  Politik för finans-, finansmarknads- och socialförsäkringsministrar.

Alla områdena innehållller stora tydliga politiska problem och många detaljproblem.

När det gäller ordningen mellan områdena har här börjats med området om den politiska ledningen och området för hur man kommer fram till politiska förslag och förmedlar förslagen till väljarna.

Sedan kommer området för hur man ser på världen, världsplaneringen och utrikespolitiken samt hur man ser på Europa.

Efter det kommer problem med demokratin och juridiken, krigs- och försvarsproblem och problemen med klimatet sett som gällande världen och de olika länderna.

Sedan utbredningen över markytan: transporter, planeringen av den fysiska miljön och problem med glesbygden, det som tidigare brukade kallas jordbrukspolitik. Dessa problem kan ses som gällande hela världen och gällande varje land för sig, bland annat Sverige.

Efter dessa områden som kan gälla hela världen kommer området om biståndspolitiken där de föregående problemen är förutsättningar för biståndet.

Sedan kommer områden som mer kan gälla närområden: först område om hälsa, sjukvård och räddning, sedan område om hushållens verksamheter och område om omsorg för grupper som behöver stöd.

Efter detta: område för utbildning, område för information och kultur od, område för jobb och område för näringar och område för handel.

Sedan område för rasism, främlingsfientlighet o d och integration, och område för brott, polis od.

Sist området för pengar. Man kan rimligen inte diskutera pengar förrän man gått igenom alla de tidigare områdena.

Statsministern Stefan Löfven

Utrikesministern Margot Wallström
Europaministrarna Margot Wallström, Stefan Löfven
Justitieministern Morgan Johansson
Försvarsministern Peter Hultqvist
Klimatministern Åsa Romson
Transportministern Anna Johansson Infrastrukturminister
Bostads-, stadsutvecklings- och ITministern Mehmet Kaplan. avgått.
Landsbygdsministern Sven-Erik Bucht
Biståndsministern Isabella Lövin Synen på kommunerna

Folkhälso- och sjukvårdsministern Gabriel Wikström
Hushållsverksamhetsministern m m Kristina Persson (Förslag)
Energiministern Ibrahim Baylan
Barn-, äldre- och jämställdhetsministern Åsa Regnér
Utbildnings- och forskningsministrarna:
Utbildningsministern Gustav Fridolin
Ministern högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson
Gymnasie- och kunskapslyftsministern Aida Hadzialic
Kultur- och demokratiministern Alice Bah Kuhnke
Arbetsmarknadsministern Ylva Johansson
Närings- och innovationsministern Mikael Damberg
Handelsministrarna Mikael Damberg, Margot Wallström
Migrationsministern Morgan Johansson
Inrikesministern Anders Ygeman Polisminister
Finansministern Magdalena Andersson
Finansmarknadsministern Per Bolund
Civilministern Ardalan Shekarabi
Socialförsäkringsministern Annika Strandhäll

Vad borde regeringen i första hand syssla med? Hushållsverksamheter. Hemkunskap.

Hur har folk det? Hur vill de ha det och hur bör de kunna få det?

Regeringens politik kan inordnas i 22 politikområden. För varje område finns en minister som ska hantera problem som finns i områdena, utom för det viktigaste politikområdet som gäller det som händer i hushållen, politikområdet för hushållsverksamheter. Det området har ingen minister.

Hushållsverksamheter. Hemkunskap.

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d, sopor, telenät.
645 Användning av inventarier o d
646 Personlig hygien od. Tillägg:tillgång till service utanför hemmet.
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .
(Numren från SW klassifikationssystem)

Detta är verksamheter som världens 7 miljarder människor alla har mer eller mindre. Verksamheterna är inte likadana världen över. I många fall är hushållen fattiga och lever på mindre än ett par tre dollar om dagen = cirka 20 kr per dag, hur det nu går till.

I Sverige är rimliga lägsta hushållskostnader i förvärsarbetande åldrar år 2016 för vuxen ensam 149 000 kr om året = cirka 400 kr per dag, för makar/sambor 232 000 kr = cirka 600 kr per dag. Pensionärer cirka ensam 139 000 kr per år, 380 kr per dag och pensionärsmakar cirka 206 000 kr per år, 560 kr per dag.

Hushållverksamheterna är grundläggande problem både i Sverige och världen. De är grunden för välfärden. Hur fördelar sig välfärden, i Sverige, i världen?

I världen:

641 Maten. Är i världen som helhet ett problem. Det förekommer svält och näringsbrist. Skördarna slår fel. Mat slängs. Fördelningsproblem. Befolkningen ökar, räcker maten?

643 Bostäder. Bostadsbrist i Sverige. I världen dåliga bostäder och för få. Hälften av världens befolkning bor i städer, ofta tätt i höga hus utan kontakt med natur och därmed med tvivelaktig livskvalitet. Många sover på gatan.

644 Energi, el-, gas-, värme-, vatten- och hygienförsörjning o d, sophantering, telenät. Vatten och avlopp saknas ofta, ger sjukdomar och elände. Energibrist. Drift av energisystem.

645 Tillbehör till boendet, inventarier, kommunikations- och transportmedel. Hjälpmedel. Till fattigdom och dåliga bostäder hör dåliga tillbehör.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
Tillägg: tillgång till service o d utanför hemmet. i stort sett verksamheter i alla andra politikområden läggs på område 64..

647 Hushållsekonomi. Tillgång till pengar att betala hushållsverksamheterna med. Skatter, försäkringar, generella bidrag mm. Lån och skulder. Kapital.

648 Städning rengöring tvätt o d. Finns inte vatten och avlopp lätt tillgängligt blir det mycket problem. Ta bort farliga kemikalier, baciller.

649 Vård av barn, äldre och sjuka o d Gemensamma organ som stöd saknas ofta.

Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.

Påverkan från fysiska och sociala miljöer sker enligt vanor och traditioner och till en viss del enligt ofullständiga statliga regler.

Till en början påverkas människor av förhållandena i de hem de vistas i som barn och i de närmate omgivningarna. Sedan kommer påverkan vartefter mer och mer från miljöer utanför hemmet.

När skolan börjar blir det påverkan från lärare och klasskamrater. och mer och mer från verksamheter utanför hemmet som ingår i de 22 politikområdena. När grundskolan är slut ska alla ha ett visst mått av kunskaper och färdigheter.

I gymnasieskolan ökas knskaper och färdigheter på, med yrkeskunskaper eller kunskaper för högre studier och därefter blir det fråga om högskolestudier eller begynnande förvärvsarbete. Vid cirka 24 års ålder ska alla vara i förvärvsarbete.

Påverkningarna från de fysiska och sociala miljöerna blir vartefter mer och mer skiftande och resulterar i de många olika åsikter som finns i vuxenvärlden idag och som leder till svåra konflikter med i värsta fall krig.

Krigen är ett elände som mänskligheten borde ha förstått att undvika. Tyvärr ger konflikterna mycket lidande, som borde kunna slippas genom en förståndig planering av människorna verksamheter.

Planeringar har fyra viktiga moment: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. De är det som ingår i de offentliga planeringarna av staternas och kommunernas verksamheter.

Mänskligheten har kommit så långt att den tycks tro att demokrati och mänskliga rättigheter är bra utgångspunkter för en bättre värld. Men det räcker inte bara med denna tro. Det behövs skicklighet med att tillämpa tron.

Att demokrati är bra har blivit ledande tanke bara de senaste hundra åren. Och det behövs en global demokrati som ligger ovanpå de nationella demokratierna som ännu är de vanligaste. Det vill säga att det behövs en världsplanering som planerar hur världen kan bli bättre.

Förenta nationerna, FN, är en sammanslutning av nästan alla värdens länder, men är konstruerad med ett säkerhetsråd som förhindrar en god planering.

Sveriges regering har ambitionen att bli medlem i säkerhetstådet och få möjlighet att styra världen till det bättre. Men regeringen har inte visat hur de vill styra. Regeringen bör starta en svensk världsplanering som visar hur vi vill förbättra världen.

Regeringen måste då ange hur de mänskliga verksamheterna har varit, är, kan bli och bör bli i olika dela av. Det är en svår uppgift, men något måste kunna visas upp. Regeringen har ministrar och departement som har tekniska möjligheter för detta.

I kapitel 4 har skrivits in några förutsättningar för ett arbete med en världsplanering. Regeringen får inget förslag utan det är ministrarna som ska komma med förslag som sedan kan kritiseras av oss alla andra.

I kapitel 5 ges förutsättningar för planeringar av Sveriges sex nya föreslagna regioner.

Den fundamentala påverkanskedjan

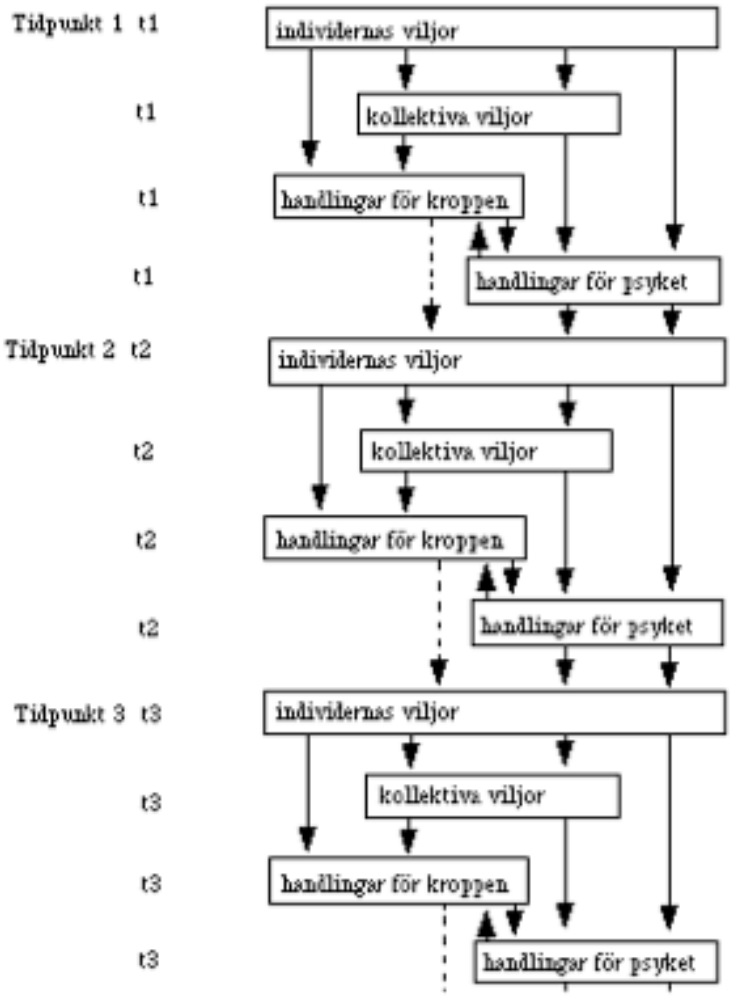

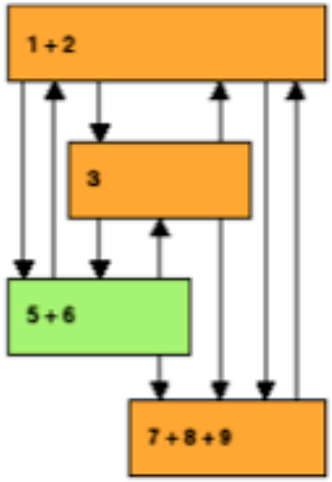

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration.

På område 4 i hemsidan http://wimnell.com har sambanden behandlats (första versionen 1999, justering 070208 och 100406 samt en hastig översyn 140410). Observera att område 4 på hemsidan är daterad 100410 och att det finns mycket som har tillkommit sedan dess. Se början på hemsidan.

Sveriges regeringar under 100 år

Nedan finner du en förteckning över de ca 40 olika regeringar som har styrt Sverige under de senaste 1900-talets början.

Årtal Statsminister Typ av regering

1900-09-12
1902-07-0 Fredrik von Otter Borgerlig

1902-07-05
1905-04-13 Erik Gustaf Boström Borgerlig

1905-04-13
1905-08-02 Johan Ramstedt Expeditionsministär

1905-08-02
1905-11-07 Christian Lundeberg Borgerlig samlingsregering

1905-11-07
1906-05-29 Karl Staaff Liberal

1906-05-29
1911-10-07 Arvid Lindman Höger

1911-10-07
1914-02-17 Karl Staaff Liberal

1914-02-17
1917-03-30 Hjalmar Hammarskjöld Höger

1917-03-30
1917-10-19 Carl Swartz Höger

1917-10-19
1920-03-10 Nils Edén Koalition: Liberal, Socialdemokratisk

1920-03-10
1920-10-27 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1920-10-27
1921-02-23 Louis De Geer (dy) Ämbetsmannaministär

1921-02-23
1921-10-13 Oscar von Sydow Ämbetsmannaministär

1921-10-13
1923-04-19 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1923-04-19
1924-10-18 Ernst Trygger Höger

1924-10-18
1925-01-24 Hjalmar Branting Socialdemokratisk

1925-01-24
1926-06-07 Rickard Sandler Socialdemokratisk

1926-06-07
1928-10-02 Carl Gustaf Ekman Koalition: Frisinnad, Liberal

1928-10-02
1930-06-07 Arvid Lindman Höger

1930-06-07
1932-08-06 Carl Gustaf Ekman Frisinnad

1932-08-06
1932-09-24 Felix Hamrin Frisinnad

1932-09-24
1936-06-19 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1936-06-19
1936-09-28 Axel Pehrsson (i Bramstorp) Bondeförbundet

1936-09-28
1939-12-13 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet

1939-12-13
1945-07-31 Per Albin Hansson Koalition: Socialdemokratisk, Bondeförbundet, Folkpartiet och Högern

1945-07-31
1946-10-06 Per Albin Hansson Socialdemokratisk

1946-10-11
1951-10-01 Tage Erlander Socialdemokratisk

1951-10-01
1957-10-31 Tage Erlander Koalition: Socialdemokratiskt, Bondeförbundet

1957-10-31
1969-10-14 Tage Erlander Socialdemokratisk

1969-10-14
1976-10-08 Olof Palme Socialdemokratisk

1976-10-08
1978-10-18 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1978-10-18
1979-10-12 Ola Ullsten Folkpartiet

1979-10-12
1981-05-19 Thorbjörn Fälldin
Koalition: Centerpartiet, Moderata samlingspartiet och Folkpartiet

1981-05-19
1982-10-08 Thorbjörn Fälldin Koalition: Centerpartiet, Folkpartiet

1982-10-08
1986-02-28 Olof Palme Socialdemokratisk

1986-03-01
1990-02-26 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1990-02-26
1991-10-04 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1991-10-04
1994-10-07 Carl Bildt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokratiska samhällspartiet

1994-10-07
1996-03-22 Ingvar Carlsson Socialdemokratisk

1996-03-22
2006-10-06 Göran Persson Socialdemokratisk

2006-10-06 Fredrik Reinfeldt Koalition: Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet

I september 2014 förlorade de borgerliga valet och en regering Stefan Löfven med socialdemokrater och miljöpartister trädde till.
Den svenska regeringen är beroende av världen utanför.

Makthavare i världen efter andra världskriget.

(010604. Datum och stavning är troligen rätt, men det kan finnas fel i stavningen av namnen.)

Sovjetunionen.
Upphörde 1991.Unionen ersattes av OSS, Oberoende Staters Samvälde, men Ryssland framstår som främste makthavaren.

1917-24 Vladimir Iljitj Lenin. Död i ämbetet.

24-53 Josef Stalin .Död i ämbetet.
53-55 Georgij Malenkov (regeringschef) utmanövrerad 1955+Nikita Chrustjev (förste sekr. i kommunistpartiet).
55-58 Chrusjtjev (k-partiet) + Nikolaj Bulganin (regeringsch, utstött 1958. Död 1975.
58-64 Chrusjtjev (k-sekr.+regch.) Avsatt. Död 1971.
64-77 Alexej Kosygin (reg-ch). Död1980+ Leonid Bresjnev (sekr k-partiet)
77-82 Bresjnev (k-sekr+president).Död i ämbetet
82-84 Jurij Andropov (k-sekr+president) Död i ämbetet
84-85 Konstantin Tjernenko (k-sekr+ president . Död i ämbetet.
85-91 Mikhail Gorbatjov (president mm)

53-56 Utrikesminister V Molotov.
57-85 Utrikesminister Andrej Gromyko
85-91 Utrikesminister Edvard Sjevardnase
91-91 Utrikikesm. Alex Bessmertnych + Boris Pankin + Sjevardnase

Ryssland.
1992-99 Boris Jeltsin
2000-2008 Vladimir Putin
2008-2012 Dmitrij Medvedev
2012- Vladimir Putin

Amerikas förenta stater. USA.Presidenter.
1933-45 Franklin D Roosovelt (D=demokrat= amerikansk vänster). Död i ämbetet.
45-53 Harry S Truman. (Demokrat)
53-61 Dwight D Eisenhower (R= republikan= amerikansk höger)
61-63 John F Kennedy (Dem, mördad)
63-69 Lyndon B Johnson (Dem)
69-74 Richard M Nixon (Rep,Avsatt)
74-77 Gerald R Ford (Rep)
77-81 Jimmy Carter (Dem)
81-89 Ronald Reagan (Rep)
89-93 George Bush (Rep)
93-00 Bill Clinton (Dem)
2001-08 George W Bush (Rep)
2009- Barack Obama (Dem)

Storbritannien/England. Premiärministrar.
1940-45 Winston Churchill (konservativ med samlingsregering)
45-51 Clement Attlee (Labour =vänster)
51-55 Churchill (konservativ= höger)
55-57 Anthony Eden (k)
57-63 Harold Macmillan (k)
64-70 Harold Wilson (lab)
70-74 Edward Heath (k)
74-76 Wilson (lab)

76-79 James Callaghan (lab)
79-90 Margaret Thatcher (k)
90-97John Major (k)
97- 07 Tony Blair (lab)
07-10 Gordon Brown (lab)
10- David Cameron (k)

Frankrike. Makthavare och Presidenter.
1944-46 Provisoriska regeringar, chef till jan 1946 Charles de Gaulle, motståndsledare under kriget, därefter Gouin, Bidault, Blum.
47-59 "Fjärde republiken", relativt svag presidentmakt med många regeringar med svårigheter. Presidenter: 1947-54 Vincent Auriol, 54-59 René Coty. De Gaulle regeringschef fr o m juli 1958.
59- "Femte republiken", med stark presidentmakt, skapad av de Gaulle.

Härefter presidenter:
59-69 Charles de Gaulle (höger)
69-74 Georges Pompidou (höger)
74-81 Valery Giscard d 'Estaing (höger)
81-95 Francois Mitterand (socialist=v)
95-07 Jacques Chirac (höger)
07-12 Nicolas Sarkozy (höger UMP)
12- François Hollande (vänster)

Tyskland. Förbundskansler.
(tom hösten 1990 enbart Västtyskland)
1949-63 Konrad Adenauer (CDU= högerparti)
63-66 Ludwig Erhard (CDU)
66-69 Kurt Georg Kiesinger (samlingsreg)
69-74 Willy Brandt (SPD= socialdem=v)
74-83 Helmut Schmidt (SPD)
83-98 Helmut Kohl (CDU)
98- 2005 Gerhard Schröder (SPD)
2005- Angela Merkel (CDU)

Förbundsrepubliken Kina
1949-76 Mau Tse-tung (Zedong)
1977-97 Deng Xiaoping . Död 1997.....
president Hu Jintao
2013 mars president Xi Jinping
premiärminister mars Li Keqiang

FNs generalsekreterare
1946-53 Trygve Lie
53-61 Dag Hammarskjöld
61-71 U Thant
71-81 Kurt Waldheim
82-92 Javier Péres de Cuellar
92-96 Boutros Boutros Ghali
97-2006 Kofi Annan
2007- Ban Ki Moon

Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har sedan 15 år tillbaka på hemsidan grupperats i 129 verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9.

På Sven Wimnells hemsida på Internet, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har ordnats in i 129 verksamhetsområden i nio huvudområden numrerade 1-9. I områdena finns verksamheter som tillsammans formar världens framtid: myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesverksamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

På område 40 förtecknas bilagor som har att göra med klassifikationssystemets utformning. Klassifikationssystemet innebär en samhällsbeskrivning som beskriver de olika verksamheterna, verksamhetsområdena och hur de beror av varandra.

Senare har arbetet mer växlats över till att påverka utvecklingen genom politiken och många bilagor om det har gjorts och finns förtecknade på område 36-39. Många bilagor handlar både om att visa systemets uppbyggnad och att påverka politiken och mycket gäller att bara undersöka verksamheterna i de olika områdena.

Det är så mycket som händer att det är svårt att både sköta de 129 områdena på hemsidan och att göra bilagor. Arbetet gäller att hålla koll på alla som med verksamheter påverkar utvecklingen. Det är så många att enda möjligheten i det arbetet är att skaffa kunskaper från hemsidor på Internet. Människor som väsentligt påverkar utvecklingen finns ofta i företag och organisationer som numera måste ha hemsidor på Internet för att kunna göra sig gällande. Hemsidesinnehavare som man har anledning besöka har vanligen sitt material svåröverskådligt och ändrar ofta åsikter och adresser. Det är inte möjligt att ständigt kontrollera dem och deras ändringar.

I mars 2011 gjordes en revidering av de 129 områdena, där mycket plockades bort. I april 2014 påbörjas revideringar då ännu mer tas bort. Det finns på de 129 områdena på hemsidan inte plats för några mer omfattande beskrivningar eller beskrivningar som har kort giltighetstid. Områdena måste i stor utsträckning få innehålla länkar till bilagor som innehåller beskrivningar av verksamheter och länkar till beskrivningar.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

I början är dokumenten uppdelade på olika kategorier, men från och med 8 april 2011 (sidan 164) förtecknas de i kronologisk ordning, varvid den senaste läggs underst.

De senaste utredningarna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. De förtecknas i början av hemsidan i kronologisk ordning med den senaste allra överst.

Adressen till hemsidan är http://wimnell.com

Utredningen den 1 oktober 2015 innehåller mycket omfattande och aktuella uppgifter om högskolor, forskning, klassifikationssystemet för verksamheter m m.
Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksam-heter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Utredningen den 5 februari 2016 innehåller en sorts sammanfattning av arbetet med samhällsplaneringens problem t o m 4 februari 2016.
Sven Wimnell 5 februari 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Med ett system för mänskliga verksamheter som kan hjälpa oss att forma framtiden. http://wimnell.com/omr36-39zzzk.pdf

Utredningen den 1 april innehåller en repetition av förslag och något om politik efter 4 februari 2016 till slutet av mars 2016.
Sven Wimnell 1 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Tillägg till utredningen 5 februari 2016. http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf

Utredningen den 2 april innehåller tidningsartiklar efter 4 februari 2016.
Sven Wimnell 2 april 2016: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Tidningsartiklar och debattartiklar efter 4 februari 2016. http://wimnell.com/omr36-39zzzm.pdf

Utredningen den 4 april 2016 innehåller regeringens prioriteringar och förslag om regionplaneringar i Sverige.
Sven Wimnell 4 april 2016: Utvecklingens krafter. Levnadsförhållanden. Regeringens verksamheter och prioriteringar enligt hemsidan på internet 2 april 2016. Vad gör Kristina Persson ? Planering av Sverige. Utbildning och kultur. http://wimnell.com/omr36-39zzzn.pdf

Kapitel 2: Vårbudgeten 2016, ett led i den rödgröna regeringens politik och ett led i världens politik under historisk tid sedan 5000 år tillbaka.

Innehåll:

Sida
27 Vårbudgeten lämnades till riksdagen den 13 april 2016.
31 Vårbudgeten 2016 på fem minuter
34 2016 års ekonomiska vårproposition
36 Riksdagen 13 april 2016 om vårbudgeten Från

www.riksdagen.se 14 april 2016

Vårbudgeten lämnades till riksdagen den 13 april 2016.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Svensk ekonomi utvecklas starkt. Vi har högre tillväxt än USA, Storbritannien och Tyskland och högst tillväxt i Norden.

Arbetslösheten är den lägsta på sju år, och 80 000 fler människor har ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten faller särskilt snabbt, och långtidsarbetslösheten är den lägsta i hela EU.

Vi ser också ett styrkebesked för svensk export. Enligt Business Sweden tar svensk export för första gången på 20 år andelar på världsmarknaden.

Både it-sektorn och fordonsindustrin går starkt, och antalet varsel var förra året det lägsta sedan 2007. Svensk industri är långt ifrån ”basically gone”.

Det stora antalet asylsökande förra året innebär oförutsedda och ofrånkomliga utgiftsökningar. Men tack vare att regeringen tagit ansvar och fört en stram politik har vi skapat oss manöverutrymme.

Trots ett exceptionellt stort asylmottagande lyckas vi alltså kraftigt minska underskotten jämfört med dem vi ärvde. Vi klarar utgiftstaken, och de kommande åren minskar statsskulden som andel av bnp.

Samtidigt ser vi stora utmaningar framför oss. Trots god tillväxt och nästan 100 000 lediga jobb är fortfarande mer än 350 000 människor arbetslösa. Det exceptionellt höga antalet asylsökande kommer att kräva fortsatta insatser. Vi ser också en avmattning i omvärldens ekonomi.

Vi har utmaningar framför oss som vi har stort fokus på. Samtidigt kan vi stanna upp och glädja oss åt ökad tillväxt, åt fler jobb och åt fler människor i sysselsättning. Det går bra för svensk ekonomi! (Applåder)

Vi ska inte fastna i hur det var förr, men låt oss ändå minnas hur det lät så sent som för något år sedan.

Om skatterabatten för alla ungdomar som redan hade jobb togs bort skulle tusentals ungdomar få lämna sina jobb. I stället är arbetslösheten nu på sin lägsta nivå på nästan ett decennium.

Om vi justerade reglerna för RUT och ROT till mer rimliga villkor skulle branscherna kollapsa. Det är inte det vi har sett.

Om vi trappade av jobbskatteavdraget för dem med de högsta inkomsterna skulle människor inte längre utbilda sig, ta det där lilla extra ansvaret eller vilja bli chefer. Är det någon som har sett det hända? Nej. Det är som vanligt fel.

Tvärtom är det ju på lite längre sikt så att när samhällen hålls ihop, då skapas också bättre förutsättningar för ekonomin att utvecklas. När fler får vara med och bidra, när fler får ta del av det vi skapar och när fler får möjlighet att utvecklas, då skapas förutsättningar för tillväxt.

Herr talman! De senaste tio åren har Sverige varit ett av de länder som har tagit emot flest asylsökande per invånare av länderna i EU. Från ett

genomsnitt på ca 30 000 asylsökande per år kom förra året 163 000 asylsökande, 35 000 av dem ensamkommande barn och ungdomar.

De människor som får asyl och ska stanna här behöver någonstans att bo, precis som alla andra. De ska utbilda sig i svenska och få de färdigheter som krävs för att skaffa sig ett jobb. Det ska finnas lärare som lär ut. Det ska finnas sjuksköterskor, läkare och kuratorer för dem som behöver.

Det är mycket man kan köpa för pengar, men att bygga bostäder, skolor och vårdcentraler tar tid. Att utbilda och rekrytera lärare, socialsekreterare och sjuksköterskor tar också tid. Och det finns saker man inte kan lösa även om man sparar, ökar inkomsterna eller lånar mer. Bakgrunden till den överenskommelse om insatser med anledning av flyktingkrisen och de ytterligare förslag som regeringen har lagt fram för att minska antalet personer som söker asyl just i Sverige är inte svårare än så.

Vi ska vara stolta över vårt lands stora humanitära insats, men när EU brast i solidaritet och gemensamt ansvarstagande blev situationen ohållbar.

Det är därför regeringen agerar. Det är därför regeringen tar ansvar. Det gör vi även fortsatt. Arbetet med att fördela flyktingar jämnare inom EU fortsätter, och vi fortsätter göra det som krävs för att klara mottagande och etablering i Sverige.

Vi ska ha ett land som fungerar för alla som kommer hit och för alla som redan bor här. Vi ska ha ett reglerat och ordnat flyktingmottagande, och människor ska känna trygghet i att veta att vi har ordning och reda.

Herr talman! Vårändringsbudgeten handlar i huvudsak om att hantera det faktum att många människor har sökt asyl i Sverige.

Migrationsverket får extra resurser för att ordna boende och mat och för att korta handläggningstiderna.

För dem som får asyl är arbete nyckeln till etablering. Därför föreslår regeringen ytterligare resurser till kompetenskartläggning för asylsökande, ökad validering och ett nytt snabbspår för entreprenörer. RUT-avdraget vidgas till nya tjänster.

Liksom arbete är nyckeln till etablering är språket ofta nyckeln till arbete. Därför ska utbildningen för nyanlända förstärkas genom satsningen på sfi och svenska som andraspråk, genom vidareutbildning av lärare och genom stöd till nya skollokaler.

Med fler asylsökande följer fler avslag på asylärenden. Människor som får avslag på sin asylansökan ska ju lämna Sverige. Därför får polisen och Migrationsverket ökade resurser för att genomföra detta viktiga arbete. Det är grundläggande för asylmottagandets legitimitet och för att vi ska ha reglerad invandring.

I vårändringsbudgeten tar regeringen ansvar för flyktingsituationen. De myndigheter som får utökade arbetsuppgifter tillförs ytterligare resur-ser, och därutöver stärks arbetet med etablering.

Men, herr talman, ett annat sätt att ta ansvar i den här situationen är att säkra hög kvalitet i välfärden. Välfärden ska ju finnas här i tider av lugn och vardag, och den ska finnas i tider av oro och extraordinära händel-ser.

Därför har regeringen nyligen presenterat en historisk satsning på den svenska välfärden: ytterligare 10 miljarder kronor årligen till kommuner och landsting.

Tillsammans med tidigare investeringar från regeringen innebär det att fler än 30 000 personer kommer att kunna anställas inom välfärden. Alla de som kämpar för våra barn i förskolor och skolor, för våra äldsta på äldreboenden och för oss alla när vi blir sjuka eller har skadat oss – alla de kommer att få fler kollegor. Och den här välfärden ska erbjudas utifrån behov, inte utifrån ens förmåga att betala. Det vi gör nu är att utveckla den svenska modellen. (Applåder)

Herr talman! Den svenska modellen vilar på flera delar: hög sysselsättning, en stark och generell välfärd och starka och ansvarstagande parter på arbetsmarknaden. Det här är inte någonting man bara säger av tradition eller någon sorts klockartro, utan det här är viktigt för att det har gett resultat – och ger resultat. Den här modellen tjänar Sverige väl.

Människor ska ha arbete. Man ska kunna försörja sig på sitt arbete, och man ska kunna känna trygghet i sin vardag.

Det är naturligt att vi här i riksdagen beslutar vilka skatter vi ska ta ut och hur vi fördelar gemensamma resurser. Varje parti har sina prioriteringar, och den här kammaren är en bra plats för att ta den debatten: Vilka pengar ska vi ta in, och hur ska vi fördela dem? Här har politiken en mycket viktig roll att spela.

Men att vi kommande år skulle debattera hur högt eller lågt lönen ska sättas i olika branscher eller för olika löntagare beroende på deras ursprung ter sig, för att uttrycka sig försiktigt, mindre lämpligt. Ändå har vi ett läge där de borgerliga partierna talar öppet om att skrota den svenska partsmodellen och låta staten, Sveriges riksdag, gå in och sätta lägre löner. Det är en tydlig konflikt i svensk politik.

De partier som står bakom den här propositionen, som är ett samarbete mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet, står upp för fria och starka parter. Politiken ska verka för att fler människor kommer i arbete, inte för att de som arbetar ska tjäna mindre.

Varje land har sina genier, och många länder har rika naturtillgångar. Men det som skiljer ut ett verkligt framgångsrikt land är om man förmått att se till att vanliga löntagare har en trygghet, en välfärd och en lön de kan leva på. Det är facit för den svenska modellen. Det är vad den svenska modellen har levererat, och det är därför vi tar strid om den svenska modellen. (Applåder)

Herr talman! Vi berörs alla på något sätt av vår gemensamma välfärd. Det är också något som vi ofta talar varmt om med stolthet när vi är utomlands: föräldraförsäkring, barnbidrag, förskola, äldreomsorg – generellt och med god kvalitet för alla. Det är den svenska modellen. Den bygger på arbete, eller, för att vara än mer precis: Den svenska modellen bygger på att den som har inkomster också betalar skatt. Det handlar om att man gör rätt för sig, att man är med och bidrar.

Få saker urholkar skattemoralen som när man upptäcker att andra inte gör sin del. Särskilt illa är det när de som har det väldigt väl förspänt hänger sig åt att smita från sitt ansvar. Det sådana personer och företag gör är att övervältra ansvaret på andra: låginkomsttagare, pensionärer och dem som knappt vet hur de ska få ihop till hyran. Detta är provocerande i ordets verkliga mening.

När människor med små marginaler gör så brukar det kallas svartarbete. När det utförs av dem med vidlyftiga marginaler och ibland också

dito moral kallas det för skatteflykt. Men oavsett om detta ofog bedrivs vid en torghandel eller förmedlas i stärkta vita skjortor, som en tjänst vid någon av våra större banker eller advokatbyråer, kommer det beteendet att bekämpas.

Den förra regeringen vidtog åtgärder, och den här regeringen har gått vidare. Det handlar bland annat om att införa personalliggare i fler branscher. Det handlar om att ingå och driva på för fler heltäckande internationella avtal där informationsutbyte trumfar banksekretessen. Det handlar också om att ansvariga myndigheter har de resurser som behövs och föregår med oklanderligt gott exempel.

Arbetet med detta kommer att intensifieras. Det kommer att kräva uthållighet, internationellt samarbete och hårt arbete, men steg för steg ska nätet dras åt för dem som genom att inte göra rätt för sig åker snålskjuts på andra. Som socialdemokrat kommer jag aldrig att se genom fingrarna med skattefiffel. (Applåder)

Herr talman! Den här regeringen står för ett samhällsbygge, för ansvar, trygghet och utveckling. Vi vill stärka den svenska modellen, inte avveckla den.

Vi har mycket arbete framför oss, men vår väg för Sverige är tydlig. Med den svenska modellen som grund och med moderniseringen som verktyg bygger vi ett hållbart samhälle där ingen lämnas efter men inte heller någon hålls tillbaka.

Tack så mycket!

Från www.riksdagen.se

Vårbudgeten 2016 på fem minuter

Samhällsbygget – ansvar, trygghet och utveckling
Den 13 april lämnade regeringen sin ekonomiska vårproposition samt förslaget till vårändringsbudget till riksdagen. I vårpropositionen redovisar regeringen sin bedömning av det ekonomiska läget och sitt förslag till inriktning för den ekonomiska politiken inför budgeten för 2017. Regeringens prioriteringar jobb, skola och klimat ligger fast. I vårändringsbudgeten presenteras förslag på ökade medel i 2016 års budget för att hantera flyktingsituationen. Den ekonomiska vårpropositionen och förslagen i vårändringsbudgeten bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Bedömning av det ekonomiska läget

Utsikterna för den svenska ekonomin är goda. Prognosen för den ekonomiska utvecklingen framöver är dock osäker – riskerna för en svagare utveckling är betydande.

Stark återhämtning...
Svensk ekonomi återhämtar sig i snabb takt från en lång period med lågt resurs-utnyttjande. BNP-tillväxten var hög 2015 och bedöms bli hög även 2016. I takt med att resursutnyttjandet stiger bedöms BNP-tillväxten sakta in något 2017.

...och sjunkande arbetslöshet
Arbetslösheten minskade betydligt under 2015 och är nu cirka 7 procent. Det är den lägsta nivån på sju år. Den höga tillväxten i efterfrågan gör att arbetslösheten väntas fortsätta att minska till 6,3 procent 2017.

Nyckeltal prognos april 2016

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2015, prognos för 2016–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	4,1	3,8	2,2	1,8	2,1	2,9
BNP*, kalenderkorrigerad	3,8	3,5	2,5	2,0	2,2	2,7
BNP-gap**	-0,9	0,2	0,5	0,3	0,0	0,0
Sysselsatta, i åldern 15–74 år	1,4	1,7	1,6	0,8	0,7	0,9
Sysselsättningsgrad, i åldern 15–74 år	66,7	67,1	67,5	67,2	67,0	67,0
Arbetade timmar, kalenderkorrigerad	1,0	1,9	1,7	0,7	0,7	1,0
Produktivitet***, kalenderkorrigerad	2,6	1,7	0,7	1,3	1,4	1,7
Arbetslöshet, i % av arbetskraften, 15–74 år	7,4	6,8	6,3	6,4	6,5	6,6
Timlön, mätt enligt konjunkturlönestatistiken	2,4	3,1	3,3	3,4	3,4	3,4
KPI, årsgenomsnitt	0,0	0,9	1,6	2,3	3,2	3,2
KPIF, årsgenomsnitt	0,9	1,3	1,8	2,0	2,1	2,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, % av BNP	0,0	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
Offentliga sektorns konsoliderad bruttoskuld, % av BNP	43,4	42,5	41,1	40,3	39,1	36,9

* Fasta priser, referensår 2014.
** Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP kan inte observeras och utfall saknas således.
*** Förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.
Anm.: Prognosen baseras på hittills genomförda reformer.
Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

De offentliga finanserna stärks på sikt
Regeringen har lagt om finanspolitiken i en mer ansvarsfull riktning och underskottet har minskat kraftigt sedan regeringen tillträdde. Det stora antalet asylsökande till Sverige 2015, och de investeringar som detta medför för att nyanlända ska kunna etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden, innebär tillfälliga kostnader. Därför beräknas den offentliga sektorns finansiella sparande förbättras senare under prognosperioden än vad som tidigare antogs. Underskottet i finanserna beräknas växa till och med 2017. Det gynnsamma konjunkturläget och den förda finanspolitiken medför att det finansiella sparandet förstärks från och med 2018. För 2020 beräknas ett över-skott på 0,7 procent av BNP.

Vårändringsbudgeten

Det rådande läget medför behov på flera områden redan under innevarande år. Migrationsverket får kraftigt ökade anslag för att hantera det stora antalet asylsökande.

Med fler asylsökande följer fler avslag i asylärenden. För att möta behovet av ett fungerande återvändandearbete föreslår regeringen att Migrationsverket tillförs mer resurser.

För att underlätta etableringen avsätts medel för bland annat språkinsatser och kompetenskartläggning för asylsökande samt validering för nyanlända. Ett nytt snabbspår för nyanlända entreprenörer inrättas.

Polisen ges ökade resurser, närpolisen förstärks och arbetet mot hatbrott prioriteras. Arbetet mot terrorism förstärks bland annat genom att Säkerhetspolisen ges utökade resurser. Därutöver ges Migrationsverket förstärkta resurser för att öka säkerheten på asylboenden.

Det förebyggande arbetet för ett öppet samhälle, mot våldsbejakande extremism och rasism förstärks.

Tabell: Regeringens åtgärder med anledning av det rådande läget i omvärlden (Tabell 2:1 i 2016 års ekonomiska vårproposition)

Tabell: Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade anslag 2016 (Tabell 1:1 i Vårändringsbudget för 2016)

Finanspolitikens inriktning

- I vårbudgeten fortsätter regeringen att hantera flyktingsituationen och pekar ut inriktningen för framtiden där samhällsbygget går före nya skattesänkningar. Med den svenska modellen som grund och moderniseringen som verktyg ska vi ta oss an vårt lands utmaningar. Arbetslösheten ska bekämpas, kunskapsresultaten i skolan ska stärkas och klimatutsläppen ska minska, säger finansminister Magdalena Andersson.

Minska arbetslösheten
Regeringens mål om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020 ligger fast. Investeringar i jobben görs inom regeringens jobbagenda. Den består av satsningar på kompetens, utbildning och matchning, investeringar för framtiden i bland annat bostäder och infrastruktur samt en aktiv näringspolitik för fler och växande företag. Satsningar på välfärden är också en viktig del av jobbpolitiken.

Skapa en jämlik kunskapsskola med tid för varje elev
En central del av samhällsbygget är en jämlik skola där alla barn får möjlighet att utvecklas. Den huvudsakliga inriktningen är att höja kunskapsresultaten genom tidiga insatser, ökad attraktivitet för läraryrket och ökad jämlikhet i skolan.

Skärpa klimatpolitiken
Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Klimatfrågan är regeringens högst prioriterade miljöfråga. För att leda den

internationella utvecklingen skärper Sverige den nationella klimatpolitiken ytterligare och minskar utsläppen.

Stärka välfärden och öka jämlikheten
Regeringens målsättning är att tillväxten och välståndet i Sverige ska komma alla till del. Regeringen prioriterar ett samhällsbygge där välfärden stärks och förutsättningarna ges att anställa fler inom välfärdens verksamheter.

Öka jämställdheten mellan kvinnor och män
Regeringen fortsätter sitt arbete med att beakta jämställdhetsperspektivet i alla delar av utformningen av politiken, och genomför också särskilda satsningar.

Läs mer om finanspolitikens inriktning

Utmaningar för sysselsättningspolitiken

Arbetslösheten är ojämnt fördelad. Många arbetslösa har varit utan arbete under lång tid. Arbetslösheten är dessutom väsentligt högre bland personer som saknar en fullföljd gymnasieutbildning, personer födda utanför Europa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Antalet asylsökande till Sverige ökade under hösten 2015 till historiskt höga nivåer. Det stora antalet asylsökande bidrar till att öka efterfrågan i ekonomin, bl.a. till följd av en ökad efterfrågan på välfärdstjänster, vilket bedöms leda till en högre sysselsättning och lägre arbetslöshet på kort sikt. Samtidigt innebär utvecklingen utmaningar på arbetsmarknaden. Det tar tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetslösheten bland personer födda utanför Europa är också i genomsnitt högre än bland övriga på arbetsmarknaden.

Det stora antalet nyanlända väntas leda till att ett stort antal personer som varit kort tid i landet kommer in i arbetskraften. På några års sikt förväntas det bidra till att nedgången i arbetslösheten stannar av. Det är därför än mer angeläget att de nyanländas etablering på arbetsmarknaden går så snabbt som möjligt.

Mer om utmaningarna för sysselsättningspolitiken (kapitel 9 ur vårpropositionen)

Uppföljning av fördelningspolitiken

Regeringens reformer hittills under mandatperioden har en tydligt utjämnande fördelningspolitisk profil. Reformerna bedöms bidra till en minskad spridning av hushållens disponibla inkomster. Andelen personer med låg relativ ekonomisk standard väntas också minska. Regeringens politik bidrar även till att stärka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Med ett utvidgat inkomstbegrepp, som beaktar regeringens satsningar på bl.a. vård, skola och omsorg, får fler inkomstgrupper i genomsnitt en positiv utveckling än när analysen begränsas till den disponibla inkomsten. Välfärdssatsningarna bedöms öka det ekonomiska välståndet i alla inkomstgrupper, men effekten är störst i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Fördelningspolitisk redogörelse (bilaga 2 ur vårpropositionen)

Källdokument

Hela den ekonomiska vårpropositionen för 2016 som pdf
Hela vårändringsbudgeten för 2016 som pdf

Om riksdagsbehandlingen av vårbudgeten

Efter att den ekonomiska vårpropositionen och vårändringsbudgeten lämnats till riksdagen har riksdagens ledamöter möjlighet att lämna följdmotioner med alternativa förslag under de följande två veckorna. Förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som ingår i vårpropositionen bereds av finansutskottet. Förslaget till ändringsbudget, inklusive ändrade anslagsramar, inkomstberäkningar och eventuella lagförslag bereds i finansutskottet.

Riksdagen fattar sedan beslut under juni månad. Preliminärt datum är den 21 juni.

Genvägar

2016 års ekonomiska vårproposition
Vårändringsbudget för 2016
Pressmeddelande: Samhällsbygget – ansvar, trygghet och utveckling
Vårbudgeten på fem minuter som pdf

Publicerad 13 april 2016 · Uppdaterad 13 april 2016

Den här sidan är uppmärkt med följande kategorier:
Artikel på webbplatsen
Finansdepartementet
Magdalena Andersson
Statens budget
Webb-TV

2016 års ekonomiska vårproposition

ID-nummer: Prop. 2015/16:100
Ansvarig: Finansdepartementet, Regeringen
Ladda ner:

- 2016 års ekonomiska vårproposition, hela dokumentet, prop 2015/16:100 (pdf 3 MB)
- Kapitel 01 Förslag till riksdagsbeslut (pdf 88 kB)
- Kapitel 02 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (pdf 580 kB)
- Kapitel 03 Den makroekonomiska utvecklingen (pdf 399 kB)
- Kapitel 04 De budgetpolitiska målen (pdf 263 kB)
- Kapitel 05 Inkomster (pdf 416 kB)
- Kapitel 06 Utgifter (pdf 409 kB)
- Kapitel 07 Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld (pdf 461 kB)
- Kapitel 08 Kommunsektorns finanser och sysselsättning (pdf 366 kB)
- Kapitel 09 Utmaningar för sysselsättningspolitiken (pdf 325 kB)
- Kapitel 10 Bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet (pdf 381 kB)
- Kapitel 11 Ändrad fördelning av ändamål och verksamheter på utgiftsområden (pdf 139 kB)
- Bilaga 1 Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser (pdf 472 kB)
- Bilaga 2 Fördelningspolitisk redogörelse (pdf 662 kB)

- Bilaga 3 Investeringar och kapitalstock (pdf 368 kB)
- Teknisk beskrivning av den makroekonomiska modellen MIMER (pdf 408 kB)
- Metod för beräkning av potentiella variabler (pdf 138 kB)
- Beskrivning av beräkningar av fördelningseffekter av reformer hittills denna mandatperiod (pdf 346 kB)
- Utvecklad bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet (pdf 688 kB)
- Utvärdering av makroekonomiska prognoser 2016 (pdf 340 kB)

Propositionen innehåller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Riktlinjernas syfte är att ange politikens inriktning inför budgetpropositionen för 2017.

I propositionen lämnas även förslag till vissa ändringar av utgiftsområdenas indelning.

Bilaga 1 i vårpropositionen som excel:
Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser som excel

Läs mer om vårbudgeten
Vårbudgeten 2016 på fem minuter
Pressmeddelande
Mer om budgeten på regeringen.se/budget
Genvägar
Vårändringsbudget för 2016
Skr. 2015/16:98 Redovisning av skatteutgifter 2016
Fördelningspolitisk redogörelse - april 2016
Arkiv: Tidigare budgetförslag
Publicerad 13 april 2016 · Uppdaterad 13 april 2016

Utgiftsområden: Kapitel 06 Utgifter (pdf 409 kB)

1 Rikets styrelse
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
3 Skatt, tull och exekution
4 Rättsväsendet
5 Internationell samverkan
6 Försvar och samhällets krisberedskap
7 Internationellt bistånd
8 Migration
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering
14 Arbetsmarknad och arbetsliv
15 Studiestöd
16 Utbildning och universitetsforskning
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik
19 Regional tillväxt
20 Allmän miljö- och naturvård
21 Energi
22 Kommunikationer
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
24 Näringsliv
25 Allmänna bidrag till kommuner
26 Statsskuldsräntor m.m.
27 Avgiften till Europeiska unionen

Riksdagen 13 april 2016 om vårbudgeten

Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Debattregler
Finansminister Magdalena Andersson (S) inleder debatten med att presentera vårpropositionen. Detta anförande får ta högst 15 minuter. På anförandet föreligger replikrätt.

Därefter följer anföranden från övriga partier i storleksordning. Partiföreträdare för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har rätt till ett anförande på högst 10 minuter och partiföreträdare för Miljöpartiet har rätt till ett anförande på högst 5 minuter.

På samtliga anföranden föreligger det replikrätt, partierna i storleksordning.

Duellmetoden tillämpas med replikrätt på högst 2 minuter respektive 1 minut.

Anföranden hålls i talarstolen och repliker tas i talarstolarna framför podiet.

Deltagare i debatten
1 Finansminister Magdalena Andersson (S)
2 Ulf Kristersson (M)
3 Oscar Sjöstedt (SD)
4 Janine Alm Ericson (MP)
5 Emil Källström (C)
6 Ulla Andersson (V)
7 Erik Ullenhag (L)
8 Jakob Forssmed (KD)

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

§ 10 Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Proposition
2015/16:100 2016 års ekonomiska vårproposition anmäldes.

Finansministern överlämnade 2016 års ekonomiska vårproposition 2015/16:100.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Svensk ekonomi utvecklas starkt. Vi har högre tillväxt än USA, Storbritannien och Tyskland och högst tillväxt i Norden.

Arbetslösheten är den lägsta på sju år, och 80 000 fler människor har ett jobb att gå till. Ungdomsarbetslösheten faller särskilt snabbt, och långtidsarbetslösheten är den lägsta i hela EU.

Vi ser också ett styrkebesked för svensk export. Enligt Business Sweden tar svensk export för första gången på 20 år andelar på världsmarknaden.

Både it-sektorn och fordonsindustrin går starkt, och antalet varsel var förra året det lägsta sedan 2007. Svensk industri är långt ifrån ”basically gone”.

Det stora antalet asylsökande förra året innebär oförutsedda och ofrånkomliga utgiftsökningar. Men tack vare att regeringen tagit ansvar och fört en stram politik har vi skapat oss manöverutrymme.

Trots ett exceptionellt stort asylmottagande lyckas vi alltså kraftigt minska underskotten jämfört med dem vi ärvde. Vi klarar utgiftstaken, och de kommande åren minskar statsskulden som andel av bnp.

Samtidigt ser vi stora utmaningar framför oss. Trots god tillväxt och nästan 100 000 lediga jobb är fortfarande mer än 350 000 människor arbetslösa. Det exceptionellt höga antalet asylsökande kommer att kräva fortsatta insatser. Vi ser också en avmattning i omvärldens ekonomi.

Vi har utmaningar framför oss som vi har stort fokus på. Samtidigt kan vi stanna upp och glädja oss åt ökad tillväxt, åt fler jobb och åt fler människor i sysselsättning. Det går bra för svensk ekonomi!
(Applåder)

Vi ska inte fastna i hur det var förr, men låt oss ändå minnas hur det lät så sent som för något år sedan.

Om skatterabatten för alla ungdomar som redan hade jobb togs bort skulle tusentals ungdomar få lämna sina jobb. I stället är arbetslösheten nu på sin lägsta nivå på nästan ett decennium.

Om vi justerade reglerna för RUT och ROT till mer rimliga villkor skulle branscherna kollapsa. Det är inte det vi har sett.

Om vi trappade av jobbskatteavdraget för dem med de högsta inkomsterna skulle människor inte längre utbilda sig, ta det där lilla extra ansvaret eller vilja bli chefer. Är det någon som har sett det hända? Nej. Det är som vanligt fel.

Tvärtom är det ju på lite längre sikt så att när samhällen hålls ihop, då skapas också bättre förutsättningar för ekonomin att utvecklas. När fler får vara med och bidra, när fler får ta del av det vi skapar och när fler får möjlighet att utvecklas, då skapas förutsättningar för tillväxt.

Herr talman! De senaste tio åren har Sverige varit ett av de länder som har tagit emot flest asylsökande per invånare av länderna i EU. Från ett

genomsnitt på ca 30 000 asylsökande per år kom förra året 163 000 asylsökande, 35 000 av dem ensamkommande barn och ungdomar.

De människor som får asyl och ska stanna här behöver någonstans att bo, precis som alla andra. De ska utbilda sig i svenska och få de färdigheter som krävs för att skaffa sig ett jobb. Det ska finnas lärare som lär ut. Det ska finnas sjuksköterskor, läkare och kuratorer för dem som behöver.

Det är mycket man kan köpa för pengar, men att bygga bostäder, skolor och vårdcentraler tar tid. Att utbilda och rekrytera lärare, socialsekreterare och sjuksköterskor tar också tid. Och det finns saker man inte kan lösa även om man sparar, ökar inkomsterna eller lånar mer. Bakgrunden till den överenskommelse om insatser med anledning av flyktingkrisen och de ytterligare förslag som regeringen har lagt fram för att minska antalet personer som söker asyl just i Sverige är inte svårare än så.

Vi ska vara stolta över vårt lands stora humanitära insats, men när EU brast i solidaritet och gemensamt ansvarstagande blev situationen ohållbar.

Det är därför regeringen agerar. Det är därför regeringen tar ansvar. Det gör vi även fortsatt. Arbetet med att fördela flyktingar jämnare inom EU fortsätter, och vi fortsätter göra det som krävs för att klara mottagande och etablering i Sverige.

Vi ska ha ett land som fungerar för alla som kommer hit och för alla som redan bor här. Vi ska ha ett reglerat och ordnat flyktingmottagande, och människor ska känna trygghet i att veta att vi har ordning och reda.

Herr talman! Vårändringsbudgeten handlar i huvudsak om att hantera det faktum att många människor har sökt asyl i Sverige.

Migrationsverket får extra resurser för att ordna boende och mat och för att korta handläggningstiderna.

För dem som får asyl är arbete nyckeln till etablering. Därför föreslår regeringen ytterligare resurser till kompetenskartläggning för asylsökande, ökad validering och ett nytt snabbspår för entreprenörer. RUT-avdraget vidgas till nya tjänster.

Liksom arbete är nyckeln till etablering är språket ofta nyckeln till arbete. Därför ska utbildningen för nyanlända förstärkas genom satsningen på sfi och svenska som andraspråk, genom vidareutbildning av lärare och genom stöd till nya skollokaler.

Med fler asylsökande följer fler avslag på asylärenden. Människor som får avslag på sin asylansökan ska ju lämna Sverige. Därför får polisen och Migrationsverket ökade resurser för att genomföra detta viktiga arbete. Det är grundläggande för asylmottagandets legitimitet och för att vi ska ha reglerad invandring.

I vårändringsbudgeten tar regeringen ansvar för flyktingsituationen. De myndigheter som får utökade arbetsuppgifter tillförs ytterligare resurser, och därutöver stärks arbetet med etablering.

Men, herr talman, ett annat sätt att ta ansvar i den här situationen är att säkra hög kvalitet i välfärden. Välfärden ska ju finnas här i tider av lugn och vardag, och den ska finnas i tider av oro och extraordinära händelser.

Därför har regeringen nyligen presenterat en historisk satsning på den svenska välfärden: ytterligare 10 miljarder kronor årligen till kommuner och landsting.

Tillsammans med tidigare investeringar från regeringen innebär det att fler än 30 000 personer kommer att kunna anställas inom välfärden. Alla de som kämpar för våra barn i förskolor och skolor, för våra äldsta på äldreboenden och för oss alla när vi blir sjuka eller har skadat oss – alla de kommer att få fler kollegor. Och den här välfärden ska erbjudas utifrån behov, inte utifrån ens förmåga att betala. Det vi gör nu är att utveckla den svenska modellen.
(Applåder)

Herr talman! Den svenska modellen vilar på flera delar: hög sysselsättning, en stark och generell välfärd och starka och ansvarstagande parter på arbetsmarknaden. Det här är inte någonting man bara säger av tradition eller någon sorts klockartro, utan det här är viktigt för att det har gett resultat – och ger resultat. Den här modellen tjänar Sverige väl.

Människor ska ha arbete. Man ska kunna försörja sig på sitt arbete, och man ska kunna känna trygghet i sin vardag.

Det är naturligt att vi här i riksdagen beslutar vilka skatter vi ska ta ut och hur vi fördelar gemensamma resurser. Varje parti har sina prioriteringar, och den här kammaren är en bra plats för att ta den debatten: Vilka pengar ska vi ta in, och hur ska vi fördela dem? Här har politiken en mycket viktig roll att spela.

Men att vi kommande år skulle debattera hur högt eller lågt lönen ska sättas i olika branscher eller för olika löntagare beroende på deras ursprung ter sig, för att uttrycka sig försiktigt, mindre lämpligt. Ändå har vi ett läge där de borgerliga partierna talar öppet om att skrota den svenska partsmodellen och låta staten, Sveriges riksdag, gå in och sätta lägre löner. Det är en tydlig konflikt i svensk politik.

De partier som står bakom den här propositionen, som är ett samarbete mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet, står upp för fria och starka parter. Politiken ska verka för att fler människor kommer i arbete, inte för att de som arbetar ska tjäna mindre.

Varje land har sina genier, och många länder har rika naturtillgångar. Men det som skiljer ut ett verkligt framgångsrikt land är om man förmått att se till att vanliga löntagare har en trygghet, en välfärd och en lön de kan leva på. Det är facit för den svenska modellen. Det är vad den svenska modellen har levererat, och det är därför vi tar strid om den svenska modellen.
(Applåder)

Herr talman! Vi berörs alla på något sätt av vår gemensamma välfärd. Det är också något som vi ofta talar varmt om med stolthet när vi är utomlands: föräldraförsäkring, barnbidrag, förskola, äldreomsorg – generellt och med god kvalitet för alla. Det är den svenska modellen. Den bygger på arbete, eller, för att vara än mer precis: Den svenska

modellen bygger på att den som har inkomster också betalar skatt. Det handlar om att man gör rätt för sig, att man är med och bidrar.

Få saker urholkar skattemoralen som när man upptäcker att andra inte gör sin del. Särskilt illa är det när de som har det väldigt väl förspänt hänger sig åt att smita från sitt ansvar. Det sådana personer och företag gör är att övervältra ansvaret på andra: låginkomsttagare, pensionärer och dem som knappt vet hur de ska få ihop till hyran. Detta är provocerande i ordets verkliga mening.

När människor med små marginaler gör så brukar det kallas svartarbete. När det utförs av dem med vidlyftiga marginaler och ibland också dito moral kallas det för skatteflykt. Men oavsett om detta ofog bedrivs vid en torghandel eller förmedlas i stärkta vita skjortor, som en tjänst vid någon av våra större banker eller advokatbyråer, kommer det beteendet att bekämpas.

Den förra regeringen vidtog åtgärder, och den här regeringen har gått vidare. Det handlar bland annat om att införa personalliggare i fler branscher. Det handlar om att ingå och driva på för fler heltäckande internationella avtal där informationsutbyte trumfar banksekretessen. Det handlar också om att ansvariga myndigheter har de resurser som behövs och föregår med oklanderligt gott exempel.

Arbetet med detta kommer att intensifieras. Det kommer att kräva uthållighet, internationellt samarbete och hårt arbete, men steg för steg ska nätet dras åt för dem som genom att inte göra rätt för sig åker snålskjuts på andra. Som socialdemokrat kommer jag aldrig att se genom fingrarna med skattefiffel.
(Applåder)

Herr talman! Den här regeringen står för ett samhällsbygge, för ansvar, trygghet och utveckling. Vi vill stärka den svenska modellen, inte avveckla den.

Vi har mycket arbete framför oss, men vår väg för Sverige är tydlig. Med den svenska modellen som grund och med moderniseringen som verktyg bygger vi ett hållbart samhälle där ingen lämnas efter men inte heller någon hålls tillbaka.

Tack så mycket!
(Applåder)

Anf. 53 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det finns olika sätt att förhålla sig till osäkerhet och bekymmer. Man kan se problemen, förlamas av att man inte har någon lösning, och gå därifrån. Man kan se utmaningen och tänka att med en kombination av begåvning, pragmatism och uppfinningsrikedom hittar vi nog en lösning. Eller man kan tänka: Så här illa var det inte i går. Det går nog över till i morgon. Dessutom har vi råd att hantera bekymren, så vi gör inget åt dem.

Statsministern lanserade i går i Financial Times en fjärde syn på detta: Ni ser fel saker! Ni tittar på fel saker. Det är surrealistiskt att människor inte uppfattar att alla siffror som pekar åt rätt håll är det viktiga, i stället för att förlamas av alla de bekymmer som finns här och nu.

Men om nu inte medborgarna upplever att allting går så bra kanske det inte är folket som har fel. Det kanske är regeringen som inte ser det medborgarna ser.

Medborgarna ser att en halv miljon nyanlända måste etableras i Sverige mellan 2012 och 2020. Medborgarna ser att 180 000 människor befinner sig i asylsystemet. Det motsvarar Uppsalas storlek. Medborgarna ser att hälften av de nyanlända bara har grundskoleutbildning eller mindre. De ser att arbetslösheten är fyra gånger högre bland utomeuropeiskt födda än bland svenskfödda, och de ser det som Arbetsförmedlingen såg i går, nämligen att hälften av de inskrivna numera är utrikes födda.

Vad är det, finansministern, som är så surrealistiskt i att uppleva att detta är ett betydande bekymmer för Sverige – så betydande att det faktiskt dominerar näthinnan framför tillväxtsiffrorna just nu?
(Applåder)

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag skulle vara mycket mer bekymrad om det i det här läget var så att regeringen lutade sig tillbaka och inte vidtog några åtgärder. Men så är det inte. Självklart ska vi här och nu glädjas åt att det går väldigt bra för svensk ekonomi, men vi ska aldrig luta oss tillbaka. Tvärtom har den här regeringen vidtagit en rad åtgärder för att stärka Sverige och den svenska utvecklingen framöver. Det handlar om åtgärder för att fler människor ska komma i arbete. Det handlar om att i det här konjunkturläget ta itu med de problem som vi ser när det gäller matchning. Vi har 100 000 lediga jobb samtidigt som 350 000 människor fortfarande är arbetslösa. Vi måste matcha ihop de lediga jobben med människor som är arbetslösa.

Regeringen har också, förutom att ta ansvar för att fler människor ska komma i arbete och för matchningsproblemen, tagit ansvar för flyktingpolitiken. Vi såg att vi hade en ohållbar situation i höstas, och regeringen har vidtagit kraftfulla och ansvarsfulla åtgärder för att hantera den situationen. De åtgärderna har också haft effekt, och vi nu ser betydligt färre människor som söker asyl i Sverige när de i stället kan söka asyl i andra säkra EU-länder.

Men regeringen lutar sig inte stilla tillbaka i och med detta, utan här handlar det också om att se till möjligheterna för de människor som får asyl i Sverige. Det handlar om att vi stärker möjligheterna till etablering. Det gör vi i de förslag som vi lägger här och nu, men självklart kommer ytterligare förslag att presenteras. Vi kommer bland annat med 10 miljarder ytterligare till kommuner och landsting. Det handlar också om att säkra att de människor som inte får asyl i Sverige återvänder.

Regeringen tar på allvar de utmaningar som vi har framför oss, men vi ska samtidigt se att det går bra i svensk ekonomi nu.
(Applåder)

Anf. 55 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Om jag har räknat rätt summeras regeringens utgifter i ändringsbudgeten till 34 miljarder kronor. Ungefär 1 procent av dessa går med lite välvilja att beskriva som reformer som ökar chansen för människor att komma in på den svenska arbetsmarknaden – 1 procent! 99 procent handlar om helt andra saker än det som en dominerande andel svenskar tycker är det stora bekymret här i dag.

Det finns en sida i budgeten som jag skulle rekommendera till läsning, nämligen s. 131. Den är svårtillgänglig i budgeten, men vi har gjort en graf för säkerhets skull, och finansministern ska få den sedan. Den handlar om utanförskapets utveckling. Den handlar om hur många fler

människor som kommer att leva helt och hållet på sociala ersättningar de kommande åren. Det är förbluffande läsning.

Vi går från under 900 000 personer till en knapp miljon svenskar som är helt och hållet försörjda av sociala ersättningar. Ni ökar just nu det svenska utanförskapet.
(Applåder)

Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Här visar Ulf Kristersson sin bild av utbildning och andra aktiva insatser. Det som du kallar för ökat utanförskap handlar till stor del om människor som befinner sig i etableringsuppdraget, och många av dem får en utbildning. Men det visar ju Moderaternas syn på utbildning. Det är därför ni heller inte har satsat på utbildning.

De 30 miljarder som Ulf Kristersson talar om handlar om att människor ska ha ett boende och få tak över huvudet. Tycker Ulf Kristersson att det är fel? Sedan satsar vi inte bara de 800 miljoner han talar om. Vi har också satsat 10 miljarder som går till kommuner och landsting för att stärka välfärden och se till att fler människor får arbete. Det tycker jag är bra satsningar, och jag är övertygad om att det kommer att få ett stort stöd hos svenska folket.

Det är en viktig del av den svenska modellen – och det utvecklar den svenska modellen – att vi står upp för en bra och trygg välfärd. Det gör den här regeringen.
(Applåder)

Anf. 57 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! I november i höstas valde regeringen att skjuta till 11 miljarder kronor till landets kommuner för att möta de skenande kostnaderna för mottagandet av nyanlända.

I en följdmotion bad jag då regeringen att dels försöka hitta finansiering för detta, dels gardera sig och öronmärka dessa pengar så att de verkligen går till välfärdens kärnverksamhet. Svaret jag fick var att det inte bara är möjligt utan till och med lämpligt att låna pengar och att kommunerna faktiskt vet bäst själva hur de ska sätta sprätt på skattebetalarnas pengar.

I en granskning visade det sig sedan att flera kommuner hade använt det extra anslaget till att betala av på den kommunala pensionsskulden. En kommun hade till och med renoverat en hockeyrink, givetvis i integrationssyfte.

Låt mig återge vad ett par kommunfullmäktigeledamöter har sagt: Vi känner oss som tomtemor och tomtefar. Det är helt sjukt ju. Det måste vara fel. Vad ska vi göra med dem? För oss blir det nästan orimligt att göra av med allt.

Nu vill regeringen skjuta till ytterligare 10 miljarder kronor, genom belåning, för att än en gång möta kommunernas kostnader för invandring. Jag ställer samma fråga som jag gjorde senast. Kan vi denna gång få en garanti för att pengarna verkligen går till välfärden och inte ned i det integrationspolitiska svarta hål som regeringen har skapat?
(Applåder)

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag är inte förvånad över att kommunledningarna är förvånade över ytterligare resurser. Efter åtta år med alliansstyre, där man har satsat på skattesänkningar och nedskärningar, är det en tydlig vändning i politiken. Vi vill stoppa skattesänkningarna, nedskärningarna och privatiseringarna och i stället satsa på och investera i den svenska välfärden, så att vi kan utveckla den svenska modellen.

Oscar Sjöstedt vill att man ska öronmärka pengar. När man tar debatten med sverigedemokrater är det ofta tydligt att de vill att allting ska styras från Stockholm. De tror att det är Stockholm som bäst bestämmer hur pengarna ska användas i Sveg, i Säffle, i Övertorneå eller i Hörby. Det är en tydlig politik från Sverigedemokraternas sida.

Jag delar inte den uppfattningen. Jag tror att det finns en mycket stor kompetens hos politiker runt om i landet att själva bedöma vilka behov som finns i kommunerna. Det är en grund i det kommunala självstyret. I förlängningen av det Oscar Sjöstedt säger behöver vi inte ha något kommunalt självstyre. Det behöver vi inte om vi inte tror att människorna runt om i landet har kompetens att bedöma vilka behov som finns i den egna kommunen.

Min bedömning är att vi har kompetenta människor runt om i hela Sverige och att den kompetensen inte bara finns i Sveriges riksdag. Där skiljer sig Socialdemokraterna från Sverigedemokraterna. (Applåder)

Anf. 59 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag instämmer inte i det som påstås. Jag litar inte heller riktigt på det. Det beror i första hand på att jag har ett väldigt lågt förtroende för finansministern, vilket för all del gäller för hela den nuvarande ministären.

Men om man nu faktiskt vill göra en insats för välfärden måste man rimligen förstå att det finns behov som inte enbart är av pekuniär karaktär. Det största behovet i välfärden består faktiskt av rätt utbildad och kompetent arbetskraft. Var finns den långsiktiga planeringen för välfärdens kompetensförsörjning? Finns det över huvud taget en sådan plan hos Finansdepartementet?

Om vi lider brist på utbildad personal, vilket vi faktiskt gör och vilket jag tror att även finansministern håller med om, undrar jag: Vore det inte bättre att satsa dessa resurser på utbildning till de bristyrken som vi ser?

Anf. 60 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Regeringen har avsatt mycket stora resurser till ett nytt och permanent kunskapslyft för Sverige. Vi ökar resurserna både för yrkesvux och för komvux. Vi bygger ut yrkeshögskolan. Vi har dessutom ökat antalet platser på högskolan med särskild inriktning på en del av de bristyrken som finns. Här har regeringen alltså genomfört stora och omfattande satsningar. Vi tycker att det är viktigt med kompetensförsörjning. Dessutom har kommunerna en möjlighet att anställa kringpersonal för att avlasta till exempel lärare, sjuksköterskor och läkare.

Men den grundläggande skillnaden här gäller synen på var i landet kompetensen finns. Det finns mycket kompetens i Stockholm. Jag delar Oscar Sjöstedts bild av att det finns mycket kompetens i riksdagen. Men det som skiljer mig från Oscar Sjöstedt och andra sverigedemokrater är att jag tror att det finns väldigt mycket kompetens runt om i hela Sverige.
(Applåder)

Anf. 61 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Finansminister Magdalena Andersson må vara den finansminister som aviserade att hon skulle överge överskottsmålet. Hon må vara den finansminister som övergav principen om krona för krona. Hon må vara den finansminister som tog bort sysselsättningsberäkningar ur statsbudgeten. Men hon är också en finansminister som har tur.

I dag har jag ställt mig frågan: Var hade den här regeringens ekonomiska politik varit någonstans om vi inte hade gått in i en högkonjunktur just nu? Efter nio alliansbudgetar och efter att den internationella konjunkturen började ta sig är detta någonting som täcker över många av den här regeringens många brister.

Men hur blir det efter denna högkonjunktur? Vi kan se på regeringens egna prognoser. År 2020, efter fyra år av högkonjunktur, är prognosen att jämviktsarbetslösheten ökar, sysselsättningen minskar och arbetskraftsdeltagandet minskar. Vi kommer alltså att ha en sämre arbetsmarknadssituation efter en högkonjunktur än före.

I går fick vi illavarslande besked från Spotify och Klarna. Återigen – det var några decennier sedan sist – flaggar svenska företag för att en saktfärdig socialistisk regering riskerar att tvinga jobb, företagande och investeringar ur landet. Dessutom ser vi en regering som ökar underskotten och lånar mitt under brinnande högkonjunktur.

Magdalena Andersson! Vore det inte ett misslyckande om dina prognoser slår in? Vore det inte ett misslyckande att efter fyra år av högkonjunktur och högt resursutnyttjande ha en sämre arbetsmarknadssituation, ett ökat utanförskap och en lägre sysselsättning? Högkonjunktur är en tid då vi ska bygga Sverige starkare och bättre, inte tvärtom.
(Applåder)

Anf. 62 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Emil Källström verkar ha glömt det som hände i höstas. Det är rekordmånga människor på flykt i världen, och historiskt många människor sökte asyl i Sverige – 163 000 personer. Det är klart att det syns både i statsbudgeten och i arbetsmarknadsstatistiken när de människorna kommer ut i arbete.

Om Emil Källströms migrations- och asylpolitik hade fått verka är frågan: Hur hade statsfinanserna då sett ut, och hur hade arbetsmarknadsstatistiken sett ut? Det hade knappast sett bättre ut. Men om Emil Källström menar att vi borde ha överskott i det här läget undrar jag naturligtvis: Kommer Emil Källström att spara 20–30 miljarder i sin budgetmotion som han lägger fram om två veckor?

Anf. 63 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Min budgetmotion kommer att vara mer åtstramande än regeringens proposition.

Jag vill framhålla att jag inte har gett upp hoppet om att vi kan skapa en arbetsmarknad där alla människor som har sökt sig till vårt land av olika anledningar betydligt snabbare än i dag kommer i jobb. Det är därför vi lägger fram förslag på förslag på förslag om att förbättra företagsklimatet och att förbättra arbetsmarknaden så att vi får fler vägar in för fler människor.

Det här är områden som regeringen bemöter med total passivitet. Den största pucken när det gäller fler jobb i Sverige i din budgetproposition, Magdalena Andersson, kommer ju från Centerpartiet, från de migrationssamtal som vi hade, där vi kom överens om hur politiken skulle se ut. Det utvidgade RUT-avdraget, som nu är kärnan i regeringens jobbpolitik, är ju regeringens politik tack vare oss. Varsågod, Magdalena Andersson!
(Applåder)

Anf. 64 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Emil Källström! Jag skulle vara väldigt oroad om det var så att RUT-avdraget var kärnan i regeringens jobbpolitik. Det är det inte!
(Applåder)

Däremot är det, tillsammans med sänkta löner, kärnan i Centerns jobbpolitik, och det gör mig lite bekymrad.

Jag delar dock Emil Källströms ambition att de människor som kommer till Sverige måste komma snabbare i jobb, och därför har vi en rad förslag på det och kommer naturligtvis att komma med ytterligare förslag.

Emil Källström säger att han kommer att ha en mer åtstramande budget än vad jag har. Det tror jag att alla fyra partier kommer att ha, enligt det mönster som jag etablerade när jag var ekonomisk-politisk talesperson. Det ser jag alltså fram emot.

Emil Källström säger också att vi borde ha överskott, så då utgår jag ifrån att han har överskott i sin budgetmotion, annars faller hans kritik helt platt till marken.
(Applåder)

Anf. 65 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Nu tömmer Magdalena Andersson ladorna. Det är något nytt i svensk politik när en finansminister kommer till riksdagen i högkonjunktur och lånar. Om man bedriver en sådan ekonomisk politik, Magdalena Andersson, och driver upp sjukförsäkringen, driver upp de arbetsmarknadspolitiska programmen i högkonjunktur och lånar i högkonjunktur finns inte pengarna där när de verkligen behövs – när räntan stiger och lågkonjunkturen kommer.

Det där äventyrar välfärden, Magdalena Andersson.

Jag tänkte passa på att prata om någonting som Magdalena Andersson inte längre pratar om, nämligen regeringens arbetslöshetsmål. Det är ju så att den här regeringen har som varumärke att bryta vallöften. Det viktigaste vallöftet var att man skulle ha Europas lägsta arbetslöshet 2020. Magdalena Andersson hade 15 minuter i talarstolen men nämnde inte ens det viktigaste vallöftet. Jag läste Dagens Nyheter i morse om den ekonomiska politiken. Det nämndes inte där heller.

Jag förstår varför ni inte pratar om det längre, Magdalena Andersson. Det är därför att ingen tror att det kommer att nås. Vi från Liberalerna har tagit fram siffror över hur vi ligger till. År 2014 var vi tolva i EU-kretsen. År 2015 var vi tolva i EU-kretsen. År 2016 är vi tolva i EU-kretsen. År 2017 är vi tolva i EU-kretsen. Sedan börjar arbetslösheten att stiga, och på de tre åren ska Magdalena Andersson uppfylla detta mål.

Det finns en anledning till att ni inte når målet, och det är att ni systematiskt höjer skatter på jobb och företagande. Ni vägrar att genomföra de reformer som behövs på arbetsmarknaden för att den som har låg utbildning ska komma in i jobb. Ni skickar arbetsmarknadsministern för att skälla ut ägarna till ett företag i södra Sverige som håller på att flytta produktionen. Sedan skriver Spotify ett brev och säger att regeringens politik gör att de kanske flyttar.

Ni svarar inte ens på Spotifys frågor. Ni hade en panikpolitik när det gällde flyktingpolitiken i höstas som gör att flyktingar kommer att få svårare att få jobb.

Magdalena Andersson, när uppfylls regeringens arbetslöshetsmål? (Applåder)

Anf. 66 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Regeringen har höga ambitioner när det gäller arbetslösheten, och det är därför vi har satt upp ett väldigt ambitiöst mål. Det vi kan se i den prognos som vi lämnar i dag är vi också närmare målet än vid den prognos som vi hade i december.

Självklart är det ett tufft och ambitiöst mål, och det kommer att bli tuffare att nå det givet att många människor kommer att vara nya på arbetsmarknaden under de kommande åren. Vi vet att det är svårare för människor som är nya på arbetsmarknaden. Både unga och människor som nyligen har flyttat till Sverige har svårare att få jobb. Det gör att det blir svårare att nå målet än det hade varit om vi inte hade haft den situationen.

Det hindrar dock inte att regeringen kommer att ha ett väldigt tydligt fokus på arbete, på att fler människor ska komma i arbete och på att få ned arbetslösheten. Bara i den produkt som vi lämnar i dag har vi en rad åtgärder för kompetenskartläggning, validering och ett särskilt snabbspår för nyanlända entreprenörer.

Vi har också sedan tidigare genomfört en rad åtgärder där det bland annat handlar om att matcha människor som i dag är arbetslösa mot de jobb som växer fram, sluta rekryteringsgapet och ha en mer aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik.

Det handlar om att öka investeringarna och få upp bostadsbyggandet, något som är viktigt för Spotify. Den borgerliga regeringen gjorde inte tillräckligt, men vi samtalar nu om att kunna göra ytterligare insatser.

Det handlar också om att driva en aktiv näringspolitik, så regeringen har ett tydligt fokus och en tydlig jobbagenda.

Nu kritiserar Erik Ullenhag att vi har underskott i högkonjunktur. Det är min bedömning att vi har minskat underskottet så mycket som vi har just för att kunna möta oförutsedda utgifter och tillfälliga utgifter

utan att behöva genomföra mycket drastiska besparingar eller skattehöjningar.

Jag utgår från att Erik Ullenhag nu när han riktar kritik i sin budgetmotion kommer att spara 20–30 miljarder. Är det så, Erik Ullenhag?
(Applåder)

Anf. 67 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Finansministern kan vara lugn för att vi kommer att ha en stramare budget än regeringen. Det kommer inte att vara så svårt. Det är inte speciellt svårt att klara av det med den budget som nu ligger på riksdagens bord.

Det som bekymrar mig är inte Liberalernas budgetmotion. Det som bekymrar mig är att när man bedriver en sådan här ekonomisk politik är det barnen och barnbarnen som riskerar att drabbas i en situation när man blir tvungen att skära ned, eftersom det inte finns hängslen och livrem. Det är grunden att se till att gå med plus i högkonjunktur för att kunna möta det oförutsedda i lågkonjunktur som Magdalena Andersson överger.

Sedan försöker jag lyssna väldigt noga på Magdalena Andersson. Upprepades löftet, eller börjar man nu sväva? Det kommer att bli svårare att nå arbetslöshetsmålet. Jag kan ge Magdalena Andersson ett par snabba tips: Släng ett par av de här förslagen från panikpolitiken i höstas i papperskorgen! Det är ingen bra idé att det tar två år för människor som har flytt till Sverige att få besked om uppehållstillstånd. Det är ingen bra idé att bara få tillfälligt uppehållstillstånd i 13 månader. Det är ingen bra idé att skilja barn från deras föräldrar. Färre kommer att få jobb.

Jag omformulerar frågan, Magdalena Andersson: När kommer du att meddela att regeringen inte når arbetslöshetsmålet?

Anf. 68 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Regeringen kommer att sträva efter att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet. Däremot tror jag inte att jag vill ta råd av Erik Ullenhag, eftersom Liberalernas politik i huvudsak går ut på två saker för tillfället: att höja hyrorna och sänka lönerna. Det tror inte jag är någon bra politik för Sverige.

Erik Ullenhag upprepar att man ska gå med plus i högkonjunktur. Jag utgår från att Erik Ullenhag lever efter detta i sin budgetmotion och ser till att han har plus i statsfinanserna.

Den här regeringen har fört en väldigt stram och ansvarsfull ekonomisk politik. Det gör att vi har mer än halverat de underskott som vi ärvde efter tiden när Erik Ullenhag satt i regeringsställning.

Vi har också stärkt det strukturella underskottet, och vi har gjort det just för att vi ska kunna möta oförutsedda utgifter utan att behöva ta till drastiska och dramatiska åtgärder. Det är det manöverutrymmet som vi använder nu. Erik Ullenhag vill inte använda det. Se då till att ha noll i din budget!
(Applåder)

Anf. 69 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag förstod av finansministerns anförande att hon är nöjd med konjunkturen och då också nöjd med Alliansens tidigare reformer, som har lagt en god grund och har så gjort tills för fyra månader sedan. Hon är nöjd med att det är vår och att solen skiner.

Då känns det inte så kul att komma likt John Snow och säga: Winter is coming. Men så är det. Vintern kommer, och det är regeringens skyldighet att rusta Sverige inför de utmaningar vi står inför.

Vi ser nu bedömningar om att jämviktsarbetslösheten ökar till 2020. Ingen utanför Regeringskansliet tror längre att regeringen kommer att nå sitt eget arbetslöshetsmål, och det finns inget i vårpropositionen som ändrar den bedömningen. Många människor står utanför i kylan redan nu och kommer inte in på arbetsmarknaden. Jag skulle önska att finansministern på ett mycket tydligare sätt ser de här personerna, för det är hög tid att rusta Sverige med strukturreformer för att sänka trösklarna på arbetsmarknaden.

Men hos regeringen är det släckt i reformfabriken. Magdalena Andersson säger i sitt anförande att det inte spelar någon roll om man halverar taket i RUT. Det gör ingen skillnad. Det spelar ingen roll om man höjer skatterna med 40 miljarder på jobb och företagande. Det spelar ingen roll att man inför en särskild löneskatt på äldre.

Men vad ser vi hända? Vad hände när man gjorde det här med RUT-taket? Jo, man ser ett dramatiskt trendbrott i RUT-sektorn. Omsättningen i januari 2016 sjönk med 8 procent. 63 procent av RUT-företagen säger att de räknar med att minska antalet anställda framöver. Är det den typen av förändringar vi behöver i en bransch som nu skapar jobb, där fyra av fem kommer från uppsägning, där hälften är utrikes födda och många har låg utbildningsnivå?

Att Magdalena Andersson inte ser dessa personer som har så svårt att komma in på den svenska arbetsmarknaden utan i stället pekar finger åt dem som har förslag tycker jag inte motiverar hennes uttryck ”ingen ska lämnas efter”.
(Applåder)

Anf. 70 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag delar inte Jakob Forssmeds uppfattning att vi pekar finger åt någon som har förslag – tvärtom. Bra förslag tar vi gärna emot och är också beredda att diskutera. Men sedan finns det förslag som vi inte tycker är särskilt bra, till exempel att staten och Sveriges riksdag ska ta över lönesättningen. Det tycker vi är ett dåligt förslag. Jag ska inte säga att vi pekar finger, men vi argumenterar emot. Däremot är vi absolut beredda att ta till oss bra förslag och diskutera dem, om de har effekt på arbetslösheten.

Vad den här regeringen har gjort är att se till att vi rustar Sverige. Vi tog över efter åtta med alliansregering i ett läge då budgetunderskotten hade ökat varje år. Under finanskrisen var det motiverat, men i slutet av förra mandatperioden, i konjunkturuppgången, fortsatte man att sänka skatten på ett sätt som fortsatte att öka budgetunderskotten.

Det vi gjorde när vi tog över regeringsmakten var att vända den utvecklingen. Vi såg till att lägga strama budgetar på riksdagens bord, och vi såg till att ta tag i statsfinanserna och föra en stram politik. Det gör att vi har skapat oss ett visst manöverutrymme. Situationen med oväntat många människor som sökte asyl visar hur bra det var att vi

förde en så stram politik. Tänk om vi hade hamnat i den situationen när Alliansen styrde i stället, när underskotten ökade hela tiden. Då hade det varit svårt att ha manöverutrymme för att hantera situationen. Det är tack vare regeringens strama politik som vi har det här utrymmet nu.

Nu ska vi se till att de människor som får asyl i Sverige får möjlighet att etablera sig här på bästa sätt. De som inte får asyl ska återvända. Vi ska se till att stärka och trygga den svenska välfärden för alla i Sverige, både dem som har bott här länge och dem som har kommit nya.
(Applåder)

Anf. 71 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Det är Alliansens budgetar som har lagt grunden för de goda offentliga finanser som vi ser. Men vilka principer är det som styr nu? Det vet vi inte. Vi vet att finansministern nu senast har övergivit principen krona för krona och säger att man har visst manöverutrymme. Vi vet inte vad som begränsar det manöverutrymmet framöver – det finns inget om detta i vårpropositionen, och det kan också vara ett skäl till viss oro.

Magdalena Andersson säger: Vi är för alla bra förslag. Men var är era egna förslag? Vad är ert svar på det som IMF, OECD och Finanspolitiska rådet säger, att vi behöver hitta sätt att sänka trösklarna, att göra det möjligt för människor att komma in till något lägre löner, att kunna lära sig jobbet på jobbet, att inte bli dömda till ett utanförskap och inte få en chans att komma in.

Menar finansministern verkligen allvar med det hon sa i sitt anförande, att det inte spelar någon roll hur mycket skatt det är, att man kan lägga på 40 miljarder i skatt på att arbeta och att anställa och det spelar ingen roll för jobben, ingen roll för välfärdens finansiering? Det är i sådana fall lite magi.
(Applåder)

Anf. 72 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jakob Forssmed undrar vilka principer som styr finanspolitiken. Den styrs naturligtvis av det finanspolitiska ramverket, som består av tre delar.

Det är dels utgiftstaken, som vi har vidtagit åtgärder för att klara, dels överskottsmålet, där vi har vidtagit åtgärder för att bryta den bana som rådde under allianstiden, när underskotten ökade hela tiden. I stället ser vi nu att underskotten minskar. Den tredje delen är kravet på kommunbalans.

Det är det finanspolitiska ramverk som har styrt socialdemokratiska finansministrar före mig och som självklart styr också mitt arbete.

Däremot är detta med krona för krona inte en del av det finanspolitiska ramverket utan har varit en metod som vi har använt för att få ned underskotten kraftigt. Det har vi också lyckats med. Däremot är det inte en lämplig metod att använda i det här läget, är min bedömning. Men Jakob Forssmed tycks tycka det. Då utgår jag från att Jakob Forssmed sparar 30 miljarder i sin budgetmotion. Det ser jag fram emot att se.
(Applåder)

Anf. 73 ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Förra sommarens grekiska drama handlade om euron. Det blev ingen grexit, men euroländerna kämpar fortfarande med mycket stora problem. Den här sommaren handlar det om Storbritannien. I en brexit riskerar en av Europas mest dynamiska ekonomier att lämna EU, med helt oöverskådliga politiska och ekonomiska konsekvenser.

Men det är inte bara Europa som brottas med stora bekymmer. Återhämtningen i den amerikanska ekonomin är svagare än många hoppats, och ingen vet längre vart Kina egentligen är på väg – varken politiskt eller ekonomiskt.

Av detta följer en slutsats: I den globala konkurrensen finns det inget utrymme för svenskt önsketänkande eller släpphänt ekonomisk politik. Vi lever på export till vår omvärld.

Herr talman! Det är lite ironiskt att den finansminister som för bara 18 månader sedan hävdade att ladorna är tomma fick regera ett helt år med en alliansbudget som halverade underskotten.

Nu växer svensk ekonomi snabbare än många andra länders. Men en tillväxt på mellan 2 och 4 procent uppstår inte i ett vakuum. Det var 90-talets strukturreformer, klok hantering av finanskrisen, den ökande sysselsättningen och det minskande utanförskapet som lade grunden för modern svensk tillväxt.

Dessutom är den svenska ekonomin närmast dopad just nu. Penningpolitiken är maximalt expansiv med negativa räntor, och finanspolitiken ökar de offentliga utgifterna som om vi befann oss i djupaste lågkonjunktur. Samtidigt är arbetslösheten låg bland dem som har utbildning, medan resursutnyttjandet i svensk ekonomi är högt.

Denna ekonomiska politik är inte hållbar. Om Sverige har negativa räntor och expansiv finanspolitik vid 4 procents tillväxt – och när den konjunkturberoende arbetslösheten är nära noll – vad ska då Finansdepartementet göra när Sverige har låg tillväxt och stigande arbetslöshet? Regeringen för en ekonomisk politik som om vårt land aldrig kommer att drabbas av en kris igen.

Den ekonomiska politiken riskerar att skapa överhettning i stället för att lösa Sveriges grundläggande problem. Baksmällor kan komma dagen efter. Låt mig peka på två centrala fel i regeringens ekonomiska politik.

För det första missköter regeringen offentliga finanser. Regeringen släpper greppet om de offentliga utgifterna, och underskotten växer nu i svensk ekonomi. Överskottsmålet är i praktiken redan övergivet.

Om regeringen ville nå sitt eget balansmål skulle redan det kräva betydande överskott i flera år. Men regeringen försöker inte ens. Underskotten i statens finanser ökar med 60 procent nästa år och uppgår trots tillväxten till 30 miljarder kronor. Regeringen finansierar inte längre sina löpande utgifter utan bygger välfärden på lån, när vi borde bygga välfärden på arbete.
(Applåder)

Låt mig vara tydlig: Moderaterna kommer inte att medverka till att Sverige överger principen om budgetöverskott.

Krona för krona har vi kallat den princip som innebär att nya reformer måste vara fullt finansierade. Vill man öka utgifterna på ett visst område måste man alltså minska dem på ett annat – eller stå för att man höjer skatten.

Så sent som i december sa Magdalena Andersson att hon självklart och så snart som möjligt vill kunna genomföra ofinansierade reformer. Själv längtar jag efter något helt annat. Jag vill att svensk ekonomi växer, inte bara för att alla kranar är öppna utan för att alla förväntas jobba och bidra – en ekonomi som har resurser kvar när allt ser mörkt ut, för jag tror att de tiderna kommer tillbaka.

Sverige har en omvittnat svag regering som driver en svajig politik. Men än värre är regeringens brist på ekonomisk strategi. Finansministern bryr sig kanske inte om att just jag reser frågetecken men borde vara bekymrad över att ingen annan heller verkar förstå vad regeringen egentligen vill.

Finanspolitiska rådet skrev i december 2015: ”Det krävs … en tydlig plan för hur regeringen ska nå sitt mål för det offentliga finansiella sparandet. En sådan plan saknas.”

Regeringen avslöjar en obegripligt obekymrad, närmast lättsinnig inställning till behovet av strama tyglar i den ekonomiska politiken. I Magdalena Anderssons finansdepartement säger man ”investera” när man inte orkar prioritera. Men vad de egentligen menar är ”spendera”. (Applåder)

Herr talman! Det andra stora felet är att regeringen underskattar Sveriges utmaningar. Integrationen av flera hundra tusen nyanlända i vårt land och på vår arbetsmarknad är de kommande årens allra största utmaning.

Missköter vi den kommer våra barn att fråga om vi inte förstod bättre eller om vi mest gjorde som i historikern Barbara Tuchmans läsvärda bok *Dårskapens vägar*: Vi såg problemen, vi förstod dem, och omdömesgilla människor i vår egen samtid till och med varnade för dem och sa att det kommer att gå illa om vi inte gör något – och ändå gjorde vi ingenting. Vi har nämligen ett stort problem framför oss.

Nya siffror från riksdagens utredningstjänst visar att bara var fjärde flykting och anhöriginvandrare är självförsörjande efter åtta år i Sverige. Bara var tredje är självförsörjande efter 15 år.

Om inte fler jobbar mer och kan försörja sig själva och bidra med skatter utmanas hela grunden för den svenska välfärdsmodellen. Klarar vi inte av den uppgiften kommer de stora monetära kostnaderna att överträffas bara av de ännu större sociala problemen. Det leder till långvarig massarbetslöshet bland människor som inte har de färdigheter som efterfrågas just nu men som inte heller tillåts börja sin yrkesbana i ett enklare jobb. Regeringens halvering av RUT-avdraget är ett steg i precis fel riktning.

Detta leder också till att deras barn inte får se sin mamma och sin pappa gå till jobbet på morgonen och komma hem med egna pengar. Det leder i sin tur till att utanförskapet går i arv, till ännu värre segregation, till allt större problem i våra skolor och till att människor som vill tro på ett internationellt, öppet och framgångsrikt Sverige i stället börjar tro på enkla lösningar.

Vi talar inte om någon avlägsen framtid. Vi ser detta redan i dag. Arbetslösheten är fyra gånger högre bland utomeuropeiskt födda än bland inrikes födda. Sannolikheten för socialbidragsberoende är 1 av 100 bland inrikes födda men 10 av 100 bland utrikes födda. Så får det helt enkelt inte fortsätta.

Herr talman! I stället för att göra någonting åt allt detta blåser regeringen nu till strid om en ny, nostalgisk version av den svenska modellen. Men regeringen verkar inte alls se problemen.

Häromdagen upptäckte regeringen att det var angeläget att ändra längden på de temporära uppehållstillstånden från 12 månader till 13 månader – annars skulle nyanlända inte automatiskt få del av alla svenska välfärdsförmåner.

Samma dag framgick det att det var näst intill omöjligt för en asylsökande som vill jobba att också få jobba. Inte ens ansvariga myndigheter visste hur det skulle kunna göras lagligt. När byråkratin till slut hade överbevisats och jobbet faktiskt var utfört svarade någon annan myndighet med att minska den asylsökandes dagersättning för varje intjänad krona i lön – 100 procents marginalskatt, extremt träffsäkert. Den svenska regeringen ändrar alltså reglerna så att ingen nyanländ ska missa några bidrag men gör nästan ingenting för att fler i stället ska få tjäna egna pengar.

I Magdalena Anderssons Sverige är det lätt att få bidrag och svårt att få jobb. I mitt Sverige är det precis tvärtom.
(Applåder)

Herr talman! Till sist: Sverige är ett fantastiskt land, och vi har löst svåra problem förut. Vi har reformerat politiken när den trots goda intentioner inte längre har funkat, för i välfärdslandet Sverige förenar vi starka värderingar med pragmatiska lösningar.

Sverige öppnade upp för valfrihet när många kände sig kvävda av offentliga monopol, och vi återupprättade arbetslinjen när utanförskapet blev för stort. Vi gjorde inte allt detta för att Sverige var dåligt på något sätt utan för att Sverige höll på att bli någonting som vi inte ville att Sverige skulle vara. Nu prövas vilka vi är som klarar uppgiften att möta vår tids utmaningar och vilka som föredrar att stoppa huvudet i sanden.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ulf Kristersson talar sig varm för krona för krona. Jag har bara en fråga till Ulf Kristersson som jag gärna skulle vilja ha ett ja eller nej på.

Betyder detta att Ulf Kristersson kommer att finansiera de ökade anslagen till Migrationsverket på 30 miljarder, som behövs för att de ska klara av uppehälle för dem som söker asyl i Sverige nu, krona för krona i sin budgetmotion? Jag vill gärna ha ett ja eller nej på den frågan.
(Applåder)

Anf. 75 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Finansministern ställer frågan mot bättre vetande. Hon vet att när det gäller akuta utgifter, som det inte går att parera, har krona för krona aldrig tillämpats. Hon vet att det som vi menar är att aktiva reformer som ökar utgifterna permanent i svensk ekonomi ska finansieras krona för krona, *om* man vill komma tillbaka till överskott i ekonomin. Annars kan man strunta i det.
(Applåder)

Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Ulf Kristersson för ett tydligt och uttömmande svar. Här är den moderata politiken mycket tydlig. När det handlade om att sänka skatten, allra mest för dem som tjänar mest, då tillämpades inte krona för krona. Då gick det bra att spendera pengar trots att underskotten ökade i en konjunkturuppgång. Då gällde inte krona för krona.

Ulf Kristersson är tydlig nu. Han kan ta emot hur många asylsökande som helst och finansiera det utan att finansiera det krona för krona. Men när vi vill stärka skolan för alla barn som finns i Sverige, när vi vill säkra en trygg äldreomsorg för våra äldre och när vi vill säkra förskolan, då blir det plötsligt ett himla kackalorum i de moderata leden. Där ser vi skiljelinjen i svensk politik.
(Applåder)

Anf. 77 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Detta är en hemmasnickrad ekonomisk teori som ingen normal bedömare av svensk ekonomi skulle hålla med om. Om man permanent vill utöka välfärdsåtagandet och permanent höja utgifterna i sjukförsäkringen för att man inte kan, vill eller vågar göra någonting eller om man vill höja ambitionerna på andra områden ska detta finansieras fullt ut om man menar att man ska tillbaka till överskott i ekonomin. Alternativt kan man naturligtvis höja skatten.

Så skulle alla andra som tittar på svensk ekonomi bedöma uppgiften. Men så bedömer inte regeringen den, eftersom regeringen har föresatt sig att göra upp med överskottsmålet, trixa med utgiftstaken och nu definitivt släppa krona för krona. Glöm inte bort att krona för krona är meningsfullt bara om man vill tillbaka till överskott. Annars är det helt poänglöst. Om vi alltid har 4 procents tillväxt i ekonomin, om vi alltid har högkonjunktur och om vi alltid har de förutsättningar som vi har just nu, glöm då krona för krona.
(Applåder)

Anf. 78 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är min genuina uppfattning att Moderaterna har tagit ett flertal beslut och initiativ som borgar för en mer realistisk syn på Sveriges invandringspolitik. Flera av dessa initiativ är dessutom regelrätta plagiat av förslag som Sverigedemokraterna tidigare har fört fram. Men det stör mig över huvud taget inte. Tvärtom gläder det mig. Vi har inte tagit patent på vår egen politik. Andra partier får jättegärna kopiera den. Ska man tro vissa opinionsmätningar har denna kursomläggning till och med renderat en viss avkastning.

Men, herr talman, hur trovärdiga är egentligen Ulf Kristersson och hans parti? När de talar om inskärpningar i välfärden och i bidragssystemen gäller det enbart de personer som har ett så kallat tillfälligt uppehållstillstånd.

Låt mig därför påminna om lite siffror. Förra året fick totalt 183 individer ett tillfälligt uppehållstillstånd av de totalt 147 000 individer som fick uppehållstillstånd. Under en tioårsperiod rör det sig om drygt 1 000 i komparation med långt över 1 miljon utdelade uppehållstillstånd. Moderaternas så kallade inskärpningar av invandringspolitiken berör således bara en promille av alla som har fått ett uppehållstillstånd.

Jag ska travestera en viss republikansk presidentkandidat: You are weak on immigration.
(Applåder)

Anf. 79 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag tror inte att jag uppfattade frågan riktigt.

Jag har jobbat med dessa frågor, hyggligt systematiskt, sedan 2007–2008. Jag har försökt att för dem som velat lyssna predika ståndpunkten att Sverige ska vara ett internationellt, öppet land. En del av Sveriges historiska framgångar ligger i internationalisering och öppenhet, och i än högre grad kommer våra framtida framgångar att ligga i att Sverige är ett internationellt, attraktivt och solidariskt samhälle. Det är min bestämda uppfattning. Jag har aldrig uppfattat att ni riktigt har haft de ingångarna i internationaliseringsdiskussionen, Oscar Sjöstedt.

När ni nu säger att vi står inför en situation där ett par hundratusen personer har kommit nyligen och att det skapar extrema påfrestningar på det svenska samhället – låt oss öppet och ärligt ta den utmaningen! Låt oss dessutom säga att det inte är självklart att man ska tillgång till alla svenska välfärdsförmåner automatiskt och omedelbart när man kommer till Sverige. Låt oss hylla den grundläggande idé vi har haft länge i Sverige, nämligen att det är genom arbete du i grund och botten arbetar dig in i välfärdssystemen. Det tycker jag är en naturlig utveckling av de system vi i dag har.

Jag förstår inte varför detta står i motsatsställning till det faktum att vi historiskt har haft färre med temporära uppehållstillstånd. I dag är det naturligt att ha det på det sättet. Men om du tycker att detta är bra har jag inget emot det, Oscar Sjöstedt.

Anf. 80 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Poängen var så att säga att man har en ganska hög svansföring i retoriken men väldigt lite konkret handling. Men för all del!

Jag har varit tydlig med – och min partiledare har varit tydlig med – att vi är beredda att stötta flera av de initiativ Moderaterna har presenterat, givet att de också presenteras här i kammaren. Så sent som i torsdags i förra veckan satt jag, Ulf och resten av finansutskottets ledamöter och körde över regeringen i en ganska relevant fråga. Det rörde sig om en motion från Kristdemokraterna, från Jakob. Varifrån den kommer bryr väl inte jag mig om, utan jag ställde mig bakom den därför att det var en bra motion. Sedan ställde sig resten av allianspartierna sig bakom den, och den vann majoritet.

Blev det hemskt då på något sätt, att Alliansen tog stöd av Sverigedemokraterna? Hände det någonting obehagligt? Jag vet att ni dessvärre inte har modet att samsas kring en ordinarie vårbudget, men

snälla – försök att enas kring ändringsbudgeten, så kan vi sätta stopp för en liten del av den här regeringens vansinne.
(Applåder)

Anf. 81 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vad jag misstänker att Sverigedemokraterna fiskar efter är att Alliansen skulle vilja ha ett aktivt stöd från Sverigedemokraterna för en gemensam ekonomisk politik, för att kunna fälla regeringen. Mitt svar är mycket enkelt: Jag vill inte fälla en regering med en majoritet jag inte tror kan enas om en seriös ekonomisk politik. Det är mycket enkelt. Man fäller inte en – mycket svag – regering för att bilda en svagare regering på ett svagt parlamentariskt underlag om man inte är övertygad om att det fungerar.

Jag har många invändningar mot er politik i allmänhet, Oscar Sjöstedt. Den huvudsakliga invändningen handlar om er syn på internationalisering och Sveriges plats i världen, men jag skulle också säga att ni är ett av flera partier i riksdagen som jag inte skulle ge vetorätt på varje budgetbeslut.
(Applåder)

Anf. 82 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Förra gången vi debatterade budget talade Ulf Kristersson och Moderaterna sig varma för att höja miljöskatterna. Ändå sa Moderaterna sedan nej till regeringens föreslagna miljöskatter.

En förklaring hade ju kunnat vara att man tänkte föreslå andra, vilket vissa borgerliga partier gjorde. Moderaterna signalerade till exempel att man borde införa en kemikalieskatt. Det gjordes i ett gemensamt förslag från de borgerliga partierna, och i en motion från i höstas hade Moderaterna ett eget förslag på den linjen. Jag trodde alltså att det var ett gemensamt besked från de borgerliga partierna, men nu på senaste tiden verkar det alltmer luta åt att Moderaterna ändå inte vill ha en kemikalieskatt.

Sveriges ekonomi är stark, och vi är rustade att modernisera Sverige. Regeringen har redan höjt stödet till elbilar, solceller och biogas. Målet är att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Samtidigt kan vi minska belastningen på jordens gemensamma resurser, och då är miljöskatten ett kraftfullt verktyg. I vårbudgeten presenteras sex skatter som gör det billigare och enklare att leva miljövänligt.

I höstas sa dock Moderaterna nej till de satsningar regeringen nu genomför, som skydd av och åtgärder för värdefull natur, Klimatklivet, stöd till solceller och andra åtgärder för ett hållbart samhällsbygge. Det var inte helt oväntat eftersom de inte själva ville genomföra sådana reformer när de styrde. Däremot trodde jag inte att Moderaterna skulle vara så negativa till alla typer av höjda miljöskatter.

Jag ser olika besked från dag till dag – ena dagen är ni överens inom Alliansen, och andra dagen har Moderaterna bytt fot och försöker bromsa. Min fråga till Ulf Kristersson är därför dels hur han ser på kemikalieskatten, som nu har gått ut på remiss, dels vilka andra miljöskatter Ulf Kristersson planerar för att vi ska klara hållbarhetsmålet.

Anf. 83 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vi kommer att återkomma till alla de skatteförslag som föreligger, både sådana skatter i regeringens förslag som vi tycker är utomordentligt dåliga och sådana skatter vi mycket väl kan diskutera. Dem kommer vi att komma tillbaka till, med en fullständig redovisning, före den 2 maj.

Det är dock inte där skon klämmer egentligen, utan den riktiga skon klämmer ju i synen på vilken politik som gagnar miljön. Det är klart att man alltid skulle kunna vara överens med er om att höja skatterna på precis vad som helst, men det är klart att vi inte kommer att låta oss användas för att systematiskt höja skatter om vi inte samtidigt kan sänka skatter – självklart inte. Det är därför det inte går att bryta ut enskildheter ur vare sig miljöpolitiken eller den samlade ekonomiska politiken.

Vi är måna om att ha effektiva styrmedel. Vi är måna om att ha en teknologidriven miljöpolitik. Vi är måna om att innovationer som förbättrar miljön har så stort spelrum som möjligt. Detta är ju normalt sett varken den ekonomiska politik eller den miljöpolitik regeringen försöker ha. I stället har ni konsekvent drivit på den sortens politik som handlar om nolltillväxt, Janine Alm Ericson, alltså sådant som helt enkelt går på tvärs med hela vår grundläggande syn på vad som skapar ett gott samhälle och ett miljöhållbart samhälle.

Vi kommer inte att acceptera enskildheter ur en sådan politik bara för att just den saken skulle gagna era intressen.
(Applåder)

Anf. 84 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka Ulf Kristerssons svar, men ett gammalt Shakespearecitat kommer för mig: ”Så går beslutsamhetens friska hy i eftertankens kranka blekhet över.”

Det känns nämligen lite som att det varje gång vi talar om de här sakerna i kammaren låter så här: Moderaterna kommer att komma med förslag, sådana saker som leder till en bättre miljö även om man kanske inte tycker om skattemedlet. Men just nu får vi inga förslag från Moderaterna. Det är väldigt dåligt på den miljöpolitiska sidan. Det gäller såklart både skattemässigt, vilket vi vet är ett klassiskt bra styrmedel, och andra saker.

Regeringen har flera utmärkta förslag i vårbudgeten, som att det ska bli bättre och billigare att laga skor, kläder och cyklar. Det sparar energi och skapar jobb. Men tänker Ulf Kristersson sin vana trogen säga nej till alla dessa förslag när det blir skarpt läge, eller finns det en plan som vi ännu inte har sett på att faktiskt lägga fram förslag som gynnar miljön?

Anf. 85 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Det jag försökte säga var att även miljöpolitiken måste ingå i en helhet. Man kan inte bryta ut vissa delar. Det är klart att vi kan diskutera om det är en bra idé att sänka momsen på vissa tjänster, men med all respekt tror jag inte att det är en dominerande del i en miljöpolitisk strategi. Jag tror till exempel att klimatfrågor, energisystemsfrågor och kärnkraften – med all respekt – är lite större frågor och att det är där man måste börja om man ska få en samlad miljöpolitik som hänger ihop med en samlad ekonomisk politik. Jag

uppfattar inte att ni befinner er där över huvud taget, Janine Alm Ericson.

Anf. 86 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att gratulera dig, Ulf Kristersson. Det var den värsta svada jag hört på länge! Du var som en frikyrkopastor mitt i en domedagspredikan. Åtta och en halv minut handlade om vilket elände vi har, en minut handlade om vad Moderaterna gjort tidigare – och inte ett ord handlade om vilken framtid Moderaterna vill staka ut. Jag måste säga att det var rätt svårt att hänga med i vad du menade. Än klagade du över att skatterna höjs, och i nästa stund klagade du över att man inte gör tillräckligt för att nå överskottsmålet. Det kändes lite som att du gick vilse där i din domedagspredikan. Kanske gick du lite vilse i pannkakan.

Det jag ville ta upp med dig var dock den principiella diskussion du har velat öppna för. Vilka delar av välfärden ska vilka ha rätt till? Ja, det är ju rätt väl känt sedan tidigare att Moderaterna alltid vill angripa välfärdssystemen. Ena gången är det unga som har använts som slagträ, och nästa gång är det äldre, sjuka, funktionsnedsatta eller de arbetslösa. Ni hittar alltid någon anledning, och nu är det flyktingar. Men det är ett tag sedan du öppnade diskussionen, och då borde du ju ha hunnit tänka. Det kan vara skolan man kanske ska beskära, eller sjukvården eller trygghetssystemen. Ibland undrar jag: Varför inte alltihop på en gång?

Låt oss säga det här: Du har tagit upp just sjukvården ganska många gånger och att det är den du vill beskära för människor. Då måste jag få fråga dig: Är det hjärtsjuka som inte ska få tillgång till kontinuerlig vård, för att man ska vänta tills hjärtstilleståndet är ett faktum? Eller är det gravida kvinnor som ska förvägras mödravård, så länge inte ett akuttillstånd uppstår då förstås? Och ska de barn som föds eller som kommer hit till det här landet få delta i vaccinationsprogram och gå på barnavårdscentraler? Hur ska den här sjukvården begränsas?

Går det över huvud taget att hitta en mer kostsam och kortsiktig politik än den du just nu förespråkar?

Vilka delar av välfärden är det du ska inskränka? Är det hjärtsjukvård, cancervård, mödravård eller vaccinationsprogram?

Anf. 87 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag får nog leva med att Ulla Andersson inte uppskattar det jag säger, tror jag.

Domedagspredikan? Jag försökte säga två saker. Det ena är: Var försiktig med svensk ekonomi! Låt den klara av nästa kris också. Spendera inte alla pengar här som om det aldrig kommer problem i framtiden. Vill vi ha överskott någon gång är det nu vi ska börja bygga överskottet. Var lite respektfulla inför att vi lever i en värld som är otroligt osäker. Det är inte någon domedagspredikan. Jag säger bara: Tro inte att vi nu har sett allt. Det kommer nya problem i framtiden. Det försöker jag säga om pengar.

Det andra jag försökte säga var att det människor i dag upplever i svensk vardag är på riktigt. Det är alltså inte en synvilla att upptäcka några hundra tusen personer som ännu inte kommit in på svensk arbetsmarknad. Det är heller inte en domedagspredikan att påpeka att

om ingen får jobb har vi ett problem framför oss som inte löser sig självt.

Jag förstår inte hur man ens kan resonera i termer av att det är lite övermaga att nämna de här bekymren. Det är klart att det inte är.

Vi är i en bransch där vi ska lösa problem i samhället. Det är det som vi är valda för att göra. Vi har ekonomi och andra resurser till vårt förfogande. Om man inte tar det här på allvar är man på fel ställe i Sverige. Om man inte förstår att integrationsutmaningarna tillhör vår tids allra största problem, då tror jag att man helt har missförstått vad som har hänt i Sverige de senaste åren.

När det gäller välfärdsförmåner gör du dig antingen avsiktligt okunnig eller så har du blivit vilseledd. Det vi har sagt flera gånger är: Låt oss diskutera på allvar om det är rätt, rimligt och rättvist att den som kommer till Sverige automatiskt och omedelbart har tillgång till alla välfärdsförmåner, eller om det är mer rätt, rimligt och rättvist att man jobbar sig in i dem successivt?

Anf. 88 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Du får ursäkta, Ulf Kristersson, men jag hörde faktiskt inte att du hade lösningen på ett enda problem. Det enda du gjorde var att måla upp problem, men några lösningar presenterade du inte.

Jag hörde inte heller att du svarade på mina frågor: Vilken sjukvård är det vi ska inskränka? Är det den hjärtsjukes sjukvård? Ska man få vänta tills hjärtat har stannat? Ska kvinnan som kommer hit och är gravid få vänta på en insats tills läget är akut? Ska hon inte få ta del av mödravården? Ska barn inte vaccineras?

Vänsterpartiet har tidigare anklagat Moderaterna för att följa efter Sverigedemokraterna. Nu är det Sverigedemokraterna som följer efter Moderaterna. Två månader efter det att ni har presenterat ert förslag om inskränkningar i välfärden skriver Sverigedemokraterna i en artikel att svensk välfärd är till för svenskar.

Nu är det de nyare Moderaterna som faktiskt leder i kampen om att utestänga människor, att öka utanförskapet – ja i alla fall för alla som inte är blonda och blåögda.

Men, snälla, svara nu på min fråga! Vilka ska utestängas, och vilken sjukvård ska man inte få?
(Applåder)

Anf. 89 ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Vi har inte en enda gång föreslagit att ett enda barn eller en enda vuxen inte ska få den vård som han eller hon behöver. Du, Ulla Andersson, talar inte i tungor men du ser syner. Vi har aldrig föreslagit någonting sådant över huvud taget.

Vi nämnde tre exempel häromdagen.

Är det rätt att garantipension går till människor som kommer hit från dag ett? Är det rätt och rimligt att samma föräldraförsäkring tillämpas för en som kommer till Sverige från dag ett? Vi ställer oss frågan om det är rätt och rimligt eller om vi ska göra några förändringar, och vi

avslutar med frågan: Är det rätt och rimligt på lång sikt att den samlade bidragsnivån för en person som kommer till Sverige kan motsvara en månadslön på 25 000–30 000 kronor? Kan detta begränsa chansen att få ett arbete i Sverige?

Detta är helt rimliga frågor att ställa. Ni vill inte ens ställa er frågorna.

Jag har gång på gång sagt att det här är svåra frågor och att jag har respekt för dem. Det finns mycket i den svenska välfärdsmodellen som jag absolut inte vill ändra på. Men här krockar antagligen vårt sätt att tillämpa den med den brutala verkligheten.
(Applåder)

Anf. 90 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Jag har tagit del av regeringens ekonomiska vårproposition. Min slutsats är att jag inte blir imponerad.

Man är stark på två saker: Man är stark på att bedriva en ansvarslös invandringspolitik, och man är stark på att angripa vanliga löntagare och företagare.

Mitt parti är öppet för att fälla den här regeringen när som helst, ju förr desto bättre. Tyvärr saknar vi dock sådana besked från dem som kallas för Alliansen.

Herr talman! Den här regeringen har renderat Sverige till världsledare vad gäller marginalskatt. Tidigare låg vi som nummer två, men det var tydligen inte tillräckligt för nuvarande vänsterstyre.

Vad händer då när vi straffbeskattar löntagarna och framför allt i det här fallet höginkomsttagarna? Får vi mer skattepengar då? Eller leder det till att höginkomsttagarna väljer att flytta från Sverige till något annat land? Givetvis leder regeringens skattehöjning för höginkomsttagarna att de inte längre vill vara kvar i Sverige, och därför blir skatteintäkten negativ.

Men regeringens skattehöjningar för löntagarna rör ju inte bara höginkomsttagarna. De rör poliser, lärare, sjuksköterskor – vanliga människor i vanliga yrken. Sverigedemokraterna säger nej till dessa skattehöjningar på arbete för vanligt folk.

Regeringen vill därtill låta företagarna själva axla ansvaret för sjuklönekostnader, undantaget regeringens egna skattesubventionerade låtsasjobb. Detta är givetvis anmärkningsvärt, minst sagt.

Sverigedemokraterna kommer aldrig att ställa sig bakom ett förslag där företagarna får ökade kostnader på grund av sjukskrivningar. I stället förespråkar vi en modell där småföretagarna i princip slipper sjuklöneansvar.

Sverigedemokraterna föreslår också att den så kallade allmänna löneavgiften, det vill säga ungefär en tredjedel av de totala arbetsgivaravgifterna, helt slopas för just de mindre företagen. Varför då? Jo, därför att det är hos just de mindre företagen som de nya jobben skapas. Och det finns en principiell och ideologisk skillnad mellan Sverigedemokraterna och regeringen i det här avseendet. Vi vill ge de privata företagen rätt verktyg för att kunna skapa jobb. Men regeringen vill skapa jobben själva.

Faktum är att den enda sysselsättningsskapande åtgärden i regeringens budgetproposition består av mångmiljardtillskottet till landets kommuner med förhoppningen att kommunerna ska kunna skapa jobb. Jag påstår inte att det inte behövs fler jobb i det offentliga, absolut inte, men en grundförutsättning för att över huvud taget ha en offentlig sektor är trots allt att det finns en privat sektor som finansierar den. Att låta den offentliga sektorn växa och finansiera detta genom att överbeskatta den privata sektorn är inte en hållbar utveckling.

Det här är grundläggande resonemang. Man behöver rimligen inte vara nationalekonom för att förstå dem. Och alla, möjligen med undantag av det gamla kommunistpartiet, borde också förstå dessa resonemang.

I tangentens riktning ligger också förslaget att straffbeskatta bort den svenska kärnkraften, vilken ligger som grund för i princip hela vår tunga industri.

Herr talman! Det finanspolitiska ramverket har tjänat oss väl. Om jag får vara med och bestämma ska det fortsätta att vara så. Att slopa överskottsmålet innebär för all del en kortsiktig vinst. Man får helt enkelt mer pengar att spendera. Men på längre sikt innebär det en högre statsskuld, som förr eller senare ska betalas tillbaka. Och givetvis hänger frågan om ramverket ihop med de kraftigt ökade kostnaderna för migrationen.

När det blev tydligt att regeringen skulle spräcka utgiftstaket, också det en bärande del av ramverket, valde man lite hastigt och lustigt att bokföra vissa utgifter på andra sidan årsskiftet så att det hela inte blev alltför uppenbart. I praktiken har man alltså överträtt utgiftstaket, men med lite kreativ bokföring har man lyckats undvika den akuta faran.

I november förra året valde regeringen att anslå 11 miljarder kronor extra till landets kommuner för att svara mot de kraftigt ökade kostnaderna som föranletts av ett ökat antal nyanlända invandrare. I dag, några månader senare, vill man skjuta till ytterligare 10 miljarder.

Sverigedemokraterna står i princip bakom initiativ till att stärka välfärden, men det måste givetvis ske smart och effektivt. Man kan inte föra en gravt ansvarslös invandringspolitik och sedan på kvartalsbasis skjuta till mångmiljardbelopp till kommunerna i förhoppningen att situationen då löser sig.

Den svenska välfärden lider inte primärt av brist på pengar. Den lider av brist på utbildad personal. Brist på lärare, barnmorskor eller annat löser vi inte genom att skjuta till mer pengar till kommunerna. Vi löser det genom att satsa på utbildning och på förbättringar av de offentliganställdas arbetsvillkor.

Det finns över huvud taget inget långsiktigt tänk hos denna regering. Jag är orolig för att man redan till nästa budget behöver gå tillbaka till riksdagen än en gång och be om ännu mer pengar för att möta kostnaderna som uppstår som ett resultat av nuvarande invandringspolitik.

Herr talman! Sverige lider av en akut brist på politiskt ledarskap. Nuvarande regering har med all tydlighet visat att man inte är mogen att axla den uppgift man tagit på sig.

I det förslag man lämnat ökar man anslagen till Migrationsverket med 31 miljarder kronor redan i år. Det leder till att denna myndighet går om hela den samlade Försvarsmakten storleksmässigt. Utgiftsområdena 8 och 13, alltså Migration och Integration, överstiger nu de statliga kostnaderna för sjukvård, hälsovård och social omsorg.

För vår del väntar vi på att de övriga partier som lanserat mer eller mindre lovvärda initiativ gör det också i kammaren så att vi möjligtvis tillsammans kan sätta stopp för en del av dessa galenskaper.

Sverigedemokraternas budgetmotion kommer att handla mycket om integration, sammanhållning och medborgarskapets betydelse. Vi kommer inte enbart att peka på de brister som denna och tidigare regering uppvisat, utan vi kommer att visa på en konkret väg framåt

för det land som vi är valda till att förvalta. Vi kommer att visa politiskt ledarskap.

Innan detta är möjligt och innan vi tar ett steg mot en hållbar integration kommer vi att behöva en radikalt annorlunda inriktning på invandringspolitiken. Idén om att Sverige inte har ett invandringsproblem utan bara ett integrationsproblem har förkastats av de allra flesta. Det Sverige behöver är inte bara minskad invandring utan en påtaglig återvandring. Vi kommer att presentera flera initiativ för att möjliggöra detta. Först då kan vi på allvar börja tala om integration och sammanhållning i Sverige.

Herr talman! För den som inte är född i Sverige eller vars föräldrar kommer från ett annat land men har en god bevekelsegrund och en genuin vilja att bli en del av vårt svenska samhälle kommer vi att visa en tydlig väg att bli just det.

Jag säger inte att det kommer att bli en enkel väg, för det kommer det inte att bli. Men jag säger att vägen till svenskt medborgarskap, med de rättigheter och skyldigheter som det medför, kommer att bli tydlig.

Din bakgrund bryr jag mig inte det minsta om. Om ditt namn är svåruttalat bryr jag mig inte heller om. Det är din ambition jag bryr mig om.

Men till den person som har ett elakartat uppsåt och inte när en idé om att bli en del av Sverige och som kanske till och med föraktar de idéer som vi i västerlandet håller högt har jag inga som helst problem att säga: Där är dörren! Du är varmt välkommen att gå härifrån! (Applåder)

I detta anförande instämde David Lång (SD).

Anf. 91 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Säg en person som har skrivit en debattartikel om att svensk välfärd är till för svenskar.

Vi lever i ett land dit många människor har sökt sig undan krig och förtryck. När de kommer hit är det en självklarhet för Vänsterpartiet att de ska få så bra förutsättningar som möjligt för att kunna etablera sig, lära sig språket, få utbildning om de behöver det och kunna jobba och bidra till välfärden. Vi har ju mängder av arbetsuppgifter som behöver utföras. Vi behöver fler anställda i äldreomsorgen och sjukvården, och vi behöver bygga bostäder och infrastruktur. När vi blir fler minskar också försörjningsbördan per capita.

Det finns dock partier, till exempel Sverigedemokraterna, som gärna jagar ut dessa människor och sänder dem tillbaka till krigets fasor, och det oavsett hur många de är eller hur situationen ser ut i vår omvärld. Förslag på förslag läggs fram för hur de ska skrämmas bort och jagas bort och hur allt ska försämras för dem. Ingen cancervård ska ges, och välfärden ska inskränkas. Det kallas till presskonferenser, det skrivs debattartiklar och det ges intervjuer. Det är människor med lägre livsvärde enligt sverigedemokratisk logik.

Men när det gäller de flyktingar som i verkligheten undergräver vår gemensamma välfärd och kostar samhället stora pengar kallas det inte till några presskonferenser, skrivs några debattartiklar eller läggs fram några förslag.

Dessa flyktingar verkar Sverigedemokraterna gilla. Hör och häpna! Tänk att det kan finnas sådana! Jo, de finns. Det är skatteflyktingarna. 46 miljarder har de tagit undan från vår gemensamma välfärd. Men dem har Sverigedemokraterna inga förslag om. I stället försvarar de riskkapitalisterna som plockar vinster ur välfärden och smiter från skatten. Skatten ska sänkas för alla dem som har väldigt mycket kapital.

Ska även skatteflyktingarna jagas, Oscar Sjöstedt? Ska deras välfärd inskränkas, och i så fall, hur? Det är väl ändå de som är hotet mot vår välfärd.

Anf. 92 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker faktiskt att svensk välfärd i första hand är till för svenska medborgare. Den svenska staten har ett mer långtgående ansvar för sina egna medborgare än för andra staters medborgare. Så fungerar det i större delen av världen. Det är över huvud taget inte kontroversiellt utan en helt naturlig utgångspunkt.

Det enskilt största hotet mot Sveriges välfärd är Vänsterpartiets ekonomiska politik.
(Applåder)

Varför då? Jo, för ska man ha en allt-till-alla-politik måste man lösa det på ett av tre möjliga sätt. Antingen lånar man till det. Det kan man göra ett tag men inte i all evighet. Eller så höjer man skatterna. Men så småningom tappar man tillväxt, konsumtion och sysselsättning, och då har man sparkat undan benen för att upprätthålla en välfärdsstat. Eller så gör man det sämre för alla och alla får lite sämre välfärd.

Jag diskuterar gärna frågan om skatteflykt. Svaret på Ulla Anderssons konkreta fråga är ett rungande ja. Jag vill jaga dem med alla möjliga medel. Jag påstår inte att jag har alla lösningar för hur man gör det, men kommer Vänsterpartiet eller någon annan med välgrundade förslag och initiativ för att jaga skatteflyktingar är jag absolut beredd att stötta dem.
(Applåder)

Anf. 93 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Staten har ett ansvar för alla som lever här oavsett kön, bakgrund eller andra förutsättningar.

Jag skulle vilja påstå att det enskilt största hotet mot svensk välfärd är skatteflyktingarna.

Du svarade inte på min fråga, Oscar Sjöstedt. Jag förstår att du inte vill det. Ska skatteflyktingarna också ha inskränkt välfärd? På vilket ska de i så fall jagas? Ett enda konkret förslag borde du väl ha om du tycker så illa om skatteflykt.

Men jag tror faktiskt inte att du gör det, Oscar Sjöstedt. Du driver en politik som framför allt vill gynna människor med höga inkomster och inte beskatta kapital. Du går gärna först i ledet när det gäller att skydda riskkapitalister och deras stora vinstuttag ur välfärden och att de smiter från skatt.

Svara på min fråga, Oscar Sjöstedt! Ska också skatteflyktingar ha inskränkt välfärd? Det är ju de som utgör det stora hotet mot vår

gemensamma välfärd, ingen annan. Jo, det skulle i så fall vara ett högerpopulistiskt parti som Sverigedemokraterna.

Anf. 94 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag vidhåller att staten har ett mer långtgående ansvar för sina medborgare än för alla som råkar vistas i landet, oavsett om det är temporärt eller inte. Det gäller för svenska staten och för alla andra stater i världen.

Ska skatteflyktingar ha inskränkt välfärd? Det kan man diskutera. Jag vet inte om det är rätt sätt att attackera dem. Problemet med skatteflyktingarna är att vi inte vet vilka de är. Annars hade de inte varit skatteflyktingar, och då hade vi kunnat rätta till situationen.

Det är möjligt. Jag vet inte vilket sätt som är exakt rätt. Vi kan väl diskutera det vidare i den aktuella debatt om just den frågan som kommer att komma så småningom.

Jag är fortfarande beredd att titta på alla initiativ och lösningar för att komma åt skatteflyktingar. Men jag vet inte om just det är rätt väg. Det är väl tveksamt.

Vi vill ha även höginkomsttagare i Sverige. Vi vill inte straffbeskatta bort dem från landet. Men det är inte samma sak som att vi gynnar dem för att det finns ett egenvärde i det. Vi vill ha höginkomsttagare för att de betalar mycket skatt.
(Applåder)

Anf. 95 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! Det senaste halvårets politiska samtal har präglats av kriget i Syrien och av hur Europa har misslyckats med att ta hand om alla människor på flykt. Hade länderna samarbetat hade vi kunnat hitta en lösning. Men nu är det inte så. Ändå måste Sverige fortsätta stå upp för en human flyktingpolitik.

För Miljöpartiet är det oerhört viktigt att Sverige bygger ut sitt mottagande, så att vi står bättre rustade i framtiden och så att de 160 000 människor som kom hit förra året får en chans att etablera sig så snabbt som möjligt, med jobb, skola och bostad. Gör vi det på ett klokt sätt kommer alla nya i Sverige att stärka vår ekonomi och välfärd. Vi behöver fler händer i vården och fler vuxna i skolan. I många yrken är det stor brist på arbetskraft. Vår befolkning åldras, men nu får vi många nya invånare i arbetsför ålder. Tillsammans kan vi bygga det moderna, hållbara samhället.

Regeringen ger nu ett extra stöd på 10 miljarder kronor per år till kommuner och landsting. Det är de som tar ett stort ansvar för Sveriges välfärd, inte minst för de nyanlända, och för det behövs mer pengar.

Detta är bara en av alla åtgärder som stärker vår gemensamma välfärd och det hållbara samhällsbygget. Snabbspår för nyanländas företagande, kompetenskartläggning under asyltiden och språksatsningar på sfi och svenska som andraspråk är några andra av regeringens åtgärder.

För att öka kapaciteten i mottagandet och hålla nere handläggningstiderna för asylansökningar får Migrationsverket ett tillskott på 30 miljarder kronor.

Sverige möter stora utmaningar, men vi har också förutsättningar för att klara dem. Sveriges ekonomi är starkare än på mycket länge. De ekonomiska klyftorna mellan kvinnor och män minskar. Arbetslösheten sjunker. 80 000 fler människor har ett jobb nu än när den här regeringen tog över. Det är ungdomsarbetslösheten som minskar snabbast. Och Sverige har lägst långtidsarbetslöshet i EU. Den ekonomiska tillväxten mätt som bnp är hög. Det är alltså bra tider för den som kommer hit och söker sitt första jobb.

Herr talman! Miljöpartiet kom in i riksdagen 1988. Bland våra allra första motioner fanns en som tog upp just bnp och att det måttet inte säger allt om hur det står till med ekonomi och välstånd. Det stod att ”det nu gängse ekonomiska styrmåttet BNP måste kompletteras med andra mått som speglar resursanvändningen av människor och natur.”

Med Miljöpartiet i regeringen utvecklas den politiken. Vi tar fram nya mått som ger en mer heltäckande bild där man har med ekonomi men också hur det står till med miljö och klimat och människors sociala förhållanden. Om ett år, nästa gång vi har en vårbudgetdebatt, kommer det att finnas ett förslag på sådana mått som ska användas framöver. Det ser jag mycket fram emot.

Herr talman! För ett parti med visioner kan det ta ett tag innan resten av samhället hinner i kapp. Jag vill gärna ge ett annat exempel från en av Miljöpartiets tidiga motioner om ekonomisk politik. Den är från januari 1989. ”Miljöpartiet de gröna vill se ett skattesystem, som på

allvar verkar för att vi minskar resursslöseri och som befrämjar hushållning. – – – Skattesystemet skall öka möjligheterna till att välja varor och tjänster som sliter mindre på natur och människor.”

Det var 27 år sedan. I dag gör Miljöpartiet verklighet av det som då var en vision. Skatterna gör det enklare och billigare att välja det bästa alternativet för klimatet och miljön. Låt mig ge några exempel från årets vårbudget. Om man vill få sin trasiga disk- eller tvättmaskin lagad i stället för att köpa en ny ska man kunna göra RUT-avdrag för det. Det betyder att färre vitvaror slängs i onödan. Då minskar resursförbrukningen.

Ett annat exempel är att det ska bli billigare att laga kläder, skor och cyklar, genom sänkt moms. Ett tredje exempel är att den som har solceller på taket ska kunna sälja el som man inte själv gör av med utan att krångla med att redovisa moms. Att sätta upp solceller är redan väldigt populärt, bland annat tack vare att regeringen har ökat investeringsstödet. Nu blir det enklare än någonsin att göra el från solen på villataket.

Det finns ännu fler exempel. Sammanlagt presenteras sex skatteförslag som gör det lättare att vara miljövän. På det sättet styr vi mot det hållbara samhället, där politiska beslut medverkar till att ekonomin blir mer cirkulär, där energin kommer från förnybara källor och där råvaror inte förbrukas utan återanvänds. Företagen delar vårt tankesätt.

Herr talman! Regeringen skapar ett modernt Sverige, ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Tillsammans med näringslivet och med hjälp av alla nya invånare genomför vi nu det hållbara samhällsbygget. (Applåder)

Anf. 96 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det var ett närmast randianskt scenario i förra veckan då företrädare för både S och MP protesterade mot Findus nedläggning i Bjuv. Man protesterade alltså mot nedläggningen efter att man höjt skatterna på jobb och företagande med 30 miljarder. Man har försvårat för det gröna näringslivet genom inaktivitet, och när man väl gör någonting försvårar man genom ökade regleringar.

Miljöpartiet har kanske inte särskilt mycket av sin landsbygdskredd kvar. Men jag vill ge Janine Alm Ericson två minuter för att teckna en bild av vad de vill göra för att stärka landsbygdsutvecklingen, för att stärka de gröna näringarna i Sverige. När vi tittar på vad regeringen planerar kan vi se att de bara i dag har aviserat att de kommer att dra ned på vägunderhållet med en halv miljard. Om vi tittar på hur de har prioriterat tidigare kan vi se att det kommer att gå ut över de enskilda vägarna, de mindre länsvägarna, landsbygdens infrastruktur.

Regeringen aviserar fortfarande för en kilometerskatt. Det har visat sig vara svårare att genomföra än regeringen trodde och har tagit mycket längre tid än de tidigare trodde. Men planerna på att börja beskatta avstånd finns alltså fortfarande.

Böndernas gödsel vill man beskatta. Och den livsmedelsstrategi som regeringen och regeringspartierna ställer mycket hopp till, och där det fanns en förväntan i Landsbygdssverige om att någonting skulle hända, verkar bli ett ytterst tandlöst dokument.

Om man nu vill att det gröna näringslivet, till exempel Findus i Bjuv, ska finnas kvar och utvecklas måste det till konkret politik. Var finns den, Janine Alm Ericson?

Anf. 97 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! I den här budgetdebatten och i vårändringsbudgeten som nu har presenterats ligger fokuset på satsningar i välfärden och ordentliga skattesänkningar för att göra det som är bättre för miljön. Det handlar om höjda miljöskatter och bättre reparationer, vilket gör att vi bidrar till en cirkulär ekonomi. Det tror jag är saker som kommer att komma till nytta också på landsbygden. Välfärdsmiljarderna kommer att fördelas över landet och stärka upp även ute i landet.

Jag är inte alls säker på att den livsmedelsstrategi som Emil Källström nu sågar kommer att bli så dålig som han förutspår. Det är ett samarbete där vi alla kommer att komma med input. Jag tror att ett hårdare arbete från alla – i stället för att man står här i kammaren och kritiserar – kommer att kunna hjälpa landsbygdsutvecklingen framåt.

En annan tydlig sak i fråga om landsbygdsutvecklingen är att vi till exempel för en decentraliserad energipolitik. Mer förnybart skapar jobb på landsbygden, bland annat när det gäller vindkraft men även metangasproduktion. Dessutom har regeringen tidigare gjort satsningar på bredband i hela landet.

Det är några av de saker som krävs för att vi ska kunna fortsätta ha företagsutveckling även på landsbygden.

Anf. 98 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Janine Alm Ericson tror att om man gör saker på en massa andra områden kommer det på något sätt att spilla över även på landsbygdspolitiken. Det är en tro som jag inte riktigt delar.

Jag tror att om vi ska stärka jobb och företagande runt om i hela vårt land måste man föra en politik som leder till detta, som bryter med regeringens tydliga decentraliseringstendenser.

Låt oss bara ta exemplet där man drar tillbaka 2 miljarder av statens riskkapital från Östersund till Stockholm när man lägger ned Inlandsinnovation.

Jag nöjer mig inte med att tro, utan jag vet vad som skapar utveckling. Om vi på ett klokt sätt sänker skatter och avgifter och drar tillbaka den regleringsbörda som håller så många företagare runt om i landet tillbaka blir det bra. Om vi stärker infrastrukturanslagen med bredband och med mer pengar till järnväg, och inte mindre, är det någonting som gynnar landsbygden. Det är det som behövs.

Anf. 99 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det märks att vi är överens på flera områden som vi behöver stärka och göra ytterligare satsningar på. Det är jättebra att Centerpartiet nu har svaren på frågorna från landsbygden. Det var bara synd att man inte presenterade dem under sina åtta år i regeringen under allianstiden. Om man hade gjort de insatser som man visste behövdes då hade vi inte haft den situation som vi har i dag.

Jag tycker också att det är oroväckande att situationen ser ut som den gör. Det är bra att vi pratar landsbygdspolitik här inne ofta. Men låt oss göra det på ett sätt som också är konstruktivt och stärkande för ett område som vi båda bryr oss mycket om.

Anf. 100 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! I höstas fick vi tyvärr se exempel på panikens politik från Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Vi stod inför en stor utmaning när många sökte skydd i Sverige. Vi var sex partier som samlades i en överenskommelse med ett antal åtgärder som var tuffa både för mitt eget parti, Liberalerna, och Miljöpartiet.

Från Liberalernas sida stod vi också bakom tanken på identitetskontroller, som är tufft från en liberal utgångspunkt. Det handlade om att den som inte har papper med sig och som befinner sig i Tyskland eller Österrike får söka asyl där och inte söka sig vidare till Sverige. Det var ett tufft beslut.

Efter denna överenskommelse uppstod paniken när Romson och Löfven ställde sig på en pressträff bara några veckor efter det att vi var sex partier som stod på en pressträff och gick vidare för att nå en migrationspolitik och en flyktingpolitik på EU:s miniminivå.

Det som bekymrar mig nu är att vi ska rösta igenom detta i riksdagen – inte vi, men framför allt Miljöpartiet och några till – och att det finns några punkter som både är för omänskliga, enligt min mening, och som kommer att ha mycket stora problem när det gäller att flyktingar ska få jobb.

Min första fråga till Janine Alm Ericson rör vilken effekt hon tror att det får för människors möjlighet att komma i jobb i Sverige att man inte får återförenas med sina barn. Hur ska den person som sitter på en flyktingförläggning någonstans i vårt land just nu och har barnen i Jordanien, i Turkiet eller på flykt kunna koncentrera sig på att få jobb och lära sig svenska när ni har stängt dörren för en återförening med barnen?

Min andra frågeställning gäller varför ni inte lyssnade på remissinstanserna när det gällde synpunkterna på jobben och de tillfälliga uppehållstillstånden. Jag tror att det kan behövas tillfälliga uppehållstillstånd, men inte ettåriga. Ni lyssnade på remissinstanserna när det gäller att vi måste öppna upp så att man kommer in i bidragssystemen, men ni lyssnade inte när det gäller jobben.

Min tredje frågeställning – och där är jag lite förvånad – gäller att i den budget som nu ligger på riksdagens bord finns det inga åtgärder för att korta väntetiderna för asyl. Vi kan vara oense om mycket annat när det gäller integration, men en sak bör vi vara överens om, Janine Alm Ericson: Väntan, väntan och väntan på besked om att stanna i Sverige sliter sönder människor.

Anf. 101 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Under tio år har Miljöpartiet haft en oerhört tydlig strategi när det gäller migrationsfrågorna. Vid varje tillfälle när det har varit politiskt möjligt har vi förhandlat om att stärka utsatta gruppers rättigheter. Vi har också fått igenom en hel del politik. Ibland har det varit möjligt med förbättringar, och ibland är det enda man kan göra att bromsa eller blockera en kraftig försämring.

Regeringens politik nu är att göra stora satsningar på bättre etablering, att få ett bra mottagande av dem som kommer och att ge mer till kommuner och landsting. Det är de som tar det allra största ansvaret.

Den tillfälliga lagen är mycket mer långtgående än vad vi har önskat. Det har vi sagt många gånger, och det står vi fast vid. Men när de två största oppositionspartierna kräver en ännu mer restriktiv politik är detta så långt man kommer.

Däremot tycker jag att de förbättringar som kom efter remissrundan är bra. Vi ska nu kunna ge möjlighet för barn med mycket svåra hälsoproblem att få permanenta uppehållstillstånd. Det finns en liten men ändå ökad möjlighet till återförening. Det är nu också möjligt för ensamkommande att gå färdigt gymnasiet, få ett jobb och få ett permanent uppehållstillstånd.

Anf. 102 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Förbättringar och förbättringar – visst, det finns någon form av en liten nödutgång för barn att kunna återförenas av sina föräldrar. Men det sker på bekostnad av kvotflyktingarna. I stället ska ni minska det vi var överens om. Vi sa att vi ska ta emot 5 000 människor direkt från lägren så att de inte skulle tvingas ombord på båtarna. Nu halverar ni den siffran och sviker en för mig rätt viktig del av den migrationsöverenskommelse vi var överens om.

Det är en märklig argumentation vi hör från Miljöpartiet. Ni sitter på vice statsministerposten och på sex statsrådsposter. Ni sitter med i en regering, och ni säger: Vi kom inte längre, för de som sitter i opposition ville något annat. När ska ni ta ansvar för er regeringsställning? Det är ni som bär ansvar för en situation då barn inte kommer att få återförenas med sina föräldrar. Det är ni som har suttit på regeringssammanträdena och fattat dessa beslut.

Min fråga, herr talman, blir därför: Finns det någon gräns för vad en statsrådspost är värd? Gustav Fridolin sa att visitkorten inte var det viktigaste.

Anf. 103 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det är konstigt. Ibland när det tjänar oppositionens syfte tycker ni att det är regeringen som ska ta sitt ansvar, vilket den också gör. Men vid andra tillfällen brukar ni understryka riksdagens betydelse för att få besluten att gå igenom. Det är en tudelad bild vi ser här. I det här fallet vet vi att det är vad riksdagen säger som kommer att vara det avgörande.

När det kommer till frågan om kvotflyktingar, som Erik Ullenhag tog upp, konkurrerar de inte med varandra. Det är fortfarande kvotflyktingar det handlar om när man ska titta även på familjeåterföreningen.

Anf. 104 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag har vid något tillfälle tidigare frågat Janine Alm Ericson vad som har hänt med Miljöpartiet. Det är bra med nya mått, och det är bra med reparationstjänster. Men vad har hänt i övrigt? Tidigare har man kunnat uppskatta Miljöpartiet för aktivt arbete för mångfald i välfärden. Nu säger tidigare företrädare för Miljöpartiet att det är partiet som leder hetsjakten på friskolorna. Miljöpartiet har tidigare stått för en grön skatteväxling. Nu är det rödgrön svartväxling som gäller, där skatten på jobb alltid höjs oavsett hur mycket utsläppen beskattas. Jag har pekat på hur Miljöpartiet har tagit 250 miljoner från hjälporganisationer och i stället prioriterat fri entré på statliga museer.

Till denna inte så smickrande lista kan vi lägga det lika svikna som storslagna löftet om att fixa skolan på 100 dagar. Vi kan lägga till hur biståndet, som skulle fredas från varje avräkning, nu tycks ha gått till att bjuda ambassadörer på lyxresor till Sverige i utbyte mot röster i en mycket ovärdig säkerhetsrådskampanj.

Tvärtemot löftet att aldrig medverka till att göra det svårare att komma till Sverige är det nu Miljöpartiet som ställer sig emellan flyktingar från krigets Syrien och deras små barn.

Det kanske tydligaste miljöpartistiska bidraget till svensk politik just nu är att lösa bostadskrisen genom att ersätta ROT med snedvridande byggsubventioner som inte ens de som ska få subventionen tror på.

Jag har ställt frågan förut, och jag ställer den igen: Vad är det som har hänt med Miljöpartiet i regeringsställning?

Anf. 105 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det var en väldigt öppen fråga och ganska många områden, så jag vet inte riktigt var jag ska börja.

Det som har hänt med just detta budgetförslag är att vi visar att vi gör ordentliga satsningar på välfärden. Det är ett område som har varit eftersatt under många år och som nu får en oerhört välbehövlig förstärkning. Vi behöver fler händer i vården, och vi behöver fler vuxna i skolan. Det har vi varit tydliga med.

Utöver det lägger vi fram flera skatteförslag som gör det möjligt att leva mer miljövänligt. Vi ska få klimat- och miljöutmaningen att för en gångs skull gå i rätt riktning i stället för felaktig. Det var en politik vi såg alltför lite av under alliansregeringen.

När det gäller den ideella sektorn drog vi inte tillbaka pengar från civilsamhället för att satsa på gratis inträde till statliga museer, utan alla pengarna som vi tog i den reformen används för att satsa tillbaka mot den ideella sektorn.

Civilsamhället har tagit ett enormt stort ansvar sedan i höstas i samband med flyktingkrisen. Det ser vi gärna att man fortsätter att göra, och därför är det roligt och bra att vi faktiskt gör satsningar på det området.

När det gäller bistånd tror jag också att Jakob Forssmed tycker att det är bra att vi har internationellt samarbete i de internationella frågorna. I klimatarbetet till exempel, där vi prioriterar de mest utsatta länderna, måste vi ju kunna ha ett samarbete och ett utbyte av varandra oavsett om vi har en säkerhetsrådskandidatur eller inte.

Anf. 106 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag tar upp lite för många ämnen, tycker Janine Alm Ericson. Det ligger någonting i det. Låt oss stanna vid ett av ämnena.

Byggsubventionerna är i stort sett den enda byggreform som regeringen driver utöver det ni ärvde från Stefan Attefall. Inte ens byggindustrierna som skulle få del av subventionerna tror på dem. Fastighetsägarnas vd avråder bestämt från att införa detta.

Varför vill ni nu driva upp mark- och byggpriser, vilket var konsekvensen förra gången? Detta testades, och bostadsbristen avhjälptes inte. Dessutom, om detta är så bra, varför sitter nu byggbolag runt om i Sverige och svettas i osäkerhet? Jo, för att den förordning som remitterades förra sommaren ännu inte har beslutats på grund av att den möttes av så massiv kritik att den måste arbetas om. Det kan ju drabba dem som gjorde kalkyler på den första versionen.

Är detta ett bra sätt att ta ansvar för den bostadskris som vi nu ser, Janine Alm Ericson?

Anf. 107 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det finns mycket som vi gör som är att ta ansvar för den bostadssituation som vi står inför i dag. Bland annat sitter vi i samtal med hela oppositionen för att vi ska kunna lösa de här sakerna tillsammans. Regeringen med Miljöpartiet ser vissa saker som vi behöver åtgärda medan allianspartierna framför andra delar.

Jag tycker kanske inte att det är ett bra sätt att föregripa de bostadspolitiska samtalen här i kammaren, men vi har också, förutom bostadssubventioner, gjort satsningar på ökat bostadsbyggande. Investeringarna ger resultat. Boverket har räknat med att de som fanns under den förra rundan inte hade kommit till annars.

Alliansens facit när det gäller bostadsbyggandet lämnar också mycket övrigt att önska, och jag hoppas att vi kan hitta vägar framåt tillsammans även i den här frågan.

Anf. 108 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Sverige har stora reformbehov. Centrala samhällsområden måste reformeras i grunden. Såväl vår arbetsmarknad som vår bostadsmarknad är anpassade efter en annan tid, ett annat Sverige. Samtidigt ser vi att vi ytterligare måste förbättra företagsklimatet för att de små och växande företagen, Sveriges jobbskapare, ska få de bästa förutsättningarna att utvecklas.

Detta kommer att kräva högt reformtempo de kommande åren. Det kommer att kräva många stora och politiskt tuffa reformer. Vi får inte rädas den utmaningen.

Herr talman! I går protesterade företrädare från Spotify och Klarna, två av de klarast lysande representanterna för det svenska it-undret, vårt nya svenska näringsliv och 2000-talets mycket snabbväxande bolag, mot att Sverige håller på att halka efter i utvecklingen. Denna protest bar med sig ett eko från en annan, sämre tid. På 1970- och 80-talen flyttade svenska entreprenörer utomlands för att slippa ifrån den då förda socialistiska politiken. De kanske mest kända exemplen är familjerna Kamprad och Rausing med bolagen Ikea respektive Tetra Pak. Då var det höga skatter och hot om löntagarfonder som gjorde att många företagare, jobbskapare, lämnade vårt land.

Det som dagens svenska entreprenörer kräver präglas av rimlighet. En bostadsmarknad som fungerar. Ett system för personaloptioner som finns i exempelvis USA och Storbritannien. Man vill också att den svenska skolan ska bli bättre på att nyttja och lära ut möjligheterna som den nya tekniken ger oss.

Detta handlar om företag som politiker av alla färger har tävlat om att värna om, prioritera och uppmärksamma. Tyvärr har dessa strävanden i mångt och mycket stannat vid vackra ord. Verkstaden har uteblivit. Handlingskraften lyser med sin frånvaro. Fortsätter det så här kan den olycksaliga dagen komma då små och stora svenska företag åter tvingas utomlands på grund av politisk inaktivitet eller en direkt företagarfientlig politik. Flera kommer då att fråga: Varför gjorde ni ingenting? Varför agerade inte riksdag och regering när varningstecknen i skyn kom?

Herr talman! Låt då detta och flera andra riksdagsprotokoll visa att det finns tydliga alternativ till regeringens passivitet och skattehöjarpolitik.

Ett Sverige som står still är ett Sverige som faller tillbaka. Varje dag som går utan att vi gör de reformer som krävs är en dag då vi tappar konkurrenskraft och framtidstro.

Jag vill inte att det likt under 1990-talet krävs en djup ekonomisk kris innan den svenska politiken klarar av att samla sig för att genomföra genomgripande reformer. Det är nu, de kommande åren, som vi lägger grunden för ytterligare decennier av ett Sverige i den internationella toppen när det gäller ekonomisk utveckling, kreativitet och innovation och en generös välfärd.

För att klara detta krävs några saker.

Herr talman! Som jag nämnde är vår arbetsmarknad anpassad för en annan tid. Nu hör vi att OECD i Paris, Världsbanken i Washington, EU-kommissionen i Bryssel och vårt eget finanspolitiska råd alla säger

samma sak. Sverige behöver öppna fler och nya vägar in på arbetsmarknaden för de som i dag inte kommer in. Det handlar om en modernare, mer rörlig arbetsmarknad som bygger på en fundamental princip: Verklig trygghet på arbetsmarknaden handlar om att vi har ett företagsklimat där svenska företag kan vara framgångsrika och anställa. På en verkligt trygg arbetsmarknad ska man också känna sig trygg i förändringen det innebär att byta såväl arbetsgivare som arbetsuppgifter.

På samma sätt är vår bostadsmarknad en rest från i går. Delar av inte minst hyresregleringen är i mångt och mycket en kvarleva från andra världskrigets regleringsekonomi. Nu krävs rejäla reformer för ökat byggande, ökad rörlighet och bättre nyttjande av vårt bostadsbestånd.

Vi sitter i förhandlingar över blockgränserna. Jag hoppas att vi kommer fram till rejäla reformer, men det återstår att se vad regeringspartierna faktiskt är beredda att medverka till.

Herr talman! Den svenska jobbskaparpotentialen finns i de små och växande företagen. Det svenska företagsklimatet blev stadigt bättre under Alliansens tid vid makten. Denna trend bröts mycket tydligt efter valet 2014. Magdalena Andersson inledde sin finansministertid med att höja skatten på jobb och företag med mer än någon annan finansminister i en enskild budget sedan, tror jag, Olof Palmes dagar – det finns statistik på det här men den sträcker sig bara tillbaka till 1996.

Det här är djupt olyckligt. I stället vill Centerpartiet göra det enklare och billigare att starta och driva företag. Det handlar om handfasta och konkreta reformer oavsett var på sin företagarresa man befinner sig.

För den nyanlände eller för gymnasieeleven som vill ta sitt första steg som företagare föreslår vi ingångsföretag, en kraftigt förenklad företagsform där hela företagandet ska kunna ske i en och samma applikation.

För den som vill testa vingarna och anställa tar vi helt bort arbetsgivaravgiften under två år. Det gör vi för att fler ska våga ta chansen.

För den som ska expandera rejält och locka till sig nyckelkompetens och bli nästa Klarna eller Spotify gör vi precis det som Klarna och Spotify efterlyser och inrättar en ordentlig möjlighet att använda sig av personaloptioner.

Låt oss ta varningstecknen på allvar. Låt oss göra det som krävs för nya decennier av svensk framgång.

Herr talman! Trots att svensk ekonomi bär många av högkonjunkturens kännetecken finns stora orosmoln i vårt land. Vi har en statsminister som i internationella medier beklagar sig över svenskarnas oro, men jag tror att det är fel att bara vifta bort vad tusentals människors känner. Detta är något att ta på allvar. Den oro som svenska folket ger uttryck för har helt klart fog för sig på vissa punkter.

För det första är det uppenbart att jobbtillväxten är otillräcklig. Som jag nämnde i ett tidigare replikskifte ökar jämviktsarbetslösheten och sysselsättningen vänder ner.

För det andra ser vi hur delar av statsbudgetens utgifter skenar. Utgiftsområdena för till exempel sjukförsäkring och integration måste effektiviseras.

För det tredje ser vi att den svenska polariseringen och tudelningen ökar. Om några år kommer andelen arbetslösa som Arbetsförmedlingen kallar utsatta att närma sig 80 procent. Det tecknar bilden av en närmast total tudelning där det är härkomst och utbildning som ensamma avgör om man lyckas på arbetsmarknaden eller inte.

De kommande åren kommer faktisk bnp att överstiga potentiell bnp. Under samma år kommer underskotten i statens finanser att förvärras, detta i ett läge där finanspolitiken snarare borde stramas åt på ett klokt sätt. Samtidigt som finanspolitiken eldar på är ju penningpolitiken historiskt expansiv. Den sammantagna svenska ekonomiska politiken är sannolikt för expansiv, samtidigt som den underpresterar på ett antal områden, inte minst när det gäller jobbtillväxten. Det är en farlig paradox.

Regeringen tar inte tag i dessa utmaningar. I stället gör man illa värre, exempelvis när man fattar beslut som innebär högre sjukskrivningstal och försämrar möjligheterna till jobb i stället för bidrag under integrationsprocessen.

När det gäller såväl samhällsutmaningarna som finanspolitiken lämnar regeringens vårproposition mycket övrigt att önska. Det är olyckligt för Sverige. Vårt land förtjänar bättre. Den budgetmotion som Centerpartiet kommer att presentera inom kort kommer att staka ut en annan, betydligt bättre väg för Sverige. (Applåder)

Anf. 109 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Regeringen har presenterat en rad förslag för att få ned arbetslösheten. Vi ser nu också hur den sjunker och att politiken fungerar, vilket är mycket positivt. Sverige har högst sysselsättningsgrad i EU. Regeringen presenterar nu också ytterligare satsningar för att förbättra etableringen för nyanlända.

För att finansiera de satsningar som genomförs har regeringen bland annat börjat fasa ut systemet med subventionerad arbetsgivaravgift för unga, som den förra regeringen införde. Reformen med sänkta arbetsgivaravgifter ansågs som en väldigt ineffektiv politik för att skapa nya jobb.

Samtidigt som regeringen genomförde förändringen noterade jag att flera borgliga partier också släpper denna reform i olika grad för att kunna prioritera annat. Men Centerpartiet håller sig krampaktigt kvar vid den tidigare nivån.

Samtidigt föreslog Centerpartiet i höstas att man ska skära omkring 10 miljarder under 2016 från utgiftsområdena Utbildning och universitetsforskning och Arbetsmarknad och arbetsliv, ett annat av de områden som Spotifygrundarna tog upp i sitt brev. Detta får naturligtvis konsekvenser för arbetsmarknaden och möjligheten att göra andra reformer. Särskilt olyckligt är det när det görs för att kunna bibehålla en reform som dömts ut som dyr och ineffektiv.

Jag undrar därför om Emil Källström kommer att fortsätta att prioritera att återställa föregående regerings nivå på arbetsgivaravgifter för unga eller om det finns andra mer effektiva förslag för fler jobb med

satsningar inom skola och arbetsmarknad som har högre prioritet hos Centerpartiet.

Anf. 110 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Att arbetslösheten sjunker efter nio raka alliansbudgetar är väl ingen större skräll. Det som oroar mig nu är att vi är på väg in i en högkonjunktur och att regeringens egna prognoser säger att läget på arbetsmarknaden efter denna högkonjunktur, år 2020, kommer att vara snäppet sämre än det är nu när vi går in i den.

Det oroar mig att regeringen säger att sysselsättningen och arbetskraftsdeltagandet kommer att vara lägre och att arbetslösheten kommer att vara högre. Vi kommer inte att ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020, som regeringen har sagt. Det var lite oklart i ett tidigare replikskifte om detta fortfarande är regeringens politik, men oavsett vilket kommer det inte att bli verklighet.

Janine Alm Ericson gör det misstag som många på vänsterkanten gör. Bara för att man inte ökar anslagen lika mycket som i det politiska alternativ som höjer skatten på allting innebär det inte att man skär ned. Centerpartiet har inte medverkat till en enda sådan budget. Samtliga nio alliansbudgetar innebar ökade anslag till utbildning – allt från förskola till högre utbildning – och detta kommer självfallet att fortsätta. Men det är klart att ett av mina bekymmer är hur man ska budgetera gentemot ett politiskt alternativ som höjer skatterna på allting hela tiden och därmed har väldigt mycket pengar att röra sig med.

Janine Alm Ericson ska inte oroa sig. Centerpartiet kommer självklart att presentera skattesänkningar på jobb och företagande där vi återställer efter de skattehöjningar som regeringen har genomfört eller åtminstone tar steg mot att göra det.

Jag kommer att återkomma med vissa besked i vår. Andra får du vänta på till hösten, Janine Alm Ericson, men den som väntar på något gott väntar sällan för länge.

Anf. 111 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Vi får väl se vad som kommer i Centerpartiets budgetförslag när det presenteras. Att det kommer att innebära skattesänkningar är kanske ingen överraskning, men kommer det att finnas med ambitioner om förstärkningar av välfärden?

Jag skulle ändå vilja fråga om stödet för de 10 miljarderna till välfärden. Det är den största permanenta höjningen av det generella statsbidraget sedan det infördes på 90-talet.

Vid den föregående debatten här i kammaren använde Emil Källström begreppet dutta sönder välfärden. Det är väl inget han kan säga i detta fall. Men det skulle vara intressant att få veta vad Centerpartiet tänker i frågan, särskilt nu i ett läge där flera kommuner och landsting har utmaningar just därför att de har växt så snabbt. Min bild är nämligen att det finns många i Centerpartiet som skulle bli glada om en sådan satsning kom till stånd.

Hur ser Källströms politik på detta område ut på ett ungefär? Är det fortfarande omfattande skattesänkningar, eller är det utveckling av kvaliteten i vård, skola och omsorg?

Anf. 112 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Om jag ska utmana mig själv och säga något positivt om regeringens politik tycker jag att det är bra att kommunmiljarderna blir generella bidrag. Det innebär att man pressar ned makten där den ska ligga, på lokal och regional nivå där man kan göra anpassningar. Det innebär också ett brott med den budget som vi diskuterade för bara ett halvår sedan, där Socialdemokraterna och Miljöpartiet slog nytt svenskt rekord i specialdestinerade statsbidrag. Det göder ineffektivitet, det är dålig politik och det är bra att ni släpper den.

Det var ett bra tillägg från Janine Alm Ericson när det gäller att de 10 miljarderna är den största ökningen av statsbidragen. Det är inte den största ökningen av kommunernas och landstingens resurser, för den kom när Alliansens jobbpolitik verkade. Tack vare att fler människor gick till jobbet och fler tjänade mer hade kommuner och landsting över 150 miljarder mer i årliga resurser än när vi tog makten. Det är så jobbpolitik fungerar. Det är det som är kärnan i välfärdens finansiering, och det är därför vi måste tillbaka till en jobbpolitik som fungerar.

Anf. 113 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag måste först ge dig en eloge, Emil Källström. Du pratar ju faktiskt om vad ni vill, till skillnad från det stora borgerliga partiet, och du hade en mening i inledningen om att det behövs reformer. Det instämmer jag i.

Jag tänker på de 10 miljarder som kommer till välfärden, bostadsinvesteringar, ökat underhåll av järnväg, investeringar i hela landet, trygga jobb, rätt till heltid och löner som det går att leva på. Jag vet inte riktigt om det var det du hade i ditt tankegods, Emil Källström. Det verkar som att ni är mer inne på nyliberala tankar i er nuvarande politik. Där ska lönerna sänkas, och framför allt verkar det vara LO-arbetarnas och arbetarkvinnornas löner som är det stora problemet.

Ni ser en massa enkla jobb framför er, har jag förstått. Jag vet inte om det är att plocka i matkassar på Ica eller om piccolon ska komma tillbaka i Sverige. Det känns lite som att vi är på väg baklänges in i framtiden.

Samtidigt som ni driver på för lägre löner och för att det är du, det vill säga staten, som ska sätta lönerna driver ni på för högre hyror. Det kommer att slå väldigt hårt mot väldigt många människor. Här i Stockholms stad räknar man med att en hyra för en tvåa i genomsnitt kommer att höjas med ungefär 5 000 kronor i månaden och i Stockholms län med ungefär 40 procent.

Det kommer att leda till att väldigt många hyresgäster tvingas flytta. Hyresgästföreningen räknar med att fyra av tio skulle behöva flytta om man skulle införa fri hyressättning på marknaden. Det är väldigt oroväckande. Det betyder att 1 miljon människor skulle behöva flytta från sina bostäder för att de inte klarar av hyran. En tanke jag då får är: Är Centern numera flyttkarusellernas parti?

Anf. 114 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! En sådan heltäckande rapsodi av medvetna missförstånd har jag nog inte hört i denna kammare sedan förra gången vi hade replikskifte, jag och Ulla Andersson. Man vet inte riktigt var man ska börja någonstans.

En bild som jag tror att många som följer debatten får är att vi står väldigt långt ifrån varandra på snart sagt varje politiskt område, jag och Ulla Andersson som representanter för Centerpartiet och Vänsterpartiet. Får man den bilden är det någonting som präglas av sanningens kännetecken.

Det är sant att Sverige behöver stora reformer. Det är sant att Centerpartiet driver på för att centrala samhällsområden ska göras om i grunden. Det är inte sant att en massa människor, som Ulla Andersson säger, ska få lägre löner. Vi tecknar en bild där fler människor går från bidrag till lön, fler ska tjäna mer.

Rörelsen är att gå på försörjningsstöd på 6 000 kronor till att få sin första lön. Det är ytterst få förändringar som innebär en intäktsökning på över 100 procent. Men just denna förändring från bidrag till lön innebär det. Det är därför jag vill att fler ska få chansen att göra den resan. Det är därför jag vill göra det som såväl internationella som svenska experter säger när de pekar ut vad vi måste göra för att modernisera arbetsmarknaden.

Det är inte sant att vi ska chockhöja hyrorna för dem som i dag sitter på hyreskontrakt. Vi har varit väldigt tydliga med att vi vill göra en klok och stegvis förändring som innebär starkt besittningsskydd och att ingen ställs på gatan. Det är därför vi fokuserar på nyproduktion när vi talar om friare och mer marknadsbaserad hyressättning. Det är ett bra sätt att fasa in förändringar så att människor inte upplever väldigt snabba förändringar.

Ulla Andersson ser ungefär vad vi säger men förstår det fullständigt fel. Det är bra att jag får möjlighet att korrigera.

Anf. 115 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har i varje fall förstått så mycket som att du vill ha lägre löner. Framför allt är det inom affär men även inom vård, om jag har förstått det hela rätt. Det är i varje fall vad din vice ordförande har sagt i debatter med mig.

Om vi tittar på affär är den faktiska ingångslönen i dag 13 800 kronor. Den är alltså enligt Centerpartiet alldeles för hög och behöver bli lägre. Det betyder att vi kommer att få väldigt många fattiga arbetande i detta land. Sänker man lönerna för en grupp, i det här fallet för dem som kommer hit, som ni nu vill, påverkar det såklart alla andra i dessa verksamheter.

Men nu var det fråga om hyrorna. Ni har också sagt att vi vill ha marknadsbaserade hyror. Det kommer självklart att få konsekvenser. Hyrorna kommer att öka, och det är också meningen. Det kommer att få påverkan på väldigt många människors ekonomi. Det kommer att leda till att de tvingas flytta oavsett besittningsskydd. Har man inte råd med hyran, så har man inte råd med hyran. Hyresgästföreningen har räknat ut att det är 1 miljon människor som kommer att beröras. Det innebär att ni är flyttkarusellernas parti.

Anf. 116 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Kärnformuleringen i Ulla Anderssons senaste replik var: om jag förstått det hela rätt. Det har hon inte.

Det är sant att vi måste reformera centrala samhällsområden i Sverige i grunden. Det är inte sant att en massa människor ska få lägre löner. Däremot är det sant att en massa människor ska ha möjlighet att

komma in på arbetsmarknaden och gå från låga bidrag till en lön de kan leva på.

Det är inte sant att en massa människor ska får chockhöjda hyror och bli av med sina lägenheter. Däremot är det sant att vi steg för steg ska reformera den svenska bostadsmarknaden så att den fungerar bättre. Det är solklart det vi måste göra.

Vänsterpartiet har en helt annan agenda för Sverige. Man vill inte göra någonting i mångt och mycket, och vill man göra någonting innebär det i varje läge en massa offentliga miljarder som alltid ska betalas av någon annan.

Det är så långt ifrån Centerpartiets politik man kan komma. Det är väldigt tydligt efter ett sådant här replikskifte. Jag tackar Ulla Andersson för möjligheten att tydliggöra detta.

Anf. 117 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! De allra flesta av oss har upplevt den där alldeles speciella personen i välfärden. Det är förskoleläraren eller barnskötaren som gjorde en alldeles speciell insats när vi kom med vårt första barn till förskolan. Eller kanske var det undersköterskan som tog hand om mormor när hon var svårt sjuk på sjukhuset och gjorde hennes tillvaro så mycket bättre. Utan deras insatser skulle vårt liv vara så mycket svårare.

För oss kvinnor är det dessutom helt avgörande att välfärden fungerar, är trygg, håller god kvalitet och är väl utbyggd. Vi vet hur viktigt det arbetet är för att det ska vara så. Vi vet också att det behövs väldigt mycket mer resurser för att det ska kunna utföras på det bra sätt som det faktiskt behövs.

När vi är på vårt arbete vill vi kunna känna oss trygga med att våra nära och kära ska ha det bra. De är trots allt det värdefullaste vi har. De ska vi överlämna till välfärdsarbetarna och deras ansvar. Därför ska de också ha de bästa förutsättningar de någonsin kan ha för att ta det ansvaret.

Tyvärr är det inte alltid så i dag. Resurserna är knappa, och hur personalen än sliter räcker de inte personalen till. Så kan vi inte ha det. Ett modernt samhälle kräver en utbyggd välfärd, ett samhällsbygge där kvinnors livsvillkor stärks och där de som är i centrum för välfärdstjänsterna som barn, äldre och sjuka får det bättre. Det ett mänskligare Sverige, och det är ett Sverige som vi alla tjänar på.

Det är det vi haft med oss i Vänsterpartiet inför förhandlingarna när vi krävde 10 miljarder i permanenta tillskott till välfärden, till kommunsektorn. Vi krävde det, och vi fick det. Nu kan kommuner och landsting få goda planeringsförutsättningar för att förstärka i de verksamheter där de tycker det bäst behövs.

Det kommer se lite olika ut. I en del kommuner är barngruppsstorlekarna i förskolan för stora. I andra kan det handla om att äldre behöver få en bättre kvalitet i äldreomsorgen, att biståndsbedömningen blir generösare och att personalen får mer tid för en god omsorg. Man kan ta bort delade turer eller satsa på skolan. Förlossningsvården kan få mer resurser, eller köerna till vård för prostatacancer kan kortas. Löner och arbetsmiljö kan också förbättras. De 10 miljarderna kommer att göra skillnad, år efter år efter år.

Det vi nu gör är att vi visar att det går att ta emot väldigt många människor samtidigt som vi stärker välfärden. Gång på gång får vi höra påståenden om att det inte går att göra bägge sakerna samtidigt. Men i vår moderna historia är precis de två sakerna som har gjort Sverige känt internationellt – en generös flyktingpolitik och en ambitiös välfärdspolitik.

Ett samhälle som under lång tid har låtit det gemensamma förfalla blir självklart sämre på det. Om lärarna redan är pressade till gränsen och bostadsbyggandet har avstannat, då är det svårare att ta emot många nya människor. Därför är det viktigt att vi nu lämnar högerns sköra samhällsbygge, för det håller inte ihop. När vi satsar på välfärden gör vi Sverige starkare och stabilare. När välfärden förstärks skapas trygga människor, och ekonomin förbättras för såväl den enskilde som i samhällsekonomin i stort.

Förutom att de 10 miljarderna tillförs, inleds nu också en dialog mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting för ett gemensamt arbete om bristyrkena i välfärden. I många viktiga yrken saknas i dag personal med rätt kompetens. Det är självklart ett problem som måste lösas. Nu när väldigt många människor har sökt sig hit undan krig och förtryck måste vi också ta till vara deras kompetens och vilja att arbeta.

Därför får Arbetsförmedlingen ett extra tillskott för att redan under väntan på flyktingförläggningen inleda en kompetenskartläggning med ett särskilt riktat fokus mot bristyrkena i välfärden. Även möjligheterna att lära sig det nya språket förstärks, eftersom folkhögskolorna får ta del av de pengar som finns avsatta för detta och kan inleda ett nytt och bra arbete.

Nu pustar högern och beklagar sig över att välfärden ska få 10 miljarder. Ulf Kristersson blir nästan lite tragikomisk när han står i tv och oroar sig över svensk ekonomi och över statsfinanserna därför att välfärden ska få 10 miljarder i permanenta tillskott. I hans värld är det ett hot när välfärden får mer pengar, men inte när skatterna sänks ofinansierat.

Vi har hört hur borgerligheten åmar sig över hur de offentliga finanserna undergrävs. Så lät de inte när de själva sänkte skatten ofinansierat gång på gång. Vi kommer väl alla ihåg hur de lämnat efter sig stora offentliga underskott alla tre gånger de varit vid regeringsmakten.

Men när välfärden får resurser sliter borgerligheten sitt hår i förtvivlan. Tänk att välfärden ska förstärkas och inte utarmas! Ojojoj, hur ska detta gå?

I stället vill de fortsätta att sänka skatten. Vad är barns utbildning mot en skattesänkning? Vad är mormors omsorg värd mot en skattesänkning? Vad är en fungerade förlossningsvård värd mot en skattesänkning? Svaret kommer självklart att vara att skattesänkningar alltid kommer först.

Högerns kreativitet när det gäller att forma nya förslag till skattesänkningar är stor, likaså Moderaternas kreativitet när det gäller att jaga människor som är på flykt undan krig och förtryck. När det gäller att jaga skatteflyktingar är de däremot helt tomma på förslag. När de rikaste grupperna i samhället genom sinnrika upplägg smiter undan skatten gör högern inga presskonferenser eller snabba utspel. Från deras håll kommer då bara tystnad.

En anledning till det är kanske att det är deras kompisar som är inblandade. Nyss kom det fram att tidigare moderata riksdagsledamöter hör till dem som haft tillgångar utomlands och inte velat betala skatt. Det är resurser som skulle ha gått till välfärden. De skulle ha gått till de sjuka som sitter i kön på akuten eller till de äldre som sitter på ett äldreboende med underbemannad personalstyrka. När före detta borgerliga statssekreterare som numera utgör ledningen på Skatteverket ringer och varnar sina gamla kompisar för att medierna vet att de smitit från skatten har det faktiskt klivit över alla gränser. En välfärd man kan lita på kräver att alla som kan är med och bidrar. Det gäller även de rikaste, och det gäller faktiskt även moderater.

Det pratas mycket om den svenska modellen dessa dagar. Det är välkommet. Högern försöker på alla tänkbara sätt sminka över det uppenbara faktum att de jämt och ständigt vill gå ifrån den. Ena dagen är det skattesänkningar som slår mot välfärden. Andra dagen är det staten som ska gå in och sänka lönerna.

Vi är många som är med och försvarar den svenska modellen. Men det räcker inte att bara försvara den. Vi måste hela tiden utveckla och förbättra den med nya reformer och nya satsningar. Annars stagnerar den och kommer att angripas. Därför är det hela tiden så viktigt att utveckla den svenska modellen. I detta kommer de 10 miljarderna till kommunerna, landstingen och välfärden väl till pass.

När regeringen förhandlar med Vänsterpartiet står välfärden och jämlikheten i centrum. Då får man 10 miljarder till välfärden och en bankskatt.

När man läser den fördelningspolitiska bilagan i vårpropositionen kan man faktiskt bli lite glad. Politiken påverkar inkomstskillnaderna. Den ekonomiska standarden förbättras för dem med lägst inkomster, medan skattehöjningarna har riktats till dem med högst inkomster. Det är väl därför borgerligheten nu är så upprörd. Framför allt är det dessutom kvinnor som får det bättre.

Att minska inkomstskillnaderna är centralt i försvaret av välfärden. Med alltför stora inkomstskillnader minskar tilliten och solidariteten mellan olika samhällsgrupper. De där uppe känner då inte lika mycket för att betala skatt för att bistå grupper som har det tuffare ekonomiskt. Vi vet att hälsan också påverkas och blir sämre. Framför allt är det barns hälsa som påverkas. Även skolresultaten blir sämre.

När borgarna styrde ökade inkomstskillnaderna. De 10 procenten med högst inkomster fick cirka tio gånger mer i procentuell ökning än de 10 procenten med lägst inkomster. Den relativa fattigdomen ökade med över 40 procent. Nu får vi i stället ett mål om att lyfta fram de grupper som har lägst inkomster och garantera dem en ekonomisk tillväxt som är högre än för andra grupper i samhället.

Från Vänsterpartiets sida vill vi minska inkomstskillnaderna, för det ger ett starkare samhällsbygge som omfamnar fler. Vi vill bygga ut välfärden. Men medan vi vill utveckla den svenska välfärden siktar högern på att angripa den gång på gång. 10 miljarder till välfärden i permanent tillskott kommer att göra skillnad för väldigt många människor, inte minst för oss kvinnor. Sorry, Ulf, Erik, Jakob och Emil – för mig är det mycket viktigare än att ni ska bli nöjda.
(Applåder)

Anf. 118 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Jag har haft ett lågintensivt projekt under ett antal budgetdebatter att få Ulla Andersson att erkänna att det vore positivt med fler kvinnliga företagare, fler kvinnliga vd:ar och fler kvinnliga styrelseordförande. Jag kommer att avsluta även denna replik med att fråga henne om just detta.

Men den förda politiken leder i helt motsatt riktning när Vänsterpartiet har inflytande. Med kirurgisk precision försämrar man för de branscher där kvinnligt företagande, kvinnliga vd:ar, kvinnliga styrelseordförande och kvinnligt ägande växer fram. Där ska Vänsterpartiet förbjuda, försvåra och förstöra.

Vi ser dessutom vad som hänt med andra åtgärder som alliansregeringen vidtog, till exempel ambassadörsnätverket för kvinnliga företagare och satsningarna på organisationer som på olika sätt stöttar detta. Allt sådant har också försvunnit. Är det så att vi är överens om att vi vill ha fler kvinnliga företagare är det en märklig politik man bedriver.

Frågan är om vi på ett grundläggande plan är överens. Är jag och Ulla Andersson överens om att det vore bra med fler kvinnliga företagare i Sverige? Och om så är fallet, vad gör Vänsterpartiet för att det ska bli så?

Anf. 119 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet vill gärna ha fler kvinnor i bolagsstyrelser. Vi är för kvotering. Jag vet inte om Centerpartiet är det. Det skulle jag gärna vilja höra i så fall.

Vi är också väldigt mycket för att kvinnor ska få bättre förutsättningar i sina liv. Det är därför vi kämpar så mycket för att se till att välfärden får resurser, så att den kan ha den kvalitet som behövs, men också för att vi ska ha en barnomsorg som är öppen när föräldrar – kvinnor och män – går till jobbet på obekväm arbetstid, till exempel kvällar, nätter och helger, och för att vi ska ha en äldreomsorg som fungerar, så att kvinnor, som har huvudansvaret i dag, kan gå till jobbet och utföra ett bra arbete. Det påverkar oss alla.

Ja, vi vill självklart ha fler kvinnliga företagare. Det är därför vi jobbar febrilt för att se till att sysselsättningen ökar i det här landet. Vi investerar i bostadsbyggande och infrastruktur och ger mer resurser till bland annat välfärden och forskningen. Det finns självklart fler sådana områden.

När jag var kommunalråd hemma i Gävle jobbade jag väldigt mycket med ett nätverk för kvinnliga företagare och såg till att de fick mer resurser. Som det såg ut där fick manliga företagare väldigt mycket mer av de kommunala medlen än de kvinnliga fick.

Vi är alltså med på olika sätt. Däremot – och det är väl det jag tror att Emil Källström är ute efter – tycker vi inte att RUT är en bra reform. Den är fördelningspolitiskt felaktig och ekonomiskt ineffektiv. Vi lägger hellre de pengarna på att städa sjukhus och skolor, vilket kvinnor som driver städföretag också kan göra.

Anf. 120 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Är man mot RUT-avdraget måste det vara lätt smärtsamt att nu ge sitt stöd till en budgetproposition där vi i Centerpartiet och Alliansen drivit regeringspartierna framför oss och tvingat igenom historiska breddningar av RUT-avdraget. Det krävs visserligen mer. Man borde höja tillbaka taket, och det finns fler fajter att ta på RUT-området. Men jag kan konstatera att Vänsterpartiet ger sin välsignelse till Centerpartiets reformer, som vi fick igenom i migrationsförhandlingarna. Det gläder mig.

Det som inte gläder mig är bristen på politik för kvinnligt företagande, bristen på satsningar på information och stöttning. Vi har fortfarande ett jämställdhetsproblem när det gäller företagandet. Det är olyckligt att man ser kvotering som en väg framåt. Kvotering innebär inte fler kvinnliga företagare och inte fler kvinnliga vd:ar. Det är ett felspår. Det

som krävs är rätt förutsättningar för kvinnligt företagande. Då blir det fler sådana.

Anf. 121 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Kvotering gällde ju kvotering till bolagsstyrelser. Jag märker att Emil Källström inte tycker att det är rimligt att kvinnor ska få mer makt på bekostnad av att män får avstå en del makt. Det var ett tydligt besked.

När man samarbetar högerut får man en sned fördelningspolitik och en ineffektiv ekonomisk politik. Det största RUT-företaget får ungefär 100 miljoner per år i bidrag. Man plockar ut ca 22 miljoner i vinst per år. De anställda i företaget har en genomsnittlig lön före skatt på ca 12 000 kronor. Det vore väl mycket bättre om man lade dessa miljarder på städning av sjukhus och skolor. På det viset skulle det komma alla barn och sjuka människor till del, så att man kan förebygga skador inom sjukvården. Det blir en mycket mer effektiv ekonomisk politik, och den kan också städföretagen ta del av genom de upphandlingar som görs. Det skulle skapa jobb, pengarna skulle komma fler till del och kvinnliga företagare skulle självklart stärkas av det.
(Applåder)

Anf. 122 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Jag ska säga något som kanske kommer att chockera Ulla Andersson. Vi behöver mer skattepengar till skolan. Vi kan behöva mer skattepengar till äldreomsorgen. Vi behöver mer skattepengar till utsatta barn. Men vi får mer skattepengar om vi har lite fler skattebetalare. Det är där skillnaden ligger i svensk politik.

När vi säger att det är rätt dumt att höja skatten på jobb och företagande beror det på att det kanske blir än färre som jobbar och betalar skatt. Då blir det mindre resurser till välfärden.

Jag tänker fokusera på sjukskrivningsfrågan därför att där är jag djupt bekymrad över vart Sverige är på väg, Ulla Andersson. En del av oss minns hur det var förra gången när du hade inflytande över politiken och du, Göran Persson och några till skulle minska arbetslösheten. Då ökade sjukskrivningarna. Då skulle man lösa problemet med sjukskrivningarna, och då ökade förtidspensioneringarna. Det är klart att er statistik blev lite bättre, men människor kom allt längre ifrån att ha ett eget jobb att gå till, en lön att leva på och en skatt att betala som kunde bidra just till äldreomsorg och skola.

Jag vet att Ulla Andersson inte gillar att lyssna på företagare, men i det här fallet har man ett sällskap som Ulla Andersson kanske gillar. Ett av de förslag som regeringen nu lägger fram är att arbetsgivarna ska ta ett större ansvar för sjuklönekostnaden. Det kan låta bra, men i tidningen läser man att Carola Lemne, vd i Svenskt Näringsliv, tillsammans med Håkan Sörman, vd i Sveriges Kommuner och landsting, och Eva Liedström Adler, generaldirektör för Arbetsgivarverket som har hand om de statligt anställda, säger så här:

Gör inte detta! Då vältrar ni över kostnaderna på arbetsgivarna. Det finns risk för färre jobb och det som är riktigt allvarligt är att vi kan komma tillbaka till en situation då en företagare som väljer mellan att anställa en person som riskerar att bli sjukskriven och en som är frisk kommer att välja bort den som riskerar att bli sjukskriven. Därmed ökar utanförskapet.

Är du beredd, Ulla Andersson, att den här gången lyssna på Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv och de statliga arbetsgivarna så att det inte blir fler som fastnar i utanförskap?

Anf. 123 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att frågeställningen är rätt intressant. Erik Ullenhag påstår att om man får betala mer i skatt blir det färre som jobbar och betalar skatt. Det visar en ganska flagrant skillnad i synen på människan.

Jag utgår ifrån att människor vill göra rätt för sig, jobba och bidra till samhället. De allra flesta människorna i det här landet har nog sett att den svenska modellen innebär ett relativt stort skatteuttag som finansierar vår gemensamma välfärd och som har byggt det här landet starkt.

Jag inser att det kan vara svårt för Erik Ullenhag att förstå, eftersom man under hans tid i regeringen införde till exempel stupstocken. Det gjorde man med motiveringen att det skulle ge kvinnor bättre inkomster och att de skulle bli friskare. Det säger sig självt hur falskt det skorrade. Men jag kommer också ihåg att ni tyckte att människor som hade turen att vara friska och ha ett arbete skulle betala lägre skatt än de som hade oturen att vara sjuka.

Det säger också en hel del om er syn på människan. Om de som var sjuka skulle få reda på att de skulle få lägre skatt, skulle de bara se till att blir friska. Så tror jag inte att det fungerar. Jag tror att människor som är sjuka vill kunna känna en ekonomisk trygghet, de vill veta att de har rätt till rehabilitering och att de vill veta sjukvården ska ha resurser att möta deras behov. Det tror jag är absolut avgörande för hur detta ska förbättras.

De 10 miljarderna till välfärden kan nog göra att arbetsvillkoren inom kommunsektorn förbättras så att sjukfrånvaron kan minska. Det behövs verkligen. Men jag tror inte på Erik Ullenhags tidigare modeller. Vi har ännu inte tagit ställning till regeringens förslag. Vi tycker att det saknas delar i det för att det ska kunna bli bra för människor som i dag faktiskt är sjuka.

Anf. 124 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Jag har lyssnat noga på Ulla Andersson, och hon sa att det inte spelar någon roll hur hög skatten är. Folk kommer ändå att gå till jobbet. Det finns några ekonomer – till och med på vänsterkanten – som tror att man jobbar lite mindre med 100 procent i skatt. Någon gräns måste väl ändå finnas, även för Ulla Andersson.

Ulla Andersson älskar att säga att det är höginkomsttagarna som ska betala. Det slår igenom i den budget som ligger på vårt bord. Jag kan nämna några av dem som nu med Ulla Anderssons politik och regeringens förslag får betala statlig inkomstskatt: gruvarbetare, hamnarbetare, barnmorskor och föreståndare för förskolor. Är det höginkomsttagare, Ulla Andersson? Idén med den statliga inkomstskatten var ju att den skulle träffa dem som tjänar allra mest.

Menar Ulla Andersson att det är helt rätt att gruvarbetare, hamnarbetare och den som är föreståndare på en förskola får betala statlig inkomstskatt?

Anf. 125 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Till skillnad från Erik Ullenhag tror jag att barnskötare, föreståndare på förskolor och gruvarbetare har barn i förskolan eller en äldre mormor som behöver omsorg. De behöver kanske till och med fler arbetskamrater, och det gäller inte minst barnmorskor i förlossningsvården. De vet att verksamheten är skattefinansierad.

Erik Ullenhag säger att jag påstår att alla ska betala 100 procent i skatt. Det har jag aldrig sagt. Däremot tycker jag att det är rimligt att ha bra arbetsvillkor och en bra lön som det går att leva på. Erik Ullenhag förespråkar ju en annan linje. Ni vill sänka människors löner. Det verkar var ert fokus just nu. Du vill till och med bestämma hur hög lönen ska vara.

Era förslag skulle innebära att en undersköterska skulle få ungefär 11 900 kronor i ingångslön. Den faktiska tjänstgöringsgraden för en undersköterska är 85 procent. Jag tror inte att man bygger ett land starkt med fattiga arbetare och en välfärd som utarmas på resurser. Vi ska bygga ett stabilare samhälle, inte ett skörare.
(Applåder)

Anf. 126 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Häromdagen kunde vi läsa i Svenska Dagbladet om hur de pengar som skulle gå till att öka bemanningen i äldreomsorgen i princip bara har använts för öka bemanningen inom den äldreomsorg som drivs i egen regi av kommunerna. De verksamheter som drivs av företag, ideella och idéburna organisationer får knappast något av de pengar som har betalats ut till landets kommuner. Bara i 66 av landets 290 kommuner har enskilda utförare över huvud taget fått del av stödet, och då enbart 10 procent av det. De privata vårdgivarna står för ungefär 20 procent av äldreomsorgen.

Även om Ulla Andersson inte gillar valfrihet och mångfald på det sätt som många äldre gör borde det väl vara rimligt att också de äldre som får äldreomsorg från privata omsorgsgivare får del av den personalsatsning som regeringen har gjort. Eller är det så att de privata omsorgsgivarna redan är så pass bra att de inte behöver ta del av det extra tillskottet? Det brukar inte Ulla Andersson tycka, trots att de enligt brukarundersökningar är väl så bra som den kommunala äldreomsorgen.

Jag minns när vi stod här i kammaren och Ulla Andersson slog sig för bröstet över pengarna till mer personal. Det var helt nyligen. Samtidigt tog Ulla Andersson bort kompetenssatsningen på personalen, pengarna till den nationella demensplanen, måltidslyftet, äldreboendegarantin och investeringsstödet för äldrebostäder.

Nu ser vi resultatet. Var femte äldre fick i stort sett inte del av vänsterns bemanningssatsning. Det enda de fick var högre avgifter för hemtjänsten. En äldre med låg pension och stora hemtjänstbehov fick inte del av personalsatsningen men fick 2 532 kronor i höjd avgift. Vad säger Ulla Andersson till honom eller henne?

Anf. 127 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag säger att resurserna ska gå till den välfärd de är avsedda för, i det här fallet till äldreomsorgen och inte till stora privata vinstuttag. Det är grundläggande, men den idén delar inte Jakob Forssmed.

Jag förstår att Jakob Forssmed är glad över de riktade statsbidragen för att stärka äldreomsorgen. Under er tid skedde ett historiskt trendbrott, nämligen att resurserna till välfärden per capita minskade. Mellan 1993 och 2006 ökade inkomsterna per capita med 30 procent. Under er tid vid makten sjönk de med 7 procent. Det innebar 77 miljarder mindre för välfärden. De 10 miljarderna räcker till lönerna för ungefär 5 000 undersköterskor. De behövs verkligen. Jag tror att även Jakob Forssmed tycker att de behövs. Jag tycker också att det behövs pengar till att ta bort delade turer och rätt till heltid i äldreomsorgen.

Vi har inte satt upp något regelverk där de privata företagen inte kan ta del av pengarna. Det har inte vi stått för i det här fallet. Däremot förstår jag att det kan vara så att det finns en risk för att pengarna i stället går till privata vinster.

I Stockholm där Vänsterpartiet hör till majoriteten har taxan för hemtjänsten inte höjts. I Stockholm avsattes extra pengar för att höja lönerna för till exempel undersköterskorna i äldreomsorgen. De privata bolagen sökte inte de pengarna eftersom de inte vill betala högre löner. De vill inte ha högre kostnader för sin personal. Det bygger på färre anställda med sämre villkor, och på så vis kan de plocka ut en vinst.

Anf. 128 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Under alliansåren ökade bidraget till kommunsektorn från 58 till 90 miljarder. Det berodde bland annat på ändrade kommunala åtaganden, vilket vi finansierade enligt finansieringsprincipen, men vi tillförde också resurser.

Vi såg till att det blev i fasta priser en 10-procentig ökning av välfärdsresurserna ute i kommuner och landsting. Med vår politik ökade medelskattekraften per invånare från 147 000 till 186 000 kronor, vilket är en ökning med 26 procent, i fasta priser med 14 procent. Detta är det absolut viktigaste för att klara välfärden, det vill säga att vi får människor i arbete. Det är ett samband som Vänstern aldrig har insett och förmodligen aldrig kommer att inse.

Det förvånar mig ändå att Ulla Andersson tycker att det är helt i sin ordning att man gör en satsning på äldreomsorg, men om du får omsorg från en privat vårdgivare är det helt i sin ordning att du inte får en krona av den här satsningen.

Anf. 129 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet är för en effektiv ekonomisk politik. Det är bland därför vi tycker att skattepengarna ska gå till just den verksamhet de är avsedda för, det vill säga till den äldres omsorg, till barnens skolgång eller till den sjukes sjukvård och inte ska plockas ut i stora vinstuttag, inte heller av riskkapitalbolag som vägrar att betala skatt.

Vi vill ha människor i arbete. Vi vill pressa ned arbetslösheten. Därför är det så viktigt att öka de offentliga investeringarna. Det är investeringar som kan gå till ökat bostadsbyggande, infrastruktur eller till fler anställda inom äldreomsorg, vård och skola. Därför har vi satsat på de delarna tillsammans med regeringen. De 10 miljarderna kommer att ge många fler människor möjlighet att arbeta inom välfärdssektorerna. Vi har inte satt upp några regelverk som förhindrar att privata företag kan ta del av de öronmärkta pengarna till fler anställda i äldreomsorgen.
(Applåder)

Anf. 130 ERIK ULLENHAG (L):

Herr talman! Morgondagen kan bli betydligt bättre än denna dag. Vi lever i ett Europa i ett Sverige – västvärlden – där det är enormt viktigt att försöka bygga framtidstro. Vi sitter i en situation där debatten i land efter land går ut på att gårdagen var bättre och morgondagen blir sämre. Man ser bara hot och faror. Då ropar man på enkla lösningar.

Förutsättningen för att morgondagen ska bli bättre är att vi har idéer om hur det ska bli bättre. Förutsättningen är också att vi beskriver verkligheten på rätt sätt. Vi ska inte skrämma människor med det som faktiskt kan göra oss rikare och samhället mer spännande.

Det sker nu en fantastisk omvandling av svensk ekonomi, det som kallas delningsekonomin med nya företag som växer fram. Människor löser själva problem, byter bostäder med varandra eller använder sig av taxibolaget Uber. Svaret från den nuvarande regeringen är att Uber är obehagligt och ska förbjudas.

Jag kan understryka precis det som egentligen den ansvarige ministern var ute efter, nämligen att man ska betala skatt och att det ska vara enkelt att göra rätt för sig. Det gäller också Uber. Men angrip inte det nya sättet. Hamna inte i samma läge som tidigare socialdemokratiska regeringar när de sa att it är en fluga som man ska vara försiktig med.

Jag är bekymrad över framtidstron därför att framför allt Socialdemokraterna i stället för att tala om en bättre framtid hamnat i att tala om att allt var bättre förr. De talar om den svenska modellen – man ser unikaboxen och många människor på första maj – men de missar dagens samhällsutmaningar.

Pendeln slog snabbt om i Sverige i höstas. Det var en jätteutmaning, och det rådde problem i mottagandet i och med att det kom 10 000 personer i veckan som sökte asyl i Sverige. Från att vi står upp för solidaritet svängde pendeln jättefort, och nu är höjden av vishet från regeringspartierna att ha den mest restriktiva flyktingpolitiken på EU-nivå.

Jag är bekymrad över tonläget i Sverige – om man nu skulle tro att framtiden kan bli bättre – med ord som systemkollaps, hot mot välfärden och att detta aldrig kommer att fungera. I grunden är det klart att det är bättre att människor flyr till vårt land än att människor flyr från vårt land. I grunden är det en jättemöjlighet att befolkningen ökar, och det ska mötas med rätt politik.

Om vi ska klara framtidstron finns en beståndsdel som är viktigare än något annat, nämligen skolan – kunskap i skolan. Det finns ingenting som skapar mer jämlika förutsättningar och möjligheter för människor än en skola där alla får chansen att lyckas. Där har Sverige stora problem och utmaningar. Under lång tid har kunskapsresultaten sjunkit.

När Liberalerna satt i regeringen och hade ansvar för skolan var den vanligaste kritiken från den som nu har ansvar för skolan, det vill säga Gustav Fridolin, att alliansregeringen genomförde alldeles för många reformer. Kanske det viktigaste vallöftet från Miljöpartiet innan man kom in i regeringen var att det ska vara arbetsro i skolans värld. Ja, det blev arbetsro på Utbildningsdepartementet. Det har blivit helt reformstopp. Några enstaka saker görs, och då slår man på stora trumman.

I går kunde vi läsa i Svenska Dagbladet att nu skulle minsann skolorna byggas ut eftersom Magdalena Andersson och Gustav Fridolin har lovat att för att möta utmaningen med flyktingmottagandet ska 100 miljoner kronor anslås. För alla vanliga människor låter det som jättemycket pengar. Jag kan berätta att det räcker till en halv ny skola. Malmö kommun behöver 26 nya skolor.

Lite grann sker dock. Bland annat har man kanske vaknat i en gammal diskussion, det vill säga om det är en bra idé med mobiltelefoner i skolan. Nu har Gustav Fridolin sagt att frågan ska utredas om det är bra att lärarna får möjlighet att behålla mobiltelefonerna, men man behöver utreda lite mer. Gustav Fridolin uttryckte till *Ekot* att det måste avgöras när man får ha mobiltelefonerna med och när de ska användas i undervisningen. Jag kan spara lite pengar åt Magdalena Andersson och regeringen genom att utreda frågan snabbt: Mobiltelefonerna ska inte ringa på lektionstid!

Det är helt absurt att vi befinner oss i en situation där massor av lärare säger att de är rädda för att beslagta mobiltelefoner som stör lektionerna.

Det räcker inte med att klaga på att regeringen gör för lite. Liberalerna behöver som parti och som inkommande regering fundera över vad som ska göras i nästa steg. Det är helt avgörande att vi hittar en väg för att återförstatliga skolan. Vi kan se en situation där skolresultaten verkligen sjunker och läraryrkets status har sjunkit, och det är kopplat till Göran Perssons och Magdalena Anderssons kommunalisering av den svenska skolan.

Om skolan fungerar, ger kunskap, finns det framtidstro. Det finns en särskild utmaning just nu i alla de nyanlända som kommer till Sverige. Liberalerna har föreslagit rätt radikala reformer som handlar om att förlänga skolplikten för äldre barn. Det är bättre att de stannar ett tag i skolan och får med sig grundläggande kunskaper. Vi säger att sommarlovet ska halveras för den gruppen så att tiden kan användas bättre. Det måste finnas fler förstelärare, de bäst betalda och duktigaste lärarna, i de skolor som behöver dem allra mest.

Jag stod i det som tidigare var stadshuset i Karlstad för några månader sedan, mitt under när flyktingmottagandet var som störst. Jag talade med en ung kvinna och en ung man – de var i 20-årsåldern. Den unge mannen talade nästan perfekt engelska och hade på två veckor i Sverige lärt sig lite svenska. Han tittade på mig och frågade: När får jag börja plugga på universitetet? Mitt ärliga svar var: Kanske om två år.

Det är effekten av de väntetider som regeringen nu har byggt upp och använder för att skrämma iväg människor från Sverige. Två år kommer det att ta att behandla en asylansökan. Två år kommer det att ta för den här unge mannen att komma in på universitetet i Sverige, och det kommer att slita sönder honom. Vi vet av all historisk erfarenhet av integrationsutmaningen i Sverige att väntan och ovisshet sliter sönder människor.

Från Liberalernas sida kommer vi att fortsätta ta strid för en migrationspolitik med både hjärta och hjärna som handlar om att stoppa en hel del av det Romson och Löfven föreslog i höstas som kommer att göra det svårare för flyktingar att få jobb. Men vi kommer samtidigt att stå upp för de rätt tuffa beslut vi gemensamt fattade i höstas i en sexpartiöverenskommelse.

Allt fokus måste ligga på vad folk kan bidra med i Sverige, hur de ska lära sig svenska, hur vi ska se till att alla de människor som vill bygga en framtid här får den chansen. Då måste vi säga stopp till förslagen som handlar om att skilja barn från sina föräldrar, för det är ingen bra start i Sverige. Vi måste hitta vägar för att se till att man snabbare får besked om asylansökningar. Där finns det en hel del att göra.

Herr talman! Jag beklagar att Magdalena Andersson och socialdemokratin nu väldigt tydligt har markerat att man väljer Vänsterpartiet och lutar ditåt i svensk politik.

Det fanns ett fönster i höstas då bland annat vi från Liberalernas sida sa så här: Låt oss tillsammans se över skattesystemet och få till ett som fungerar, där vi kan sänka skatterna på jobb och företagande. Vi är beredda att höja en del skatter, finansministern, på det som förstör miljön och på en hel del annat.

Men nu har man bestämt sig. Nu är det strid om den svenska modellen som gäller, och nu är det samarbete vänsterut.

Det var rätt avslöjande, det som hände här i kammaren för en liten stund sedan. Då frågade Ulla Andersson en sak: Vilka ska betala statlig inkomstskatt?

Magdalena Andersson och jag har tidigare varit överens om att statlig inkomstskatt kan behövas för dem som tjänar riktigt mycket pengar. Nu läggs en budget på riksdagens bord som innebär att det är gruvarbetarna, hamnarbetarna, barnmorskorna och föreståndarna på förskolorna som kommer att omfattas av att betala statlig inkomstskatt. Det är effekten av en socialdemokrati som väljer att luta sig vänsterut.

Ni får gärna åka upp till Gruvtolvan eller några andra och berätta att de är höginkomsttagare, för det är ju det de kommer att bli nu. Det är klart att det kan ge ytterligare några kronor till välfärden, men effekten blir också att folk kanske inte väljer att jobba extra. Folk kanske inte väljer att utbilda sig. Folk kanske inte väljer att anstränga sig.

Ska framtidstron finnas där måste människor vilja jobba och anstränga sig, och vi måste ha skattesystem som uppmanar och uppmuntrar till det.

Politiskt arbete handlar om att prioritera. Från Liberalernas sida kommer vi att prioritera ett par välfärdssatsningar.

Vi kommer att prioritera att försöka skapa en äldreomsorg och en hemtjänst där äldre människor kan få en garanti att få maten lagad hemma. Det finns en grundläggande värdighet i att slippa den där plastförpackningen. Det finns något grundläggande för människor i minnet de får av dofterna när maten lagas hemma. Det här kostar lite pengar, men vi är beredda att prioritera det.

Vi är också beredda att prioritera och kommer att återkomma med förslag för att stärka situationen för de pensionärer som har det sämst ställt. Det är inte så att alla pensionärer i Sverige har det tufft. Men det finns en grupp människor, framför allt kvinnor, som har det tuffare än andra. Därför kommer vi att återkomma med förslag när det gäller kommunala bostadstillägg för att stärka deras situation.

Med rätt politik ska vi ha som målsättning att Sverige ska vara världens bästa land att leva i. Men då måste vi titta framåt. Då kan vi inte, som regeringen gör, bygga en politik kring gårdagens strider.

Vi måste också se till att rusta oss för en framtid som kanske inte kommer att vara lika ljus som i dag. När högkonjunkturen inte längre finns där blir jag den första att beklaga att Magdalena Andersson, Ulla Andersson och den här regeringen ägnade sin tid i högkonjunkturen åt att låna pengar på ett sätt som gör att vi inte klarar att trygga välfärden den dag räntorna går upp och lågkonjunkturen kommer.

Med det sagt, herr talman, vill jag tacka för ordet.
(Applåder)

Anf. 131 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Från regeringens sida tycker vi ju inte att det är staten eller ledamöter i riksdagens kammare som ska sätta löner. Däremot har Liberalerna föreslagit att man via lagstiftning ska kunna sänka ingångslönerna.

Det här har debatterats inom Alliansen. Anna Kinberg Batra slängde igen dörren i ansiktet på Jan Björklund och sa: Det här blir inte av. Sedan har jag hört Jan Björklund säga: Jo, det blir det visst. Vi ska diskutera och förhandla om detta om vi ska bilda regering.

Nu har Alliansen sagt att man kommer att gå till val som ett samlat alternativ. Då undrar jag naturligtvis: Kommer det samlade alternativet att föreslå att vi ska ha statligt satta lägre ingångslöner eller inte?

Anf. 132 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Det återstår att se, finansministern. Vi är fyra partier som kommer att förhandla fram ett gemensamt valmanifest. En skillnad mellan oss och den regering som nu sitter är att vi kommer att förhandla fram det före valdagen. Jag kan lova dig, Magdalena Andersson, att du får besked före valdagen.

Det problem du har i den regering du nu sitter i var att ni inte gjorde den hemläxan. Däremot är det fullt naturligt att vi i fyra partier nu ser olika samhällsutmaningar. Vi måste också ha ödmjukhet inför att vi förlorade förra valet. Då gäller det att utveckla en politik för att möta dagens samhällsutmaningar.

Vem vinner en sådan här diskussion? Mellan oss brukar det ofta vara den som har argumenten på sin sida. Jag ska försöka ge ett par argument för att få en bättre lönebildning.

Det finns en del i det som nu ligger på riksdagens bord som är bra, finansministern, när det gäller att möta nyanlända. Det är bra att ni fortsätter den tidigare alliansregeringens satsning på utbyggd validering, det vill säga att man översätter kunskap från andra länder. Det är bra att ni fortsätter att bygga ut det vi jobbade med i fråga om kompletterande utbildningar. Det är bra att ni genomför de föreslagna reformer vi hade för svenskundervisning för invandrare. Men det hjälper framför allt dem som har en högre utbildning bland dem som nu kommer.

Ungefär hälften av dem som nu kommer har en så pass låg utbildning att de har rätt svårt att komma in på svensk arbetsmarknad. Vi kan blunda för det och säga att vi hoppas att vi på något magiskt sätt ska lösa de problemen, eller också kan vi angripa ett grundproblem.

Då säger Magdalena Andersson lite slängigt, som ungefär alla på vänsterkanten säger saker: Ja, men Liberalerna vill sänka löner.

Det vi har föreslagit är följande: Unga och de som är nya i Sverige ska kunna komma in på arbetsmarknaden till en något lägre lön, en nivå på 14 000–16 000 kronor. Då slipper man arbetsgivaravgift i ett enkelt system, och då halverar man lönekostnaden för arbetsgivaren. Det är klart att det finns ett antal människor som då kommer att komma in på en lägre lön, men det finns framför allt fler som kommer in på arbetsmarknaden över huvud taget.

Min fråga till Magdalena Andersson är: Ser du inte alla de nyanlända som saknar utbildning?

Anf. 133 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för ett väldigt tydligt besked. Det betyder att det som Anna Kinberg Batra sa, nämligen att det här inte kommer att hända, inte är det besked som gäller.

Det är också tydligt att det inte är Anna Kinberg Batra som styr i Alliansen. Jag tackar så mycket.

Anf. 134 ERIK ULLENHAG (L) replik:

Herr talman! Nej, vi är fyra partier som samarbetar. Det kanske ibland skulle vara bra att skicka några socialdemokrater på kurs. Det skulle nog miljöpartisterna uppskatta. Det är liksom inte ett parti som bestämmer i en regering. Det var det som var framgången när vi satt i en koalitionsregering.

Det problem ni nu brottas med, Magdalena Andersson, är att ni har gjort det till ett varumärke att bryta vallöften. Och det beror på att ni inte hade förberett er.

Kommer Ulf Kristersson eller jag eller Jan Björklund eller Anna Kinberg Batra att vinna diskussionen om hur vi sänker trösklar? Det får vi se. Det jag kan lova är att vi gemensamt kommer att komma med konkreta förslag för att sänka trösklar in, för vi inser att det alltid är bättre för den som nu flyr till Sverige eller för en ung människa att ha ett jobb att gå till och en egen lön att leva på än att fastna i utanförskap.

Jag är bekymrad. Jag är jättebekymrad över att det inte finns en politik som över huvud taget ser de människor som har kommit hit med mycket låg utbildning. Det finns risk att det blir en social katastrof om inte regeringen öppnar ögonen snart.

Vi kommer att ha ett gemensamt program när vi går till val. Det kommer vi att presentera före valdagen. Vi kommer inte att göra om era misstag.

Anf. 135 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Först vill jag säga detta: Bortom en god konjunktur är det uppenbart att ett fundament för en väl fungerande ekonomi sett bättre dagar. Då menar jag bättre dagar än när storbanker hjälpt förmögna att gömma tillgångar i skatteparadis.

Detta skadar tilliten, och tilliten är enormt viktig i ett samhälle, inte minst för ekonomin – tilliten till varandra, till institutioner som banker, till att myndigheter behandlar alla lika, till att det finns en välfärd den dag jag behöver den.

Och tilliten uppstår inte i ett vakuum. Den grundläggs när vi får känna kärlek och bli sedda och respekterade i gemenskap med andra i ett sammanhållet samhälle där vi kan lära oss rätt och fel och utveckla solidaritet med den utsatte.

Tilliten påverkas i våra relationer, i vårt språk, i hur vi talar om andra och om varandra. Och tillitens bas är respekt för varje människas absoluta värde.

Det krävs mer åtgärder mot skatteflykt. Vi har gjort en del som allians, men mer kan säkert göras. Det krävs tuffare tag och hårdare regler gentemot banker, men det är också uppenbart att det inte räcker med ett aldrig så omfattande regelverk och aldrig så många lagar och styrdokument. Det som är rätt måste också vara skrivet i våra hjärtan. Därför är det centralt med en god etik, med bildning och värden i skolan, i högskolan, i myndigheter och företag och i det offentliga samtalet.

Herr talman! Alla ska bidra till det goda samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Alla ska bidra, och alla måste tillåtas att bidra, men så är det inte i Sverige i dag. Vi ser en tudelning av arbetsmarknaden, där en allt större andel av de arbetslösa finns i en utsatt ställning på arbetsmarknaden och där utrikes födda och personer med bristande utbildning har krympande jobbchanser.

Klyftan fördjupas mellan dem som har ett arbete och dem som inte har – de som inte får en chans att komma in på den svenska arbetsmarknaden, som aldrig blir efterfrågade och som aldrig blir en del av en arbetsgemenskap. Vad händer med deras framtidstro och deras tillit? Vad händer med deras barn, som växer upp och inte ser sina föräldrar gå till jobbet år efter år? Det är ju dem det handlar om när vi talar om regeringens totala frånvaro av strukturreformer i denna vårproposition.

Visst, man gör ett antal satsningar. Man inför snabbspår och mer validering, och det finns ett antal satsningar i vårändringsbudgeten, varav flera är lovvärda. Vi kan också ha en samsyn om att vi behöver mer och bättre yrkesutbildningar. Men på det stora hela saknas svaren på hur de hinder som blir allt högre för vissa på arbetsmarknaden ska monteras ned.

I stället tycks regeringen ägna sin möda åt att angripa oss som kommer med förslag om sänkta trösklar, som vårt förslag om introduktionsanställningar. Vi som har sett hur arbetsmarknaden förändrats vill göra något åt detta. Det är samma problem som IMF, OECD och Finanspolitiska rådet pekar på: behovet av att sänka trösklarna till jobb i Sverige.

Vi måste göra något åt problemet med höga krav som slår ut jobb och stänger ute personer med lägre kvalifikationer. Vi behöver reformer som skapar vägar in för alla. Det handlar om en breddad RUT-sektor och om åtgärder som gör att jobb som har försvunnit men som kan utföras av personal med lägre utbildning kan återkomma. Dessa jobb utförs kanske inte alls i dag, eller så utförs de av högutbildad personal, till exempel vårdserviceteam. Vi behöver också förenkla kraftigt i arbetsmarknadsstöden för att de ska kunna bidra till att fler tar sig in.

Men i vårpropositionen blir det övertydligt: Det ekar tomt i regeringens reformverkstad. Lampan är släckt. Man tycks ha gått hem för dagen. Det goda tillfället att när hjulen snurrar göra långsiktiga reformer när det gäller arbetsmarknad och välfärd, det tar man inte, och det är de mest utsatta man sviker. Det innebär förlorade år för Sverige när det gäller nödvändiga reformer. Så agerar, eller agerar inte, en regering som är illa förberedd och inte orkar eller kan driva den reformagenda som Sverige behöver.

Men regeringen nöjer sig inte med detta. Den gör i stället tvärtom och monterar ned goda reformer. Vi har år efter år sett en fantastisk utveckling med RUT-reformen, med fler företag, fler kunder och fler jobb varje år. Det har blivit tusentals nya jobb, och hälften av dem som får dem är utrikes födda och fyra av fem kommer från arbetslöshet eller uppsägning. Då vill regeringen gärna ha ett ord med i laget och halvera RUT-taket. Visserligen lägger man till ett par tjänster, men det skapar ändå osäkerhet.

Vad ser vi då hända? Jo, det blir ett trendbrott i utvecklingen. Omsättningen i RUT-sektorn sjönk i januari 2016 med 8 procent, och 63 procent av RUT-företagen bedömer att de nu kommer att behöva minska antalet anställda.

Regeringen har också andra åtgärder. När vi nu har en utveckling med fler äldre som arbetar

inför regeringen en särskild löneskatt för äldre, som remissinstans efter remissinstans varnar för att införa eftersom den kan komma att trycka ut människor från arbetsmarknaden och försämra möjligheterna för den som vill sätta guldkant på tillvaron i slutet av arbetslivet.

Det finns också andra utmaningar som regeringen duckar för. När regeringen tillträdde låg på Socialdepartementet avsatta pengar för en nationell demensplan för ett bättre arbete mot demenssjukdomar – en enorm utmaning! Det första regeringen gjorde var att stryka bort dessa pengar, och det är faktiskt ganska upprörande. Till och med när Alliansens budget vann bifall och riksdagen bestämde att pengarna skulle gå till en nationell demensplan genomförde regeringen inte det, utan pengarna gick till annat.

Nu varnar en internationell forskargrupp för att ökningen av demens kan komma att leda till kaos i sjukvården. Vi ser en kraftig ökning av antalet personer i Sverige som lider av demenssjukdomar. Man räknar med att det om 15 år kan ha gått från 160 000 till 250 000. Och det största problemet, menar forskarna, är att många dementa tvingas bo kvar hemma mot sin vilja. De får inte flytta till ett äldreboende. Men även investeringsstöd till äldreboende tog regeringen bort, och det förberedda förslaget om en äldreboendegaranti där den äldre själv skulle få välja när han eller hon skulle flytta till ett äldreboende genomfördes aldrig. Det är dags att återinföra detta eller att se till att det kommer på plats, så att det blir större makt för den enskilde att välja i stället för att myndigheter ska ha makten.

Herr talman! Det är förstås välkommet med mer pengar till kommuner och landsting. Det finns stora behov i många verksamheter. Vi kristdemokrater kommer också att tillföra mer resurser i vårt alternativ i höst, som vi gjort så många gånger förr. Men det viktigaste för kommunerna och för välfärden är hur jobben utvecklas.

Vi har hört regeringen tala om en konflikt mellan sänkt skatt och resurser till välfärden. Vi kan dock se att under alliansregeringens tid ökade resurserna till kommunerna med 10 procent, rensat för inflationen, och det var en kraftigt ökad skattekraft. Det berodde på konsekventa reformer för fler jobb.

Vi kan se att regeringens jobbfientliga politik ligger fast. Den politik som innebar tiotals miljarder i höjd skatt på att arbeta och anställa fortsätter, trots att det kommer att leda till färre sysselsatta än annars. När regeringen inte reformerar arbetsmarknaden, som man borde göra, och har dålig kostnadskontroll i de offentliga utgifterna och inte utvecklar välfärden för att klara morgondagens utmaningar kommer vi också att se risker för välfärden i framtiden. Det är inte risker i största allmänhet, utan det är de mest utsatta som drabbas, inte minst de som har flytt från krig och förföljelse.

De som inte får en chans att komma in på arbetsmarknaden är de som drabbas hårdast när regeringen inte klarar av att göra den här typen av reformer. Det är de som är allra mest beroende av fungerande välfärd i dag och i framtiden.

Det är min övertygelse att vi måste göra mer, att regeringen måste göra mer och att regeringen måste presentera reformer för att vi ska kunna se ett Sverige där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Anf. 136 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Jakob Forssmed! Jag tänkte höra lite hur Jakob Forssmed ser på den fördelningspolitiska analys som finns med i vårpropositionen. Jag vet inte om du har hunnit läsa den, men jag hoppas förstås att du anser att den ser bra ut. Den fördelningspolitiska analysen visar nämligen att det är de med lägst inkomster som får mest pengar i de budgetar som Vänsterpartiet har förhandlat fram tillsammans med regeringen.

Detta är en skillnad mot den tid då Jakob Forssmeds parti satt i regeringen och det framför allt var de med högst inkomster som fick det bättre ställt. Jag kommer ihåg Anders Borgs grafer, och det gör kanske Jakob Forssmed också. Där kunde man se att de med inkomster i decil 1 kom väldigt dåligt ut jämt, medan de i decil 10, alltså de med högst inkomster, kom väldigt bra ut. Man kan se att de som har tjänat bäst har fått 10 gånger mer i procentuell ökning av sin disponibla inkomst än de 10 procent som tjänar minst.

Så var det under er tid vid makten. Vi såg också att den relativa fattigdomen ökade med över 40 procent. Särskilt illa drabbade var ensamstående kvinnor med barn.

Men nu ser det helt annorlunda ut. Det borde, tycker jag, glädja någon som pratar mycket om att man ska kunna känna tillit i samhället. Tillit bygger ju också på att vi inte har för stora ekonomiska skillnader i samhället. Det visar forskning och beprövad erfarenhet. Om skillnaderna ökar väldigt mycket minskar förtroendet mellan människor. Det påverkar hälsa. Det påverkar barns hälsa, framför allt. Det påverkar också barnens skolresultat.

Med de starka orden om tillit i samhället borde det finnas ett intresse från Kristdemokraternas sida av att faktiskt se en annan fördelningspolitik än den som fördes under deras åtta år vid makten.

Anf. 137 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Tack, Ulla Andersson, för frågan! Jag tycker att det är mycket intressant och viktigt med fördelning och sammanhållning i ett samhälle.

Om du studerade graferna så noga som du säger vet du också att decil 1, som du pratar om, hade en väldigt god utväxling över tid när det gäller de reformer som gjordes. När det blev lättare att komma i arbete fick också den gruppen, när man såg det i ett längre perspektiv, större möjligheter. Det är också väldigt viktigt. Den stora klyftan finns nämligen mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete.

Därför är den bästa fördelningspolitiken den som skapar fler jobb och som ser till att de 700 000 som i dag saknar gymnasieutbildning får en chans att komma in på svensk arbetsmarknad. Det skulle vara det absolut bästa vi skulle kunna göra för Sverige i fördelningspolitiskt hänseende. Det är ett stort problem att man inte ger de människorna chansen. Ni har inte i er budget som ni presenterar i dag några reformer för hur de ska kunna få ett arbete på svensk arbetsmarknad.

Jag och mitt parti har drivit på för höjt flerbarnstillägg och för en höjd barndel i bostadsbidraget. Det är kanske det mest träffsäkra man kan göra på kort sikt för att stärka fördelningen i Sverige och se till att barnfamiljer kommer bättre ut. Jag har drivit på för att höja grundnivån i föräldraförsäkringen. Det är också en reform som har bidragit till en bättre fördelning och till att fler i Sverige får del av inkomstökningen. Det är väldigt viktigt.

Anf. 138 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jakob Forssmed pratar varmt om detta. Jag ska säga att ni hade en del bra reformer – jag tycker också om höjt barntillägg och så vidare. Men verkligheten såg de facto lite annorlunda ut.

Det var faktiskt så att de med högst inkomster kom ut mycket bättre än de med lägst inkomster. Jag vet att Anders Borg försökte dölja det i sina grafer. Han hade alltid en skugga inritad bland de lägre inkomsterna för att de någon gång i framtiden också skulle gynnas av att de rika fick sänkt skatt. Det var någon form av trolleritrick som han förväntade sig skulle hända – vi vet alla att det inte hände.

Vi kan titta på hur det faktiskt var. De 10 procenten med högst inkomster fick en förbättrad ekonomi med över 100 000 kronor per år under er tid vid regeringsmakten, medan de 10 procenten med lägst inkomster fick ca 2 000 kronor mer i inkomst. Det säger ganska mycket om vilka ni prioriterade att lägga de resurser som vi har gemensamt i samhället på. Det var alltid de med högst inkomst.

Anf. 139 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jobbskatteavdraget var och är väl fortfarande i den budget som Vänsterpartiet lägger fram och som ni står bakom, där jobbskatteavdraget är en bärande del, utformat så att man vid lägre arbetsinkomster får en större procentuell minskning av sin skatt. Det är ni med på. Det lägger ni fram på riksdagens bord.

Idén med detta är naturligtvis att det ska löna sig att arbeta och att marginaleffekterna ska minska när man går från bidrag och ersättningar till arbete. Det kan man kalla för trolleritrick om man vill, men på sikt är det faktiskt ganska bra att människor får större möjligheter och större drivkraft att komma i arbete.

Jag håller med om att man på kort sikt, i det korta perspektivet, behöver göra fördelningspolitiska insatser för att hålla ihop ett samhälle. Där är vi helt överens. Men vi är definitivt inte överens om hur man skapar det bästa sammanhållna samhället över tid. Det handlar inte om att skapa stora grupper som lever i ett utanförskap och lever på bidrag och ersättningar. Det kommer inte att skapa det sammanhållna samhälle som jag vill se.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Kapitel 3: Tidningsartiklar om vårbudgeten och kommentarer om planering av världen och Sverige.

Innehåll:

Sida

ONSDAG/TORSDAG 13/14 april 2016

100 Vi satsar 500 miljoner på nyanländas etablering
102 Många mål, inga medel
103 Flyktingkostnader minskar tillväxten
104 Liberalerna: ”Nu töms ladorna
105 Det blir svårt att klara målen för jobb och bostäder
108 Skyll inte arbetslöshet på flyktinginvandringen
109 Miljarder kan bli småpengar
111 Magert nu i vår men det kommer fler förslag till hösten
113 Budget på minus – trots att skatteintäkterna ökar
115 Löfvens jobbmål blir allt svårare att uppnå
117 Så kan parterna få ner de ökande sjukskrivningarna
119 Inkomstgapet mellan barnfamiljer växer
120 Byggnads strejk förbryllar arbetsgivarna
121 Seniorerna blir räddningen för offentliga arbetsgivare
123 Män får vård – kvinnor betraktas som nervösa
124 1 500 stockholmare har gått från bidrag till lön
125 Ökad EU-press på skatteflyktingar
127 Världsbankschefen: förebygg ny flyktingkris
129 Momsfusket ger nätverk miljoner
131 Så lär sig finansvärlden att strunta i moralen
134 Framtidens elit skolas att tänja på principerna
136 Samvetslösa ekonomer. Vi håller moralen högt, skriver rektorn på Handelshögskolan
137 Ekonomisk moral. Vidare forskning om samhällets eliter krävs

FREDAG 15 APRIL 2016

138 Budgetdisciplinen kan urholkas
Den omdömeslöse ministern
Tillsätt kriskommission för arbetsmark-nadsreformer
Kaplan får kritik av statsministern
Gott omdöme underskattad egenskap
M vill begränsa välfärden
Johan Schück: Global svaghet ger intryck av svensk styrka
Prisökningen fortsätter – men saktar in
FI: 1 500 kronor mer i amortering med nya kravet

LÖRDAG 16 APRIL 2016

151 Skatt är den sanna girigheten
Därför fiskar vi röster i Indiska oceanen
Skattebetalarna står för obetalda under-hållsskulder
Centerns sparförslag: Flytta ensamkom-mande barn
M-ledaren riktar kritik mot Löfven
Nyanlända elever ska kunna bli inkvoterade
Andersson säljer in koldioxidskatt
Lavinartad ökning av kortbedrägerier

SÖNDAG 17 APRIL 2016

163 Skolans språkkris riskerar Sveriges konkurrenskraft
L ställer krav på slopade bostadssubven-tioner
Biståndsministern: Låt flyktingar försörja sig själva
Frågetecken kvarstår i tysk brunkolsaffär

MÅNDAG 18 APRIL 2016
168 Viktigt informera om försöken att manipulera
Jämförde Israel med nazism på 1930-talet
M kräver korten på bordet om kampanj
Avtal klart – byggkonflikten är över
Panamaaffären ger chans till ökad skattekontroll
De flesta kommunerna sviker sina bygglöften
Bostadspriserna fortsätter öka

TISDAG 19 APRIL 2016
178 Ta kontroll, Stefan Löfven
Även de mest utsatta behöver ges trygghet
Beslut om amorteringskrav måste förankras politiskt
Frågan är om Miljöpartiet klarar ytterligare en kris
Kaplans avgång ökar pressen
Det är möjligt att Löfven nu har fått det han ville
Statsministerns agerande får hård kritik
Tio riksdagsår kantade av kritik
Damberg: Vi kan inte påverka tyska utsläpp
Miljörörelsen dömer ut affären: Vattenfall smiter från sitt ansvar

ONSDAG 20 APRIL 2016
193 Miljöpartiet har tappat koncepterna
Många kommuner saknar en plan mot extremismen
Nu kan hela regeringen stuvas om
Svindlande kostnad för naturkatastrofer
Digitaliseringen både hot och möjlighet
Nya lånekrav följs av nytt skuldtak
Osakliga påståenden om stadsutveckling

TORSDAG 21 APRIL 2016
201 Ökad lönespridning sänkte den tyska arbetslösheten
14 000 kronor för mycket i pension – varje månad
Tidigare MP-språkrör har fått en miljon
Förtroendet för demokratin i farozonen
Uttalandena problematiska för partiet
Asylsökande bara rätt till akut vård
Kriserna i fokus på utrikesdag
Sextimmarsdag på prov gav färre sjukskrivna
Riksrevisorn: Fel kalkyl för snabbtåg
Fler besked om nya regler krävs för att få fart på flyttkarusellen
SL:s nya ordningsregler upprör
Så tycker politikerna i landstinget
Rörligheten löser inte bostadsbrist

FREDAG 22 APRIL 2016
220 Misstag och växtvärk
Att skapa arbete är att vilja
Mejlen visar hur Lundgren pressade tjänstemännen
Miljöpartiet tvingas ta fram en uppförandekod
Halv miljard till Nobelcentret för nytt forskningsinstitut
Förslag till Nobel Center vid Nybroviken i Stockholm.
Oppositionen vill fortsätta granskningen
Liberalerna kräver tusentals fler poliser
Miljöpartiets skandaler skymmer deras verkliga svek

LÖRDAG 23 APRIL 2016
233 Och nu var skallräkningens dagar tillbaka
Yrkesutbildningar kan inte strömlinje-formas som i dag
Assistansbolag med stora vinster ska hårdgranskas
Mitt liv skulle inte fungera utan assistansen

Vi grävde en grop åt oss själva
Ewa Stenberg: MP sådde tvivel om sina demokratiska värden
Löftet till väljarna om brunkolen gick om intet
SPV:s jurist ska utreda politikernas pensioner
SÖNDAG 24 APRIL 2016
251 Peter Wolodarski: Ja visst gör det ont när knoppar brister
Björklund varnar för radikalisering
Partiledaren både hinder och tillgång
Här är inkomstgränserna för 2015
Elitens trixande hotar den mellanmänskliga tilliten

MÅNDAG 25 APRIL 2016
259 Nytt miljonprogram unik chans att lösa flera frågor

Det behövs planeringar för Sverige och 6 svenska regioner och det behövs en svensk världsplanering för svenska behov.

DN ONSDAG 13 APRIL 2016

”Vi satsar 500 miljoner på nyanländas etablering”

Stark ekonomi i orolig tid. Vi vill satsa drygt 500 miljoner under 2016 för att nyanlända snabbt ska kunna ta sig in i det svenska samhället. Migrationsverket får ökade resurser och arbetet mot terrorism förstärks när Säkerhetspolisen ges utökade resurser, skriver Magdalena Andersson (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V).

Utsikterna för den svenska ekonomin är goda. Tillväxten är hög, arbetslösheten faller och det stora budgetunderskottet efter den förra regeringen har minskat kraftigt. I dag presenteras vårbudgeten för 2016. Den bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet. Vår inriktning är att prioritera det gemensamma samhällsbygget framför stora skattesänkningar och nedskärningar.

Orättvisorna i vårt samhälle har vuxit. Under åtta år gick stora skattesänkningar före investeringar i utbildning och välfärd, samtidigt som arbetslösheten tilläts bli alldeles för hög. Sedan valet 2014 har därför den ekonomiska politiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. Fler ska få jobb, skolorna ska ges bättre förutsättningar, klimatmålen ska nås och välfärden stärkas. Den ekonomiska jämlikheten och jämställdheten mellan män och kvinnor ska öka. Det är en politik som tar ansvar för Sverige och som visar resultat.

Svensk ekonomi går stark. Tillväxten är nu en av världens högsta och arbetslösheten har fallit till den lägsta nivån på sju år. Regeringen har kraftigt minskat det stora budgetunderskottet som den borgerliga regeringen lämnade efter sig.

Samtidigt lever vi i en orolig tid. Över 60 miljoner människor är på flykt undan krig och terror och i höstas sökte fler människor än någonsin skydd i Sverige. I vårbudgeten hanterar vi de ökade kostnaderna detta innebär. Det sker genom ökade resurser till Migrationsverket men även till etablering. Just nu söker färre männis-kor asyl i Sverige. På kort sikt fördröjs återgången till balans och överskott, men den strama politiken har rustat oss för att hantera de omedelbara utmaningar som Sverige står inför.

Tillsammans med Vänsterpartiet fortsätter regeringen att utveckla den svenska modellen. Redan nu investerar vi 60 miljarder kronor årligen i ett förstärkt samhällsbygge, och i höst lägger vi fram förslag om att stärka välfärden med 10 miljarder kronor årligen till kommuner och landsting. Det blir det största enskilda permanenta tillskottet sedan införandet av de allmänna bidragen.

Med rätta är välfärden något vi svenskar är stolta över. Den omfattar alla, såväl gammal som ung och fattig som rik, och är en viktig del i det som har byggt Sverige starkt. Den starka välfärden bidrar till att Sverige är ett av världens mest jämlika länder, med relativt små klyftor, där vi varje dag arbetar för att alla barn ska få en lika bra start i livet. Till stor del har vi också välfärden att tacka för att Sverige har EU:s högsta sysselsättningsgrad. Genom en väl utbyggd förskola och äldreomsorg kan många fler gå till jobbet eller studierna. Ska den svenska modellen stå stark även i framtiden krävs fler lärare, socialsekreterare och undersköterskor. Nya resurser kommer att ge fler

sysselsatta i välfärden. Därmed tar vi ytterligare steg mot EU:s lägsta arbetslöshet.

Kampen mot ojämlikheten är viktig i samhällsbygget. Ett av målen inom agenda 2030 avser jämlikhet och ett delmål är att till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomsttillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst. Regeringen meddelar i vårbudgeten att en handlingsplan ska tas fram för att nå detta mål och följer utvecklingen utifrån denna.

Att allt fler kan göra miljövänliga val i sin vardag är en viktig del av det hållbara samhällsbygget. Inför höstens budget lägger regeringen fram flera förslag för att det ska bli lätt att göra rätt. Vi gör det billigare att tanka miljövänligt, sälja solel, och att reparera exempelvis cyklar och kläder.

Regeringen har investerat kraftigt i jobb och utbildning för hela Sverige. Detta är viktigt inte minst för nyanländas etablering. I vårbudgeten föreslår regeringen en rad satsningar om drygt 500 miljoner kronor under 2016 för att ge dem goda förutsättningar att snabbt ta sig in i det svenska samhället. Resurser tillförs för att förbättra kompetenskartläggning och validering av utländska utbildningar så att arbetsförmedlare och arbetsgivare lättare kan få en bild av individens kunskaper. Ett nytt snabbspår för nyanlända entreprenörer lanseras.

För att stärka möjligheterna att lära sig svenska avsätts ytterligare medel för att stärka kvaliteten inom SFI och för folkbildningen. Regeringen avser också att förbättra möjligheterna att kombinera jobb och utbildning för nyanlända. Att det finns kvalificerad arbetskraft är en förutsättning för att välfärden ska utvecklas. Därför ska vi bättre ta tillvara den kompetens som många av de människor som nu kommer till Sverige besitter. Regeringen avser att ta initiativ till en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting om bristyrkessituationen inom välfärdssektorn.

Människor i vårt land ska känna sig trygga. Trygga med att välfärden finns där för dem när de behöver den, men också med att lag och ordning upprätthålls. För att stärka tryggheten ges polisen ökade resurser, närpolisen förstärks och arbetet mot hatbrott prioriteras. Arbetet mot terrorism förstärks när Säkerhetspolisen ges utökade resurser. Därutöver tillförs Migrationsverket ytterligare medel för att öka säkerheten på asylboenden. Det förebyggande arbetet för ett öppet samhälle, mot våldsbejakande extremism och rasism förstärks.

Steg för steg stärks samhällsbygget. Fler kommer i arbete. Skolorna anställer. Sverige leder klimatomställningen. Välfärden stärks. Den svenska modellen är unik och har gjort Sverige till ett föregångsland. Framtidens utmaningar möts inte genom att rasera det som gjort Sverige framgångsrikt – det görs genom att bygga vidare på våra styrkor. Så skapar vi ett hållbart samhälle, där ingen lämnas efter och ingen hålls tillbaka.

Magdalena Andersson, finansminister (S)
Per Bolund, biträdande finansminister (MP)
Ulla Andersson, ekonomiskpolitisk talesperson (V) “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Många mål, inga medel

Regeringens ekonomiska vårproposition ska, som det heter, ange riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Här är det tänkt att finansministern ska spika prioriteringarna för tiden som är kvar av mandatperioden. En plan slås fast för hur statens finanser ska skötas.

När Magdalena Andersson på onsdagen presenterade årets ekonomiska vårproposition framgick det övergripande budskapet visserligen tydligt: Det går bra för svensk ekonomi.

Det låter sig sägas. Tillväxten har skjutit upp snabbare än prognosmakarna kunnat förutse. Regeringen räknar med att BNP även i år stiger snabbt, med hela 3,8 procent. Samtidigt viker arbetslösheten. Antalet sysslolösa ungdomar har minskat drastiskt och långtidsarbetslösheten är EU:s lägsta.

Magdalena Andersson berättade på pressträffen muntert om växande export och rekordhög investeringstakt. Trots att alliansens förkastliga ekonomiska politik till stor del gällde förra året har regeringen på något mirakulöst vis lyckats nå framgång.

Men den ekonomiska vårpropositionen är inte till för att skriva historia utan skissera politiska riktlinjer. Fanns det några sådana?

En artikel i onsdagens Dagens Industri påminde om alla de mål som Stefan Löfven och Magdalena Andersson har satt upp. Arbetslösheten ska som bekant bli EU:s lägsta. Nyanlända ska vara i jobb inom två år. Det senare framstår enligt Finanspolitiska rådets ordförande John Hassler som ”totalt orealistiskt”.

Regeringen har samtidigt uttryckt ett mål för hur sjukskrivningarna ska bli färre, medan bostäderna måste bli fler. Dessutom ska någon form av budgetbalans åstadkommas. Inget av dessa mål har i utomståendes ögon någon större trovärdighet.

Och vårbudgeten gör det sannerligen inte enklare att urskilja någon linje.

Inte minst råder nu konjunkturpolitisk förvirring. Överskottsmålet är i praktiken skrotat, och principen om att finansiera reformer ”krona för krona” likaledes slängd överbord.

Finansminister Andersson slog sig på onsdagen för bröstet efter att ha minskat underskotten i budgeten förra året. Men av den ekonomiska vårpropositionen framgår att denna förstärkning var en avvikelse.

En enskild skatteinbetalning i mångmiljardklassen, från ett privat företag, lyfte siffrorna. Det hjälpte också att statliga bolag skickade extra pengar till finansdepartementet. Men det var tillfälliga tillskott. Och trots att ekonomin nu går på högvarv riskerar underskotten att växa i år.

Flyktingkrisen är inte hela förklaringen. Den största posten i vårbudgeten rör visserligen Migrationsverket, som får över 30 miljarder kronor i extra anslag. Kostnaden för att ordna boende har ökat ordentligt.

Enligt finansdepartementets kalkyl skulle dock de offentliga finanserna ha försämrats även utan de ökade migrationsströmmarna.

Inte ens regeringen tror att den nuvarande uppgången i ekonomin blir särskilt ihållande. Liksom de flesta bedömare räknar man med en kort högkonjunktur. Redan före valet 2018 vänder utvecklingen.

På valdagen kommer regeringen att dömas efter sina reformresultat och hur den har tagit ansvar för Sveriges ekonomi. Just nu ser det dystert ut.

DN “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Flyktingkostnader minskar tillväxten

Flyktingmottagandet fortsätter att dominera den politiska debatten. Trots höstens stora flyktingström går svensk ekonomi för högtryck. Men när kostnaderna för integration tar fart om bara något år vänder kurvorna nedåt.

Finansminister Magdalena Andersson (S) målade upp en ljus bild av tillståndet för svensk ekonomi när hon på onsdagen presenterade regeringens vårbudget. Tillväxten ökar, arbetslösheten sjunker och de svenska exportföretagen har välfyllda orderböcker.

– Det går bra för svensk ekonomi, konstaterade hon.

I år räknar regeringen med att tillväxten i Sverige blir nästan 4 procent. Det är en mycket stark siffra som enligt finansministern placerar Sverige bland de sex främsta i den globala tillväxtligan.

Men kraften i den svenska ekonomin kan bli tillfällig. Regeringen räknar med att tillväxten sjunker redan under nästa år och fortsätter att tappa fart även året därpå. Orsaken är att kostnaderna för flyktingmottagandet då på allvar börjar pressa statens finanser.

I ändringsbudgeten för 2016 tvingas regeringen skjuta till 31 miljarder kronor för att täcka kostnaderna för migrationen. Runt 180 000 asylsökande väntar på besked från Migrationsverket och får under tiden boende och dagersättning. Det är pengar som tas från statens löpande verksamhet och inte behöver finansieras genom nedskärningar eller skattehöjningar.

– Det visar på vikten av att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi har ett manöverutrymme att kunna hantera den här kostnaden, säger Magdalena Andersson.

Hon bedömer att kostnaderna för migrationen inte kommer att vara bestående utan minskar i takt med att färre flyktingar söker sig till Sverige. Prognoserna från Migrationsverket är dock mycket osäkra och ställde så sent som i höstas finansministerns beräkningar på ända. Notan för flyktingmottagandet kommer i vilket fall att påverka regeringens möjlighet att genomföra reformer på andra områden.

– Det reformutrymme som normalt sett växer fram när man har en tillväxt som nu blir naturligtvis mindre, säger Magdalena Andersson.

Regeringen fortsätter att låta biståndet finansiera en del av flyktingkostnaderna. Sammanlagt minskar anslaget till biståndsverksamheten med 4,1 miljarder kronor i år.

– Vi hade kunnat göra ännu större avräkningar på biståndet, säger Magdalena Andersson och hänvisar till de så kallade Dac-reglerna som möjliggör att styra om biståndspengar till migrationskostnader.

Regeringens budget visar att statens finanser kommer att gå med underskott i år, trots de goda tiderna. Enligt prognosen från finansdepartementet dröjer det till 2019 innan budgeten är i balans. Inte ens under 2020, det sista året i prognosen, tror regeringen att överskottet överstiger 1 procent.

Den färska prognosen visar samtidigt att arbetslösheten utvecklas bättre än vad regeringen tidigare trott. I år väntas arbetslösheten bli 6,8 pro-cent för att i slutet av prognos-perioden ligga på 6,6 procent. Det

inne-bär att det blir svårt för regeringen att nå upp till det egna målet om att ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020.

– När många nyanlända kommer är det lite svårare för dem att komma in på arbetsmarknaden, precis som det är för ungdomar. Den här prognosen visar på behovet av fler insatser från regeringens sida, säger finansministern.

Regeringen har redan lovat landets kommuner ett tillskott på 10 miljar-der per år från 2017 för att klara flyktingmottagandet. Vänsterpartiet som varit en del i budgetförhandlingarna utmålar de 10 extra miljar-derna till kommunerna som partiets förtjänst.

– Det är för stora barngrupper i förskolan, växande kunskapsskillnader i skolan och stressad personal i vård och omsorg. Det har vi haft med oss när vi har gjort våra prioriteringar, säger Ulla Andersson (V), ekono-misk-politisk talesperson.

Men Miljöpartiet håller inte med – MP har varit lika pådrivande, anser finansmarknadsminister Per Bolund (MP).

– Det här har varit en prioritering som varit gemensam, hävdar han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se
Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Liberalerna: ”Nu töms ladorna”

De borgerliga partierna vill se en stramare budget när tillväxten är hög. – Nu tömmer Magdalena Andersson ladorna, säger Liberalernas ekonomisk-politiske talesperson Erik Ullenhag.

Oppositionens huvudlinje under budgetdagen var att regeringen är på väg att tappa greppet om de offentliga finanserna. Trots högkonjunktur och stark tillväxt kommer inte regeringen att kunna presentera en budget i balans förrän 2019.

– Det är dags att ta sig tillbaka till överskott i ekonomin nu, säger Moderaternas Ulf Kristersson.

Liberalerna menar att budgeten är för expansiv.

– Vi har stora utgiftsökningar som leder till lånefinansiering i högkonjunktur, säger Erik Ullenhag (L).

Trots kritiken mot ökade utgifter motsätter sig inget av allianspartierna de tio miljarder som regeringen och Vänsterpartiet avsätter till kommuner och landsting.

– Jag tror att kommuner och landsting behöver ett tillskott. Vi kommer inte att säga nej till de tio miljarderna. Däremot kommer vi att finansiera dem på ett annat sätt, säger Erik Ullenhag.

De tre mindre borgerliga partierna riktade in en stor del av sin kritik på jobbpolitiken. Regeringen missar, enligt oppositionen, chansen att nu göra de strukturreformer på arbetsmarknaden som krävs för att få fram jobb till de nyanlända.

– Det handlar inte minst om utrikes födda med låg utbildning. Därför finns det ett stort behov av enklare jobb. Regeringen gör ingenting för att de ska skapas. Det är tomt i reformverkstaden, säger Kristdemokraternas Jakob Forssmed.

Sverigedemokraterna tycker att Migrationsverket får för mycket pengar i budgeten.

– Migrationsverket är nu en större myndighet än försvarsmakten. Det är en sinnessjuk prioritering, säger Oscar Sjöstedt.

SD är berett att stödja alliansen om de fyra partierna kommer överens om lägre anslag till migration och integration.

– Vi har en konkret möjlighet att stoppa regeringens ändringsbudget, sade Oscar Sjöstedt som dock omedelbart nobbades av allianspartierna.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se
Jens Kärrman jens.karrman@dn.se
Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Ewa Stenberg: Det blir svårt att klara målen för jobb och bostäder

Regeringen valdes på löftet att laga det som höll på att gå sönder i Sverige. Den satte höga mål, men åtgärderna för att nå dem saknas. Flyktingkrisen har i stället blivit regeringens stora projekt, vare sig den vill det eller inte.

Tre år är en lång tid för de flesta människor. Men för ministrar i en regering är den kort. De ska hinna ta fram idéer, utreda dem, förankra dem hos andra, få en lag antagen av riksdagen, få reformen i sjön och övertyga väljarna om att allt blev bättre.

Därför förlängdes mandat-perioden på 90-talet, från tre till fyra år. Men regeringen Löfvens första budget fälldes 2014 och ersattes av en borgerlig. Denna regering fick därmed i praktiken kortare tid på sig. Trots det går det långsamt.

Regeringen har ambitiösa mål. Främst ska Sverige ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Dessutom ska 700 000 nya bostäder byggas till 2025 och energisystemet ska vara helt förnybart inom 20 år. Allt samtidigt som statens finanser hålls i gott skick.

Nu går ekonomin som tåget. Riksbankens minusränta och biståndsmiljarder som pumpas in i svenskt flyktingmottagande har gjort den till ett höghastighetståg. Men det räcker inte för att nå regeringens mål.

I vårbudgeten ges för första gången en prognos för arbetslösheten i Sverige år 2020. Den väntas bli 6,6 procent, trots en tiomiljarders-satsning på kommunerna. Ingen, inte ens finansministern, tror att den kommer att bli lägst i EU. Magdalena Anderssons (S) slutsats är att det behövs fler åtgärder.

Frågan är hur stort utrymme regeringen får för sådana åtgärder i höstens budget. Det ekonomiska utrymmet som kan skapas av skatte-höjningar ser ut att bli litet. De skatteförslag regeringen skickade på remiss samtidigt med vårbudgeten innehöll så pass små höjningar att inte ens oppositionen orkade göra någon större affär av dem.

Det finns dessutom ett tak för statens utgifter som regeringen förpliktigat sig att hålla. Det hindrar redan många satsningar.

Det ekonomiska utrymmet som finns i budgeten upptas av framför allt kostnaderna för flyktingkrisen och för den ökade sjukfrånvaron.

Skulle antalet människor som söker asyl i Sverige bli betydligt färre än Migrationsverket räknat med kan det däremot uppstå ett utrymme för nya reformer nästa år.

Socialdemokraterna vill därför gärna hålla antalet asylsökande nere. Miljöpartiet strävar däremot efter att förstärka mottagningssystemet så att Sverige åter kan ta emot fler flyktingar. Här väntar en konflikt inför nästa val som inte är avgjord.

Det är svårt att hitta någon expert som tror att regeringen kommer att klara sina jobbmål och bostadsmål. Regeringens stora politiska projekt blir i stället flyktingkrisen, vare sig den vill det eller inte. Utgifterna för mottagandet ökar med 50 miljarder kronor de kommande åren. Ska de leda till ökad ekonomisk tillväxt i framtiden måste fler nyanlända komma i arbete.

Utgångspunkten är rätt dålig, med långa väntetider då asylsökande tvingas gå sysslolösa på trånga förläggningar. Vissa av de åtgärder som genomförts för att sända signaler till asylsökande om att Sverige inte vill eller kan ta emot fler i dagsläget försvårar samtidigt integrationen på arbetsmarknaden. Det gäller till exempel regeln om 13 månader långa uppehållstillstånd, som gör att det inte är någon idé att vidareut-bilda sig. Det gäller också de regler som gör att en förälder inte får förenas med sina omyndiga barn i Sverige.

Det kräver omfattande insatser om regeringen ska kunna nå sitt mål att nyanlända ska komma i arbete inom ett par år. Nu tar det mångdubbelt längre tid. Rege-ringen föreslår några åtgärder i vårändringsbudgeten, som satsningar på svenska för invandare, validering och utökat rutav-drag. Men det kommer att krävas mer.

För att klara det är regeringen beredd att bryta med sina tidigare så stränga principer om överskott i statsbudgeten, och finansiera ökade utgifter med lån. Magdalena Andersson inledde sin ministerkarriär med att säga att hon kom till en tom lada. Det uttalandet ångrar hon nog nu, när högkonjunkturen är här, och hon har en chans att fylla ladan. Då har regeringen hunnit byta politik.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“ Fakta. Budgeten i korthet

I vårbudgeten aviseras ett permanent tillskott till kommuner och landsting på tio miljarder kronor från 2017 som ska komma i höstbudgeten. Till att börja med kommer de kommuner som tar emot många nyanlända att prioriteras.

Det internationella biståndet sänks med 4,1 miljarder. Pengarna går i stället till asylmottagande.

Rättsväsendet får ett tillskott på nästan 600 miljoner kronor. Av dessa pengar går 300 miljoner till fler rättsliga biträden i brottmål och knappt 300 miljoner till polisen.

Anslaget för utbildning och universitetsforskning minskas med ungefär 900 miljoner kronor. Det har till största delen budgettekniska orsaker. Satsningen för att öka antalet anställda i förskolan och på lågstadiet får minskade anslag med 658 miljoner kronor eftersom pengarna för vårterminen 2016 betalades ut redan under 2015.

Rutavdraget utvidgas till fler tjänster, bland andra trädgårdstjänster, flyttjänster och it-tjänster. Utbyggnaden av rut är en del av migrationsuppgörelsen mellan regering och opposition som slöts i oktober.

Arbetslösheten väntas fortsätta ned de kommande åren och regeringen konstaterar att det finns stora rekryteringsproblem i flera branscher. I år bedöms arbetslös-heten hamna på 6,8 procent och nästa år på 6,3 procent.

Regeringen räknar med en tillväxt på 3,8 procent i år. Däremot tror regeringen att tillväxten avtar under 2017. Då väntas BNP växa med 2,2 procent. Det är 0,4 procentenheter lägre än vad regeringen räknade med i höstas.

Utgifterna för vägunderhåll minskas med en halv miljard kronor. Enligt regeringen handlar det om en engångsbesparing.

Nästa år ska ytterligare 13 000 löntagare betala den högsta statliga inkomstskatten på 25 procent, utöver kommunalskatt. Det är en effekt av att den övre brytpunkten för statlig skatt i vårbudgeten höjs med prishöjningar plus 1 procent i stället för 2 procent. Skatten höjs med 55–305 kronor per år för månadslöner på 55 900 kronor och uppåt. För pensioner höjs skatten på motsvarande sätt från 54 250 kronor i månaden, enligt finansdepartementet.

Alkoholskatten höjs den 1 januari 2017, vilket ger statskassan 390 miljoner kronor. En burk starköl blir 25 öre dyrare. DN

4,1 sänks det internationella biståndet med. Pengarna används i stället till asylmottagande. “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Johan Schück: Skyll inte arbetslöshet på flyktinginvandringen

Sveriges ekonomi går mot högkonjunktur och regeringen slår de flesta i optimism. Men arbetslösheten väntas stanna ovanför 6 procent. Där finns ett olöst problem som inte ska skyllas på flyktinginvandringen.

Goda tider gör det roligare att vara finansminister. Magdalena Andersson kan vara nöjd med att Sveriges ekonomi är inne i en period med hög tillväxt. Hennes bedömning är att årets BNP-ökning blir 3,8 procent, vilket få andra prognosmakare når upp till.

Räknat som BNP per invånare blir ökningen givetvis lägre, beroende på att landet har en växande befolkning. Men oavsett detta rör det sig om starka siffror för både hushållens och den offentliga sektorns konsumtion. Samtidigt fortsätter investeringarna att öka och även nettoexporten bidrar positivt.

Arbetsmarknaden stärks också. Sysselsättningen stiger, samtidigt som arbetslösheten väntas sjunka till 6,8 procent i år – mot 7,4 procent under förra året. Det, liksom mycket annat, är bättre än vad regeringen räknade med i sin budget för cirka ett halvår sedan.

Men sedan dess har en hel del hänt som komplicerar situationen, däribland en svagare utveckling i den globala ekonomin som Sverige är högst beroende av. De svenska utsikterna inför 2017 och 2018 är inte särskilt ljusa och har fått tonas ned under senaste halvåret.

De höga tillväxtsiffrorna för 2016 kan delvis förklaras med en exceptionell situation. Regeringen ökar de offentliga utgifterna kraftigt för att kunna ta hand om förra årets stora flyktinginvandring.

Det rör sig, i huvudsak, om en ofinansierad utgiftsökning som får täckas genom att staten ökar sin upplåning. Tillskottet av pengar bidrar därmed till att höja efterfrågan i hela ekonomin, på ett sätt som tillfälligt blåser under BNP-tillväxten.

Sedan början av fjolåret håller Riksbanken dessutom minusränta, i syfte att få i gång inflationen. Detta sker oberoende av regeringens finans-politik som redovisas i vårbudgeten. Men sammantaget blir följden att ekonomin ges en kraftfull stimulans, trots att tillfället knappast är det lämpligaste.

Konjunkturpolitiken blir bakvänd genom att det offentliga underskottet tillåts växa när det ändå råder goda tider.

Regeringen vill dock inte strama åt ekonomin, eftersom förra årets flyktingvåg bedöms som tillfällig. Det är, ur ekonomisk synvinkel, en begriplig hållning. Om nya skattehöjningar skulle sättas in, så får de inte effekt förrän det är alltför sent.

På utgiftssidan händer däremot mer, främst genom att en rad satsningar som skulle gälla 2016 nu skjuts framåt i tiden. I vissa fall, främst på utbildningsområdet, rör det sig också om direkta anslagsminskningar.

Senareläggningar och besparingar motiveras av att regeringen inte ska spräcka det tak som riksdagen tidigare har fastställt för statens utgifter.

Den väldiga ökningen av anslaget till flyktingmottagande får, åtminstone för tillfället, en undanträngande effekt på annat.

Utgiftstaket fungerar därmed som en styråra för regeringen, som annars skulle få svårare att stå emot expansionstrycket. Överskottsmålet för de offentliga finanserna har däremot tappat praktisk betydelse, även det formellt sett finns kvar.

Viktigaste målet för regeringen är i stället att få ned arbetslösheten till att bli lägst inom EU till 2020. Dit är det dock lika långt som förut, kanske till och med något längre.

Arbetslösheten spås nu hamna på 6,6 procent under 2020, efter en viss uppgång åren dessförinnan. Skälet skulle vara att allt fler av det senaste årets flyktingar då har börjat söka jobb, men ännu inte har hittat något.

Gapet mot Tyskland som har EU:s lägsta arbetslöshet, för tillfället strax över 4 procent, är dock ungefär detsamma som förut.

Problemet ska därför inte skyllas på flyktinginvandringen. Dess inverkan på den svenska arbetslösheten är marginell, jämfört med annat som håller kvar siffrorna på en oönskat hög nivå.

I stället tvingas man konstatera att jämviktsarbetslösheten – den arbetslöshetsnivå som stannar kvar även i goda tider – ligger på mer än 6 procent. Så var det redan före flyktingvågen, men det är kanske tydligare nu.

Att ändra på detta blir de kommande årens viktigaste uppgift. Regeringen dröjer fortfarande med besked om hur det ska gå till.

Johan Schück johan.schuck@dn.se samhällsekonomisk krönikör “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

”Miljarder kan bli småpengar”

“ Eskilstuna. Drygt 400 ensamkommande flyktingbarn kom hit i fjol och Eskilstuna står därför långt fram i kön när regeringen delar ut extrapengar till kommunerna. Men S-kommunalrådet Jimmy Jansson varnar för att tillskottet inte räcker långt om jobbpolitiken inte fungerar. – Då kommer 10 miljarder kronor att vara småpengar, säger han.

På klassrummets vägg sitter en lapp med ordningsregler: alla religioner ska respekteras men man får inte ägna sig åt böner på skoltid.

Eleverna säger efter läraren i kör:
– En vän, flera vänner. En kompis, flera kompisar.

De är åtta pojkar och fyra flickor mellan 14 och 15 år. De kommer från Syrien, Irak, Afghanistan och Somalia. Sedan några månader tillbaka bor de i Eskilstuna och går i förberedelseklass på Tallbackens skola.

När regeringens budgetförslag debatterades i riksdagen på onsdagen kretsade mycket kring det som pågår på Tallbacken och många andra platser runt om i Sverige: mottagande och integration av nyanlända.

I årets vårbudget har just kommunerna och deras börda i flyktingmottagandet en framskjuten plats. Regeringens stora reformförslag är en höjning av statsbidragen till kommunerna med 10 miljarder kronor. Därmed permanentas engångssumman som delades ut i höstas. Ett av

de största beloppen då gick till Eskilstuna, över 100 miljoner kronor, och så lär det bli igen.

2014 kom runt hundra ensamkommande flyktingbarn till Eskilstuna. När antalet passerade 400 på hösten 2015 tog skolplatserna slut. Lösningen blev att starta ny verksamhet i lokaler som en gång inhyst ett tvätteri och som stod tomma i väntan på ombyggnad. Nu går ett hundratal flyktingbarn här på Tallbacken.

Det är råa betongväggar, nakna fläkttrummor av plåt i taket och spräckta fönsterrutor som hålls ihop av tejp. Men stämningen är lugn och vänlig.

Bana Barzangi är biträdande rektor. Många elever vill prata när hon rör sig i korridorerna. Hon växlar mellan arabiska, kurdiska och dari.

– Det är stor skillnad på eleverna. Vi har en del som är analfabeter och en del som har gått nio år i skolan. De flesta har kommit hit ensamma och några har hemska upplevelser bakom sig. Men jag tycker att det går bra, både med kunskaper och den sociala biten, säger Bana Barzangi.

Högst politiskt ansvarig i Eskilstuna är Jimmy Jansson, en 38-årig socialdemokrat som pratar fort och engagerat. Han leder en kommun som kämpar med både stort flyktingmottagande och en arbetslöshet som är dubbelt så hög som rikssnittet.

Jimmy Jansson förnekar inte att de extra pengarna från regeringen är välkomna. Höstens dusör räddade fjolårets resultaträkning och till de pockande investeringsbehoven hör att bygga en helt ny grundskola. Men kommunalrådet varnar för att stirra sig blind på förra årets mottagande. Den stora risken ligger längre fram.

– Den stora kostnadsvågen har inte kommit in över kommunerna än. Utmaningen framöver är den statliga arbetsmarknadspolitiken, hur vi får människor i arbete. Misslyckas vi med det så blir det försörjningsstöd. Då kommer 10 miljarder kronor att vara småpengar.

Jimmy Jansson anser att politikerna i riksdag och regering borde möta utmaningen så som man har gjort i Eskilstuna. Här styr Socialdemokraterna ihop med Moderaterna och Centern. Men när det gäller de extra miljarderna till kommunerna skär samma skiljelinje genom Eskilstunas ledning som i rikspolitiken. M-kommunalrådet Jari Puustinen anser att regeringen borde göra omprioriteringar i budgeten.

– Det är alltid kul att få pengar från staten men jag skulle vilja veta var de kommer ifrån. Annars skjuter vi betalningarna till nästa generation, säger han.

På Tallbacken är lektionen slut. Eleverna släntrar ned till fritidslokalen. De har mycket gott att säga om Sverige, om än på bruten svenska och med viss tolkhjälp.

– Det finns respekt för männi-skor, man säger inte ”du är muslim, du är svart”, därför är Sverige bra, säger Abdul Baset från Afghanistan.

– Här har kvinnor rättigheter, säger Saadia från Somalia som bär slöja.

Framtidsplaner har de också. Mahmoud från Syrien drömmer om jobb som flygingenjör. Saadias syster Fatima letar efter de svenska orden och får till slut ta det på engelska.

– Jag vill bli hjärtkirurg.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“ Fakta. Miljarder till kommunerna

Från 2017 höjs statsbidragen till kommuner och landsting permanent med 10 miljarder kronor årligen. Ändringen aviseras i det förslag till vårbudget som regeringen lade fram i går.

De första åren kommer pengarna främst att gå till kommuner som har haft ett stort flyktingmottagande. 2017–2018 kommer 7 miljarder kronor att fördelas utifrån flyktingmottagande och 3 miljarder baserat på befolkningsstorlek. Proportionerna ändras sedan stegvis så att allt fördelas efter invånarantal från 2021.

Pengarna är tänkta att finansiera mer personal i vård, skola och omsorg.

En ny lag tvingar sedan den 1 mars i år alla kommuner att ta emot flyktingar. De som tidigare har haft ett stort mottagande ska ta mot färre. “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“Maria Crofts: Magert nu i vår men det kommer fler förslag till hösten

De som gillar att reparera sina prylar i stället för att slänga dem har en del att hämta i vårbudgeten. Men de flesta plånboksförslagen kommer i höst.

Vårbudgeten brukar inte innehålla många nya skarpa förslag som påverkar privatekonomin. Att det var så förra året berodde på att regeringens höstbudget föll. Nästa chans kom med vårbudgeten 2015 och då kördes förslagen från hösten i repris.

Några av nyheterna i årets vårbudget är att momsen ska sänkas på enklare reparationstjänster, nollränta på skattekontot och att bankerna ska betala en ny skatt.

En överraskning fanns med och den är att regeringen vill fortsätta att höja skatten på alkohol. Höjd tobaksskatt nämndes inte den här gången men det kanske kommer i höstbudgeten.

Då får vi också se om fler vallöften infrias det närmaste året. Det finns flera frågor där väljarna fortfarande väntar på konkreta förslag.

En av de viktigaste är höjningen av barnbidraget med 100 kronor till 1 050 kronor. Det är ett skarpt löfte och regeringen har sagt att höjningen ska ske under mandatperioden, alltså senast 2018.

Pensionärerna väntar säkert också otåligt på att regeringen ska fortsätta att sänka skatten på pensionsinkomster. Löftet är att skillnaden i beskattning mellan arbets- och pensionsinkomster ska försvinna och dit är det en bit kvar.

Ett annat löfte är att taket i sjukförsäkringen ska höjas så att fler sjuka får 80 procent av lönen. Men sjukskrivningskostnaderna har stigit kraftigt och det återstår att se när, och till och med om, det här löftet blir verklighet.

I valrörelsen 2014 sade S-ledaren Stefan Löfven att unga som gått ut gymnasiet skulle få ta CSN-lån till körkort. Sedan dess har det inte hört något mer om det här förslaget.

Men att vårbudgeten är mager betyder inte att det saknas förslag till förändringar framöver. Här är de hittills kända förslagen uppdelade i två grupper beroende på när de är tänkta att införas.

FÖRÄNDRINGAR 2016

Utökat rotavdrag. Från den 1 augusti i år blir det möjligt att få rut-avdrag för fler tjänster än tidigare. Det gäller till exempel flytthjälp, it-tjänster i hemmet samt trädgårdstjänster.

Sänkt skatt på biodrivmedel. Den 1 augusti sänks skatten på biodrivmedel som etanol, biometangas, biodiesel och syntetisk diesel.

Gratis mammografi. Undersökningen blir gratis för alla kvinnor mellan 40 och 74 år.

FÖRÄNDRINGAR 2017

Höjd skatt. Fler måste betala statlig skatt nästa år. Det beror på att höjningen av brytpunkten för när man ska betala statlig skatt begränsas till 1 procentenhet. Gränsen för statlig skatt kommer att gå vid en månadslön på ungefär 36 500 kronor i stället för vid 36 900 kronor.

Nollränta på skattekontot. Den skattefria intäktsräntan på skattekontot sänks från 0,056 procent till 0 procent. Det gör att det inte går att få ränta om man betalar in för mycket i skatt. Kostnadsräntan som man betalar vid restskatt ligger kvar på 1,25 procent.

Höjd alkoholskatt. Skatten på sprit höjs med 1 procent och med 4 procent på vin och öl. En bruk starköl blir 25 öre dyrare, priset på en 70-kronors vinflaska ökar med 73 öre och en flaska sprit på 70 centiliter blir ungefär 2 kronor dyrare.

Slopad jämställdhetsbonus. Bonusen till föräldrar som delar på föräldraledigheten försvinner vid årsskiftet.

Gratis preventivmedel. Kvinnor under 21 år får preventivmedel som ingår i läkemedelsförmånen utan kostnad.

Gratis tandvård. Åldersgränsen för gratis tandvård höjs från 19 år till 23 år.

Fri öppenvård. De som fyllt 85 år får besöka öppenvården utan kostnad från årsskiftet.

Utökat rutavdrag. Från nästa år går det att få rutavdrag för reparationer och underhåll av vitvaror i hemmet.

Sänkt moms på reparationer. Momsen halveras på reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hemtextilier.

Höjd bankskatt. Regeringen vill beskatta bankerna hårdare från nästa år. Risken är överhängande att kunderna får vara med och betala skatten.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

“ Reformerna vi väntar på

Höjt barnbidrag. Den utlovade höjningen på 100 kronor i månaden till 1 150 kronor i månaden har inte genomförts. I stället höjdes underhålls-stödet till 1 573 kronor i höstas.

Höjt tak i sjukförsäkringen. Ska höjas i två steg från dagens 7,5 prisbas-belopp till 8 och vidare till 10 prisbasbelopp. Takhöjningen ger fler 80 procent av lönen. Har inte påbörjats.

Sänkt skatt för pensionärer. Skillnaden i skatt på arbetsinkomster och pensionsinkomster ska utplånas helt. Ett första steg togs i år.

Studielån för körkort. I valrörelsen 2014 lovade S-ledaren Stefan Löfven att de som gått ut gymnasiet ska få ta studielån för att ta kör-kort. Inget förslag har hittills synts till.

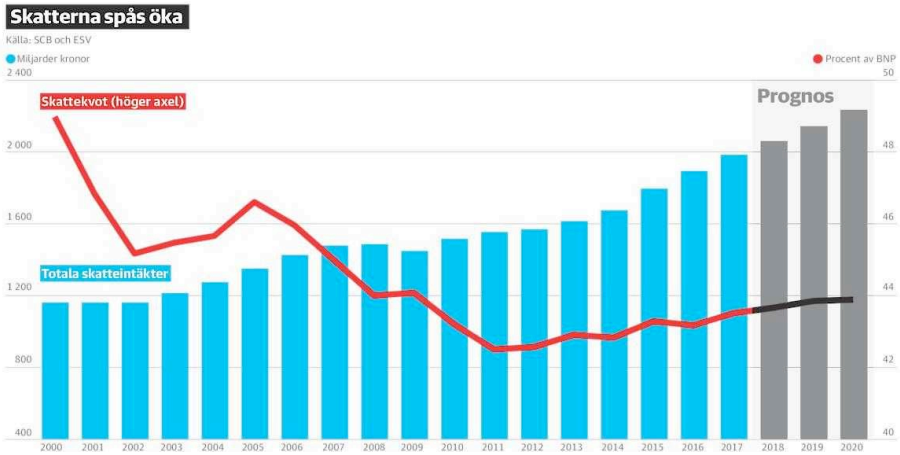

DN ONSDAG 13 APRIL 2016

“ Budget på minus – trots att skatteintäkterna ökar

Statens skatteintäkter från arbetsinkomster ökar just nu i rekord-takt. Orsaken är både skattehöjningar och att fler jobbar. Trots det kommer finansminister Magdalena Andersson (S) inte att kunna lägga fram en budget som visar på plus.

Magdalena Andersson presenterar regeringens vårbudget i dag, ons-dag, och redogör samtidigt för tillståndet i svensk ekonomi. Finansmi-nistern kommer att kunna måla upp en ljus bild av hur det går just nu.

Arbetslösheten sjunker, tillväxten ökar och dessutom ramlar skattepengarna in som aldrig förr.

Enligt Ekonomistyrningsverkets senaste prognos har ökningstakten av skatter från arbete aldrig tidigare varit så stor som den är nu. Under 2016 räknar ESV med att statens skatteintäkter från arbete ökar med hela 8,6 procent jämfört med 2015.

Förklaringarna är flera. Dels är det fler som jobbar och därmed betalar in mer skatt. Dels har rege-ringen genomfört en rad skattehöjningar som nu går in i statskassan. Det handlar till exempel om en nedtrappning av jobbskatteavdraget som innebär att höginkomsttagare får betala mer i skatt. Den nedre skiktgränsen för statlig skatt har hållits oförändrad, vilket innebär att betydligt fler mellaninkomsttagare får högre skatt.

Dessutom fortsätter köpfesten bland de svenska hushållen vilket leder till att momsintäkterna växer.

Trots de starka siffrorna kommer regeringen inte att lägga fram en budget med överskott. ESV räknar med att statens finanser går med underskott både i år och nästa år.

Även statliga Konjunkturinstitutet (KI) räknar med att det stora flyktingmottagandet leder till att statens finanser inte går ihop. KI bedömer att Sverige är på väg in i en högkonjunktur, men att regeringen ändå är långt ifrån att uppnå överskottsmålet i de offentliga.

– Vi har redan tidigare sagt att överskottsmålet i praktiken är överspelat, säger Jesper Hansson, prognoschef på Konjunkturinstitutet.

Han tillägger att det just nu sitter en parlamentarisk kommitté och utreder om överskottsmålet är rimligt eller om det bör ändras från den nuvarande nivån på en procents överskott under en konjunkturcykel.

Finansminister Magdalena Andersson har tidigare sagt att hon helst ser ett balansmål, det vill säga att statens finanser ska gå jämnt upp under samma tidsram.

– Med tanke på kommitténs arbete finns det en viss ekonomisk rationalitet att i nuläget inte strama åt upp till en procent, säger Jesper Hansson.

Han är inte särskilt bekymrad över att regeringen lägger fram en budget som pekar mot underskott. Orsaken är att flyktingmottagandet kräver investeringar.

– Ekonomiskt sett finns det skäl att ha ett underskott. Att det offentliga sparandet försämras på grund av flyktingmottagandet är nog bra politik, säger Jesper Hansson.

Han framhåller att han blivit överraskad av hur starka skatteintäkterna varit den senaste tiden och uppmanar regeringen att använda pengarna till att skapa balans i de offentliga finanserna snarare än att satsa på nya reformer.

– Om de ökade skatteintäkterna är bestående blir det lättare att nå balansmålet med det ger fortfarande inte utrymme för nya reformer, säger Jesper Hansson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN ONSDAG 13 APRIL 2016

“ Löfvens jobbmål blir allt svårare att uppnå

Statsminister Stefan Löfvens mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 blir allt svårare att nå. Anledningen är den stora invandringen. Lägre ingångslöner kan bidra till en lösning, men LO vill satsa på mer utbildning.

I dag presenterar regeringen sin vårbudget, där en av de stora posterna är kostnaderna för flyktinginvandringen. Det är dessutom kostnader som kommer att bita sig fast, om inte de nyanlända snabbt kan komma i arbete.

Men just nu går det inte så fort att åtgärda den saken. Arbetsförmedlingen kunde på tisdagen för första gången visa att i mars var mer än varannan arbetslös född utanför Sverige.

– Vi ser en tydlig nedgång av arbetslösheten bland de inrikes födda, medan den stiger bland de utrikes födda, säger Mats Wadman, analyschef på Arbetsförmedlingen.

De senaste årens stora invandring har bidragit till att arbetskraften, människor som kan och vill arbeta, har ökat kraftigt. Men många av dessa saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar.

– Vi får ett skifte nu där allt fler anmälda hos oss står lite längre från arbetsmarknaden. Det tar längre tid att få in dem, säger Mats Wadman.

Regeringen har som mål att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Det har avfärdats som orealistiskt av en del bedömare. Så långt vill inte Mats Wadman gå, men det kommer att krävas en rad åtgärder.

Wadman pekar, som många andra, på att det måste gå snabbare att kartlägga vilka kompetenser de nyanlända har.

– Och att man kan påbörja svenskundervisning, som drivs parallellt med andra åtgärder.

En tredje åtgärd är att ordna enklare jobb för dem som har svårt att hitta ett på grund av bristande kompetens. Detta för att de åtminstone snabbt ska få in en fot på arbetsmarknaden.
– Det är jätteviktigt, säger han.

Statliga Konjunkturinstitutet räknar i sin senaste prognos med att arbetslösheten i Sverige kommer att sjunka till 6,8 procent 2018. Därefter stiger den igen, delvis som en följd av invandringen. Och

institutet pekar på de, i internationell jämförelse, höga svenska lägstalönerna som ett hinder.

– Det hjälper så klart inte till, säger Karine Raoufinia, ekonom på institutets enhet för arbetsmarknad och prisbildning.

Hennes personliga åsikt är att i vart fall lönespridningen inom de lägre inkomstgrupperna bör öka för att underlätta etableringen av de nyanlända.

– I kombination med utbildningsinsatser, säger Raoufinia.

– Det behövs ett paket av åtgärder. Där ingår de lägsta lönerna, det är en pusselbit, tillägger hon.

Ola Pettersson, LO:s chefsekonom, avfärdar diskussionen om lägstalönerna som ”en pseudodebatt” och menar att en sänkning av dessa inte skulle ge någon effekt på sysselsättningen.

Han säger att de flesta som kommit till Sverige är unga och de behöver utbildning.

– Sedan finns det en liten grupp äldre och för dem kan vi behöva skapa särskilda arbeten, säger Pettersson.

Det ska dock vara arbeten som efterfrågas i välfärden, som sjukvårdsbiträden.
Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“ Fakta. Mer än var femte utlandsfödd utan jobb

Hos infödda svenskar var arbetslösheten i mars 4,7 procent. Hos de födda utomlands var den nästan fem gånger så hög: 21,7 procent.

I januari 2010 var 9,2 procent av arbetskraften i åldrarna 16–64 år inskrivna som arbetslösa (öppet arbetslösa och de i program), hos Arbetsförmedlingen. I mars i år var den siffran nere i 7,8 procent.

Under samma period har andelen öppet arbetslösa gått från 5,6 procent till 4,0 procent.

Källa: Arbetsförmedlingen

Ekonomernas råd till statsministern
”Det behövs en rad åtgärder, också enkla jobb så att de som har svårt att få ett arbete kan få fotfäste på arbetsmarknaden.”
Mats Wadman, analyschef Arbetsförmedlingen

”Det behövs ett paket av åtgärder, där de lägsta lönerna ingår. Det är en pusselbit.”
Karine Raoufinia, ekonom Konjunkturinstitutet

”De flesta är unga och ska de ha ett fastare fotfäste på arbetsmarknaden behöver de utbildning som höjer deras färdigheter.”
Ola Pettersson, LO:s chefsekonom “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

”Så kan parterna få ner de ökande sjukskrivningarna”

Galopperande sjuktal. Om inte sjuktalen minskar kommer Regeringen att höja arbetsgivarnas kostnader för längre sjukskrivningar. Vi föreslår nu en lösning: en partsgemensam organisation som hjälper långtidssjukskrivna inom kommuner och landsting tillbaka till arbetslivet, skriver företrädare för Akademikerförbundet SSR.

I förra veckan gick regeringen ut med ett hot till arbetsgivarna: gör ni inte mer åt de galopperande sjuktalen får ni betala 25 procent av kostnaderna för sjukskrivningarna efter sjukdag 90. Arbetsgivarna gick i taket, liksom delar av oppositionen. Men socialförsäkringsminister Annika Strandhäll har gett arbetsgivarna ett alternativ. Om parterna lägger fram åtgärder före augusti i år som får ner sjuktalen tar regeringen bort förslaget ur budgetpropositionen för 2017. Istället för att klaga kan nu arbetsgivarna ta saken i egna händer, bidra till sjunkande sjuktal och spara pengar på kuppen. Akademikerförbundet SSR presenterar därför i morgon en rapport om hur det kan gå till och hur alla parter, inklusive de långtidssjuka och arbetsgivare, kan bli vinnare.

Regeringen är med rätta stressad över de ökande sjukskrivningstalen. Sjukskrivningarna tränger i snabb takt undan andra satsningar och pressar de offentliga finanserna. Sjukpenningkostnaderna har nästan fördubblats sedan 2010 och ligger i dag på 31 miljarder kronor och beräknas fortsätta skena till 50 miljarder kronor redan 2020. Värst är situationen i kommuner och landsting. De har inte bara de högsta sjuktalen, utan även flest långa sjukfall. Det är mycket problematiskt för verksamheterna, inte minst eftersom de värsta bristyrkena finns inom vård, skola och omsorg och det finns många vakanser som inte kan fyllas. Därför menar vi att parterna i kommun- och landstingssektorn måste gå före och hitta en partslösning för att lösa detta problem.

Ny statistik från AFA Försäkring, som täcker i princip alla anställda i kommuner och landsting, visar att merparten av sjukfallen i kommun- och landstingssektorn beror på sjukskrivningar som har en mer eller mindre stark koppling till arbetslivet. Psykiatriska och muskulära diagnoser står för runt 70 procent av de långa sjukfallen. Av de psykiatriska diagnoserna består cirka 95 procent av svår stress, ångest och nedstämdhet. Helhetsbilden blir att en stor del av sjukskrivningarna handlar om besvär med koppling till arbetslivet. Därför bör också parterna bli mer involverade än i dag för att få dessa personer tillbaka till arbete.

För anställda i kommuner och landsting som blir uppsagda på grund av arbetsbrist finns i dag en partsgemensam omställningsorganisation (KOM-KL) som hjälper till att hitta nytt jobb genom coachning, utbildning, praktik och matchning. Denna organisation har visat sig vara mycket framgångsrik i sitt arbete. Nio av tio arbetslösa har nytt jobb eller går en relevant lång utbildning inom 24 månader (som är maxlängden) och för de allra flesta går det mycket snabbare än så.

Vi anser att parterna bör teckna avtal för en liknande partsgemensam lösning som hjälper långtidssjukskrivna inom kommuner och landsting tillbaka till arbetslivet. Den nya sjukomställningsorganisationen bör dra nytta av all upparbetad erfarenhet som finns i den befintliga omställningsorganisationen. De två bör arbeta nära varandra och kan med fördel samlokaliseras och dela administrativt stöd, men ha separat finansiering och i separata avtal. Vi har fått signaler att befintliga omställningsorganisationer redan i dag i en ökande utsträckning får

hantera personer som är sjukskrivna, och som blivit uppsagda. Det är rimligt att greppet blir bredare, att sjukskrivna inte ska behöva bli uppsagda för att få hjälp, och att en organisation specialiserar sig på denna typ av fall.

Vi föreslår att sjukomställningsorganisationen i ett första skede fokuserar på personer som varit sjuka i minst 180 dagar, är färdigbehandlade och inte befinner sig i en akut sjukdomsfas. Parterna bör besluta om en godtagbar snittkostnad och en maxkostnad per individ. Vi har i vårt förslag skissat på en snittkostnad på 52 000 kronor, vilket är det dubbla jämfört med i den befintliga omställnings-organisationen.

Efter dag 180 i sjukförsäkringen prövas arbetsförmågan i dag mot hela arbetsmarknaden och inte bara mot arbeten som finns hos den egna arbetsgivaren. För många långtidssjukskrivna kan det bästa, för att ta tillvara arbetsförmågan, då vara att söka sig vidare till en ny arbetsplats och kanske ett nytt yrke. Här tror vi att en partsorganisation kan spela en viktig roll och därför har vi också valt att insatserna börjar vid denna tidsgräns. En partsstyrd verksamhet har förutsättningar att vara arbetsplatsnära och besitta omfattande branschkunskap som kan ge många sjukskrivna ett mer skräddarsytt stöd än i dag.

För att en ny partsstyrd sjukomställningsorganisation ska komma till stånd måste alla parter tjäna på det och åtagandet vara hållbart finansierat.

Våra beräkningar visar att om parterna får ner de långa sjukfallen i kommuner och landsting med en månad per sjukfall sparar staten minst 800 miljoner kronor om året och antagligen mer än så. Kan sjukskrivningarna kortas ännu mer, vilket inte är orimligt, blir besparingarna större. Därför bör staten ge ett bidrag för att främja ett avtal mellan parterna. Vi föreslår att statens motprestation är att ta bort den andra sjuklöneveckan för de parter som tecknar sådana här avtal. Att slippa den andra sjuklöneveckan sparar kommuner och landsting minst 600 miljoner kronor. Därför bör arbetsgivaren i sin tur kunna bidra med cirka 600 miljoner kronor per år inledningsvis till denna sjukomställning – ett belopp som trappas ner i takt med att de långa sjukskrivningarna minskar. Arbetsgivarna får därmed också en morot att bidra till lägre sjukfrånvaro.

Om staten skrotar sitt hot slipper arbetsgivarna även det ökade kostnadsansvaret efter dag 90, vilket beräknas spara kommuner och landsting runt 700 miljoner kronor per år. Därför bör arbetsgivarna också kunna lägga in en viss grundplåt till finansieringen av den nya organisationen, som kan tas från befintliga partsorganisationer med närliggande uppdrag som är överkapitaliserade som KOM-KL och inte minst AFA Försäkring.

Denna finansiering borde räcka för att kunna hjälpa de aktuella långtidssjuka. Om den nya sjukomställningsorganisationen satsar dubbelt så mycket på aktiva åtgärder per person jämfört med vad KOM-KL gör skulle 600 miljoner räcka till aktiva åtgärder för 14 000 långtidssjukskrivna. Det innebär att i stort sett alla anställda i kommuner och landsting som varit sjukskrivna mer än 180 dagar med arbetsplatsnära diagnoser kan få hjälp.

Parterna har nu möjligheten att få ner de långa sjuktalen, skapa hållbara arbetsplatser med bra arbetsmiljö och minska den akuta bristsituationen i vård, skola och omsorg. Det kan dessutom ske till en lägre kostnad för kommuner och landsting och staten än vad som annars blir fallet. Vi uppmanar alla inblandade att ta chansen!

Heike Erkers, förbundsordförande Akademikerförbundet SSR
Ursula Berge, samhällspolitisk chef, SSR
Katarina Lundahl, chefsekonom, SSR

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Inkomstgapet mellan barnfamiljer växer

Klyftan mellan de ekonomiskt mest utsatta barnen och dem som lever i familjer med genomsnittsinkomster har ökat i Sverige, enligt en ny rapport från Unicef.

Den internationella barnrättsorganisationen har jämfört barns situation i 41 länder i EU samt OECD. Norge, Island, Finland och Danmark toppar listan över minst skillnad i inkomst mellan barnen som har det sämst och dem som ligger i mitten, det vill säga familjer med medianinkomster. Sverige hamnar på plats 16, enligt rapporten som jämför år 2008 med 2013.

Barnen som har det sämst är den tiondel som finns i hushåll med de lägsta inkomsterna, där bidrag och liknande är inräknat. Den här gruppens inkomster har ökat under de jämförda åren, men mer sakta än vad mediangruppens inkomster har. I Finland ökade den utsatta gruppens inkomster mer än medianens och i Norge, Danmark och på Island rörde det sig om små förändringar.

– Vissa länder lyckas bryta det sociala utanförskapet, men i Sverige fungerar inte det arbetet. Ekonomisk utsatthet försämrar ofta hälsa och skolresultat. Det blir en negativ spiral, säger Christina Heilborn, programchef vid svenska Unicef.

Utvecklingen i Sverige beror, enligt Christina Heilborn, på skatte- och socialpolitiken.

– Det finns en tro att det sociala skyddssystemet fungerar så bra i Sverige, men så är det inte. Våra grannländer har lyckats bättre, säger Christina Heilborn.

Enligt rapporten är samtliga nor-diska länder bättre än Sverige på att reducera inkomstskillnader med hjälp av bidrag och andra sociala transfereringar. Däremot ligger Finland sämre till än Sverige när det gäller andelen barn, i tiondelen med minst inkomster, som bor i hushåll som inte klarar vissa utgifter. Här är kriterierna nio punkter och familjer som inte klarar tre eller fler anses behövande. Det handlar bland annat om oväntade utgifter, hålla hemmet varmt, ha bil eller kunna ha måltider med kött eller annan proteinkälla varannan dag.

Sett till samtliga barn i landet ligger Sverige bäst till i rapporten, tillsammans med Norge och Schweiz, när familjer bedöms som behövande enligt de nio kriterierna.

Sverige har tagit emot betydligt fler flyktingar än övriga nordiska länder. Det kan ligga bakom den ökade klyftan mellan medianen och tiondelen med lägst inkomster.

– Invandringen har en viss betydelse, men det är inte den enda förklaringen. Det viktiga är att det går att göra någonting åt den här klyftan, med politiska beslut och med ökad samverkan mellan myndigheter. Forskning visar att den enskilt viktigaste faktorn för att bryta socialt utanförskap är utbildning. Det är märkligt att det inte satsas mer på det, säger Christina Heilborn.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“ Fakta.

Unicef har mätt den relativa inkomstskillnaden mellan den tiondel som har lägst inkomster och dem som ligger i mitten, medianen, i 41 länder i EU och i OECD. Barnen är i åldrarna 0–17.

Sverige ligger sämst till bland de nordiska länderna.

Lägre hushållsinkomster, i procent
1 Norge 37 (36,6)
2 Island 37,8 (39,2)
3 Finland 38,3 (40,5)
4 Danmark 39,5 (38,5)
16 Sverige 46,2 (41,4)
41 Rumänien 67,1 (65,6)
Siffrorna avser 2013, (i parentes 2008) “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Byggnads strejk förbryllar arbetsgivarna

Byggstrejken fortsätter trots hotande storlockout – men allt fler frågar sig varför. Både inom LO och på arbetsgivarsidan tilltar känslan av att Byggnads främst vill visa resten av LO-förbunden att de kan spräcka industri-fackens norm på 2,2 procent.

– Hälften av Byggnads 100 000 medlemmar finns på fyra andra avtalsområden där förhandlingarna gått bra – fram till dess att det var dags att göra upp i nivåfrågan, framhåller Claes Arenander, förhandlingschef och förbundsjurist på Plåtslageriernas riksförbund.

Detta trots att Byggnads förra veckan sade sig välkomna LO-ledningens och Svenskt Näringslivs rekommendation om att alla skulle hålla sig inom industrinormen på 2,2 procent, påpekar han.

– För mig är det en tydlig illustration till varför Byggnads strejkar.

I LO-borgen på Norra Bantorget träffades på onsdagen de 14 LO-förbundens avtalssekreterare för en avstämning. Ingen i LO-leden vill offentligt kommentera andra medlemsförbunds konflikter, även om mer än en antyder undran över vad Byggnads egentligen tror sig kunna åstadkomma.

Flera konstaterar att Byggnads genom sin stora annonskampanj målat in sig i ett hörn: Att backa från kravet på 3,2 procent när Målarna gått ut i strejk för 3,2 procent, hade varit liktydigt med att visa svaghet.

Byggnads själva har fram till i måndags framhållit att strejkvarslet handlat om BI:s angrepp på det lokala fackets makt över lagackordet.

Sedan måndagens slutbud avvärjde detta hot har Byggnads svängt om i sin argumentation. Men den informationen har inte alltid nått strejkvakterna, som i media fortfarande gärna anger arbetsgivarnas hot mot ackordet som främsta anledningen att strejka.

I en blogg på Byggnadsarbetarens hemsida ger en av redaktionscheferna sin initierade syn på saken: ”Knäckfrågan är hur mycket lägre procent än det ursprungliga kravet på 3,2 procent som medlemmarna kan acceptera. En alltför låg siffra kan leda till svekdebatt. Å andra sidan: Att Byggnads och 6F lyckats knuffa industrin en bit åt sidan i lönebildningsprocessen kan visa sig vara en långsiktig seger.”

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se “

“ Fakta. Byggkonflikten

I tisdags morse gick 1 650 Byggnadsmedlemmar i strejk. Sammanlagt omfattas 2 600 av varslet.

Sveriges Byggindustrier har varslat om lockout för uppåt 12 000 byggnadsarbetare från 22 april. Det skulle innebära en kostnad på cirka 12 miljoner kronor per dag för Byggnads strejkkassa på drygt 1 miljard.

Svenskt Näringsliv har 12 miljarder i sin strejkkassa, och har lovat att ersätta byggföretagen till 100 procent. “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Seniorerna blir räddningen för offentliga arbetsgivare

I takt med att det saknas arbetskraft har pensionärerna blivit räddningen för offentliga arbetsgivare. Karin Borg, 70 år, tröttnade på pensionärslivet och tog jobb som behandlingsassistent. – Jag är för frisk och nyfiken för att sitta hemma.

Sveriges ekonomi går bra. Arbetslösheten sjunker på flera håll. Samtidigt som många anställda inom kommuner och landsting gått till privata arbetsgivare, har de offentliga arbetsuppgifterna växt och i dag råder brist inom flera yrken, inte minst inom vård- och skolyrken men också inom social omsorg.

För offentliga arbetsgivare har pensionärerna blivit räddningen. I SCB:s statistik märks det tydligt också hur åldersgruppen 65–75 blivit viktigare för arbetslivet i stort. Mellan 2005 och 2015 har antalet äldre med anställning eller yrkesverksamma med eget företag mer än fördubblats, från cirka 75 000 till 179 000.

Hemma hos Karin Borg på Södermalm lyssnas det på Pink Floyd och David Bowie på hög volym. På ytan ser det ut som ett vanligt friskt pensionärsliv: Toscakaka på köksbordet. Zumbadans, bodybuilding, utflykter, möten med vänner, make och barnbarn på schemat. Hon presenterar sig som en riktig söder-böna, uppvuxen i barnrikehusen på Brännkyrkagatan.

– Asså, när jag var 65 gick jag i pension. Jag trodde då att jag hade jobbat färdigt. Jag hade dessutom aldrig varit en morgonmänniska och

att i nästan 50 år varje dag gå upp till ringande klocka fick vara nog, säger Karin Borg.

– Att vara pensionär räckte inte. Det var gympa och fika och kolla på naturen och gympa igen och fika igen. Efter några år ville jag lära mig något nytt.

Större delen av sitt aktiva yrkes-liv har Karin Borg arbetat med drog-missbrukare, men nu ville hon jobba med något annat.

– Jag gick in på nätet, skrev mejl till chefer inom staden och berättade om mig själv. Jag håller aldrig på med cv och sådant där. De fick träffa mig.

Första jobbet Karin Borg fick var på Frälsningsarméns härbärge. Där blev hon också erbjuden fast jobb, men eftersom det jobbet mestadels utspelade sig på kvällarna och hon saknade närmare möten med människor så sökte hon sig vidare.

– Vi föds så olika, med olika förutsättningar. Jag är fascinerad av hur folk klarar sig genom livet trots en skörhet eller att de växt upp i en dysfunktionell familj. I dag är jag behandlingsassistent och tar hand om psykiskt sjuka i Bromma och på Östermalm.

– I jobbet gäller det att inte bara om att se på klienterna som psykiskt sjuka. Visst de kan ha grav adhd, vara djupt deprimerade eller ha schizofreni och höra elaka röster, men de är så mycket mer. Mitt jobb handlar om att ta fasta på det friska, att se människan. Det gäller att inte reducera dem till en sjukdom.

Gör du någon nytta då?
– Jag är ju inte utbildad för att vårda psykiskt sjuka, men jag tror att de hade varit sjukare om de inte träffat någon dagligen.

Att jobba som pensionär har flera fördelar, menar Karin Borg. Det är inget måste och det handlar mindre om karriär eller stress.

– Jag jobbar ju bara 2–3 dagar i veckan. Sedan blir det några tusen-lappar i månaden, pengar som jag konsumerar med barnbarn och andra. Jag går på föreställningar och alla typer av utflykter.

De tidiga mornarna, står du ut med dem?

– När jag jobbar i Bromma går jag upp halv sex, men nu när jag är äldre är det faktiskt inte lika viktigt längre. Jag är dessutom fortfarande väldigt stark och numera också utvilad.

Anders Forsström anders.forsstrom@dn.se “

“ Fakta. Källa: SCB, Arbetsförmedlingen

Antalet anställda 65–74 år under 2015

Fast anställda: 61 000

Tidsbegränsade anställningar: 43 000

Företagare: 75 000

Några yrken med stor brist på arbetskraft:

Sjuksköterskor, specialpedagoger, IT-arkitekter, civil-ingenjörer, förskollärare, läkare, samt kockar, bilmekaniker, betongarbetare, glasmästare, målare. “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Män får vård – kvinnor betraktas som nervösa

Det är orimligt att kvinnor i dagens Sverige fortfarande klassas som stressade och nervösa när de i själva verket har fysiska hjärtproblem som går att åtgärda. Vården måste ta kvinnors symptom på allvar och ge oss de behandlingar som är självklara för männen.

Jag är en av administratörerna till Facebooksidan ”Arytmier – När hjärtat inte är ens bästa vän”. Efter att ha startat gruppen möter jag nästan dagligen kvinnor som upplever att långt ifrån alla inom vården tar oss på allvar. Vi söker för att våra hjärtan slår i otakt, rusar okontrollerat, slår extra slag och dubbla slag.

När jag – för fjärde gången – ringde till min vårdcentral fick jag först höra att ”Den där stressen lär du göra något åt. Den sitter bara i ditt huvud!” Sedan fick jag frågan ”Vad vill du att en läkare ska göra för dig då? Jag menar, om du vill bli sjukskriven eller så? För du vet Försäkringskassan är då så besvärliga att ha att göra med!” Jag svarade helt ärligt att jag om jag inte fick träffa en läkare så skulle jag antingen ta livet av mig eller hamna på mentalsjukhus. Då fick jag tid hos en AT-läkare ett par veckor senare.

Denna läkare talade om för mig att det läggs så mycket press på oss kvinnor och att det verkligen är dags för männen att de börjar ta lite ansvar i hemmet. Jag förklarade lite syrligt att vi faktiskt delar på allt hemma hos oss. Mina hjärtproblem förstod hon inte men hon såg att det fanns en remiss skickad till kardiologen ett halvår tidigare. En remiss jag inte visste att den fanns! AT-läkaren skulle se till att jag fick en ny remiss.

Genom en försäkring via mitt jobb vände jag mig istället till den privata vården. Läkarens utlåtande var att han trodde att jag hade extra ledningsbanor i hjärtat. En och en halv månad senare fick jag en tid relativt akut för att genomföra min första ablation (man går in i hjärtat via en kateter som förs in i ljumsken) på Södersjukhuset. Ett stort kluster av nervtrådar som satt i vänster förmaks hjärtvägg brändes bort. Samtidigt med ablationen fick jag en kallelse till ett första besök hos kardiologen i mitt landsting.

Jag trodde att detta var unikt. Tills fler och fler i gruppen vittnade om samma slags bemötande. En del får till och med höra att det oroliga hjärtat är ett kvinnoproblem för att kvinnor är lite nervöst lagda.

Hur ska vården kunna bli bättre i framtiden för kvinnor som hamnar i hjärtvården? Kvinnor får ofta får sämre vård och billigare mediciner än männen. Är kvinnor och män inte lika mycket värda?

Malin Lindström Eriksson “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ 1 500 stockholmare har gått från bidrag till lön

Sedan 2014 har omkring 1 500 personer fått så kallade Stockholmsjobb, ettåriga anställningar i kommunen med avtalsenlig lön. En av dem är Leila Öquist, 35. – Det är kul att gå till jobbet, jag trivs oerhört bra, säger hon.

Stockholms stad satsar 70 miljoner kronor om året på att skapa jobb för långtidsarbetslösa, funktionshindrade och unga som varken arbetar eller studerar. Det kan till exempel vara inom administration, parksköt-sel eller vård och omsorg.

Leila Öquist sitter i receptionen på Henriksdals reningsverk. Hon har ett medfött funktionshinder, hon saknar vänster hand och vänster underben och sitter i rullstol. Tidigare har hon arbetat som projektanställd i mediebranschen men hade varit arbetslös i ett år när hon fick jobbet på Stockholm Vatten. Den 27 april har hon varit här i ett år.

Det blir minst ett år till, enligt underhållschefen Conny Ohlsson. Anställningen ska förlängas, utan subventioner från Stockholms stad.

– Det här är inga påhittade arbetsuppgifter utan sådant som måste göras. Vi satte upp en kravprofil för jobbet och där passade Leila in. Jag kan inte lova någonting, men vår ambition är att anställa när vi får en vakans, säger Conny Ohlsson.

Vad gör du för någonting?
– Det är olika administrativa sysslor. Jag skriver in behörighet på entreprenörskort, lägger scheman, gör semesterlistor, administrerar passerkort, visar besökare till rätta, säger Leila Öquist.

Har du mött något motstånd på arbetsmarknaden på grund av ditt funktionshinder?

– Ja, arbetsgivare har undrat om jag verkligen klarar av att använda ett tangentbord. Men jag skriver väldigt snabbt, och rätt.

Av de cirka 500 som fick Stockholmsjobb under 2014 har tre fjärdedelar gått vidare till arbete eller studier, hittills gäller det för ungefär hälften av de 917 som fick jobben under 2015. Av dem var hälften ungdomar som hade hamnat utanför systemen.

– En del av Stockholmsjobben övergår i fasta anställningar. Det fungerar inte för alla, en del står väldigt långt ifrån arbetsmarknaden, säger arbetsmarknadsborgarrådet Emilia Bjuggren (S).

Tanken från den styrande majoriteten är att över 1 000 personer per år ska få Stockholmsjobb, drygt 4 000 stockholmare får försörjningsstöd på grund av att de är arbetslösa.

– Det är jätteviktigt för oss med avtalsenlig lön, att det inte blir lönedumpning. Och det är viktigt för kollegorna att en arbetskamrat får schysta villkor, säger Emilia Bjuggren.

Hon menar att projektet ger effekt, den andel stockholmare som har försörjningsstöd minskar. Det har den visserligen gjort under många år, men sedan 2014 har de som får försörjningsstöd på grund av arbetslöshet minskat med 24 procent.

– För staden – och för individen – är det mycket bättre att pengarna går ut som lön än som bidrag. Vi har inte tänkt avsluta det här projektet. säger Emilia Bjuggren.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“ Fakta. Stockholmsjobben
Så här har jobben fördelats:
Bromma 40
Enheten för hemlösa 6
Enskede-Årsta-Vantör 97
Farsta 65
Hägersten-Liljeholmen 37
Hässelby-Vällingby 98
Kungsholmen 19
Norrmalm 20
Rinkeby-Kista 132
Skarpnäck 40
Skärholmen 46
Spånga-Tensta 206
Södermalm 72
Älvsjö 11
Östermalm 14
Övriga 14
Samtliga 917 “

DN ONSDAG 13 APRIL 2016

“ Ökad EU-press på skatteflyktingar

EU ökar pressen på företag som ägnar sig åt skatteflykt. En lång rad olika förslag från kommissionen, Frankrike och Tyskland syftar till att multinationella företag ska tvingas betala skatt.

På tisdagen presenterade EU-kommissionen ännu ett förslag som ska försvåra skatteflykt och aggressiv skatteplanering i EU.

Stora multinationella företag ska tvingas publicera rapporter med omfattande information om inbetalda skatter, vinst, antalet anställda och andra uppgifter från alla länder där de är verksamma.

– Vi behöver en öppnare debatt om skattesystemen, hävdade EU-kommissionär Jonathan Hill under en presskonferens på tisdagen

– Skattesystemen har blivit så enormt komplicerade. Vi måste veta mer om hur de fungerar.

Enligt EU-kommissionen handlar det också om att små företag, som inte är verksamma i flera länder och därmed inte kan flytta vinster för att på så sätt undvika skatt, inte ska missgynnas.

– Det är inte rimligt att aggressiv skatteplanering innebär en fördel för stora företag i konkurrensen på marknaden, sade Jonathan Hill.

Alla multinationella företag kommer inte att omfattas av de nya reglerna, vilket redan har lett till kritik.

EU-kommissionen föreslår att det bara är företag som har en omsättning på över 750 miljoner euro, motsvarande drygt 7 miljarder kronor, som ska omfattas.

Men pressen ökar alltså på företag i EU som försöker undvika att betala skatt. Under senare tid har det kommit flera olika förslag och kommissionen applåderar läckorna i Panama och mediernas avslöjanden.

– Publiceringen av Panamapapperen har lyft frågan om skatteflykt högst upp på den politiska dagordningen i EU. Det är mycket bra, förklarade EU-kommissionär Pierre Moscovici under en presskonferens förra veckan.

Moscovici står bakom ett tidigare lagförslag som innebär att EU-länderna ska ha gemensamma bestämmelser för vad de multinationella företagens rapporter ska innehålla. Uppgifterna ska sedan automatiskt överföras till andra skattemyndigheter i EU.

Dessa nya lagar och regler kommer förstås enbart gälla i EU.

Men häromdagen förklarade MIchel Sapin och Wolfgang Schäuble, Frankrikes och Tysklands finans-ministrar, att de också vill sätta press på skatteparadis utanför EU.

– Det krävs global transparens, hävdade Schäuble som vill svartlista länder som inte medverkar till mer öppenhet.

Annika Ström Melin annika.strom-melin@dn.se “

“ Fakta. Nya EU-lagar

Kommissionen vill att multinationella företag ska tvingas att öppet redovisa skatt, vinst och en mängd andra uppgifter i varje land där de är verksamma.

Enligt ett tidigare lagförslag från kommissionen ska sådana rapporter också automatiskt skickas till alla EU-länders skattemyndigheter.

EU-länderna har också gått med på att informera varandra om nationella skattemyndigheters beslut om framtida skatter, förhandsavgöranden som har använts i företagens skatteplanering.

Frankrike och Tyskland vill gå längre och upprätta en svart lista som ska sätta press på skatteparadis utanför EU. “

DN onsdag 13 april 2016

“ Världsbankschefen: förebygg ny flyktingkris

Flyktingkrisen slår mot de världens allra fattigaste länder. Det blir följden när bistånds- medel nu måste användas för att stötta Syriens grannländer, säger Världsbankens chef Jim Yong Kim.

Senare i veckan håller Världsbanken och Internationella valutafonden, IMF, sitt årliga vårmöte i Washington, med representanter för alla medlemsländers regeringar. Där kommer aktuella problem i globala ekonomin att diskuteras av finansministrar och biståndsministrar, liksom centralbankschefer.

Inför detta möte har Världsbankschefen Jim Yong Kim valt att framhålla hur kommande flyktingkriser kan förebyggas med hjälp av ekonomisk utveckling i svaga och fattiga länder. Han påpekar att i dessa länder lever närmare hälften av befolkningen på mindre än två dollar per dag.

– Med nuvarande ganska svaga tillväxttakt i världsekonomin kommer den extrema fattigdomen på olika håll att minska med endast 6 procent till 2030, säger Jim Yong Kim vid ett besök i Berlin där han också håller en telefonkonferens med europeiska medier.

Han menar att snabbare ekonomisk utveckling i de svagaste och fattigaste länderna kunde dämpa migrationstrycket mot framför allt Europa. Det gäller också de fickor av fattigdom som finns i delar av i övrigt ganska välbeställda länder, bland annat till följd av inbördeskrig.

–Vi har nu gett stöd till Jordanien som tagit emot mer än en miljon flyktingar från Syrien. Avsikten är att kunna skapa 100 000 jobb under de närmaste fem åren, förklarar Jim Yong Kim.

Men det kan inte undvikas att det då blir mindre pengar för de fattigaste ländernas behov, konstaterar han. Till det viktigaste där hör att motverka nya epidemier och pandemier som ebola och zika.

För att klara denna uppgift bygger nu Världsbanken upp samverkan med medlemsländer som Japan och Tyskland, liksom med andra internationella organ. Ytterligare resurser ska fram genom en ny finansieringsform som lanseras senare i vår.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“ Fakta. Jim Yong Kim

Chef för Världsbanken sedan 2012, innan dess vid dartmouth college och Harvarduniversitetet i USA.

Utbildad läkare, med inriktning på globala hälsofrågor.

Är amerikan av sydkoreanskt ursprung, född 1959. “

Så lurar de skattebetalarna på miljoner

Sedan 2010 har ett nätverk med band till våldsbejakande extremism kommit över stora summor genom att importera populära teknikvaror, sälja dem vidare och lura staten på moms.

Foto: Interpol Grafik: Simon Hallberg

Teknisk utrustning

Obetald moms

Brödrapar pekas ut som hjärnorna – jagas av Interpol

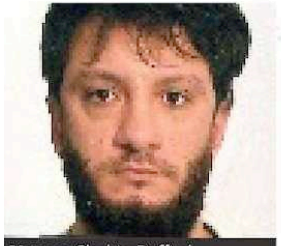

Namn: Shahin Raffieé Bakhtiarzadeh
Ålder: 36 år

Namn: Soheil Bakhtiarzadeh
Ålder: 35 år

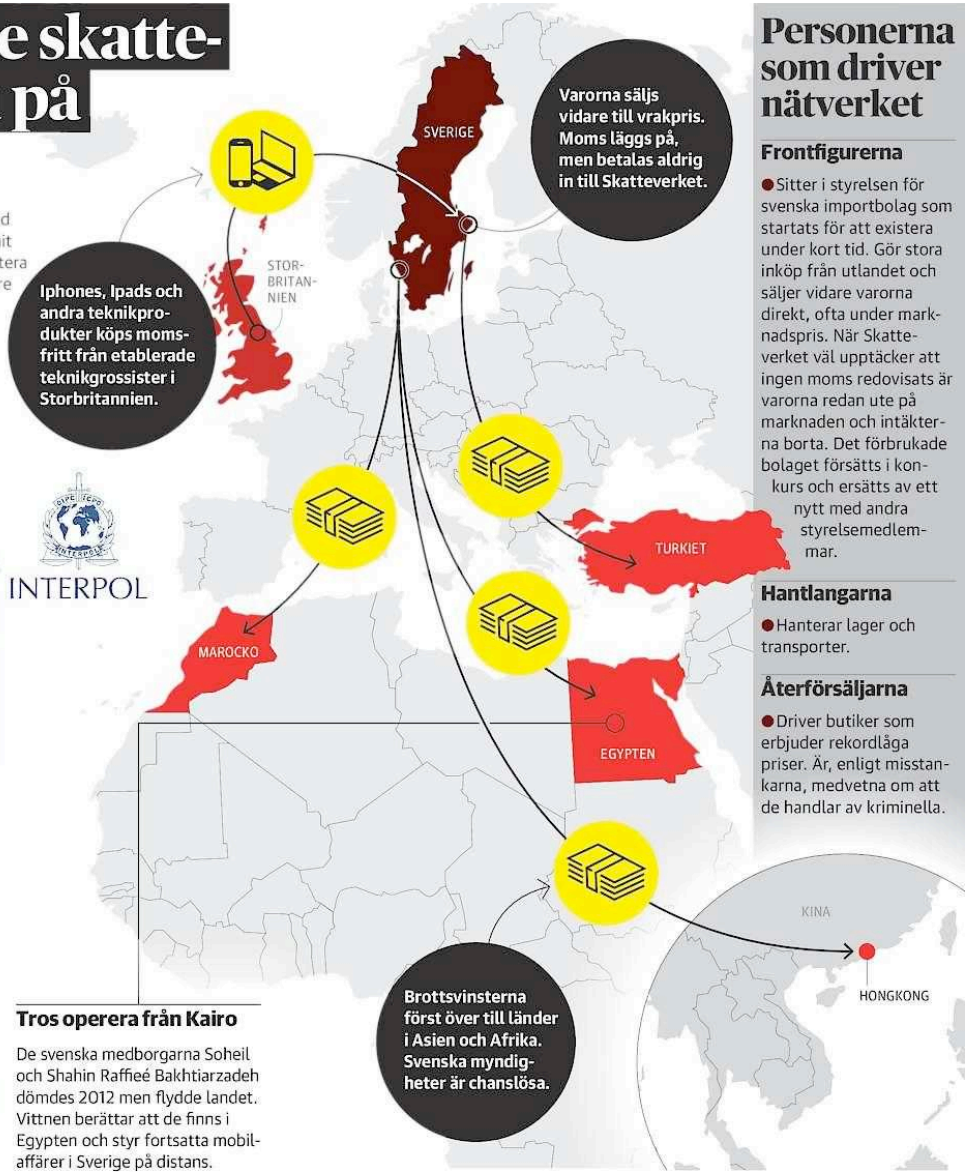

Tros operera från Kairo

De svenska medborgarna Soheil och Shahin Raffieé Bakhtiarzadeh dömdes 2012 men flydde landet. Vittnen berättar att de finns i Egypten och styr fortsatta mobilaffärer i Sverige på distans.

Personerna som driver nätverket

Frontfigurerna

- Sitter i styrelsen för svenska importbolag som startats för att existera under kort tid. Gör stora inköp från utlandet och säljer vidare varorna direkt, ofta under marknadspris. När Skatteverket väl upptäcker att ingen moms redovisats är varorna redan ute på marknaden och intäkterna borta. Det förbrukade bolaget försätts i konkurs och ersätts av ett nytt med andra styrelsemedlemmar.

Hantlangarna

- Hanterar lager och transporter.

Återförsäljarna

- Driver butiker som erbjuder rekordlåga priser. Är, enligt misstankarna, medvetna om att de handlar av kriminella.

DN ONSDAG 13 APRIL 2016

“Momsfusket ger nätverk miljoner

Momsfusket i mobilhandeln kostar staten mångmiljonbelopp. Gärningsmän och pengar försvinner utomlands. DN kan nu avslöja att ett efterlyst brödrapar i Egypten pekas ut som några av hjärnorna bakom fusket.

I dag, onsdag, ställs en före detta tjänsteman på Skatteverket i Stockholm inför rätta i Södertörns tingsrätt. Åtalet gäller dels grovt bedrägeri mot en lång rad banker, dels grovt bokföringsbrott i ett företag som handlat med Iphonemobiler för 28 miljoner kronor utan att redovisa moms.

DN:s granskning visar att fallet kan knytas till en stor skattebrottshärva som pågått sedan 2010 och rör import av mobiler för hundratals miljoner kronor. I centrum står bröderna Soheil och Shahin Raffieé Bakhtiarzadeh från Göteborg, som själva lurat staten på stora summor i obetald moms.

– De dömdes till fängelse och näringsförbud sommaren 2012. Men obegripligt nog beslutade Göte-borgs tingsrätt att frige dem och sedan dess har de varit efterlysta via Interpol, säger åklagare Jonas Arvidsson.

I polisförhör berättar den nu åtalade skattehandläggaren att han hösten 2014 tog ledigt från jobbet och flög till Kairo. I den egyptiska huvudstaden träffade han Shahin Raffieé Bakhtiarzadeh och en annan svensk medborgare. Under mötet lämnade tjänstemannen över en bankdosa och ett företagskort som han tidigare kvitterat ut hos banken Nordea i Stockholm.

”Det var Shahin som skötte allting”, säger den åtalade och hävdar att han bara lånat ut sitt namn till importföretagets styrelse.

Efter mötet tog affärerna fart. Stora partier med fabriksnya Iphonemobiler skeppades från England och Lettland till ett lager i Stockholm.

”Jag fick samtal av Shahin som sa att det skulle komma varor”, fortsätter mannen, som så småningom blev uppsagd från Skattverket på grund av hög frånvaro.

Mobilerna såldes vidare till olika butiker och sammanlagt skulle bolaget ha betalat in sju miljoner kronor till Skatteverket i moms. I stället stannade dessa pengar i bolaget – samtidigt som stora överföringar gjordes till en bank i Turkiet.

– Vi vet inte vem som fått pengarna, det pågår fortfarande förfrågningar, säger inspektör Lars Stävenborg som utrett fallet för Ekobrottsmyndighetens räkning.

Inte heller när det gäller de utpekade männen i Kairo har svenska myndigheter hittills kommit någonvart.

– Nej, vi har inte fått tag på dem, fortsätter Lars Stävenborg.

Det här är inte första gången som bröderna Raffieé Bakhtiarzadeh pekas ut som hjärnor bakom det fortsatta momsfusket. 2013 vittnade

en nu fängelsedömd 33-åring i Göteborg om hur han och två andra först hade diskussioner med Shahin Raffieé Bakhtiarzadeh och därefter reste till Kairo för att få instruktioner av Soheil Raffieé Bakhtiarzadeh.

”Alla visste att Soheil var en duktig företagare”, sa 33-åringen i rätten.

På kort tid importerades sedan mobiler och annan utrustning för 78 miljoner kronor som såldes vidare utan redovisad moms. Enligt uppgörelsen skulle 33-åringen och hans vänner få 12,5 procent var av vinsten och Soheil Raffieé Bakhtiarzadeh resten. Pengarna till den sistnämnde gick, enligt 33-åringen, via banker i Kina.

– Därifrån gick de inte att spåra, säger åklagare Kennert Lundgren.

DN:s granskning visar att även andra personer som nyligen dömts för momsfusk efter mobilimport har kopplingar till de efterlysta bröderna. Som DN berättade i går består nätverket bland annat av män som knyts till våldsbejakande extremism. De bolag som använts i affärerna har bland annat företrätts av en radikal mosképrediken, en nu avliden IS-krigare, brodern till en annan dödad IS-krigare samt sonen till en dödad svensk al Qaida-ledare. Den sistnämnde står åtalad tillsammans med den före detta skattehandläggaren.

– Att ägna sig åt momsfusk är tyvärr perfekt för en kriminell organisation som behöver finansiering. Brottsvinsterna är enorma och riskerna ganska låga, säger åklagare Jonas Arvidsson, som i dag är Sveriges representant i EU-organet Eurojust i Haag. Att Sverige skulle lyckas få Egypten att gripa och lämna ut de efterlysta bröderna tror han är osannolikt.

– Erfarenhetsmässigt vet jag att det är näst intill omöjligt att få till ett judiciellt samarbete med landet.

DN har varit i kontakt med polisens nationella operativa avdelning, NOA. Där kan man inte svara på vad som eventuellt gjorts för att gripa de efterlysta männen.

Lasse Wierup lasse.wierup@dn.se “

“ Fakta. Ekobrott tros finansiera svenska terrornätverk

Skatteverket har inlett en särskild satsning mot personer med direkta eller indirekta band till terrornätverk. 77 utredningar har inletts var-av 16 redan lett till upptaxeringar och skattetillägg.

Bakgrunden är bland annat Säkerhetspolisens svårigheter att använda terrorlagstiftningen. Sedan 2005 har inte ett enda fall av misstänkt terrorismfinansiering lett till fällande dom trots en exlosionsartad ökning av bland annat svenska IS-terrorister.

Ekonomiska brott, bedrägerier och lån som inte betalas tillbaka anses vara vanliga metoder för att finansiera terrorresor, bilar och vapen. “

DN MÅNDAG 11 APRIL 2016

“ Så lär sig finansvärlden att strunta i moralen

Efter Panamaaffären frågar sig många: Har bankvärlden blivit en samlingsplats för samvetslösa monster? Men det är inte människorna som är monstruösa, utan systemet. Det menar författaren Joris Luyendijk i en nyskriven text för DN:s artikelserie om bankväsendet och fusket.

När nu avslöjandet av Panamadokumenten som aldrig förr blottlägger hur de rika och mäktiga undflyr skatter, är det frestande att tro att bankirerna, finansadvokaterna, revisorerna och konsulterna som hjälper dem med detta är ondskefulla psykopater. Den uppfattningen är vansinnigt populär: ”homo financialus” som monster. Tänk bara på den klassiska filmen ”Wall street” (”greed is good”), på den massmördande bankmannen i ”American psycho”, och i våra dagar, succén ”The wolf of Wall street”.

Men sanningen är en helt annan – och betydligt mer oroande. Utan tvekan finns det rötägg på finansmarknaden, och somliga av dess segment verkar särskilt dra dem till sig. Den överväldigande majoriteten av människor som arbetar där verkar emellertid vara precis som du och jag. De är inga monster, men de arbetar inom vad man mycket väl skulle kunna uppfatta som ”monstruösa organisationer”.

Under de senaste fyra åren har jag pratat med hundratals av dessa finansanställda, i Tokyo, Amsterdam och Frankfurt men framför allt i Europas finanscentrum: Londons City. Det är en svår uppgift eftersom finansmarknaden styrs av en skoningslöst övervakad ”tystnadsnorm”. Den som upptäcks prata med en journalist förlorar jobbet och riskerar fruktansvärda repressalier. Men om man garanterar människor anonymitet så kan några gå med på att bli intervjuade.

Finansmarknaden är en enorm sektor och avdelningarna som hanterar skatteflykt för stora företag och rika människor (”högnettovärderade individer”) är bara en liten del av helheten. Men självförsvaret hos de bankanställda som deltar i att hjälpa klienter att fly skatter uppvisade en slående likhet med resten av bankväsendet.

Det bästa begreppet med vilket man kan beskriva det stämningsläge som människor använde när de pratade om sitt jobb och dess etiska aspekter är kanske ”matter of fact”, ”en självklarhet”. Som när de exempelvis förklarade hur man säljer en avsiktligt osäker finansprodukt till ”nån snubbe” på en mindre bank i Sverige eller ett flygbolag i Finland, väl medvetna om att den där ”snubben” inte har en aning om vad han köper. Eller hur man skapar en grovt felaktig mediastorm kring ett nytt techbolag vars bank hoppas att de skall introduceras på börsen. Eller hur man gör vansinnigt mycket pengar på att skapa en datoralgoritm som handlar i närapå ljusets hastighet på finansmarknaden och ofta hanterar aktier på mindre än ett par sekunder och utsätter dessa finansmarknader för enorma risker.

Som sagt, bankanställda är inga monster, så man kan fråga dem, människor emellan: hur står du ut att leva med att göra sådana här saker?

Många inledde med att säga att ”man bara tänker inte på det”. Eller som en av de anställda på den juridiska avdelningen i en storbank uttryckte det, när han såg tillbaka på åren då han etablerade skalbolag i Jungfru- och Caymanöarna: ”När man är helt uppe i det, jobbar sent på kvällarna, så har man helt enkelt inte tid att tänka efter. Det var först senare som jag fattade att, hallå, de här produkterna har nog använts

för skatteflykt. När man står mitt uppe i det så är man bara fokuserad på nästa hög med pappersarbete man måste fixa.”

Människor som arbetar på finansmarknaden, oavsett om det är juridiskt, som konsulter eller inom bankväsendet, jobbar på obekväma arbetstider och lider ofta av sömnbrist. Särskilt nyanställda förväntas klara av så kallade ”nattpass” som innebär att man jobbar hela natten, hoppar in i en taxi vid sextiden på morgonen för att åka hem och duscha och åka tillbaka med samma taxi för ytterligare en dag på kontoret. Den sortens stress tär på ens känsla för etik, hävdar de jag har intervjuat; man blir helt fokuserad på ”överlevnad i företaget”: att få jobbet gjort. Dessutom: alla i din närhet beter sig på precis samma sätt, för den interna konkurrensen är stenhård. I London kan man bli avskedad på fem minuter och de ”hetaste” firmorna kan anställa två personer till samma plats för att se vem som överlever. Under tiden skryter ”spjutspetsbanker” om att de avskedar 2 till 3 procent av den ”sämst presterande” arbetsstyrkan varje år – oavsett hur lönsamt året var.

De intervjuade talar om en ”rädslans kultur” och om ”icke-lojalitet”: om man kan få sparken på fem minuter så kommer din händelsehorisont att bli fem minuter. Många frågade: ”Varför begär du att jag ska behandla mina kunder eller mitt samhälle bättre än min egen bank behandlar mig?”

Detta är inte den sortens företagsmiljö där man förväntas våga ifrågasätta etiken. Ändå hävdade de flesta intervjuade att rädsla och utmattning inte var huvudsaken. Du vill veta hur jag som bankir eller advokat kan leva med mig själv, sade de. Tja, allt jag gör är lagligt, så vad har du att klaga på?

Detta är precis samma försvar som har framförts av de Panamaföretag som är inblandade i skatteflykten, och av pr-firmorna hos de av världens finansbolag som är utpekade: vi har inte brutit mot några lagar så vi är per definition oskyldiga.

När de pressades på detaljer använde finansarbetarna två korskopplade begrepp för att förklara sig: ”a-moral” och ”delägarvärde”. Lägg särskilt märke till att alla sade att: ”a-moralisk” är inte detsamma som ”omoralisk”. Omoralisk innebär att man avsiktligt bryter mot lagen. Skylten säger 100 kilometer i timmen men du beslutar att ändå köra i 150. Det är omoraliskt. A-moralisk, däremot, innebär att dina etiska och moraliska riktlinjer är definierade av vad lagen tillåter.

I finansvärlden frågar man inte om en handlingsplan är moraliskt rätt eller fel. Man tittar på ”ryktesrisken”. Finansadvokater och regulatorer som köper vad det än kan vara du lägger fram, är ”affärsvänliga” och att utnyttja kryphål i skattereglerna för att hjälpa stora företag och rika familjer att undvika skatt är ”skatteoptimering” med ”skatteeffektiva strukturer”.

När jag väl hade börjat lyssna, kunde jag höra sådana här ”saniterade” begrepp överallt och det beror på att vokabulären som är tillgänglig för finansfolket när de funderar på sina egna handlingar medvetet har rensats på ord och uttryck som skulle kunna framkalla en etisk diskussion. Den finaste komplimangen i finansvärlden är därmed att bli kallad ”professionell”. Det innebär att man inte låter känslor spela in i jobbet, och absolut inte moraliska övertygelser – de lämnar man hemma. I de flesta samtalen dök ordet ”etik” upp enbart i kombination med ”arbets-”, och hänvisade till en nästan total lydnad gentemot ens chef.

Om a-moralitet är den rådande mentaliteten i dagens finanssektor, så utgör ”delägarvärde” det ideologiska fundamentet. Nästan samtliga av de intervjuade tog upp detta. I likhet med de flesta av dagens globala bolag, förklarade de, ägs de globala bankerna av delägare som exem-

pelvis pensionsfonder och försäkringsbolag. Dessa kräver av bankerna att de skall tjäna så mycket de kan, inom lagens gränser. Dessa intäkter är de enda kriterierna utifrån vilka delägarna värderar banken. Så, frågade de bankanställda mig, hur kan du begära att vi beter oss etiskt när våra ägare bara tittar på två saker: ger det vinst och är det lagligt?

En handlare i London behövde väldigt få ord när han förklarade dynamiken: ”Om du är en pensionsfond med andelar i Morgan Stanley, och du ser att Goldman Sachs tjänade 50 procent mer, kommer du inte att gilla det. De siffrorna får dig att se ut som en dålig investerare. Så du pressar Morgan Stanley och säger ’Ni har 18 månader på er att vända det här, annars säljer jag’.” Så Morgan Stanley kommer att begrunda legal skatteflykt och inse: om vi börjar med sådant så kan vi tjäna mer. Det är legalt så vad skulle hindra oss?

I skarp kontrast till uppfattningen att de är casinon, har banker i själva verket flera stora avdelningar som har i uppgift att se till att inga lagar bryts. Men, fortsatte de flesta intervjuade, ”frågan är alltid: hur kan vi, utan att bryta mot reglerna, spela ut systemet?”.

Detta är alltså det bolagsuniversum som skapar skatteflykt för de rika på en industriell skala. De på insidan har gjort sig fria från moraliskt ansvar och i alla fall i mina intervjuer verkade mina motargument falla på hälleberget: hur kan du gömma dig bakom lagen när din sektor har sådant inflytande på hur lagarna skrivs? Tänk på kampanjdonationer och finansiering – i grunden politisk korruption. Tänk också på alla extremt lönsamma ”andra karriärer” som tillkommer de politiker som ger finanssektorn vad den vill ha. Och tänk på den enorma finanslobbyn som har tusentals anställda i Washington, London, Bryssel och andra knutpunkter. Och de lobbyisterna kommer också att säga: Vad jag gör är tillåtet, så jag måste vara oskyldig.

Det är en nedslående bild och i de här sammanhangen blir moral nästan ett livsstilsval. En av de mest intressanta personerna jag intervjuade var den som arbetade med att konstruera finansiella verktyg för att komma undan skatter. Under minst ett decennium hade denna så kallade ”structurer” tjänat ungefär en miljon euro per år och sparat det för att kunna dra sig tillbaka i 35-årsåldern och aldrig mer arbeta. Han hade nyligen sagt upp sig och jag frågade honom varför.

Det var som berättelsen om Faust, förklarade han. ”Man säljer sin själ till djävulen. Jag sålde min själ för materiell rikedom. Priset djävulen satte var min moraliska bankrutt. Jag var länge okej med det, tills jag inte var det längre. Vad var det som förändrades? Det var ingen enskild händelse. Man måste se sig själv i spegeln varje morgon. Jag tänkte mig en framtida son eller dotter som frågade mig, pappa, vad jobbar du med? Vad skulle jag svara?”

Joris Luyendijk “

“ Moralen och miljarderna. Del 1

Avslöjandet av det omfattande skattefusket med så kallade brevlådeföretag i Panama uppenbarade bristen på insyn i bankväsendet och vilka konsekvenser det kan få för välfärden.

I en serie artiklar under vinjetten ”Moralen och miljarderna” belyser DN Kultur de mekanismer som styr finanssektorn och i längden påverkar hela den globala ekonomin.

Joris Luyendijk är en holländsk journalist och bästsäljande författare. Tidigare i år släpptes hans hyllade bok ”Simma med hajar” (Natur & Kultur), om finanselitens innersta kretsar efter den stora kraschen 2008. Boken har getts ut i över 15 länder. “

DN TORSDAG 14 APRIL 2016

“ Framtidens elit skolas att tänja på principerna

Många inom den ekonomiska och politiska gräddan har utbildats vid handelshögskolorna. Men vilka värderingar präglar eleverna där? Mikael Holmqvist synar en kultur som inte räds att förbise samvetet.

Den så kallade Panamaskandalen och liknande bekanta händelser i historien riktar sökljuset mot den ekonomiska elitens beteende, som må vara ekonomiskt rationellt och juridiskt korrekt, men lämnar en hel del att önska moraliskt och etiskt sett.

För gemene man framstår det som futtigt och girigt att de redan mest resursstarka framför allt tänker på att se om sitt eget hus genom avancerad skatteplanering och dylika aktiviteter, snarare än att fullt ut vilja bidra till sitt samhälles välstånd. Att den ekonomiska eliten i sin helhet skulle ägna sig åt det som nu uppdagats är knappast ett med sanningen gällande påstående.

Icke desto mindre, när delar av den beter sig som den nu gjort, och även gjort i tidigare liknande händelser, framstår det som ett haveri för det ledarskap i samhället som allmänheten tycker att den bör stå för; näml-igen att leva och agera på ett moraliskt föredömligt sätt. De folkliga protesterna på Island apropå att landets statsminister visade sig ha kopplingar till penningplaceringar i skatteparadis är en nog så god illustration på detta.

Men var kommer detta välkända beteendemönster hos eliten ifrån? Var i samhället bör vi leta, för att få en förklaring, åtminstone delvis, till avancerad skatteplanering, skatteflykt och annat som fallet Panama uppdagat?

Många av de personer i Sverige som tillhör den ekonomiska och även politiska eliten, inklusive finansminister Magdalena Andersson, har utbildats vid Handelshögskolan i Stockholm. Därtill är i dag också det företagsekonomiska ämnet om inte det största, så ett av de största bland universitet och högskolor runt om i landet, och har därmed möjlighet att prägla tusentals människor varje år. Internationellt firar också företagsekonomin triumfer genom en remarkabel expansion av handelshögskolor under de senaste decennierna.

Ett antal frågor måste ställas i det sammanhanget: har företagsekonomiska utbildningar och ledande handelshögskolor i synnerhet någon skuld i det faktum att Panamafenomenet och liknande inträffar gång på gång? Om så är fallet, vilken typ av kultur blir ekonomstudenter en del av genom sin utbildning där, och hur påverkar det deras syn på sig själva och sin omvärld?

Studier av handelshögskolor har pekat på att studenterna lär sig ett entreprenöriellt förhållningssätt, vilket konkret handlar om att ”ta möjligheter där möjligheter finns”, även om de moraliska dimensionerna kan framstå som tveksamma.

Ett pekuniärt intresse präglar många av dem och det höga tempo och framåtskridande som karaktäriserar deras studier kan frammana ett ”flexibelt” förhållningssätt till lagar och regler, särskilt de som rör möjligheten att ackumulera kapital. Redan 1911 varnade sociologen Max Weber i artikeln ”Die Handelshochschulen: Eine Entgegnung” (Handelshögskolorna: En replik) att de tyska handelshögskolorna riskerade att producera sluga affärsmän som likt dammsugarförsäljare försökte dupera sin omgivning för att vinna egna fördelar.

Hans sentida kollega Pierre Bourdieu visade i sin studie av franska elit-utbildningar, ”La noblesse d’état: grandes écoles et esprit de corps” (Statens nobless: elitskolorna och kårandan) från 1989, att pedagogiken vid handelshögskolor uppmuntrar studenterna till att så smidigt som möjligt navigera sig igenom ett utbildningssystem och vid behov runda de akademiska regelverk och principer som finns – vilket blir till en lärandeprocess för de framtida yrkesroller som väntar dem.

Från andra sidan Atlanten beskrev nyligen Michel Anteby i boken ”Manufacturing morals: The values of silence in business school education”, som handlar om alla handelshögskolors moder, Harvard Business School, att studenter där lär sig att maximera sina egna resurser, sociala såväl som ekonomiska. Denna attityd påminner för övrigt om den elevkultur som råder i Sveriges ledarsamhälle, Djursholm – där den svenska ekonomiska eliten har funnit sin boplats framför andra. Att Viktor Rydberg gymnasium i Djursholm skämtsamt kallats för ”Handelsträdgården” är inte en slump – det går en rak linje mellan en uppväxt i ett ekonomiskt ledarsamhälle som Djursholm och en utbildning vid handelshögskolor.

Det finns mycket gott i det som ekonomiska utbildningsinstitutioner erbjuder sina studenter i form av att utveckla vissa sociala beteenden utöver förvärvandet av ett akademiskt kunnande, och som kan förklara många av deras ekonomiska och yrkesmässiga framgångar. Därtill bidrar den forskning och utbildning som sker vid dessa institutioner på flera sätt till länders utveckling. Och självklart är inte en handelshögskola en naturligt korrumperande miljö; tvärtom kan en företagsekonomisk utbildning leda till en förmåga att kritiskt kunna värdera ekonomiskt motiverat handlande, utöver att utveckla vissa professionella kompetenser. Mycket av den företagsekonomiska undervisningen har också just det syftet.

Men frågor om socialt ansvars-tagande och ett högtstående moraliskt beteende som allmänheten -efterlyser hos den ekonomiska eliten, är inte något som generellt präglar studentkulturen bland ekonomer. Frågor om etik och moral ägnas förvisso stor och seriös uppmärksamhet i forskning och undervisning, till exempel inom ”business ethics” och ”corporate social responsibility”, men det är knappast någonting som genomsyrar en typisk handelshögskolas kultur och är en del av dess dna.

Frågan är om det ens skulle vara möjligt? Handelshögskolor finns därför att vi lever i en marknadsekonomi som ytterst syftar till ackumulation av kapital, därtill numera en ekonomi präglad av finansiellt orienterade ägare som vill ha maximal avkastning på insatt kapital, i stället för industriellt orienterade ägare som nöjer sig med satisfiering. Milton Friedmans tes, ”the business of business is business” ter sig mer aktuell än någonsin för att förstå den kultur som präglar ekonomutbildningar, i Sverige såväl som utomlands. Eller som en student uttryckte det i Antebys ovan nämnda bok: ”Om du verkligen bryr dig om dem som behöver elektricitet och som är arbetslösa, fullfölj dina ambitioner hänsynslöst. Vinstmotivet är den enda sanna vägen till rikedom.”

I takt med den globala expansionen av handelshögskolor och företagsekonomiska utbildningar är det inte en alltför djärv gissning att vi kommer att få se fler fall av den karaktär som exemplet Panama visat. Som Gabriel Zucman bland annat påpekar i sin viktiga bok ”Gömda rikedomar. En undersökning av skatteparadisen” kommer internationella regleringar, register och effektiva tillsynsmyndigheter som samarbetar globalt att bli än viktigare för att så gott det går stävja en ekonomisk och politisk elits moraliska irrvägar.

Mikael Holmqvist “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“ Samvetslösa ekonomer. Vi håller moralen högt, skriver rektorn på Handelshögskolan

Mikael Holmqvist går på DN Kultur (14/4) till hård attack mot ekonomiutbildningar, handelshögskolor och elitutbildningar i allmänhet. Han lutar sig mot Max Weber och Pierre Bourdieu för att peka ut handelshögskolor som kokerier för omoralens brygder. När man nagelfar argumentationen så blir det dock tydligt att hans sociologiska kategoriseringar är luddiga och spekulativa.

Huvudargumentet är att studenter vid handelshögskolor skulle präglas av omoraliska värderingar och att de skulle marineras i kulturer som inte räds att förbigå samvetet. Handelshögskolan i Stockholm utpekas som ett slags omoralens högborg, men handelshögskolor i allmänhet (i Sverige finns de exempelvis även i Göteborg, Jönköping och Umeå) och ett av landets största universitetsämnen, företagsekonomi, får sig rejäla slängar av sleven.

Holmqvist anför ”studier” som har visat att ekonomistudenter lärt sig ett entreprenöriellt förhållningssätt, och drar den omedelbara slutsatsen att de ser möjligheter där möjligheter finns även om de moraliska dimensionerna är tveksamma. Fostrar vi verkligen en sådan kultur? Ja, så ser det ut i Holmqvists värld. Han anför också att ett högt studietempo skulle frammana en brist på respekt för lagen. Kanske menar Holmqvist att vi skulle slippa Panamaskandaler om vi skruvade ner kraven på studieprestation. Jag tror inte riktigt att det är där problemet ligger.

Riktigt anmärkningsvärt är att Holmqvist använder sig av Bourdieus studie av franska ”grandes écoles” för att visa att handelshögskolor och ekonomiutbildningar är moraliskt klandervärda. Dock glömmer Holmqvist att nämna att de franska elitskolorna som Bourdieu skriver om huvudsakligen är ingenjörs- och statsvetenskapliga utbildningar.

Nu blir det svårt att hänga med i svängarna – var fostras egentligen den låga moralen, var tillåts de klandervärda kulturerna att växa? Är det i elitskolorna, oavsett ämne? Är det i elitinriktade handelshögskolor? Eller är det i vilken miljö som helst där man undervisar i ekonomi eller har ett ekonomiskt perspektiv på samhällsvetenskapen? Är en skola som London school of economics en grogrund för denna tvivelaktiga moral?

Jag vet inte om studenter och anställda därifrån, som George Bernard Shaw, Anne Applebaum, Bertrand Russell eller Amartya Sen skulle hålla med. Är Handelshögskolan vid Örebro universitet en plats vars kultur utmärks av en moral som är mer tvivelaktig än exempelvis Karolinska institutet eller Försvarshögskolan? Enligt Holmqvist så är det tvivelsutan så.

På Handelshögskolan i Stockholm har vi i dag ett ytterst aktivt centrum för hållbarhetsstudier, vi inför kurser om globala utmaningar på vår stora kandidatutbildning, vi har utställningar med postkolonial- och genustematik i samarbete med Tensta konsthall, Moderna museet och Magasin 3. Sådana samarbeten och initiativ är ingenting konstigt för en samtida handelshögskola. Studenterna har en feministförening med 1200 medlemmar och vi arbetar hårt med jämställdhetsfrågor där vi ligger efter. Vi försöker helt enkelt hänga med samhällsutvecklingen och driva den framåt inom de områden där vi bedriver forskning.

Att studera ekonomi innebär att sannolikheten att man får beslutsfattande positioner i yrkeslivet ökar markant. Det innebär att kraven på utbildningarnas innehåll och värdegrund är starka. Alla utbildningar som lockar ambitiösa individer som vill göra avtryck i världen har en plikt att skola sina studenter till ansvarstagande individer med en tydlig moralisk kompass. Det gäller alla utbildningsinstitutioner, oavsett ämne.

Vi lever i en tid då moralen svajar. Att förstå hur vi skall göra för att stadga upp den är en helt central uppgift för alla institutioner där värderingar formas. Då är det viktigt att vi kategoriserar rätt och att företrädare för samhällsvetenskaplig forskning håller den vetenskapliga flaggan högt. En uppsnurrad kausalitet inom moralområdet gör knappast världen till en bättre plats.

Lars Strannegård "

DN FREDAG 22 APRIL 2016

"Ekonomisk moral. Vidare forskning om samhällets eliter krävs

Det är mycket bra att rektorn för Handelshögskolan i Stockholm (HHS), professor Lars Strannegård, offentligt engagerar sig (DN 20/4) i en diskussion om det som min artikel (DN 14/4) tar upp. Det hade han i och för sig inte behövt göra, med tanke på att artikeln inte specifikt handlar om HHS, utan om studentkulturen vid ekonomiska utbildningsinstitutioner i allmänhet, inklusive min egen arbetsplats.

Dock kan det ändå te sig rimligt att just Strannegård gör det, då HHS har en särskild historisk och nutida roll i sammanhanget. Strannegårds sakliga invändningar kan sammanfattas med att mina observationer och argument inte bara kan reduceras till att gälla handelshögskolor och företagsekonomiska institutioner. På den punkten är jag helt enig med honom. Den ekonomiska och politiska eliten får även sin utbildning på till exempel juristutbildningar ("law schools"). Att jag avgränsar mig till ekonomerna är helt naturligt: först måste frågorna uppmärksammas i mitt eget hus (handelshögskolor och liknande) innan jag kan säga något om andra, där det kan finnas detaljer om lokala förhållanden som andra känner till bättre.

Jag har fått många tänkvärda reaktioner på min artikel, inte minst bland mina och Strannegårds professorskollegor i företagsekonomi runt om i landet. Några av dem har föreslagit att de frågor som jag pekar på är värda att diskutera vidare i samband med den årliga företagsekonomiska ämneskonferensen vid Uppsala universitet i höst. En sådan diskussion kan förhoppningsvis bidra till att uppfylla

artikelns syfte: nämligen att initiera en debatt om den studentkultur som råder på handelshögskolor och företagsekonomiska institutioner, och hur den på gott och ont påverkar dem som är en del av den.

Men det krävs också fortsatt forskning om hur och vad som formar samhällets eliter, till exempel genom studier av prestigefyllda handelshögskolor och andra ekonomiska utbildningsinstitutioner. Slutligen bör det påpekas att formandet av eliter aldrig fullt ut kan förstås utan att innefatta den vidare sociala kontexten i vilken den ingår. Det är därför det är så väsentligt att det även sker mer forskning av Sveriges ledarsamhällen, för att exempelvis förstå vilken syn på sig själva och sin omgivning som utvecklas bland de barn och ungdomar som växer upp i sådana miljöer.

Mikael Holmqvist “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“ Budgetdisciplinen kan urholkas

Det finns starka skäl att nu skattefinansiera en större del av de offentliga utgiftsökningarna än regeringen planerar.

Regeringens vårproposition tecknar en ganska ljus bild av det ekonomiska läget. Sverige är i en kraftig konjunkturuppgång. BNP växer cirka 4 procent i år och arbetslösheten är på väg ned mot lite över 6 procent 2017.

Konjunkturuppgången är bred med kraftiga ökningar av privat konsumtion, investeringar och export. Ökningen av den privata konsumtionen beror på starkt växande disponibla inkomster, vilket i sin tur kan förklaras av att låg inflation innebär betydande reallönestegringar. Den ökade efterfrågan eldas på av Riksbankens räntepolitik. En ytterligare faktor är ökad offentlig konsumtion till följd av flyktingmottagandet.

Den ekonomiska vårpropositionen aktualiserar två med varandra förknippade frågor: finanspolitikens inriktning och sysselsättningspolitikens utformning.

Finanspolitiken blir mer expansiv 2016–2017. Prognosen är underskott i de offentliga finanserna på 0,2 respektive 0,7 procent av BNP. Då har ändå inte de ökade statsbidragen till kommunerna räknats med. Budgetförsvagningen sker alltså i en kraftig konjunkturuppgång då det normala är att de offentliga finanserna förbättras.

Regeringens argumentation är att de höjda migrationskostnaderna är tillfälliga och därför kan lånefinansieras. Resonemanget ligger nära nationalekonomisk teori om så kallad *tax smoothing* (skatteutjämning). Tanken är att skatter alltid ger upphov till samhällsekonomiska effektivitetsförluster genom att minska drivkrafterna för arbete och att dessa förluster växer mer än proportionellt med högre skattesatser. Därför ska skattesatserna hållas så jämna över tiden som möjligt. En tillfällig utgiftsökning bör finansieras genom lån, vilket innebär ränteutgifter som får betalas genom lite högre skatt i all framtid, och inte genom en stor omedelbar skattehöjning.

Men det finns viktiga invändningar mot regeringens resonemang. För det första vet vi inte om migrationskostnaderna verkligen är tillfälliga. För det andra ställer en åldrande befolkning krav på permanent högre utgifter för vård och omsorg framöver. Enligt tax-smoothing-argumentet bör då skatterna redan nu höjas till en sådan nivå att de – om de sedan hålls kvar där – räcker för att finansiera de framtida utgifterna.

En tredje invändning gäller budgetdisciplinen. Efter den statsfinansiella krisen i Sverige under 1990-talet infördes ett mål om överskott i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel på 1 procent av BNP. Det målet har inte nåtts under senare år. Nu diskuteras i stället ett mindre ambitiöst balansmål, men enligt regeringens prognoser blir även det svårt att nå.

Jag ser en stor risk att budgetdisciplinen håller på att urholkas och därmed att uppställda budgetmål inte längre tas på allvar. Faran blir större ju mer minnet av 1990-talskrisen bleknar. Eftersom den svenska statsskulden är förhållandevis låg ger det inte några omedelbara problem, men det kan innebära att vi ger oss ut på ett sluttande plan där en utveckling mot svagare statsfinanser blir svår att bryta.

Mot denna bakgrund finns det starka skäl att nu skattefinansiera en större del av de offentliga utgiftsökningarna än regeringen planerar. Man bör då undvika att höja skatten på arbete, efter-som det försvagar drivkrafterna att arbeta. Bättre kandidater för skattehöjningar är återinförd fastighetsskatt och högre matmoms.

Den andra huvudfrågan gäller regeringens långsiktiga sysselsättningspolitik. Här betonar regeringen sina utbildnings- och arbetsmarknadspolitiska satsningar. Vårpropositionen aviserar också utvidgningar av rut-avdraget, traineejobb och yrkesintroduktionsanställningar för nyanlända, validering av utländska utbildningar och kompetenskartläggningar, mer resurser till SFI med mera.

Allt detta är välkommet men otillräckligt. Arbetslösheten kommer att öka igen när de nyanlända flyktingarna om cirka två år börjar komma ut på arbetsmarknaden. Det är mycket osannolikt att regeringen genom sina sysselsättningspolitiska åtgärder kan pressa ner arbetslösheten så att målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 nås. Det sker nog bara om arbetslösheten ökar kraftigt i övriga EU-länder.

Regeringens verktygslåda för att varaktigt minska arbetslösheten är dessvärre ganska tom. En belysande formulering i vårpropositionen är att ”regeringen avser att återkomma med förslag för att Sverige ska ta ytterligare steg mot att nå målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020”. En betydande minskning av arbetslösheten på sikt kräver förmodligen samverkan -mellan arbetsmarknadsparterna och regeringen i syfte att

tillskapa enklare jobb med lägre ingångslöner. Men inget i vårpropositionen talar för ett sådant omtänkande.

Faran är att regeringen i avsaknad av en långsiktig sysselsättningspolitik i stället kortsiktigt försöker reducera arbetslösheten genom en alltför expansiv finanspolitik. Den planerade försvagningen av de offentliga finanserna i nuvarande konjunkturuppgång kan vara ett första tecken på det. Kostnaden för en sådan politik är att möjligheterna att motverka framtida konjunkturnedgångar genom finanspolitiska stimulanser minskar.

Lars Calmfors professor emeritus i internationell ekonomi, forskare vid IFN och ordförande i Arbetsmarknadsekonomiska rådet. “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“Den omdömeslöse ministern

Kan man kräva att ett statsråd ständigt har koll på vem som befinner sig på samma tillställning? Nej. Däremot att han eller hon visar omdöme nog att på ett vettigt sätt hantera de situationer som uppstår om kollen brister.

Bostadsminister Mehmet Kaplan (MP) deltog alltså i en middag tillsammans med bland andra Ilhan Senturk, ordförande för Grå vargarna i Sverige. Organisationens medlemmar beskrivs som högerextremister, terrorister, neofascister och ultranationalister.

Till Aftonbladet säger Senturk att Mehmet Kaplan vet vem han är. Ändå satt Kaplan kvar under middagen.

På detta kan man ha olika synpunkter. Vad som lägger tung sten på bördan är ministerns reaktioner när historien uppdagas. I stället för att förklara sig, utveckla resonemanget och be om ursäkt går han till motangrepp. Via sin pressekreterare kallar han Expressens intervjupropåer för ”låg journalistik”. Först när medietrycket blir för stort tar han ordentligt avstånd – och då i form av ett pressmeddelande från MP.

Det är långt ifrån första gången som Mehmet Kaplan visar svagt omdöme. Han har uttalat att islamofobi är ett viktigt skäl till att unga ansluter sig till IS. Han har på DN Debatt skrivit att Säpo ”ägnar sig konsekvent åt att trakassera muslimer och bidrar aktivt till att underblåsa islamofobin”. Han har bjudit in den ökända antisemiten Yvonne

Ridley till riksdagen och sedan ursäktat det med ”bristande bakgrundskontroll”.

Och han har, efter Jyllands-Postens publicering av Muhammedkarikatyrerna, uttalat sig skandalöst lättsinnigt om rätten att kritisera religioner: ”Det handlar om en maktfråga, där en utsatt grupp provocerats och där man på förhand kunde förstå att de skulle känna sig kränkta. Då kan man inte komma dragande med yttrandefrihet.”

Mehmet Kaplan kan vara det statsråd som är måltavla för mest och grövst hat. Att i Sverige vara praktiserande muslim och makthavare tycks fortfarande vara ett oförlåtligt brott. Han utsätts regelbundet för de mest förfärande och vidriga beskyllningar och glåpord.

Men det motsäger inte att bostadsministerns agerande visar på ett mönster av frapperande dåligt omdöme.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

”Tillsätt kriskommission för arbetsmarknadsreformer”

“En ny verklighet. Svensk arbetsmarknad är oförmögen att inkludera marginalgrupper. Andelen av de arbetslösa som tillhör sådana grupper ökar snabbt. Vi behöver en arbetsmarknadskommission som tar fram förslag på hur svensk arbetsmarknad kan reformeras för att möta morgondagens utmaningar, skriver Annie Lööf (C).

Svensk ekonomi har tidigare utsatts för, och klarat, stora utmaningar. Efter en lång tid med försämrad konkurrenskraft, en allt mer reglerad arbetsmarknad och fastighetsspekulation drabbades Sverige under 90-talet av en djup finanskris. Som svar på denna tillsatte den dåvarande regeringen den så kallade Lindbeckkommissionen.

Kommissionen engagerade några av samhällets bäst lämpade experter och lyckades på några få månader ta fram 113 förslag på hur svensk ekonomi skulle kunna göras mer konkurrenskraftig. När nu Sverige återigen står inför mycket stora utmaningar, inte minst mot bakgrund av den stora migrationen och dåligt fungerande jobbintegrationen behöver vi ta ett omtag vad gäller den svenska arbetsmarknaden.

Vi behöver tillsätta en arbetsmarknadskommission, med kompetenta ledamöter och högt arbetstempo som kommer med konkreta förslag på hur svensk arbetsmarknad kan reformeras för att möta morgondagens utmaningar.

Svensk arbetsmarknad fungerar bra för den statistiska genomsnittspersonen: en 40,3-årig, inrikes född, man, med jobb och drygt 30 000

kronor i lön. Problemet är att många i dag lever i en annan verklighet än genomsnittspersonen.

Sverige har det högsta sysselsättningsgapet mellan utrikes och inrikes födda i EU. En stor grupp ungdomar slutar skolan utan fullständiga betyg och har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Personer med en funktionsnedsättning har nästan 70 procent högre arbetslöshet än andra. Och arbetslösheten för människor med kort utbildning är tre gånger så hög som för andra.

Svensk arbetsmarknad är oförmögen att inkludera så kallade marginalgrupper. Samtidigt ökar andelen av de arbetslösa som tillhör sådana grupper till nästan 80 procent de närmaste åren. Slutsatsen är enkel. Om ingenting görs riskerar hundratusentals människor att förpassas till ett nedbrytande och passiviserande utanförskap.

Ur det perspektivet är det mycket oroande hur reformtakten på det arbetsmarknadspolitiska området i princip har avstannat och hur tonläget från Socialdemokraterna och arbetstagarorganisationer har skruvats upp till rent oseriösa nivåer. Regeringen pratar om att de vill se fler jobb, men deras initiativförmåga för att verkligen förändra och ta sig an de utmaningar vi står inför är näst intill obefintliga. Istället för att försvara utsatta människors möjligheter till jobb, försvarar dagens socialdemokrati ett system.

När utanförskapet för utsatta människor växer är det ansvarslöst att som politiker gräva ner sig i de vanliga skyttegravarna. Då behöver man ta ansvar och visa handlingskraft. För att bryta politiska låsningar och möjliggöra snabba och viktiga reformer behöver en ny kriskommission tillsättas, en arbetsmarknadskommission.

Många av de lagar och regler som definierar den svenska arbetsmarknaden, däribland Las och MBL, tillkom under 1970-talet. Det var en tid som också såg förslag om att socialisera svenska företag genom löntagarfonder. Näringslivet präglades av storskalig industri och arbetsmarknaden såg tvåsiffriga nominella löneökningar ätas upp av en lika hög inflation. Det var, kort och gott, en tid som inte liknar den vi nu befinner oss i. Det finns goda skäl att göra ett omtag vad gäller den svenska arbetsmarknaden och anpassa den till nu rådande förhållanden.

En arbetsmarknadskommission bör tillåtas arbeta brett och förutsättningslöst. Några problem är dock uppenbara för alla, och förtjänar att analyseras grundligt.

1 Ökad trygghet. I dag är vissa anställda, ofta unga, helt utan trygghet, medan andra är inlåsta i jobb de inte trivs med. Jobb där ett missat sms kan avgöra din inkomst och där både tydlighet kring rättigheter och stabilitet allt för ofta lyser med sin frånvaro. Det är ett exempel på hur en bristande flexibilitet på arbetsmarknaden i stort, lett till att de grupper som har svagast ställning får bära en större börda. En i grun-den positiv flexibilitet hos vissa arbetsgivare förvandlas därmed till ett verktyg för att skapa stress och otrygghet på jobbet. Det är ohållbart och något som måste ses över.

Vi behöver också se till att fler kan skapa sin egen trygghet via kontinuerlig fortbildning. Med ett långt arbetsliv krävs möjligheten att ta ytterligare steg. De som står utanför arbetsmarknaden i dag har inte kraften att skapa sitt nästa steg. Därför behöver vi skapa en arbetsmarknad där möjligheten att klättra och utvecklas blir mycket bättre än i dag.

2 Anpassa regelverken till småföretag. Det är små och växande företag som i allt högre grad står för jobbskapandet. Storföretag har, och kommer fortsätta att ha, en mycket viktig roll att spela i svensk ekonomi. Men dagens arbetsmarknadsregler, som skapades i en tid då

storföretag var de dominerande aktörerna på svensk arbetsmarknad, hindrar framväxten av morgondagens jobb. Kombinationen av dåtidens arbetsmarknadsregler och dagens arbetsmarknad riskerar i längden Sveriges internationella konkurrenskraft. Det måste bli enklare och billigare för småföretag att anställa.

3 Sänkta trösklar. Den utveckling som tydligast utgör en akut utmaning för svensk arbetsmarknad är de senaste årens stora migrationsströmmar. Det tar cirka åtta år innan hälften av de nyanlända flyktingarna kommer i arbete. Än längre tid tar det innan de arbetar på heltid. Arbetslösheten för utrikes födda är tre gånger så hög som för inrikes födda. Den dåligt fungerande jobbintegrationen påverkar också andra delar av arbetsmarknaden. En stor del av de ungdomar som klarar sig dåligt i skolan har exempelvis utländsk bakgrund. Och att växa upp i en familj där föräldrarna inte arbetar riskerar, förutom den materiella nöd detta medför, att leda till att också barnen klarar sig sämre.

Allt detta, och mer därtill, kräver att reglerna på svensk arbetsmarknad synas i sömmarna så att fler, särskilt marginalgrupper, släpps in.

Svensk arbetsmarknad står inför stora utmaningar. De senaste årens migrationsströmmar har gjort tidigare skönhetsfläckar till akuta problem i behov av snabba och effektiva lösningar. Svensk arbetsmarknad bygger på regler utformade i en annan tid, där förutsättningarna skiljer sig markant jämfört med i dag. Nu krävs att en arbetsmarknadskommission tillåts utveckla den nuvarande modellen, för att anpassa den till morgondagens arbetsmarknad.

Annie Lööf, Partiledare Centerpartiet “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“Kaplan får kritik av statsministern

Bostadsminister Mehmet Kaplan (MP) får hård kritik från statsminister Stefan Löfven och flera andra sedan det avslöjats att han deltagit i en middag där bland andra en svensk ledare från högerextremistiska turkiska ”Grå vargarna” fanns med.

Enligt Kaplan bjöd den turkiska internationella företagarföreningen Tümsiads svenska avdelning in till middagen.

Med på middagen var Ilhan Senturk, svensk ordförande för den turkiska högerextrema organisationen Grå vargarna, samt Barbaros Leylani, tidigare vice ordförande i Turkiska riksförbundet. Leylani fick nyligen avgå efter att han i samband med ett torgmöte kallat armenier för ”hundar”, ropat ”död åt -armenierna” och hotat med att blod skulle flyta.

Middagen ska ha ägt rum under förra året men först under torsdagen blev Kaplans deltagande känt, och han fick snabbt kritik från flera håll, bland annat från statsminister Stefan Löfven:

”Som minister har man själv ett ansvar för att agera på ett sådant sätt att det aldrig råder några tvivel om vilka organisationer eller värderingar man företräder. Därför är det djupt beklagligt att Mehmet Kaplan hamnade i det sällskapet och han har förstått att han måste vara mycket noggrannare”, säger Stefan Löfven i ett skriftligt uttalande om Mehmet Kaplans val av middagssällskap.

På bilderna från middagen syns Kaplan sitta tre, fyra platser från Ilhan Senturk, som är svensk ordförande för den turkiska högerextrema

organisationen Grå vargarna, samt Barbaros Leylani, tidigare vice ordförande i Turkiska riksförbundet.

Även minister- och partikollegan Alice Bah Kuhnke är kritisk mot Mehmet Kaplan liksom Vänsterpartiets ledare Jonas Sjöstedt.

– Jag tycker att det är ytterst olämpligt att vi statsråd finns i sammanhang där extremister också finns. Det här ger oss anledning att se över våra rutiner när det gäller de middagar och inbjudningar som vi löpande får som statsråd, säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke till TT.

Mehmet Kaplan försvarar sig i ett pressmeddelande.

– Som gäst på en tillställning kan jag inte kontrollera vilka andra som är närvarande utan det måste organisationen som arrangerar tillställningen ta ansvar för, säger han.

Den förklaringen nöjer sig inte vänsterledaren Jonas Sjöstedt med:

– Jag tycker inte att svaren är helt kristallklara, han måste verkligen reda ut om han inte var medveten om vilka han åt middag med. Och den andra frågan, om han har träffat dem (Grå vargarna) vid något annat tillfälle, är helt obesvarad, säger Jonas Sjöstedt till TT.

Senare på kvällen sade Kaplan i en intervju i SVT:s Aktuellt att han tar tydligt avstånd från det som Grå vargarna står för och kallade dem för en organisation på den extrema högerkanten med fascistoida drag:

– Hade jag vetat om att den personen befann sig i lokalen då hade jag inte varit där, sade Kaplan också.

Grå vargarna är det högerextrema turkiska partiet MHP:s ungdomsorganisation och pekas i Turkiet ut för terrorism och hundratals mord.

Enligt en rapport från den ansedda tankesmedjan Hudsoninstiutet, som bland annat studerar internationella relationer, har även den turkiska internationella företagarföreningen Tümsiad, som bjöd in Kaplan, flera högerextremistiska aktivister som medlemmar och står det styrande AKP nära.

Juan Flores juan.flores@dn.se
Staffan Kihlström staffan.kihlstrom@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“Fakta. Mehmet Kaplan i tidigare blåsväder
I samband med Jyllands-Postens publicering av karikatyrbilder av profeten Muhammed 2006 sade Mehmet Kaplan som representant från Sveriges muslimska råd att man i Danmark gått över gränsen.

– Jag kan inte se någon yttrande-frihet råda i detta. Det är en provokation som inte går att stödja, sade han till tidningen Dagen.
2007 skrev han i en artikel på DN Debatt att Säpo konsekvent ägnar sig åt att ”trakassera muslimer och bidrar aktivt till att underblåsa islamofobin”.

I juli 2014 uppmärksammades Kaplan för att han jämförde svenska jihadister med svenska frivilliga i finska vinterkriget.
2011 bjöd han in antisemiten och terroristsympatisören Yvonne Ridley till riksdagen, och bad senare om ursäkt för att han ”brustit” i sin bakgrundskontroll. “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“Gott omdöme underskattad egenskap

Mehmet Kaplan agerar återigen omdömeslöst och är en belastning för regeringen. Han har varit i blåsväder förut, och borde ha lärt sig vikten av att inte beblanda sig med extremister. Ändå gör han det igen.

Kommentar

Gott omdöme är en underskattad egenskap. Det gäller människor i allmänhet och politiker i synnerhet. Politiken är full av svåra balansgångar och risker. Misstag kan ha ett högt pris. Det vet Mehmet Kaplan, för han har gjort misstag förut.

Han bjöd bland annat in Yvonne Ridley till ett seminarium i riksdagen 2011. Hon är kontroversiell, livligt kritiserad för antisemitism och islamistisk extremism. När det blev allmänt känt gjorde han avbön och sade att det var ett misstag.

Men han drog uppenbarligen inte tillräckliga slutsatser om vikten av att inte uppträda tillsammans med extremister.

När han blev minister gick han på middag med en företrädare för en våldsbejakande högerextrem turkisk organisation, känd för politiska mord. Och när han i onsdags fick frågor om detta så ville han inte svara, utan lät sin pressekreterare göra sig löjlig över frågan.

Men frågan var ingen struntsak, inget utslag av islamofobi eller politisk illvilja.

Det bevisas av kritiken från hans gröna ministerkollega, Alice Bah Kuhnke. Och det verifieras av Stefan Löfvens (S) beska uttalanden. Statsministern säger att det är ”djupt beklagligt att Mehmet Kaplan hamnade i det sällskapet och han har förstått att han måste vara mycket noggrannare”, i ett skriftligt uttalande. Hade det varit en struntsak hade uttalandet aldrig gjorts. Kaplan fick nu en offentlig näsknäpp av sin högste chef.

Det är lätt att se framför sig hur Löfven och hans partiledning muttrar och gnisslar tänder över denna egenproducerade skandal. De senaste veckorna har det blivit helt uppenbart att oppositionen inte kommer att fälla regeringen i förtid, om inget oväntat inträffar. Ekonomin går som tåget, och de har ett par år på sig att vinna väljarna. Då avlossar en miljöpartistisk minister ett skott i foten på sig själv och regeringen.

Visar det sig att han lämnat felaktiga uppgifter eller dolt något blir han sannolikt tvungen att avgå.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“ M vill begränsa välfärden

Moderaterna vill skära ned på bidragen till flyktingar och samtidigt göra begränsningar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget får skarp kritik av finansminister Magdalena Andersson (S). – Att kasta ut cancersjuka ur sjukförsäkringen för att finansiera flyktingmottagandet är helt fel väg att gå. Det är bara moderater som kan hitta på något sådant, säger hon.

I sin kommande skuggbudget kommer Moderaterna att föreslå en rad förändringar i de offentliga ersättningssystemen för flyktingar. Målet är att kraftigt få ned statens utgifter för bland annat boende för ensamkommande barn och föräldrapenningen.

Orsaken till besparingarna är att M befarar att kostnaderna i de offentliga ersättningssystemen riskerar att bli övermäktiga de närmaste åren på grund av det stora flyktingmottagandet. Enligt M finns det också risk för att allt fler långsiktigt hamnar utanför arbetsmarknaden.

– Att utanförskapet nu växer igen borde vara en varningssignal som vi tar på allvar, säger Ulf Kristersson (M), ekonomisk-politisk .

M vill därför se över reglerna för när nyanlända ska få rätt att fullt ut ta del av den svenska välfärden. Det handlar bland annat om efterlevandestöd för ungdomar, att begränsa hur många timmar med offentligt rättsbiträde som asylsökande får ha och när de nyanlända ska kunna kvalificera sig för garantipension.

– Låt oss införa en delvis ny princip. Full tillgång till välfärd får man när man arbetar i Sverige, när man har permanent uppehållstillstånd eller om man är svensk medborgare, säger Ulf Kristersson och tillägger:

– Vi är ett av få länder som har obegränsad rätt till juridiska biträden under asylprocessen. Vi vill sätta en gräns vid åtta timmar.

I sin skuggbudget föreslår M också att ersättningen i både a-kassan och i sjuk- och aktivitetsersättningen sänks. M vill även återinföra den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och införa en extra karensdag vid sjukdag 15 för att få ned de ökande kostnaderna för sjukpenningen.

– All erfarenhet säger att karens-dagar fungerar. De begränsar incitamenten att gå in i sjukförsäkringen, säger Ulf Kristersson.

Han är bekymrad över att rege-ringen i sin vårbudget inte tar tillräcklig höjd.

– Vi invänder mot att regeringen genomför reformer som har en långsiktig utgiftsökande effekt, säger Ulf Kristersson.

Finansminister Magdalena Andersson (S) håller inte med om den beskrivningen. Hon pekar på att regeringen genomfört en rad åtgärder för att minska flyktingmottagandet och att det även påverkar vilka kostnader som uppstår framöver.

Hon understryker också att regeringen redan tittar på några av de frågor som Moderaterna lyfter, till exempel kostnaderna för boende för ensamkommande barn och vilken tillgång till föräldraförsäkringen de nyanlända ska ha.

– Från regeringens sida tycker vi också att det är viktigt att på olika sätt sänka kostnaderna för flyktingmottagandet, säger Magdalena - Andersson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“ Fakta.

I onsdags presenterade rege-ringen sin vårbudget för 2016.

De närmaste veckorna kommer övriga partier att lägga fram sina budgetmotioner till riksdagen. Sista dag att lägga fram budgetmotioner är den 2 maj.

Riksdagen ska enligt planeringen rösta om vårbudgeten den 21 juni. “

TT-AFP

Svagare tillväxt i världsekonomin

BNP-utvecklingen för avancerade länder och tillväxtekonomier/ utvecklingsländer, med IMF:s prognoser för 2016 och 2017.

Källa: Internationella valutafonden, IMF

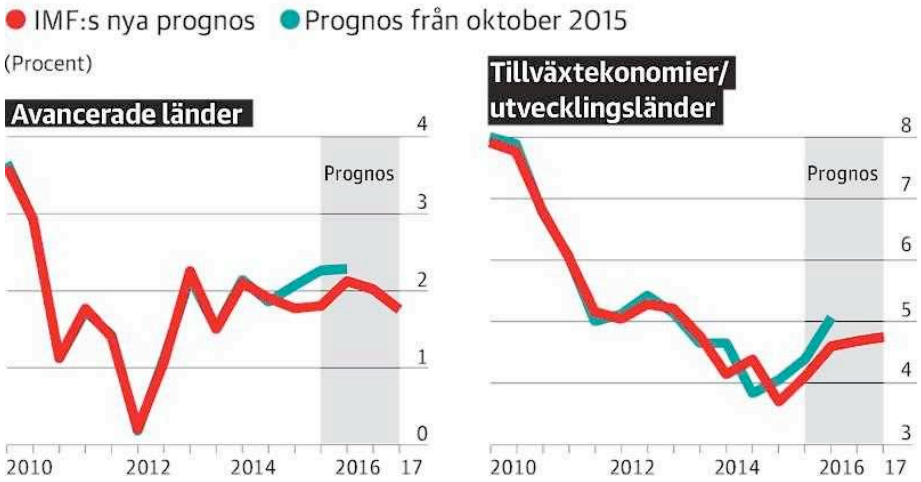

DN FREDAG 15 APRIL 2016

"Johan Schück: Global svaghet ger intryck av svensk styrka

I år växer Sveriges ekonomi snabbare än världsekonomin. Men det beror mer på global svaghet än på svensk styrka. Även om vi klarar oss bättre just ju, gäller omvärldens problem snart även oss.

Det går bra för Sverige, sade finansminister Magdalena Andersson när hon lade fram regeringens vårbudget. Årets väntade BNP-ökning på 3,8 procent ger oss en sjätteplats i världen, hävdade hon utifrån uppgifter i Financial Times.

Internationella valutafonden, IMF, gör också en gynnsam bedömning av Sveriges utsikter för 2016. I dess nya prognos för världsekonomin spås den svenska tillväxten bli 3,7 procent, vilket skiljer sig obetydligt från regeringens prognos.

Samtidigt räknar IMF med att den globala ekonomin växer med endast 3,2 procent i år. Sverige skulle alltså få en snabbare BNP-ökning än världen som helhet.

Magdalena Andersson kan sola sig i glansen när hon nu i veckoslutet deltar vid IMF:s och Världsbankens vårmöte i Washington. För en svensk finansminister är detta ett tillfälle som sällan återkommer.

När det gäller Sverige kan konstateras att BNP-ökningen blir långsammare under närmaste åren. Regeringen räknar med 2,2 procent under 2017. Därefter försvagas konjunkturen och ingen ny tillväxttopp är i nära räckhåll.

För världsekonomin går det troligtvis bättre än i år. Men IMF sträcker sig inte längre än till en väntad BNP-ökning på 3,5 procent under 2017. Det är fortfarande betydligt svagare än normalt.

Globalt är läget bekymmersamt, vilket också präglar de rapporter som har publicerats inför vår-mötet. Det finns en rad problem som tillresta finansministrar och centralbankschefer ska diskutera.

Tillväxtutsikterna för världsekonomin har mattat av under senaste halvåret, vilket återspeglas i IMF:s nya prognos (se grafiken).

Bedömningen är nu att BNP-ökningen blir lägre än tidigare väntat i de avancerade ekonomierna som USA och euroländerna.

Bland tillväxt- och utvecklingsländer är bakslaget stort för Ryssland med grannländer, liksom länder i Afrika såsom Nigeria. Samtidigt fördjupas den redan allvarliga recessionen i Brasilien, där ekonomin faller kraftigt i år.

De låga priserna på olja och råvaror förklarar en del, men inte allt. Exportländerna förlorar mer än nödvändigt på att deras ekonomier har fått bli så ensidigt beroende av några enskilda produkter. I flera av dem utgör korruption och ineffektivitet också svåra hinder.

Men inte heller de avancerade länderna, som oftast är råvaruimportörer, gynnas särskilt av situationen. Det kan bero på att de har andra problem som bidrar till en svag efterfrågan och därmed håller ner priserna, bland annat på olja.

IMF:s chefsekonom Maurice Obstfeld beskriver en komplex situation där Kina knappast längre fungerar som draglok för exporten från USA och Europa. Ingen annan har heller tagit över rollen, tvärtom har flera av de ledande länderna blivit mer inåtvända.

I USA visar sig detta med årets presentvalskampanj där politikerna tävlar i protektionistiska uttalanden. För Europa utgör flyktingkrisen en hämmande faktor, tillsammans med hotet om ett brittiskt EU-utträde. IMF-ekonomen varnar för att en nejseger i folkomröstningen skulle medföra internationella störningar.

Finansiella problem dröjer sig samtidigt kvar och utgör en hämmande faktor. Den privata skuldsättningen är hög på många håll, vilket dämpar hushållens konsumtion och företagens investeringar.

Bankerna i flera av euroländerna dras fortfarande med stora kreditförluster som hindrar ytterligare utlåning. De offentliga finanserna är också så svaga att regeringarna hindras från åtgärder – ökade utgifter eller skattesänkningar – som kan bidra till ökad efterfrågan.

Dessa problem är djupgående- och svårlösta. Även under kommande år får de dämpande effekt på tillväxten i Europa, samtidigt som man måste räkna med att konjunkturen börjar vända nedåt i USA.

För svensk del betyder det att omvärldens problem snart når även oss. Tillfällig överbryggning kan gå bra, men i längden klarar inte ett litet exportinriktat land att på egen hand hålla tillväxten uppe.

Därför blir vad som diskuteras vid vårmötet i Washington av stor betydelse. Särskilt viktigt är att euroländerna, som sammantagna är vår största handelspartner, kommer på rätt spår. Men ännu är det långt dit, vilket snart inverkar tydligt på Sverige.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“ Prisökningen fortsätter – men saktar in

Bostadspriserna fortsätter stiga till nya rekordnivåer, men ökningstakten har dämpats jämfört med i fjol. Samtidigt är det enligt Svensk mäklarstatistik inte tal om en inbromsning.

Bostadspriserna under mars månad följer den trend som gällt sedan börjat av året – de stiger. Men jämfört med prisökningstakten i fjol anas tecken på en dämpning.

Förra våren var prisökningarna på årsbasis mellan 15 och 20 procent på flera av de största marknaderna. Under hösten klev de till och med över 20 procent i Göteborg.

Men i mars i år steg priserna på bostadsrätter med 14 procent jämfört med mars i fjol. Villapriserna steg i snitt med 10 procent. Det är fortfarande höga tal, men en mer försiktig takt än under fjolåret.

– Det beror delvis på att förra våren var väldigt intensiv. Vi hade stora volymer och kraftiga prisökningar, säger Per-Arne Sandegren, analyschef på Svensk mäklarstatistik.

Även om också Sandegren ser en försiktig dämpning, tycker han att det är för tidigt att tala om att marknaden bromsar in.

Även Valuegards så kallade hox-index, som mäter prisutvecklingen på ett annat sätt än Svensk mäklarstatistik, pekar på en något försiktigare utveckling. På tolv månader har indexet stigit med 11,6 procent för bostadsrätter och med 11,9 procent för villor. Det är klart lägre ökningstakt än i höstas då indexen steg med 18–19 procent på årsbasis.

Valuegard påpekar att det är framför allt i Stockholmsregionen som priserna nu saktar in. Bostadsrätter steg med endast 0,1 procent mellan februari och mars och villor med 0,3 procent.

I Göteborg och Malmö steg indexet betydligt mer. Index för bostadsrätter steg med 1,1 procent i Göteborg och 2,2 procent i Malmö. Villapriserna steg med 2,8 respektive 3,1 procent.

Erik Olsson, ordförande för Fastighetsmäklarförbundet är inte förvånad. Priserna är så höga att det börjar bli väl dyrt för främst storstadsbor. I decennier har storstadsbefolkningen varit beredd att lägga i snitt 30 procent av sina disponibla inkomster på boendet. Med dagens prisnivåer kommer allt fler över den gränsen.

– Jag var förvånad över att priserna steg så mycket i fjol, men jag är inte förvånad över att de dämpas nu, säger han.

Lars-Erik Nykvist, vd för Fastighetsbyrån är mer försiktig och vill inte tala om ett trendbrott.

– Det är fortfarande väldigt höga siffror på årsbasis, säger han.

Nykvist vill inte spå den framtida utvecklingen, det finns alldeles för många faktorer som kan påverka priserna både uppåt och nedåt.

– Jag tror att de förändringar som sker på bostadsmarknaden kommer vara långsamma, säger han.

I storstäderna steg bostadsrätts-priserna i mars, jämfört med för mars i fjol, med som minst 8 procent i centrala Göteborg och som mest med 15 procent i Storstockholm. Villapriserna steg som minst med 8 procent i Stormalmö och som mest med 16 procent i Storstockholm.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

“Fakta

Svensk mäklarstatistik är ett bolag som ägs av Fastighetsbyrån, Svensk fastighetsförmedling och branschorganisationen Mäklar-samfundet.

Enligt Svensk mäklarstatistik steg bostadsrättspriserna i mars jämfört med 3 procent i Storgöteborg, och med 1 procent i Stormalmö och Storstockholm.

Priserna låg stilla i centrala Stockholm, steg med 1 procent i centrala Göteborg och med 3 procent i centrala Malmö.

Villapriserna steg i mars jämfört med februari med 1 procent i Storstockholm, 3 procent i Storgöteborg och i Stormalmö låg de stilla.

Källa: Svensk mäklarstatistik “

DN FREDAG 15 APRIL 2016

“ FI: 1 500 kronor mer i amortering med nya kravet

En tusenlapp i månaden - så mycket mer måste ett genomsnittligt ungt hushåll amortera om det tar ett bolån efter den första juni i år. För äldre hushåll rör det sig om 1 500 kronor mer i månaden, har Finansinspektionen (FI) räknat ut.

Andelen hushåll som tar nya bolån och som amorterar har ökat från drygt 40 procent år 2011, till 67 procent i fjol. Trots det anser FI:s chefsekonom Henrik Braconier att inspektionens amorteringskrav, som är tänkt att träda i kraft den 1 juni, behövs.

– Hade vi inte haft det här hotet om att kravet kommer, hade vi inte sett den positiva utveckling vi haft de senaste åren, sade han när FI:s årliga rapport om hushållens skulder presenterades på torsdagen.

Redan i dag är andelen som amorterar högst bland unga hushåll, de mellan 18 och 30 år. Men för att nå den amorteringstakt som FI vill uppnå, måste de amortera mer.

– De unga hushållen skulle i genomsnitt behöva amortera ungefär 1 000 kronor mer i månaden, sade Johan Berg, analytiker på FI.

Effekten skulle bli än större för hushåll i åldersgrupperna 31 till 50 år. Här handlar det i snitt om 1 500 kronor mer i månaden.

Årets undersökning, som bygger på uppgifter från i höstas, visar att hushållens skulder inte är ett stort bekymmer för bankerna. Även vid räntenivåer uppemot sju procent, är det endast enstaka procent av hushållen som inte kommer att kunna betala räntor och amorteringar.

Ändå är FI oroat. Den fara de ser är att högt belånade hushåll drar ner på övrig konsumtion när räntorna stiger.

– Det förvärrar den lågkonjunktur som vi ser framöver. Det är det vi oroar oss mest för, säger Braconier.

Rapporten visar också att trenden fortsätter: Svenska hushåll lånar allt mer i förhållande till sina inkomster. För hushåll med nya bolån steg den så kallade skuldkvoten, skulder i förhållande till inkomst, från 387 procent 2014 till 406 procent 2015; mer än fyra årsinkomster med andra ord. I Stockholm ligger kvoten i snitt på mer än fem gånger årsinkomsten.

I nästa vecka kommer FI:s styrelse klubba det slutliga detaljerna i amorteringskravet.

I maj kommer FI också att utveckla sin syn på ett skuldkvotstak, det vill säga hur många årsinkomster ett hushåll får låna.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ Skatt är den sanna girigheten

Det konstiga är inte att folk försöker få ner sin skatt utan att konsensus är att vi främst ska arbeta för den gemensamma potten. Och att detta är gott.

En glasmästare kommer hem för att se vad det är för fel på balkongdörrens immiga fönsterglas. Åldersskador konstateras, glaset måste bytas. Han påpekar att jag kan pröva att få ut det på hemförsäkringen. Det hade inte slagit mig men genast väcks en underbar tanke: någon annan kan betala mitt fönster! Försäkringsbolaget säger dock nej, men uppmanar mig att fråga bostadsrättsföreningen. Det hade inte heller slagit mig, men den underbara tanken väcks ånyo, innan jag besinnar mig. Månadsavgiften är redan absurt hög just på grund av denna allomfattande- frestelse: någon annan betalar.

I marxistisk anda skriver Joris Luyen-dijk (DN Kultur 11/4) att det inte är de enskilda individerna i finansvärlden det är fel på när de försöker minimera skatten, de är fångar i ett omoraliskt system som skapar den roffarmentalitet som Luyendijk anser det vara att vilja behålla sin egendom, i detta fall pengar.

Nog är det konstigt. I alla andra frågor där vi hade att fundera över männi-skors undvikande beteende skulle vi tänka på ett mer näraliggande system än den fria företagsamhetens för att förstå olusten i att regelmässigt fråntas merparten av det man tjänat ihop. Kan det vara något med skattesystemet? skulle vi tänka. Är det något med fenomenet tvångsindrivning av medel som är problematiskt på samma sätt som tvångsarbete är det? skulle vi undra med filosofen Robert Nozick.

I stället tänker vi att mer statligt tvång behövs och helst planekonomi för att människorna ska sluta med otyget att betrakta intjänade pengar som sina snarare än andras.

I tisdags publicerade Veckans Affärer ett öppet brev från Spotifys grundare Daniel Ek och Martin Lorentzon där de av olika skäl som gäller regleringar hävdar att de vid sin kommande utvidgning inte kan fortsätta verka i Sverige: ”I USA beskattas optioner för den anställde som inkomst av kapital med en skattesats på 15–20 procent, i Tyskland är nivån 25 procent. I Sverige räknas det i dag som inkomst av förvärvsarbete och beskattas således med 70 procent. I Sverige måste arbetsgivaren betala sociala avgifter på personaloptionens hela värdeökning. I USA är motsvarande kostnad 0.”

Det är rätt svårt att med etisk konsekvens redogöra för varför det är ondska och girighet att inte ge ifrån sig merparten av det man tjänar, om man inte samtidigt anser att staten äger sina medborgare och kan använda dem till det som för tillfället behövs, organtransplantation och annat. Ännu svårare blir det när man betänker att den som i godan ro sitter i en eka och metar är en rekorderlig medborgare som förstått livets verkliga värden och inte bidrar till statusjakt och hets. Inte det minsta girig, fastän han bara tänker på sig och inte på alla de behov som han underlåter att täcka där han sitter och vilar sig.

Det är alltså akten att inte dela med sig som anses förkastlig. Så fort man samlat ihop något ska man dela med sig, annars är man girig. Sådan är vår konsensus. Alla pengar tillhör egentligen alla, resten är omoral. Man kan fråga sig på vilka grunder den ståndpunkten blivit självklar. Att staten precis som fursten och hallicken med förorättad stämma påminner om hur mycket han gjort för en, att man inte skulle klarat sig utan honom, hur missunnsam och självisk man är fastän han varit så generös, är inte skälig grund. Det är försåt.

Grovt sett finns två sätt att se på skatt. Antingen som att staten har rätt till de pengar som finns och ackumuleras i landet, varpå den tillfälliga styrelsen med godtycklig välvilja avgör hur mycket var och en får behålla efter att resten portionerats ut på olika nyttigheter. Eller så ser man saken så, att staten ödmjukt ber medborgarna om medel för att de bedömt att vissa begränsade funktioner är förnuftigt att bekosta gemensamt. Mest sympatiskt vore förstås om dessa medel inte indrevs med tvång utan genom övertalning, och det måtte vara en rest från envåldets dagar att vi så lättvindigt godtar att det är kriminalitet att inte lämna ifrån sig delar av sin egendom, men ej att ta den.

Finansministrar kommenterar gärna reformförslag som sänker skatter med att vi ”inte har råd” eller att ”det kostar för mycket”. Språkbruket är avslöjande-: medborgarna arbetar egentligen för staten, så som de en gång arbetade för kungar och furstar. Att de får behålla sina pengar kan annars omöjligen kallas kostnad.

Ifall medborgarna fick bruttolönen utbetald varje månad och en räkning på skattebeloppet, med detaljuppgifter om vad pengarna gick till från bidrag och vård ner till tårtkalas och trossamfund, skulle vi snart inte gapa förundrat över företag och personer som försöker få ner summorna, utan förundras över hur det i modern tid kunnat förbli så att det högsta goda är att arbeta halva dagen åt samma instans som sitter på rätten till våldet, och därutöver ge den en femtedel av priset på nästan allt vi köper.

Det är sant att girighet orsakar skatte-planering, nämligen skatteverkets, som nitiskt samlar medel så att någon annan alltid kan betala.

Lena Andersson författare, skribent och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

”Därför fiskar vi röster i Indiska oceanen”

“ Fiske och röstfiske. Gångna tiders solidaritet har fortfarande betydelse och skapar fördelar för Sverige. Nästa gång någon frågar varför vi vill ta vara på chansen att bli medlem i säkerhetsrådet – den enda församling i världen som har legitimitet för att verka för global fred och säkerhet – ska jag svara ”Res till Seychellerna”, skriver Pierre Schori.

Det var en midsommarafton som ingen annan, varm som den skulle vara, men nu kryddad av berusande förväntningar: jag skulle fira den med den flicka som senare blev min hustru. Bara hon och jag.

Även tidsandan var het. Jag hade just börjat som Olof Palmes utrikespolitiske rådgivare, och jag kände draget av världspolitikens virvelvindar. Det kalla kriget kastade sin slagskugga över alla kontinenter, och vi låg kloss intill den ena supermakten och det ofria Baltikum. Kampen mot apartheid, kolonialismen i Afrika och västdiktaturerna Portugal, Spanien och Grekland pockade på solidaritet, medan USA förberedde sig för Vietnamkriget och general Pinochet att störta den folkvalde Salvador Allende i Chile.

Mitt i allt adrenalinframkallande solidaritetsarbete var det en lisa att denna afton få koppla bort omvärlden. Men i stället för en kärleksmiddag för två manade plikten mig att bjuda in en främling till bordet.

Han kom från en liten ö i Indiska Oceanen och företrädde en rörelse som få hade hört talas om. Han ville träffa ledaren för den regering som han hoppades mycket av, men tidpunkten var illa vald. Endast jag var tillgänglig, och ärendet var angeläget.

Frances Albert René kom från brittiska Seychellerna, som i århundraden hade lockat till sig utländska ockupanter, först fransmän sedan britter. Han hade sett hur andra rörelser hade tillkämpat sig självständighet och visste att Palmes parti solidariserade med befrielsekampen i Afrika.

Tillsammans med likasinnade hade han i exil 1962 bildat Seychelles People’s United Party (SPUP). Kampen skulle föras med fredliga medel, men utan internationellt stöd skulle oberoendet dröja.

Under middagen fick Maud och jag ta del av landets historia och den unge advokatens framtidsdrömmar. Det blev början till en långvarig relation. SPUP förde landet till självständighet 1976 och René blev president. Under hans regeringstid omvandlades det fattiga ön till en begynnande välfärdsstat med utbildning och sjukvård, pensioner och sjukförsäkring för alla. Analfabetismen och den värsta fattigdomen avskaffades. Landet proklamerade sig socialistiskt och alliansfritt och styrdes som en enpartistat fram till 1991. År 2004, efter 27 år vid makten och tre gånger segrare i demokratiska val, avgick den legendariske ledaren frivilligt.

Dryga 40 år efter midsommarkvällen befinner jag mig på Seychellerna, i dag ett land som beskrivs som ”en framgångssaga med utmaningar” av en utländsk diplomat. Med på resan var Jenny Andersson från ambassaden i Nairobi och UD:s havsrättsambassadör Lisa Emelia Svensson. Världsledande i naturvård lockade Seychellerna till sig 280 000 turister 2015, varav 2 600 svenskar, Med 130 mil till Somalia som

närmsta granne i Afrika och med 90 000 invånare på en landyta av 457 kvadratkilometer ger läget mitt i Indiska oceanen ändå Seychellerna en strategisk betydelse.

Mitt ärende är vår kandidatur till säkerhetsrådet. Våra länder har gemensamma intressen inom viktiga globala framtidsfrågor som berör hållbart fiske och havens tillstånd för att säkra framtida generationers överlevnad. Min resa handlar med andra ord både om fiske och röstfiske.

År 2012 kandiderade ölandet till FN:s säkerhetsråd, men trädde senare tillbaka för Etiopien. Seychellerna satsar fortsatt på tre områden inom ”marin säkerhet”: utveckling av blå ekonomi (= rättvis och hållbar utveckling av marina resurser), fred och stabilitet i Indiska Oceanen och kamp mot klimatförändringarna. Höjda havsvattennivåer hotar såväl nationens existens som tryggad färskvattenförsörjning

Allt fler länder med stor havsareal och långa kuster ställer sin tilltro till att marina resurser kan komplettera den ekonomiska utvecklingen. En aktuell WWF-rapport pekar på att om havets värde jämförs med ett lands BNP, skulle det vara världens sjunde största ekonomi. För Afrikas del är 38 stater av 54 kuststater, och mer än 90 procent av kontinentens import och export går via haven.

Sverige har blivit en tydlig röst inom EU och FN för hållbar utveckling av marina resurser. Våra värdar kände väl till Sveriges stora bidrag till den Gröna klimatfonden, och att vi tillsammans med Fiji tagit initiativet till att arbeta för genomförandet av FN:s hållbara utvecklingsmål om hav och marina resurser, det så kallade SDG14. En konferens äger rum i samband med World ocean day i juni 2017 på Fiji.

Utrikesministern Joel Morgan underströk värdet av samarbete mellan mindre och alliansfria länder. Sverige och Seychellerna kan utveckla konceptet blå ekonomi och knyta an det till en vidare säkerhetspolitisk agenda.

Till denna marina agenda hör kampen mot sjöröveri och droghandel samt exploateringen av havets resurser. Några få företag kontrollerar större delen av världshandel med fisk- och skaldjur. 13 företag kontrollerar cirka 40 procent av de främsta fiskebestånden. Fortfarande fiskas minst 15 procent av all världsfångst olagligt. Freden och kampen mot fattigdom och hunger är sammanlänkade med blå ekonomi – då det ger möjlighet att trygga såväl framtida livsmedels- som energiförsörjning

Jean Paul Adam, den första minister i världen med ansvar för såväl finanser, handel och blå ekonomi, ville samarbeta om utvecklingen av hållbart vattenbruk med fiskeförvaltning och bioteknik där Sverige har erfarenhet och innovativ teknik.

I vår strävan att utveckla en nation med värdighet och solidaritet inspireras vi av Sverige, menade vicepresidenten Danny Fauré. Som ett konkret exempel på detta nämnde han att år 2017 skulle man fira 20 år av äldrevård i hemmet, en reform som hämtats direkt från Sverige. Man ville nu gå vidare med att studera det svenska pensionssystemet.

Vårt program var intensivt, men ett möte hade särskild betydelse för mig och, jag anar det, också för mitt uppdrag: att träffa den nu 80-årige midsommargästen.

Den unge frihetsledaren från 1973 är i dag märkt av sjukdom, han tar mycket sällan emot utländska besökare. Men under vårt samtal i partiets Folkets hus utstrålade han kraft och närvaro: ”Jag glömmer aldrig mötet i Stockholm och den solidaritet som vi under åren fick av Olof Palme. Sverige var det första land som stödde oss i frihetskampen. Och i dessa tider med ökande motsättningar i världen behövs länder som Sverige”.

Så får gångna tiders solidaritet konkret betydelse och skapar nutida fördelar – och inte bara på Seychellerna.

Nästa gång jag får en fråga varför vi vill ta vara på vår chans att bli medlem av den enda församling i världen som har legitimitet för att verka för global fred och säkerhet och i vilken vi kan forma kreativa allianser för angelägna framtidsprojekt, ska jag svara ”Res till Seychellerna”.

Pierre Schori, fd statsråd (S) och FN-ambassadör “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ Skattebetalarna står för obetalda underhållsskulder

Antalet föräldrar som är skyldiga pengar för underhåll till sina barn har minskat de senaste åren. Men fortfarande är tiotusentals föräldrar skyldiga över 1,2 miljarder kronor i obetalt underhåll. En stor del av skulderna kommer aldrig att betalas.

När ett barn bara bor hos en av sina föräldrar ska den andra föräldern betala underhållsbidrag. Pengarna ska betalas i förskott varje månad och föräldrarna kan själva komma överens om summan utifrån barnets behov och den egna inkomsten.

Om föräldern som ska betala underhåll vägrar att göra det, eller inte har råd, så går staten in och betalar. Föräldern som tar hand om barnen får då upp till 1 573 kronor i månaden för varje barn. Det statliga bidraget kallas underhållsstöd, och den underhållsskyldige föräldern får en skuld till Försäkringskassan som baseras på inkomsten.

Men det är långt ifrån alla föräldrar som betalar av sina underhållsskulder och tiotusentals ärenden hamnar i stället hos Kronofogden. Efter skatter och studiemedel är underhållsstöd den största enskilda statliga skuldtypen.

– Det är så pass många som är underhållsskyldiga och beloppet blir därmed relativt högt jämfört med andra statliga skulder, säger Johan Krantz, controller på Kronofogden.

Kronofogden har för DN:s räkning sammanställt de totala skulderna avseende underhållsstöd. Sammanställningen visar att 37 489 personer har skulder hos Kronofogden eftersom de inte har betalat tillbaka för sina barns underhåll. Deras samlade skulder uppgår till över 1,2 miljarder kronor.

Det är en minskning sedan 2011, då 44 000 föräldrar var skyldiga 1,38 miljarder kronor. Även det totala antalet bidragsskyldiga har minskat under samma period, från 147 000 till 129 000.

– Vi tror att det beror på att fler föräldrar har barnen boende hos sig växelvis och delar på kostnaderna, säger Karin Honorato Dos Santos, verksamhetsutvecklare på Försäkringskassan.

Lagstiftaren tycker ändå att det fortfarande är alldeles för många som betalar sina barns underhåll via Försäkringskassan, och har därför sedan den första april genomfört flera regeländringar som alla syftar till att få föräldrarna att lösa betalningen sinsemellan utan att blanda in staten.

– Det är en spridd missuppfattning att om man separerar ska man vända sig till oss och få underhållsstöd. Men egentligen ska det bara ske om man inte kan sköta det själv, på grund av dålig ekonomi eller för att man inte kan komma överens, säger Karin Honorato Dos Santos.

Förhoppningen är att regeländringarna ska leda till att föräldrar betalar mer i underhåll än de lagstadgade 1 573 kronorna.

– Tidigare studier visar att 43 procent av barnen skulle kunna få mer i underhållsbidrag av föräldern än vad de i dag får i underhållsstöd, säger Karin Honorato Dos Santos.

Det skulle innebära att nästan 100 000 barn fick ett högre underhåll.

Underhållsskulderna hos de över 37 000 föräldrarna som finns hos Kronofogden skiljer sig kraftigt åt, många är inte skyldiga mer än några tusenlappar.

Men bland föräldrarna som är skyldiga mest pengar är beloppen betydligt högre. En sexbarnspappa boende söder om Stockholm är skyldig över 470 000 kronor. En niobarnspappa från Västsverige är skyldig 389 000 kronor i underhållsstöd, trots en deklarerad förvärvsinkomst på nästan en halv miljon kronor för 2014.

– Om man hamnar hos oss beror det oftast inte på att man inte vill betala, utan att man inte kan. Det kan bero på sjukdom eller arbetslöshet, säger Kronofogdens Johan Krantz.

Många av föräldrarna betalar av skulden genom att arbetsgivaren för över en del av lönen direkt till Kronofogden. Men DN:s genomgång visar att en stor del av skulderna aldrig betalas. Underhållsstöd har precis som de flesta andra skulder till staten en preskriptionstid på fem år.

Sammanställningen visar att sedan 2011 har över 922 miljoner kronor i underhållsstödsskulder preskriberats, alltså drygt 185 miljoner kronor i snitt varje år.

– Vår möjlighet att driva in skulder minskar över tid. Under det första året sker ofta en viss frivillig avbetalning och vi hittar utmätningsbara tillgångar. Men sedan trappas det av och då återstår bara löneutmätning, säger Johan Krantz på Kronofogden.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“ **1,2 miljarder kronor**
Drygt så mycket är svenska föräldrar totalt skyldiga staten för underhållsstöd.

Fakta. De är skyldiga mest

Man, 62 år, från Stockholms län. Pappa till totalt sex barn. Skyldig 471 000 kronor.

Man, 48 år, från Stockholms län. Pappa till totalt sex barn. Skyldig 405 000 kronor.

Man, 40 år, från Stockholms län. Pappa till totalt fyra barn. Skyldig 403 000 kronor.

Man, 46 år, från Göteborg. Pappa till totalt nio barn. Skyldig 389 000 kronor.

Man, 60 år, från Stockholms län. Pappa till totalt fyra barn. Skyldig 384 000 kronor.

Man, 52 år, från Stockholms län. Pappa till totalt elva barn. Skyldig 365 000 kronor.

Man, 46 år, från Stockholms län. Pappa till totalt sju barn. Skyldig 347 000 kronor.

Man, 60 år, från Stockholms län. Pappa till totalt sju barn. Skyldig 326 000 kronor.

Man, 39 år, från Stockholms län. Pappa till totalt fyra barn. Skyldig 317 000 kronor.

Man, 43 år, från Kalmar län. Pappa till totalt sju barn. Skyldig 316 000 kronor.

Totalt är 37 489 föräldrar skyldiga strax över 1,2 miljarder kronor i underhåll till sina barn. Skulderna preskriberas efter fem år, varje år preskriberas i snitt 185 miljoner kronor i underhållsskulder.

Fakta. Källa: Försäkringskassan

Underhållsbidrag. När ett barn bor hos endast en av föräldrarna, ska den andra föräldern betala underhållsbidrag.

Underhållsstöd. Om det inte fungerar med underhållsbidrag kan barnet ha rätt till underhållsstöd. Det är ett bidrag till barn vars föräldrar inte bor tillsammans. Underhållsstödet är högst 1 573 kronor per barn och månad, och betalas ut till den förälder som barnet bor och är folkbokförd hos. “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ Centerns sparförslag: Flytta ensamkommande barn

En snabb överflyttning av ensamkommande barn från hvb-hem till stödboenden. Så vill Centerpartiet minska kostnaderna för flyktingmottagandet. Partiet vill också införa tvåspråkiga skolklasser på försök.

Integrationsfrågorna är en betydande del i den vårbudgetmotion som Centerpartiet lägger fram om några veckor. Partiet är ensamt bland de borgerliga partierna om att stå fast vid huvuddragen i alliansregeringens migrationspolitik.

För att klara en fortsatt generös politik vill partiet spara på kostnaderna för mottagandet. Nyligen presenterades ett förslag om att införa en lånedel i nyanländas etableringsersättning. DN kan i dag berätta om ännu en del i Center-partiets skuggbudget.

Genom att fler ensamkommande barn placeras i stödboenden hoppas C-ledningen på besparingar på tio miljarder beräknat på fyra år.

– Det blir bättre boenden för barn, mer individanpassat. Då blir det också billigare och man kan också göra stora kostnadsbesparingar, säger partiledaren Annie Lööf.

Redan i januari ändrades reglerna så att det är möjligt att placera ensamkommande barn i stödboenden, men C tycker att det går för sakta. Nästa år ska 35 procent av ensamkommande med uppehållstillstånd bo i stödboenden, en andel som enligt C-förslaget snabbt ska öka till 60 procent.

Enligt Annie Lööf är en av orsakerna till att förändringen går trögt är att kommunerna inte får räkna in stödboenden i de överenskomna platserna med Migrationsverket.

– Här behöver regeringen göra en förändring i förordningen som gör det möjligt för kommunerna att räkna in stödboenden i sin kommunkvot. Då skulle den här boende-formen användas mer, säger Annie Lööf.

Centerpartiets beräkningar bygger, precis som regeringens budget, på Migrationsverkets prognos. För tillfället kommer ett 20-tal ensamkommande barn i veckan, färre än beräknat. Även med dagens låga nivåer räknar C med en avsevärd besparing.

För att underlätta nyanlända barns etablering i Sverige vill Centerpartiet genomföra några förändringar i skolan. C vill att elever i högstadieåldern ska tillåtas att fokusera på färre ämnen för att öka möjlig-heterna att få godkänt. Partiet föreslår också att tvåspråkiga klasser införs på försök.

– Det borde vara möjligt att exempelvis läsa matte på sitt modersmål samtidigt som man läser svenska. Eleverna måsta känna att de utvecklas, att de inte står och stampar på grund av språket, säger Ulrika Carlsson, Center-partiets talesperson i skolfrågor.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ Fakta. Afghanska barn största gruppen

Drygt 32 000 ensamkommande barn är just nu inskrivna hos Migrationsverket. Av dessa är barn av afghansk nationalitet den största gruppen. Den näst största gruppen är syrier.

Hittills i år har det anlänt knappt 1 000 ensamkommande barn till Sverige. Flertalet kom i januari. Under februari, mars och april har antalet ensamkommande barn minskat kraftigt.

Stödboenden är avsedda för barn och unga mellan 16 och 20 år. Aktuella för ett stödboende är unga med inget eller ett litet vårdbehov. Jämfört med ett hvb-hem är kraven på bemanning lägre. “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ M-ledaren riktar kritik mot Löfven

Statsminister Stefan Löfven (S) får kritik av moderatledaren Anna Kinberg Batra för att han undviker att svara på frågor om han har förtroende för bostadsminister Mehmet Kaplan (MP). – Vi måste få statsministerns förklaring, säger Kinberg Batra till DN.

När utrikesnämnden på fredagen sammanträdde på Slottet undvek statsminister Stefan Löfven, som hittills bara gjort ett skriftligt uttalande, att svara på journalisternas frågor om bostadsministerns agerande.

I det skriftliga uttalandet i torsdags sade Löfven att ”det är djupt beklagligt att Mehmet Kaplan hamnade i det sällskapet och han har förstått att han måste vara mycket noggrannare”.

Löfven kallade också till sig Mehmet Kaplan för ett samtal med bostadsministern som bland annat medverkat på en middag där Ilhan Senturk, svensk ordförande för den turkiska högerextrema organisationen Grå vargarna, deltog. Även den tidigare vice ordföranden för Turkiska riksförbundet, Barbaros Leylani, deltog. Leylani fick nyligen avgå sedan han på ett torgmöte kallat armenier för ”hundar” och ropat ”död åt armenierna”.

På middagen deltog också representanter för Milli Görüs som på svenska kallas Islamiska riksförbundets församling, en organisation med islamistisk ideologi.

– Jag tror att både svenska folket och medierna har fler frågor om det här som behöver besvaras. Och den som närmast ska göra det är regeringschefen Stefan Löfven, säger Anna Kinberg Batra.

Även Liberalernas ledare Jan Björklund vill ha fler svar från Kaplan. Någon misstroendeförklaring från de borgerliga partierna är dock ännu inte aktuell. Det anser däremot Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson.

”Riksdagen bör uttala misstroende mot statsrådet Kaplan”, skriver Åkesson på mikrobloggen Twitter.

En rundringning som SVT gjort till Miljöpartiets partidistrikt visar att 17 av 21 partidistrikt har förtroende för Kaplan.

Språkröret Åsa Romson försvarar sin minister.

– I sitt avståndstagande från de här grupperna så är Mehmet alla dagar i veckan väldigt tydlig med att han verkligen inte har något samröre och ser vilket enormt problem som de utgör för demokratin, inte bara i Turkiet utan också hur de sprider sig, säger Romson till SvD.

DN har varit i kontakt Kaplans pressekreterare som berättar att ministern under fredagen inte ville svara på frågor.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“Nyanlända elever ska kunna bli inkvoterade

Moderaterna vill tvinga kommunerna att bättre informera nyanlända familjer om vilka skolor de kan välja till sina barn. Om kommunerna inte sköter sitt uppdrag utesluter inte M lagstiftning.

Som en del av den blocköverskridande migrationsöverenskommelsen lämnade regeringens utredare i januari ett delbetänkande om hur kommunerna bättre ska kunna sprida nyanlända elever mellan olika skolor.

Utredarna föreslår att kommuner ska kunna göra undantag från reglerna om vem som ska få förtur till olika skolor. Avsikten är att nyanlända elever ska kunna kvoteras in på populära friskolor med högt söktryck och även kommunala skolor ska få göra särskilda undantag. De nya reglerna ska börja gälla från och med den 1 juli i år.

Trots att förslaget ingår i migrationsöverenskommelsen anser M att det inte räcker. M tycker att utredarnas förslag minskar individernas valfrihet och lägger makten över skolvalet hos kommunerna.

Därför vill M att kommunerna ska tvingas att bli bättre på att informera nyanlända familjer om vilka möjligheter de har att själva välja skola.

– Det är för mycket olikheter i möjligheterna att komma till en bra skola. Om man inte vet vilka skolor det finns att välja på och vilken undervisning som passar ens barn bäst så kan man inte använda den möjligheten, säger partiledaren Anna Kinberg Batra.

M vill införa vad man kallar för ”ett aktivt skolval”. Det innebär att alla kommunens invånare ska få tydlig information om vilka skolor det finns att välja på – både kommunala och friskolor.

– Kommunerna ska få en skyldighet att upplysa om vilka möjlig-heter som finns att välja skola. I dag ser det väldigt olika ut i olika kommuner. Vi vill att det aktiva skol-valet ska finnas i hela Sverige, säger Anna Kinberg Batra.

Hon tycker att detta i första hand är en fråga för kommunerna att lösa men är samtidigt inte främmande för att lagstifta.

– Det är bra om kommunerna själva går fram med det, annars utesluter jag inte att det behöver förändras på lagstiftningsnivå, säger Anna Kinberg Batra.

Hon medger att det finns en risk att skolor på olika sätt försöker undvika att ta in nyanlända elever eftersom det kan kräva extra resurser. Men hon understryker samtidigt att det redan i dag finns regler för hur skolplatser ska fördelas.

– Vi har ett skolsystem som vi finansierar gemensamt och det är därför det finns lagar och regler för vad som gäller. Det är därför som det är viktigt att valfriheten ska gälla alla, och vi har rätt att ställa krav på att det fungerar. Det är aldrig acceptabelt om vare sig en offentlig eller privat aktör skulle bryta mot den lagstiftning vi har, säger Anna Kinberg Batra.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se”

“ Fakta. Kraftig ökning av asylsökande i skolåldern

Enligt Migrationsverket sökte sammanlagt 53 882 barn i skol-åldern asyl i Sverige under perioden januari–november 2015.

Enligt SCB:s prognos kommer antalet barn i förskoleklass att öka med 9 procent år 2019.

Enligt samma prognos kommer antalet elever i grundskolan att öka med 19 procent under samma period. “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ Andersson säljer in koldioxidskatt

Finansminister Magdalena Andersson (S) försöker sälja in koldioxidskatt till andra länder under Världsbankens vårmöte i Washington.

Huvudargumentet är att det visst går att kombinera utsläppsminskningar med ekonomisk tillväxt.

– Det är viktigt att peka på de exempel vi har från Sverige, men även Norge och Finland som också var tidigare med koldioxidskatt, säger Magdalena Andersson (S).

I Washington talade Andersson på fredagen inför en grupp ministrar, forskare samt representanter för privata företag, organisationer, Världs-banken, IMF och OECD. Hon berättade bland annat att Sverige införde koldioxidskatt 1991 – och att BNP sedan dess har ökat med 60 procent samtidigt som de inhemska utsläppen av koldioxid minskat med 25 procent.

Men hon pratade också om det som är ett svensk sorgebarn i sammanhanget: utsläppen från transportsektorn.

– Det är en särskild utmaning.

TT “

DN LÖRDAG 16 APRIL 2016

“ Lavinartad ökning av kortbedrägerier

Dubbelt så många anmälningar om kortbedrägerier har kommit in till polisen de tre första månaderna jämfört med i fjol, rapporterar Ekot.

Antalet anmälningar om kort-bedrägerier har ökat lavinartat under årets tre första månader. Drygt 25 000 anmälningar om datorbedrägerier har kommit in vilket är en fördubbling jämfört med samma period i fjol. Merparten handlar om kort eller kreditköp i någon annans namn och som gjorts på internet.

– En uppgång på 100 procent jämfört med samma period förra året, det har jag aldrig varit med om tidigare, säger Jan Olsson förundersökningsledaren vid polisens nationella bedrägericenter, till Ekot.

Enligt polisen är orsaken flera stora dataintrång under förra året där kortuppgifter kommits över och sedan sålts vidare.

Redan 2015 ökade anmälningarna om kortbedrägerier med 60 procent jämfört med föregående år.

Enligt Jan Olsson är det i princip omöjligt att som enskild konsument skydda sig mot stölder av kortuppgifter vid dataintrång och man bör därför vara rädd om sina kortuppgifter.

Ebba Thornéus ebba.thorneus@dn.se “

DN SÖNDAG 17 APRIL 2016

”Skolans språkkris riskerar Sveriges konkurrenskraft”

“ Ny undersökning. Andelen elever som läser moderna språk minskar i grund- och gymnasieskolan. Dessutom utbildar sig mycket få till språklärare trots en väntad stor brist de närmaste åren. För att rädda flerspråkigheten i Sverige bör det bli obligatoriskt med -moderna språk i högstadiet, skriver Bo Jansson, Lärarnas riksförbund.

Vi lever i en internationell och globaliserad värld. Vikten av att kunna flera språk ökar. Om Sverige ska vara konkurrenskraftigt, om företagen ska växa, om vi ska bygga broar mellan människor från olika kulturer och öka vår förståelse för andra nationer, räcker det inte enbart med engelska.

Paradoxalt nog tycks utvecklingen av språkkunskaperna i Sverige gå åt rakt motsatt håll – mot färre språk. Förutom i engelska, sjunker språkkunskaperna och språkens status i den svenska skolan och andelen elever som läser andra främmande språk än engelska minskar i allt snabbare takt. Samtidigt finns det oerhört få som vill utbilda sig till lärare i moderna språk och mer än varannan yrkesverksam språklärare har övervägt att lämna yrket.

Detta visar en ny undersökning från Lärarnas Riksförbund *”Språk – så mycket mer än engelska”* som har gjorts bland landets yrkesverksamma språklärare samt svenska företag.

Andelen elever som läser moderna språk minskar i grund- och gymnasieskolan. Var tredje niondeklassare läser inte moderna språk. Visserligen väljer nästan 80 procent av eleverna ett moderna språk i årskurs 7 men av dessa elever hoppar alltför många senare av sitt språkval.

Det har också blivit ovanligt att läsa högre språkkurser i franska, tyska och spanska i gymnasieskolan. Språkens ställning upplevs inte heller som särskilt stark i skolan. Över hälften av gymnasielärarna uppger att språkutbudet på den egna skolan har minskat då det ofta är språk som får ge vika inför skolornas nedskärningar.

Höstterminen 2015 fanns det sammanlagt 16 personer som var antagna till ämneslärarutbildningen år 7–9 i något av språken tyska, spanska och franska samtidigt som det behövs cirka 5 700 lärare de närmaste 13 åren. Om söktrycket inte ökar drastiskt saknar vi alltså ett stort antal lärare i moderna språk. Antal antagna till ämneslärarutbildning mot gymnasieskolan är något högre men räcker knappt att täcka behovet i själva gymnasieskolan.

Över 60 procent av de tillfrågade lärarna som undervisar i moderna språk i dag har övervägt att lämna läraryrket under de senaste tre åren. De är missnöjda med lönen, hög arbetsbelastning samt brist på fortbildning. 85 procent säger att de har behov av ökad fortbildning i sitt språk för att kunna känna sig tillfreds med sin undervisning.

Mer än varannan lärare ställs inför absurda undervisningssituationer då de behöver undervisa grupper där det finns elever från olika steg, nivåer eller årskurser vilket försvårar undervisningen, påverkar lärarnas arbetsbelastning och givetvis själva språkinlärningen.

Undervisningstiden räcker heller inte alltid till. Över hälften av gymnasielärarna uppger att de fått för få antal timmar i sitt ämne i förhållande till de mål som eleverna ska uppnå under kursen.

Men moderna språk behövs på den svenska arbetsmarknaden. Företagen blir allt mer internationella och Sveriges ekonomi allt mer exportberoende. Nära 30 procent av de intervjuade medelstora och stora företagen uppger att de har tjänster där språkkunskaper utöver svenska och engelska är ett krav vid rekryteringen. Företagen anser att det är svårt att rekrytera personer med rätt språkkompetens.

Tyskland, Frankrike, Belgien med flera är viktiga för våra exportföretag. Dessa länder står för en tredjedel av den samlade exporten. Vill vi titta framåt behöver vi vara beredda på Afrikas frammarsch.

Givetvis sker inte språkundervisning i skolan bara för exporten och företagens intresse. Språk berikar livet. Men det är argument som inte tyvärr räcker för att statsmakterna och näringslivet ska bry sig. Kanske bryr de sig när de inser att vi håller på att gräva vår egen grav med allt snävare utblick och mindre språkkunskaper?

Frågan som behöver väckas är om det inte borde bli obligatoriskt att läsa ytterligare ett främmande språk i skolan – och dessutom börja tidigare. Något radikalt annorlunda måste göras om vi vill rädda flerspråkigheten i Sverige.

För att vi ska kunna vända utvecklingen föreslår Lärarnas Riksförbund följande:

Moderna språk bör göras obligatoriskt i högstadiet och möjligheten att komma i kontakt med moderna språk bör ges redan från årskurs 4. Dels för att förmågan att lära sig nya språk är mycket hög fram till puberteten och dels för att det blir en naturlig övergång till språkstudier på högstadiet. Det som skiljer moderna språk från alla andra ämnen i grundskolan är att eleven kan välja bort dessa studier till förmån för andra alternativ och att eleven i princip när som helst har rätt att avbryta sina språkstudier. Ett obligatoriskt språkval kräver att lärare får rätt förutsättningar i sitt uppdrag och kan anpassa undervisningen efter elevernas olika behov. Det är angeläget att insatser och stöd i språk sätts in i mycket tidigare skede än i dag så att alla elever kan läsa moderna språk samtidigt som de kan nå målen i svenska och engelska.

Språklärarnas fortbildning måste garanteras. Staten måste ta övergripande ansvar för språklärarnas fortbildning. Varje språklärare måste garanteras fortbildning som delvis ska ske i målspråkslandet, vilket är en förutsättning för att upprätthålla ett språk.

Samtliga huvudmän måste uppvärdera lärarlönerna om språkläraryrket ska stå sig i konkurrensen. Även staten kan bidra genom att ge förmånligare studiefinansiering, till exempel i form av särskilda utbildningsbidrag, avskrivning av studielån med mera.

Gymnasieskolan bör återgå till en reglering som innebär att en gymnasiepoäng motsvarar en garanterad undervisningstimme, det vill säga en 100 poängskurs ska motsvara 100 undervisningstimmar. Elevernas rätt till kunskap måste garanteras.

Meritvärdessystemet bör utvärderas. Meritpoängen i dagens system verkar inte tillräckligt främja lärandet av fler moderna språk eller studier på mer avancerad nivå. Det är därför angeläget att göra en utvärdering för att se över meritvärdessystemet.

Kräv ytterligare främmande språk som behörighet. Många kvalificerade utbildningar förutsätter att studenter kan fler främmande språk än engelska. Det meritvärdessystem som infördes för att främja studier på avancerad nivå på gymnasiet har inte haft tillräcklig effekt. Det vore därför rimligt att för ett antal kvalificerade utbildningar kräva ytterligare språk än engelska som behörighetskrav.

Bo Jansson, ordförande, Lärarnas Riksförbund “

DN SÖNDAG 17 APRIL 2016

“ L ställer krav på slopade bostadssubventioner

Liberalerna vill avskaffa de nuvarande bostadssubventionerna. Det kravet tänker L framföra i de pågående bostadssamtalen med regeringen. – För oss kommer det här att vara en av de bärande delarna som vi vill se i en uppgörelse, säger Erik Ullenhag (L).

Sedan i februari pågår förhandlingar mellan regeringen och oppositionen, utom Sverigedemokraterna, om att hitta blocköverskridande lösningar för bostadspolitiken. Finansminister Magdalena Andersson (S) har gjort klart att alla frågor utom fastighetsskatten ligger på bordet. Målet är att samtalen ska avslutas före sommarsemestern.

Nu går Liberalerna ut och begär att samtalen leder till att de statliga bostadssubventionerna avskaffas. Det handlar i första hand om det bostadspaket på cirka sex miljarder kronor som regeringen lanserat men också om att det inte ska in-föras några nya subventioner.

– En regering som vill få en överenskommelse över blockgränsen måste inse att det handlar om att ge och ta. För oss kommer det här att vara en av de bärande delarna som vi vill se i en uppgörelse, säger Erik Ullenhag (L), ekonomisk-politisk talesperson.

Liberalerna vill att pengarna från bostadssubventionerna i stället ska användas till att finansiera en sänkning av den så kallade flyttskatten. Dessutom vill L bygga ut bostadsbidragen för att fler ska kunna ta sig in på bostadsmarknaden.

– Det är ett klokare sätt att ge pengar direkt till individen än att i princip stoppa dem rakt ned i fastig-hetsägarnas fickor, säger Erik Ullenhag.

Enligt Erik Ullenhag innebär Liberalernas krav inte att partiet tänker lämna bostadssamtalen om man inte får igenom sin önskan.

– Man ska vara försiktig med att vara ultimativ. Liberalernas ingång är att vi är beredda att vara med i en bred uppgörelse under förutsättning att den ger effekt på bostadsmarknaden. För oss är det här en väsentlig del i finansieringen av andra saker som vi vill genomföra, säger han.

Han tillägger att förslaget om slopade bostadssubventioner inte är förankrat med övriga allianspartier. Moderaterna har tidigare uttryckt en liknande skepsis mot regeringens subventionspaket.

– Jag är ganska övertygad om att alla fyra kommer att ha samma budskap i den delen, säger Erik Ullenhag.

Finansminister Magdalena Andersson (S) är skeptisk till utspelet från Liberalerna.

– Att ta bort investeringsstödet skulle minska bostadsbyggandet. Regeringens ambition är i stället att öka bostadsbyggandet. Det är känt att Liberalerna är negativa till investeringsstödet och de får lyfta in sina ståndpunkter i samtalen. Vi vill inte förhandla genom medierna, kommenterar Magdalena Andersson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“ Fakta.
Bostadssamtalen mellan regeringen, allianspartierna och Vänsterpartiet inleddes i februari.
Målet är att nå en bred överenskommelse om bostadspolitiken.
Finansminister Magdalena Andersson har sagt att hon vill nå en uppgörelse senast i juni. “

DN SÖNDAG 17 APRIL 2016

“ Biståndsministern: Låt flyktingar försörja sig själva

Akutinsatserna för flyktingar får inte tränga ut det förebyggande arbetet. Det är nödvändigt att försöka hindra uppkomsten av fler konflikthärdar, säger biståndsminister Isabella Lövin (MP) från Världsbankens vårmöte i Washington.

– Katastrofarbetet är nödvändigt som världen ser ut. Men det är som att sätta plåster på blödande sår, framhåller Isabella Lövin.

Hon har just diskuterat dessa frågor i en panel med bland andra FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon, Världsbankschefen Jim Yong Kim och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.

Genomsnittstiden för ett flyktingskap är 17 år, ofta utan rättigheter och möjligheter till jobb eller utbildning, påpekar Isabella Lövin. Det är en ohållbar situation, även om FN-organ och andra biståndsgivare liksom ideella organisationer försöker komma till hjälp:

– Detta arbete är tänkt att vara kortsiktigt och bygger på att flyktingarna snart ska kunna återvända till sitt hemland. Men allt oftare har detta visat sig omöjligt.

Det gäller inte enbart Syriens grannländer som Jordanien, Libanon och Turkiet. Även på andra håll sitter flyktingar fast i läger:

– Jag besökte nyligen ett flyktingläger i Kenya där det bor 350 000 somalier, berättar Isabella Lövin.

Hon tillägger att flyktingarna måste ges möjlighet att bygga upp en ny tillvaro, främst inom de länder där de nu lever.

– I Jordanien pågår biståndsinsatser för att integrera flyktingarna, bland annat för att de ska kunna få jobb och försörja sig själva. Det är ingen enkel uppgift, men mottagarlandet kan också se ett intresse i att flyktingarna kommer ur sin sysslolöshet, betonar Isabella Lövin.

Hon ser det också som en möjlighet för människor att upprätthålla sin värdighet. Att i längden vara beroende av andras stöd är inte till nytta för någon. Faran ökar för att lägertillvaron ska föda desperation som leder till nya våldsamma konflikter:

– Viktigast nu är att det förebyggande arbetet inte trängs ut. När vi går med och hjälper flyktingar är det, på sätt och vis, redan för sent. Nya sådana situationer måste i möjligaste mån förhindras.

Hur detta ska gå till är ingen enkel sak. Men Isabella Lövin nämner Somalia som exempel. Där har det rått inbördeskrig och kaos sedan början av 1990-talet. Men nu pågår försök att samla olika krafter till gemensamma tag:

– Det gäller att få alla viktiga grupper att känna att de sitter med i förarsätet. I Somalia ska det även hållas val senare i år, även det blir genom elektorer.

Isabella Lövins förhoppning är att liknande konfliktlösningar ska kunna göras i andra konflikthärdar. Det gäller också att upprätthålla biståndet till de fattigaste länderna och försöka hindra samhällskollapser där:

– Sverige håller hårt på att den del av Världsbankens resurser som är biståndsmedel ska gå till det egentliga syftet. När det gäller stödet till

medelinkomstländer som tar emot många flyktingar, till exempel Jordanien, så ska det ske i form av fördelaktiga lån.

Världsbankschefen Jim Yong Kim sade nyligen i en intervju med DN att biståndet till de fattigaste länderna har blivit lidande genom flyktingkrisen. Han förklarade att det därför förbereds en ny finansieringsform för att stöda kampen mot epidemier och pandemier som ebola och zika.

Frågan till biståndsministern blir nu om Sverige ska delta i detta.

– Det är för tidigt att ge besked om. Vi gör redan insatser genom andra kanaler som Världshälsoorganisationen, WHO, och andra FN-organ, svarar Isabella Lövin.

Resurserna är knappare, beroende på att svenska biståndsmedel används för att finansiera inhemskt flyktingmottagande, medger hon – och betonar samtidigt att Sverige redan tar ett stort ansvar:

– Vi är redan stora bidragsgivare till Världsbanken och måste koncentrera resurserna där de gör mest nytta, säger Isabella Lövin.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“Fakta. Världsbanken.

Håller tillsammans med Internationella valutafonden, IMF, vårmöte i Washington. Dit kommer världens biståndsministrar, liksom finansministrar och centralbankschefer.

Världsbanken har 189 medlemsstater och verksamhet i 120 länder. Målet är att fram till 2030 att minska fattigdomen, så att högst tre procent av världens befolkning lever på mindre 1:90 dollar per dag.

Chef för Världsbanken sedan 2012 är Jim Yong Kim, en amerikansk läkare med sydkoreanskt ursprung. “

DN SÖNDAG 17 APRIL 2016

“ Frågetecken kvarstår i tysk brunkolsaffär

Avgörandet närmar sig. Vattenfalls styrelse träffas i dag för att diskutera försäljningen av sina tyska brunkolstillgångar till det tjeckiska holdingbolaget EPH. Frågetecken finns dock kvar. Berlin.

Alla utgår från att tjeckiska EPH är den enda kvarvarande budgivaren när Vattenfall vill sälja.
Holdingbolaget med säte i Prag har vuxit i rekordfart sedan det bildades 2009 av den i dag 40-årige juristen Daniel Kretinsky. EPH kontrollerar fler än 50 energibolag runt om i Europa med sammanlagt 12 000 anställda. I Vattenfallaffären är Kretinsky uppbackad av Tjeckiens rikaste man Petr Kellner som gjort sig en förmögenhet på privatiseringarna efter kommunismens fall. EPH äger redan Mibrag, den tredje största brunkolsaktören i Tyskland efter RWE och Vattenfall.
Vattenfalls kraftverk och dagbrott ligger i Lausitz-området vid den polska gränsen. Kommunpolitikerna i Lausitz vill ha EPH som ny ägare eftersom man tror det betyder en fortsatt satsning.
Av samma anledning är miljöorganisationerna emot. I Sverige har röster inom Miljöpartiet höjts mot en försäljning, även Vänsterns partiledare Jonas Sjöstedt är emot.
Affären kan också stupa på priset.
Dagens styrelsemöte är omgärdat av hemlighetsmakeri, uppgiften att det ska äga rum denna söndag är hämtad från tyska tidningar. Vattenfall bekräftar inte.
– Datum för styrelsemöten är inget vi kan kommentera, skriver presschefen i ett mejl.
Jan Lewenhagen jan.lewenhagen@dn.se “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

”Viktigt informera om försöken att manipulera”

“ Riga. Här i Riga ligger Sveriges nya vapendragare i försvaret mot Rysslands psykologiska krigföring. DN har besökt Natocentret Stratcom i Lettland. – Informationsoperationer är mycket kraftfulla. Vanliga medborgare måste förstå vad som pågår, säger centrets direktör Janis Sarts.

Natos center för strategisk kommunikation, Stratcom, ligger centralt i Riga, som en utpost mot öster. Centret har en vaktkur som vi måste passera, bemannad av lettisk militär. Även inne i den nyrenoverade byggnaden är säkerheten rigorös med elektroniska dörrlås överallt. Men här är militärerna i minoritet. I stället är huvuddelen av dem som arbetar här forskare, tidigare journalister och tjänstemän från olika länder.

– Det händer mycket på informationsarenan i Östersjöområdet. Det finns flera aktörer som använder propaganda och andra metoder för att påverka och underminera de politiska processerna i våra länder, förklarar centrets direktör Janis Sarts.

I Sverige förbereder just nu justitiedepartementet ett regeringsbeslut om att gå med i centret (se artikel här intill). Men redan i dag pågår en viss samverkan genom Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap, MSB. Och när en dörr öppnas på glänt avslöjar en svensk flagga på ett sammanträdesbord att viktiga svenska besökare väntas hit senare under dagen.

– Vi är glada att se Sverige bli del av centret. Det viktiga är att öka medvetenheten om att propagandan och informationsoperationerna är mycket kraftfulla, och blir det än mer. Även vanliga medborgare måste förstå vad som pågår, understryker Janis Sarts.

Finland har gått före Sverige och är det första av Natos partnerländer som anslutit sig till centret.

– Det var ett beslut av finska utrikesministeriet. Det fanns en känsla av att det var så mycket förvrängd och felaktig information som gick runt att vi måste förstå fenomenet bättre, berättar Antti Sillanpää, Finlands företrädare här.

Själva startskottet för grundandet av Stratcom var Rysslands annektering av Krim i mars 2014 och den fortsatta krigföringen i Ukraina. De tre baltiska länderna hade länge utan framgång varnat sina västliga grannar inom både EU och Nato för ryska överraskningar.

Janis Sarts var tidigare statssekreterare i Lettlands försvarsdepartement:

– En personlig lärdom är att politiska ledare väljer fakta baserat på hur de vill att världen omkring dem ska se ut. I stället för att faktiskt acceptera det som verkligen sker.

Den lettiska forskaren Elina Lange-Ionatamishvili vid centret förklarar:

– En del av våra allierade såg händelserna i Ukraina som separata, sporadiska händelser. Men vi visade att de i själva verket är ett helt system som utvecklats noggrant av Ryssland och som nu tillämpas.

Centrets slutsats är att annekteringen av Krim var finalen på ett långsiktigt, undergrävande, ryskt arbete. De ryska militärteoretikerna S G Chekiniv och S A Bogdanov skrev redan före Krim: ”Den nya generationens krig kommer att domineras av information och psykologisk krigföring.”

Den ryska ockupationen och övertagandet av Krim har fått många etiketter i väst: hybridkrig, ”gröna män”, sjätte generationens krigföring, informationskrig och framtidens krig. Stratcom föredrar den ryska termen: den nya generationens krigföring.

– Nyheten är att det ofta inte ens behövs några militära aktioner, utan kriget kan i huvudsak äga rum på informationsslagfältet. Öppningsfasen kan pågå i flera år, till och med årtionden. Det gäller då att bereda en bördig jordmån för informationskampanjer. Jordmånen i Krim förbereddes under minst 25 år, säger Elina Lange-Ionatamishvili och fortsätter:

– När marken är beredd är det enkelt att påverka människors hjärtan och sinnen. Man skaffar sig inflytande eller undergräver ett lands kurs mot den euro-atlantiska gemenskapen. Slutfasen är mycket kort. Då sätts den militära komponenten in för att slå ned de motståndsfickor som eventuellt kan finnas kvar.

Försöker inte alla stormakter, även USA, påverka andra länder. Vad är så speciellt med Ryssland?

– I det demokratiska väst spelar man mer eller mindre efter reglerna. Västliga regeringar kan ställas till svars av medborgarna. USA:s olika stiftelser och institutioner företräder ibland motstridiga intressen och politiska åskådningar som tävlar med varandra. I Ryssland är makt, ekonomi och medier koncentrerade. Även icke-statliga organisationer verkställer Kremls agenda. Ryska regeringen spelar inte enligt reglerna, svarar Elina Lange-Ionatamishvili.

Enligt Putinregimens berättelse är Ryssland av i dag en missförstådd supermakt som utgör en nödvändig motvikt mot västvärlden. I väst har ”traditionella värden” tillåtits att förfalla. Västländerna agerar hycklande i den internationella politiken och deras ledare och myndigheter är inte att lita på.

Olika delar av den ryska berättelsen ska tilltala ryskspråkiga minoriteter i olika länder, invandrarfientliga och extremistiska rörelser till både höger och vänster samt grupper som traditionellt är skeptiska till etablerade sanningar.

Budskapen förstärks genom ensidig och ibland falsk nyhetsrapportering i ryska statskontrollerade medier. Därutöver arbetar ”trollfabriker” med anställd personal som på sociala medier som Twitter och Facebook uppträder under en mängd olika falska identiteter. Trollen påverkar debatter i sociala forum genom att prisa Putinregimen och ifrågasätta och angripa meningsmotståndare.

Ryssland har en lång tradition av avancerat militärt tänkande, ett arv som förvaltas av generalstabschefen Valerij Gerasimov. Enligt honom består en konflikt av sex faser. Där kombineras politiska och diplomatiska påtryckningar, ekonomiska sanktioner, organiserandet av politisk opposition samt andra icke-militära medel med den slutliga användningen av militär makt.

– Av de sex faserna i en konflikt som Gerasimov beskriver så pågår informationsoperationer i alla faserna. De pågår alltså konstant, säger Janis Sarts.

Han påpekar att de baltiska staterna sedan flera år utsätts för rysk påverkan och stöd till ryskspråkiga grupper som på ett kommando snabbt kan aktiveras.

– Även Sverige, Norge och Finland utsätts för speciella desinformationsaktiviteter från rysk sida, eller vad vi förmodar är från Ryssland. Allt kan ju inte spåras och bevisas, säger Elina Lange-Ionatamishvili.

I metoderna ingår också att lura in andra länder i en fälla, det som experterna kallar reflexiv kontroll. Syftet är att få ett annat land att reagera reflexmässigt så att det kan utnyttjas för egna syften. Vid centret antyds att Sverige kan ha gått i en sådan fälla under ubåtsjakten i Stockholms skärgård 2014. Ryska medier spred då påfallande snabbt tvivel och förlöjligade Sverige och det svenska försvaret.

– De sänder in en liten ubåt som ni helt enkelt måste jaga. Men eftersom ni gjort er av med er ubåtsjakts-materiel kan ni inte längre jaga effektivt. Då kan de framställa er som militärt svaga och inkompetenta. Så har de i alla fall agerat mot både Lettland och Ukraina, säger Elina Lange-Ionatamishvili.

Ett av målen för centrets verksamhet är att utbilda de politiska beslutsfattarna i väst om att manipulation och försök till reflexiv kontroll förekommer. Många av dem är ”genuint oförmögna att inse och tro att någon så totalt kan bryta mot reglerna”.

Vid centret talar man om propaganda av olika färg. Vit propaganda där källan redovisas, grå propaganda där innehållet är totalt ensidigt (som i ryska tv-kanal 1) samt svart propaganda med lögn och falsk information utan någon klart angiven avsändare.

Det finns kritiker i Sverige som anser att vi inte ska medverka i Stratcom och Natos propaganda?

– Vi är inget propagandacenter, svarar Janis Sarts. Enligt honom är propaganda och strategisk kommunikation helt artskilda.

– Den stora skillnaden är att propagandan inte har några moraliska gränser utan det är okej att ljuga och fabricera historier. Den strategiska kommunikationens största tillgång är däremot trovärdigheten. För att vara trovärdig måste man hålla sig till fakta och sanning. Hela centrets grundläggande forskning är öppen och alla kan ta del av den, svarar Janis Sarts.

Antti Sillanpää anser att våra västliga, öppna samhällen lätt blir offer för propaganda och måste agera. Finland och Sverige kan inte använda lögner utan måste enligt Sillanpää i stället förbättra sin egen

kommunikation så att den blir tydlig och ord och handling går hand i hand.

Det sker samtidigt som Ryssland via sina nyhetsmedier och trollfabriker sprider desinformation i olika konflikter. Enligt centret är den ryska agendan att sprida uppfattningen att det inte finns någon absolut sanning: ”Väst har sin sanning – men vi har vår sanning.”

Den effekt man vill uppnå är att ”Ingenting är sant och allting är möjligt” (vilket också är titeln till en nyutkommen bok av Peter Pomerantsev om det ryska informationskriget). Antti Sillanpää säger att en viktig uppgift är att informera allmänheten om försöken att manipulera. Han säger att vi i väst är vana vid att massmedierna försöker göra sitt bästa för att förmedla sanningen. Men det finns också de som inte arbetar enligt västliga journalistiska principer. Han formulerar sig drastiskt:

– Det är inte korrekt att säga att vi behöver en ”second opinion”. Därför att om vi tar en sanning och en lögn – ligger då sanningen i mitten? Nej, en sanning är en sanning och en lögn är en lögn. Om du har två glas, ett med vatten och ett som innehåller kiss, och du blandar glasens innehåll – blir då vattnet bättre?

Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

“ Jämförde Israel med nazism på 1930-talet

Bostadsministern Mehmet Kaplan (MP) jämförde på ett filmat seminarium Israels agerande mot palestinier med hur judarna förföljdes av nazister på 30-talet. Filmklippet är från 2009 och innehållet kritiseras skarpt av experter på antisemitism.

Det var under ett samtal om islamo-fobi den 27 mars 2009 som Mehmet Kaplan, då riksdagsman, gjorde liknelser mellan Israels agerande mot palestinier och nazisternas behandling av judar på 1930-talet. Uttalandena gjordes i lokal-tv kanalen ”Somali star”, som sändes på Öppna kanalen.

I tv-klippet som Svenska Dag-bladet publicerat säger Mehmet Kaplan bland annat:

”Och det intressanta och som jag ska återkomma till i min bildserie sen är att israeler i dag behandlar palestinier på väldigt lika sätt som man behandlade judar under det tyska 30-talet.”

Kaplan får nu stark kritik för detta sätt att uttrycka sig av experter på antisemitism.

Enligt Europeiska parlamentets arbetsgrupp mot antisemitism kan ”jämförelser mellan nutida Israels politik och nazisternas” vara antisemitiska, och experter på antisemitism säger till SvD att han ”trivialiserar nazismens förbrytelser och demoniserar Israel”. Omdömeslöst är

ett ord som återkommer bland många av dem som är kritiska mot Kaplan.

Mehmet Kaplan själv har bara lämnat en skriftlig kommentar till tidningen:

”Det är beklagligt om detta uppfattas som om jag vill öka på en konflikt eller förminska de pogromer och den förföljelse judar utsatts för före och under Förintelsen samt in i våra dagar. Antisemitismen är en av de största faror jag ser i samhället”, skriver han.

Statsvetaren Olof Ruin ser stora problem med Kaplans sätt att uttrycka sig och hans fortsatta möjligheter att driva politik:

– Det finns två saker att säga om ett sådant uttalande. Dels är det en synpunkt man kan ha på Israel och man kan uttrycka ett vemod när de som representerar judendomen och den förföljelse som den gått igenom i någon mån behandlar palestinier på ockuperat område på ett likande sätt som de själva en gång blev behandlade, säger Olof Ruin.

– Men Mehmet Kaplan bör vara oerhört försiktig, med tanke på sin ställning när han säger något -sådant. Det är graverande, säger Olof Ruin som själv är kritisk till Israels agerande mot palestinier.

Hur påverkar detta hans arbete som minister?
– Bostadspolitiken är ett av de mest centrala problem vi har just nu. Och när han har en benägenhet att uttrycka sig oförsiktigt har jag svårt att förstå att han har kvar den auktoriteten och kapaciteten att driva den politiken nu. De uttalanden han har gjort riskerar att lamslå honom, säger Olof Ruin.

Moderaternas partisekreterare Tomas Tobé vill att statsministern ska klargöra om han har fortsatt förtroende för Mehmet Kaplan.

– Det är mycket allvarligt och visar på ett bekymmersamt mönster hos Kaplan. Det är uppenbart att han verkar förekomma i tvivelaktiga sammanhang och göra uttalanden som skadar bilden av Sverige, säger han till Svenska Dagbladet.

DN har sökt Mehmet Kaplan för en kommentar.

Juan Flores juan.flores@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

“ Fakta.
Bostadsministern har de senast dagarna varit i blåsväder och fått stark kritik både från partikamrater och ministerkollegor sedan det framkommit att han deltagit i en middag där bland andra en företrädare för den högerextrema turkiska grupperingen Grå Vargarna deltagit.

Grå Vargarna anklagas för bland annat terrorism och politiska mord. “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

“ M kräver korten på bordet om kampanj

Regeringens kampanj för att få in Sverige i FN:s säkerhetsråd präglas av hemlighetsmakeri och oklarheter. Det menar Moderaterna, som efter DN:s artiklar om hur FN-delegater uppvaktas kräver korten på bordet.

Regeringen har ett par gånger bjudit FN-delegater från mindre länder på resor till Sverige, i hopp om att de ska stödja Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. I går kunde DN visa att regeringens kampanjstab var inblandad när FN-delegater bjöds på en resa till Stockholm, för en konferens som anordnades av fredsforskningsinstitutet Sipri.

Detta bekostades som i tidigare fall med pengar från biståndsbudgeten.

Efter DN:s artiklar kräver Moderaterna nu korten på bordet om hur kampanjen bedrivs och hur den -finansieras.

– Vi vill ha klarhet i det, och veta vilka pengar man har använt. Vi är kritiska till att man använder biståndsmedel till något annat än bistånd, säger Karin Enström (M), utrikepolitisk talesperson och tidigare försvarsminister.

Hon menar att det är särskilt allvarligt att Sverige, som i FN driver frågor om transparens, öppenhet och effektivitet, inte är öppen med den här kampanjen.

– Det handlar om trovärdighet, den transparens och öppenhet som Sverige vill verka för i FN och just i FN:s säkerhetsråd, måste prägla kampanjen, säger Karin Enström.

Nu har hon väckt en interpellation i riksdagen för att ställa frågor till biståndsministern Isabella Lövin (MP). Både hon och utrikesministern Margot Wallstöm (S) har kallats till riksdagens utrikesutskott, där Karin Enström är vice ordförande, för att förklara sig.

– Det känns inte som om vi fått alla korten på bordet. Kostnader har inte diarieförts och hållits hemliga. Det är allvarligt om det finns en känsla av att det här inte redovisas öppet, säger hon.

På fredag kommer det att bli debatt med biståndsministern i kammaren.

– Vi stöder kandidaturen till fullo, men inte till vilket pris som helst, säger Karin Enström.

Juan Flores juan.flores@dn.se “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

“ Avtal klart – byggkonflikten är över

Parterna i byggkonflikten är överens om ett nytt avtal. Det uppgav de i var sina pressmeddelanden klockan 23.20 på söndagskvällen.

Sveriges Byggindustrier och Byggnads kom överens om ett nytt 13-månadersavtal, sent på söndagen. Därmed är strejken över. 12 000 byggnadsarbetare har berörts sedan strejken bröt ut i måndags.

Avtalsvärdet är 2,2 procent på 12 månader. Därmed håller även byggavtalet industrins märke, konstaterar Sveriges Byggindustrier.
– Det är bra att Byggnads ledning nu har tagit sitt ansvar och att vi har en ny överenskommelse. Vi har i årets avtalsrörelse fått igenom att löneökningen inte blir högre än den för industrin, säger Ola Månsson, vd Sveriges Byggindustrier.

Också Byggnads är nöjt:
– Vi har med det här avtalet fått en låglönesatsning, en arbetstidsförkortning, vilket också gynnar jämställdheten, tydliga mandat för våra fackligt förtroendevalda och vi har fått höjda löner, säger Torbjörn Hagelin, Byggnads avtalssekreterare, i pressmeddelandet.
– Byggnads medlemmar kan sträcka på sig i dag. Vi gick in i den här avtalsrörelsen med 31 viktiga krav för en modern byggbransch. Vi tog striden för att kvinnor, nyanlända och lärlingar ska få jobb i branschen. Och vi krävde mer ordning och reda. Nu har vi tagit ett stort steg framåt, säger Byggnads ordförande Johan Lindholm.

Clas Svahn clas.svahn@dn.se “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

”Panamaaffären ger chans till ökad skattekontroll”

Avslöjandet av Panamapappren har skapat press på att skärpa kontrollen över hur internationella företag betalar skatt. Nu är rätta tillfället att nå ökad global transparens, menar finansminister Magdalena Andersson (S).

– Information om ägandet av företag måste göras öppet tillgänglig. Det är nödvändigt för att hindra skatteundandragande och skatteflykt, säger Magdalena Andersson.

Ökat informationsutbyte mellan länders skattemyndigheter är också mycket viktigt, tillägger hon.

Magdalena Andersson är på Internationella valutafondens vårmöte och har just avslutat ett panelsamtal om företagsskatter med bland andra IMF-chefen Christine Lagarde.

– Här råder ett momentum som måste användas till att flytta fram positionerna. Panamapappren har spelat stor roll, säger finansministern.

På EU-nivå pågår arbetet med nya skattedirektiv som finansministern ska leda till konkreta förändringar även i Sverige. Det kan, bland annat, komma regler om att skattekonsulter blir skyldiga att redovisa sina skatteupplägg för myndigheterna.

På hemmaplan arbetar Magdalena Andersson fram en ny företagsbeskattning, i stället för det utredningsförslag som kom för två år sedan:

– Det förslaget, där utredningen presenterade två olika alternativ, fick hård kritik. Finansdepartementet håller nu på att ta fram en ny modell som ska ligga någonstans däremellan.

Johan Schück johan.schuck@dn.se “

“Fakta. Viktig avstämning

Internationella valutafonden håller, tillsammans med Världs-banken, sitt vårmöte i Washington.

Där samlas världens finansministrar och centralbankschefer för att diskutera läget i den globala ekonomin.

Inga beslut tas, men samtalen innebär en viktig avstämning som påverkar den ekonomiska politiken längre fram. DN “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

“ De flesta kommunerna sviker sina bygglöften

Bara 12 av länets 26 kommuner håller sina löften om bostadsbyggande. Vaxholm lovade landstinget att bygga 50 nya bostäder om året, 2014 blev det 6. Lidingös 100 blev 38 och Vallentunas 200 blev 99.

I den regionala utvecklingsplanen, Rufs 2010, har varje kommun godkänt ett minimikrav på antal bostäder att bygga varje år. Det varierar från 50 till 2 800 beroende på kommun.

Nya siffror från tillväxt- och regionplaneförvaltningen i Stockholms län visar att de bostäder som faktiskt byggts är färre än den regionala utvecklingsplanens miniminivå och även färre än de planer som kommunerna själva gjorde inför 2014.

– Mer än hälften av kommunerna når inte upp till lägstanivån i den regionala utvecklingsplanen. Det är en nyckelfråga när bristen på bostäder blir ett mer och mer allvarligt hinder för Stockholms utveckling, säger landstingsrådet Gustav Hemming (C), som är ansvarig för region-planeringen.

Av Boverkets nya bedömningar framgår att till och med den högsta bostadsbyggnadsnivån i den regionala utvecklingsplanen är för låg.

En jämförelse mellan de insamlade bostadsbyggnadsplanerna för 2014 och det faktiska utfallet av bostäder som kommunerna har rapporterat

för samma år visar att det bara är 10 kommuner som uppfyller sina planer.

Vaxholm planerade att bygga 81 bostäder under 2014, det blev 6. Stockholms 4 739 smalt ihop till 3 147, Lidingös 126 till 38, Nynäshamns 136 till 48 och Salems 108 planerade bostäder 2014 blev 18 stycken.

– Vi har ett gemensamt ansvar, alla måste hjälpas åt. Vi är en bra bit från en hållbar bostadsförsörjning, trots en ökning de senaste åren, säger Gustav Hemming.

Forskningen visar, enligt honom, att stockholmarna ofta inte flyttar så långt, man skaffar en ny bostad i närheten av där man bor, och det finns en gräns för hur snabbt marknaden klarar att få ut nya bostäder i ett område.

– Det visar att vi måste bygga på fler ställen, helst i kollektivtrafiknära lägen, säger han.

Men i flera kommuner finns lagakraftvunna detaljplaner som byggbolagen inte använder. Vad kan ni göra åt det?

– En del kommuner ställer tydligare krav på byggherrarna – använder de inte sina byggrätter inom en viss tid så går de tillbaka. Byggbolagen måste få ha rimliga marginaler, men inte hålla områden oanvända för att pressa ut väldigt höga priser för bostäderna, säger Gustav Hemming.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se “

“ De klarar sig.
Klarar sig (jämfört med miniminivån i RUFS 2010):
Botkyrka 250 nya bostäder
Danderyd 50
Ekerö 100
Norrtälje 200
Nykvarn 50
Sollentuna 300
Stockholm 2 800
Sundbyberg 400
Södertälje 300
Tyresö 150
Upplands-Bro 150
Österåker 150

Klarar sig jämfört med sina egna planer:
Botkyrka 509 nya bostäder
Danderyd 81
Ekerö 114
Norrtälje 380
Nykvarn 138
Sollentuna 324
Södertälje 402
Tyresö 435
Upplands-Bro 229
Österåker 263 “

DN MÅNDAG 18 APRIL 2016

“ Bostadspriserna fortsätter öka

Bostadspriserna fortsätter att öka i Stockholm. På ett år är prisökningarna över 20 procent i en rad kommuner.

Bostadspriserna fortsätter uppåt. visar nya siffror från Mäklarstatistik. Från redan höga priser i början av 2015 är priserna i dag minst 10 procent högre både för bostadsrätter och småhus i alla kommuner i Stockholms län. Mest, procentuellt sett, har priserna på bostadsrätter ökat i kommuner en bit från T-centralen som Upplands-Bro, Vaxholm, Botkyrka och Vallentuna.

Där är priserna å andra sidan betydligt lägre än i Stockholms innerstad. Medelpriset per kvadratmeter i innerstaden är uppe i över 88 000 kronor – omkring tre gånger mer än i kommuner några mil utanför innerstaden.

Villapriserna har ökat mest i Norrtälje, Järfälla och Värmdö men här är ökningstakten jämnare mellan kommunerna än vad gäller bostadsrätterna. En medelvilla kostar nu nästan 2,6 miljoner i Norrtälje mot drygt 10 miljoner på Lidingö.

Anders Sundström anders.sundstrom@dn.se “

“ Fakta. Så ökar priserna hos dig

Så här ser ökningarna på ett år ut i procent för bostadsrätter. (Småhus inom parentes).
Strecket betyder att det är svårt att jämföra, oftast på grund av för få försäljningar.

Centrala Stockholm 10 (–)
Stockholms kommun 15 (14)
Botkyrka 29 (14)
Danderyd 9 (–)
Ekerö – (17)
Haninge 12 (15)
Huddinge 16 (17)
Järfälla 23 (20)
Lidingö 13 (11)
Nacka 17 (19)
Norrtälje 23 (21)
Nynäshamn 18 (17)
Salem 23 (–)
Sigtuna 19 (10)
Sollentuna 21 (19)
Solna 17 (–)
Sundbyberg 14 (–)
Södertälje 25 (17)
Tyresö 22 (10)
Täby 11 (15)
Upplands-Bro 36 (18)
Uppl. Väsby 14 (–)
Vallentuna 28 (13)
Vaxholm 30 (–)
Värmdö 23 (21)
Österåker 24 (19)
Källa: Mäklarstatistik

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Ta kontroll, Stefan Löfven

En statsminister ska aldrig behöva förtydliga att hans regeringskollegor hyser ”demokratiska värderingar”, men så löd Stefan Löfvens omdöme om Mehmet Kaplan på måndagens presskonferens i Rosenbad.

Kaplan tvingades alltså att avgå från posten som bostads- och it-minister. Dramat fick ett besynnerligt slut, eftersom han själv och de gröna språkrören Gustav Fridolin och Åsa Romson fortfarande vägrar att medge några fel.

Det må vara som de säger, att Kaplans demokratiska värderingar är orubbliga. Att han haft rent uppsåt och bedrivit en envis kamp mot alla former av rasism och extremism.

Affärerna har gällt hans sviktande omdöme och hans ovana att hamna i vansinnigt dåligt sällskap. I förra veckan publicerade Expressen bilder som visar Kaplan på en middag som gästades av den extremistiska organisationen Grå vargarnas svenska ordförande. Ett förlåtligt misstag – om Kaplan själv faktiskt insåg problemet.

Det islamofobiska hat som riktas mot honom är gräsligt. Men det måste också ha grumlat språkrörens omdöme. Ser de verkligen inte den rättmätiga kritiken?

Stefan Löfven bär samtidigt del av skulden för att ärendet ställdes på sin spets. Tillräckligt mycket av den förre bostadsministerns meritlista har varit känt. Där kryllar det av plumpar och prov på olämplighet. Regeringschefen borde ha dragit öronen åt sig i ett tidigare skede.

Nu tar Kaplans partikollega och finansmarknadsminister Per Bolund tillfälligt över ansvaret för bostadsfrågorna, medan näringsminister Mikael Damberg temporärt blir it-politiskt ansvarig.

Detta provisoriska upplägg är svagt. Bostadsmarknaden befinner sig i djup kris. Hur bristen på hus och lyor ska lindras är ett stort frågetecken.

När Spotifys grundare i förra veckan gick ut i ett rop på hjälp från regeringen pekades bostadsfrågan ut som hot nummer ett mot bolaget. Utan lägenheter åt sin personal kan företagen i Stockholm inte växa.

Stefan Löfven tillsätter en vikarie, som redan har fullt upp med annat. Skulle en reserv ha kallats in på arbetsmarknadsdepartementet om Sverige befann sig i ett läge med skenande arbetslöshet? Ytterst tveksamt.

Dessutom pågår förhandlingar med alliansen om reformer på området. Socialdemokraterna har låtit påskina att samtalen brådskar.

Tiden med Per Bolund vid rodret bör bli kort. Och under sin betänketid måste Löfven komma fram till att han ska ge posten till någon i hans eget parti. När de gröna fick ansvar över frågan sågs den delvis i ett annat ljus.

Boverkets prognoser var inte fullt lika svindlande – nu sägs det att Sverige behöver bygga 700 000 bostäder inom tio år. Trångboddheten bland nyanlända var inte heller ett akut problem när S och MP inledde regeringsförhandlingar efter valet 2014.

Få av Miljöpartiets företrädare har gjort sig bemärkta som byggivrare, och inte heller Kaplan har uträttat stordåd på detta område. Den som letar i kommunerna och riksdagen kommer också att finna idel nejsägare. Allt ska prioriteras, förutom en ökad exploateringstakt.

För att rå på bostadsbristen krävs en minister som kan öka antalet nybyggen på kort sikt, och samtidigt slakta heliga kor och genomdriva systemförändringar med längre hållbarhet.

Det myllrar inte av kandidater med trovärdighet. Sundbybergs nyss avsatta socialdemokratiska kommunalråd Jonas Nygren har redan nämnts. På hans cv står åtskilliga tusen färdiga bostäder i hemkommunen. Sundbyberg har vuxit snabbast i Stockholmsregionen, men Nygren är förhållandevis ung och obekant i rikspolitiken.

Norrbottens landshövding Sven-Erik Österberg borde skicka in en ansökan. Han har erfarenhet som kommun-minister och socialdemokratisk gruppledare i riksdagen. Ett tungt namn.

Under Österbergs överseende har dessutom länsstyrelsen i Norrbotten hjälpt till i flytten av Kiruna. Meriten är inte obetydlig. Kommunpolitiker i hela landet har åkt på studiebesök för att se hur man i detta megaprojekt har hanterat svensk byggbyråkrati. Österbergs länsstyrelse har spelat en viktig roll.

Bostadspolitiken är i behov av det som så många ministrar i Löfvens regeringar saknar: Reformpolitisk hantverksskicklighet, handlingskraft och djupa kunskaper på det egna området. Om språkrören vägrar att lämna ifrån sig sin post bör statsministern göra en regeringsombildning utan dem.

DN 19/4 2016 “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

”Även de mest utsatta behöver ges trygghet”

I fredagens ledare (DN 15/4) framställs jag som en nostalgisk välfärdsivrare och oreflekterad jämlikhets-förespråkare. I själva verket är det min uppgift som obunden välfärdsforskare att delge insikter kring den svenska välfärdsutvecklingen oavsett om det passar rådande politiska strömningar.

Fakta från en rad internationella bedömare som bland annat Världsbanken och OECD har visat att Sverige under senare år halkat efter i välfärdsligan och uppvisar snabbare ökning av ojämlikhetsmönster, dock från en låg nivå. Den rapport som Unicef släppte i förra veckan var ytterligare en bekräftelse på att skillnaderna ökat.

Om Sverige skall kunna återta en internationellt ledande position i välfärdsambitioner krävs trygga förhållanden även för de mest utsatta hushållen. Annars tenderar dessa till viss del urholkade system att förstärka fattigdom och inlåsningseffekter.

Tapio Salonen professor i socialt arbete vid Malmö högskola “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

”Beslut om amorteringskrav måste förankras politiskt”

Remissvar i dag. Finansutskottets expertutvärdering av Riksbanken brister i analysen av ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Den nuvarande ordningen, där Finansinspektionen har huvudansvaret för att förebygga finansiella kriser och finansiella obalanser, är ändamålsenlig, skriver Erik Théeden och Sven-Erik Österberg.

Finansinspektionens uppdrag att motverka finansiella kriser och obalanser, ofta kallat makrotillsyn, bör förtydligas. En fråga är vilka verktyg som behövs. En annan är hur ansvaret bör fördelas mellan FI och regeringen. Amorteringskrav och andra åtgärder som griper in i hushållens ekonomi bör inte utan vidare beslutas av en myndighet. Riksbankens självständighet är anpassad för penningpolitiken och inte för beslut där tydliga politiska avvägningar krävs.

Finansinspektionen (FI) lämnar i dag sitt -remissvar på den utvärdering av Riksbanken som Marvin Goodfriend och Mervyn King gjort på uppdrag av finansutskottet. Utvärderarna ägnar sig mest åt penningpolitiken. Men de berör även finansiell stabilitet, bland annat ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. FI anser att deras analys brister. Den nuvarande ordningen, där FI har huvudansvaret för att förebygga finansiella kriser och finansiella obalanser, är ändamålsenlig.

Som ansvarig för tillsyn över banker och andra finansiella företag har FI sedan gammalt arbetat med att värna finansiell stabilitet. Det kompletterades 2014 genom att FI även fick i uppdrag att motverka finansiella obalanser, till exempel hög skuldsättning.

Beslutet att ge FI ansvaret för makrotillsynen fattades i bred politisk enighet. Det har även rått bred enighet om att åtgärder mot hushållens skuldsättning behövs. Men ansvaret åtföljdes inte av en översyn av FI:s befogenheter. Det blev uppenbart att verktygen var otillräckliga när FI i fjol tvingades återkalla ett förslag om amorteringskrav.

Bristen på befogenheter har nu delvis rättats till. FI får inom kort rätt att besluta om amorteringskrav. Fler åtgärder kan dock behövas, med tanke på den fortsatta ökningen av hushållens skulder och andra obalanser som kan uppstå framöver. FI behöver därför bredare befogenheter. Den synen får stöd av Goodfriend och King. De skriver att FI utan vidare dröjsmål bör få de rättsliga befogenheter och verktyg som behövs för uppdraget.

Deras slutsatser om ansvarsfördelning inom makrotillsynen är mindre väl underbyggda. De föreslår att FI och Riksbanken ska skapa en gemensam kommitté för finansiell stabilitet. Den ska diskutera åtgärder och ta fram gemensamma rapporter. De öppnar även för att Riksbanken ska ges befogenheter inom makrotillsynen, utan att ange vilka.

FI avstyrker dessa förslag. Ansvaret för makrotillsynen bör ligga på FI. Detta underlättar uppföljningen från riksdag och regering. Ett otydligt ansvar kan också få märkliga följder om FI och Riksbanken fattar policybeslut inom samma område utifrån olika syn på behovet av åtgärder.

Samtidigt är samverkan i frågor kring finansiell stabilitet viktig. Särskilt i hanteringen av kriser är flera myndigheter inblandade. FI anser därför att Finansiella stabilitetsrådet, där också finansdepartementet och Riksgälden deltar, fyller en viktig funktion. Genom att myndigheternas analyser och perspektiv, exempelvis i FI:s och Riksbankens stabilitetsrapporter, där möts och diskuteras får alla deltagarna bättre underlag för de beslut de har att fatta inom sina respektive ansvarsområden.

Problemet med utvärderarnas analys är att de ser makrotillsyn i första hand som ett stöd till penningpolitiken. De missar därmed de viktiga kopplingarna till traditionell finansiell tillsyn och övrig ekonomisk politik. De berör heller inte att de åtgärder som är aktuella i Sverige – till exempel amorteringskrav och skuldkvotstak – har helt andra egenskaper och effekter än särskilda kapitalkrav, den typ av verktyg som oftast nämns i den internationella diskussionen. Låt oss titta närmare på amorteringskravet.

Ett amorteringskrav gör att banker inte får ingå låneavtal utan amorteringar med kunder som har skulder över en viss nivå. För dessa kunder är bolån med amortering det enda som står till buds. Detta är motiverat av hänsyn till risken för finansiella obalanser, men enskilda hushålls valfrihet begränsas. Hushåll påverkas också på olika sätt, till exempel beroende på ålder och om de har ägt sin bostad under längre tid. Hur ett amorteringskrav utformas har därför betydelse för inkomstfördelningen och andra förhållanden där politiska beslut normalt är självklara. Hur man ska väga begränsningar i enskildas valfrihet mot målet att motverka finansiella obalanser är också en i grunden politisk fråga.

Att låta en myndighet – FI eller Riksbanken – helt på egen hand fatta sådana beslut är olämpligt. Här bör demokratiskt ansvarsutkrävande vara möjligt. Detta är en anledning till att riksdagen gett regeringen sista ordet om hur amorteringskrav utformas. FI ska alltså lämna ett förslag till regeringen innan det genomförs.

En beslutsordning där regeringen har sista ordet går inte att skapa om Riksbanken ges ansvaret. Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Till följd av sitt ansvar för penningpolitiken har Riksbanken dessutom en långtgående självständighet genom att ingen utifrån får påverka beslut som ska fattas av Riksbanken.

Centralbankens självständighet inom penningpolitiken avviker från hur myndigheter normalt styrs. Självständigheten bygger på ett antal förutsättningar. En är att målet för penningpolitiken – prisstabilitet – är tydligt och mätbart. En annan är att normalt räcker ett styrmedel – reporäntan – för att uppnå målet. En tredje är att penningpolitiken har begränsade effekter på andra områden, till exempel inkomstfördelningen. FI konstaterar att inget av detta gäller för de makrotillsynsverktyg som är aktuella.

Det är också viktigt att notera att ansvarsfördelningen inom makrotillsynen skiljer sig mellan länder. I både Danmark och Norge är regeringen med och fattar besluten. I Storbritannien är centralbanken inblandad, men är det en särskild kommitté, med en annan sammansättning än den som sköter penningpolitiken, som beslutar om makrotillsynsåtgärder. Och i Kanada, ett av få länder som har amorteringskrav, är beslutet fattat av regeringen.

FI anser att Riksbankens uppdrag inom finansiell stabilitet bör förtydligas, men på ett annat sätt. Riksbanken ansvarar för betalningsväsendet och har som centralbank en viktig roll i att säkerställa likviditetsförsörjningen i kris. Som framgick under krisen 2008–2009 kan Riksbanken genom olika former av utlåning motverka likviditetskriser. Därför bör tonvikten ligga på Riksbankens roll som likviditetsförsörjare i finansiella kriser. Att tydliggöra detta uppdrag och att ge Riksbanken uttryckliga befogenheter att ta detta ansvar bör vara en huvuduppgift i den aviserade översynen av riksbankslagen.

Erik Thedéen, generaldirektör Finansinspektionen
Sven-Erik Österberg, ordförande i Finansinspektionens styrelse **“**

“ Bakgrund. Utvärderingen

Finansutskottet har låtit utvärdera Riksbankens penningpolitik 2010–2015.

Utvärderare har varit Bank of Englands tidigare chef Mervyn King och professor Marvin Goodfriend, Carnegie Mellon University i USA.

Utvärderingen innehåller 15 rekommendationer till riksdagen, regeringen och Riksbanken. “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Frågan är om Miljöpartiet klarar ytterligare en kris

Analys. Mehmet Kaplans avgång är ett slag mot Miljö-partiets trovärdighet som regeringsparti. Men beskedet att Vattenfall tecknat avtal om att sälja den tyska brunkolsverksamheten är än värre för partiet. Det kan bli det andra tunga sveket mot MP:s vallöften och politiska ideal.

Den gröne bostadsministern Mehmet Kaplan var tvungen att avgå, efter en växande förtroendekris och stenhård kritik från bland annat utrikesminister Margot Wallström (S). Det fanns ingen återvändo, trots att det sved ordentligt i Miljöpartiet. Regeringen valde att låta Mehmet Kaplan göra sorti på sitt sätt, utan några ursäkter eller avböner. De gröna språkrören hyllade honom för antirasism och kärlek till demokratin. Mehmet Kaplan fick också några varma ord av statsminister Stefan Löfven (S).

Det var den första pressträffen statsministern har fått hålla efter en affär som tvingat honom att offra en minister. Och Stefan Löfven såg ut som en officiant vid en begravning under Mehmet Kaplans korta tal. Lyckligtvis var det bara en politisk ministerkarriär som skulle jordfästas, men i likhet med andra minnesstunder såg statsministern till att minimera de minnesord som kan tolkas som kritik.

Sannolikt hade Miljöpartiets språkrör, Kaplan och statsministern gjort upp om denna för Kaplan värdiga sorti. Löfven lät Mehmet Kaplan få goda vitsord mot att snabbt lämna laget, ett beteende som är känt bland

höga chefer. Statsministern gjorde det för att minimera skadan och så snabbt så möjligt få slut på Kaplanaffären.

Det var ett tungt slag för Miljöpartiets språkrör, som backat sin bostadsminister i det längsta. Men den svarta måndagen var inte slut med Kaplans avgång. Vattenfall meddelade också att de tecknat avtal om att sälja den tyska brunkolsverksamheten. Alltså den som de båda språkrören byggde en stor del av sin valrörelse kring att de skulle stoppa.

Språkrören åkte på turné tillsammans med en kolbit, som till och med förärades med ett eget Twitterkonto. Kravet om att låta kolet stanna i marken blev en symbolfråga som skulle visa väljarna att Miljöpartiet fortfarande är just ett miljöparti.

Regeringen måste inom två månader godkänna statligt ägda Vattenfalls affär, om den ska bli verklighet. Mycket talar för att MP kommer att få hacka i sig en försäljning. För att låta kolet stanna i marken krävs nämligen ett riksdagsbeslut om en ny ägarstrategi, om inte de gröna kan hitta någon hittills okänd nödutgång. Och det finns ingen riksdagsmajoritet för att hindra Vattenfall från att göra det bolaget anser mest lönsamt – att sälja.

Brunkolet ser ut att kunna bli ytterligare ett praktsvek av de gröna. De har redan svikit sitt löfte om att aldrig försvåra för människor att komma till Sverige. MP gjorde det med besked, genom en monumental kursändring där krigsflyktingar inte ens får förenas med sina barn.

Både Greenpeace och Naturskyddsföreningen kräver att Vattenfalls brunkolsaffär stoppas. Vänsterledaren Jonas Sjöstedt går in hårt för att strö salt i Miljöpartiets sår, i syfte att ta över de gröna väljarna. Han var snabbt ute på Twitter och kommenterade Vattenfalls besked: ”Hur kan MP medverka till det sämsta klimatbeslutet i Sveriges historia? Det är ett haveri för klimatet och Sveriges gröna trovärdighet.”

Det är vad Miljöpartiet kommer att få leva med. Miljöpartiet gör detta för att nå regeringserfarenhet och visa sig moget makten. Men det måste kunna visa några viktiga framgångar, vid sidan av att ha fått vara med och förhandla fram en klimatuppgörelse på det internationella toppmötet i Paris.

Nu väntar två nya svåra strider för de gröna i regeringen, som de inte har råd att förlora helt.

Den första gäller höghastighetsjärnvägen. Projektet att bygga nya stambanor för snabba tåg kommer enligt Trafikverket att bli betydligt dyrare än vad partierna räknade med före valet. Det har fått socialdemokrater i och utanför rege-ringen att ifrågasätta jätteprojektet, med en prislapp på mellan 190 och 330 miljarder kronor. Men för MP är snabbtågen en hjärtefråga.

Den andra striden gäller motor-leden Östlig förbindelse i Stockholm, som är tänkt att binda samman Norra och Södra länken. Det finns redan ett beslut om att utreda och projektera vägbygget. Men finansieringen och planen väntar på regeringsbeslut under denna mandatperiod. Det kan bli lika laddat som bygget av Förbifart Stockholm var för S och MP när regeringen bildades. Då avbröts bygget och stod och kostade stora pengar i väntan på en kompromiss.

Den gången fick Miljöpartiet ge sig. Frågan är om de har råd att göra det igen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Kaplans avgång ökar pressen

Efter den senaste tidens motgångar är Miljöpartiet i akut behov av framgångar i regeringsarbetet. MP behöver senast i höstbudgeten få in något som kan beskrivas som en större reform, säger experter som DN har talat med.

Det blev en svart måndag för Miljöpartiet. Först tvingades den gröna bostadsministern Mehmet Kaplan att avgå. Sedan kom beskedet att Vattenfall tänker sälja det tyska brunkol som partiet lovat att stoppa.

Mehmet Kaplans avgång kom efter de senaste dagarnas avslöjande och statsminister Stefan Löfven konstaterade på en pressträff att diskussionen om Mehmet Kaplan står i vägen för hans roll som minister.

– Ett statsråd ska kunna representera Sveriges regering på ett otvivelaktigt sätt och om detta får det inte råda några som helst tvivel eller tveksamheter. Mehmet Kaplan har därför kommit fram till att han bör fortsätta sitt politiska engagemang utanför regeringen, säger Stefan Löfven.

Enligt Kaplan beror inte avgången på innehållet i avslöjandena utan hur det påverkar hans möjlighet att jobba vidare med sina sakfrågor.

– Låt mig vara tydlig. Det här är inte en bekräftelse av de uppgifter om mig som jag anser vara felaktiga, sade Kaplan.

MP:s bägge språkrör vill inte heller gå in på om Mehmet Kaplan gjort fel i sak.

– Vi delar uppfattningen att det inte går att fullfölja uppdraget som bostadsminister i den situation han har. Därför respekterar vi hans beslut att lämna in sin avskedsansökan, säger Åsa Romson (MP).

Både hon och Gustav Fridolin medger att det varit många bakslag för MP i regeringsarbetet den senaste tiden. Förutom Mehmet Kaplans avgång och smärtsamma kompromisser om flyktingpolitiken ser MP ut att förlora ytterligare en tung symbolfråga när Vattenfall nu beslutat att sälja sin europeiska brunkolsverksamhet.

– Det är inte lätt att vara regering och det trodde vi heller aldrig. Uppgiften är att göra verklighet av de idéer vi tror på och det arbetet fortsätter, säger Gustav Fridolin och tillägger att det inte är aktuellt för MP att lämna regeringen.

Men flera experter som DN talat med tror att MP är i akut behov av att visa upp en rejäl framgång i regeringssamarbetet. Hittills har MP:s kärnfrågor hamnat i skymundan av bland annat flyktingkris och terrorhot.

– Då är det viktigt att kunna visa upp att man bidrar i regeringen i de kärnfrågor man har. Det här försvåras av de motgångar vi nu ser, säger statsvetarprofessorn Jonas Hinnfors.

Han konstaterar att MP för tillfället är hårt trängt.

– Partiet behöver få in något i höstbudgeten som kan beskrivas som en större reform, säger han.

Även om partiet är berett att sträcka sig långt är det avgörande för MP:s framtid i regeringen hur opinionen utvecklas den närmaste tiden, tror han.

– Det varit ett svart halvår för MP och partiet har haft svårt att visa att det kan göra skillnad. Alla parti-ledningar är mycket känsliga för om man börjar sjunka i opinionen. Skulle man börja sjunka djupare än de 5–6 procent som man ligger på i dag så kan pressen internt öka, säger Jonas Hinnfors.

Även statsvetarprofessorn Tommy Möller tror att MP behöver visa upp framgångar.

– Det skulle underlätta. Men opinionssiffrorna är också viktiga, säger han.

Tommy Möller tror inte heller att MP är på väg att lämna regeringen.

– Det är ingen tvekan om att det är ett mycket centralt och överordnat mål från Miljöpartiet att visa att man är ett regeringsdugligt parti. Nu har partiet dessutom gått med på så många eftergifter att det kan vara fel läge att lämna regeringen och inte kunna skörda framgångarna av sådant som man varit med och dragit i gång, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

DN TISDAG 19 APRIL 2016

”Det är möjligt att Löfven nu har fått det han ville”

För första gången tog Stefan Löfven farväl av ett statsråd. Och för första gången i modern tid fick en svensk statsminister entlediga ett skandalomsusat statsråd från ett annat parti. – Det var en väldigt delikat situation, säger statsvetaren Jonas Hinnfors.

Ministeravhopp är i sig inget nytt fenomen i svensk politik. Regeringen Reinfeldt satte ett svårslaget rekord hösten 2006 med två moderata entlediganden inom loppet av tio dagar. Och under Göran Perssons tio år vid makten hann Laila Freivalds avgå två gånger som statsråd.

Stefan Löfven hann sitta som statsminister i drygt 18 månader innan han behövde ta farväl av sin första minister. Det unika var att drevet riktades mot en minister från ett koalitionsparti.

– Det fanns ingenting för Stefan Löfven att falla tillbaka på i hanteringen, säger Jonas Hinnfors, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet.

Det var i torsdags som Löfven för första gången kommenterade Mehmet Kaplans omskrivna middag med bland andra Grå vargarna.

”Som minister har man själv ett ansvar för att agera på ett sådant sätt att det aldrig råder några tvivel om vilka organisationer eller värde-

ringar man företräder. Därför är det djupt beklagligt att Mehmet Kaplan hamnade i det sällskapet", konstaterade statsministern i ett skriftlig uttalande.

Efter den uppläxningen valde han att hålla en låg profil utåt.

När det i helgen blev känt att Kaplan 2009 jämfört Israels agerande mot palestinier med behandlingen av judar i Nazityskland gick först Mona Sahlin och sedan Margot Wallström ut och fördömde jämförelsen.

Enligt uppgifter till DN har statsministern och Socialdemokraterna drivit på för att Mehmet Kaplan skulle lämna sin post.

– Löfven fick kritik för att vara frånvarande. Men han behövde tassa försiktigt för att inte skapa konflikt mellan partierna i regeringen. Det är möjligt att han nu har fått det som han ville, utan att skapa alltför stora sår i samarbetet, säger Jonas Hinnfors.

Löfvens första kris som partiledare gällde också en muslimsk politiker. På S-kongressen 2013 valdes Omar Mustafa in i som suppleant i partistyrelsen. Han fick avgå snabbt efter kritik mot kontakter med antisemiter.

– Det är i sig inget konstigt att Kaplan fick avgå, han hade uttryckt sig på ett sätt som gjorde att han inte kunde vara kvar. Men efter Omar Mustafa-affären är det nu två muslimer som haft svårt att etablera sig i toppolitiken. Det kan sända en olycklig signal till svenska muslimer, säger Magnus Hagevi, statsvetare vid Linnéuniversitetet i Växjö.

Karin Eriksson

DN TISDAG 19 APRIL 2016

" Statsministerns agerande får hård kritik

Även efter bostadsminister Mehmet Kaplans avgång fortsätter moderatledaren Anna Kinberg Batra att rikta hård kritik mot statsminister Stefan Löfvens agerande. Men Löfven slår tillbaka mot hennes påståenden om att han skulle agerat passivt och senfärdigt.

När Mehmet Kaplans avgång meddelades på en presskonferens i Rosenbad vid lunchtid på måndagen berättade Stefan Löfven att intensiva samtal om bostadsministerns ställning i regeringen pågått sedan i torsdags mellan honom, MP-ministern och partiets språkrör Åsa Romson och Gustav Fridolin.

Men först när Kaplan själv på måndagsmorgonen lämnade in sin ansökan om att bli entledigad blev avgången ett faktum. På pressträffen meddelade statsministern att han delade Kaplans bedömning att ministeruppdraget att få fram fler bostäder inte längre gick att genomföra. Men initiativet togs av Kaplan själv.

– Det förvånar mig att statsministern agerat så passivt och så sent, säger Anna Kinberg Batra till DN.

I fredags krävde M-ledaren att statsministern skulle svara på frågor om hur han ser på Mehmet Kaplans eventuella samröre med representanter för extremistiska och islamistiska organisationer. Kritiken om att Löfven inte svarade på om han hade förtroende för Kaplan kvarstår även efter måndagens presskonferens.

– Han uttryckte inte någon större ståndpunkt i vare sig förtroendet eller frågetecknen som rests kring Mehmet Kaplan, säger Kinberg -Batra.

Hon anser att statsminister Stefan Löfven visat svagt ledarskap.

– Han har varit passiv och agerat sent. Vi får aldrig veta om han hade förtroende för sitt statsråd, säger Anna Kinberg Batra.

Statsministern slår tillbaka mot kritiken att han borde ha agerat redan före helgen.

– I torsdags kom de här uppgifterna fram och i dag är det måndag. Det här är inga lätta frågor. Man måste ju naturligtvis sätta sig in i dem så att det görs en skälig bedömning av en sådan här situation.

Även SD-ledaren Jimmie Åkesson kritiserar statsministern för att inte ha tagit avstånd från Kaplans agerande.

– Jag tycker att det är en total avsaknad av självkritik både från Stefan Löfvens och från Mehmet Kaplans sida, om man nu ska tolka den här presskonferensen som i princip inte erkänner att något fel har begåtts. Man konstaterar att det blev en ohållbar situation till följd av den mediala rapporteringen och därför tvingades han avgå, säger Åkesson till TT.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Tio riksdagsår kantade av kritik

Mehmet Kaplan avgick som minister – men medgav inga fel.– Jag vet vem jag är, vad jag har gjort och jag har svarat på det, sade han.

Som Sveriges första öppet praktiserande muslimska minister var Mehmet Kaplan kontroversiell. Efter att Stefan Löfven utsåg honom till bostadsminister strömmade hatmejlen till Miljöpartiets kansli.

– Såväl Twitter som vår mejlbox har svämmat över av påhopp, sade Gustav Fridolin till tidningen Dagen.

Men Mehmet Kaplan hade andra och kanske hårdare kritiker än de som inte tål en muslim i -regeringen. Bland flera invandrargrupper med ursprung i Turkiet är Mehmet Kaplan mycket impopulär.

Journalisten Kurdo Baksi berättar för DN att många kurder i Sverige har varit tveksamma till -Mehmet Kaplan i många år haft koll på -honom sedan han kom in i riksdagen 2006.

Från och med den 11 mars 2010 granskades allt Kaplan gjorde. Den dagen röstade riksdagen om Sverige skulle erkänna Turkiets folkmord på armenier.

Miljöpartiet var för ett erkännande. Men Mehmet Kaplan argumenterade under ett långt anförande för att riksdagen skulle rösta nej. När

det sedan var dags för omröstning lämnade Kaplan kammaren och deltog inte.

– Det väckte enorma känslor bland kurder, syrianer och armenier i Sverige. Från och med den dagen började man bevaka honom medialt både i Turkiet och i Sverige. Man kollade allt han sa, vad han skrev, till och med vilka flygbolag han reste med till Turkiet när han blev minister, säger Kurdo Baksi.

Bilden av Mehmet Kaplan är dubbel genom hela hans politiska karriär. Å ena sidan har han ett stort engagemang mot islamistiska grupper andra extremistiska riktningar.

– Mehmet har rört sig mycket i det muslimska civilsamhället och är definitivt inte igenkänd som en antisemit eller rasist, som han har utmålats som av en del kritiker, -säger Elvir Gigovic, ordförande i Sveriges muslimska råd.

I en intervju i Sydsvenskan 2006 kallade Mehmet Kaplan radikala grupper för ”muslimska skinheads”.

– Jag tycker att man kan jämföra dem med rasistiska högerextremister, sade Kaplan.

Mehmet Kaplan, som var med och grundade Svenska muslimer för fred och rättvisa, menade att islamisterna hade tydliga beröringspunkter med extremhögern.

– De är som Nationaldemokraterna: en liten högljudd gren som försöker upplysa om att vi andra är inne på ”fel väg”. De har till och med samma åsikter som svenska högerextremister: de talar om en judisk, sionistisk världs-konspiration.

Å andra sidan har vi klavertrampen. Till en konferens i Sveriges riksdag 2011 bjöd Mehmet Kaplan in den ökända brittiska antisemiten Yvonne Ridley. Så har vi de möten som avslöjats den senaste veckan där Kaplan fångades på bild vid samma middagsbord som turkiska extremnationalister.

Kritiken mot Kaplan har inte bara handlat om att han rört sig i fel kretsar. Uttalandet där Israel jämfördes med nazisternas Tyskland på 1930-talet var inte det första som fick uppmärksamhet. Mehmet Kaplan har jämfört ungdomar som reser till Syrien för att strida med frivilliga som deltog i finska vinterkriget och han har sagt att unga ansluter sig till IS på grund av islamofobin i Europa.

I spåren av de Muhammed-teckningarna i Jyllands-Posten ifrågasatte han om yttrandefriheten omfattade kritik mot religioner.

– Det handlar om en maktfråga, där en utsatt grupp provocerats och där man på förhand kunde förstå att de skulle känna sig kränkta. Då kan man inte komma dragande med yttrandefrihet.

Gång på gång har Mehmet Kaplan backat och bett om ursäkt. Gång på gång har han gjort nya felsteg.

Den 18 april gick det inte längre. En blek Stefan Löfven berättade på en hastigt sammankallad press-konferens att det var en samlad bedömning som fick Mehmet Kaplan att avgå.

Bedömningen var så samlad att Stefan Löfven upprepade ”samlad bedömning” gång på gång.

Då hade Mehmet Kaplans uttalanden om Israel fördömts av såväl utrikesminister Margot Wallström som den tidigare S-ledaren Mona Sahlin. Bostadsministerns dagar i politikens toppskikt var räknade.

Mehmet Kaplan själv tog en klunk vatten och sade ”hej allihopa” till de församlade journalisterna. Sedan levererade han ett fyra minuter långt försvarstal.

– Jag har hela mitt liv kämpat för mänskliga rättigheter, demokrati och dialog. Jag har aktivt i alla sammanhang jag deltagit i motverkat all sorts rasism, islamofobi och antisemitism, sade Kaplan.

Att han nu avgår beror inte på att han gjort fel utan på uppmärksamheten kring hans person.

– Det här är inte en bekräftelse från mig på de uppgifter som jag anser vara felaktiga. Jag vet vem jag är, vad jag har gjort och jag har svarat på det. Därför kan jag tryggt välja att stiga av när situationen gör det svårt för mig att uträtta det regeringen och mitt parti har att göra.

Miljöpartiets ledning delar -Mehmet Kaplans beskrivning och beklagar den negativa bild som spridits:

”Vi har aldrig tvivlat på vem Mehmet är som person eller vilka hans drivkrafter är. Inte i går, inte i dag, och inte i morgon. Han är en av alla oss som varje dag kämpar mot rasism, antisemitism, islamofobi och alla former av extremism”, skriver språkrören Gustav Fridolin och Åsa Romson på Facebook.

– Jag tror att beslutet kommer att sända ut en signal som är ganska olycklig. Att en person som är religiös, hur moderat eller liberal personen än är, inte verkar vara -acceptabel i den politiska maktsfären. Det spelar extremkrafterna i händerna, säger Elvir Gigovic.

– Många upplever att han blivit orättvist behandlad.

Kurdo Baksi håller inte med om Mehmet Kaplan tvingades avgå på grund av sin tro.

– Det var inte islamofobin som fick honom på fall utan hans egna kontroversiella åsikter. Hans historia fick honom på fall, säger han.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ Blev minister 2014

18 juli 1971. Föds i Gaziantep i Turkiet. Invandrar 1972 till Sverige.

1992–1998. Läser lantmäteri-programmet på Kungliga tekniska högskolan (KTH). Ej avslutad.

2000–2002. Ordförande för Sveriges unga muslimer.

2004–2011. Ordförande för IOGT-NTO i Stockholms län.

2005–2006. Presstalesman för Sveriges muslimska råd.

2006. Väljs in i riksdagen för Miljöpartiet.

Februari 2006. Jämför i en intervju i Sydsvenskan muslimska extremister med högerextremister: ”De är som Nationaldemokraterna: en liten högljudd gren som försöker upplysa om att vi andra är inne på ’fel väg’. De har till och med samma åsikter som svenska högerextremister: de talar om en judisk, sionistisk världskonspiration som styr allt”, säger han.

31 maj 2010. Grips av den -israeliska armén på ett av fartygen i konvojen ”Ship to Gaza”. ”Det var som om pirater hade anfallit oss”, säger han senare om bordningen.

2011. Bjuder in Yvonne Ridley, som spridit antisemitism, till riksdagen. När han kritiserades backade han: ”Min bakgrundskontroll när det gäller Ridley har -brustit.”

2014. Utses till bostads- och stadsutvecklingsminister i Stefan Löfvens regering. Ett av målen är 250 000 nya lägenheter till 2020.

16 oktober 2014. Före detta riksdagsledamoten Nalin Pekgul (S) påtalar i en debattartikel i Dagens Industri flera tveksamma ut-talanden från Kaplan, och menar att ingen vågar kritisera honom av rädsla för att framstå som -islamofob. Kaplan avfärdar kritiken som svepande anklagelser som inte går att försvara sig mot. Han får stöd av Löfven: ”Jag har fullt -förtroende för honom.”

2015. Vid ett seminarium i Alme-dalen om islamofobi nämner Kaplan i samband med att svenska IS-krigare diskuteras svenskar som stred för Finland under finska vinterkriget. Han kritiseras för uttalandet och uppger senare att det aldrig var hans avsikt att jämföra företeelserna.

14 april 2016. Expressen avslöjar att Mehmet Kaplan i juli 2015 deltog på en middag med företrädare i Sverige för Grå vargarna, en turkisk högerextrem organisation. ”Som gäst på en tillställning kan jag inte kontrollera vilka andra som är närvarande”, säger han till tidningen.

17 april 2016. Kritik när Kaplan liknat israelers agerande mot palestinier med nazisternas behandling av judar i en film från 2009 som Svenska Dagbladet tagit del av.

18 april 2016. Utrikesministern Margot Wallström riktar skarp kritik mot Kaplans uttalanden om Israel, palestinierna och Förintelsen. ”Jag tycker att det var ett fruktansvärt uttalande och jag tar starkt avstånd från detta”, säger Wallström till TT och Sveriges Radio på väg in till dagens utrikesministermöte i Luxemburg.

18 april 2016. Mehmet Kaplan avgår, meddelar statsminister Stefan Löfven. ”Jag har i dag fått Mehmet Kaplans begäran om entledigande som statsråd”, säger statsminister Stefan Löfven. ”Jag har beviljat begäran.”

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Damberg: Vi kan inte påverka tyska utsläpp

En försäljning av brunkolsverksamheten i Tyskland ger Vattenfall möjlighet att satsa mer på förnybar energi. Det är enligt näringsminister Mikael Damberg (S) ett argument för den affär som på måndagen landade på regeringens bord. Men miljöpartisterna är besvikna.

Vattenfalls styrelse vill sälja sina fyra kolkraftverk med tillhörande gruvor i Tyskland till ett konsortium bestående av det tjeckiska bolaget EPH och dess finansiella partner PPF Investements. Det svenska energibolaget är helstatligt och det blir därför regeringen som ytterst säger ja eller nej till affären.

– Det är en komplicerad transaktion. Regeringen återkommer med besked inom ett par månader, säger näringsminister Mikael Damberg.

Han medger att affären kommer att påverka Vattenfalls resultat negativt med mellan 22 och 27 miljarder kronor.

– Enligt Vattenfalls bedömning hade det inneburit en mycket större negativ resultatpåverkan att behålla brunkolsverksamheten i Tyskland, säger Mikael Damberg.

Försäljningen bottnar i att regeringen gett Vattenfall nya direktiv om att fokusera på förnybar energi. Här finns klimatvinsterna i en affär, enligt Mikael Damberg. Han är samtidigt väl medveten om att regeringspartnern Miljöpartiet starkt förespråkar att kolet ska stanna i marken till fromma för klimatet.

– När det gäller utsläppen från tysk kolkraft är det i första hand tysk politik som styr det. Det har varken Vattenfall eller den svenska regeringen särskilt stora möjligheter att påverka. Det vi kan påverka är Vattenfalls långsiktiga utveckling och de strategiska vägval som bolaget gör när man investerar i ny energi. Vattenfalls styrelse gör bedömningen att de får mer kraft att lägga på förnybar energi om de genomför den här affären, säger Mikael Damberg.

Lise Nordin, MP:s energipolitiska talesperson är ändå missnöjd.

– Jag är besviken. Jag hade hoppats ända fram till i dag (måndag) att styrelsen skulle lämna ett förslag till regeringen om att inte sälja verksamheten och att vi då skulle diskutera en plan för en successiv utfasning av brunkolet, säger Lise Nordin som dock på grund av agardirektiven ser små möjligheter att stoppa affären.

Regeringen kommer att blanda in externa rådgivare för att granska budet. Mikael Damberg menar att man gör allt som krävs för att undvika de misstag som gjordes i den så kallade Nuonaffären, som ledde till stora förluster för Vattenfall.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN TISDAG 19 APRIL 2016

“ Miljörörelsen dömer ut affären: Vattenfall smiter från sitt ansvar

Med affären lämnar Vattenfall Lausitz-området vid den polska gränsen, de låga elpriserna gör att kraftverken och gruvdriften i dag går med förlust.

Berlin. Även själva försäljningen är en tung förlustaffär. Vattenfall räknar med att den kommer att belasta kommande bokslut med 22 till 27 miljarder kronor.

Å andra sidan har Vattenfall enligt de beräkningar som kommunerna i Lausitz-området gjort under åren kunnat skicka hem 70 miljarder kronor (7 miljarder euro) till Sverige tack vare brunkolet.

Äventyret började för 15 år sedan när Vattenfall köpte de två tyska bolagen Veag och Laubag. Planerna var högtflygande och kopplade till den så kallade CCS-tekniken.

Den klimatskadliga koldioxiden skulle fångas upp och pumpas ned i underjorden. I dag är dock tekniken politiskt död i Tyskland efter omfattande lokala protester. Därmed blev Lausitz en miljöpolitisk belastning för svenskarna.

Vattenfall satsar heller på något som hör framtiden till – förnybar energi – i stället för på det ut-döende brunkolet.

De tjeckiska köparna, holding-bolaget EPH och investmentbolaget PPF, gör uppenbarligen en annan bedömning och tror att brunkolets livslängd kan tänjas ut.

Det gör att köparna välkomnas i den utsatta regionen där Vattenfall varit den största arbetsgivaren.

Det gör också att affären kritiseras så gott som samfällt av miljö-rganisationerna som anser att Vattenfall ska ta ansvar för att avveckla brunkolsdriften i stället för att sälja till en satsande köpare.

De rösterna har också hörts inom Miljöpartiet, och Vänsterns partiledare Jonas Sjöstedt har redan i förväg tagit avstånd från försäljningen.

Affären träder inte i kraft förrän den godkänts av riksdagen. Under de kommande månaderna kan Miljöpartiets ledning därför räkna med att bli utsatt för ett hårt tryck – både utifrån och internt.

Jan Lewenhagen jan.lewenhagen@dn.se “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“ Miljöpartiet har tappat koncepterna

Det är ingen lätt sorgeprocess. På tisdagen talade Miljöpartiets grundare, Per Gahrton, i TV4:s ”Nyhetsmorgon”, där han hävdade att det är en israelisk kampanj som nu fått Mehmet Kaplan att avgå.

Den förre bostadsministerns umgänge med turkiska nationalister, islamister och olämpliga uttalanden försökte han hålla utanför samtalet (i vilket jag själv deltog).

Dagen innan hade det tidigare språkröret Peter Eriksson stått i Aktuellt och påstått att den hårda kritiken mot Kaplan beror på att han är muslim. ”Det där hade inte en etnisk svensk behövt utstå på det sättet”, förklarade han.

Inte heller riktas kritiken mot vad Kaplan sagt, utan mot hans påstådda dolda agenda, fortsatte Eriksson. En intressant tolkning efter dagar fyllda med avslöjanden där Kaplans ord – ja, de uttalade – stått i centrum.

Efter att Kaplan själv höll en presskonferens på måndagen där han förklarade att hans avgång inte skulle ses som en bekräftelse av kritiken, mötte Gustav Fridolin och Åsa Romson pressen. Där gjorde språkrören klart att det är *bilden* av Kaplan som står i vägen för hans möjlighet att arbeta vidare som minister.

Alltså ungefär: ”Vi är ledsna att medierna har fått er att förstå saken fel”.

Romson kunde inte heller på tisdagsmorgonen svara rakt på SVT:s fråga i ”Gomorron Sverige” om det är medierna eller Kaplan som har gjort fel.

Men det är inte någon felaktig bild som fäller bostadsministern. Det är hans agerande, upprepade och grova övertramp som han sedan inte tagit chansen att ta ordentligt avstånd från.

De enda som inte förstår allvaret med MP-toppens beteenden är miljöpartister. Partiet erbjuder åtskilliga förklaringar – utom den att Mehmet Kaplan har gjort fel.

Hur kan det vara så svårt att på ett tydligt sätt ta avstånd från extremister?

Miljöpartiet har prioriterat att få en plats i regeringen så till den milda grad att man gått med på politik som får Romson att gråta och som Fridolin kallar ”skit”.

Men strategin har nått vägs ände. När Miljöpartiet sitter kvar för att visa regeringsduglighet blir det tydligt för väljarna: någon sådan finns inte.

Amanda Björkman amanda.bjorkman@dn.se Ledarskribent “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

”Många kommuner saknar en plan mot extremismen”

“ Arbete mot extremism. Det är i vardagen, främst i skolan och på fritidsgården som det förebyggande arbetet kan åstadkomma verklig förändring. Men trots att var fjärde kommun uppger att våldsbejakande extremism finns i den egna kommunen har knappt var tionde en färdig handlingsplan, skriver Mona Sahlin, nationell samordnare.

En 23-årig ung man, uppvuxen i centrala delarna av Rosengård i Malmö har häktats i Bryssel, misstänkt för inblandning i de fasansfulla terrordåden den 22 mars.

300 svenskar har rest för att begå terrorhandlingar i Syrien och Irak. De flesta har rekryterats av terrorsekten Daesh. Flera av dessa unga människor har därmed gjort sin sista resa i livet. De har dödats i strid i förhoppningen om en enkelbiljett till paradiset. Andra tycks ha fått andra uppgifter, som att begå terrorhandlingar i Europa. Effekten av sådana handlingar visade sig med all tydlighet i Paris och Bryssel. Det är det demokratiska samhället, våra självklara fri- och rättigheter som är måltavlan. Attackerna riktar sig mot vårt hjärta i meningen att vi ska injagas skräck och uppleva samma fasor som civilbefolkningen i Syrien och Irak. Ingen ska gå säker.

Men den våldsbejakande extremismen handlar inte enbart om jihadismen. Den 22 oktober förra året tågade en 22-årig ung man – utklädd som en mörkrets furste och med höjd sabel, in i Kronans skola i Trollhättan för att hugga ner elever och lärare av en oönskad hudfärg. Då var det redan för sent.

Den våldsbejakande extremismen kommer också från högerextremismen. Den så kallade vitmakt-rörelsen har en hög aktivitetsnivå i Sverige. Svenska motståndsrörelsen är ett oroande exempel på hur en nynazistisk organisation dessutom tagit plats i fullmäktige i Ludvika och Borlänge. De utnyttjar och förstärker rädslor och provocerar genom så kallade trygghetsvärdar eller ”patruller” på gatorna, de vill konfrontera, skapa ett polariserat samhälle och öka islamofobin.

Många av samhällets åtgärder är reaktiva och svarar när något redan har hänt, när en ung människa redan passerat lagliga och moraliska gränser. Arbetet måste starta långt innan de individuella och samhälleliga katastroferna inträffar. Det arbetet måste ta sin utgångspunkt i vardagen, i skolan, på fritidsgården, i civilsamhället, i barn- och ungdomspsykiatrin eller i mötet med sociala myndigheter i den kommun där man lever. Det handlar om att se signaler och våga agera. För att kunna agera måste samhällets aktörer organisera sig, skapa strukturer, där det inte finns, både lokalt och nationellt.

Mitt uppdrag som nationell samordnare mot våldsbejakande extremism är det viktigaste jobb jag har haft. Det har varit, och är, ett uppdrag som i väsentliga delar handlar om att höja kommunernas kunskap, samordna myndigheterna och se till att samverkan med civilsamhället kommer igång.

Under de senaste två åren har i stort sett alla Sveriges kommuner fått besök. Vi har träffat hundratals kommunala och statliga medarbetare,

lokala politiker och medverkat i ett stort antal lokala och regionala konferenser och seminarier.

Det budskap vi fört fram kan sammanfattas i tre punkter;

För det första – ta fram en lägesbild. I vilka miljöer i kommunen rör sig de våldsbejakande islamistiska förespråkarna. I vilka sammanhang finns högerextremistiska förespråkare och grupperingar? Finns det våldsfrämjande vänsterextremister?

För det andra – gör en konkret handlingsplan så att olika kommunala verksamheter vet vad som gäller, vilka personer ska göra vad inom respektive verksamhet. Utse någon att vara samordnare med ansvar för helheten i kommunen.

För det tredje – vi måste ha lokala team med kunskap och kapacitet att ingripa framför allt lokalt men med nationellt stöd.

Vi kan inte ha en situation där vi står handfallna mot individer och grupper som kan orsaka vårt samhälle stor skada. Ingen ska kunna gömma sig bakom okunskap eller feghet.

Vi har också pekat på vikten av att anhöriga vågar höra av sig om man märker att en ung person radikaliseras. De första att märka är närstående. Den nationella stödtelefon som vi tillsammans med Röda korset startade i slutet av 2015, visar på ett tydligt behov. Det är inte bara anhöriga som hör av sig och vill samtala och få råd. Även skol- och fritidspersonal hör av sig med frågor och oro.

Göteborg, Stockholm, Örebro och Borlänge är i dag de fyra kommuner som tar våldsbejakande extremism på största allvar. De ingår i det pilotprojekt som vi driver. I dessa kommuner finns redan särskilda samordnare utsedda, kommunens olika verksamheter vilar på en sammanhållen handlingsplan. Om någon person väljer att hoppa av en extremistisk gruppering finns erfarenheter från avhopparverksamhet från andra miljöer. Verksamheter för att underlätta individer att lämna våldsbejakande extremism byggs just nu upp i snabb takt. Detta är glädjande men i andra kommuner återstår fortfarande mycket arbete.

I den kommunenkät vi nyss genomfört fick vi svar från 208 av landets 290 kommuner. I en fjärdedel av kommunerna existerar våldsbejakande extremism. Där extremism förekommer anser man att högerextremismen är vanligast förekommande tätt följd av islamistisk extremism.

Nästan varannan kommun har ingen lägesbild. Lika många kommuner anger visserligen att de har en icke nedskriven lägesbild. Bara sju procent har en färdig handlingsplan, 28 procent av kommunerna har precis börjat arbetet med en handlingsplan, samtidigt som en tredjedel av Sveriges kommuner ännu inte ens har påbörjat arbetet med en lägesinventering och en handlingsplan för att bemöta extremismen.

Enkätens siffror stämmer till eftertanke. Bakom siffrorna döljer sig unga människor som dras in i såväl politiska som religiösa irrläror och som vid ett givet tillfälle går över en gräns, lämnar det demokratiska samhället och väljer att radikaliseras så till den grad att de ser det besinningslösa våldet och terrorn som enda utväg.

I Europa går allt oftare extremismen över gränserna, så även i Sverige – rekryterarna färdas över hela vårt land. Extremismen känner inga kommungränser därför hjälper det inte att bara vissa kommuner tar frågan på allvar – alla 290 kommuner, myndigheterna och staten måste vara delaktiga, ingen kan smita undan.

Hade det varit möjligt att stoppa den häktade 23-åringen innan han via Syrien valde att medverka i de skoningslösa attackerna i Bryssel?

Hade det varit möjligt att stoppa den unga 20-åring från norra Stockholm - som i dagarna åtalats för terrorbrott?

Hade det varit möjligt att stoppa 22-åringen i Trollhättan innan han beslutade sig för att hugga ner lärare och elever?

Jag tror det hade varit möjligt. Det måste vara möjligt.

Mona Sahlin, nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“ Nu kan hela regeringen stuvas om

Statsminister Stefan Löfven funderar nu på nästa drag. Nöjer han sig med att utse en ny bostadsminister eller blir det en regeringsombildning?

Efter Mehmet Kaplans avgång är den stora frågan i svensk politik hur Stefan Löfven väljer att agera. En kombination av en snabbt ökande befolkning, bostadsbrist och hög tillväxt har gjort bostadsbyggande till en av de hetaste politiska frågorna.

Något snabbt besked om ny bostadsminister är dock inte att vänta. Finansmarknadsminister Per Bolund (MP) anses vara en bra övergångslösning och de blocköverskridande bostadssamtalen leds inte av bostadsministern, utan av finansminister Magdalena Andersson.

Inom socialdemokratin finns, enligt DN:s källor, förhoppningar om att Stefan Löfven ska utnyttja möjligheten som yppat sig med Mehmet Kaplans avgång till att göra en regeringsombildning. Men hur statsministern resonerar vet bara en handfull statsråd och medarbetare.

– Om det ska ske något så är det i år det ska ske, sen är det för sent, säger Jenny Madestam, filosofie doktor vid Södertörns högskola.

Genom att stuva om i regeringen skulle Stefan Löfven kunna visa tydligare vilka frågor som prioriteras och signalera en nystart halvvägs in i mandatperioden.

– Regeringen kan få en nytändning och visa att det finns vilja, ambition och engagemang. Många väljare upplever att det inte händer så mycket, säger Jenny Madestam.

Mot en regeringsombildning talar att det är först nu, efter ett omtumlande inledningsår, som ministrarna fått något slags arbetsro.

– Det har varit en ganska lång startsträcka och det är först nu som många ministrar börjar komma in i jobbet. Det är definitivt något som talar emot en regeringsombildning och det tror jag väger ganska tungt för Stefan Löfven, säger Jenny Madestam.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ Efter Kaplans avgång. Fyra tänkbara scenarier för Stefan Löfven

1. Ny bostadsminister från MP. Stefan Löfven och språkrören fortsätter med samma modell som i dag och tillsätter en miljöpartist som bostadsminister. MP-namn som nämns är Karolina Skog, kommunalråd i Malmö. Somliga vill att Peter Eriksson plockas hem från Bryssel, andra drömmer om en politisk comeback för Maria Wetterstrand. Ett tänkbart alternativ är att inhopparen Per Bolund tar över bostadsfrågorna permanent.

2. Ministerrockad. S tar över bostadsfrågorna och MP får något annat i utbyte. Infrastruktur är en profilfråga för MP. Bland många S-politiker är det ett populärt alternativ. Även inom MP finns en del som förordar en rockad eftersom det skulle stärka partiets miljöprofil. Om Stefan Löfven och språkrören delar den uppfattningen är en helt annan fråga.

3. Större regeringsombildning. I höst är det halvtid för S+MP-regeringen. Ska Stefan Löfven göra en större regeringsombildning under mandatperioden torde 2016 vara den sista chansen. En större regeringsombildning kan göra att utnämningen av ny bostadsminister drar ut på tiden, då det blir en del av ett större paket.

4. En kombination. Stefan Löfven utser en miljöpartist till ny bostadsminister i närtid och gör en regeringsombildning till hösten. Då kommer dock inte bostadsministerposten att beröras, utan andra områden kommer att förstärkas.

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“Svindlande kostnad för naturkatastrofer

Åtta miljoner människor har dödats i sammanlagt 35 000 naturkatastrofer de senaste 115 åren. De ekonomiska skadorna uppgår till svindlande 57 biljoner kronor, visar en sammanställning som tyska forskare har gjort.

För sex år sedan drabbades Haiti av en jordbävning som krävde mer än 200 000 liv. En kvarts miljon bostäder förstördes och ett av fem arbetstillfällen försvann. Återuppbyggnaden av infrastruktur, skolor och bostäder är långt ifrån klar och kostnaden väntas överstiga 100 miljarder kronor.

Enskilda katastrofer dominerar ofta nyhetsrapporteringen under några veckor, men nu har forskare vid Karlsruher teknologiska institut tittat på de sammantagna effekterna av omkring 35 000 naturkatastrofer från år 1900 fram till nu.

Forskarna har gått igenom effekterna av stormar, översvämningar, vulkanutbrott, torka, värmeböljor, jordbävningar och skogsbränder. Åtta miljoner människor har dödats och att de materiella skadorna är astronomiska.

Enligt forskarna uppgår notan för de ekonomiska skadorna till 57 000 000 000 000 kronor, 57 biljoner. Stormar och översvämningar vållar ekonomiska skador och motsvarar omkring 60 av procent av totalsumman.

När floden Indus i Pakistan svämmade över efter våldsamma skyfall för snart sex år sedan lades en femtedel av landet under vatten, en yta som motsvarar mer än hela Italien. 14 miljoner människor fick sina bostäder förstörda och som mest var 20 miljoner på flykt. Det finns flera uppskattningar av de ekonomiska skadorna, men en siffra som brukar nämnas är 400 miljarder.

Den mest omfattande återuppbyggnaden pågår i Japan efter jordbävningen och tsunamin som utlöste haveriet i Fukushima för fem år sedan och slog ut landets kärnkraftsindustri. I Japan satsas långt mer än 1,5 biljoner kronor på en total ombyggnad av energisektorn.

Jordbävningar har skördat flest dödsoffer sedan 1900-talets början. Av sammanlagt 8 miljoner har 2,3 miljoner människor dött inne i byggnader som kollapsat eller i jordskred som startats av jordbävningen.

När Nepal drabbades av en kraftig jordbävning i april 2015 dödades nästan 9 000 människor. Återuppbyggnaden väntas kosta 50 miljarder kronor. Den för landet så viktiga turistindustrin slogs i spillror.

Mia Holmgren mia.holmgren@dn.se “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

”Digitaliseringen både hot och möjlighet”

Bara ett av tio mindre företag exporterar. Den andelen hoppas regeringen kunna öka genom att lägga tio miljoner kronor på en kampanj riktad till små och medelstora företag.

Den pågående digitaliseringen skapar stora möjligheter utomlands, anser näringsminister Mikael Damberg. Men han ser också hot.

Kampanjen från den halvstatliga organisationen Business Sweden inleddes på tisdagen med annonser i olika medier. Budskapet är att det finns möjlighet att få hjälp från flera statliga exportfrämjande institutioner om man är mindre företagare och tvekar att ta steget utanför Sveriges gränser med sin verksamhet.

– Vi vill inspirera och informera om möjligheterna som finns att få hjälp. På så sätt kan vi sänka den mentala barriären för att satsa internationellt, säger Ylva Berg, vd för Business Sweden som sedan sammanslagningen av Exportrådet och Invest Sweden 2013 kämpat för att göra det nya halvstatliga bolagets namn känt även bland mindre företag.

Hon medger att en satsning på export för små företag också innebär att ta risker. Men riskerna kan minskas med den statliga hjälp som finns att få, anser hon.

– Många små bolag har en väldig respekt för att satsa utomlands, både för att det är dyrt och för att man måste förbereda sig. Men när de känner sig redo finns det en bukett av stöd som är helt gratis, säger Ylva Berg som har representanter i 50 exportländer.

Den pågående digitaliseringen av näringslivet som skärper konkurrensen är en av motiveringarna till regeringens satsning på informationskampanjen.

– Digitaliseringen innebär att man möter en betydligt större konkurrens. Om man då inte finns på en större marknad och har gjort de investeringar som krävs kan man också bli utslagen som litet företag, varnar näringsminister Mikael Damberg (S) som på onsdagen talar på DN-konferensen ”Nya marknader” i Stockholm.

Han menar att den rödgröna regeringen med ytterligare 800 miljoner kronor i exportfrämjande åtgärder under de närmaste åren satsar mer än borgerliga gjorde.

– Vi gör en rejäl uppväxling i exportstödet. Den förra regeringen gjorde ganska stora neddragningar, säger Mikael Damberg.

Men visar inte historien att framgångsrika svenska företag hittar ut på exportmarknader ändå, utan statlig hjälp?

– Det finns många företag som har jättebra produkter, men som bara levererar i Sverige. De kanske inte har kunskap om hur man ska nå en marknad utomlands och då finns det ganska många hinder. Det är där Business Sweden kan hjälpa till.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

“ Fakta. DN-konferensen

På Berns i Stockholm hålls på onsdagen för första gången DN-konferensen ”Nya marknader” om svenska företags möjligheter utomlands. Bland talarna på konferensen som inleds klockan 09.00 finns näringsminister Mikael Damberg, vars inledningsanförande kommenteras av DN:s näringslivskrönikör Birgitta Forsberg och Johan Schück, samhällsekonomisk krönikör. Även flera av Dagens Nyheters utrikeskorrespondenter deltar.

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“ Nya lånekrav följs av nytt skuldtak

Analys. I juni kommer Finansinspektionens amorteringskrav träda i kraft. Men inspektionen har redan siktet inställt på nästa steg: att sätta ett tak på hushållens lån.

Mycket är redan känt när Finansinspektionen (FI) i dag presenterar det slutliga amorteringskravet. Bolån som tas efter den 1 juni ska amorteras om lånet överstiger 50 procent av bostadens värde. Ligger lånet på över 70 procent ska det amorteras med två procent per år, därefter med en procent per år ner till 50 procents belåning.

Men intresset kommer att vara inriktad på undantagen, som hur länge nyproducerade bostäder slipper kravet eller vilka lån till förbättringar som är tillåtna utan krav om amortering.

En annan fråga är vilken effekt amorteringskravet får. En del bedömare har ryckt på axlarna och påpekat att bankerna redan har sådana krav.

Men FI:s krav är tuffare än bankernas. Johan Berg, analytiker på FI, har räknat ut att hushåll med bostadslån i snitt skulle tvingas amortera mellan 1 000 och 1 500 kronor mer i månaden för att klara FI:s krav.

FI går en balansgång. Å ena sidan vill den dämpa ökningstakten för hushållens lån. Å andra sidan vill den inte utlösa ett prisras som leder till att hushållen drar ned på annan konsumtion, vilket skulle kunna förvärra en lågkonjunktur.

FI har också börjat skissa på ett annat verktyg som kan få långt större följder än amorteringskravet. Det är skuldkvotstak; ett tak som begränsar ett hushålls möjlighet att låna pengar i förhållande till årsinkomsten.

De flesta banker har redan sådana regler. Ett hushåll får låna fem eller sex årsinkomster, men inte mer.

FI:s generaldirektör Erik Thedéen har skissat på sex årsinkomster som ett tak – men räknat mot disponibel inkomst, alltså efter skatt.

En sådan regel innebär en betydande skärpning, jämfört med i dag. FI har konstaterat att vart fjärde hushåll i Stockholm skulle slå i taket – och tolv procent av hushållen i riket.

I maj har FI lovat att berätta mer om hur de ser på skuldkvotstaket. Den presentationen bör vara mer intressant för bostadsspekulanterna än dagens om amorteringskravet.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se Reporter “

DN ONSDAG 20 APRIL 2016

“ Osakliga påståenden om stadsutveckling

När stadsbyggnadskontorets verksamhet på oskäliga grunder misstänkliggörs i en av landets mest tongivande tidningar vill jag klargöra vissa grundläggande fakta:

Vår verksamhet är transparent. Alla handlingar är offentliga, alla beslut redovisas, alla underlag -prövas, alla nämndbeslut kan överklagas – precis som det ska vara. Att skriva saker som ”Räcker det med att en byggherre vänder sig till någon högt uppsatt person inom Stockholms stad?” (först publicerat i SvD, sedan upprepat i DN) är ett till fråga förklätt påstående som skribenterna borde veta är osant.

Vår verksamhet håller en hög professionell nivå och våra medarbetare har gedigen kompetens. När vi rekryterar personal gör vi det framgångsrikt i stor konkurrens med de största och namnkunnigaste arkitektkontoren, konsultföretagen och branschen i övrigt. Maria Schottenius påstående (DN 18/4) att ”Just nu är det vilda västern runt stadsplaneringen i Stockholm. Vad som helst kan hända” och ”All expertis är avhängd” är falskt.

Debatten om stadsutvecklingsfrågorna är angelägen, men blir mer konstruktiv om den sker på sakliga grunder. Alla som vill bilda sig en egen uppfattning om de aktuella projekten kan med fördel ta del av stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtanden med bilagor, vilka är tillgängliga för alla.

Anette Scheibe Lorentzi “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

”Ökad lönespridning sänkte den tyska arbetslösheten”

“ Ny utvärdering. Den tyska utvecklingen sedan millennieskiftet ger stöd för att lägre ingångslöner för nyinträdande på den svenska arbetsmarknaden bör leda till högre och jämnare fördelning av sysselsättningen. Men det kräver en vilja till radikalt omtänkande på den fackliga sidan, skriver Arbetsmarknadsekonomiska rådet.

Den svenska arbetsmarknaden kännetecknas av svåra sysselsättningsproblem för lågutbildade i allmänhet och lågutbildade utomeuropeiska invandrare i synnerhet. Den stora flyktinginvandringen riskerar att förvärra situationen. Det är bakgrunden till de förslag om lägre ingångslöner som har lagts fram av bland andra Arbetsmarknadsekonomiska rådet.

Tyskland är ett exempel på hur lönebildningen kan bidra till en god sysselsättningsutveckling. Under andra hälften av 1990-talet och början av 2000-talet sågs Tyskland allmänt som ”Europas sjuke man” med hög arbetslöshet. Den hade trendmässigt stigit sedan början av 1970-talet. Men från 2003 bröts denna utveckling och arbetslösheten har sedan dess varit fallande. Det har skett trots finanskris och efterföljande världsrecession. Det är därför motiverat att tala om ett tyskt arbetsmarknadsunder.

Arbetsmarknadsekonomiska rådet publicerar i dag en rapport om den tyska arbetsmarknadsutvecklingen som skrivits av professor Michael

Burda vid Humboldtuniversitetet i Berlin: *" The German Labor Market Miracle: An Assessment"*.

Den förklaring till det tyska sysselsättningsundret som Burda lyfter fram är återhållsamhet i lönebildningen. Den har manifesterats på - aggregerad nivå: lönekostnadernas andel av BNP har fallit avsevärt sedan början av 2000-talet. Men ännu viktigare är förmodligen att lönespridningen ökat kraftigt. Reallönerna har sjunkit rejält i den nedre delen av lönefördelningen.

Burda anför flera orsaker till denna löneutveckling. Sedan mitten av 1990-talet har lönebildningen generellt blivit mer flexibel. Så kallade öppningsklausuler har blivit vanligare i de centrala avtalen (som i Tyskland i regel ingås på branschnivå i de olika delstaterna). Klausulerna tillåter krisdrabbade företag att komma överens med sina anställda om lägre löneökningar än i de centrala avtalen. De möjligheter till offshoring av verksamheter till främst grannländerna i Östeuropa som öppnats upp har också förstärkt arbetsgivarsidans förhandlingsstyrka i förhållande till fackets.

Vidare har de så kallade Hartzreformerna från 2003-2005 varit av central betydelse. De innebar bland annat avreglering av bemanningsbranschen och vidgat utrymme (borttagna arbetstidsrestriktioner) för låginkomstjobb med förenklade regelsystem och förmånlig beskattning (så kallade minijobb). Det har verkat återhållande på lönebildningen. Av ännu större betydelse har förmodligen Hartzreformernas förändringar av det sociala skyddsnätet varit. Dessa innebär mindre generös arbetslöshetsförsäkring och att socialbidragen tydligare kopplats till krav på aktivt arbetssökande. Det har skapat ett tryck nedåt på såväl enskilda individers reservationslöner (de lägsta löner man är beredd att arbeta till) som fackförbundens lönekrav.

Den ökade lönespridningen har lett till en jämnare fördelad sysselsättning. Sysselsättningsökningarna har varit mycket större för lågavlönade än för andra grupper. Antalet deltidsanställda lågavlönade har vidare ökat mycket mer än antalet heltidsanställda lågavlönade. Samtidigt har lönerna för den förra gruppen fallit betydligt mer än för den senare. Det ger ytterligare stöd för att det verkligen är löneutvecklingen som varit drivande för den ökade sysselsättningen.

Burdas analys kompletterar den analys som vi gjorde i vår februarirapport. Vi använde där data från OECD:s så kallade PIAAC-studie av den vuxna befolkningens färdigheter, löner och sysselsättning i olika länder. Vi visade på en kraftig ökning av den relativa sysselsättningsgraden för gruppen med den lägsta färdighetsnivån (sysselsättningsgraden i förhållande till andra grupper) i Tyskland, samtidigt som relativlönen minskat avsevärt. Denna utveckling var ännu mer accentuerad inom gruppen invandrare än för hela arbetsmarknaden. Detta kan kontrasteras mot utvecklingen i Sverige där både relativ sysselsättningsgrad och relativlön för lågkvalificerade förändrats mycket lite.

En intressant observation i Burdas studie är att den stora ökningen av löneskillnaderna i Tyskland inte medfört några stora förändringar av skillnaderna i disponibla inkomster (inkomster efter skatt och transfereringar) mellan hushållen. Den ökning av skillnaderna i disponibla inkomster som ägt rum är mindre än i Sverige där lönespridningen förändrats relativt lite. Burda förklarar de små effekterna på den tyska inkomstfördelningen med att den ökade lönespridningen minskat

sysselsättningsskillnaderna, med att jobbskatteavdrag införts för lägre avlönade och med ökat kvinnligt förvärvsdeltagande.

Vad kan vi lära av den tyska utvecklingen? Den ger stöd för att lägre löner för dem med lägst färdigheter ökar dessas sysselsättning. Effekterna tycks ha varit stora i Tyskland. Men det har också varit fråga om mycket kraftiga ökningar av lönespridningen. Frågan är om så stora förändringar är politiskt hållbara. Så tycks inte vara fallet. De ökade löneskillnaderna har ju lett till att en lagstiftad minimilön – som inte tidigare funnits i Tyskland – införts. Den har lagts så högt som 8,50 euro per timme och kan väntas medföra att sysselsättningen för lågavlönade faller tillbaka en del (men ändå förblir betydligt högre än före 2003).

Vi förespråkar inte så stora ökningar av lönespridningen som skett i Tyskland. Det beror på att effekterna på fördelningen av hushållens disponibla inkomster antagligen skulle bli större i Sverige än i Tyskland. Ett skäl är att vi har ett så högt kvinnligt förvärvsdeltagande att potentialen för ytterligare ökningar är mindre. Ett annat skäl är att det är mer problematiskt i Sverige att rikta särskilt generösa jobbskatteavdrag till lågavlönade, eftersom det skulle öka de redan nu höga marginaleffekterna i skattesystemet (därför att avdragen då skulle trappas av med ökad inkomst i ännu högre grad än i dag).

Den tyska utvecklingen ger emellertid stöd för att en viss ökning av lönespridningen – genom lägre ingångslöner för nyinträdande på arbetsmarknaden – är önskvärd om man vill bidra till högre och jämnare fördelning av sysselsättningen. Genom att på så sätt anpassa sig till en förändrad verklighet skulle arbetsmarknadens parter kunna ge ett viktigt bidrag till att bekämpa arbetslösheten. Men det kräver i så fall en vilja till radikalt omtänkande på den fackliga sidan ungefär som när man under finanskrisen ingick särskilda krisavtal med lönesänkningar i utbyte mot kortare arbetstid.

Ledamöter respektive sekreterare i Arbetsmarknadsekonomiska rådet:

Lars Calmfors, forskare vid IFN och professor em i internationell ekonomi, Stockholms universitet

Ann-Sofie Kolm, professor i nationalekonomi, Stockholms universitet

Tuomas Pekkarinen, forskare vid VATT och adjungerad professor vid Aalto-universitetets -handelshögskola i Helsingfors

Per Skedinger, forskare vid IFN och adjungerad professor i nationalekonomi, Linnéuniversitetet

Petter Danielsson, sekreterar

Arbetsmarknadsekonomiska rådet är ett expert-råd med uppdrag att analysera hur lönebildning, arbetsrätt och arbetsmarknadspolitik påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. Rådet är instiftat av Svenskt Näringsliv, men arbetar helt oberoende från uppdragsgivaren.

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“14 000 kronor för mycket i pension – varje månad

Den tidigare moderatledaren Bo Lundgren får över 14 000 kronor för mycket i pension – varje månad. Pengarna kommer från Statens tjänstepensionsverk, SPV, där han tidigare var styrelseordförande. DN:s granskning visar att misstaget upptäcktes redan 2014 men att SPV:s generaldirektör beslutade att de felaktiga utbetalningarna skulle fortsätta.

Bo Lundgren, 68, har en lång politisk karriär bakom sig. Han var riksdagsledamot under 28 år och partiledare för Moderaterna i fyra år. Efter att ha lämnat politiken 2004 var han chef för Riksgälden fram till 2013 då han gick i pension.

Från juni 2010 till maj 2014 var han även styrelseordförande i Statens tjänstepensionsverk, SPV. Myndigheten ansvarar för att administrera tjänstepension för 800 000 anställda och tidigare anställda inom statens verksamheter.

DN kan nu avslöja att Bo Lundgrens egen pension är kraftigt uppblåst. SPV använder – mot bättre vetande – en felaktig tillämpning av den förordning som reglerar hur Bo Lundgrens statliga pension ska samordnas med hans riksdagspension. Därför får han sedan 2013 drygt 14 400 kronor mer i tjänstepension varje månad än vad han egentligen tjänade ihop till under åren som riksgäldsdirektör.

Redan under 2014 upptäckte SPV att de gjort fel. Men trots det beslutade man att Bo Lundgren skulle fortsätta att få ut det högre beloppet. I en tjänsteanteckning från den 3 november 2014 skriver den dåvarande generaldirektören Ann-Christin Nykvist:

”Det har konstaterats att Bo Lundgrens tjänstepension samordnats efter en icke korrekt tillämpning … Efter att ärendet diskuterats vid myndighetsdialog med Socialdepartementet beslutas att den tillämpning som skett i ärendet inte ska ändras.”

Enligt de beräkningar som SPV gjort för DN:s räkning får Bo Lundgren totalt närmare 50 000 kronor i pension varje månad. Summan innefattar både riksdagspensionen och den statliga tjänstepensionen. Men SPV:s handläggare bekräftar för DN att 14 400 kronor av tjänstepensionen är pengar som myndigheten skjuter till enligt den icke korrekta tillämpningen av reglerna.

Det innebär att sedan hans pension i februari 2013 har den tidigare moderatledaren fått över en halv miljon kronor mer i pension än vad han skulle ha fått om SPV tillämpat reglerna korrekt.

DN har tagit del av Bo Lundgrens akt hos SPV. Där finns ingen annan dokumentation som förklarar varför generaldirektören beslutade att Bo Lundgren skulle fortsätta att få drygt 14 400 kronor mer i pension varje månad, trots att det bygger på en icke korrekt tillämpning av reglerna. Det framgår inte heller när eller hur felet upptäcktes.

Generaldirektörens beslut är bara två meningar långt och saknar diarienummer, först i efterhand har någon skrivit Bo Lundgrens personnummer med bläckpenna i ena hörnet.

Myndighetens nya chefsjurist Åsa Lindahl kan inte svara på varför reglerna tillämpades som de gjorde, hur de felaktiga pensionerna upptäcktes eller varför de fortfarande betalas ut.

– Jag var inte här när beslutet fattades, och kan inte svara på det, säger hon.

Finns det något hinder för att ändra beslutet?

– Min bedömning är att det finns utrymme för att ompröva den här typen av beslut.

DN har även varit i kontakt med den tidigare chefsjuristen Anders Odmark, i dag domare på kammarrätten i Sundsvall. Han var myndighetens högste jurist när SPV upptäckte att reglerna användes ”icke korrekt”.

– Vi tyckte inte att förordningen gav rätt till en viss pension, säger han om beslutet att ändra tillämpningen av reglerna, säger Anders Odmark.

Han säger att han inte var med om att besluta om att den tidigare tillämpningen skulle fortsätta att gälla för Bo Lundgren och vill inte kommentera det enskilda beslutet.

Ann-Christin Nykvist var generaldirektör för SPV 2007–2015, och arbetade i flera år med Bo Lundgren som styrelseordförande. Till DN säger Ann-Christin Nykvist att hon inte har någon klar minnesbild över hur det gick till när hon fattade beslutet om Bo Lundgrens pension.

– Det jag kan komma ihåg är att det var väldigt komplicerade förordningar där mina tjänstemän hade svårt att tolka regelverket.

Enligt Ann-Christin Nykvist var en orsak till att hon inte ändrade den felaktiga tillämpningen att Bo Lundgren tidigare hade fått ett annat besked.

Om SPV en gång gör fel så gäller det för alltid?

– Det kan man alltid fungera kring. SPV har en regel att den som har varit i god tro aldrig behöver betala tillbaka, men man kan ändra pensionen inför framtiden.

Varför gjorde du inte det?

– Som jag kommer ihåg ärendet fanns det vissa tveksamheter kring lagstiftarens avsikter. Jag kan inte komma ihåg riktigt. Men det var den rimligaste bedömningen i det läget vi var.

Bo Lundgren var din tidigare styrelseordförande. Spelade det in?

– Nej, absolut inte, jag har aldrig pratat med Bo Lundgren om hans pension.

Ann-Christin Nykvist fattade beslut att låta de felaktiga utbetalningarna fortsätta efter ett möte med medarbetare på socialdepartementet. Enheten för statlig förvaltning, som i dag ligger under finansdepartementet, deltog i mötet.

Enligt enhetschefen Claes Lindgren, som själv var med på mötet, hade Bo Lundgren redan när han blev chef för Riksgälden år 2004 fått information om att SPV skulle garantera honom en full tjänstepension. Enligt den tillämpning av reglerna som myndigheten i dag kallar ”icke korrekt”.

– Så vitt jag förstår så gjordes det en bedömning 2004 hur förordningen skulle tolkas på honom, som vi också redovisade för honom. Sedan ändrades den bedömningen.

Hur vanligt är det att ni diskuterar enskildas pensionsärenden?

– Det är ju ovanligt. Men enligt mitt sätt att se det handlade det om vilken generell information som lämnats, förvisso till en individ, utifrån ett ganska snårigt regelverk

Det finns en anteckning i Bo Lundgrens pensionsakt om att det efter samtal från finansdepartementet gjordes en beräkning på hans framtida pension i juni 2004. Men hur den beräkningen ser ut är okänt, SPV har inte kunnat hitta den och noterar att beloppet antagligen lämnades på telefon till tjänste-man på finansdepartementet.

Enligt Ylva Wiklund på SPV, som är en av dem som handlagt Bo Lundgrens ärende, är den beräkning som gjordes 2004 ändå inte ett löfte om hur mycket han skulle få när han väl gick i pension nio år senare.

– Det kan ringa vilken statsanställd som helst hit och fråga vad deras pension ska bli. Då gör vi en beräkning på det, men de beräkningarna är alltid preliminära. De är aldrig bindande.

När DN kontaktar Bo Lundgren säger han att det är första gången han hör något om frågan och att han förutsätter att SPV beräknar pensioner på ett korrekt sätt.

– Det belopp som jag har stämmer överens med det belopp som jag fick höra efter diskussion med finans-departementet vid min anställning. Så jag har aldrig haft anledning att ifrågasätta att den här pensionen är korrekt beräknad och tillämpad.

Han säger att han under tiden som styrelseordförande för SPV inte diskuterade sin egen pension.

– Jag har inte diskuterat min pension över huvud taget. Jag har fått den information som alla får, en beräkning och ett beslut.

Du har inte försökt påverka tjänstemännen under tiden som styrelse-ordförande?

– Absolut inte. Det skulle aldrig falla mig in att göra en sådan sak. Jag utgår från att man hanterar detta korrekt.

I dag har SPV en ny generaldirektör som heter Joakim Stymne. Han kom till myndigheten efter att besluten om Bo Lundgrens pension fattades.

– Jag fick kännedom om det här ärendet i samband med att vi fick höra att du begärde ut material om det. Innan dess kände jag inte till den här specifika frågan, säger Joakim Stymne.

Han säger att det ibland förekommer särskilt komplexa ärenden där generaldirektören behöver involveras även i enskildas pensioner och att han inte känner till bakgrunden till hans föregångares beslut.

Vad tänker du kring att ni varje månad betalar ut över 14 000 kronor mer i pension?

– Jag har inte haft något skäl att ompröva den tidigare generaldirektö-rens beslut om att inte ompröva de här pensionsrätterna.

Tänker du ompröva det?

– Jag har blivit uppmärksammad på det nu och om det finns skäl att titta närmare på det så finns det inget som hindrar att jag analyserar frågan igen. Det är inte samma sak som att jag omprövar det, men jag vill gärna analysera det här beslutet.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“ Fakta.

Bo Lundgrens och Marianne Samuelssons pensioner räknas ihop av Statens tjänstepensionsverk (SPV) genom att deras statliga tjänstepension samordnas med riksdagsmannapensionen.

Enligt en felaktig tillämpning av förordningen som reglerar samordningen av de två pensionerna har de två tidigare toppolitikerna fått en avsevärt högre tjänstepension än vad de egentligen har tjänat in till.

Enligt SPV:s icke korrekta tolkning av reglerna har de två rätt till en full statlig tjänstepension. Det är en tolkning som SPV senare har backat ifrån, men i de två fallen låter man den gamla, felaktiga tillämpningen råda. Utbetalningarna fortsätter.

Tjänsteanteckning

Det har konstaterats att Bo Lundgrens tjänstepension samordnats efter en icke korrekt tillämpning av 6 § förordningen (1995:268) om samordning av statlig tjänstepension med vissa pensioner till riksdagens ledamöter och ledamöter av Europaparlamentet Efter att ärendet disukterats vid myndighetsdialog med Socialdepartementet beslutas att den tillämpning av 6 § som skett i ärendet inte ska ändras.

Ann-Christin Nykvist, generaldirektör / 2014-11-03

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“Tidigare MP-språkrör har fått en miljon

Moderaternas tidigare parti-ledare Bo Lundgren är inte ensam om att få en mycket högre pension än vad han egentligen har tjänat in. Det tidigare språkröret för Miljöpartiet Marianne Samuelsson har hittills fått totalt en miljon kronor för mycket i pension av Statens tjänstepensionsverk.

Enligt SPV omfattas bara ett mycket litet antal personer av den förordning som under några år tillämpades felaktigt.

I en sammanställning över personer som omfattas av förordningen som DN begärt finns elva personer registrerade. Men nästan alla dessa har tjänat in så pass mycket i tjänstepension att de inte får samma pensionshöjning som Bo Lundgren.

Faktum är att SPV bara har kunnat hitta en annan person som fått en högre pension efter den icke korrekta tillämpningen – Marianne Samuelsson, tidigare språkrör för Miljöpartiet.

Även i hennes akt finns ett beslut från dåvarande generaldirektören Ann-Christin Nykvist om att tillämpningen ska fortsätta, formulerad på exakt samma sätt som i Bo Lundgrens fall och daterad samma dag.

”Det har konstaterats att Marianne Samuelssons tjänstepension samordnats efter en icke korrekt tillämpning … Efter att ärendet diskuterats vid myndighetsdialog med socialdepartementet beslutas att

den tillämpning som skett i ärendet inte ska ändras", står det i den korta tjänsteanteckningen.

När DN ber SPV:s handläggare att räkna ut hur beslutet har påverkat hennes pension visar det sig att hon får över 16 000 kronor mer i statlig tjänstepension varje månad än vad hon skulle ha fått om reglerna tillämpats korrekt.

Marianne Samuelsson gick i pension i december 2010. Sedan dess har hon alltså fått totalt en miljon kronor mer i statlig tjänstepension än vad hon skulle ha fått om reglerna tillämpats korrekt. SPV bekräftar den beräkningen för DN.

Marianne Samuelsson, 70, var språkrör för Miljöpartiet under större delen av 1990-talet och var mellan 2004 och 2009 landshövding på Gotland.

Hon säger till DN att hon inte känner till att hon skulle ha fått en betydligt lägre pension om reglerna tillämpats korrekt.

– Jag har inte varit i kontakt med någon om det, utan bara anmält mina år så att säga. Det är deras sak att sköta det, det är inget som jag har några synpunkter på eller agerar i.

Hur ser du på att det uppgår till totalt en miljon kronor i pension som du inte skulle ha fått om de tillämpat reglerna korrekt?

– Det låter ju jättemärkligt att de skulle ha tillämpat det så konstigt. Men de får väl höra av sig. Det är inget som de har gjort hittills.

Enligt SPV:s chefsjurists bedömning finns det inga formella hinder för att ändra Marianne Samuelssons och Bo Lundgrens pensionsbeslut.

Den tidigare generaldirektören Ann-Christin Nykvist har inte svarat när DN har sökt henne. Myndighetens nuvarande generaldirektör Joakim Stymne har tidigare sagt att han vill titta närmare på sin föregångares beslut att låta utbetalningarna fortsätta.

– Jag har blivit uppmärksammad på det nu och om det finns skäl att titta närmare på det så finns det inget som hindrar att jag analyserar frågan igen. Det är inte samma sak som att jag omprövar det, men jag vill gärna analysera det här beslutet.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se "

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Förtroendet för demokratin i farozonen

Analys. Väljarnas förtroende för demokratiska institutioner har fallit dramatiskt. När före detta toppolitiker fått 1,5 miljoner kronor för mycket av skattepengar – och myndigheter låter utbetalningarna fortsätta – riskeras medborgarnas tillit än mer.

Vanliga löntagare som fått alldeles för mycket i ersättning brukar krävas på återbetalning. Det gäller till exempel Försvarsmaktens lägst avlönade. Många soldater fick för mycket semesterersättning i somras, efter ett misstag av arbetsgivaren. Försvarsmakten har krävt tillbaka allt som överstiger 3 000 kronor per person. De berörda måste ha förstått att det var ett misstag, argumenterar man, flera tusenlappar är mycket pengar.

Den förre moderatledaren Bo Lundgren och det tidigare språkröret för MP, Marianne Samuelsson får varje månad mellan 14 000 och 16 000 kronor mer i pension än de skulle ha fått enligt SPV:s nuvarande tolkning av reglerna.

Beslutet att låta dem behålla den felaktiga pensionen är illa dokumenterat. Det framgår att SPV:s generaldirektör har samrått med socialdepartementet, men inte på vilken grund hon har fattat sitt beslut. Det framstår som om SPV utgått från att Lundgren och Samuelsson inte kan ha förstått att utbetalningarna var fel, och att de därför ska få behålla dem för all framtid.

Bo Lundgren är en mycket kunnig person i dessa frågor. Han har varit skatteminister och var ordförande i Statens tjänstepensionsverk (SPV) när beslutet att fortsätta de felaktiga ut-betalningarna togs.

Ändå har han inte ens blivit informerad om misstaget, säger han till DN. Han har följaktligen inte heller kunnat välja att frivilligt göra rätt för sig, om den möjligheten finns.

Marianne Samuelsson har varit språkrör i Miljöpartiet. Det bildades i protest mot yrkespolitiker som lever på andra villkor än vanliga människor. Hon säger att SPV aldrig har informerat henne om att hon hittills har tagit emot en miljon kronor för mycket i pension.

Tillit är en stor tillgång för ett samhälle. Det gör det mer ekonomiskt framgångsrikt, mer demokratiskt och underlättar att hålla korruptionen borta.

I denna vecka presenterades SOM-undersökningen på Göteborgs universitet. Den är till största delen gjord i september–oktober förra året. Undersökningen visar en allmän nedgång i förtroende för de politiska institutionerna.

Bara 28 procent hade i höstas stort eller mycket stort förtroende för riksdagen – det organ de själva varit med om att välja. Också förtroendet för de politiska partierna har fallit. Förtroendebarometern från Sifo, gjordes nu i vår, visar en dramatisk nedgång i förtroende för riksdag och regering.

Affärer med toppolitiker som kasserar in skattemiljoner utan att ha rätt till dem är vad Sverige minst av allt behöver i ett sådant läge.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

”Uttalandena problematiska för partiet”

“ För andra gången på mindre än 48 timmar fick en miljöpartistisk politiker lämna sina uppdrag. – Det är klart att detta är ytterligare olyckligt för Miljöpartiet, säger Niklas Bolin, statsvetare vid Mittuniversitetet i Sundsvall.

Niklas Bolin konstaterar att Miljöpartiet har hamnat i en situation när i princip alla händelser och alla uttalanden får stor uppmärksamhet i medierna. Så även Yasri Khan och hans vägran att skaka hand med TV 4:s kvinnliga reporter.

– Hans uttalanden var problematiska. Det var svårt att förstå hur han menade när han sa sig stå bakom Miljöpartiets värderingar om jämställdhet och försökte tala om olika normer. Han hamnade i en trängd situation, säger Niklas Bolin.

Enligt Bolin har Miljöpartiet uppen-bara problem med regeringsduglighet. Inte minst eftersom partiföreträdare har uttryckt sig på ett ”slarvigt och klantigt” sätt.

– Många av de enskilda uttalanden som gjorts av framför allt Åsa Romson behöver inte vara så farliga i sig. Det är just mängden av uttalanden som gör att det blir problematiskt. Det blir den samlade bedömningen, för att nu citera Löfven från presskonferensen om Kaplan. Miljöpartisterna framstår som mind-re kompetenta än vad de egentligen är, säger Niklas Bolin.

Han betonar att det skulle vara svårt för vilket parti som helst att gå in i en regering för första gången. Men kanske är det extra svårt för Miljöpartiet.

– Det är ett parti som är sprunget ur en vilja att inte bara förändra politikens innehåll utan också politikens former. Företrädarna ska inte behöva vara professionella politiker. Den grundsynen krockar med realiteten att sitta i en regering, säger han.

Även i efterspelet till bostadsminister Mehmet Kaplans avgång märks oviljan att agera som ett professionellt parti. Ledande gröna politiker valde samfällt att försvara partikamraten och lägga skulden för avgången på medierna.

– Jag tror att de genuint uppfattar Kaplan som en kapabel och duktig politiker med goda avsikter. Men politik är inte bara god vilja. Det krävs strategi och hantverk för att klara sig därute. Och då framstår det som lite märkligt att man är så noga med att inte betona de problem som faktiskt uppstod med de uttalanden som Kaplan hade gjort, säger Niklas Bolin.

Karin Eriksson “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

”Asylsökande bara rätt till akut vård”

Sverigedemokraterna vill att svenskt medborgarskap ska vara en förutsättning för att få full tillgång till det svenska välfärdssystemet. Enligt partiets vårbudgetmotion ska asylsökande bara ha rätt till akut vård.

Migrations- och integrationspolitiken dominerar Sverigedemokraternas vårbudgetmotion för 2016.

– En ansvarsfull invandringspolitik är fortfarande den viktigaste integrationspolitiska åtgärden, säger partiledaren Jimmie Åkesson.

SD vill att det svenska medborgarskapet ska bli mer betydelsefullt för vilka som får ta full del av den svenska välfärden. Enligt SD:s förslag ska asylsökande bara få rätt till akut vård. Övrig vård ska bara ges till de asylsökande som tar lån eller privat försäkring. I förslaget ingår också begränsningar av försörjningsstödet till asylsökande.

SD:s budgetmotion är bara delvis ett svar på den vårbudget som regeringen lade fram för en vecka sedan. SD:s motion innehåller inga beräkningar över statens finanser. Partiet ska senast den 2 maj återkomma med ytterligare en motion gällande regeringens vårändringsbudget.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Kriserna i fokus på utrikesdag

Vi behöver svenska skribenter och ögon ute i världen. Utrikesbevakningen är kärnan i DN. Det konstaterade DN:s chef-redaktör Peter Wolodarski när han inför fulla hus inledde tidningens tolfte utrikesdag.

– Vi har en av Nordens mest omfattande utrikesbevakningar och det kommer vi att fortsätta med, säger Peter Wolodarski.

Utrikesbevakningen blir allt viktigare i en orolig omvärld, konstaterar han. Flyktingkris, oro i Mellanöstern och folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU är bara några av de viktiga frågor som är viktiga för DN att bevaka på plats.

– Behovet av att vara på plats och rapportera med svenska ögon är större än på länge. Vi har nyss öppnat ett kontor i Moskva med Anna-Lena Laurén som korrespondent och det kommer ytterligare satsningar på utrikesområdet, utlovade Peter Wolodarski.

Utrikesdagen på Chinateatern var som vanligt snabbt utsåld. 1 200 intresserade läsare fick höra DN:s korrespondenter berätta om det amerikanska presidentvalet, flyktingkrisen, Storbritanniens framtid i EU, hotet mot sommar-OS i Brasilien och utvecklingen i Ryssland.

DN:s korrespondent i Brasilien, Henrik Brandão Jönsson, konstaterar att läget inför OS i sommar i Rio de Janeiro är långt ifrån lugnt.

– OS sker i en stad i kris, en stad där man inte har råd att betala poliser löner och där sjukhus har stängt, säger Henrik Brandão Jönsson.

I USA stundar ett spännande presidentval med färgstarka kandidater, konstaterar DN:s korrespondent Sanna Björling Thorén. Hon ser Hillary Clinton som klar som kandidat för Demokraterna.

– Om hon möter Trump leder hon med tio procentenheter enligt opinionsundersökningarna. Men det hänger på valdeltagandet och Trump har mer hängivna anhängare.

Även EU står inför stora utmaningar. I sommar avgörs i en folkomröstning om unionens näst största ekonomi, Storbritannien, går ur eller stannar kvar. Det blir en strid på kniven, konstaterar DN:s Londonkorrespondent Pia Gripenberg.

Ett nej är att likna med en jordbävning för EU, enligt DN:s EU-korrespondent Annika Ström Melin.

– Allt kommer att ritas om. Men ingen vet ännu riktigt hur.

Den amerikanske affärsmannen och Putinkritikern Bill Browder som gästade utrikesdagen beskriver den ryska regimen som en korrupt elit som gömmer pengar i väst. DN:s Moskva-korrespondent Anna-Lena Laurén håller med om att mycket kring makten i Ryssland handlar om pengar.

– Men det finns så många andra samtal som pågår i Ryssland hela tiden, om saker som sällan framkommer i väst. Det vill jag försöka lyfta fram tydligare i min rapportering.

Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Sextimmarsdag på prov gav färre sjukskrivna

Färre sjukskrivningar, gladare personal och nöjdare äldre. Det är Göteborgs facit av ett år med sextimmarsdag vid Svartedalens äldreboende, erfar DN. I kväll fattar politikerna beslut om försökets framtid.

Forskningsrapporten om arbetstidsförkortning vid äldreboendet på Hisingen presenteras i dag vid ett seminarium i Göteborg. Försöket har tidigare rönt intresse långt utanför Sveriges gränser. Bland annat hos New York Times, och medier i Kina, Israel, Spanien, Danmark och Tyskland har rapporterat.

Lägre sjuktal och fler aktiviteter för de äldre står högst på pluskontot, efter ett år i projektet där 80 undersköterskor sedan februari 2015 fått arbeta sextimmarsdagar med bibehållen heltidslön.

– Alla resultat pekar i rätt riktning, anser kommunalrådet Daniel Bernmar (V).

– Störst effekt ser vi på sjukskrivningarna, som fortsätter att minska. Nu ligger de på 5,8 procent, jämfört med stadens genomsnitt på 12,1 procent.

Visserligen var sjukfrånvaron vid Svartedalen tidigare ”bara” 6,4 procent, så minskningen är inte enorm. Men personalen känner sig piggare, friskare och motionerar mer.

Även de boende upplever att de får en bättre omsorg och mer tid av personalen. Sedan försökets start anordnar personalen 64 procent fler aktiviteter än det likvärdiga äldreboende som forskningsrapporten jämför med.

Men kortare arbetstid med heltidslön och drygt 14 nya undersköterskor som ska täcka upp är förstås inte gratis. Kommunens nettokostnad landar på drygt 6 miljoner kronor för bara tolv månader. Då har de 6,6 miljonerna för nya undersköterskor minskats med 360 000 för färre timanställda, och något mindre i sjuklön än tidigare.

Projektets motståndare framhåller att kommunens samlade årskostnad är åtta miljoner kronor, inklusive själva studien.

Projektet har de senaste veckorna varit hårt omdebatterat i Göteborgs kommunstyrelse. I mars fick Alliansen med stöd av Sverigedemokraterna igenom en motion om att projektet borde avslutas med omedelbar verkan.

– Det här är ett populistiskt projekt som slösar med medborgarnas pengar, sade då det moderata kommunalrådet Maria Rydén.

– Skulle vi genomföra det här på alla Göteborgs äldreboenden skulle det handla om en halv miljard kronor.

I eftermiddag avgörs frågan i kommunfullmäktige. Försöket väntas då räddas av vågmästarpartiet Vägvalet, som liksom Socialdemokraterna anser att de extra miljonerna vore slängda i sjön om projektet och forskningen avbryts i förtid.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se “

“ Fakta. Försöket med sextimmarsdag

Försöket vid Svartedalens äldreboende pågår från februari 2015 till sista december 2016.
64 heltidsanställda och 16 deltidsanställda undersköterskor jobbar sextimmarsdag med heltidslön.
Försöket utvärderas löpande av följeforskare, och jämförs med ett likvärdigt äldreboenden.
På dagens seminarium presenteras också en studie av ett försök med sextimmarsdag som pågått parallellt på operationsavdelningen på Mölndals sjukhus.

Fakta. Arbetstider i Europa
Sex timmars arbetsdag har inte genomförts i lag någonstans i världen än. EU:s gemensamma arbetstidsregler tillåter arbetsveckor på upp till 48 timmar. Men de flesta länder tillämpar lagstadgad och/eller förhandlad veckoarbetstid på 40 eller strax under 40 timmar.

Frankrike sänkte år 2000 veckoarbetstiden från 39 till 35 timmar. Målet var att få arbetsgivarna att anställa fler. Reformen bromsades dock efter några år, när två tredjedelar av landets löntagare fått det infört. I dag kan en fransk arbetsvecka vara allt från 35 till 48 timmar. 35-timmarsreformen har kritiserats hårt av borgerliga politiker och ekonomer för att vara alltför dyr.

Storbritannien har lagstadgad arbetsvecka på upp till 48 timmar. Individuella undantag ger rätt till ännu fler veckoarbetstimmar.

Belgien har minst 38 timmars arbetsvecka, högst 50 timmar.”

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Riksrevisorn: Fel kalkyl för snabbtåg

Arlandabanan byggdes utan att en samhällsekonomisk kalkyl gjordes. Det går därför inte att säga vilken samhällsnytta den har, skriver Riksrevisionen i en rapport som offentliggörs i dag.

Arlandabanan invigdes 1999 efter flera år av byggande. Riksrevisionen påpekar att innan en upphandling av infrastrukturprojekt görs bör beställaren göra en samhällsekonomisk kalkyl. Annars blir det svårt att utvärdera om projektet lett till samhällsnytta.

Men i Arlandabanans fall gjordes ingen sådan kalkyl.
– Den kalkyl som användes som beslutsunderlag vilade på en annan trafiklösning än den som blev av. Det finns således inte något underlag som kvantifierar vilken samhällsnytta Arlandabanan skulle bidra med, skriver riksrevisor Margareta Åberg i rapporten.

Riksrevisionen konstaterar också att prognoserna för antalet resenärer slog fel. I stället för de fem till tio miljoner resenärer banan skulle ha år 2005, blev det mer måttliga 3,4 miljoner.
– Att färre har rest med tåg till Arlanda än man räknade med i prognoserna tyder på att samhällsnytta inte uppnåtts i den utsträckning som förväntades, står det i rapporten.

Antalet resenärer har dock ökat mellan 2005 och 2015 till 5,4 miljoner.

Arlandabanan var det första stora infrastrukturbygget i Sverige som gjordes genom så kallad offentlig-privat samverkan (OPS). Det privata bolaget A-Train byggde banan och har rätt att driva pendeltåget Arlanda Express. Banan ägs dock av statliga AIAB.

Trots kritiken anser Riksrevisionen att OPS-lösningen för Arlandabanan har ”i huvudsak fungerat väl”. Statens rikstagande har begränsats, trafiken har varit driftssäker och det finns miljövinster av att miljoner passagerare valt tåget i stället för buss eller bil.

Det har dock skett till priset av att A-train fick ett långt kontrakt. Företaget har rätten till driften fram till 2040, med möjlighet till förlängning i tio år.

Lägre totala kostnader är ett argument för OPS-lösningar. Men Riksrevisionen konstaterar att regeringen inte gjort någon uppföljning för att se om så verkligen blev fallet.

– Det finns inget som tyder på att byggandet av Arlandabanan, genom OPS, kostade mer än om en annan genomförandeform hade valts. Men det går heller inte att bedöma om totalkostnaderna blev lägre, skriver riksrevisorn.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Fler besked om nya regler krävs för att få fart på flyttkarusellen

Analys. Nu är snart amorterings-kravet på plats. Men svenskarna -behöver snabbt få veta vilka andra regler som ska gälla på bostadsmarknaden. Annars finns risken att rörligheten på bostadsmarknaden minskar ännu mer.

Finansinspektionen, FI, presenterade i går det som sannlikt blir de nya reglerna för amorteringskravet. Det går ut på att lån ska amorteras ned med 2 procent per år till 70 procent av bostadens värde och sedan vidare med 1 procent per år till 50 procent.

Amorteringskravet är tvingande och därför innehåller förslaget några undantag.

Det gäller oväntade händelser som sjukdom, arbetslöshet och dödsfall. Den som köper en ny-producerad bostad undantas i fem år. Att byta bank för ett befintligt lån utlöser inte amorteringskravet. Tilläggslån som utökar det -befintliga lånet ska amorteras på 10 år.

Det finns flera problem på den svenska bostadsmarknaden. Problemen går att dela upp i två huvudspår. I det ena finns svenskarnas skuldsättning och i det andra bristen på bostäder och den låga rörligheten.

Amorteringskravet är ett svar på problemen med skuldsättningen. Det samma gäller skuldkvotstaket som kan bli nästa åtgärd från FI. Det innebär att det inte ska gå att låna mer än ett visst antal gånger den egna inkomsten.

Skuldkvotstaket är inte utformat än och därför går det inte att säga exakt hur reglerna kommer att se ut. Men ett tak vid sex gånger inkomsten har diskuterats.

Men ovissheten är stor om vilka åtgärder som kommer för att öka bostadsbyggandet och rörligheten. Det pågår samtal mellan regeringen och allianspartierna och utspelen kring olika åtgärder avlöser varandra.

Bland utspelen finns minskad skatt på vinsten vid försäljning, avtrappade ränteavdrag, högre uppskovsbelopp och slopad schablonskatt på uppskoven.

Om några eller ens någon av de här åtgärderna blir verklighet är omöjligt att säga. Det enda som går att vara säker på är att oklarheterna minskar rörligheten på bostadsmarknaden för varje dag som går.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ SL:s nya ordningsregler upprör

Moderaterna och Sverigedemokraterna är ensamma för ett generellt tiggeriförbud. SL:s skärpta ordningsregler för att stoppa tiggeriet splittrar både stockholmare, partierna och de som tigger. – Det kommer att slå hårt mot oss, säger Daniela Roman, 43, från Rumänien.

EU-medborgarna som tigger kring centralstationen blir både förvånade och oroade av de skärpta ordningsföreskrifter som SL tänker införa i kollektivtrafiken redan till sommaren.

Då blir det förbjudet att sitta på golvet, att ha med sig skrymmande tillhörigheter, att sälja eller dela ut tidningar, att spela musik och att störa eller ofreda människor på stationer och på fordon.

Vid Sergels torg sitter Bambola, 26, som lämnat barnen hos mamma i Constanta i Rumänien för att försörja familjen. I natt sov hon på Plattan.

– När börjar reglerna gälla, okej, i sommar, då har jag några månader på mig. Jag har inget annat sätt att försörja mig på. Då får jag sitta på gatan eller hitta en annan stad i Sverige eller Tyskland, säger hon.

I gången mellan Centralstationen och T-centralen sitter Daniela Roman, 43, på ett tält med en mugg framför sig. Hon och pojkvännen har varit här en vecka, de bor ömsom på hjälporganisationen Caritas, ömsom i tält kring Globen. Sedan klockan sju i morse har hon fått ihop två kronor.

– De skärpta reglerna gör det jätte-svårt för oss. På gatan är det kallt och hårt. I Rumänien har jag ingenting. Jag får bara 200 euro i månaden, jag kan inte överleva där. Vi vill gärna jobba, vi kan städa, men vet inte var vi ska vända oss, säger hon.

Cadina från Babadac är en av få romer som lyckats få ett städjobb på ett konferenshotell. Hon tjänar 116 kronor i timmen och hyr ett rum med pojkvännen Ali i en förort. Barnen är hos mamman i Rumänien.

– Jag tycker att det är normalt att förbjuda tiggeri i tunnelbanan, men inte på gatan. Det var hemskt att tigga, jag är så glad över att ha fått ett riktigt jobb. I Rumänien skulle jag aldrig kunna få jobb, diskrimineringen mot romer är mycket stor, säger Cadina.

SL:s nya ordningsregler kom som en nyhet även för partierna. Ett generellt tiggeriförbud i kollektivtrafiken ställer sig bara Moderaterna och Sverigedemokraterna odelat bakom. Alliansen är också splittrad kring de skärpta ordningsföreskrifterna. Liberalerna menar att de måste vara relevanta och kräver noggrann uppföljning. Centerpartiet framhäver kollektivtrafiken som en viktig mötesplats.

– Att be människor om hjälp får aldrig vara förbjudet. Men ordningsregler för att minska friktion mellan människor är rimligt, särskilt i fordonen. Vi vill gärna skapa platser på stationerna för gatumusikanter och andra kulturutövare precis som man gör i London och Paris för att

göra kollektivtrafiken mer attraktiv, säger Gustaf Hemming, miljö- och regionplaneringslandstingsråd (C).

Han anser också att problemet med tiggeri ligger bortom kollektivtrafikens spärrar.

– Vi behöver förenkla steget in i arbete och se till att det finns fler boendelösningar, eftersom avhysning oftast leder till att människor bara flyttar till nästa plats. Avvisningar måste också göras rättsäkert och med respekt och anständighet, säger Gustav Hemming.

Oppositionen är emot ett generellt förbud och menar att säkerheten i tunnelbanan handlar om annat än att bara skärpa ordningsregler.

– I stället för ogenomtänkta utspel borde man satsa på fler förebyggande trygghetsåtgärder mot våld, hot och kriminalitet i kollektivtrafiken, inte minst för att göra det tryggare för kvinnor, säger Talla Alkurdi, oppositionslandstingsråd (S).

Flera rättighetsorganisationer tycker att detta är ett av flera tecken på en hårdnande samhällsattityd mot tiggeri.

– Syftet med hårdare tag som SL:s nya policy om tiggeri innanför spärrarna är uppenbarligen att göra det så svårt som möjligt för de utsatta EU-medborgarna som befinner sig här så att de inte ska komma alls. Detta är inte rättighetsbaserat och löser inga problem, säger Robert Hårdh, chef för Civil Rights Defenders.

Han menar att reglerna i stället kan bidra till att öka rasismen i Stockholm.

– Att skapa hinder för människor att få ihop pengar till sin försörjning kan i stället cementera synen på utsatta EU-medborgare som en börda vilket underblåser rasistiska och antiziganistiska föreställningar som kan leda till fler hatbrott, säger hon.

De nya reglerna införs i sommar av SL:s trafikförvaltning och trafiklandstingsrådet är medveten om att han inte har alla partier med sig i frågan.

– Om allianspartierna har synpunkter får vi har en dialog. Men jag tror att det finns ett ganska brett stöd för att ta tag i frågan. De som har haft verktygslådan att göra något åt detta i samhället har inte använt den. Då gör jag det, säger Kristoffer Tamsons (M).

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

“ Så tycker politikerna i landstinget

1 Ska tiggeri förbjudas i kollektivtrafiken?
2 Vad tycker ni om de skärpta ordningsreglerna?

Kristoffer Tamsons, trafiklandstingsråd (M):

1. Ja. Vi vill råda bot på den otrygghet och det obehag som allt fler resenärer rapporterar. Om insatserna är otillräckliga är vi öppna för att kräva lag som möjliggör förbud mot tiggeri.

2. När allt fler resenärer upplever problem är det bra att reglerna uppdateras och skärps. Vår utgångspunkt är också att det här är människor som inte vill göra fel eller skapa otrygghet, därför är informationsinsatser och dialog viktig.

Sara Svanström, (L):

1. Nej. Ordningsstörningar och ofredanden ska aldrig accepteras, oavsett vilka som orsakar dem. Men man kan inte förbjuda människor att be andra om hjälp. Tiggeri är en följd av fattigdom, inte en lösning på den. Förbud är inte heller någon lösning på fattigdomen.

2. Det är viktigt att alla kan känna trygghet i kollektivtrafiken. Ordningsreglerna ska vara relevanta och motiverade. De beslutas av trafikförvaltningens chef, men vi kommer givetvis att vilja följa upp om hur de fungerar.

Karl Henriksson (KD), gruppledare i trafiknämnden:

1. Nej, ett förbud löser inga problem utan gör bara utsatta människor ännu mer utsatta.

2. Det är bra med tydliga ordningsföreskrifter. Påträngande tiggeri, försäljning och liknande som gör att resenärerna upplever SL-trafiken som otrygg leder till att folk väljer bilen.

Gustaf Hemming (C), miljö- och regionplaneringslandstingsråd:

1. Nej. De som tigger är en väldigt utsatt grupp, ett generellt tiggeriförbud kan vi inte ställa oss bakom. Däremot kan vi heller aldrig acceptera ordningsstöranden eller ofredanden i kollektivtrafiken, oavsett vem som genomför dessa.

2. Kollektivtrafiken är inte en optimal plats att sälja tidningar, dela ut politisk reklam eller för utsatta människor att tigga om pengar. Ordningsregler är nödvändiga men kollektivtrafiken ska vara en levande plats, inte minst för säkerheten. Vi vill ha anvisade platser för att exempelvis spela musik.

Malin Karlsson, trafikpolitisk talesperson (MP):

1. Nej, det löser inte problemet. Tamsons gör det här utspelet för att slippa prata om det som gör moderata kommunalpolitiker och boende i länet upprörda. När kommuner behöver ny kollektivtrafik för att kunna bygga bostäder så vill han tala om något annat.

2. Det kan finnas anledning att se över ordningsreglerna, men vi behöver framför allt mer utbildad personal som kan lösa situationer

med dialog. Ska ett barn som sätter sig ner på golvet avvisas? Är det skillnad om man sjunger a cappella eller har en förstärkare som dånar?

Talla Alkurdi (S), oppositionstrafiklandstingsråd:

1. Nej, det är inget som SL kan införa. Moderaterna borde lägga sin energi på vad de faktiskt har ansvar för, nämligen att ordna upp sitt ekonomiska haveri inom SL, sluta skära ner i busstrafiken och satsa på förebyggande trygghetsåtgärder.

2. Självklart ska det vara tryggt och ordnat i kollektivtrafiken. Jag kan inte se att de regelförslag Tamsons presenterar tillför något. I stället för ogenomtänkta utspel borde man satsa förebyggande trygghetsåtgärder mot våld, hot och kriminalitet i kollektivtrafiken.

Anna Sehlin (V), ersättare i trafiknämnden:

1. Nej, det vill vi inte.

2. Vi står inte bakom de skärpta reglerna. Vill man ha trygghet i tunnelbanan: inför mer servicepersonal och plattformsväggar så att folk inte ramlar ner på spåren. Att dölja problem löser dem inte.

Dan Kareliusson, gruppledare (SD) i stad och landsting:

1. Ja. Vi har tidigare lämnat in motion om tiggeriförbud i tunnelbanan. Det är helt i linje med vår politik. Vi vill även ha tiggeriförbud på allmän plats.

2. Det är verkligen på tiden att de genomförs. Vi vill ge vår uppskattning till trafiklandstingsrådet Tamsons som så rakt klargör vad som ska gälla. Jessica Ritzén “

DN TORSDAG 21 APRIL 2016

”Rörligheten löser inte bostadsbrist”

“ Varken kraftigt minskad fastighetsskatt, förändrad reavinstskatt eller friare hyressättning vid nyproduktion har påverkat rörligheten på bostadsmarknaden. Det visar en ny rapport.

Den bristande rörligheten på bostadsmarknaden tas allt oftare fram som en starkt bidragande orsak till bostadsbristen. En högre rörlighet skulle ge ett mer effektivt utnyttjande av bostadsbeståndet, menar man.

Enligt rapporten ”Rörligheten på den svenska bostadsmarknaden” har rörligheten på bostadsmarknaden legat i stort sett still sedan 1999.

– Rapporten visar att det inte är bristen på rörlighet som lett till bostadsbrist, säger Mariell Juhlin, chefsekonom på Hyresgästföreningen.

Under den undersökta perioden 1999–2012 har flera omfattande förändringar gjorts på bostadsmarknaden: kraftigt minskad fastighetsskatt, skärpt reavinstskatt och friare hyressättning vid nyproduktion.

Mariell Juhlin menar att det tycks vara svårt att påverka rörligheten med politiska beslut.

– Jag har svårt att tro att en relativt begränsad skatteförändring för en viss grupp skulle påverka rörligheten på bostadsmarknaden dramatiskt, säger hon.

Solna, Sundbyberg och Stockholm toppar listan över kommuner med högst rörlighet i det ägda boendet i landet – över 13 procent.

– Jag tror det beror på att man i Stockholmsområdet är tvungen att uppgradera sitt boende i flera steg. I andra delar av landet har man har råd att köpa ett stort boende direkt, säger Mariell Juhlin.

Enligt rapporten är rörligheten generellt större i hyrda än i ägda bostäder.

– Om vi vill öka rörligheten så borde vi således öka andelen hyresrätter.

Rapporten visar också att fördelningen mellan hyrt och ägt boende i Stockholms stad förändrats kraftigt sedan 1999. Då bodde 37 procent av den arbetsföra delen av stockholmarna i ägda bostäder och 63 procent i hyrt boende. År 2012 var situationen den omvända: 57 procent i ägt boende, 43 procent i hyrt boende.

Rapporten har gjorts av konsultföretaget Ramböll på uppdrag av Hyresgästföreningen.

Hans Arbman hans.arbman@dn.se “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Misstag och växtvärk

Vecka 16 år 2016 lär gå till historien som Miljöpartiets värsta. Frågan är om det ens finns något svenskt parti som drabbats av så många – delvis oberoende, delvis sammanlänkade – skandaler under så kort tid. Det är alltså inte magnituden i var och en av dem utan helheten som får den gröna grunden att skälva. Och det faktum att det handlar om både politik och person.

På det personliga planet börjar det med Mehmet Kaplan. Och det hade möjligen kunnat sluta där om det inte vore för nuvarande och tidigare språkrörs offensiv för hans heder. Vissa valde att spela ut etnicitetskortet och hävdade att infödda statsråd minsann inte hade behövt avgå för samma typ av överträdelser.

Men är förhållandet inte snarare det omvända? Vem kan erinra sig en politiker som utsetts till statsråd med så många grodor i bagaget? Vem kan erinra sig något statsråd som efter sitt tillträde fortsatt att demonstrera sin omdömeslöshet och ändå länge fått sitta kvar?

Riksdagsledamoten Jabar Amin (MP) satte fingret på språkrörens dubbla budskap i onsdagens Aktuelltsändning: Varför tvingades Kaplan avgå om alla är överens om att han inte har gjort något fel?

Detta är samme Jabar Amin som enligt utbildningsminister Gustav Fridolins planeringschef, Magnus Johansson, skulle ”knådas” inför sändningen så att han inte skulle vara ”särskilt kritisk” (svt.se 20/4). Johanssons samtal med Aktuellts Anders Holmberg innehåller så

mycket märkligheter att man undrar om det helt slagit slint i partiet. Som att Johansson erbjöd ett antal tunga MP:are som kunde vara kritiska mot partistyrelsekandidaten Yasri Khan – för hans vägran att ta kvinnor i hand – mot att Holmberg fimpade delen om Kaplan.

Så oblyga påtryckningar för att styra mediernas rapportering lär få journalister ha upplevt. Dimensionen av detta förstår alla i medierna, men också alla i politikens toppskikt. Språkröret Gustav Fridolin, som har ett förflutet som journalist, gjorde därför sitt bästa för att gjuta olja på vågarna i SVT:s morgonsoffa. Det gick sådär.

Det sägs att Mehmet Kaplan har en osedvanligt stark ställning inom partiet, men som utomstående måste man ändå ställa sig frågan hur många offer hans eftermäle kan vara värt. Det handlar uppenbarligen inte om att man tar hand om ”de sina”. Yasri Khan har partiet ju till och med baxat upp på offeraltaret genom att förklara att man absolut inte kan ha en ledande roll om man inte är beredd att sträcka ut näven även till kvinnor.

Men även här talar de gröna med kluven tunga. För det gick ju bra för Khan att göra karriär inom partiet ända tills han vägrade ta en TV4-reporter i hand.

Vid sidan av de mer personbundna skandalerna kantas MP:s tid i regeringsställning av de många och svåra politiska nederlagen. Vattenfalls brunkolsförsäljning och de skärpta asylreglerna – och den efterföljande upprördheten bland gräsrötterna – hör till de svåraste.

Matematiken blir nästan enklare om man börjar i andra änden och frågar sig vilka politiska framgångar partiet kan räkna hem efter sina två år i regeringsställning. Klimatmötet, som vi ännu inte har sett effekterna av, brukar nämnas. Därutöver … tja, vadå?

Ur ett partistrategiskt perspektiv förefaller MP bara ha förlorat på att inta regeringstaburetten. Men lite synd är det faktiskt om de gröna. Till oppositionspartiernas viktigaste uppdrag i en demokrati hör att vara beredd att gå in och axla regeringsansvaret. Att, som exempelvis det främlingsfientliga Dansk Folkeparti, vägra göra det må vara smart ur ett taktiskt och väljar-maximerande perspektiv – men bra för demokratin är det inte.

Miljöpartiet har sina rötter i fredsrörelsen och motståndet mot kärnkraft. MP har fungerat mer som en brokig folkrörelse än som ett politiskt parti. Inom de gröna har alla blommor kunnat blomma. Alla har varit välkomna, alla röster har kunnat höras. Partikongresserna har blivit stramare med åren men skiljer sig alltjämt från övriga partiers när det gäller bredden i motionsfloran, ombudens klädsel och det antiauktoritära tonfallet.

Men i Rosenbad kan man inte gå i sandaler, sitta på golvet och låta alla vara som de är. Transformationen till ett regeringsparti har kostat på. De gröna betalar ett högt pris. Men ur ett större demokratiskt perspektiv ska vi alla vara glada för att de ändå väljer att göra det.

DN 22/4 2016 “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Att skapa arbete är att vilja

Redan från början var målet ogenomtänkt och verklighetsfrämmande. Såvitt bekant lovar dock Socialdemokraterna fortfarande att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Det innebär att ta sig ned till Tysklands nivå. Men sådant som har fungerat där betraktar regeringen som tabu.

Professor Michael Burda vid Humboldtuniversitetet i Berlin har på uppdrag av Arbetsmarknadsekonomiska rådet gått igenom det ”tyska arbetsmarknadsundret”. Rapporten presenterades på torsdagens DN Debatt och vid ett seminarium i Stockholm.

Tyskland har halverat arbetslösheten på drygt ett decennium, trots finanskrisen. Två förklaringar sticker ut: grundlig omstöpning av arbetsmarknaden och ökad lönespridning.

Återföreningen på 90-talet skapade både uppsving och baksmälla. Massarbetslöshet i östra Tyskland och konkurrens från Östeuropa drev fram mer flexibla kollektivavtal. Sysselsättningen stod ändå still. Den socialdemokratiske förbundskanslern Gerhard Schröder insåg att något drastiskt behövdes. Hartzreformerna 2003–05 luckrade upp den stela arbetsmarknaden och a-kassan stramades åt. Samtidigt släpptes en låglönesektor fram.

Kombinationen var effektiv. Incitamenten att söka arbete ökade, liksom utbudet av enkla jobb. Sysselsättningen har stigit framför allt bland dem som tjänar relativt lite eller jobbar deltid.

För en svensk socialdemokrat låter medicinen som dödsgift. Skillnaderna i hushållens disponibla inkomster har dock ökat mindre än i Sverige. Lågavlönade har fått skatterabatter, fler kvinnor arbetar, jobb ger mer än bidrag.

TCO:s chefekonom Göran Zettergren invände att Tysklands ekonomiska tillväxt har varit klen och att antalet arbetade timmar inte har ökat. Burda svarade att vad som har skett är en omfördelning av sysselsättning. Många tyskar jobbar mindre, och gillar det. Att arbetslösheten har sjunkit kraftigt sedan 2005 är hur som helst oomtvistligt.

Sverige har rationaliserat bort de enkla jobben och har de högsta ingångslönerna av alla. Sysselsättningsgraden är fortfarande bättre än i Tyskland, men för utrikes födda är vägen till jobb mycket längre. Det gällde redan innan den senaste flyktingströmmen helt förändrade terrängen.

Regeringen hävdar att allt löser sig vid skolbänken. Facket kräver envist nya höjningar av de lägsta lönerna. Men trösklarna in till arbetsmarknaden måste sänkas. Annars har varken flyktingarna eller integrationen en chans.

Gunnar Jonsson gunnar.jonsson@dn.se “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“Mejlen visar hur Lundgren pressade tjänstemännen

Den förre M-ledaren Bo Lundgren får varje månad tusentals kronor för mycket i pension från Statens tjänstepensionsverk (SPV). Han var själv styrelseordförande för SPV men hävdar att han inte försökte påverka myndighetens beslut. Men mejlväxling som DN tagit del av visar hur han pressar tjänstemännen att tolka reglerna till hans fördel.

DN kunde i onsdags avslöja hur Statens tjänstepensionsverk (SPV) i flera år har betalat ut felaktiga pensioner till två före detta toppolitiker. Bo Lundgren, tidigare partiledare för Moderaterna, och före detta MP-språkröret Marianne Samuelsson får båda över 14 000 kronor för mycket i tjänstepension varje månad.

Utbetalningarna grundar sig i en felaktig tillämpning av pensions-reglerna. Misstaget upptäcktes 2014, men dåvarande generaldirektö-ren för SPV beslutade ändå att -utbetalningarna skulle fortsätta.

Bo Lundgren var mellan åren 2010 och 2014 själv ordförande i SPV:s styrelse, som styr myndighetens verksamhet och pengar.

När det gäller hans egen pension har Bo Lundgren tidigare sagt till DN att han inte lade sig i när myndigheten skulle ta beslut.

– Jag har inte diskuterat min pension över huvud taget. Jag har fått den information som alla får, en -beräkning och ett beslut.

Men när DN går igenom Bo Lundgrens akt hos SPV visar det sig att det inte stämmer.

Enligt Finansdepartementet och Bo Lundgren fick han redan 2004 höra att hans pension skulle bedömas på det sätt som i dag anses vara fel-aktigt, och som ger honom 14 400 kronor mer i pension varje månad.

Men några år senare får Bo Lundgren höra från finansdepartementet att SPV anser att det finns tveksamheter kring hur reglerna ska tilläm-pas. I mars 2011 tar han därför upp frågan i ett mejl till en handlägga-re på SPV.

Bo Lundgren är då både riksgäldsdirektör och styrelseord-förande för SPV.

”Har förstått av fidep [Finans-departementet reds. anm.] att -någon på SPV nu har en annan uppfattning än den Torkel Backlund redo-visat. Det förefaller i så fall synnerligen märkligt”, skriver Bo Lund-gren.

Torkel Backlund är den handläggare på SPV som ska ha gjort en pre-liminär beräkning av Bo Lundgrens pension 2004.

I mejlet fortsätter Bo Lundgren att trycka på för att han ska ha rätt till en hel tjänstepension, trots att han bara jobbat några år på Riksgälden:

”... naturligtvis [ska] förtroende-uppdraget att vara riksdags-ledamot anses vara en statlig tjänst i samband med beräkning av bl.a. tjänste-år för statlig pension”.

När handläggaren svarar och försöker förklara hur pensionen ska beräknas skriver Bo Lundgren:

”Tyvärr förstår jag inte vad svaret innebär – jag utgår från att det besked jag fått tidigare av SPV och Fidep gäller. Dvs min statliga tjänstetid är 29 år + tiden som riksgäldsdirektör.”

När en annan handläggare skriver till Bo Lundgren att han trots allt ska få en full tjänstepension lugnar sig SPV:s styrelseordförande.

”Inga ytterligare frågor har kommit från Bo”, skriver handläggarna i en tjänsteanteckning.

Sedan dess har den tillämpningen av reglerna dömts ut som felaktig, men utbetalningarna fortsätter alltså som tidigare. DN:s granskning visar att Bo Lundgren hittills fått över en halv miljon kronor för mycket i pension.

Bo Lundgren tycker i dag inte att det var något konstigt att han som var styrelseordförande hörde av sig till enskilda handläggare.

– Nej, jag skrev som chef för Riksgälden. Jag har ingen annan att vända mig till och ställer en fråga eftersom jag blir uppmärksammad på att det fanns en diskussion.

Varför sa du att du inte hade lagt dig i ditt ärende, när du egentligen har gjort det?

– När du ringde hade jag flera styrelsesammanträden och andra möten. Jag hade väldigt ont om tid. Jag var tvungen att ringa och uppdatera mig om vad som sades när jag anställdes. Att jag inte kan erinra mig allt som föredragits tror jag att du har förståelse för.

Är det lämpligt att du som är styrelseordförande skriver att tjänste-männens bedömning av din egen pension är ”synnerligen märklig” och att du ”utgår från” att det ska ändras?

– Ja, om jag fått ett besked 2004 tycker jag att det är märkligt om man ändrar det.

Bo Lundgrens agerande är problematiskt även om det inte nödvändigt-vis bryter mot reglerna. Det -anser Olle Lundin, professor i förvalt-ningsrätt på Uppsala universitet.

– Det finns en risk att tjänste-männen uppfattar att de sitter i ett bero-endeförhållande till styrelseordföranden. Det är inte så märkligt om man känner på det sättet, utan ganska naturligt. Därför bör han vara försiktig när han kommunicerar med dem.

Han ifrågasätter också beslutet att låta de felaktiga utbetalningarna fortsätta.

– Det är jättekonstigt. Det går dessutom att fråga sig om det är så självklart att han är i god tro när han är medveten om att det finns tveksamheter i hur reglerna tolkas.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“ Fakta. Utbetalningarna fortsätter än i dag

DN har i veckan avslöjat hur Statens tjänstepensionsverk betalar ut över 14 000 kronor för mycket i pension till de två före detta toppolitikerna Bo Lundgren (M) och Marianne Samuelsson (MP).

Orsaken är en felaktig tillämpning av reglerna för hur deras tjänste-pensioner ska samordnas med deras riksdagsmannapensioner.

Trots att misstaget upptäcktes 2014 fortsätter utbetalningarna varje månad. Tidigare general-direktören Ann-Christin Nykvist säger att reglerna var krångliga och att de redan lovat att betala de felaktiga pensionerna.

Bo Lundgren och Marianne Samuelsson har hittills tillsammans tjänat 1,5 miljoner kronor på den felaktiga regeltolkningen. “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Miljöpartiet tvingas ta fram en uppförandekod

Miljöpartiet har tagit fram en krisplan för att de senaste dagarnas turbulens inte ska upprepas. Ledningen har fortfarande stöd hos majoriteten av partidistrikten visar DN:s rundringning – men det finns också en stor besvikelse lokalt.

Umgänge med extremister, vägran att ta kvinnor i hand och försök att styra medier. Miljöpartiet har haft en tuff vecka och på torsdagen lanserade ledningen en upp-förandekod för att undvika att hamna i samma sits igen. I den slår man exempelvis fast att partirepresentanter inte ska figurera i extremistiska kretsar, att de ska låta bli att recensera medierna och att män och kvinnor ska behandlas lika.

– Vi kände att de senaste dagarna så har människor känt en osäkerhet om vilka värden som MP står för som parti. Därför kändes det väldigt viktigt att vara tydlig med vad vi står för, säger partisekreterare Anders Wallner.

DN:s rundringning till partidistrikten visar att osäkerheten finns även bland -lokala miljöpartister. Besvikelsen är också stor på sina håll angående hur partiledningen har hanterat krisen.

– Jag kände mig ganska trygg i partiet. Jag har i Blekinge inte märkt av några människor som äter lunch -eller middagar med fanatiker av ena eller andra slaget. Jag vet att jag aldrig stött på någon som inte vill skaka hand med en kvinna. Jag har aldrig tidigare varit med om att någon av mina kompisar skulle försöka utpressa media. Det här är

tungt. Jag har aldrig konfronterats med något liknande, jag är skakad, säger Jacek Jurkowski, distriktsordförande för Miljöpartiet i Blekinge.

Han utgår nu ifrån att parti-styrelsen snabbast möjligt kallar till en dialogkonferens för att gå igenom allt som har hänt.

– Det som brådskar är att partiet diskuterar de senaste dagarnas händelser grundligt; språkrörens agerande, Kaplan och killen som inte vill skaka hand. Jag trodde att vi var eniga i dessa frågor, men så var - uppenbarligen inte fallet.

Jacek Jurkowski tycker att det är svårt att svara på om han har fortsatt förtroende för språkrören. Distriktsordföranden i Örebro, Andreas Tranderyd, känner likadant.

– Min personliga åsikt är att just nu vet jag inte, eftersom de inte hanterat den här krissituationen så bra. Jag kommer att avvakta och se vad som händer och hoppas på en del förklaringar från riks, jag vill gärna veta hur de har tänkt i flera frågor. Det har varit en jobbig vecka. Det är mycket upprörda känslor, både bland våra väljare och våra medlemmar och företrädare, säger Andreas Tranderyd.

Majoriteten av distriktsordföranden DN har talat med har dock förtroende för ledningen. De flesta är också eniga om att framför allt nomineringen av Yasri Khan, som inte vill ta kvinnor i hand av religiösa skäl, var märklig och välkomnar den handlingsplan som nu ska arbetas fram.

– Jag tycker att vi behöver initiera ett arbete i partiet då vi ser hur vi kan jobba med mångfald och jämställdhet utan att det blir en sån här krock. Vi måste se målkonflikter och lyfta dem på ett mycket, mycket bättre sätt. Vi behöver också bli mycket bättre på att hantera en sådan här krissituation. Vi klarar inte av det tryck som blir. Hela partiet blir oroligt och den dialogen måste bli bättre, säger Annika Eriksson, - distriktsordförande för MP i Norrbotten.

Hon tycker att den interna kommunikationen, såväl som den externa, behöver förbättras. Det tycker även Skånes ordförande Fredrik Hanell:

– Det kan finnas en känsla hos en del medlemmar att man hade velat få tydligare besked fortare när partiet är i hetluften. Kanslichefen har ett tydligt uppdrag att analysera hantering av kriser och organisera hanteringen bättre. Men jag tycker att kommunikationen som Fridolin har stått för under dagen har varit väldigt bra och tydlig.

Flera av miljöpartisterna DN har talat med säger att det känns jobbigt att situationen som uppstått tar så mycket fokus från det positiva de känner att de står för.

Anna Bodjo är språkrör för MP i Kalmar.

– Jag förstår att folk har väldigt höga förväntningar på Miljöpartiet i frågor som handlar om jämställdhet. Jag förstår att man förväntar sig mer än av vissa andra partier, men man kan ändå inte låta bli att jämföra med vad som hade hänt om andra gjort precis samma saker.

Vad finns det för partier som har gjort precis samma saker?

– Det finns partier som gör totalt märkliga grejer hela tiden när det gäller jämställdhet, men det resul-terar sällan i avgångar.

Statsminister Stefan Löfven uppger på en pressträff att han haft flera samtal med språkrören för att bland annat få besked om vilka åtgärder

MP nu vidtar och att han nu känner sig säker på att partiet reder upp - situationen.

Han håller däremot Miljöpartiet på halster om de får behålla bostadsministerposten eller inte.

– Det finns olika alternativ att göra den här regeringsombildningen på och det är det jag funderar på.

Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se "

" Öppet brev: "Extremism ska aldrig accepteras"

På torsdagen lade språkrören ut ett öppet brev på partiets hemsida för att förklara för medlemmar och väljare vad som gäller i partiet.

Där står bland annat att människor med alla bakgrunder och religio-ner ska känna sig välkomna, men att extremism aldrig ska accepteras. Om en MP-politiker råkar hamna på en tillställning där extremister deltar är det viktigt att markera mot sådana åsiktsyttringar. Bakgrun-den är den middag där den nu avgångne bostadsminister Mehmet Kaplan deltog i förra året och där även en företrädare för turkiska Grå vargarna befann sig.

I brevet står även att partiet måste sluta skylla på medias granskning och inte försöka påverka den. På kort tid har två medarbetare inom MP agerat på ett tveksamt sätt i kontakter med medierna: Kaplans pressekretare Hakim Belarbi och sedan planeringschefen Magnus - Johansson som ska ha försökt påverka SVT:s Aktuellt.

Källa: DN/TT "

DN FREDAG 22 APRIL 2016

"Halv miljard till Nobelcentret för nytt forskningsinstitut"

Internationella förebilder. De tre stora universiteten i Stockholm avser att starta ett nytt forskningscentrum för avancerade studier i det nya Nobelcentret. Familjen Erling-Perssons Stiftelse och Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse finansierar uppbyggnaden och verksamheten de första åren, skriver företrädare för universitet, finansiärer och Nobelstiftelsen.

Ytterligare satsningar på nära en halv miljard kronor görs nu för att stärka det så viktiga innehållet i det nya Nobelcentret. Satsningarna kommer att gå till forskning, seminarier och aktiviteter inriktade på mänsklighetens stora utmaningar såsom miljö, klimat och mänskliga rättigheter.

Den offentliga debatten kring Nobelcentret har på senare tid gällt ett husbygge, inte en vetenskaplig verksamhet. Men det verkligt intressanta är inte skalet och dess exakta placering och utformning, utan innehållet. Med ett utvecklat program för utställningar, ungdomsverksamhet och vetenskapliga konferenser kan Nobelcentret bli en av Europas centrala platser för vetenskapliga möten och diskussioner. En hög kvalitet på innehållet kan få avgörande betydelse för Stockholms – och Sveriges – utveckling som nav för forskning, utbildning och innovation. Som stad och land utgör vi bara en bråkdel av den expansiva och extremt konkurrensutsatta forsknings- och utbildningsvärlden. Nobelpriset ger Sverige en unik, hittills underutnyttjad, möjlighet att hävda sig på absolut högsta nivå. Nobelcentrets syfte är att förverkliga

denna möjlighet. För att visionen om en stärkt roll ska bli verklighet krävs att så många krafter som möjligt gemensamt bidrar till att utveckla verksamheten i den nya byggnaden.

Vårt startläge är gott. Stockholm är redan en stark forskningsstad. Tillsammans med Uppsala universitet är Stockholms universitet, KTH och Karolinska institutet med sina komplementära forskningsprofiler en av Europas mest dynamiska forskningsregioner. I kombination med Nobelprisets internationella ryktbarhet och det kommande Nobelcentret ges förutsättningar för att regionen ska fortsätta sin utveckling för att på allvar ta upp kampen med akademiska högsäten såsom Oxford och Cambridge, men också klara av den allt tuffare konkurrensen från lärosäten på stark frammarsch i Asien och Latinamerika.

De tre stora universiteten i Stockholm avser att bilda ett nytt forskningcentrum för avancerade studier med placering i det nya Nobelcentret. Ambitionen är att etablera och utveckla samarbeten inte bara med Swedish Collegium for Advanced Studies i Uppsala utan också med andra universitet och högskolor runt om i landet. Det blir en mötesplats för Nobelpristagare och andra internationella toppforskare där flerdisciplinär forskning kring några av mänsklighetens största utmaningar såsom klimat, hälsa och mänskliga rättigheter ska stå i fokus. Det ska bli ett institut av högsta internationella rang som stärker Stockholms attraktionskraft. Förutom engagemanget från KI, KTH och Stockholms universitet avser Familjen Erling-Perssons Stiftelse och Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse att bidra med totalt 300 miljoner kronor för att bygga upp det nya institutet i Nobelcentret.

Institut för avancerade studier finns till för att möjliggöra nära interaktioner mellan lovande yngre och seniora forskare, tillföra ny kompetens samt stimulera forskningen inom de traditionella disciplinerna. Ett institut för avancerade studier har ett stort värde både i sig, och för den omgivande akademiska miljön, genom att det erbjuder unika möjligheter till internationella mångvetenskapliga utbyten på högsta vetenskapliga nivå mellan forskare från olika discipliner och generationer. Bland de internationellt mest kända instituten räknas instituten i Princeton, Berlin samt instituten vid Harvard och Stanford University. Exempelvis verkade Albert Einstein på institutet för avancerade studier i Princeton mellan 1933 och till sin död 1955 och spelade en viktig roll för institutets utformning och utveckling.

Institutet på det nya Nobelcentret ska fokusera på mänsklighetens stora utmaningar såsom miljö, klimat och mänskliga rättigheter och eftersträva tvärvetenskapliga möten kring aktuella forskningsfrågor. Institutet ska utgöra en intellektuell mötesplats för olika forskargenerationer från ett brett spektrum av vetenskapsområden, från Nobelpristagare till yngre forskare, doktorander och postdoktorer. Varje temagrupp ska omfatta forskare från såväl svenska som utländska universitet. Särskild vikt ska läggas vid att inkludera forskare från tillväxtländer.

Institutets verksamhet kommer även att inkludera andra aktiviteter på högsta vetenskapliga nivå med syfte att skapa nya vetenskapliga perspektiv. Dessa aktiviteter inbegriper föreläsningar, konferenser, symposier, samarbeten med andra liknande institut, kurser och utbildningar för unga forskare samt paneldiskussioner öppna för allmänheten. Institutet på Nobelcentret strävar efter en nära samverkan med det svenska nationella institutet for avancerade studier inom samhällsvetenskap och humaniora, SCAS, i Uppsala.

Institutet blir ett utmärkt komplement till Nobelmuseets utställningar och pedagogiska verksamhet. Förutom institutet kommer en omfattande vetenskaplig symposie- och konferensverksamhet att bedrivas i det nya Nobelcentret. Nobelstiftelsen blir, i samverkan med de kungliga vetenskapsakademierna, ansvarig för denna verksamhet, som fram till 2030 ges mellan 170-200 miljoner kronor i stöd av Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse och Familjen Erling-Perssons Stiftelse.

För svenska universitet och akademier är allt det som Nobel står för en unik tillgång i vår strävan att bygga verksamheter av vetenskaplig excellens genom att attrahera de allra bästa forskarna. Med ett nytt Nobelcenter, med innehåll av både bredd och vetenskaplig excellens, får vi ännu bättre förutsättningar att befästa och förstärka vår roll som en framgångsrik utbildnings-, forsknings- och innovationsnation. Vi hoppas på en stor uppslutning bakom denna vision och att vi med gemensamma krafter kan åstadkomma något som är viktigt och bra för framtida generationer.

Astrid Söderbergh Widding, rektor Stockholms universitet

Karin Dahlman-Wright, vikarierande rektor Karolinska institutet

Peter Gudmundson, rektor Kungliga tekniska högskolan

Carl-Henrik Heldin, styrelseordförande Nobelstiftelsen

Sigbrit Franke, verkställande ledamot Familjen Erling-Perssons Stiftelse

Göran Sandberg, verkställande “

DN MÅNDAG 25 APRIL 2016

Förslag till Nobel Center vid Nybroviken i Stockholm.

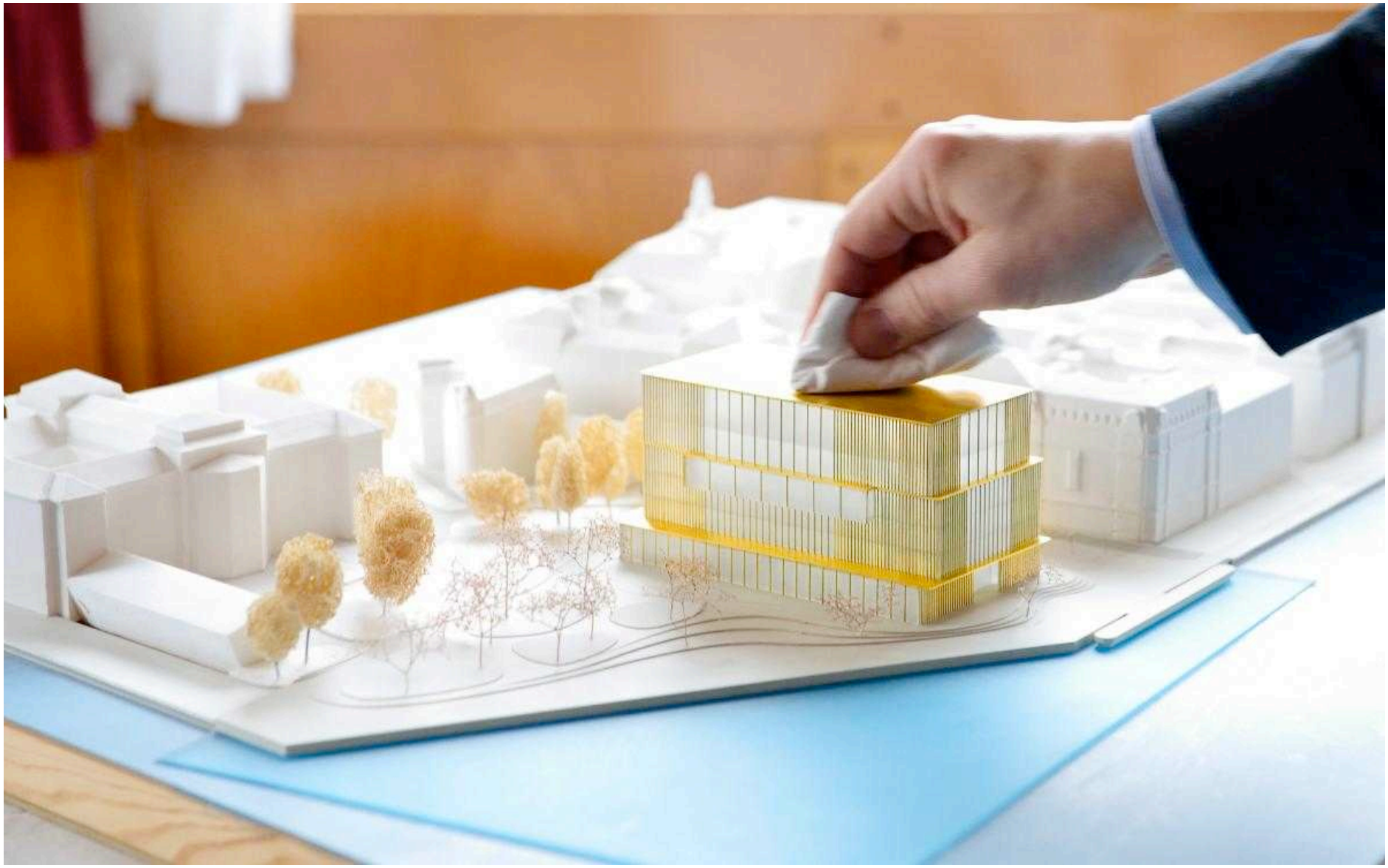

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Oppositionen vill fortsätta granskningen

Minst 22 miljoner kronor har kampanjen till FN:s säkerhetsråd kostat hittills. Det uppgav utrikes- och biståndsministrarna inför riksdagens utrikesutskott. Men då räknade de inte in miljonnotorna som betalades med biståndspengar. Oppositionen vill att kampanjen ska granskas vidare.

Utrikesminister Margot Wallström (S) och biståndsminister Isabella Lövin (MP) informerade i går utrikesutskottet om den svenska kampanjen för en plats i FN:s säkerhetsråd. Med sig hade de båda ministrarna en uträkning över vad den kritiserade kampanjen hittills har kostat. Minst 22 miljoner kronor har UD lagt ut hittills, huvuddelen består av lönekostnader för UD-personal som avsatts att arbeta med kampanjen. Även reskostnader och representation är stora utgiftsposter.

I uträkningen saknades dock de kostnader som belastat biståndsbudgeten, som till exempel seminarierna för FN-ambassadörer som flögs till Sverige. Trots att det var kampanjstaben som planerade arrangemanget, så var det stiftelsen Dag Hammarskjölds minnesfond som betalade med biståndspengar, som DN avslöjat. Ambassadör Per Thöresson följde med från New York och agerade reseledare. Förfarandet har väckt stark kritik från flera håll. Dag Hammarskjölds minnesfond och UD hävdar att seminariet var en del av fondens ordinarie verksamhet.

Moderaternas utrikespolitiska tales-person Karin Enström (M) var nöjd med att de båda ministrarna kom till utskottet och gav sin version.

– Vi får studera materialet och se om vi har ytterligare frågor och det tror jag att vi har. Jag tycker det är värt att fortsätta granskningen för att få full klarhet i vad som har skett, säger Karin Enström.

Även Liberalernas utrikespolitiske talesperson Birgitta Ohlsson vill att utrikesutskottet ska genomföra en egen granskning.

– Det här är ändå en av de största kampanjerna som någon regering bedrivit på väldigt länge. Och jag vidhåller det kravet att utrikesutskottet ska starta en egen utredningen av det här.

Mattias Carlsson mattias.carlsson@dn.se “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Liberalerna kräver tusentals fler poliser

En storsatsning på polisen med 2 500 fler tjänster och ett återinrättande av 5 000 beredskapspoliser. Det föreslår Liberalerna i sin skuggbudget som presenteras nästa vecka. Samtidigt kräver partiledaren Jan Björklund att regeringen hakar av Vänsterpartiet från de bostadspolitiska samtalen.

I morgon, lördag, talar partiledaren Jan Björklund när kommun- och landstingspolitiker från det näst minsta riksdagspartiet träffas för liberalt riksmöte i Linköping. Det är den första större samlingen sedan partiet i höstas, efter över 80 år, på sitt landsmöte förpassade det gamla partinamnet Folkpartiet till historien.

Sedan dess har partiet under nya namnet Liberalerna tillsammans med Centerpartiet stoppat krafter inom Moderaterna och Kristdemokraterna som, efter decemberöverenskommelsens fall, velat gå fram med en gemensam alliansbudget för att sätta press på statsminister Stefan Löfven (S).

– Den pressen uppstår först om vi aktivt samarbetar med Sverigedemokraterna. Det vill vi inte göra, fastslår Jan Björklund i DN-tv-programmet ”Rakt på sak”.

Därför lägger partiet i stället fram en egen skuggbudget där huvudnumret är en satsning på polisen som är större än den som Moderaterna redan föreslagit. Medan M-skuggbudgeten vill utbilda 2 000 fler poliser till 2020, så vill Liberalerna se 2 500 under samma tids-period. Det är den högsta av tre nivåer som rikspolischef Dan Eliasson lagt fram.

– Det finns för få poliser, vi behöver fler. Det är nödvändigt för att människor ska känna sig trygga, anser Björklund som pekar på terrorhot, ökad invandring, växande befolkning och låg polisnärvaro i glesbygden som skäl.

Liberalerna föreslår dessutom att beredskapspoliserna, som togs bort 2012, ska återinföras. Beredskapspoliser har andra jobb, men kan sättas in till exempel vid gränskontroller.

– Själva idén att man förstärker polisen när det är extra hårt tryck är bra, anser Björklund.

I Liberalernas vårbudget avsätts 350 miljoner kronor för polissatsningen nästa år, vilket är 100 miljoner kronor mer än regeringen. Kostnaden för L-förslaget stiger till 550 miljoner kronor 2018 och en miljard kronor 2019. Hur finansieringen ser ut ska framgå när skuggbudgeten läggs fram på tisdag.

Jan Björklund uppmanar samtidigt finansminister Magdalena Andersson (S) att peta Vänsterpartiet från samtalen om bostadspolitiken som uppges gå trögt. Enligt Björklund är orsaken att V:s krav på ökade subventioner inte går att förena med de borgerliga partiernas önskemål om marknadsanpassade hyror.

– Regeringen måste välja, antingen att gå ihop med alliansen eller Vänsterpartiet, säger han.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se “

DN FREDAG 22 APRIL 2016

“ Miljöpartiets skandaler skymmer deras verkliga svek

Säg den kris som inte har något gott med sig. Det kan te sig som om Miljöpartiets pr-folk har få anledningar att se tillbaka på den gångna veckan med skuggan av ett leende.Men att nyheten om Vattenfalls försäljning av brunkolsverksamheten i Tyskland överskuggades av peak Kaplan-gate i tisdags är nog ingen på partihögkvarteret ledsen över.

MP tvärvände som bekant i den kontroversiella Vattenfall-frågan när de hamnade i regeringsställning. Och resultatet av försäljningen borde vara sämsta möjliga skitstorm för den som driver ett parti med motstånd mot fossila bränslen. Verksamheten står för 24 gånger det årliga svenska utsläppet och har nu hamnat i händerna på köpare som inte satsar på att Tyskland ska avveckla kolet – tvärtom.

Det tjeckiska energibolaget EPH och investeringsfonden PPF har heller inte brytt sig om att räta ut frågetecken om återställande av marken och tvärtemot löften har de friställt många arbetare vid andra företag. Att oligarkerna som äger bolagen – samt hockey-lag, fotbollslag och ett knippe tidningar – är kända från inhemska korruptionsskandaler och figurerar i Panamadokumentet är bara sur grädde på det oaptitliga moset.

I längden är det fullt möjligt att en oskakad hand blir en lättare börda att bära för ett parti som så grovt säljer ut sina kärnvärden.

Hynek Pallas film@dn.se “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

“ Och nu var skallräkningens dagar tillbaka

Så var cirkeln sluten. Och debatten tillbakaslungad ett decennium. 2006 gick alliansen till val med löftet om 20 000 poliser. Målet nåddes 2014, men några avtryck i andelen uppklarade brott har det inte blivit.

Efter år av denna entoniga fokusering på att räkna skallar, snarare än att fundera över hur man ska använda det som finns i dem, smällde den dåvarande justitieministern Beatrice Ask till med århundradets omorganisation. Inte heller detta grepp har (hittills) visat sig vara någon framgångssaga.

Så, vad gör man då? Börjar kanske ta tag i den grundläggande frågan om vad polisen ska göra och hur resurserna faktiskt används? Icke. I alla fall inte från Liberalernas sida. Partiledaren Jan Björklund lanserade för DN:s Mats J Larsson ett löfte om 22 500 poliser till utgången av 2020. Moderaterna har tidigare i veckan visat samma prov på ”nytänkande” genom att utlova 2 000 nya poliser.

Liberalerna skriver i en promemoria inför nästa veckas skuggbudget att reformen innebär utökade statsutgifter med 200 miljoner kronor. Eller 300 miljoner om man räknar in de civila som Liberalerna också vill anställa. Det ligger väldigt nära de 283 miljoner som regeringen plussat på för polisen i vårändringsbudgeten.

Återigen har vi alltså en situation där flera partier tycks överens om att det som inte kan lösas med utökade anslag ska lösas med utökade

anslag. Frågan varför uppklaringsprocenten störtdykt sedan 1980-talet är det ingen som ens bryr sig om att försöka besvara.

Men Liberalernas nostalgitripp går i sitt andra steg längre tillbaka än till 2000-talets skallräkning. Kalla krigets beredskapspolis ska återinföras. Alltså ett slags ”polisvärnpliktiga” som kan lämna sina vanliga jobb när det hettar till. Ursäkta, men på vilka arbetsplatser i dag finns så mycket luft i systemet att det låter sig göras?

Uppgiften ska vara att ”hjälpa till med” bevakning, transporter, tillträdelseskydd etc. Alltså sådant som redan görs av bevaknings- och säkerhetsföretagen. Varför kan inte polisen få utvecklas utifrån dagens situation i stället för att förpackas i löften och drömmar från svunna tider?

Hanne Kjöller hanne.kjoller@dn.se Ledarskribent “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

”Yrkesutbildningar kan inte strömlinjeformas som i dag”

Alliansreformen halvmesyr. Vi presenterar i dag ett program för reformering av svensk yrkesutbildning. En bärande princip är att de många yrken som utbildningarna syftar till är inbördes mycket olika och kräver helt olika typer av kurser, av olika längd och med olika kravnivåer. Dagens strömlinjeformning måste upphöra, skriver Jan Björklund (L).

Många branscher skriker efter arbetskraft, men har svårt att få tag i nya medarbetare. Det har varit en uttalad målsättning i Sverige att så många som möjligt ska gå vidare till högskolan. Sverige har i dag en överutbildning av akademiker och alltför få som vill bli duktiga yrkesarbetare. På politiskt språk kallas detta för ”bristande matchning”. Sverige är inte unikt. Större delen av västvärlden upplever samma utveckling.

På 1990-talet tog globaliseringen fart efter Berlinmurens fall. En vanlig uppfattning var då att tillverkning och andra ”enklare jobb” skulle flytta till låglöneländer, och att vi i Sverige och Västeuropa enbart ska syssla med kvalificerade jobb. Universitet och högskolor byggdes ut i rekordfart. Alla yrkesutbildningar på gymnasiet akademiserades och gjordes treåriga och skulle efterlikna de studieförberedande programmen. Alla ungdomar på gymnasiet skulle tvingas läsa in högskolebehörighet. Många betraktar det numera som ett misslyckande om ungdomar inte läser vidare efter gymnasiet.

En liberal utgångspunkt är att människor är olika och har olika intressen och ambitioner. Detta gäller även ungdomar i tonåren. En del har lätt för matematik, andra för språk och vissa har lättare för skolans praktiska och estetiska ämnen. Några är starkt studiemotiverade medan andra är skoltrötta. Ett gymnasium för alla måste innebära att det finns en mångfald av olika utbildningsalternativ med olika svårighetsgrad, olika längd och olika avvägning mellan teori och praktik.

Självklart behövs en större andel akademiker i dag än förr på vår arbetsmarknad. Men alla skall inte bli akademiker. Samhället fungerar inte om alla är akademiker.

Drygt 14 procent av varje årskull kommer inte in på något gymnasieprogram, de är underkända i viktiga teoretiska ämnen i grundskolan. - Ytterligare mer än 25 procent i varje årskull börjar gymnasiet, men klarar inte kravet för examen. Mer än en tredjedel av varje årskull misslyckas alltså att nå målen i gymnasiet. Så här har det varit sedan mitten av 1990-talet.

Till detta kommer nu en stor mängd nyanlända i skolåldern. Ska vi undvika ett stort framtida utanförskap är det nödvändigt att även skolväsendet blir mer flexibelt att möta dessa ungdomar.

Som utbildningsminister drev jag på för en stor reformering av yrkesutbildningen. Tre delreformer blev lyckade; Införandet av Yrkeshögskola, införandet av Yrkesvux och införandet av lärlingsutbildning på gymnasiet. Lärlingsutbildningen gick trögt i början, men nu är antalet gymnasielärlingar mer än 8 000 och trenden är stigande.

Men jag måste erkänna att den fjärde reformen, förändringen av gymnasiets yrkesprogram blev en halvmesyr, som det ofta blir med urvattnade kompromisser. Jag ville se betydligt större differentiering av yrkesutbildningar som kunde vara olika långa i antal läsår, men övriga partier ville inte rubba principen att alla yrkesprogram ska vara tre år långa och så blev det.

Jag ville att lägsta kravet på teoretiskt innehåll skulle vara lägre än i dag. Men olika regeringspartier krävde obligatorium för egna favoritämnen. Till slut blev förändringarna mycket blygsamma. Yrkesprogrammen var exakt lika långa som tidigare, och nästan lika teoretiska som tidigare. Och avhoppen är lika stora som förut.

Den rödgröna regeringens reformer går nu i rakt motsatt riktning mot vad som nu behövs. Resultatet kommer att bli förödande. Obligatorisk gymnasieskola kombinerat med krav på att alla yrkesprogram skall vara treåriga och innehålla krav på att alla elever ska läsa in högskolebehörighet. En sådan reform kommer att kraftigt öka utslagningen av elever.

Socialdemokraterna har hävdat att nedgången för yrkesprogrammen i Sverige beror på att de sedan 2011 inte ställer krav på högskolebehörighet. Men yrkesprogrammens popularitet har minskat under flera årtionden och utvecklingen har gått åt samma håll i större delen av västvärlden.

Liberalerna presenterar i dag ett program för reformering av svensk yrkesutbildning. Bärande principer är att de många yrken som utbildningarna syftar till är inbördes mycket olika och kräver helt olika typer

av kurser, olika längd och olika kravnivåer. Dagens strömlinjeformning måste upphöra.

1 Inför 2-åriga yrkeslinjer på gymnasiet. Dessa kan komplettera dagens 3-åriga yrkesprogram. På de nya 2-åriga linjerna skall fokus ligga på praktiska yrkeskunskaper, och mängden allmänteoretiska ämnen reduceras. De 2-åriga linjerna skall inte ge högskolebehörighet och antagningskraven till dessa linjer kan vara mer flexibla än till de längre yrkesprogrammen. De nya yrkeslinjerna kan ersätta en del av dagens introduktionsprogram.

2 Inför ett helt nytt system med branschlärlingar, vid sidan av det nuvarande. Det är lärlingsutbildning där en viss bransch tar huvudansvaret för hela utbildningen och får hela skolpengen utbetald för detta. Branschen får stor frihet att anpassa utbildningen.

3 Bygg ut alliansregeringens lärlingssystemen kraftigt. Målet bör vara att ha 20 000 gymnasielärlingar 2020. Statliga budgetmedel måste av-sättas för detta. Gymnasiet har huvudansvaret, men stor del av inlär-ningen sker på arbetsplatsen.

4 Fler industrigymnasier. Några av de allra bästa yrkesgymnasierna i Sverige drivs av våra större företag själva. Sandvik, Scania, Volvo är företag som driver egna yrkesgymnasier sedan lång tid tillbaka för att utbilda sina egna framtida medarbetare.

5 Elever ska själva få avgöra om de vill läsa in högskolebehörighet eller ej. Möjligheten ska alltid finnas såväl under, som efter gymnasiet. Alla ska även få rätt att läsa in sådan behörighet på Komvux.

6 Fler yrkescollege, som i grunden är yrkesutbildningar på gymnasiet som arbetar i mycket nära samarbete med den lokala branschen och de lokala företagen.

7 Några av yrkesutbildningarna behöver reformeras särskilt. Tekniskt program och industriprogrammet kan slås samman. Ett sådant sammanslaget program kan ges en 3-årig yrkesutgång och en 4-årig ingenjörsutgång. Vård- och omsorgsprogrammet behöver reformeras. Det kan göras om till ett medicinskt program som bör resultera i en undersköterskeexamen.

8 Bygg ut Yrkeshögskolan.

Det är dags för en stor yrkesutbildningsreform i Sverige. Den måste både utgå såväl från branschernas som ungdomarnas behov. Och både branscher och ungdomar är inbördes olika. Alla kan inte stöpas i samma form.

Jan Björklund (L), partiledare “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

“Assistansbolag med stora vinster ska hårdgranskas

Assistansbolag som följer lagen och arbetar seriöst kan inte få stora vinster. Det hävdar Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler, som inom kort startar en omfattande granskning av företagen.

Försäkringskassan har de senaste åren lagt resurser på att hitta bidragsbrott och bedrägerier som begås inom assistansersättningen. Nu ska myndigheten även fokusera på bolag som gör stora vinster.

– Som reglerna för assistans-ersättningen är utformade så ska det inte gå att göra stora vinster på den om man arbetar seriöst. Ett företag som gör stora vinster har antingen pressat lönerna, kompetensutvecklingen eller administrationen. Stora vinster kan också vara ett tecken på olika typer av brottslighet, säger Ann-Marie Begler, generaldirektör för Försäkringskassan.

Kontrollen av bolagen ska därför utvidgas och skärpas.

– Nu ska vi skaffa oss mer kunskap om de bolag som vi betalar ut uppemot 30 miljarder kronor till varje år.

Företagens strukturer ska granskas, finns det dotterbolag, kopplingar till tidigare bolag? Delårsrapporter, bokslut och uppgifter från Skatteverket ska kontrolleras på ett systematiskt sätt. Dessutom ska utredningarna när en person beviljas assistansersättning bli mer omfattande.

– Det kan uppfattas som att vi nu blir en stor kontrollmyndighet, men i själva verket hamnar vi på samma kontrollnivå som råder inom andra verksamheter.

Försäkringskassans förhållande till bolagen har byggt mycket på tillit, anser Ann-Marie Begler, och detta har möjliggjort det fusk som har framkommit under senare år. Mångmiljonbelopp har skickats i väg till personer som egentligen inte hade rätt till dem. Det har handlat både om små familjeföretag och om stora bolag. I vissa fall har den assistansberättigade deltagit i bedrägeriet, i andra fall har personen utnyttjats av andra. Det finns exempel på brukare som har utsatts för vanvård.

– Att kontrollen i assistansen har varit eftersatt beror på att samhället såg annorlunda ut när den här lagen kom. Då fanns till exempel inte riskkapitalister i välfärden.

Nu utförs en majoritet av assistansen i privat regi. Undersökningar visar att den som byter från kommunal till privat assistanssamordnare beviljas fler timmar av Försäkringskassan.

– Hade jag personlig assistent skulle kanske jag också vilja ha så många timmar och så mycket hjälp som möjligt. Det vill bolagen också och vi behöver ta reda på deras drivkrafter bakom detta.

Försäkringskassan är beroende av den kontroll som Ivo, Inspektionen för vård och omsorg, genomför, men här finns flera problem menar Ann-Marie Begler:

– I dag får inte Ivo gå in oanmäld i någons hem och utföra tillsyn av assistansen och vi bör få en diskussion om att införa den möjligheten.

Hur påverkas de cirka 16 000 personer som i dag får personlig assistans?

– Det här arbetet handlar om att värna assistansen så att människor med omfattande funktionsnedsättning får möjlighet till ett bättre liv, säger Ann-Marie Begler.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

“ Fakta. Assistansersättning

I år kostar den statliga assistansersättningen 22,5 miljarder kronor, enligt Försäkringskassans prognos. År 2020 uppskattas kostnaden bli 29 miljarder.

I december fick 16 142 personer personlig assistans via Försäkringskassan. I genomsnitt fick de 127,1 timmar assistans i veckan.

En assistanstimme ger 288 kronor från Försäkringskassan, det finns även förhöjd ersättning på maximalt 323 kronor per timme. Enligt ett allmänt råd från 2002 kan fördelningen lämpligen vara 87 procent löne- och lönebikostnader och resten övriga kostnader, exempelvis administration, arbetsmiljöinsatser och omkostnader för assistenterna vid aktiviteter.

Lagen anger inte hur kostnaderna ska fördelas för den som köper personlig assistans. Det kan assistansanordnaren, helst tillsammans med brukaren, själv avgöra.

Försäkringskassan har hårda krav från regeringen om att komma åt brott och fel inom assistansersättningen. Målet är att brottsligt utnyttjande samt överutnyttjande ska ligga på noll år 2020.

Det är inte enbart brott och fusk som ingår i felaktiga utbetalningar, här finns även oavsiktliga fel av både allmänhet och Försäkringskassa.

Andelen felaktiga utbetalningar har tidigare sagts ligga på 12,2 procent inom assistansersättningen. Talet är dock en uppskattning och osäkerhetsintervallet var 1,8–27,6 procent.

Källa: Försäkringskassan “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

”Mitt liv skulle inte fungera utan assistansen”

“ I dag fungerar det bra, men Mattias Rydman säger att han vet hur det är när vinstkrav får gnaga på assistansens kvalitet.

När Mattias Rydman föddes för 37 år sedan blev det komplikationer och han fick en cp-skada. På grund av musklernas funktionsnedsättning behöver han hjälp med det mesta. Hans liv skulle kunna vara väldigt begränsat, men det är det inte.

– Mitt liv är inte så annorlunda än de flesta andras. Jag har varit datanörd sedan jag var liten och jobbar halvtid som webbredaktör. Jag gillar att träffa kompisar, gå på bio och att resa.

Han är en av tenorerna i en gospelkör och på somrarna seglar han. Allt detta möjliggörs av hans personliga assistenter. De finns där, dygnet runt är alltid någon på plats.

– Mitt liv skulle inte fungera utan assistansen, och den har aldrig varit så bra som nu.

Tidigare hade han en assistans-anordnare som han var kritisk till. Personalens löner hölls på låga nivåer och när Mattias tog upp aktiviteter som han ville göra fick han ofta beskedet att det kostade för mycket.

– Jag fick alltid höra ”det finns inga pengar”. Dessutom redovisade de inte för mig vad mina assistanspengar användes till. Det kändes som om vinsten var det viktiga.

Så är det inte med det bolag som han anlitar i dag, tycker Mattias. Av assistanspengarna från Försäkringskassan går en liten del till administration, resten går till assistansen, som assistenternas löner och omkostnader vid aktiviteter.

– Dessutom redovisar de exakt vad mina pengar går till. Ännu viktigare är att jag får vara med och intervjua om det behövs ny personal. Och så har de avtalsmässiga löner.

Liksom många andra som har personlig assistans blir Mattias Rydman orolig när debatten om bidragsbrott, överutnyttjande och stora vinstuttag inom assistansersättningen tar fart.

– Det här betyder allt för mig. Utan assistansersättningen skulle inte mitt liv fungera.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

”Vi grävde en grop åt oss själva”

“ minister avgår. En partistyrelsekandidat vägrar hälsa på en kvinna. Vattenfall säljer sin kol. Ovanpå det två språkrör som får krishantera sin egen misslyckade krishantering. DN har kartlagt Miljöpartiets kaosvecka.

Klockan var 12.34 måndagen den 18 april när Miljöpartiets partiledning för några dagar lämnade resten av det politiska Sverige och med blixtfart reste till en egen verklighet.

Bostadsminister Mehmet Kaplan tog en klunk vatten och levererade ett fyra minuter långt försvarstal.

– Det här är inte en bekräftelse från mig på de uppgifter som jag anser vara felaktiga. Jag vet vem jag är, vad jag har gjort och jag har svarat på det. Därför kan jag tryggt välja att stiga av när situationen gör det svårt för mig att uträtta det rege-ringen och mitt parti har att göra.

Några dagar tidigare hade det dykt upp bilder på Mehmet Kaplan på en middag med företrädare för nyfascistiska Grå vargarna och Milli Görüs, en organisation som beskrivs som nationalistisk och islamistisk. Kaplan visade sig även ha deltagit i flera av Milli Görüs evenemang. Den tidigare S-ledaren Mona Sahlin är en av många som anser att gruppen är antisemitisk. När det även visade sig att Mehmet Kaplan jämfört Israels behandling av palestinier med naziregimens agerande mot judar så var det över.

Mehmet Kaplan tvingades avgå. Men han hade inte gjort fel. Inte alls.

Det tyckte inte heller Miljöpartiets båda språkrör. I ett känslosamt Facebook-meddelande tog de sin bostadsminister i försvar. Det var inte Mehmet Kaplans agerande som var problemet utan hur det uppfattades. ”Vi beklagar djupt den negativa bilden av Mehmet, men utifrån omständigheterna så respekterar vi hans analys och beslut.”

I en morgonsoffa dagen efter kunde språkröret Åsa Romson inte peka ut ett enda sakligt skäl till att Kaplan fick gå.

Regeringspartnern Socialdemokraterna trodde knappt sina ögon och öron. Under helgen hade S diskret pressat på för att få MP-ledningen att förstå att Mehmet Kaplan måste avgå. Nu ledde varje ny förklaring till nya rubriker.

Det hade inte blivit någon krisvecka om partiledningen förmått att se utanför den egna MP-bubblan. Det tror journalisten Maggie Strömberg, författare till ”Vi blev som dom andra”, en bok om Miljöpartiets väg till regeringsmakten.

– Hade man klarat av att ta avstånd från Mehmet Kaplan på ett tydligare sätt tror jag att historien hade dött. Mehmet Kaplan är väldigt omtyckt internt och alla tyckte att det var så extremt orättvist att man inte klarade av att se objektivt på skälen till att han fick gå, säger hon.

Karin Svensson Smith, ordförande i riksdagens trafikutskott, menar att orsaken till att partiledningen hamnade så fel är att språkrören omges av ja-sägare.

– Det är ett oerhört pressande liv att vara partiledare eller språkrör och det är skönt att ha folk omkring sig som berättar hur bra man är mellan mötena. Nackdelen är att man inte förstår varför alla är så elaka mot oss nu, säger hon.

När rubrikerna om Mehmet Kaplan var över var det dags för partistyrelsekandidaten Yasri Khan. I Miljöpartiet var han en uppskattad lokalpolitiker, men när han av religiösa skäl vägrade hälsa på TV4-reportern Ann Tiberg var den politiska karriären över. Plötsligt var allt inte längre mediernas fel. Nu kom även intern kritik och telefonen gick varm hos valberedningens ordförande Joakim Larsson.

Flera miljöpartister som DN talat med menar att partiet är så månt om att vara inkluderande, att man tappat en annan viktig bit. Att de som går med i Miljöpartiet är, ja, miljöpartister.

– De gröna har varit väldigt bra på att ta till sig nya strömningar och trender i tiden. Vi är välkomnande, humana och det mest flyktingvänliga partiet. Att det kan komma i konflikt med att man säger att vi är ett feministiskt parti har det inte funnits någon struktur för att lösa, säger Karin Svensson Smith.

Författaren och komikern Jonas Gardell skrev på Expressens kultursida underhållande om att partiet fallit offer för sin egen goda vilja. En av dem som delade artikeln i sociala medier var riksdagsledamoten och framtidsnamnet Jakop Dalunde.

– Partiet vill för mycket och vill lösa alla problem samtidigt. Man tar inte in att det krävs möda för att lösa varje enskilt problem. Lägger man inte ned den mödan klarar man inte av den typen av intressekonflikter, säger han.

På sätt och vis var Miljöpartiets kolsvarta vecka kulmen på en misslyckad valrörelse följd av 18 månader i regeringsställning, där gröna drömmar allt som oftast förlorat mot en mer bister verklighet. Bromma flygplats, förbifarten och nu senast Vattenfall är några av de frågor där Miljöpartiet haft en hög svansföring som slutat med besvikelser.

Jakop Dalunde säger att MP trots allt fått igenom en hel del politik, mer än vad många tror. Men förväntningarna bland aktiva och väljare var så mycket större.

– Vi vill så vansinnigt mycket och då blir diskrepansen mellan vad vi vill och vad vi åstadkommer väldigt stor. Den bild som vi målade upp om hur det skulle bli om vi fick sitta i regering, det var en grop vi grävde åt oss själva, säger han.

Under den gångna veckan har bristen på regeringserfarenhet i Miljöpartiet varit uppenbar. Krisveckan slutade stilenligt med att Gustav Fridolin stod i Aktuellt-studion och pudlade för en misslyckad pudel samma dag. Där gjorde Fridolin det som många tycker borde ha skett tidigare. Han sa som det var, att han hade klantat till det.

– Det finns en brist på professionalism i partiet som är ett arv från en gammal partikultur. Tidsgränserna för uppdrag gör att de som hunnit få erfarenhet måste sluta. Man har inte värderat erfarenhet så högt i partiet, säger Maggie Strömberg.

När Miljöpartiet nu gläntar på dörren mot resten av mandat-perioden så gör man det med dåliga opinionssiffror och en regeringspartner som öppet antyder att den viktiga bostadspolitiken kan ryckas bort från de gröna. Ledande miljö-partister som DN har talat med gör ingen hemlighet av att det kommer att bli tufft framöver och att vägen tillbaka blir mödosam.

– Vi måste närma oss resten av svenska folket i verklighetsbilden. Vi uppfattas vara på någon annan plats och ropa ”varför är ni så dumma där borta?”, säger Jakop Dalunde.

Jens Kärrman jens.karrman@dn.se “

“ Detta har hänt.

En bild från 2015 publiceras, där Mehmet Kaplan är på samma middag som Ilhan Senturk, svensk ordförande för den turkiska högerextrema organisationen Grå vargarna. Även en representant för den islamistiska organisationen Milli Görüs deltog -i middagen. Kaplans pressekreterare gör inte läget bättre genom att läxa upp en journalist på Expressen och kalla bevakningen låg journalistik. Bostadsministern medger på kvällen att han borde haft bättre koll.

Åsa Romson försvarar Mehmet Kaplan. Angående middagen med extremister sade hon till SvD att ”de inte ens sett varandra”.

SvD avslöjar en tv-in-spel-ning från 2009 där Mehmet Kaplan jämför Israels agerande mot palestinier med hur Tyskland behandlade judar under naziregimen. Uttalandet kritiseras hårt av Mona Sahlin som kallar det horribelt.

Dagen inleds med att utrikesminister Margot Wallström totalsågar Mehmet Kaplan. Vid lunchtid avgår han som bostadsminister. Men varken Mehmet Kaplan eller språkrören medger att han gjort några fel. Samma dag blir det känt att Vattenfall vill sälja sin brunkolsverksamhet i Tyskland till ett tjeckiskt företag.

Åsa Romson kallar terrordåden 2011 för ”11 septemberolyckorna”. På kvällen kan TV4 berätta att partistyrelsekandidaten Yasri Kahn vägrar att ta kvinnor i hand.

Yasri Kahn drar tillbaka sin kandidatur och lämnar Miljöpartiet. SVT uppger på kvällen att MP-tjänstemannen Magnus Johansson försökt pressa Aktuellt att ta bort frågor med Mehmet Kaplan. Johansson stängs av.

Gustav Fridolin säger i en tv-intervju att han inte förstått hur ”kränkande vissa kvinnor tycker det kan vara” när en man inte vill skaka deras hand. Språkröret får hård kritik även internt och anklagas bland annat för toppstyrning. På eftermiddagen pudlar partiledningen och publicerar en ny handlingsplan. Till sist säger Gustav Fridolin även att Mehmet Kaplans agerande inte varit förenligt med uppdraget som statsråd. “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

“Ewa Stenberg: MP sådde tvivel om sina demokratiska värden

Miljöpartiet har den senaste veckan visat att det kan låta mer när man försöker dra upp foten ur klaveret än när man trampar ned i det. Partiet har skapat en allvarlig förtroendekris, som kräver resoluta åtgärder.

Det finns många som har tvivlat på Miljöpartiet. Som anser att de gröna är en samling ultrademokratiska idealister som lever i det blå. Men inte ens deras värsta kritiker har kallat dem för anti-demokrater.

Det allvarligaste i den kris som Miljöpartiet nu självt har producerat är att partiet har sått tvivel om sina demokratiska värderingar. I spåren av avslöjandena om den gröne bostadsministern Mehmet Kaplans samröre med extremnationalister har partiets högsta företrädare satt vänskaplig lojalitet framför principer.

Är det okej att dra paralleller mellan Israel och Hitlers Tyskland? Eller att bjuda in en antisemit till riksdagen eller dinera med extremnationalister? Är rätten att behålla sina religiöst motiverade seder överallt överordnade mäns och kvinnors lika värde? Miljöpartiets svar satt långt inne.

Statsminister Stefan Löfven (S) kom överens med Mehmet Kaplan om att han frivilligt skulle avgå. Men de gröna språkrören kunde inte förklara skälen för väljarna. I stället försvarade de Kaplan på alla sätt.

Språkrören har inte försökt se händelserna ur väljarnas perspektiv, och resultatet blev kontraproduktivt för MP. Förtroendet för språkrören minskar.

De har dessutom gjort stats-ministern irriterad. Stefan Löfven har ända sedan tiden på IF Metall haft en ledarstil där han är noga med att förankra beslut. Men när besluten väl är fattade kräver han lojalitet. Och här har språkrören inte varit lojala med beslutet att låta Kaplan gå.

På torsdagen fick partiet ändå klart för sig att de befinner sig i en allvarlig kris, och skickade ett öppet brev till partimedlemmarna med politiska principer som sällan brukar behöva uttalas. ”Ett uttalande från en miljöpartist ska inte kunna uppfattas ha antisemitiska eller andra rasistiska förtecken, eller underblåsa rasism.”

Nu måste Miljöpartiet reda ut den allvarligaste förtroendekrisen de varit i. Här är några åtgärder som troligen diskuteras.

1 Lämna regeringen.
Det mesta talar emot att de gröna väljer den utgången. Den skulle sannolikt leda till att väljarna kommer att minnas partiets magplask i decennier.

2 Byta ut språkrören.
Det är ett klassiskt sätt att skylta om för ett parti, men det finns många nackdelar att göra det när de nuvarande språkrören kommit in i sina ministerjobb och en annan minister redan fått gå. Än så länge hörs inga avgångskrav inifrån partiet.

3 Ombilda regeringen.
Flera skäl talar för att statsministern, efter samråd med språkrören, väljer denna väg. Ska det göras är den bästa tiden från och med nu, när bostadsministerns lucka ändå behöver fyllas, till och med riksdagens öppnande i höst. Nya ministrar behöver nämligen minst ett par år på sig för att kunna uträtta något.

Dessutom har det hänt saker i Sverige och världen sedan regeringen bildades. Migrationspolitik är mycket viktigare och mer arbetskrävande. Att ha en migrations- och justitieminister i samma person framstår nu som dålig arbetsfördelning. EU-frågorna och integrationsfrågorna har också blivit viktigare, vilket kan tala för att de får särskilda ministrar. Andra ministerportföljer kan slås ihop. Det ger möjlighet att flytta om och ersätta några ministrar.

4 Ompröva politiken.
Det har varit dramatiska förändringar i omvärlden och väljarnas bild av verkligheten har förändrats. Det kan kräva förändringar i migrations- och säkerhetspolitiken. Diskussionen om partistyrelsekandidaten Yasri Khans ovilja att skaka hand med kvinnor visar också att Miljöpartiets identitetspolitik behöver benas ut.

Om de gröna inte tar itu med förtroendekrisen riskerar de att behöva gå från framgången som näst största parti i EU-valet för knappt två år sedan till att börja frukta riksdagens fyraprocentsspärr.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

"Löftet till väljarna om brunkolen gick om intet

Miljöpartiet har gått med på att Vattenfall säljer sitt brunkol. Snart kan partiet tvingas nicka bifall till att skatten på kärnkraft tas bort. Frågan är om partiet klarar det. Vattenfall riskerar att bli partiets ödesfråga.

Någon månad efter valet hösten 2014 stegade Vattenfalls nytillträdde vd Magnus Hall och ordförande Lars G Nordström mot näringsdepartementets ingång, ett stenvalv i korsningen Vasagatan/Mäster Samuelsgatan i Stockholm. Som skolpojkar på väg till rektorsexpeditionen.

De var där för att bli uppläxade. Den nya regeringen, bestående av socialdemokrater och miljöpartister, hade deklarerat att helstatliga Vattenfall skulle styras upp.

Hall och Nordström möttes av två stridslystna miljöpartister och två nedtonade socialdemokrater.

Miljöminister Åsa Romson, Miljöpartiets ena språkrör, och finansmarknadsminister Per Bolund (MP) hade visserligen inte den brunkolsbit med sig som Miljöpartiets andra språkrör Gustav Fridolin hade hållit upp som en Hamlet i tv under valrörelsen 2014. Men liksom Fridolin gick de på om att Vattenfalls tyska brunkolsverksamhet med gruvor och kraftverk skulle stängas.

Medan de gick på offensiven tittade näringsminister Mikael Damberg (S) och energiminister Ibrahim Baylan (S) mest ned i den blanka bordsskivan.

Allt enligt en närstående person till gruppen.

Magnus Hall och Lars G Nordström försökte förklara att det inte var upp till Vattenfall att bestämma om stängning. Nej, det handlade om Tysklands energipolitik. Och eftersom förbundskansler Angela Merkel efter Fukushimakatastrofen i Japan år 2011 hade bestämt sig för att fasa ut kärnkraften var landet än mer beroende av kol medan utbyggnaden av förnybar energi pågick. Dessutom rörde det Vattenfalls 7 500 anställda i östra Tyskland där arbetslösheten var hög.

Mötet ebbade ut i intet och efter ett par träffar hände inte mer. Det var symtomatiskt för hela frågan. Miljöpartisterna agiterade, socialdemokraterna teg, men stödde Vattenfall och industrin. Och i slutändan blev det som S ville.

Det var inte ens säkert att en stängning skulle påverka Europas koldioxidutsläpp. Om kolet blev bli kvar i marken skulle ändå antalet utsläppsrätter för koldioxid vara lika stort.

***

När den 2,01 meter långe före detta basketspelaren Magnus Hall som sprillans ny vd gick in genom glassnurran till Vattenfalls svarta och gröna kontorsbyggnad i Solna den 1 oktober 2014 visste han vilket getingbo det var.

Han hade varit på skogsbolaget Holmen i 30 år, de sista tio som vd, och var dessutom ordförande för Bas El, de elintensiva bolagens lobbyorganisation. Han ville bygga ny kärnkraft och var insatt i energipolitiken.

Ändå började Magnus Hall sin sejour på Vattenfall med att kritisera den nya regeringens energiöverenskommelse, som gick ut på att avbryta Vattenfalls planer på ny kärnkraft och att höja både kärnavfallsavgiften och säkerhetskraven på kärnkraftverken. Dessutom klagade Magnus Hall på att regeringen tänkte höja kärnkraftsskatten.

Miljöpartiets energipolitiska talesperson Lise Nordin gick i taket. Hon ansåg inte att det var möjligt för Hall att sitta kvar om han höll fast vid sin linje om energiöverenskommelsen, sa hon till Dagens Industri. Men Magnus Hall visste, enligt flera av DN:s källor, att han hade stöd hos det största regeringspartiet, Socialdemokraterna.

Sundsvallsfödde Hall kom till ett rämnande imperium. På 1990-talet hade Vattenfall haft mer än halva den svenska marknaden samtidigt som den europeiska elmarknaden höll på att avregleras, vilket öppnade för att bolagen köpte upp varandra.

Vattenfalls dåvarande chef Carl-Erik Nyquist bestämde sig för att ge sig in i leken. Han investerade utomlands och 1999 ville han köpa en del av det tyska kraftföretaget HEW, som var storägare i fyra tyska kärnkraftverk. Näringsminister Björn Rosengren okejade upplägget på stående fot.

– Jag hade redan tidigare fått information från mina tjänstemän, säger Björn Rosengren till DN.

Våren 2001 köpte HEW tysk kolkraft. Efter den affären hade, enligt uppgift, dåvarande statsminister Göran Persson, dåvarande finansminister Bosse Ringholm och Björn Rosengren samt statssekreterarna Pär Nuder och Lars Rekke ett möte med statliga bolag en eftermiddag och kväll i regeringskansliet. När det var Vattenfalls tur dök nye vd:n Lars G Josefsson upp. Men regeringen hade inga synpunkter på kolet.

Lars G Josefsson fortsatte med ett antal stora köp och Vattenfall blev en av Europas större kraftspelare, så tung på kolkraft att bolaget släppte ut mera koldioxid än hela Sverige. Kritikstormen var kraftig men regeringen Göran Persson (S) backade i tysthet upp bolaget.

Under alliansregeringen köpte Lars G Josefsson år 2009 holländska Nuon för runt 90 miljarder kronor. Svensk industris genom tiderna största affär. Trots varningssignaler från tjänstemän som gjort analyser godkände dåvarande näringsministern Maud Olofsson (C) affären. Priset var för högt och affären blev ännu sämre när elpriserna föll kraftigt och Nuons värde sjönk.

Socialdemokraterna pressade alliansrege-ringen för att den tillåtit köpet och haft en dålig beredning. Att de själva inte haft någon större beredning när de tillät Vattenfall att expandera i Tyskland nämnde de inte.

Josefssons efterträdare, norrmannen Øystein Løseth, skrev ned värdet på det holländska bolaget och började sälja delar av Vattenfall.

Totalt har Vattenfall sänkt det uppskattade värdet på Nuon med 52 miljarder kronor, alltså drygt hälften av priset.

***

Som liten tvingade Magnus Hall sin mamma att sy om pappa bruks-chefens kostymbyxor – som hade sju fickor, en för kammen – så att han kunde ha dem. Och när han började på skogsbolaget Holmen gick han i sin fars och farfars fotspår. Kort sagt, industrimannen Magnus Hall har inte utmärkt sig som miljökämpe, även om han numera har en solladdad klocka runt handleden.

Däremot är han bra på att ta folk. När han pluggade industriell ekonomi i Linköping var han med i klubbmästeriet och ansvarig för att ordna fester.

När han kom till Vattenfall insåg han att han fick laga efter läge. Oavsett att politikerna ständigt tvår sina händer när det gäller Vattenfalls agerande så bestämmer regeringen, staten har en representant i styrelsen och regeringen diskuterar med Vattenfalls toppar.

Den nya regeringen ville ha bort brunkolskritiken.

Under Magnus Halls andra dag som Vattenfallchef, den 2 oktober 2014, deklarerade de båda partierna (S och MP) att de skulle avbryta Vatten-falls investeringar i brunkol.

Ordföranden för de tyska socialdemokraterna SPD, Sigmar Gabriel, blev så orolig att han skrev ett brev till statsminister Stefan Löfven (S).

”Det skulle få allvarliga konsekvenser för kraftproduktion och sysselsättning i regionen: två nya kraftverk (Boxberg och Schwarze Pumpe) skulle behöva stängas senast 2030 i stället för 2050”, skrev han på engelska den 13 oktober 2014.

Det var solklart att regeringen inte kunde agera hur som helst i Tyskland. Det bästa vore att dumpa brunkolet på någon annan.

Den 29 oktober svängde Vattenfalls styrelse 180 grader då den klubbade att försöka sälja brunkolet.

Magnus Hall kom snabbt in i rutinen. Varje kvartal gav sig han, ordförande Lars G Nordström, finansdirektör Ingrid Bonde och chefsjurist Anne Gynnerstedt av till näringsdepartementet för att diskutera resultatet och läget med närings-minister Mikael Damberg och statssekreterare Eva Lindström.

Hall anpassade sig, men slutade inte att protestera mot effektskatten på kärnkraft. Elpriserna var så låga att bolaget inte klarade av skatten på runt 2 miljarder per år.

Magnus Hall kände, enligt uppgift, att han hade uppbackning från Socialdemokraterna. En vd kan inte gå på så hårt utan ägarnas stöd. Social-demokraterna skulle aldrig äventyra tillgången på el för industrin.

I höstas, år 2015, stod det klart att fyra av Sveriges tio kärnkraftsreaktorer skulle stängas tidigare än planerat. Eftersom bolagen var tvungna att investera i ny separat härdkylning, på grund av nya EU-regler efter Fukushimakatastrofen, och elpriserna var låga så gick det inte ihop för de äldsta och minsta reaktorerna. Två av reaktorerna, i Ringhals, var Vattenfalls.

Många politiker insåg att regeringen skulle vara tvungen att sänka den så kallade kärnkraftsskatten, det vill säga effektskatten på kärnkraft. Men Magnus Hall ville gå längre.

Den 9 april i år skrev han och koncernchefen för Eon Sverige, Jonas Abrahamsson, en artikel på DN Debatt där de hävdade att effektskatten omedelbart behövde tas bort helt om de återstående sex reaktorerna skulle kunna drivas efter år 2020.

Det var ett slag i ansiktet på många miljöpartister. Partiet hade bildats efter att nej-sidan för-lorat folkomröstningen om kärnkraft 1980.

***

Magnus Hall sitter vid ett litet skrivbord i ett kalt rum på ett företagshotell i centrala Stockholm. Det enda som sticker ut, bokstavligen, är ett tiger-huvud fastspikat på väggen. Ett huvud i gosedjurstyg. Magnus Hall använder rummet de dagar när han har möten på stan, som denna tisdag den 19 april när DN träffar honom här.

Att Vattenfall är kontroversiellt har han inga problem med.

– Jag tycker att det är jättespännande med Vattenfall. Här finns affärsverksamhet, politik och energi, som är en viktig samhällsfråga, säger han.

Dagen innan, i måndags, skrev Vattenfall på affären där bolaget säljer sitt brunkol. Att hitta en köpare har inte varit det enklaste.

Till slut förhandlade Vattenfalls ledning med det tjeckiska kraftbolaget EPH som tillsammans med investeringsbolaget PPF Investments köper brunkolsdelen. Men priset var egentligen noll kronor, om inte de 9 miljarder kronor i prissäkringar på el som stannar i Vattenfall räknas med.

Dessutom måste Vattenfall skriva ned värdet på brunkolen med 22–27 miljarder kronor, efter att redan i fjol ha skrivit ned med 15 miljarder. Att bli av med kolet har varit dyrt, men Magnus Hall hävdar att det hade kostat betydligt mer att behålla det.

Regeringen visste sedan tidigare om att affären skulle presenteras på måndagen. Ändå valde Stefan Löfven att samma dag ha en presskonferens där bostadsminister Mehmet Kaplan (MP) fick gå. Möjligen var det för att få Vattenfallaffären att hamna i skymundan, men det blev ändå en dubbelsmäll för Miljöpartiet.

När det gällde brunkolet rasade flera miljöpartister och Carl Schlyter, ordförande i riksdagens EU-nämnd, ska starta en granskning för att stoppa affären. Regeringen ska fatta beslut i frågan om ett par månader.

Magnus Hall uttrycker det så här:

– Det svåra beslutet är att säga nej. Detta har varit en gedigen process som hanterats helt enligt EU:s regler kring privatisering av statlig egendom och ett nej behöver sannolikt motiveras mycket noga. Men detta är nu helt upp till ägaren att hantera, vi är inte delaktiga.

Den svaga länken är köparna. Två av huvudpersonerna, Daniel Kretinsky och Petr Kellner, finns i de så kallade Panamadokumenten som avslöjar personer som satt upp brevlådeföretag med målvakter i skatteparadis. Men de har hävdat att det gäller fastigheter och en katamaran.

– Vi har grävt ned oss oerhört långt i detta och inte hittat något anmärkningsvärt, säger Magnus Hall, som brinner för att göra det svenska folket stolt över Vattenfall.

***

När DN tidigare i år träffade energiminister Ibrahim Baylan (S) på hans tjänsterum på energi-departementet i Stockholm påpekade han att han var åtta år och vallade getter i de turkiska bergen när svenskarna röstade om kärnkraft. Han är alltså helt obefläckad av gamla strider.

När han tillträdde trodde vissa bedömare att han skulle agera mysfarbror och undvika att fatta beslut i den infekterade kärnkraftsfrågan. Men så fick han det akuta ärendet om kärnkraftsskatten i knät. Han bollade det vidare till den blocköverskridande Energikommissionen, men har sagt att han hoppas att det ska vara avgjort senast i maj. Kommissionens möts igen på fredag.

Skatten tas troligen bort, men problemet är att Miljöpartiet är hårt pressat. Å ena sidan kan det vara svårt för partitopparna med borttagen kärnkraftsskatt före partikongressen i Karlstad den 13–15 maj. Å andra sidan riskerar de en svekdebatt om frågan avgörs efteråt.

Men partiet kommer åtminstone att uppfylla sitt vallöfte om att stänga reaktorer under mandat-perioden. Ändå ser många miljöpartister brunkolsaffären som ett löftessvek. Och Socialdemokraterna har låtit Magnus Hall göra mycket av jobbet.

Birgitta Forsberg birgitta.forsberg@dn.se “

“Fakta.

Detta har hänt …

14 september 2014. Riksdagsval. Lite senare bildar Socialdemokraterna och Miljöpartiet regering.

1 oktober 2014. Magnus Hall börjar som vd på Vattenfall.

2 oktober 2014. Regeringen deklarerar att Vattenfall ska avbryta sin expansion inom brunkol i Tyskland.

29 oktober 2014. Vattenfalls styrelse beslutar att bolaget ska försöka sälja brunkolet.

Våren 2016. Vattenfall förhandlar med tjeckiska EPH om en försäljning av brunkol.

18 april 2016. Kontraktet skrivs på. EPH och investeringsbolaget PPF köper Vattenfalls brunkolsverksamhet. Samma dag avgår bostadsminister Mehmet Kaplan (MP).

… och detta händer nu

29 april 2016. Den blocköverskridande Energikommissionen, som bland annat diskuterar kärnkraftsskatten, har sitt nästa möte.

Maj 2016. Energiminister Ibrahim Baylan hoppas kunna presentera en lösning om kärnkraftsskatten.

13–15 maj 2016. Miljöpartiet håller kongress.

Sommaren 2016. Regeringen fattar slutgiltigt beslut om brunkolsförsäljningen.

Så gjordes artikeln.
Artikeln bygger på gedigen research och ett tiotal intervjuer med personer insatta i det politiska spelet runt Vattenfall. Reportern Birgitta Forsberg har följt Vattenfall i mer än tio år och år 2005 fick hon Sveriges tidskrifters pris Årets journalist för artiklar om bolaget. Sagt om brunkolsaffären.

Så skriver utländska medier om Vattenfall:

Handelsblatt skriver att Vattenfall faktiskt har hittat en köpare till brunkolet och att tjeckiska EPH övertar ”klimatdödaren nummer ett”. Allt brunkol i östra Tyskland kommer nu att skötas från Tjeckien, konstaterar tidningen.

Frankfurter Allgemeine presenterar mannen bakom EPH, Daniel Kretinsky, som tror att kolkraften kan leva länge än.

Lausitzer Rundschau, som finns i regionen där Vattenfall har brunkolsverksamhet, skriver att det finns höga förväntningar på EPH.

Wall Street Journal betonar Vattenfalls förlust på affären, upp till 27 miljarder kronor, och att det finns farhågor i Tyskland om att EPH varken kommer att stå för sina jobbgarantier eller betala för återställningen av marken när gruvorna och kraftverken stängs någon gång i framtiden. I stället skulle notan kunna hamna hos tyska skattebetalare. Något som EPH förnekar.

Financial Times beskriver att Vattenfall, liksom andra kraft-bolag, har fallit offer för Tysklands Energiewende – landets utfasning av kärnkraft och kraftiga utbyggnad av vindkraft och solkraft. Skiftet har skapat ett överflöd av el, vilket har lett till “

DN LÖRDAG 23 APRIL 2016

“SPV:s jurist ska utreda politikernas pensioner

Nu utreder SPV:s jurister uppgifterna i DN:s avslöjande. Samtidigt hör många upprörda pensionärer av sig om att myndigheten varje månad betalar ut tiotusentals kronor för mycket i pension till två tidigare toppolitiker.

DN har granskat de statliga tjänstepensionerna till tidigare moderatledaren Bo Lundgrens och förra MP-språkröret Marianne Samuelsson. De två får över 14 000 kronor för mycket varje månad efter beslut av dåvarande generaldirektören på Statens tjänstepensionsverk (SPV).

På fredagen har DN även kunnat visa hur Bo Lundgren, som tidigare var styrelseordförande för SPV, själv försökt påverka tjänstemännens beslut om hans pension.

Avslöjandena har väckt starka känslor bland andra pensionärer och många har hört av sig till DN.

”Upprörda, arga, maktlösa, förbannade och besvikna över denna girighet som ofta griper våra makthavare i Sverige!”, skriver ”Två pensionärer i Solna” till DN.

”Vad jag – i egenskap av lokal förtroendevald sedan 32 år – inte begriper är hur ledande tjänstemän i statliga verk tillåter detta missbruk att fortsätta”, skriver en annan läsare.

Flera som ringer berättar hur de själva krävts på återbetalningar efter att ha fått för hög pension. En kvinna har fått besked om att hon under två år fått totalt 14 450 kronor för mycket i pension, som hon måste betala tillbaka. Ungefär lika mycket som Bo Lundgren får extra varje månad av SPV.

– Jag frågade om jag kunde få lägga upp en avbetalningsplan. Svaret jag fick var att det skulle kosta mig 4 000 kronor extra.

Även Statens tjänstepensionsverk har fått samtal och brev efter DN:s avslöjande.

– Det är klart att det finns de som hör av sig och undrar om vi ska ompröva besluten, säger SPV:s presschef Olof Lundvall.

Vad svarar ni dem?

– Det vi säger är att nu när vi blivit uppmärksammade på att något kan vara fel så måste vi titta på det.

SPV:s nya generaldirektör Joakim Stymne har tidigare sagt till DN att myndigheten ska titta närmare på hans föregångares beslut. Enligt Olof Lundvall har myndighetens chefsjurist fått i uppdrag att granska uppgifterna.

– Vi har folk som jobbar på det. Juristerna tar fram och analyserar allt material just nu, säger han.

DN har även varit i kontakt med myndighetens nuvarande styrelseordförande, Hans-Eric Holmqvist, som inte vill recensera sin föregångares agerande utan inväntar myndighetens granskning av frågan.

Mikael Delin mikael.delin@dn.se “

“Bakgrund.

DN har i flera artiklar avslöjat hur Statens tjänstepensionsverk betalar ut för mycket i pension till två tidigare toppolitiker. Anledningen är en felaktig tolkning av hur deras pension ska beräknas.

Bo Lundgren, tidigare M-ledare, får enligt myndighetens egna beräkningar 14 400 kronor för mycket i månaden.

Marianne Samuelsson, före detta MP-språkrör, har sedan sin pension fått en miljon kronor för mycket i pension.

Utbetalningarna fortsätter efter beslut från tidigare generaldirektören. “

DN SÖNDAG 24 APRIL 2016

“Peter Wolodarski: Ja visst gör det ont när knoppar brister

Miljöpartiet går igenom sin värsta kris sedan starten. Den illustrerar vad som kan hända när idealismen möter regeringsmakten.

Från samba till sammanbrott. Så skulle Miljöpartiets senaste vecka kunna karaktäriseras. Den idealistiska rörelsen som bokstavligen dansade in i riksdagen 1988 nådde till slut sitt efterlängtade mål: regeringsmakten.

Men de gröna har nu fått smaka inte bara på maktens sötma utan också på dess brutala realiteter.

De plågsamma kompromisserna, kravet på disciplin och noggrannhet, mediernas hårda granskning.

Det talas om ”Kaplankrisen”, men i grunden är detta en maktkris. Miljöpartiet ingår i en koalition med Socialdemokraterna, Sveriges mest -rutinerade regeringsparti, samtidigt som man själv saknar regerings-erfarenhet.

Mötet med makten är smärtsamt.

Ta sveken kring Förbifart Stockholm, Bromma flygplats eller brunkolet i Tyskland. Eller ta den totala omsvängningen i flyktingpolitiken, en av partiets hjärtefrågor.

Sveken hade inte behövt upplevas som så problematiska om partiet från början signalerat att realistiskt regerande också förutsätter pragmatism. Principer som drivs för långt riskerar att krocka med verkligheten. Följden blir lätt besvikelse.

Samma sak gäller personfrågor. När ett statsråd begår allvarliga misstag måste lojaliteten ligga hos väljarna, inte hos den minister som tvingas gå. Och en regering behöver för sin trovärdighets skull tala med en röst, hur tråkigt det än låter.

Miljöpartiets språkrör försvarade Mehmet Kaplan efter att Stefan Löfven tagit handen från honom. Det visar att de fortfarande inte förstår varför -regeringschefens ord måste väga tyngst.

Inte heller insåg de, vilket är allvarligare, varför Mehmets Kaplans samröre med såväl extremister som den turkiska regimen är ytterst besvärande. I ambitionen att vara inkluderande valde partiet att se mellan fingrarna.

Således begrep man inte att kraven på ett statsråd är andra än medlemmen i lokalföreningen. Gustav Fridolin hade bättre koll än de flesta på Mehmet Kaplan – 20-årig jobbrelation enligt egen utsago – men lät ändå Kaplan representera Miljöpartiet i regeringen.

Han invände inte heller när valberedningen föreslog en person till partiets styrelse, vars syn på jämställdhet lämnar en del i övrigt att önska.

Därmed har Gustav Fridolin misslyckats med en av ledarskapets centrala uppgifter: att välja rätt person till rätt position. Och den potentiella krocken mellan mångkultur och feminism tycks partitoppen inte ha reflekterat över. Eller som språkröret uttryckte saken i SVT:s Gomorron Sverige när kandidatens ovilja att ta kvinnor i hand kom på tal: ”Jag kände till det. Jag hade inte förstått hur kränkande vissa kvinnor tycker att det kan vara.”

Ovanan att hantera svåra frågor seriöst yttrar sig också när Israel kommer på tal. Att kritisera den israeliska regeringens politik är helt i sin ordning. Men alla som kan något om antisemitism vet att Israel ofta fungerar som en projektionsyta för nutida antisemitism.

Den som inte vill trilla dit ser till att läsa på och inhämta kunskap, särskilt om man gör anspråk på att företräda -Sverige utomlands. För Miljöpartiet, som traditionellt rymt många Israel-kritiker, borde detta vara särskilt angeläget.

När partiveteranen Per Gahrton yrar om att Israel i själva verket ligger bakom Mehmet Kaplans fall säger det förmodligen mer om Gahrton än om Miljöpartiet. Men för språkrören finns ändå bara en sak att göra: ta tydligast möjliga avstånd, visa nolltolerans.

Sådana konspirationsteorier är lika obehagliga som skadliga. De spär inte bara på misstron mellan Sverige och Israel. De understödjer klassiska antisemitiska idéer om en judisk världskonspiration. Och de riskerar att ge näring åt den farliga föreställningen om att svenska muslimer inte kan bli accepterade av majoritetssamhället.

Detsamma gäller idén om en medial sammansvärjning med rasistiska undertoner. Har Mehmet Kaplan genom åren varit utsatt för hets och hot? Ja. Finns det inslag av islamofobi i vissa angrepp på honom? Ja. Ingen i regeringen har drabbats av den skur av hat som genom åren sköljt över bostadsministern.

Men det var inte ”etniskt svenska journalister” som avsatte ”muslimen” Mehmet Kaplan. Tvärtom var det hans egna värderingar och brist på omdöme som framkallade avgången.

Samröre med extrema grupper är ett problem oavsett vilken religion eller kultur som de härstammar från. Ett statsråds demokratiska värderingar tål inte att bli föremål för tvivel.

Det vore en tragedi om Mehmet -Kaplans sorti från regeringen togs som intäkt för att muslimer inte skulle kunna inneha ministerposter. De som odlar sådana föreställningar skadar Sverige – och hjälper indirekt radikala islamister att rekrytera fler anhängare.

Miljöpartiet har varit naivt. Språkrören har misslyckats i sitt ledarskap. Kritiken måste tas på allvar och är inte ett utslag av häxjakt, även om det i krislägen som vanligt förekommer överdrifter och drevmentalitet (att Åsa Romson uttrycker sig oprecist i direktsändning är ett problem, men det är inte ett bevis för antidemokratiska värderingar).

Sambadansen är avblåst. Knopparna har brustit. Nu måste de gröna bestämma sig för om de är beredda att bli regeringsfähiga. “

DN SÖNDAG 24 APRIL 2016

“Björklund varnar för radikalisering

Liberalerna vill stoppa offentligt stöd till organisationer som motarbetar -demokratiska principer och jämställdhet. Men partiledaren Jan Björklund kan inte säga vilka organisationer som ska bli utan stöd eller hur många det rör sig om.

Linköping. Under Liberalernas pågående riksmöte i Linköping ägnade Jan Björklund en stor del av sitt inledningstal åt de utmaningar som väntar för Sverige efter förra årets stora flyktingmottagande. Han varnar för riskerna med en ökad islamistisk radikalisering i förorterna och vilka följder det kan få, till exempel ett ökat hedersrelaterat förtryck mot kvinnor. Enligt Jan Björklund är bekämpandet av hedersförtryck den största jämställdhetsutmaningen under överskådlig tid.

– Det kommer att bli vår tids rösträttsfråga. Misslyckas detta kan Sverige komma att kastas ett par generationer bakåt i jämställdhetskampen, säger Jan Björklund.

Liberalerna upprepar därför sitt förslag om skärpta straff för hedersbrott. Partiet vill också stoppa stödet till vissa organisationer. Det handlar enligt L om organisationer som motarbetar demokratiska principer och jämställdhet.

– Min bedömning är att attityden från den nuvarande regeringen är alldeles för slapp i dessa frågor, -säger Jan Björklund.

Förslaget om en skärpning fanns med redan i den uppgörelse om terrorbekämpning som gjordes i vintras mellan regeringen och allians-partierna. Men Jan Björklund tycker att regeringen är alltför passiv i frågan.

– Det är jobbigt att fatta den här typen av beslut för man riskerar att anklagas för att vara islamofob eller främlingsfientlig. Men vi måste fatta de här besluten, säger han.

Han kan inte säga hur många organisationer som kan omfattas av förslaget eller vilka som bör bli av med sitt stöd. Men enligt honom skulle Turkiska riksförbundet kunna bara en sådan.

– En organisation med en vice ordförande som står på Sergels torg och utropar ”död åt armenierna” och samtidigt har fått flera miljoner i bidrag de senaste åren är en uppenbar kandidat till att granskas ordent-ligt, säger Jan Björklund.

Jan Björklund upprepade också att han gärna förhandlar med rege-ringen om en ny skattereform. Han pekade på att hans parti gjort två uppgörelser med S om skatte-reformer tidigare i historien.

Därför är han öppen för att sätta sig i nya förhandlingar med rege-ringen även om de övriga borgerliga partierna inte ingår.

– Jag är beredd att göra detta även om inte alla är med, men det verkar som om det finns ett begränsat intresse från Socialdemokraterna, säger Jan Björklund.

Efter bytet av partinamn i höstas presenterade Liberalerna på lördagen sin nya logotype. Symbolen, som består av ett stort L, väckte genast reaktioner. ”*Really* – en penis”, twittrade till exempel ungdomsför-bundets förra ordförande Linda Nordlund.

Men Jan Björklund är nöjd.
– Jag tycker att den är fantastisk. Den är tydlig, den är ett L, den kommer att bli omtalad, säger han.

Att den redan har blivit omtalad som att likna manliga könsdelar - bekymrar inte Björklund.

– Bokstaven L ser ju ut så. Men det är väl bra om den blir omtalad, säger han.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se “

“ Fakta. Riksmötets förslag
Källa: Liberalerna, TT

Stoppa stödet till vissa odemokratiska organisationer.
Högre straff för hedersbrott – en ”lex Fadime”.
Permanent skyddad identitet till offer för hedersrelaterat våld.
Tvåårigа yrkeslinjer på gymnasiet.
Bygg ut lärlingssystemet kraftigt.
Inför system med branschlärlingar.
Fler industrigymnasier.
Elever ska få avgöra själva om de vill läsa in högskolebehörighet.
Bygg ut yrkeshögskolan. “

DN SÖNDAG 24 APRIL 2016

“Partiledaren både hinder och tillgång

Analys. Liberalerna har bytt partinamn och symbol. Men den politiska omprövningen har i stort sett uteblivit. Skälet är partiledaren. Jan Björklund är en stor tillgång för L i den politiska debatten, men ett hinder för förnyelse i partiets profilfrågor.

Linköping. Moderaternas kursändring, den borgerliga alliansens upplösning och valförlusten i riksdagsvalet 2014 har förändrat läget för Liberalerna.

De blev underkända av väljarna. Moderaterna bytte åsikter efter valet och satsar nu hårt på att ta L:s profilfrågor, skola och försvar. Gamla sakpolitiska revir från allians-regeringens tid är helt upphävda och sam-arbetet slår ibland över i rena tjuvnyp. Som när M-ledaren Anna Kinberg Batra i mars förstörde Jan Björklunds riksdagsdebatt om nya låglönejobb genom att strax innan debatten gå ut och säga att en Moderatledd regering inte kommer att lagstifta om sänkta lägstalöner, vilket L vill.

Partiet ser uppenbarligen ett behov av förnyelse. Namnet Folkpartiet är bortbytt. Och den gamla blåklinten har fått sällskap av en ny partisymbol, som väckt stor munterhet och gillande av RFSU.

Men i sakpolitiken är det svårt att hitta förnyelse. Jan Björklund lyfte i går på Liberalernas riksmöte nya skolpolitiska förslag. Han häcklade sin efterträdare som skolminister, Gustav Fridolin (MP), för att han inte har förbjudit mobiltelefoner i skolan. Men alla undrar ju samtidigt varför Jan Björklund inte själv förbjöd mobilerna när han hade åtta år på sig att göra det. Detsamma kan väljarna fråga sig när Jan Björklund kräver mer lärlingsutbildning: Varför hände ingenting när han hade makten att göra något?

De sjunkande skolresultaten gör den tidigare skolministern till en mindre lämplig tales-person när Liberalerna kämpar för att behålla sitt tidigare så höga förtroende i skolpolitiken.

Jan Björklund har försökt göra ett skyndsamt svenskt Natomedlemskap till en profilfråga. Men den kan bli svårare att hålla fram sedan USA:s Natoambassadör i fredags sade att Nato inte bör ta in nya medlemmar under de närmaste åren, för att inte utmana Ryssland.

Kärnkraft är en annan liberal profilfråga. Där har verkligheten förändrats radikalt. L drev -igenom att Sverige skulle tillåta byggandet av nya kärnkraftreaktorer. Partiet förväntade sig att kärnenergin skulle öka efter det. Men frågan är död nu, ingen vill bygga för kärnkraften är olönsam. Frågan är i stället hur staten ska kunna hålla kärnkraftindustrin under armarna för att inte alla reaktorer ska läggas ned de närmaste åren. Det kräver nya politiska svar.

Björklund är en skicklig talare och debattör. Hans erfarenhet och känsla för politiska utspel är till stor nytta för L. Men hans förflutna som skolminister är samtidigt ett hinder för partiets förnyelse. Nu återstår att se om Liberalerna söker sig nya profilfrågor eller åter börjar diskutera ledarskifte inför nästa riksdagsval.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

DN SÖNDAG 24 APRIL 2016

Här är inkomstgränserna för 2015

Det finns olika inkomstgränser för att tjäna in fullt i de olika förmånssystemen. Det finns två inkomstgränser för statlig skatt.

Statlig pension 468 867 kronor

Föräldrapenning 445 000 kronor

Sjukpenning 333 750 kronor

A-kassa 300 000 kronor

Brytpunkt 20% statlig skatt 443 300 kronor

Brytpunkt 25% statlig skatt 629 200 kronor

DN "

DN SÖNDAG 24 APRIL 2016

"Elitens trixande hotar den mellanmänskliga tilliten"

" Ny forskning. Om den politiska eliten beter sig på det sätt som vi har nu sett i bland annat Panamaskandalen, kommer folk inte bara förlora förtroendet för dessa eliter och demokratin som politiskt system. Också den mellanmänskliga tilliten skadas. Ny forskning ger starkt empiriskt stöd för det, skriver statsvetaren Bo Rothstein.

I en stor intervjustudie utförd av BBC för några år sedan tillfrågades människor i tjugosex länder om vad som oroade dem mest. Som nummer ett kom korruption – högre än arbetslöshet, fattigdom och miljöförstöring. Vad som nu kommit fram i Panama-dokumenten tycks visa att människors oro för korruptionens utbredning förefaller synnerligen välgrundad. För många kommer denna skandal att bekräfta deras övertygelser om vad som kan förväntas av eliten i samhället.

Sverige är ingalunda förskonat från denna typ av problem. Som exempel kan nämnas vad som avslöjats om Kommunals tidigare ledning eller nu senast om den före detta moderatledaren Bo Lundgrens agerande för att förmå tjänstemän i det ämbetsverk han var styrelseordförande i att tänja på reglerna för att bättra på hans egen pension.

Opinionsmätningar av förtroende för demokratins institutioner i västvärldens länder tog sin början för drygt sextio år sedan. Vad som är oroande är att i dagsläget är detta förtroende mer urholkat än det varit någon gång sedan andra världskrigets slut. Vad som är särskilt

problematiskt är att medborgare i ett stort antal väletablerade västerländska demokratier inte bara blivit mer kritiska till sina politiska ledare. De har också kommit att tvivla mer på värdet av demokrati som överordnat politiskt system.

Till detta kommer att alltfler också uttrycker sitt stöd för auktoritära alternativ till demokratin. I EU och USA är det nu mindre än hälften av de som är födda efter 1960 som svarar klart ja på frågan om det är väsentligt att leva i en demokrati. Bland unga i USA (16-25 år) anser nästan var fjärde person att demokrati är ett ”dåligt” eller ”mycket dåligt” styrelseskick. Vi ser också i många av dessa länder att populistiska och auktoritära partier/kandidater får ett ökat stöd.

Skandaler som de vi nu sett undergräver naturligtvis förtroendet mellan medborgarna och de centrala samhällsinstitutionerna. Vad som är mindre känt är den nya forskning som visar att det finns ytterligare en negativ effekt. Denna forskning startade för ungefär tjugofem år sedan när ett antal samhällsvetare blev intresserade av att studera mellanmänsklig tillit. I ett stort antal studier har man kunnat visa att i samhällen där de flesta människor tror att ”de flesta andra människor” går att lita på fungerar demokratin bättre och de är som regel också mer ekonomiskt välmående.

En förklaring till den positiva effekten av social tillit är kopplad till samhällets förmåga att producera vad som kallas ”kollektiva nyttigheter”. Ett exempel är att det är tämligen meningslöst att göra en insats för en bättre miljö genom att sortera sitt avfall om man inte litar på att de flesta andra medborgare är villiga att göra detsamma. Om man tror att de flesta överutnyttjar eller rentav fuskar i socialförsäkringssystemet kommer man att inte vara särskilt benägen att betala skatt för dessa även om man anser att de i princip behövs.

En effekt av dessa forskningsresultat var att social tillit kom att uppfattas som en viktig tillgång för samhället vilket gjorde att begreppet ”socialt kapital” uppfanns. Utifrån detta kom självklart nästa fråga, nämligen hur man skapar eller genererar detta sociala kapital? Eller som vissa ekonomer ställer frågan: Om tillit är en form av kapital, hur investerar man?

Den första teorin var att social tillit kunde genereras om människor var aktiva i föreningslivet. Detta var en på många sätt ”söt” teori, men den hade ett problem, nämligen att den visade sig omöjlig att verifiera empiriskt.

I stället har ett antal studier med olika metoder och data visat att när människor skapar sig en uppfattning om huruvida de anser att ”de flesta andra människor” i deras samhälle går att lita på, är deras uppfattning om den etiska standarden och kvaliteten på de offentliga institutionerna den viktigaste faktorn. Länder med höga nivåer av korruption har till exempel vanligtvis låg social tillit och vice versa. Teorin för hur detta fungerar är i stora drag denna: När människor skapar sig en uppfattning om den allmänna sociala tilliten i sitt samhälle, drar de sina slutsatser från det beteende de möter från de individer som innehar offentliga positioner. Eftersom det är omöjligt att faktiskt veta om ”de flesta” i ett samhälle är att lita på, måste nämligen individen använda något slags ledtrådar. Denna så kallade korruption-tillit teori fungerar enligt följande.

För det första, om personer som innehar offentliga ämbeten i ett samhälle är kända för att vara korrupta, oärliga och opålitliga, kommer medborgarna dra slutsatsen att även människor som förväntas agera i allmänhetens tjänst inte går lita på. Från detta kommer de att dra slutsatsen att de flesta andra människor i samhället i allmänhet inte går att lita på.

För det andra, kommer människor att kunna se att de flesta andra människor i ett sådant samhälle med oärliga och korrupta personer i den offentliga sfären själva måste syssla med allehanda oegentligheter för att kunna erhålla vad de anser sig behöva. Från detta kommer de att återigen dra slutsatsen att ”de flesta andra människor” inte kan lita på.

För det tredje, kommer individen att inse att för att klara sig själv i ett sådant samhälle måste man själv engagera sig i olika korrupta nätverk. Och att uppfatta sig själv som en opålitlig person leder till samma slutsats som ovan, nämligen att de flesta människor i samhället inte går att lita på. Som man känner sig själv känner man andra.

Denna teori om vad som skapar och förstör social tillit har nyligen fått starkt empiriskt stöd i ett flertal forskningsrapporter. Om den politiska eliten beter sig på det sätt som vi nu har sett i Panama-skandalen, kommer folk inte bara att förlora förtroendet för dessa eliter och demokratin som politiskt system. Det finns ytterligare en kostnad för samhället som på lång sikt kan ha ännu allvarligare konsekvenser, nämligen att den grundläggande mellanmänskliga tilliten eroderas.

I ett sådant samhälle är det svårt att få demokratins institutioner att fungera väl vilket gör att systemet inte förmår ”leverera” de nyttigheter som medborgarna vill ha. Därmed skapas en ond spiral – det demokratiska systemet leverarar allt sämre vilket skapar låg social tillit vilket i sin tur ytterligare minskar det demokratiska systemets förmåga att leverera. Till detta skall läggas att förtroende är en komplicerad sak, eftersom om det väl en gång gått förlorat är det oftast synnerligen svårt att återvinna.

Slutsatsen är att vi dessvärre nog har att räkna med en dubbel negativ effekt från skandaler av detta slag, dels att förtroendet för demokratins institutioner eroderas ytterligare och till detta att den mellanmänskliga tilliten också tar skada. Som det tyska (och kinesiska) ordspråket lyder: Fisken ruttnar från huvudet ner.

Bo Rothstein, professor i statsvetenskap vid universitet i Oxford “

DN MÅNDAG 25 APRIL 2016

”Nytt miljonprogram unik chans att lösa flera frågor”

Dolt värde av enorma mått. Ett nytt miljonprogram kan förskräcka, men kan vara just vad Sverige behöver. Men vi ska inte upprepa misstagen från förra gången. I stället måste politikerna nu ta fasta på denna unika chans att ta itu med vår tids stora utmaningar som integration, tillväxt och hållbarhet, skriver sex forskare.

Efter att i början av året ha lagt fram målet 700 000 bostäder till 2025, sitter regeringen nu med företrädare för oppositionen i samtal om den framtida bostadspolitiken. Ett bostadsbyggande i denna omfattning kan inte kallas annat än ett nytt miljonprogram. Det kan förskräcka, men också vara just vad Sverige behöver. Misstaget med det förra miljonprogrammet var att inte inse hur denna oerhörda samhällsinvestering kunde bidra med så mycket mer än att lösa bostadsfrågan. Det är ett misstag som inte får upprepas. De pågående samtalen måste ta fasta på möjligheten att genom detta bostadsbyggande även ta sig an vår tids stora samhällsutmaningar.

Bostadsbristen i storstäderna är akut med allvarliga effekter på näringsliv, arbetslöshet och ungdomars möjlighet till utbildning. Allt fler gör paralleller till tiden före miljonprogrammet och risken är nu stor att vi hamnar i samma snabba lösningar. De pågående politiska samtalen får därför inte missa hur ett bostadsbyggande i denna omfattning är en möjlighet att med full kraft ta sig an våra stora dagsfrågor: integration, tillväxt och hållbarhet. Det behöver heller inte kosta mer.

Med byggnadsplaner som inte stirrar sig blinda på bostadsproduktion utan ser bostäder som byggstenar i nya stadsdelar och reformerade städer kan detta miljonprogram blir den socialt, ekonomiskt och miljömässigt värdeskapande investering det förra aldrig blev.

Sedan miljonprogrammet byggdes har vi närmast dagligen fört en smärtsam debatt om dess tillkortakommanden och investerat oerhörda resurser för att rätta till vad som blev fel. Debatten har ofta varit alltför svart-vit men det är uppenbart att en sådan enorm samhällsinvestering borde ha givit bättre avkastning i alla avseenden. Lärdomen är att vi stirrade oss blinda på bostäderna och missade att se till att bostadsbyggandet också gav oss långsiktigt hållbara städer. Hur vi väljer att lokalisera bostäder och annan bebyggelse i relation till varandra har visat sig avgörande för samhällsbygget i stort. Vi talar om några av de mest tröga strukturer vi har och det är därför viktigt att hamna rätt. Det gjorde inte miljonprogrammet, men gör vi nu rätt finns få investeringar som är mer långsiktigt värdeskapande.

Om vi förenklar handlar stadsbyggande om det mäklarna kallar läge, alltså inte så mycket om vilka hus och stadsdelar vi bygger utan vilka samband vi skapar mellan hus och stadsdelar. Beroende på hur vi gör hamnar vissa saker nära varandra, vissa på vägen till något annat och vissa långt från varandra. Helheten blir ett nätverk av platser med olika särdrag och kvaliteter som just beror på deras läge i förhållande till varandra. Sammantaget får vi ett landskap av stadsdelar och platser med mycket olika förutsättningar om vi så talar om vilja till ekonomiska investeringar eller rättvis fördelning av gemensamma samhällsresurser. Stadsbyggandet handlar därför ytterst både om att etablera fungerande fastighetsmarknader och konkret fördelningspolitik, det vill säga att bygga en fysisk infrastruktur för grundläggande samhällsprocesser.

Ett enkelt exempel är hur stadsbyggandet genom att skapa närhet eller avstånd påverkar våra dagliga transportbehov och därmed miljöbelastningen. Men gles bebyggelse i isolerade stadsdelar ger också sämre underlag för kommersiell och offentlig service, det gäller inte bara livsmedelsbutiker och kaféer utan även socialkontor och fritidsgårdar. Stadsbyggandet bestämmer helt enkelt storleken på det lokala underlaget och därmed förutsättningarna för både ekonomisk verksamhet och effektiv offentlig resurshantering. Genom okunskap har vi ofta lyckats skapa glesbygdsproblem mitt i våra storstäder.

Tydligast ser vi kanske effekterna av stadsbyggande i segregationsfrågan. Hur olika stadsdelar hänger samman är avgörande för vilka stadsdelar vi passerar när vi rör oss i våra städer. Forskning visar hur det i vissa stadsdelar nästan enbart är de lokalt boende man möter på gator och torg medan andra stadsdelar har ett helt annat utbyte mellan samhällsgrupper. Här cementeras bokstavligen utanförskapet. Avståndet till arbetsplatser i isolerade stadsdelar har också visat sig vara en negativ faktor när det gäller chanserna att få arbete och lyckas på arbetsmarknaden. Framför allt är det en rättvisefråga eftersom tillgången till denna form av närhet är särskilt viktig just för grupper i utanförskap.

Nytt i diskussionen om stadsbyggande är att integrera ekosystem och därmed stärka och utveckla ekosystemtjänster, det vill säga tjänster som ekosystem i våra städer producerar helt gratis med avgörande betydelse för vårt välbefinnande och hälsa. Exempelvis renar i dag Stockholms ekosystem 40 procent av de lokala koldioxidutsläppen från trafiken. En annan ekosystemtjänst är pollinering där städernas betydelse ökar. Den är avgörande för växters fortplantning och i stort sett all livsmedelsproduktion och värderas till det astronomiska beloppet 1500 miljarder euro om året globalt. Med klokt stadsbyggande kan vi inte bara skydda sådana tjänster utan också stärka och utveckla dem med höjd livskvalitet och hälsa som följd.

Ett bostadsbyggande i den omfattning vi nu talar om är helt enkelt den absolut största samhällsinvestering vi står inför, men då måste vi inse att den handlar om så mycket mer än att snabbt bygga bostäder.

Här finns ett dolt värde av enorma mått om vi så väljer att mäta det i välbefinnande, rättvisa eller i rena fastighetsvärden. De pågående samtalen mellan regering och opposition handlar därför inte om en akut lösning av bostadskrisen utan det mest omfattande reformprogram svenska politiker haft på bordet på länge. Se därför till att få till en uppgörelse som inte bara ger fler bostäder utan även rättvisare, håll barare och ekonomiskt starkare städer.

Stephan Barthel, lektor, Fakulteten för hållbar utveckling, Högskolan i Gävle
Meta Berghauser Pont, lektor Stadsbyggnad, Chalmers Arkitektur
Johan Colding, biträdande professor Naturresursförvaltning, Stockholm Resilience Center
Åsa Gren, forskare Naturresursförvaltning, Beijerinstitutet för Ekologisk Ekonomi
Ann Legeby, forskare Stadsbyggnad, KTH Arkitekturskolan
Lars Marcus, professor Stadsbyggnad, Chalmers Arkitektur “

Det behövs planeringar för Sverige och 6 svenska regioner och det behövs en svensk världsplanering för svenska behov.

Kapitel 4: En svensk världs-planering.

Innehåll:

Sida

265 Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
266 Sveriges riksdag

274 Förenta Nationerna, FN
274 Svenska FN-förbundet

277 EU Europeiska unionen

283 Sveriges regering

288 Regeringen inleder arbetet med att genomföra de globala målen
289 17 globala mål för hållbar utveckling
293 1 Ingen fattigdom
294 2 Ingen hunger
296 3 Hälsa och välbefinnande
297 4 God utbildning för alla
299 5 Jämställdhet
300 6 Rent vatten och sanitet
302 7 Hållbar energi för alla
303 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
304 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
305 10 Minskad ojämlikhet
307 11 Hållbara städer och samhällen
308 12 Hållbar konsumtion och produktion
310 13 Bekämpa klimatförändringen
311 14 Hav och marina resurser
312 15 Ekosystem och biologisk mångfald
314 16 Fredliga och inkluderande samhällen
315 17 Genomförande och globalt partnerskap

318 Regeringsförklaringen den 15 september 2015
328 Budgetpropositionen för 2016
332 En lång färd mot ett nytt globalt klimatavtal

334 Utrikesdeklarationen 2016
340 Sveriges regering
340 Utrikesdepartementet
342 Margot Wallström Utrikesminister
343 Isabella Lövin Biståndsminister
344 Bistånd och utveckling
345 Sverige och FN
346 Om Sverige och FN
348 Myndigheter med flera

349 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida

354 Mänsklig rättigheter.
355 De mänskliga rättigheterna
356 De mänskliga rättigheternas historia

356 Vilka rättigheter finns det?
357 Rätten att inte bli diskriminerad
358 Rätten till liv - dödsstraffet
359 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
361 Yttrandefrihet
363 Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
367 Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
368 Barnets rättigheter
370 Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
372 Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
372 Rätten till hälsa
373 Rätten till arbete
373 Rätten till utbildning
375 Tanke- och religionsfrihet
375 Förenings- och församlingsfrihet
376 Privat- och familjelivet
377 Urfolkens rättigheter
379 Rättigheter för nationella minoriteter
382 Förbud mot slaveri och slavhandel
383 Förbud mot tortyr
384 Flyktingars rättigheter
386 Migranters rättigheter

387 Demokrati och mänskliga rättigheter
387 Rättsstaten och mänskliga rättigheter
388 På lätt svenska: Vad är mänskliga rättigheter?
389 Om mina mänskliga rättigheter kränks
390 Mänskliga rättigheter i Sverige
391 Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till
392 Internationell granskning av Sverige
392 Enskilda klagomål mot Sverige

393 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
393 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter
395 De mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt Romstadgan
396 UD:s rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen

399 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Afrika (söder om Sahara)

400 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Asien och Oceanien

401 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Europa och Centralasien

402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Mellanöstern och Nordafrika

402 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Nordamerika Latinamerika och Karibien

403 Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014
410 Vem gör vad?
411 Frågor & svar

412 Hans Rosling - en av världens främsta globala tänkare.
413 Gapminder
414 Världsnaturfonden WWF
415 Världsarvslistan

415 Sveriges och omvärldens historia
415 Filosofins historia.
415 Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.

416 Hur ska man kunna göra en svensk världsplanering?
417 Något regeringen borde börja med att klarlägga.
418 UD:s rapporter om mänskliga rättigheter.
419 Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1:

419 Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?
Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den svenska världsplaneringen ?

420 Ett sätt att berätta om Förenta Staterna
420 Mänskliga rättigheter i Förenta Staterna 2012
434 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
437 Systemet för mänskliga verksamheter.
440 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

416 Söktjänsten google: http://www.google.com
416 Eller gå in på Nationalencyklopedin ne.se

Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.

Påverkan från fysiska och sociala miljöer sker enligt vanor och traditioner och till en viss del enligt ofullständiga statliga regler.

Till en början påverkas människor av förhållandena i de hem de vistas i som barn och i de närmate omgivningarna. Sedan kommer påverkan vartefter mer och mer från miljöer utanför hemmet.

När skolan börjar blir det påverkan från lärare och klasskamrater. och mer och mer från verksamheter utanför hemmet som ingår i de 22 politikområdena. När grundskolan är slut ska alla ha ett visst mått av kunskaper och färdigheter.

I gymnasieskolan ökas knskaper och färdigheter på, med yrkeskunskaper eller kunskaper för högre studier och därefter blir det fråga om högskolestudier eller begynnande förvärvsarbete. Vid cirka 24 års ålder ska alla vara i förvärvsarbete.

Påverkningarna från de fysiska och sociala miljöerna blir vartefter mer och mer skiftande och resulterar i de många olika åsikter som finns i vuxenvärlden idag och som leder till svåra konflikter med i värsta fall krig.

Krigen är ett elände som mänskligheten borde ha förstått att undvika. Tyvärr ger konflikterna mycket lidande, som borde kunna slippas genom en förståndig planering av människorna verksamheter.

Planeringar har fyra viktiga moment: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. De är det som ingår i de offentliga planeringarna av staternas och kommunernas verksamheter.

Mänskligheten har kommit så långt att den tycks tro att demokrati och mänskliga rättigheter är bra utgångspunkter för en bättre värld. Men det räcker inte bara med denna tro. Det behövs skicklighet med att tillämpa tron.

Att demokrati är bra har blivit ledande tanke bara de senaste hundra åren. Och det behövs en global demokrati som ligger ovanpå de nationella demokratierna som ännu är de vanligaste. Det vill säga att det behövs en världsplanering som planerar hur världen kan bli bättre.

Förenta nationerna, FN, är en sammanslutning av nästan alla värdens länder, men är konstruerad med ett säkerhetsråd som förhindrar en god planering.

Sveriges regering har ambitionen att bli medlem i säkerhetstådet och få möjlighet att styra världen till det bättre. Men regeringen har inte visat hur de vill styra. Regeringen bör starta en svensk världsplanering som visar hur vi vill förbättra världen.

Regeringen måste då ange hur de mänskliga verksamheterna har varit, är, kan bli och bör bli i olika dela av. Det är en svår uppgift, men något måste kunna visas upp. Regeringen har ministrar och departement som har tekniska möjligheter för detta.

I kapitel 4 har skrivits in några förutsättningar för ett arbete med en världsplanering. Regeringen får inget förslag utan det är ministrarna som ska komma med förslag som sedan kan kritiseras av oss alla andra.

Från riksdagens hemsida 21 januari 2016: **Start**

Sveriges riksdag.

Start
Debatter & beslut
Ledamöter & partier
Utskotten & EU-nämnden
Dokument & lagar
Så funkar riksdagen

Press
Lärare
Biblioteket
Ordbok
Lättläst
Teckenspråk

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen är folkets främsta företrädare

Riksdagen är den högsta beslutande församlingen i vårt land. Svenska folket väljer vart fjärde år 349 personer som ska företräda dem i riksdagen.

Riksdagens uppgifter är att stifta lagar, besluta om skatter och bestämma statens budget. Riksdagen granskar också regeringen och de statliga myndigheterna. Dessutom har riksdagen stort inflytande på utrikespolitiken.

Så funkar riksdagen /
Demokrati
Riksdagen i samhället
Riksdagens uppgifter
Talmannen
Så arbetar ledamöterna
Debatter och beslut i kammaren
Så arbetar utskotten
Så arbetar EU-nämnden
Så arbetar partierna
Internationellt arbete
Förvaltningen
Riksdagens myndigheter och nämnder
Ordbok
Frågor & svar

Demokrati

Lättläst Lyssna

Rätten att rösta är en förutsättning för demokrati. När vi röstar väljer vi vilka partier och personer som vi tycker bäst företräder våra åsikter i riksdag, kommun, landsting och i EU-parlamentet. Olika frågor bestäms på olika nivåer.

Demokrati handlar om alla människors lika värde och rättigheter och om möjligheten att vara med och bestämma. Men det finns flera saker som kännetecknar en demokrati.
I Sverige finns rättigheterna angivna i vår grundlag. Där står det att all offentlig makt utgår från folket och att riksdagen är folkets främsta

företrädare. Riksdagen är på så sätt en mycket viktig del i den svenska demokratin.

Vart fjärde år är det val till riksdagen och då ska medborgarna utse 349 riksdagsledamöter. De ska representera människorna i Sverige och ledamöterna ska se till att folkets vilja genomsyrar besluten som riksdagen fattar.

Beslut som påverkar alla
Riksdagen fattar beslut som påverkar hela samhället. Samspelet mellan riksdagen och andra offentliga aktörer – regeringen, myndigheter, kommuner, landsting och EU – är stort.

Riksdagens arbete präglas av dess historia. Allmän rösträtt, övergången till ett enkammarsystem och fyraåriga valperioder är exempel på viktiga händelser i riksdagens historia.

Olika maktcentrum
Demokratin brukar i första hand beskrivas ur väljarnas och de folkvaldas perspektiv. Men de demokratiskt valda församlingarna i stat, kommuner och landsting är inte ensamma om att ha makt och inflytande.

Exempel på andra starka maktfaktorer är den så kallade marknaden, massmedierna och domstolarna.

Marknaden påverkar landets ekonomi. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet har stor effekt på sysselsättningen och påverkar därför statens, kommunernas och landstingens skatteinkomster.

Även medierna är med och styr samhällsutvecklingen genom att påverka opinionen, förmedla nyheter och informera.

Den dömande makten utövas av fristående domstolar.

Kungen är statschef
Den högsta företrädaren för ett land kallas för statschef. I Sverige är det kungen, eller en regerande drottning, som är statschef. Den svenska statschefen har ingen politisk makt utan enbart representativa funktioner.

Som statschef öppnar kungen varje höst riksdagens riksmöte. Han är också ordförande i Utrikesnämnden.

Texten granskades: 28 juni 2013

Demokrati
Val till riksdagen
Så bildas regeringen
Folkomröstning
Grundlagarna
Riksdagens historia
Riksdagen i samhället

Vad är demokrati?
Vem har makten i samhället?
Vilken roll har statschefen?
demokrati. Att det är folket som styr.
enkammarriksdagen
statschef. Den högste företrädaren för ett land.
Ordbok

Riksdagen i samhället

Lyssna

Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Besluten som riksdagen fattar gäller i hela landet. Riksdagen fattar alltså beslut på den nationella nivån. Riksdagen beslutar inte om en kommun ska lägga ned en skola. Däremot är det riksdagen som beslutar om vilka avgifter som staten kan ta ut av medborgarna, till exempel skatter.

Riksdagen, regeringen, myndigheter och kommuner är exempel på offentliga aktörer i vårt samhälle. Det finns många offentliga organ i Sverige. Men hur hänger egentligen alla organ samman och vilka uppgifter har de?

Riksdagen
Det är riksdagen som stiftar lagarna i Sverige. Besluten som riksdagen fattar gäller i hela Sverige. Man kan säga att riksdagen fattar beslut på den nationella nivån. Riksdagen beslutar till exempel inte om en kommun ska lägga ned en skola eller om en gymnasieskola ska börja ta betalt för skolluncherna. Däremot är det riksdagen som beslutar om statens pengar och hur dessa ska fördelas.

Regeringen
När väljarna har valt vilka 349 ledamöter som ska sitta i riksdagen utser riksdagen en statsminister. Därefter väljer statsministern vilka ministrar som ska ingå i regeringen.

Regeringen måste stödjas eller i alla fall tolereras av riksdagen, annars kan den tvingas att avgå. Riksdagen kan, när den vill, pröva om regeringen har stöd av riksdagen. Det kallas parlamentarism.

I grundlagen står det att regeringen styr riket. Det gör den genom att lägga fram förslag, propositioner, som riksdagen sedan ska ta ställning till. Enkelt uttryckt kan man säga att regeringen föreslår och riksdagen beslutar.

Regeringen kan också besluta om regler som alla i Sverige måste följa. Sådana regler kallas förordningar. Men det är bara riksdagen som kan besluta om lagar.
Regeringen

Myndigheterna
Myndigheterna ska se till att riksdagens och regeringens beslut genomförs. Om riksdagen till exempel beslutar att skicka en fredsbevarande styrka till Afghanistan så är det Försvarsmakten som ser till att detta händer.

Myndigheterna lyder under regeringen och är sorterade under olika departement. I Sverige är myndigheterna självständiga och ministrarna får inte gå in och detaljstyra myndigheternas arbete.
Myndigheter (regeringen)

Kommunerna
Sverige har 290 kommuner. Kommunerna ansvarar för en stor del av samhällsservicen där vi bor. Till de viktigaste uppgifterna hör förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. I varje kommun finns en kommunfullmäktige. Där fattar kommunalpolitikerna beslut som gäller för just den kommunen. Besluten kan handla om att kommunen ska bygga en ny simhall eller öppna en ny förskola.
Sveriges Kommuner och Landsting

Landstingen
Det finns 20 landsting inklusive regionerna Gotland, Gävleborg, Halland, Jämtland, Jönköping, Kronoberg, Skåne, Västra Götaland, Örebro och Östergötland. Deras främsta uppgift är att ta hand om sjukvården. De politiska besluten för landstingen fattar landstingsfullmäktige.
Sveriges Kommuner och Landsting

Domstolarna
Domstolarnas uppgift är att lösa tvister mellan medborgare och döma brottslingar. Alla ska betraktas lika inför lagen.
Sveriges Domstolar

Skolväsendet
Skolväsendet drivs i offentlig eller enskild regi eller som privat skola som finansieras med avgifter. Ansvaret för skolan är delat mellan stat och kommun. Skolan ska verka för att demokratins idéer förs vidare och upprätthålls. Elevernas kunskap och världsbild ska bygga på demokratiska värden.
Skolverket

EU
Sedan 1995 är Sverige medlem i Europeiska unionen, EU. Besluten som EU fattar påverkar alla som bor i Sverige. Regeringen företräder Sverige i EU:s ministerråd. I Europaparlamentet kommer 20 av ledamöterna från Sverige.

Många av de förslag som riksdagen beslutar om kommer ursprungligen från EU. Det kan till exempel vara förslag som rör brottsbekämpning eller miljöfrågor. Det finns också politikområden som EU inte får besluta om. Dit hör till exempel EU-ländernas bostadspolitik och skolfrågor.
Europa – EU:s webbportal
Om EU:s olika politikområden (EU-upplysningen)

Marknaden
Marknaden, som består av företag och konsumenter tillsammans, påverkar landets ekonomi och arbetsmarknad. Den ekonomiska utvecklingen i näringslivet påverkar statens skatteinkomster.

Medierna
Medierna är med och styr samhällsutvecklingen. Genom nyhetsförmedling och information påverkar de opinionen, det vill säga vad folk tycker och tänker. Medierna kallas ibland den tredje statsmakten. Riksdagen och regeringen är de första statsmakterna.

Texten granskades: 23 oktober 2015

Hur ser rollfördelningen mellan riksdag och regering ut?
På vilken nivå fattar riksdagen beslut?
På vilken nivå fattar kommunerna beslut?
Vad gör myndigheterna?
Vad är landstingens och regionernas främsta uppgift?
Hur påverkas Sverige av att vara medlem i EU?
demokrati. Att det är folket som styr.
myndighet. En del av statens eller kommunernas förvaltning.
parlamentarism. Regeringen är beroende av ett folkvalt parlament
regeringen. Den myndighet som styr Sverige.
riksdagen. Sveriges högsta beslutande organ som valts av folket.
statsmakt. Riksdagen, regeringen,media brukar kallas statsmakter.
Ordbok

Riksdagens uppgifter

Lättläst Lyssna

Riksdagens 349 ledamöter representerar människorna i Sverige. Ledamöterna beslutar om lagar och hur samhället ska fördela sina resurser. De kontrollerar regeringen, arbetar med EU-frågor och är med och formar svensk utrikespolitik.

Riksdagen är den högsta beslutande församlingen i vårt land. Vart fjärde år väljer svenska folket vilka 349 personer som ska företräda dem i riksdagen. Här kan du läsa om vad riksdagen gör.

Beslutar om lagar
En av riksdagens viktigaste uppgifter är att besluta om lagar. Förslag till en ny lag, eller ändring i en lag som redan gäller, kommer oftast från regeringen i en proposition. Men ett lagförslag kan också komma i en motion från en eller flera riksdagsledamöter. Alla lagförslag förbereds i utskott innan riksdagen fattar beslut. För att lagförslaget ska bli verklighet måste en majoritet av ledamöterna i riksdagen rösta för det. Riksdagen meddelar sitt beslut till regeringen, som ger ut den nya lagen och ser till att det blir som riksdagen beslutade.
Beslutar om lagar

Beslutar om statsbudgeten
Riksdagen beslutar om statens utgifter och inkomster i statsbudgeten. Det gör riksdagen efter att regeringen i budgetpropositionen lämnat förslag på hur staten ska använda sina pengar. När riksdagen har beslutat om statsbudgeten är det regeringen som ansvarar för statsbudgeten och genomför riksdagens beslut.
Beslutar om statsbudgeten

Kontrollerar regeringen
Riksdagen kontrollerar på flera sätt hur regeringen och myndigheterna sköter sitt arbete.

- Ledamöterna kan ställa frågor till regeringen.
- Konstitutionsutskottet (KU) granskar att regeringen följer reglerna.
- Om riksdagen inte har förtroende för en minister eller statsministern har den möjlighet att göra en misstroendeförklaring.
- Medborgare som är missnöjda över myndigheters handläggning kan vända sig till JO.
- Riksrevisionen granskar hur staten använder sina pengar.

Kontrollerar regeringen

Arbetar med EU-frågor
Sverige är medlem i Europeiska unionen, EU. Det innebär att riksdagen inte är ensam om att fatta beslut om lagar som ska gälla i Sverige. Det gör också EU:s institutioner. Regeringen företräder Sverige i EU. Regeringen samråder med riksdagen om vilken linje som Sverige ska driva i EU. Riksdagens och regeringens arbete med EU-frågor bedrivs på olika sätt i kammare, utskott och EU-nämnd.
Arbetar med EU-frågor

Utrikespolitiken
En av riksdagens uppgifter är att tillsammans med regeringen forma den svenska utrikespolitiken. I utrikesnämnden diskuterar och samråder regeringen med riksdagen om utrikespolitiken. Utrikespolitiska beslut som riksdagen fattar är bland annat till vilka länder som Sverige ska skicka fredsbevarande styrkor och hur stor andel av bruttonationalinkomsten (BNI) som ska gå till biståndet.
Utrikespolitiken

Texten granskades: 3 juli 2013

Vem tar fram förslag till nya lagar?
Vem beslutar om en ny lag?
Vad är statens budget?
Hur kan riksdagen kontrollera regeringen?
Vem driver Sveriges intressen i EU?
Vilka formar Sveriges utrikespolitik?
lag. Föreskrift av generell karaktär som beslutas av riksdagen.
budget
kontrollmakten. Riksdagens granskning/kontroll av bl.a. regeringen.
EU-nämnden. Riksdagsorgan som samråder med regeringen om EU
Ordbok

Så arbetar utskotten

Lättläst Lyssna

Sammanträde i utrikesutskottet. Utskottet är som en miniriksdag där alla partier finns representerade.

Riksdagen fattar varje år hundratals beslut. Motorn i riksdagsarbetet är de 15 utskotten. Det är där ledamöterna förbereder besluten. När ett utskott presenterat sitt förslag till beslut ska alla riksdagens 349 ledamöter ta ställning till förslaget.

I varje utskott sitter 17 ledamöter. Utskotten är som en "miniriksdag", vilket innebär att sammansättningen på ledamöterna i utskottet speglar riksdagens utseende. Det största partiet i riksdagen har också flest platser i varje utskott.

Utskotten ansvarar för olika områden
Ledamöterna ägnar mycket tid åt arbetet i sina utskott. Varje utskott har ett antal ämnen som det behandlar. Militära frågor hamnar till exempel i försvarsutskottet, medan socialutskottet behandlar förslagen om sjukvården.

När regeringen lämnar en proposition till riksdagen hamnar den alltid först i ett utskott. På riksdagsspråk kallar man detta för beredningstvång. Det är likadant med motionerna som ledamöterna skriver.

Utskottet tar ställning först, innan det är dags för hela riksdagen att fatta sitt beslut om regeringens och ledamöternas förslag.
Texten granskades: 30 september 2014

Vilken roll har utskotten i riksdagsarbetet?
Hur vet man vilket utskott som ska behandla ett ärende?
beredningstvång. Ärenden måste beredas innan riksdagen beslutar.
motion. Förslag till riksdagen från en eller flera ledamöter.
proposition. Förslag från regeringen till riksdagen.
utskott. Organ som förbereder ärenden som riksdagen ska besluta om.
Ordbok

De 15 utskotten

Arbetsmarknadsutskottet
Civilutskottet
Finansutskottet
Försvarsutskottet
Justitieutskottet
Konstitutionsutskottet
Kulturutskottet
Miljö- och jordbruksutskottet
Näringsutskottet
Skatteutskottet
Socialförsäkringsutskottet
Socialutskottet
Trafikutskottet
Utbildningsutskottet
Utrikesutskottet
Utskotten & EU-nämnden

Dokument

Riksdagsordningen
Propositioner och skrivelser
Motioner
Betänkanden och utlåtanden
Dokument & lagar
Ladda ned eller beställ

Ett faktablad om utskottens arbete finns att ladda ned som pdf eller beställa.
Faktablad: Utskotten – de förbereder riksdagsbesluten

Så arbetar utskotten
Ledamöter och tjänstemän
Sammanträden och kontakter
Utskotten bestämmer sig
Debatt och beslut i kammaren
Öppna utfrågningar ger kunskap
Utskotten följer upp riksdagens beslut
Forskning och framtid
Utskottens EU-arbete
Så arbetar EU-nämnden

Riksdagens myndigheter och nämnder

Lyssna

Det finns ett antal myndigheter och nämnder som lyder under riksdagen. Några har du kanske stött på i medierna. Andra har du förmodligen aldrig hört talas om.

Riksrevisionen, Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksbanken är alla myndigheter som lyder under riksdagen. De två första är en del av riksdagens kontrollmakt. Riksbanken är Sveriges centralbank.

Utöver myndigheterna finns ett antal nämnder. Den mest kända är kanske Partibidragsnämnden, som beslutar om partistöd till partierna.

Texten granskades: 7 oktober 2011

Vilka är riksdagens myndigheter?

kontrollmakten. Riksdagens granskning och kontroll av bl.a. regeringen.

myndighet. En del av statens eller kommunernas förvaltning.

Riksbanken. Sveriges centralbank som har ansvar för penningpolitiken.

Riksdagens ombudsmän - JO. Myndighet som övervakar andra myndigheter.

Riksrevisionen. Myndighet som granskar statens verksamhet.

Ordbok

Dokument

Framställningar och redogörelser

Riksrevisionens granskningsrapporter

Dokument & lagar

Riksdagens myndigheter och nämnder

Riksdagens ombudsmän, JO
Riksrevisionen
Riksbanken
Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna
Partibidragsnämnden
Riksdagens ansvarsnämnd
Riksdagens arvodesnämnd
Riksdagens överklagandenämnd
Statsrådsarvodesnämnden
Valprövningsnämnden
Utrikesnämnden
Krigsdelegationen

Förenta Nationerna, FN.

Från http://www.un.org/ 22 januari 2016

Mycket stor bild på hela systemet:

The UN System

MAIN BODIES

General Assembly
Member States
Security Council
Economic and Social Council
Trusteeship Council
International Court of Justice
Secretariat
Secretary-General

KEY ISSUES
Economic Growth and Sustainable Development
International Peace and Security
Development of Africa
Human Rights
Humanitarian Assistance
Justice and International Law
Nuclear, Chemical and Conventional Weapons Disarmament
Drug Control, Crime Prevention and Counterterrorism

Svenska FN-förbundet 22 januari2016.

Startsidan

Huvudmeny:
En bättre värld

OM OSS
Kontakta oss
Pressbilder
Organisation
Verksamhet
Våra goodwill-ambassadörer
Lediga tjänster
FN-förbundets historia
In English
PUL
AKTUELLT
Nyheter
Kalender
Pressbilder
FN-bloggen
Bloggat om FN-förbundet
Ris eller ros? Vad tycker du om fn.se?
Nyhetsarkiv
VÅRA PROJEKT
ENGAGERA DIG
SKOLA

Information om FN

OM FN

Appar om FN
Att använda FN:s logotype
FN i Sverige
FN:s historia
    Nationernas Förbund, NF
FN:s högkvarter
FN:s medlemsländer
FN:s nyhetstjänster
FN:s årsböcker (ny sida)
FN-dokument
FN-förkortningar
FNs ekonomi
FN-stadgan
Generalsekreterare
    Ban Ki-moon
    Kofi Annan
    Boutros Boutros-Ghali
    Javier Pérez de Cuéllar
    Kurt Waldheim
    U Thant
    Dag Hammarskjöld
    Trygve Lie
Internationella FN-dagar
Organisation
    Huvudorgan
    FN:s underorgan
    FN:s fackorgan
Sverige och FN

VAD GÖR FN?

FN:s arbete med fred, säkerhet och nedrustning
    Vilka arbetar med freds- och säkerhetsfrågor?
    Vilka arbetar med nedrustningsfrågor?
    Skyldighet att skydda
FN:s arbete med mänskliga rättigheter och demokrati
    FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.
    De mänskliga rättigheternas historia
    Så skyddar FN de mänskliga rättigheterna
    FN:s råd för mänskliga rättigheter
    Individuella klagomål
FN:s arbete med utveckling och fattigdomsbekämpning
    Agenda 2030 – globala mål för hållbar utveckling
    FN-organ som arbetar med utveckling
    FN och klimatförhandlingarna
Vad gör FN mot tortyr?
Vad gör FN för barn?
    Barnkonvetionen och barns mänskliga rättigheter
    Barnslaveri
    Barn i krig
Vad gör FN mot hiv/aids?
Hur arbetar FN mot droger?
Vad gör FN mot trafficking?
Vilken är FN:s roll i Mellanösternkonflikten?
FN-förbundets faktablad
DagDok - din guide till FN

JOBBA I FN

ASYL OCH FLYKTINGFRÅGOR

FN-systemet

FN har sex huvudorgan vars uppgifter och befogenheter är inskrivna i FN:s stadga. Under dessa sorterar ett stort antal underorgan, program och organisationer med olika ansvarsområden och arbetsuppgifter. Tillsammans med fackorganen utgör dessa vad vi kallar för FN-systemet.

FN har sex huvudorgan

- Generalförsamlingen
- Säkerhetsrådet
- Ekonomiska och sociala rådet
- Förvaltarskapsrådet
- Internationella domstolen
- Sekretariatet

Huvudorganen har alla sitt säte i New York, förutom Internationella domstolen som finns i Haag i Nederländerna.

Underorgan

I takt med att FN:s ansvarsområden utvidgats har FN:s generalförsamling inrättat allt fler underorgan, i många fall på förslag av ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, eller FN-konferenser. De arbetar med ekonomiska, sociala och humanitära frågor, vart och ett med sitt specifika mandat. Underorganen är direkt underställda FN och rapporterar om sin verksamhet till ECOSOC och generalförsamlingen.

Varje underorgan leds av en chef som utnämns av generalförsamlingen eller FN:s generalsekreterare. Underorganen har egna budgetar och finansieras med bidrag från FN:s medlemsländer. Bidragen är frivilliga, vilket gör att många av dem brottas med ständiga ekonomiska problem.

Fackorgan

Fackorganen är självständiga internationella organisationer och har hand om det mellanstatliga samarbetet inom bestämda ämnesområden. Det kan handla om att arbeta fram internationella regler för t ex postgång, sjöfart, civilflyg och väderlekstjänst. Utmärkande för fackorganen, jämfört med underorganen, är att de har egna beslutande församlingar bestående av dess medlemsländer. Några fackorgan fanns före FN, andra bildades i anslutning till FN:s tillkomst. Ytterligare andra har tillkommit efteråt.

Fackorganen samarbetar med varandra, FN och FN:s underorgan via Ekonomiska och sociala rådet, ECOSOC, som de rapporterar till en gång per år. Nästan alla fackorgan deltar via FN:s utvecklingsprogram, UNDP, i FN-systemets gemensamma bistånds- och utvecklingsarbete.

(Här karta över var i världen FN har sina kontor. Här borttagen av utrymmesskäl)

Internationell spridning

FN:s under- och fackorgan är utspridda över jorden med tyngdpunkt på Europa och USA. Några få organ finns i utvecklingsländer. Helt självständiga, men anslutna till FN, är WTO, Världshandelsorganisationen) och IAEA, Internationella atomenergiorganet.

Har du frågor om FN?

Hittar du inte svaret på dina frågor om FN på vår hemsida går det bra att skicka en fråga till vår infojour. Du kan även ringa: 08-462 25 80.

Ansvarig för sidan: FN-förbundets webbredaktör

Uppdaterad 16 september 2015 Publicerad 7 maj 2008

EU Europeiska unionen.

http://europa.eu/index_sv.htm 22 januari 2016:

Arbeta för EU
Register A-Ö
Översikt
Om webbplatsen
Rättsligt meddelande
Kakor (cookies)
Kontakt

Förstasida

Officiell EU-webbplats

Om EU
EU i korthet, institutioner och organ, länder, symboler, historia, fakta och siffror

Politikområden
Information om jordbruk, näringsliv, kultur, hälsa och andra områden

Bo, arbeta och resa i EU
Information om din rätt att bo, arbeta, resa, studera och söka vård i andra EU-länder och dina rättigheter som konsument

Göra affärer
Information om skatter, tullar, import och export av varor och ekonomiskt stöd till företag

EU-lagstiftning
Hitta EU:s fördrag, lagar och rättspraxis och läs om hur EU-rätten antas och tillämpas

Handlingar och publikationer
Hitta officiella handlingar, publikationer, statistik, öppna data och andra resurser

Nyhetsrum
Plenary highlights: Poland, terrorism, baby food, geo-blocking
22/01/2016
Kalendarium
Barnhörnan
Lär dig mer om EU med spel och frågesporter.

Lärarrummet
Läromedel om EU, till exempel böcker och kartor.

Kontakta EU

Ring **00 800 6 7 8 9 10 11**
Mejla dina frågor om EU
EU i ditt land
Lokala informationskontor i EU
Institutioner, organ och byråer
Presskontakter
Kontakta webbteamet

EU-institutionerna

Europaparlamentet
Europeiska rådet
Europeiska unionens råd
EU:s ordförandeskap
Europeiska kommissionen
Europeiska unionens domstol
Europeiska centralbanken
Europeiska revisionsrätten

Europeiska avdelningen för yttre åtgärder
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
Regionkommittén
Europeiska investeringsbanken
Europeiska ombudsmannen
Europeiska datatillsynsmannen
EU:s rekryteringsbyrå Epso
EU-byråer

Senaste uppdatering: 16/10/2015

Om EU

Basfakta
EU – en överblick
Länder
Medlemsländer Vägen till EU-medlemskap Att bli medlem i EU
EU:s symboler
EU-flaggan Europahymnen Europadagen EU:s motto
Pengar och EU
Hur finansieras EU:s verksamhet? Hur används EU:s budget? Euron
Fakta och siffror
Att bo i EU Ekonomin EU:s förvaltning - personal, språk och verksamhetsorter
Europaåret
Historik
EU:s grundare 1945-1959 1960-1969 1970-1979 1980-1989 1990-1999 2000-2009 2010–nutid
EU-institutionernas ledare
EU:s institutioner och andra organ
EU-byråer

Jobba för och med EU
Arbeta för EU
Praktik för högskoleutbildade Praktik för översättare och tolkar
Praktik för studerande
EU:s stöd och program
EU-institutionerna - Offentlig upphandling

Nedladdningar
Allmän rapport om EU:s verksamhet 2014
Insyn i EU-Politiken - Så fungerar Europeiska unionen
Europa på 12 lektioner

Politikområden

Jordbruk, fiske och mat
Jordbruk
Säkra livsmedel
Havsfrågor och fiske

Företag
Konkurrens
Företag
Inre marknad
Handel

Kultur och utbildning
Film och media
Kultur
Utbildning och ungdomsfrågor
Flerspråkighet

Tullar och skatter
Tullar
Skatter

Utveckling och humanitärt bistånd
Utveckling och samarbete
Humanitärt bistånd och civilskydd
Mänskliga rättigheterna

Ekonomi och finans
Budget
Ekonomiska och monetära frågor
Bedrägeribekämpning

Sysselsättning och socialpolitik
Sysselsättning och socialpolitik

Utvidgning och utrikespolitik
Utvidgningen
Utrikes- och säkerhetspolitik

Miljö och energi
Klimatåtgärder
Energi
Miljö

EU:s institutioner
Institutionella frågor

Folkhälsa
Folkhälsa
Idrott

Rättvisa och medborgerliga rättigheter
EU-medborgarskap
Konsumenter
Rättsliga och inrikes frågor

Regioner och lokal utveckling
Regionalpolitik

Vetenskap och teknik
Det digitala samhället
Forskning och innovation
Rymdpolitik

Transport och resor
Transporter

EU:s politikområden
EU verkar på en rad olika områden – från mänskliga rättigheter till transport och handel. Klicka på en rubrik och få en överblick över vad EU gör på området. Där finns också länkar till myndigheter, lagstiftning och handlingar.
Bedrägeribekämpning
Budget
Det digitala samhället
Ekonomiska och monetära frågor
Energi
EU-medborgarskap
Film och media
Flerspråkighet
Folkhälsa
Företag

Forskning och innovation
Handel
Havsfrågor och fiske
Humanitärt bistånd och civilskydd
Idrott
Inre marknad
Institutionella frågor
Jordbruk
Klimatåtgärder
Konkurrens
Konsumenter
Kultur
Mänskliga rättigheterna
Miljö
Rättsliga och inrikes frågor
Regionalpolitik
Rymdpolitik
Säkra livsmedel
Skatter
Sysselsättning och socialpolitik
Transporter
Tullar
Utbildning och ungdomsfrågor
Utrikes- och säkerhetspolitik
Utveckling och samarbete
Utvidgningen

EU-lagstiftning

EU-lagstiftning

EU:s lagstiftning är indelad i primärrätt och sekundärrätt. Fördragen (primärrätten) utgör grunden för all EU:s verksamhet. Sekundär-rätten omfattar förordningar, direktiv och beslut och bygger på fördragens mål och principer.

Så fattar EU sina beslut

EU fattar främst sina beslut enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet (tidigare ”medbeslutandeförfarandet”). Det betyder att det folkvalda EU-parlamentet måste godkänna EU:s lagstiftning tillsammans med ministerrådet (de 28 EU-ländernas regeringar). Kommissionen föreslår nya lagar och ser till att EU-lagstiftningen följs.

EU-fördragen

EU vilar på rättstatsprincipen. Det betyder att allt som EU gör bygger på de fördrag som frivilligt och demokratiskt har godkänts av alla EU-länderna.

Med Lissabonfördraget utökades antalet politikområden där beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Europaparlamentet har också fått större makt att stoppa lagförslag om det inte är överens med ministerrådet.

Förordningar, direktiv och andra rättsakter

Det finns flera olika rättsakter som kan användas för att uppnå målen i EU-fördragen. Exempel på sådana rättsakter är förordningar, direktiv, rekommendationer och yttranden. En del är bindande, andra inte. Vissa gäller för samtliga EU-länder, andra bara för ett fåtal.

Tillämpning av EU-lagstiftningen
Tillämpning av EU-lagstiftningen

Hitta lagstiftning
EU-lagstiftningen omfattar följande:
Fördragen som upprättar Europeiska unionen och styr hur EU fungerar.
Förordningar, direktiv och beslut – som antingen direkt eller indirekt påverkar EU-länderna.

Sök i rättspraxis
EU:s rättspraxis består av EU-domstolens domar där EU-lagstiftningen tolkas.

Engagera dig i EU-politiken
Vill du engagera dig i EU-politiken? Det finns olika sätt du kan göra det på: medborgarinitiativ, samråd, framställningar till europaparlamentet, öppenhetsregistret, meddelanden och öppenhetsregister, formella klagomål.

Se också
Engagera dig i EU-politiken
EU:s politikområden
Sammanfattning av EU-lagstiftningen
Lissabonfördraget

Bo och driva företag i EU

Bo och driva företag i EU
Bo, arbeta och resa i EU
Här hittar du information om att bo, arbeta, resa och studera i andra EU-länder, tillgång till hälso- och sjukvård och dina rättigheter som konsument.
Arbete och pension
Utbildning och praktik
Hälso- och sjukvård
Dina rättigheter som konsument
Resor
Bo utomlands
Familj – lagar i andra EU-länder
Bil och körkort

Göra affärer i EU
Behöver du rådgivning om företagsverksamhet inom eller utanför EU? Här får du information om skatter, import och export av varor, ekonomiskt stöd till företag och andra ämnen.
Nystartade företag
Moms och tullar
Europeiska standarder
Rekrytering och arbetsregler
Import och export
Finansiering och hjälp
Miljöregler
Offentlig upphandling i EU – regler och allmän information
Se också
EU:s stöd och program
Dina rättigheter i EU: hjälp med problem och klagomål
Schengenländerna

Kontakt

Handlingar och publikationer

Handlingar och publikationer

Översikt över EU:s publikationer, rapporter, statistik och bibliotek samt länkar till EU-institutionernas register över officiella handlingar.
Handlingar, rapporter och statistik
Officiella handlingar
Rapporter, studier och broschyrer
Statistik och opinionsundersökningar
Öppna data

Bibliotek och arkiv
Bibliotek och arkiv

Hjälpmedel för...
Lärare
Förläggare och skribenter
EU-institutionernas personal och leverantörer
Språk och termer
Bildspel

Insyn i EU-Politiken
Den här broschyrserien beskriver på ett enkelt och tydligt sätt vad EU gör på sina olika politikområden, varför politiken ser ut som den gör och vilka resultat EU har uppnått.
Se också
EU:s institutioner och andra organ
EU-lagstiftning

Från regeringen.se 20 januari 2016

Sveriges regering

Regeringen styr Sverige och är motorn i arbetet med att förändra våra lagar och påverkar på så vis utvecklingen i vårt samhälle. Sveriges regering består av en statsminister och 23 ministrar.

Regeringskansliet
Regeringens politik
Sveriges regering - faktablad

Statsrådsberedningen
Statsrådsberedningen ansvarar för att leda och samordna arbetet i Regeringskansliet.
Stefan Löfven
Statsminister
Kristina Persson
Minister för strategi- och framtidsfrågor samt nordiskt samarbete

Arbetsmarknadsdepartementet
Departementet ansvarar för arbetsmarknadspolitiken och har samordningsansvar för etablering av nyanlända.
Ylva Johansson
Arbetsmarknadsminister

Finansdepartementet
Departementet arbetar med frågor som rör ekonomisk politik, skatter, statlig förvaltning, finansmarknad och konsumentpolitik.
Magdalena Andersson
Finansminister
Per Bolund
Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
Ardalan Shekarabi
Civil-minister

Försvarsdepartementet
Departementet ansvarar för regeringens försvarspolitik.
Peter Hultqvist
Försvarsminister

Justitiedepartementet
Departementet ansvarar för rättsväsendet, migrations- och asylfrågor, krisberedskap, grundlagar, civilrätt med mera.
Morgan Johansson
Justitie- och migrationsminister
Anders Ygeman
Inrikesminister

Kulturdepartementet
Departementet ansvarar för kultur, medier, demokrati, mänskliga rättigheter nationellt och trossamfund.
Alice Bah Kuhnke
Kultur- och demokratiminister

Miljö- och energidepartementet
Departementet ansvarar för regeringens miljö-, energi och klimatpolitik
Åsa Romson
Klimat- och miljöminister, vice statsminister
Ibrahim Baylan
Energiminister

Näringsdepartementet
Departementet arbetar med frågor som rör näringsliv, bostäder och transporter, it samt regional tillväxt och landsbygdspolitik.
Mikael Damberg
Närings- och innovationsminister
Anna Johansson
Infrastrukturminister
Mehmet Kaplan
Bostads-, stadsutvecklings- och it-minister
Sven-Erik Bucht
Landsbygdsminister

Socialdepartementet
Departementet ansvarar för frågor som rör samhällets välfärd såsom att främja människors hälsa och samtidigt se till att sjuka får vård.
Annika Strandhäll
Socialförsäkringsminister
Åsa Regnér
Barn-, äldre- och jämställdhetsminister
Gabriel Wikström
Folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister

Utbildningsdepartementet
Departementet ansvarar för regeringens utbildnings-, forsknings- och ungdomspolitik.
Gustav Fridolin
Utbildningsminister
Helene Hellmark Knutsson
Minister för högre utbildning och forskning
Aida Hadzialic
Gymnasie- och kunskapslyftsminister

Utrikesdepartementet
Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna ansvarar för Sveriges utrikes-, bistånds- och handelspolitik.
Margot Wallström
Utrikesminister
Isabella Lövin
Biståndsminister

Regeringens politik

Regeringen investerar i det som bygger Sverige starkt. Fler ska jobba, skolresultaten ska vändas och klimatutsläppen ska minska.

Regeringens prioriteringar

Regeringsförklaringen

Statens budget

Områden

Arbetsmarknad

Arbetsrätt och arbetsmiljö

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Barn- och ungdomsutbildning

Bistånd och utveckling

Boende och byggande

Bolag med statligt ägande

Civila samhället

Demokrati och mänskliga rättigheter

Barnets rättigheter

Folkrätt

Funktionshinder

Grundlagar och integritet

Nationella minoriteter

Politiken mot diskriminering och rasism

- Samepolitik

Ekonomisk politik

Energi

Familjerätt

Finansmarknad

Folkbildning

Folkhälsa och sjukvård

Försvar

- Civilt försvar
- Militärt försvar

Handel och investeringsfrämjande

Högskola och forskning

Idrott

Innovation

It-politik

Jämställdhet

Kommuner och landsting

Konsumentpolitik

Krisberedskap

Kultur

Medier

Migration

- Asyl

Miljö
Nyanländas etablering
Näringspolitik
Offentlig upphandling
Regional tillväxt
Rättsväsendet
- Bekämpning av terrorism
- Brottsbekämpande och brottsförebyggande
- Rättssäkerhet och rättstrygghet

Skatt och tull
Social omsorg
Socialförsäkringar
Spelpolitik
Statlig förvaltning
Transporter och infrastruktur
Ungdomspolitik
Utrikes- och säkerhetspolitik
Vuxenutbildning

Sverige i EU

EU-medlemskapet innebär att Sverige direkt påverkar och påverkas av beslut som tas i EU. Regeringens roll i EU-arbetet består främst i att företräda Sverige i Europeiska rådet och Europeiska unionens råd.

Ansvariga statsråd
Stefan Löfven
Ansvariga departement
Statsrådsberedningen

Sveriges arbete i Europeiska rådet

EU:s politikområden

Europa 2020-strategin
EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020) ska få fart på medlemsstaternas ekonomier i syfte att skapa ökad tillväxt och fler jobb. Strategin har tre övergripande prioriteringar: smart tillväxt, hållbar tillväxt och tillväxt för alla.
Europa 2020-strategin

EU:s Östersjöstrategi
EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) är ett samarbete mellan EU:s länder runt Östersjön. Strategin har tre huvudsakliga mål: rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välståndet.
EU:s Östersjöstrategi

EU:s politikområden

EU:s medlemsstater samarbetar i Europeiska unionens råd, även kallat rådet. Samarbetet är uppdelat i tio olika politikområden. Sverige och övriga medlemsstater företräds på ministernivå inom vart och ett av dessa områden.

Sveriges representation i olika EU-organ
Kommenterade dagordningar inför möten i Europeiska unionens råd
Europeiska unionens råds webbplats

EU:s politikområden

Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård
EU-arbetet med sysselsättningspolitik, arbetsrätt och arbetsvillkor, social trygghet och folkhälsa sker i rådet för sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (EPSCO-rådet). Det är viktigt att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, och en väl fungerande barn- och äldreomsorg är en förutsättning för att lyckas med detta.
Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård

Ekonomiska och finansiella frågor
Arbetet inom EU som rör bland annat ekonomisk politik, budget, skatter och finansmarknad sker i rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin). För att komma tillrätta med de ekonomiska problemen i EU är det nödvändigt med reformer, bland annat strukturreformer, för högre sysselsättning och förbättrad konkurrenskraft.
Ekonomiska och finansiella frågor

Jordbruk, fiske och livsmedel
EU-frågor som rör jordbruk, fiske och livsmedel ligger inom jordbruks- och fiskerådets ansvarsområde. Den svenska målsättningen på området är att verka för ett hållbart fiske, gott djurskydd, god djurhälsa, ett marknadsinriktat och konkurrenskraftigt jordbruk samt till-gång till säkra och hälsosamma livsmedel.
Jordbruk, fiske och livsmedel

Förbindelser med omvärlden
Ansvaret för arbetet med EU: s förbindelser med omvärlden ligger hos rådet för utrikes frågor. I en tid av osäkerhet och konflikter ska EU och Sverige utgöra en stark röst för fred, säkerhet, utveckling, demokrati, mänskliga rättigheter och rättstaten.
EU:s förbindelser med omvärlden

Konkurrenskraftsfrågor
Frågor som rör EU:s konkurrenskraft ligger inom konkurrenskraftsrådets ansvarsområde. Regeringen lägger stor vikt vid åtgärder som ökar den fria rörligheten på den inre marknaden.
Konkurrenskraftsfrågor

Miljö
EU:s arbete med miljöfrågor sker i miljörådet. Det krävs en ambitiös och sammanhållen klimat- och energipolitik för att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling.
Miljö

Allmänna frågor
Frågor som rör EU:s institutionella struktur, horisontella EU-frågor och förberedelser av Europeiska rådets möten behandlas i rådet för allmänna frågor.
Allmänna frågor

Transport, telekom och energi
EU:s arbete med transportfrågor, telekomfrågor och energifrågor sker i rådet för transport, telekommunikationer och energi. EU-kommissionens mål om att EU ska bli världsledande på förnybar energi bör också inkludera transportsektorn och värmesektorn.
Transport, telekom och energi

Utbildning, ungdom, kultur och idrott
Arbetet med frågor som rör utbildning, ungdom, kultur och idrott spelar en central roll för att bland annat nå unionens strategiska mål om att bli världens mest konkurrenskraftiga och kunskapsbaserade ekonomi.
Utbildning, ungdom, kultur och idrott

Rättsliga och inrikes frågor
EU-frågor som till exempel civilrätt, straffrätt, migration och asyl ligger inom rådet för rättsliga och inrikes frågors ansvarsområde.
Rättsliga och inrikes frågor

För att navigera med tangentbord i sökfilter använder du en kombination av TAB, RETUR och PIL tangenterna. Initialt TABBAR du dig in i filtermodulen. Med fokus på flikarna använder du dig av piltangenterna för att gå mellan flikarna. För att kliva ned i en önskad flik använd TAB
Hjälp: få hjälp med filtret

Regeringen inleder arbetet med att genomföra de globala målen

Måndag den 18 januari samlade regeringen aktörer som är viktiga för att genomföra FN:s nya agenda för hållbar utveckling. Bland deltagarna fanns representanter för kommuner, landsting, länsstyrelser, forskare, näringsliv och det civila samhället.
Globala målen och Agenda 2030
Tal: Statsministerns tal vid lanseringen av Sveriges arbete för att nå de Globala målen
Artikel: Kronprinsessan Victoria blir ambassadör för FN:s globala mål

Globala målen och Agenda 2030
De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.
Ansvariga statsråd
Isabella Lövin
Kristina Persson
Ardalan Shekarabi
Ansvariga departement
Statsrådsberedningen
Finansdepartementet
Utrikesdepartementet
Regeringen inleder arbetet med att genomföra de globala målen
19 januari 2016
Webbsändning: Lansering av Sveriges arbete för att nå de globala målen

17 globala mål för hållbar utveckling

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål. Världens länder har åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid.
Så arbetar Sverige nationellt och internationellt för att uppnå de Globala målen

1 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.
Ingen fattigdom

2 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.
Ingen hunger

3 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.
Hälsa och välbefinnande

4 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
God utbildning för alla

5 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.
Jämställdhet

6 Rent vatten och sanitet
Mål är 6 att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.
Rent vatten och sanitet

7 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.
Hållbar energi för alla

8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.
Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

10 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.
Minskad ojämlikhet

11 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.
Hållbara städer och samhällen

12 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.
Hållbar konsumtion och produktion

13 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.
Bekämpa klimatförändringen

14 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.
Hav och marina resurser

15 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
Ekosystem och biologisk mångfald

16 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.
Fredliga och inkluderande samhällen

17 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.
Genomförande och globalt partnerskap

Globala mål för hållbar utveckling

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för hållbar utveckling. Världens länder har åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid.

Genom de globala målen och Agenda 2030 för hållbar utveckling har världens länder åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 till år 2030 utrota fattigdomen och hungern överallt; att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder; att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen; att skydda de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnor och flickors egenmakt; att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Världens länder har beslutat att skapa förutsättningar för en inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt och anständigt arbete för alla med hänsyn till olika nivåer av nationell utveckling och kapacitet.

Agenda 2030 för hållbar utveckling

Så ska de globala målen uppnås i Sverige
I Sverige kommer alla statsråd i regeringen att vara ansvariga för genomförandet av Agenda 2030 inom sina respektive ansvarsområden. Ett särskilt ansvar har civilminister Ardalan Shekarabi för det nationella genomförandet. Det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter och Regeringskansliet. Hur de globala målen uppnås beror också av engagemanget från andra aktörer såsom frivilligorganisationer, näringsliv, fackliga organisationer och akademi.

Framtidsminister Kristina Persson ansvarar för att identifiera strategiska åtgärder som bör vidtas för att långsiktigt säkerställa ett effektivt genomförande.

Sveriges arbete internationellt
De globala målen och Agenda 2030 utgör också ett värdefullt ramverk för ett utökat internationellt samarbete. Sveriges samlade utrikespolitik kommer att bidra till att Agenda 2030 genomförs och att de globala målen kan nås. Biståndsminister Isabella Lövin leder detta arbete på Utrikesdepartementet. Samstämmighet inom och mellan politikområden kommer att vara avgörande.

Addis Abeba Action Agenda (AAAA) om utvecklingsfinansiering är en integrerad komponent i Agenda 2030 och fastslår medel för genomförande. Politiken för Global Utveckling (PGU), tillsammans med det kommande policyramverket för utvecklingssamarbete kommer därtill att vara viktiga verktyg för ett framgångsrikt genomförande.

Genvägar
Ladda ner: Logotyp och ikoner

Publicerad 01 december 2015 · Uppdaterad 01 december 2015

Agenda 2030 för hållbar utveckling

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030 för hållbar utveckling och dess 17 globala mål och 169 delmål.

Genom Agenda 2030 har världens länder åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 till år 2030 utrota fattigdomen och hungern överallt; att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder; att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen; att skydda de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnor och flickors egenmakt; att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Världens länder har beslutat att skapa förutsättningar för en inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt och anständigt arbete för alla med hänsyn till olika nivåer av nationell utveckling och kapacitet.

Agendan består av fem delar som är:
-en ingress
-en politisk deklaration
- ett målramverk (de 17 globala målen och 169 delmål)
- medel för genomförande
- ramverk för uppföljning och ansvarsskyldighet

I den politiska deklarationen fastslås avsikten och visionen med agendan. Deklarationen präglas av en hög ambitionsnivå och en tydlig vision vad gäller strävan att möta de globala utmaningarna, såsom att utrota den globala fattigdomen och främja en hållbar framtid. Den tydliggör att hållbar utveckling är avgörande för vår gemensamma framtid och att alla tre dimensionerna av hållbar utveckling (den eko-

nomiska, den miljömässiga och den sociala) måste samverka. Den bekräftar den allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna och dess efterföljande konventioner som en utgångspunkt för den nya agendan, samt de mänskliga rättigheterna som allmängiltiga, är beroende av varandra och odelbara.

De 17 globala målen och 169 delmålen för hållbar utveckling är universella, integrerade och odelbara med hänsyn till olika nationella omständigheter, kapaciteter och utvecklingsnivå samt med respekt för nationell politik och prioriteringar. Synergierna och den integrerade karaktären på de globala målen är av avgörande betydelse för att säkerställa att syftet med Agenda 2030 för hållbar utveckling förverkligas. Varje regering kommer att besluta hur de globala målen införlivas i nationella planeringsprocesser, politik och strategier.

Medel för genomförande

Medlen för genomförande är nyckeln till att förverkliga Agenda 2030 och är lika viktiga som de 17 målen och de 169 delmålen.

Enskilda stater har det främsta ansvaret gentemot sina medborgare för att genomföra Agenda 2030. För de länder som möter de största utmaningarna och har de svagaste institutionerna har det internationella samfundet ett särskilt och gemensamt ansvar. Inhemska resurser bör vara den främsta finansieringskällan vilket bör säkerställas genom en hållbar tillväxt och breddad skattebas, genom utvidgning av den formella ekonomin, stärkta, välfungerande och transparenta institutioner (inte minst för offentlig finansiell styrning), kontroll över säkerhetssektorn och en effektiv och transparent hantering av offentliga medel. Det behövs också globala och nationella krafttag mot illegala flöden av kapital och mot korruption. Internationella skattereformer ska inkludera också låginkomstländers prioriteringar. Enskilda stater måste ta ökad hänsyn till det egna skattesystemets effekt på låginkomstländers skattesystem.

Internationell handel är en motor för inkluderande ekonomisk tillväxt och fattigdomsminskning och kan också på andra sätt bidra till att främja hållbar utveckling. Agenda 2030 fortsätter att främja ett universellt, regelbaserat, öppet, transparent, förutsägbart, inkluderande och icke-diskriminerande och rättvist multilateralt handelssystem inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO), liksom meningsfull liberalisering av handeln.

Slutdokumentet, Addis Ababa Action Agenda, från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (FfD) är en integrerad del i genomförandet av Agenda 2030.

Ramverket för uppföljning och ansvarsutkrävande

Agenda 2030 slår fast att de 17 globala målen och de 169 delmålen ska leda till att fattigdomen utrotas och att hållbar utveckling uppnås. De syftar till att förverkliga allas mänskliga rättigheter och att uppnå jämställdhet. För att säkerställa att så sker anger Agenda 2030 att uppföljnings- och översynsprocesser på alla nivåer ska genomsyras av såväl ett rättighetsperspektiv som ett jämställdhetsperspektiv.

För att stödja ansvarsutkrävande kommer systematisk uppföljning och översyn ske på nationell, regional och global nivå i enlighet med Agenda 2030 och Addis Abeba Action Agenda. Det politiska högnivåforumet (High Level Political Forum, HLPF) kommer att ha en central roll genom att övervaka uppföljningen och översynen på global nivå. HLPF kommer att arbeta i samstämmighet tillsammans

med generalförsamlingen, ECOSOC samt andra berörda organ och forum, i enlighet med befintliga mandat.

Att uppföljningen av de globala målen och medlen för genomförande kommer att ske på ett samordnat sätt blir viktigt för genomförandet av Agenda 2030. Nationell uppföljning ska ligga till grund för uppföljning på regional och global nivå. Globala indikatorer håller på att utarbetas för att understödja detta arbete.

Publicerad 11 januari 2016 · Uppdaterad 11 januari 2016

1 Ingen fattigdom

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bl.a. även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Man brukar tala om multidimensionell fattigdom. Särskilt utsatta är kvinnor och flickor. Det är viktigt att alla länder inkluderas oavsett deras ekonomiska status, då fattiga mäniskor även finns i rika och medelinkomstländer.

Att utrota fattigdomen är en grundläggande förutsättning för att uppnå människors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Rätten till social trygghet slås t.ex. fast i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ändå saknar en stor andel av jordens befolkning grundläggande trygghet (bland annat personlig säkerhet, mat, vatten och sanitet).

Delmål för mål 1

1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.

1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.

1.3 Införa nationellt lämpliga system och åtgärder för socialt skydd för alla, inklusive grundskydd, och senast 2030 säkerställal att de omfattar en väsentlig andel av de fattiga och de utsatta.

1.4 Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har lika rätt till ekonomiska resurser, tillgång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till arv, naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter.

1.5 Till 2030 bygga upp motståndskraften hos de fattiga och människor i utsatta situationer och minska deras utsatthet och sårbarhet för extrema klimatrelaterade händelser och andra ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker och katastrofer.

1.a Säkra en betydande resursmobilisering från en mängd olika källor, inklusive genom ökat utvecklingssamarbete, i syfte att ge utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, tillräckliga och förutsebara medel för att genomföra program och politik för att avskaffa all form av fattigdom.

1.b Upprätta sunda policy ramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.

Genvägar
Globala mål för hållbar utveckling
Agenda 2030 för hållbar utveckling
UNRIC:s handlingsplan för fattigdomsbekämpning

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

2 Ingen hunger

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet, som varje stat har en skyldighet att tillförsäkra sina medborgare. Idag lever omkring 850 miljoner människor i världen i hunger. Det är en mänsklig katastrof i sig, och hindrar dessutom många länders utveckling och tillväxt genom de effekter som otillräckligt näringsintag har för lärande och produktivt arbete. Särskilt fokus ska ligga på att trygga livsmedelsförsörjningen för flickor och pojkar, flickor i puberteten och gravida kvinnor som löper störst risk för svält och undernäring.

Livsmedelsförsörjning är särskilt beroende av välfungerande handel och marknader liksom av väl fungerande infrastruktur för transport och förvaring, när en stor del av jordens befolkning lever i städer.

Tryggad livsmedelsförsörjning främjas genom öppen och transparent handel, liksom rättssäkert, jämställt och jämlikt tillträde till marknader, forskning och innovation, finansiella tjänster, information och adekvat rådgivning, där den privata sektorn kan spela en viktig roll. Samtidigt är livsmedelssvinn och -förluster längs hela värdekedjan ett stort problem.

Delmål för mål 2

2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.

2.2 Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsflickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.

2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.

2.a Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

2.b Korrigera och förhindra handelsbegränsningar och snedvridningar på världsmarknaderna för jordbruksprodukter, inklusive genom att parallellt avskaffa alla former av exportsubventioner inom jordbruket liksom alla exportåtgärder med motsvarande verkan, i enlighet med mandatet för Doharundan.

2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- FN:s livsmedelsprograms arbete för att bekämpa hunger

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

3 Hälsa och välbefinnande

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa genom till exempel hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort. Därtill är bästa möjliga hälsa, inklusive nödvändig hälso- och sjukvård, mat, vatten, ren luft, sanitet, hygien och läkemedel, grundläggande rättigheter.

Den globala trenden är att människor lever allt längre liv men i många fall saknas stödsystem för äldre personer. Den tilltagande globaliseringen innebär även en ökad risk för spridning av olika typer av hälsohot. Insatser som syftar till att motverka antibiotikaresistens är en viktig del av arbetet för skydd mot hälsohot och för att säkra tillgång till nödvändiga läkemedel. Skrivning om antibiotikaresistens finns i den politiska deklarationen.

Delmål för mål 3

3.1 Till 2030 minska mödradödligheten i världen till mindre än 70 dödsfall per 100 000 förlossningar med levande barn.

3.2 Senast 2030 säkerställa att inga spädbarn eller barn under fem år dör av orsaker som hade kunnat förebyggas. Alla länder bör sträva efter att minska den neonatala dödligheten till högst tolv dödsfall per 1 000 levande födda och dödligheten bland barn under fem år till högst 25 dödsfall per 1 000 levande födda.

3.3 Senast 2030 utrota epidemierna av aids, tuberkulos, malaria och försummade tropiska sjukdomar samt bekämpa hepatit, vattenburna sjukdomar och andra smittsamma sjukdomar.

3.4 Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

3.5 Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

3.6 Till 2020 halvera antalet dödsfall och skador i trafikolyckor i världen.

3.7 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive familjeplanering, information och utbildning, och att reproduktiv hälsa integreras i nationella strategier och program.

3.8 Åstadkomma allmän hälso- och sjukvård för alla, som även skyddar mot ekonomisk risk, tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet liksom tillgång till säkra, effektiva och ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin av god kvalitet.

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontamineringav luft, vatten och mark.

3.a Stärka genomförandet av Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll i alla länder, där så är lämpligt.

3.b Stödja forskning om och utveckling av vaccin och läkemedel mot de smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar som i första hand drabbar utvecklingsländer. Sörja för tillgång till ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin, i enlighet med Doha-deklarationen om TRIPS-avtalet och folkhälsa, i vilken det bekräftas att utvecklingsländerna har rätt att fullt ut utnyttja den flexibilitet som avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter erbjuder för att skydda folkhälsan och, framför allt, säkerställa att alla har tillgång till läkemedel.

3.c Väsentligt stärka finansieringen av hälso- och sjukvården liksom insatserna för att rekrytera, utveckla, utbilda och behålla hälso- och sjukvårdspersonal i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

3.d Stärka alla länders, i synnerhet utvecklingsländernas, kapacitet när det gäller tidig varning, riskreducering och hantering av nationella och globala hälsorisker.

Genvägar
Globala mål för hållbar utveckling
Agenda 2030 för hållbar utveckling
UNICEF:s arbete med mål 3

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

4 God utbildning för alla

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Trots det beräknas fortfarande 250 miljoner barn inte kunna läsa och skriva när de når fjärde årskursen. 774 miljoner människor i världen är inte läs- och skrivkunniga, varav två tredjedelar är kvinnor. Forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet för alla är en av de viktigaste grunderna för välstånd, hälsa och jämställdhet i varje samhälle. Det gäller särskilt för investeringar i flickors utbildning där effekterna är påtagliga när det gäller att främja inkluderande ekonomisk utveckling och minskad fattigdom. Utbildning har en viktig roll i att bidra till måluppfyllelse inom flera områden i 2030-agendan.

Utbildningssystem måste möta människors behov under hela livet – från tillgång till förskola över grundskoleutbildning till att alla unga personer ges möjlighet till gymnasie-, yrkes- och högre utbildning. Det stora antalet män och kvinnor som inte är läs- och skrivkunniga visar på att behovet av vuxenutbildning är avgörande. Alla könsbaserade skillnader i tillgång till utbildning måste avskaffas och alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, måste ges likvärdig tillgång till alla utbildningsnivåer och möjlighet till livslångt lärande.

2030-agendan inkluderar tydligt utbildningens kvalitativa innehåll inklusive tillgången på kvalificerade lärare. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter, som bidrar till hållbar utveckling.

Delmål för mål 4

4.1 Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar fullbordar avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper.

4.2 Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar har tillgång till förskola av god kvalitet som ger omvårdnad och förbereder dem för att börja grundskolan.

4.3 Senast 2030 säkerställa alla kvinnor och män lika tillgång till yrkesutbildning och eftergymnasial utbildning, inklusive högskoleutbildning, av god kvalitet till en överkomlig kostnad.

4.4 Till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland r tekniska färdigheter och yrkeskunnande, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

4.5 Senast 2030 avskaffa skillnaderna mellan könen inom utbildningsområdet och säkerställa lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning på alla nivåer för utsatta personer, inklusive personer med funktionsnedsättning, ursprungsfolk och barn som lever under utsatta förhållanden.

4.6 Senast 2030 säkerställa att alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna – både män och kvinnor – lär sig läsa, skriva och räkna.

4.7 Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

4.a Bygga och förbättrautbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning, samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuder en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.

4.b Till 2020 väsentligen öka antalet stipendier i världen som kan sökas av personer från utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna, små önationer under utveckling och afrikanska länder, för studier inom högre utbildning, inklusive yrkesutbildning samt informations- och kommunikationstekniska, tekniska, ingenjörsvetenskapliga och naturvetenskapliga program, i utvecklade länder och andra utvecklingsländer.

4.c Till 2030 väsentligen öka tillgången på utbildade lärare, bland annat genom internationellt samarbete kring lärarutbildning i utvecklingsländerna, särskilt de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UNDP:s arbete med mål 4
- Unesco:s arbete med mål 4

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

5 Jämställdhet

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra.

Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och utgör ett hinder för jämställdhet och utveckling. Sociala normer och sedvänjor som sanktionerar ojämställdhet och våld mot kvinnor och flickor måste förändras. Den ojämna fördelningen mellan kvinnor och män av det obetalda hem- och hushållsarbetet utgör ett stort hinder för kvinnors och flickors möjlighet att utbilda sig och delta på arbetsmarkanden och i samhället på samma villkor som pojkar och män.

Ett samhälles välstånd ökar då kvinnor och flickor kan bidra på lika villkor som män och pojkar genom sina resurser och kunskaper. Att tillvarata kvinnors förmågor och initiativkraft är en viktig drivkraft för utveckling. Fattigdomen minskar och ekonomisk produktivitet och tillväxt ökar när kvinnor deltar i ekonomin och på arbetsmarknaden, har tillgång till resurser och tillträde till fungerande marknader.

Delmål för mål 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.3 Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

5.6 Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter i enlighet med överenskommelserna i handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling, Pekingplattformen samt slutdokumenten från respektive översynskonferenser.

5.a Genomföra reformer för att ge kvinnor lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av

egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, i enlighet med nationell lagstiftning.

5.b Öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik, för att främja kvinnors egenmakt.

5.c Anta och stärka välgrundad politik och genomförbar lagstiftning för att främja jämställdhet och öka alla kvinnors och flickors egenmakt på alla nivåer.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UN Women:s arbete med mål 5

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

6 Rent vatten och sanitet

Mål är 6 att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för en hållbar utveckling. En mycket stor andel individer som lever i fattigdom saknar tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet. Orenat avlopp från industri och hushåll leder till att vatten förorenas och skapar en ohälsosam miljö som särskilt drabbar människor som lever i fattigdom.

Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion och därmed kan brist på vatten bli orsak till konflikt. Integrerad och transparant vattenförvaltning både inom och mellan stater är en förutsättning för långsiktigt hållbar vattenanvändning. Effekterna av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Restaurering av ekosystemens vattenhållande förmåga är en nödvändig anpassningsinsats.

Avsaknaden av en pålitlig och närliggande vattenkälla och säkra, privata toaletter har djupgående effekter på livet för miljontals människor världen över. Konsekvenserna av detta är förödande och slår hårdast mot kvinnor och flickor och påverkar deras hälsa, säkerhet, utbildning, inkomstmöjligheter och familjerelationer. Kvinnor och flickor ansvarar ofta för familjens vattenförsörjning vilket leder till att kvinnor förlorar inkomstmöjligheter och att flickor missar skoldagar. Detta påverkar deras politiska, ekonomiska och sociala möjligheter. Tillgången till

rent vatten och toaletter i skolan är avgörande för att flickor ska stanna i skolan, särskilt i pubertetsåren. Många kvinnor och flickor riskerar sin personliga säkerhet då de tvingas söka avskilda platser för att utföra sina behov eller hämta vatten.

Delmål för mål 6

6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.

6.2 Senast 2030säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver uträtta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.

6.5 Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsöverskridande samarbete.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.

6.a Till 2030 utöka det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program, inklusive genom tekniker för vatteninsamling, avsaltning, vatteneffektivitet, rening av avloppsvatten, återvinning och återanvändning.

6.b Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- WaterAid:s arbete för rent vatten och sanitet

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

7 Hållbar energi för alla

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Global tillgång till modern och förnybar energi, och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag så som fattigdom, livsmedelsförsörjning, klimatförändringar, rent vatten, hälsa och inkluderande ekonomisk tillväxt.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Andelen fossil energi utgör nästan 80 procent av den totala energitillförseln globalt. Mer kraftfulla åtgärder ska göras för att påskynda omställningen till ett mer hållbart energisystem globalt.

Efterfrågan på energi väntas enligt International Energy Agency öka med 37 procent till 2040. Samtidigt lever en stor del av jordens befolkning utan tillgång till el och en än större andel har endast träkol som energiresurs för matlagning, vilket är ett stort miljö- och hälsoproblem framförallt för kvinnor och flickor. Avsaknaden av el och hälso- och miljömässigt hållbara bränslen är en stor utmaning för fattigdomsbekämpning.

Delmål för mål 7

7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.

7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.

7.a Till 2030 stärka det internationella samarbetet för att underlätta tillgång till forskning och teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi, energieffektivitet samt avancerad och renare fossilbränslebaserad teknik, samt främja investeringar i energiinfrastruktur och ren energiteknik.

7.b Till 2030 bygga ut infrastrukturen och uppgradera tekniken för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Mer än hälften av världens arbetstagare befinner sig i osäkra anställningar, ofta instängda i en ond cirkel av lågproduktiva yrken med dålig lön och begränsad tillgång till både utbildning och socialförsäkringar. Detta gäller i högre utsträckning kvinnor än män. Under de kommande 20 åren väntas dessutom den globala arbetskraften öka med 800 miljoner människor, vilket kräver stora ansträngningar för att skapa nya jobb. Att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

Goda förutsättningar för privat företagande och entreprenörskap är en av grundpelarna för en tillväxt som hela samhället deltar i, och för att målet om utrotning av extrem fattigdom år 2030 ska kunna bli verklighet. För att företagen till fullo ska kunna utveckla sin potential är tillgång till nationella, regionala och globala marknader avgörande. Dessa faktorer är också viktiga för utländska investeringar, som kan ge ett viktigt bidrag till sysselsättning, innovation, teknologiöveröring och produktiv kapacitet.

Främjande av anständiga arbetsvillkor bör bedrivas parallellt med att utvidga tillgången till grundläggande sociala förmåner. Sociala trygghetssystem främjar trygga individer, minskar risken att barn exploateras, stabiliserar ekonomin vid kriser och underlättar mobiliteten på arbetsmarknaden. Skrivningar om sociala trygghetssystem går att återfinna under mål 1.

Delmål för mål 8

8.1 Upprätthålla ekonomisk tillväxt per capita i enlighet med nationella förhållanden och i synnerhet en BNP-tillväxt på minst 7 procent per år i de minst utvecklade länderna.

8.2 Uppnå högre ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk uppgradering och innovation, bland annat genom att fokusera på sektorer med högt förädlingsvärde och hög arbetsintensitet.

8.3 Främja utvecklingsinriktad politik som stöder produktiv verksamhet, skapande av anständiga arbetstillfällen, företagande, kreativitet och innovation samt uppmuntra att mikroföretag liksom små och medelstora företag växer och blir en del av den formella ekonomin, bland annat genom tillgång till finansiella tjänster.

8.4 Fram till 2030 successivt förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring, i enlighet med det tioåriga ramverket för hållbar konsumtion och produktion, med de utvecklade länderna i täten.

8.5 Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

8.6 Till 2020 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar.

8.7 Vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel och säkra att de värsta formerna av barnarbete, inklusive rekrytering och användning av

barnsoldater, förbjuds och upphör. Avskaffa alla former av barnarbete senast 2025.

8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.

8.9 Senast 2030 utarbeta och genomföra politik för hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

8.10 Stärka de inhemska finansinstitutens kapacitet att främja och utöka tillgången till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster för alla.

8.a Öka det handelsrelaterade stödet (Aid for Trade) till utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, bland annat genom den förstärkta integrerade ramverket för handelsrelaterat tekniskt bistånd till de minst utvecklade länderna (Enhanced Integrated Framework for Trade-related technical Assistance to Least Developed Countries).

8.b Senast 2020 utarbeta och börja tillämpa en global strategi för ungdomssysselsättning samt genomföra Internationella arbetsorganisationens globala sysselsättningspakt.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Union to Union:s arbete och mål 8

Publicerad 02 december 2015 · Uppdaterad 02 december 2015

9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

En väl fungerande och hållbar infrastruktur genererar flera positiva effekter och främjar ekonomisk tillväxt och utveckling.

Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Politik som ökar produktionskapaciteten, produktiviteten och den produktiva sysselsättningen, som främjar hållbar industriell utveckling, allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga, hållbara och moderna energitjänster samt hållbara transportsystem och som ger motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet blir alltmer viktig i en urbaniserad värld.

Att investera i infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser är alla viktiga sätt för att underlätta en hållbar utveckling.

Delmål för mål 9

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.

9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.

9.3 Öka tillgången för småskaliga industriföretag och andra företag, i synnerhet i utvecklingsländerna, till finansiella tjänster, inklusive

överkomliga krediter, samt deras integrering i värdekedjor och marknader.

9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.

9.5 Förbättra den vetenskapliga forskningen och industrisektorernas tekniska kapacitet i alla länder, i synnerhet utvecklingsländerna, bland annat genom att till 2030 uppmuntra innovation och väsentligt öka det antal personer som arbetar med forskning och utveckling per 1 miljon människor liksom de offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling.

9.a Främja utbyggnad av hållbar och motståndskraftig infrastruktur i utvecklingsländerna genom ökat finansiellt, teknologiskt och tekniskt stöd till afrikanska länder, de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små önationer under utveckling.

9.b Stödja inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländerna, inklusive genom att säkerställa en gynnsam policymiljö för exempelvis industriell diversifiering och förädling av råvaror.

9.c Väsentligt ökad tillgången till informations- och kommunikationsteknik samt eftersträva allmän och ekonomiskt överkomlig tillgång till Internet i de minst utvecklade länderna senast 2020.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Jernkontorets arbete med mål 9

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

10 Minskad ojämlikhet

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Ekonomisk utveckling kan leda till minskad fattigdom för individen och samhället. Vi måste verka för att tillgången till resurser och möjligheten att delta i och påverka samhällsutvecklingen är rättvis, inom länder såväl som mellan länder. Även om många fattiga länder har haft en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom, så har klyftorna mellan individer och grupper, baserat på bl.a. kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status, ökat.

Stater bär huvudansvaret för att främja jämlikhet i samhället, eftersom ojämlikhet har sin grund i strukturella förhållanden. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter oberoende av t.ex. kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning och härkomst, som grund för en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt som politiskt inflytande i samhället.

Ojämlikhet handlar också om skillnader i tillgång, förutsättningar, resurser och förmåga att bidra till och tillvarata potentiella möjligheter till utveckling. Det gäller på alla nivåer, från skillnader i möjligheter som individer har till skilda förutsättningar till utveckling mellan länder. Ojämlikhet tenderar att permanenta fattigdom eftersom fördjupad fattigdom i olika dimensioner försvårar för människor och samhället att ta del av utveckling. Ojämlikhet handlar ofta om bristen på rättvis tillgång till resurser och nyttigheter, så som exempelvis tillgång till rent vatten, och är därför också en källa till konflikt.

Frågan om jämlikhet knyter an till merparten av övriga målområden. Utbildning av god kvalitet, för alla genom hela livscykeln, är en

nyckel till att bygga ett demokratiskt samhälle och att främja jämlikhet och jämställdhet. Rättvis tillgång till hälsoservice och till förhållanden som främjar en god hälsa främjar god livskvalitet och möjligheter till försörjning, även för människor med begränsade resurser.

Tydliga regelverk för innehav, avyttring och arv av mark och dess avkastning, som omfattar kvinnor såväl som män och olika grupper i samhället, är grunden för ett hållbart nyttjande av naturresurser och därmed också för en tryggad livsmedelsförsörjning. Jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt är centralt i arbetet med att åstadkomma större jämlikhet i samhället. Fred och frihet från våld i alla former är en grundläggande förutsättning för att kunna bygga upp hållbara samhällen där alla individer och grupper kan använda sina förmågor.

Delmål för mål 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomsttillväxt högre än det nationella genomsnittetför de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människors, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och l successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.6 Säkra stärkt representation och röst till utvecklingsländer i beslutsfattandet i globala internationella ekonomiska och finansiella institutioner i syfte att göra dessa mer effektiva, trovärdiga, ansvarsskyldiga och legitima.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

10.a Genomföra principen om särskild och differentierad behandling för utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, i enlighet med Världshandelsorganisationens avtal.

10.b Uppmuntra offentligt utvecklingsbistånd och finansiella flöden, inklusive utländska direktinvesteringar, till de stater där behovet är som störst, i synnerhet de minst utvecklade länderna, afrikanska länder, små önationer under utveckling samt kustlösa utvecklingsländer, i enlighet med deras nationella planer och program.

10.c Senast 2030 minska transaktionskostnaderna för migranters remitteringar till mindre än 3 procent samt avskaffa remitteringskorridorer där kostnaderna överstiger 5 procent.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Concord skriver om kopplingar till mål 10

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

11 Hållbara städer och samhällen

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Urbaniseringen är omfattande och transformerande i hela världen. Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Städer går ofta i bräschen för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men kan också bidra till ökade social klyftor och påfrestningar på ekosystem. Rättighetsperspektivet och rätten till bostad är en viktig utmaning. Idag bor en miljard människor i slumområden. Fattigdom, svaga förvaltningar och otillräcklig planeringskapacitet leder till att slumområden uppkommer och växer. Dessa har stora brister i fråga om tillgång till hälsosamma bostäder, rent vatten, tillfredställande sanitetslösningar, trygg energiförsörjning och avfallshantering samt trygghet och säkerhet för individer som bor där. Katastrofriskreducering och återuppbyggnad av bostäder i post-konfliktområden bidrar till hållbar utveckling.

Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver bl.a. institutionell kapacitet, och ny teknik.

Hållbar stadsutveckling kräver samarbete mellan sektorer och styrning på flera nivåer samtidigt, (nationell, regional, kommunal och lokal nivå) inklusive utvecklade former för dialog med medborgare och näringsliv. Hållbar stadsutveckling bör särskilt ta hänsyn till kvinnors och flickors behov av infrastruktur och sanitet. Hänsyn bör också tas till personer med funktionsnedsättning, barn, samt äldre människors behov.

Delmål för mål 11

11.1 Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

11.2 Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra trafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

11.3 Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar i alla länder.

11.4 Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

11.5 Till 2030 väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer, inklusive vattenrelaterade katastrofer. Även tillse att de direkta ekonomiska förlusterna till följd av sådana katastrofer, i form av lägre global BNP, minskar väsentligt. Särskilt fokus bör ligga på att skydda de fattiga och människor i utsatta situationer.

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

11.7 Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

11.a Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

11.b Till 2020 väsentligen öka det antal städer och samhällen som antar och genomför integrerade strategier och planer för inkludering, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och motståndskraft mot katastrofer samt utveckla och genomföra, i linje med Sendai-ramverket för katastrofriskreducering 2015–2030, en samlad katastrofriskhantering på alla nivåer.

11.c Stödja de minst utvecklade länderna, inklusive genom finansiellt och tekniskt bistånd, att bygga hållbara och motståndskraftiga byggnader av lokala material.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Hållbar stad arbetar för att uppnå mål 11
- Världsnaturfondens arbete med mål 11

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

12 Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av klimatförändringar och annan miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd.

En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Detta innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling på en global marknad, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa och därmed minskad fattigdom. Hållbara konsumtions- och produktionsmönster är därför även en förutsättning för att ställa om till en grön ekonomi och för en hållbar utveckling.

Hållbar konsumtion och produktion är en tvärgående fråga som kompletterar andra mål. För att ställa om till hållbara konsumtions- och produktionsmönster behövs en rad verktyg och åtgärder, på olika nivåer och genomförda av olika aktörer. Utbildning är en viktig hörnsten. Genom utbildning kan människor förvärva värderingar, kunskaper och färdigheter som möjliggör för dem att bidra till en hållbar utveckling. En annan hörnsten är information. Tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkning, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information etc. möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster

och att ställa om till mer hållbara livsstilar.

Det globala 10-åriga ramverket av program för hållbar produktion och konsumtion (10YFP) som antogs vid FN:s möte om hållbar utveckling i Rio 2012 kommer att vara ett viktigt verktyg för genomförande av detta mål.

Delmål för mål 12

12.1 Genomföra det tioåriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Alla länder vidtar åtgärder, med de utvecklade länderna i täten och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar.

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hanteringav kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.

12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

12.a Stödja utvecklingsländerna att stärka sin vetenskapliga och tekniska kapacitet att utvecklas i riktning mot mer hållbarar konsumtions- och produktionsmönster.

12.b Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

12.c Rationalisera ineffektiva subventioner av fossila bränslen som uppmuntrar till slösaktig konsumtion genom att undanröja snedvridningar på marknaden, i enlighet med nationella förhållanden. Detta kan till exempel omfatta att omstrukturera beskattningen och avveckla eventuella skadliga subventioner för att avspegla deras effekter på miljön. En sådan politik måste ta full hänsyn till utvecklingsländernas särskilda behov och förhållanden och minimera eventuella negativa effekter på deras utveckling på ett sätt som skyddar de fattiga och de berörda samhällena.

Pressmeddelande: Sverige leder FN:s globala program om hållbara livsstilar och utbildning tillsammans med Japan och WWF

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Naturvårdsverkets arbete för en hållbar konsumtion och produktion
- Framtidsstigens arbete med mål 12

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

13 Bekämpa klimatförändringen

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Klimatmålet stödjer fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling och kan ge positiva synergieffekter och förutsättningar för att kunna bemöta flera av de utmaningar världen står inför idag så som livsmedelstrygghet, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet, hälsa och ekonomisk tillväxt. Behovet av anpassning till pågående och kommande klimatförändringar är mycket stort särskilt för de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Åtgärder behövs för att minska riskerna för, och konsekvenserna av naturkatastrofer.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar vi gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och med ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.

Delmål för mål 13

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

13.a Fullfölja det åtagande som de utvecklade länder som är parter i Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar gjort gällande en målsättning att till 2020 gemensamt mobilisera 100 miljarder US-dollar årligen från alla typer av källor för att tillgodose utvecklingsländernas behov vad gäller meningsfulla begränsningsåtgärder och insyn i genomförandet samt så snart som möjligt finansiera och operationalisera den gröna klimatfonden fullt ut.

13.b Främja mekanismer för att höja förmågan till effektiv klimatrelaterad planering och förvaltning i de minst utvecklade länderna, med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala och marginaliserade samhällen.

* Med beaktande av att Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar är det främsta internationella, mellanstatliga forumet för förhandlingar om hur världen ska hantera klimatförändringarna.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Greenpeace arbetar för att stoppa klimatförändringarna

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

14 Hav och marina resurser

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Många av havens fiskebestånd är överutnyttjade och därför krävs en global ansträngning i syfte att vidta åtgärder som främjar återuppbyggnaden av hotade bestånd. För att säkra långsiktigt hållbara fiskebestånd bör fisket baseras på uppfyllande av maximalt hållbart uttag och hänsyn tas till särskilda förutsättningar i specifika regioner och havsområden. En tillväxt baserad på havens resurser visar på den potential haven har för global utveckling, inklusive fattigdomsbekämpning. Vattenbruket har i det här avseendet en nyckelroll och är en del i att trygga livsmedelsförsörjningen, under förutsättning att det sker hållbart.

Det är viktigt att fortsatt utveckla åtgärder och förvaltningsverktyg, för att hantera kända påverkansfaktorer som föroreningar, utfiskning och utvinning av naturresurser. Skydd och restaurering av kust och havsområden är nyckelåtgärder för att bevara biologisk mångfald och, fiskeresurser men även för att stärka motståndskraften mot klimatförändringar. Nya ytterligare utmaningar för att säkra havens produktion av livsmedel är marint skräp, inklusive mikroplaster, och i synnerhet havsförsurningen som visar på vikten av att koppla ihop havsfrågorna med arbetet med klimatförändringar.

Delmål för mål 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slagsföroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförselav näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.3 Minimera och åtgärda med havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.

14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.[1]

14.7 Till 2030 öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

14.a Öka den vetenskapliga kunskapen, utveckla forskningskapaciteten och överföra havsteknik, med hänsyn tagen till den mellanstatliga oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer för överföring av havsteknik (Criteria and Guidelines on the Transfer of Marine Technology), i syfte att skapa friskare hav och öka den marina biologiska mångfaldens bidrag till utvecklingen i utvecklingsländerna, i synnerhet i små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna.

14.b Säkerställa tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader.

14.c Stärka bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna genom att genomföra internationell rätt, såsom den kommer till uttryck i Förenta nationernas havsrättskonvention (UNCLOS), som utgör den rättsliga ramen för bevarande och hållbart nyttjande av hav och havsresurser, vilket erinras om i punkt 158 i slutdokumentet The Future We Want från Förenta nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20).

[1] Med beaktande av pågående förhandlingar i Världshandelsorganisationen, utvecklingsagendan från Doha och mandatet från ministermötet i Hongkong.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Unescos arbete med mål 14

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 03 december 2015

15 Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Många av havens fiskebestånd är överutnyttjade och därför krävs en global ansträngning i syfte att vidta åtgärder som främjar återuppbyggnaden av hotade bestånd. För att säkra långsiktigt hållbara fiskebestånd bör fisket baseras på uppfyllande av maximalt hållbart uttag och hänsyn tas till särskilda förutsättningar i specifika regioner och havsområden. En tillväxt baserad på havens resurser visar på den potential haven har för global utveckling, inklusive fattigdomsbekämpning. Vattenbruket har i det här avseendet en nyckelroll och är en del i att trygga livsmedelsförsörjningen, under förutsättning att det sker hållbart.

Det är viktigt att fortsatt utveckla åtgärder och förvaltningsverktyg, för att hantera kända påverkansfaktorer som föroreningar, utfiskning och utvinning av naturresurser. Skydd och restaurering av kust och havsområden är nyckelåtgärder för att bevara biologisk mångfald och, fiskeresurser men även för att stärka motståndskraften mot klimatförändringar. Nya ytterligare utmaningar för att säkra havens produktion av livsmedel är marint skräp, inklusive mikroplaster, och i synnerhet havsförsurningen som visar på vikten av att koppla ihop havsfrågorna med arbetet med klimatförändringar.

Delmål för mål 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.

15.3 Till 2030 bekämpa ökenspridning, återställa förstördmark och jord, inklusive mark som drabbats av ökenspridning, torka och översvämningar, samt sträva efter att uppnå en värld utan nettoförstöring av mark.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.7 Vidta omedelbara åtgärder för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter och inrikta åtgärderna på både utbudet av och efterfrågan på olagliga produkter från vilda djur och växter.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattenekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

15.a Mobilisera och väsentligt öka de finansiella resurserna från alla källor för att bevara och hållbart nyttja den biologiska mångfalden och ekosystemen.

15.b Mobilisera betydande resurser från alla källor och på alla nivåer för att finansiera hållbart brukande av skogar och ge utvecklingsländerna lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive för bevarande och återbeskogning.

15.c Öka det globala stödet till insatser för att bekämpa tjuvjakt på och illegal handel med skyddade arter, inklusive genom att öka möjligheterna till en hållbar försörjning i lokalsamhällena.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Läs om UNDP:s arbete med mål 15

Publicerad 03 december 2015 · Uppdaterad 14 december 2015

16 Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av våld, konflikt och hot om våld.

En väl fungerande statsförvaltning med ansvarsfulla institutioner, transparens och rättsstatens principer har alla ett fundamentalt egenvärde. De utgör grund för god samhällsstyrning inklusive korruptionsbekämpning och är viktiga drivkrafter för utveckling.

Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa samt ska ha möjlighet att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande. God samhällsstyrning och rättsstatens principer är grundläggande mål och medel för utveckling.

Våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå. Att minska och förebygga våld, särskilt mot kvinnor och flickor, liksom konfliktvåld är en viktig utmaning för 2030-agendan. Det gäller att bryta en upprepad våldscykel: Risken för konfliktdrabbade länder att återfalla i våld är betydande – risken att ett barn som utsatts för våld, som vuxen själv brukar våld mot andra, är överhängande.

Avsaknad av våld är en förutsättning för att människor ska kunna fatta fria beslut för egen del och för samhällets utveckling och styrning. Våld innebär inte bara mänskligt lidande och en förlust av människoliv. Våld raserar också den mellanmänskliga tillit och sociala sammanhållning som är grunden för ett samhälles ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling.

Begreppen demokrati och de mänskliga rättigheterna återfinns inte uttryckligen under mål 16. Dessa begrepp förekommer dock tydligt i den politiska deklarationen i 2030-agendan.

Delmål i mål 16

16.1 Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

16.2 Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn

16.3 Främja rättssäkerheten på nationell och internationell nivå samt säkerställa lika tillgång till rättvisa för alla.

16.4 Till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

16.5 Väsentligt minska alla former av korruption och mutor.

16.6 Bygga upp effektiva och transparanta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

16.8 Utvidga och stärka utvecklingsländernas deltagande i institutionerna för global styrning.

16.9 Senast 2030 tillhandahålla juridisk identitet för alla, inklusive födelseregistrering.

16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

16.a Stärka berörda nationella institutioner, bland annat genom internationellt samarbete, i syfte att bygga upp kapacitet på alla nivåer, i synnerhet i utvecklingsländerna, för att förebygga våld och bekämpa terrorism och brottslighet.

16.b Verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling.

Mer om FN:s 2030-agenda på FN:s webbplats (engelska)

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UNDP:s arbete med mål 16

Publicerad 14 december 2015 · Uppdaterad 14 december 2015

17 Genomförande och globalt partnerskap

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Omfattningen och ambitionen i den nya agendan kräver att det globala partnerskapet återvitaliseras för att säkerställa agendans genomförande. Det kommer att behövas ett intensivt globalt engagemang till stöd för genomförandet av agendan. Ett multi-aktörsperspektiv genomsyrar 2030-agendan och kommer även att krävas vid genomförandet. Regeringar, den privata sektorn, det samlade civilsamhället, FN-systemet och andra aktörer måste samverka för att nå de resultat vi har föresatt oss att nå genom 2030-agendan.

Genomförandet av agendan kräver mobilisering av ekonomiska resurser samt kapacitetsuppbyggnad och överföring av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på förmånliga villkor. Offentliga finanser, både inhemska och internationella, kommer att spela en viktig roll när det gäller att tillhandahålla grundläggande tjänster och kollektiva nyttigheter samt att katalysera andra finansieringskällor.

Att mobilisera de medel som krävs för att genomföra 2030-agendan bygger på en anda av global solidaritet och fokuserar särskilt på behoven hos de fattigaste och mest sårbara människorna och med deltagande av alla länder, alla berörda parter och alla människor.

Delmål för mål 17

Finansiering

17.1 Stärka den inhemska resursmobiliseringen, inklusive genom internationellt stöd till utvecklingsländerna, för att förbättra den inhemska kapaciteten att ta upp skatter och andra intäkter.

17.2 De utvecklade länderna ska fullt ut fullfölja sina åtaganden i fråga om offentligt utvecklingsbistånd, inklusive många utvecklade länders åtagande att nå målet att ge 0,7 procent av BNI till utvecklingsländer och 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. De länder som ger offentligt utvecklingsbistånd uppmanas att överväga att fastställa ett mål om att ge minst 0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna.

17.3 Mobilisera additionella finansiella resurser till utvecklingsländerna från många olika källor.

17.4 Bistå utvecklingsländerna att uppnå en långsiktigt hållbar skuldsättning genom en samordnad politik som syftar till att, när så är lämpligt, främja skuldfinansiering, skuldlättnad och skuldomstrukturering samt åtgärda kraftigt skuldtyngda fattiga länders utlandsskuld för att minska skuldbördan.

17.5 Anta och genomföra investeringsfrämjande regleringar för de minst utvecklade länderna.

Teknologi17.6 Stärka nord–syd-samarbetet, syd–syd-samarbetet och det regionala och internationella trepartssamarbetet kring och tillgången till vetenskap, teknik och innovation samt öka kunskapsutbytet på gemensamt överenskomna villkor, inklusive genom förbättrad samordning mellan befintliga mekanismer, i synnerhet på FN-nivå, och genom en global mekanism för teknikfrämjande.

17.7 Främja utveckling, överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på gynnsamma villkor, inklusive koncessions- och förmånsvillkor, på villkor som överenskommits mellan parterna.17.8 Senast 2017 fullt ut operationaliserat teknikbanken och mekanismen för kapacitetsuppbyggnad inom vetenskap, teknik och innovation för de minst utvecklade länderna samt öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik.

Kapacitetsuppbyggnad

17.9 Öka det internationella stödet för genomförande av effektiv och riktad kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna till stöd för nationella planer för att genomföra alla målen för hållbar utveckling, inklusive genom samarbete nord–syd och syd–syd samt trepartssamarbete.

Handel

17.10 Främja ett universellt, regelbaserat, öppet, icke-diskriminerande och rättvist multilateralt handelssystem inom ramen för Världshandelsorganisationen, inklusive genom att slutföra förhandlingarna enligt utvecklingsagendan från Doha.

17.11 Avsevärt öka utvecklingsländernas export, i synnerhet i syfte att fördubbla de minst utvecklade ländernas andel av den globala exporten till 2020.

17.12 Se till att alla de minst utvecklade länderna inom fastställda tidsramar bereds varaktigt tull- och kvotfritt marknadstillträde, i överensstämmelse med Världshandelsorganisationens beslut, inklusive genom att säkerställa att preferentiella ursprungsregler som gäller för import från de minst utvecklade länderna är genomblickbara och enkla, samt bidra till att underlätta marknadstillträde.

Systemfrågor

Politisk och institutionell samstämmighet

17.13 Öka den makroekonomiska stabiliteten i världen, bland annat genom politisk samordning och samstämmig politik.

17.14 Föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling.

17.15 Respektera varje lands politiska handlingsutrymme och ledarskap att fastställa och genomföra politik för fattigdomsutrotning och hållbar utveckling.

Partnerskap mellan flera parter

17.16 Stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling och komplettera det med partnerskap mellan flera parter som mobiliserar och utbyter kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser, för att bidra till att målen för hållbar utveckling nås i alla länder, i synnerhet utvecklingsländer.

17.17 Uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila samhället vilka bygger på erfarenheterna från andra partnerskap och deras finansierings-strategier.

Data, övervakning och ansvarsskyldighet

17.18 Till 2020 öka stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna, inklusive de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling, för att avsevärt öka tillgången på aktuella och tillförlitliga uppgifter av hög kvalitet, uppdelade efter inkomst, kön, ålder, ras, etnicitet, migrationsstatus, funktionsnedsättning, geografisk plats och andra nationellt relevanta aspekter.

17.19 Till 2030 bygga vidare på befintliga initiativ för att utveckla mått på framsteg som görs mot hållbar utveckling som kompletterar BNP samt stödja uppbyggnad av statistisk kapacitet i utvecklingsländerna.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UNDP:s arbete med mål 17

Publicerad 14 december 2015 · Uppdaterad 14 december 2015

Regeringsförklaringen den 15 september 2015

Statsminister Stefan Löfven, riksdagen, 15 september 2015
Ladda ner: Regeringsförklaringen 2015 (pdf 2 MB)

“ Eders Majestäter, Eders Kungliga Högheter,
Herr talman, Ärade ledamöter av Sveriges riksdag!

Vad ska den blågula flaggan symbolisera? När polariseringen ökar och oron sprids så behöver vi samla oss kring vilket Sverige vi vill ha.

Vad vill vi berätta för våra barn och barnbarn om det samhälle där de växer upp?

Vad vill vi beskriva när vi åker utomlands och får frågor om vårt land?

Vad vill vi att Sverige ska stå för?

Jag tror på ett Sverige som vi skapar tillsammans, som är något större än bara en sammanslutning av människor på en geografisk yta, som är en gemenskap där vi känner ansvar för varandra.

Där människors engagemang och vilja till arbete är det som bygger samhället starkt. Där vi välkomnar människor som flyr undan krig och förtryck.

Där ingen lämnas efter, men ingen heller hålls tillbaka.

Ett öppet Sverige där vi både strävar efter att ha de mest högteknologiska företagen, spetsforskning och miljöteknik i den absolut framkanten och att bli det mest jämställda och jämlika landet i världen.

För ett sammanhållet och solidariskt samhälle är en förutsättning för ett rikt och välmående land.

Sverige ska vara ett land i arbete. Investeringar görs nu i nya bostäder och infrastruktur, i företagande och på att utbilda människor till jobb. Så pressas arbetslösheten tillbaka.

De stora behoven i svensk skola möts nu med investeringar i lärarkåren, fler anställda, mindre barngrupper och i en jämlik skola. Så kan kunskapsresultaten höjas.

Klimatomställningen skyndas nu på för att det är nödvändigt för planetens framtid och för att det stärker vår konkurrenskraft och livskvalitet. Så tar vi täten i klimatarbetet.

Detta är vårt gemensamma framtidsprojekt.

Så bygger vi ett Sverige att vara stolt över.

Riksdagens partier har under det förra riksdagsåret ingått flera viktiga överenskommelser. Nu finns bland annat en bred enighet kring budgetprocessen, försvaret, vapenexporten, betygen, presstödet, amorteringskraven för bolån, militära insatser i Mali och Irak samt ett fortsatt gott samarbete kring pensionssystemet. Det är en styrka för vårt land. Samarbetsregeringen vill inledningsvis rikta ett tack till alla som konstruktivt medverkat i dessa överenskommelser.

Herr talman!

Säkerhetsläget i vår närhet har försämrats.
Den ryska aggressionen och destabiliseringen av Ukraina är den allvarligaste utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen sedan det kalla krigets slut. Rysslands illegala annektering av Krim är ett brott mot folkrätten. Gränser får inte ändras med våld. Stödet till Ukraina fortsätter, såväl politiskt som ekonomiskt.

Ett modernt totalförsvar skapas för att möta de utmaningar som följer av det förändrade säkerhetspolitiska läget. Den blocköverskridande överenskommelsen lägger grunden för försvarets framtida inriktning. Försvarsanslagen höjs. Den militära förmågan ökas successivt. Samtidigt fördjupas våra internationella samarbeten. Det svensk-finska samarbetet har särskild prioritet. Den svenska militära alliansfriheten tjänar alltjämt vårt land väl.

Ett brett arbete påbörjas för en tydlig politik för Sveriges säkerhet. Hoten mot vår säkerhet är föränderliga och komplexa. Terrorism, digital sårbarhet, epidemier och klimatförändringar är exempel på nutida hot. Flera partier bjuds in för att delta i detta arbete.

Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd är ett konkret uttryck för regeringens vilja att ta ett större ansvar för fred och säkerhet. Sverige ska verka för ett aktivt konfliktförebyggande arbete med tidiga insatser. Ansträngningarna för att lösa pågående krig och konflikter måste intensifieras. För att nå en tvåstatslösning mellan Israel och Palestina måste direkta förhandlingar inledas.

Också de humanitära insatserna måste förstärkas och effektiviseras. Sverige fortsätter att vara en av världens största givare av humanitärt bistånd. Vi ska vara en stark röst i världen för frihet, fred, mänskliga rättigheter och solidaritet.

Kriget i Syrien fortsätter att orsaka ett enormt mänskligt lidande. Regeringen fördömer Assadregimens omfattande attacker mot civila och ISIL:s barbariska övergrepp. Särskilt upprörande är det systematiska våldet mot kvinnor och barn. 250 000 människor har mist livet. Ett ökat tryck på Assadregimen, och de stater som stödjer den, krävs för att nå en politisk lösning.

Sverige vill att EU samlar sig till en mer aktiv och pådrivande roll, i kontakt med länder i regionen, och konstruktivt stödjer FN:s sändebud för Syrien. Sverige vill se att en internationell kontaktgrupp bildas med USA, Ryssland, regionala parter och EU för att främja FN:s ansträngningar. Och det brådskar. FN:s säkerhetsråd och dess stormakter, måste ta sitt ansvar för att få ett slut på detta blodbad.

Miljoner människor flyr undan kriget. Fler länder måste göra mer för att erbjuda människor skydd. Sverige ökar stödet till FN:s flyktingkommissaries hjälpinsatser på plats. Räddningsinsatserna på Medelhavet fortsätter. Lagliga vägar för att söka asyl måste finnas.

Sverige står upp för asylrätten. I tider av kris är den som viktigast. Den som flyr från krig och förtryck ska kunna få skydd i Sverige. Den som saknar skäl att stanna ska återvända. Sverige har en reglerad invandring.

Ansvaret för asylsökande måste delas. Det gäller i EU – mellan EU:s medlemsländer. Inget land ska smita undan sitt ansvar. Och det gäller i Sverige – mellan kommunerna. Ingen kommun ska kunna smita undan sitt ansvar.

Många människor gör i dag viktiga insatser. Det är lärare som gör sitt yttersta för att ge barn en ny start i Sverige. Det är fotbolls- och bandytränare som välkomnar nya spelare i laget. Det är volontärer som hjälper till med läxor. Så kan dagens nyanlända, precis som de som en gång flydde diktaturens Chile eller kriget på Balkan, snabbare bli en del av vårt samhälle och vara med och bygga Sverige. Det är insatser som regeringen hyllar.

Jag kommer att kalla till en nationell samling,

Sverige tillsammans, för en ännu bättre etablering. Kommuner, regioner, civilsamhället, idrottsrörelsen, trossamfund, myndigheter, näringsliv och fackföreningar med flera bjuds in för att ta fram de bästa lösningarna för ett starkt svenskt mottagande.

I många kommuner är situationen ansträngd. En stor satsning genomförs därför för snabbare etablering. Kommunerna ges ökade resurser för att förbättra svenskundervisningen för vuxna och skolgången för barn och unga. Den statliga ersättningen för mottagande av nyanlända höjs rejält. Ersättning för ensamkommande barn och unga anpassas så att den blir mer förutsägbar och kostnadseffektiv.

Alla vuxna som kommer till Sverige ska få arbeta och göra rätt för sig. Svenskundervisning ska börja redan på asylboendet. En valideringssatsning görs för att snabbare identifiera människors kompetens. Snabbspår in på arbetsmarknaden utarbetas.

Så kan de människor som flytt krig och förföljelse påbörja nya liv. Så står Sverige bättre rustat för den demografiska utvecklingen. Så blir det som nu är en utmaning, en tillgång för Sverige.

Anna Lindh påminde oss om varför EU en gång skapades.

"Stater som i generationer bekämpat varandra, skulle med ekonomiskt samarbete och vardaglig sammanflätning förhindra väpnade konflikter i Europa. Krig är osannolikt mellan länder som är ömsesidigt beroende av varandra – ekonomiskt, socialt och politiskt."

Flyktingkrisen, den ekonomiska krisen i Grekland och den kommande folkomröstningen i Storbritannien utmanar på olika sätt det europeiska samarbetet. Sverige arbetar för ett starkt och sammanhållet Europa, där fler jobb skapas, där jämställdheten ökar och där klimatpolitiken är ambitiös. Lika lön för likvärdigt arbete enligt lagar och avtal i arbetslandet är en princip som ska gälla i hela EU. På svenskt initiativ driver nu flera länder på för att den fria rörligheten inte ska kunna användas för att kringgå nationella lagar och kollektivavtal. Så kan ett medborgarnas EU skapas – ett EU som visar sin nytta i människors vardag.

Herr talman!

Hårt arbete ligger framför oss.

Under flera år har svensk produktivitet och konkurrenskraft sjunkit. Underskotten i statens finanser har vuxit. Arbetslösheten har ökat. Klyftorna har vidgats. Skolresultaten har fallit. Miljöarbetet har prioriterats ned.

Men nu har arbetet inletts för att vända utvecklingen. Målet är högt ställt. Sysselsättningen och antalet arbetade timmar ska öka så att Sverige år 2020 når EU:s lägsta arbetslöshet.

En ansvarsfull ekonomisk politik är grunden. Ordning och reda i de offentliga finanserna är en förutsättning för fler jobb och en hållbar finansiering av välfärden. Kortsiktiga skattesänkningar får stå tillbaka till förmån för långsiktiga investeringar. Underskotten betas av.

Steg för steg ska jobbmålet nås genom Sveriges nya jobbagenda. Den består av tre delar:

Den första är framtidsinvesteringar.

En stor bostadspolitisk satsning genomförs.

Ett investeringsstöd riktat mot mindre och energieffektiva lägenheter introduceras. En särskild stimulans införs för att snabbt uppföra fler studentbostäder. En byggbonus riktas till kommuner där det byggs nya bostäder.

Järnvägs- och vägunderhållet förstärks i hela landet, från norr till söder.

Infrastrukturinvesteringar som leder till fler bostäder, bättre godstransporter och pålitlig arbetspendling prioriteras. Investeringarna i infrastrukturen ökar med drygt 40 procent fram till 2019.

Sverige ska vara ett av världens främsta forskningsländer.

Under året arbetas en ny forskningsproposition fram med ett tioårigt perspektiv.

Takten ökas i klimatomställningen.

Satsningen på miljö- och klimatteknik för att stärka företagens innovationskraft utökas. Investeringsstödet Klimatklivet riktas till det som ger störst effekt på klimatutsläppen.

Den andra delen av Sveriges nya jobbagenda är en aktiv näringspolitik för fler och växande företag.

En strategi för nyindustrialisering tas fram.

Den industrinära forskningen utvecklas. Sverige ska bli ett mer attraktivt land för investeringar inom modern industriell verksamhet.

Statens riskkapital reformeras för att stödja innovativa företag i hela landet.

Företag i tidiga och växande utvecklingsskeden prioriteras. Innovationsrådet har hittills identifierat tre samverkansprogram inom Life science, miljö- och klimatteknik samt digitalisering.

En modern näringspolitik skapar jobb i hela landet.

Skogen – det gröna guldet – ska bidra till fler jobb och brukas hållbart. Arbetet med ett nationellt skogsprogram fortsätter. Sveriges potential som turistdestination med fokus på natur- och ekoturism tas tillvara. En livsmedelsstrategi arbetas fram för att öka produktionen i hela livsmedelskedjan och möta efterfrågan på ekologisk mat. En regionreform förbereds. Omfattande satsningar görs på bredbandsutbyggnad. Stödet till grundläggande kommersiell service till glesbygden utökas.

En exportoffensiv inleds.

Exporten underlättas för små- och medelstora företag. Svensk närvaro ökar på tillväxtmarknader. En samordningsfunktion, Team Sweden, ska effektivisera och stärka statens exportfrämjande. En exportstrategi presenteras under året.

En fri och rättvis världshandel främjas.

Förhandlingarna om ett handelsavtal mellan EU och USA, TTIP, fortsätter. Ett så ambitiöst resultat som möjligt ska nås, utan att äventyra löntagarnas intressen, skyddet för miljön, människors eller djurs hälsa. Avtalet ska respektera demokratiskt fattade beslut.

Den tredje delen av Sveriges nya jobbagenda är satsningar på matchning och kompetens.

375 000 människor är arbetslösa Sverige.

Samtidigt finns över 80 000 lediga jobb.

Det är ett stort slöseri. Nu inleds arbetet för att förbättra matchningen och ta tillvara all kompetens. Ingen människas vilja att utbilda sig, förbättra sin kompetens eller gå framåt i karriären ska förslösas.

Ett nytt kunskapslyft sjösätts med 50 000 nya utbildningsmöjligheter 2016.

Fler ges möjlighet att studera på yrkeshögskola, folkhögskola, högskola, yrkesvux och komvux. Alla vuxna får 2017 rätt att studera på komvux för att få gymnasiekompetens och behörighet till högre studier.

Ingen ung ska dömas till långtidsarbetslöshet.

Unga ska plugga eller jobba. Arbetet för att ge unga under 25 år utbildning, arbete eller praktik inom 90 dagar påbörjas nu i landets kommuner. Traineejobb och utbildningskontrakt byggs ut.

Fas 3 ska avvecklas.

Arbetsmarknadspolitiken ska inte förpassa människor till en återvändsgränd i arbetslivet. Extratjänster införs. Långtidsarbetslösa ges möjlighet att studera med bibehållet aktivitetsstöd.

Upphandlingar ska användas strategiskt.

Krav ska kunna ställas på att långtidsarbetslösa får jobb eller praktik. Trafikverket har som första myndighet fått detta uppdrag.

Möjligheter till delaktighet och arbete ska gälla alla, oavsett funktionsförmåga.

Lönestödet utökas. Nya anställningar på Samhall möjliggörs. Stödet till funktionshindersrörelsen höjs.

Genom Sveriges nya jobbagenda investerar regeringen i bostäder, infrastruktur, forskning och klimat. Samarbetet ökar för fler och växande företag. Steg tas mot ett Sverige där matchningen på arbetsmarknaden fungerar. Alla både kan – och ska – bidra med sin kraft.

I ett Sverige att vara stolt över arbetar alla som kan.

Herr talman!

De allra flesta av oss bär på minnet av en speciell lärare.

En som förklarade det som var svårt och som utmanade dig när du var redo.

En som förväntade sig stordåd och som hjälpte dig att nå dit.

En som såg dig.

Lärarna är nyckeln för att vända utvecklingen i skolan. Men de klarar det inte själva. Hårt arbete kommer att krävas – av oss som samhälle,

av alla elever och föräldrar. Regeringen har tre fokus: att höja kunskapsresultaten, öka jämlikheten och höja läraryrkets attraktivitet.

Tidiga insatser prioriteras.

Barngrupperna i förskolan minskas. Fler anställs i grundskolan så att lärare får mer tid med eleverna och klasserna i lågstadiet kan bli mindre. Fritids stärks. Fler speciallärare anställs. Ett skolutvecklingsprogram där lärare ges grundläggande specialpedagogiska verktyg tas fram. Det har stor betydelse inte minst för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. En räkna-läsa-skriva garanti för de tidiga åren utformas.

Resurser till skolan ska fördelas efter behov.

Läxhjälp och lovskola ges till den som behöver – inte endast till den som kan betala. Särskilda satsningar görs i skolor med tuffa förutsättningar. Resurser till kommuner som tar emot asylsökande barn i skolan ökar. Rektorer ska stärkas i sitt pedagogiska ledarskap.

Kvaliteten i lärarutbildningen förbättras.

Tre miljarder kronor tillförs på årsbasis för att höja lärarlönerna. Den nationella samlingen för läraryrket fortsätter. Digitalisering av de nationella proven och minskad administration ger lärare mer tid för eleverna.

Den psykiska ohälsan ska motverkas.

Ingen ska behöva utstå diskriminering, mobbning eller annan kränkande behandling. Det gäller såväl i skolkorridorer, som på nätet. Elever måste må bra för att kunna prestera bra. Rasism och sexism ska bekämpas. Elevhälsan stärks. Sveriges skolor ska vara trygga.

I ett Sverige att vara stolt över kommer varje barn till sin rätt.

Herr talman!

Mer än 1,1 miljoner kvadratkilometer av Arktis har försvunnit. Det motsvarar ytan av Sverige, Finland och Norge. Klimatförändringarna är här, de är allvarliga och de påverkar alla – både oss som lever nu och framtida generationer.

Det går att bromsa klimatförändringarna om vi vill. Jordens temperaturökning måste hållas så långt under två grader som möjligt. Klimathotet är vår tids ödesfråga. De globala utsläppen av växthusgaser måste halveras till 2050.

Regeringen vill ta ett klimatkliv som skyndar på omställningen till ett mer hållbart samhälle. Genom att ta ansvar i Sverige för vår klimatpåverkan visar vi ledarskap i världen. Genom att investera i klimatomställningen skapas nya svenska jobb.

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Utsläppen ska minskas i den takt som behövs för en globalt hållbar utveckling. Omställningen ska vara effektiv och ge långsiktiga spelregler. Tåget ska vara snabbare än bilen och billigare än flyget. Ett klimatpolitiskt ramverk tas fram.

Klimatarbetet kräver ett globalt ledarskap.

"Vår generation är den första som kan utrota fattigdomen. Och vi är den sista som kan stoppa klimatförändringarna."

Det är FN:s generalsekreterare Ban Ki-moons ord. I slutet av året samlas världens ledare i Paris för att sluta ett nytt klimatavtal. Sverige

driver på för ett så ambitiöst avtal som möjligt. Utvecklingssamarbetet ska bidra till en omställning av fossilberoende ekonomier. Samtidigt ska fattiga länders motståndskraft stödjas genom klimatanpassning. Sverige ska fortsätta vara en av de främsta givarna till FN:s gröna klimatfond.

Sverige ska ta en ledande roll i genomförandet även av FN:s nya globala mål för en hållbar utveckling. Fattigdomsbekämpning, miljö- och klimatarbete och fredsbyggande hör ihop. Sverige ska gå före med en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv, mänskliga rättigheter och planetens gränser. Arbetet med att uppnå de nya hållbarhetsmålen i Sverige inleds.

Sverige ska ha en fossilfri fordonsflotta.

Förutsättningarna för miljöbilar förbättras. Nytt stöd införs för elbussar. Investeringar i laddinfrastruktur och biogas möjliggörs. Supermiljöbilspremien stärks. Miljöskatternas styrande effekt ökar. Ny kollektivtrafik möjliggörs med stadsmiljöavtalen. Satsningar görs för att fler ska cykla.

Energiomställningen fortsätter och ett klimatsmart boende stimuleras. Det blocköverskridande samarbetet i Energikommissionen är avgörande för att skapa en långsiktig energipolitik.

Investeringar för 100 procent förnybar energi visar vägen. Ambitionerna höjs. Det skapar drivkrafter för tekniktutveckling, för ekonomisk utveckling och jobb i hela Sverige. Målet i elcertifikatsystemet höjs. Arbetet med att stötta havsbaserad vindkraft fortsätter. Upprustning och energieffektivisering av miljonprogrammen genomförs.

Sverige ska gå före på miljöområdet. Planetens gränser ska respekteras. Miljömålen ska nås. Biologisk mångfald, en giftfri vardag och god havsmiljö är prioriterade.

Ambitionerna för biologisk mångfald och ekosystemtjänster höjs. Satsningarna på skydd och skötsel av värdefulla naturområden ökar. Fler naturskogar skyddas. Fler marina reservat inrättas. Förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv och vistas i naturen förbättras. Anslaget till friluftsorganisationerna höjs.

Barn ska växa upp i en vardag fri från gifter. Försiktighetsprincipen, utbyte av farliga ämnen och principen att förorenaren betalar är utgångspunkten. Utfasning av kemikalier som är skadliga för människa och miljö skapar drivkrafter för bättre alternativ. När EU:s regelverk inte räcker till går Sverige före.

Grunden läggs för en cirkulär och biobaserad ekonomi som bidrar till att miljömålen nås. Det som i dag är avfall blir istället en resurs som driver fram nya affärsmöjligheter. Farliga gifter ska fasas ur kretsloppen. Material ska i högre grad återanvändas.

Regeringens framtidsgrupper bidrar med en långsiktig idé- och politikutveckling som förenar konkurrenskraft och jobbskapande med ekologisk hållbarhet och social utveckling.

I ett Sverige att vara stolt över tar vi klimatansvar för kommande generationer.

Herr talman,

ärade ledamöter av denna församling!

Känner ni Gittan? Hon som i Pija Lindenbaums fantastiska bilderbok gick vilse i skogen och träffade gråvargarna. Det är berättelsen om hur en liten flicka förvärvar stort mod.

Få saker är så viktiga och så enkla som att läsa för barnen. Det kan öppna helt nya världar. Skolbibliotekens roll för ungas förmåga och lust till läsning främjas. Resurser tillförs till mer personal på skolbiblioteken.

I konsten och kulturen speglas samhället. Den ger oss djupare förståelse för vår samtid och om oss själva. Kulturen ska finnas i människors närhet. Barns kulturskapande prioriteras. Fri entré införs på statliga museer. Resurser tillförs till biografer i glesbygden.

Resurserna till idrottsrörelsen ökar för att ge fler möjlighet att idrotta. Särskilda insatser görs för att stärka idrottsrörelsens roll för nyanländas etablering.

Samerna har en särskild ställning som Sveriges urfolk. Regeringen avser arbeta med att öka samiskt inflytande och delaktighet. Sametinget förstärks.

Sverige ska vara ett tryggt land, där vi håller ihop. Den otrygghet och de hinder som våld, hat och brottslighet innebär måste med kraft bekämpas.

Kampen mot den grova organiserade brottsligheten intensifieras. Tullen har fått i uppdrag att prioritera kampen mot vapensmuggling. Försök, förberedelse och stämpling till grova vapenbrott ska kriminaliseras. Riktade insatser görs i de mest utsatta områdena. Polisnärvaron ökar lokalt. Nyrekryteringen till kriminella gäng ska minska genom förebyggande arbete. Avhopparverksamheten stärks.

Det förebyggande arbetet för att bekämpa våld i nära relationer stärks.

Statsbidragen till verksamheter som stödjer våldsutsatta höjs. Sexualbrottslagstiftningen ses över för att stärka brottsoffrens ställning i rättsprocessen.

Terrorism ska förebyggas, försvåras och förhindras.

Terrorkrigsresor kriminaliseras. Missbruket av pass stoppas. Brottsbekämpande myndigheter ges mer effektiva verktyg. Säkerhetspolisen får nya resurser. Samverkan mellan polis, tull och kustbevakning stärks. Det civila samhällets beredskap måste öka för att möta nya säkerhetshot.

När fördomar sprids och hatet växer, när asylboenden attackeras, när romer misshandlas och läger bränns, när judar, muslimer och kristna angrips för sin tro och när hbtq-personer möts av hat, då ska vi stå upp för alla människors rättigheter och lika värde. Demokratin måste erövras och erövras igen. Vi delar var och en det ansvaret i vardagen.

En nationell plan mot rasism och hatbrott tas fram. Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism förstärks. Ett nationellt forskningsprogram om rasism inrättas. Informationssäkerheten stärks och arbetet för att bekämpa brott, kränkningar och hot på internet intensifieras.

I Sverige ska du ha rätt att vara precis den du är. Det ska vara tryggt för alla, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Europa kan inte acceptera antiziganism. Det är varje medlemslands ansvar att säkerställa att medborgarna inte utsätts för diskriminering och att trygga deras sociala rättigheter. Allmosor är inte vägen ur armod. Ingen ska behöva tigga på gatan. Utbildning och jobb är lösningen.

Ett avtal för att främja möjligheter till jobb och social trygghet i hemlandet har slutits med Rumänien. Nu förs samtal med Bulgarien för att göra detsamma. Lag och ordning i Sverige ska upprätthållas. Olovliga bosättningar på allmän eller privat mark ska inte tillåtas. Hatbrott ska aldrig accepteras.

Herr talman!

Sverige i dag är ett samhälle med för stora klyftor.

Medellivslängden skiljer fem år mellan den med kort utbildning och den med lång. Äldre far illa när det är för lite personal inom äldreomsorgen. Så här ska Sverige inte vara. Otrygghet och klyftor håller Sverige tillbaka.

Den generella välfärden är oöverträffad för att jämna ut livsvillkor och skapa trygghet. Nedskärningar ersätts nu med nya investeringar. Våra gemensamma medel ska gå till det de är avsedda för. Personalens kunskap ska tas tillvara. Låt proffsen vara proffs!

En kommission för jämlik hälsa har tillsatts.

Människors hälsa ska inte avgöras av socioekonomisk status. Målet är att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Vården tillförs mer resurser för högre kvalitet.

Satsningar genomförs för en bättre cancervård. Mammografi blir avgiftsfri. Förlossningsvården förstärks. Resurser tillförs för att minska den psykiska ohälsan hos unga. En satsning görs på kvinnors hälsa.

Pensionärernas ekonomi förbättras.

Pensionärsskatten sänks, som ett steg mot lika beskattning för pension och lön. För pensionärer med lägst inkomster sluts skatteklyftan helt. Bostadstillägget har höjts. Ett investeringsstöd för fler bostäder för äldre införs. Bemanningen i äldreomsorgen ökar. Arbetet med en nationell kvalitetsplan påbörjas.

Jämställdhetsintegrering sker i hela politiken.

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Världens första feministiska regering genomför nu en politik som ökar jämställdheten mellan män och kvinnor.

Familjepolitiken stärks så att alla barn ges lika goda livschanser.

Grundnivån i föräldraförsäkringen höjs. En modern föräldraförsäkring tas fram som är anpassad till dagens arbetsmarknad och fungerar för

alla familjekonstellationer, även stjärnfamiljer. En tredje månad reserveras för vardera föräldern.

En satsning på att rusta upp den sociala barn- och ungdomsvården påbörjas.

Samhällets skydd för de mest utsatta är ett nät av människor, ofta socialsekreterare. De har länge kämpat i skymundan.

Fusket i välfärdssystemen ska bekämpas.

Ett arbete påbörjas för att komma tillrätta med missbruk kring personlig assistans och subventionerade anställningar. Välfärden ska skyddas från ekonomisk brottslighet. En ny fuskdelegation tillsätts.

Ett kraftfullt åtgärdspaket tas fram för att bromsa de växande sjuktalen.

Ingen ska behöva bli sjuk av sitt arbete. En ny arbetsmiljöstrategi presenteras. Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen tas bort. Sjukförsäkringen ska leda människor tillbaka till arbete, inte till fattigdom.

Arbetslöshetsförsäkringen förbättras.

Taket har höjts. Ett arbete inleds för att fler ska kunna kvalificera sig och ansluta sig till försäkringen. Ett lagförslag läggs fram för att stoppa missbruket av visstidsanställningar. Ekonomisk trygghet leder till att människor bejakar förändring i arbetslivet. Det är bra både för individen och för Sveriges företag.

Herr talman!

Vi har börjat resan mot ett samhälle som håller ihop och där människor finns till för varandra.

Steg för steg lägger vi grunden för ett Sverige där fler jobb skapas och arbetslösheten minskar. Ingen lämnas efter. Ingen hålls heller tillbaka. För det solidariska samhället är också det framgångsrika samhället.

Steg för steg skapar vi en skola där barnen lär sig mer. Varje barn utmanas och får det stöd hen behöver. För vi vet att en jämlik skola leder till högre kunskapsresultat.

Steg för steg höjer vi ambitionerna för klimatpolitiken. För det finns ingen annan väg framåt om vi ska hejda klimatförändringarna. Och vi vet att det rustar Sverige för framtiden.

Det ska den blågula flaggan symbolisera.

Tillsammans skapar vi ett Sverige att vara ännu mer stolt över.

Publicerad 15 september 2015 · Uppdaterad 15 september 2015 “

Budgetpropositionen för 2016

ID-nummer: Prop. 2015/16:1 Ansvarig: Finansdepartementet
Den 21 september 2015 lämnade regeringen budgetpropositionen för år 2016 till riksdagen. Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2016 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen.

Ladda ner:

- Förslag till statens budget för 2016, finansplan och skattefrågor, kapitel 1-12 och bilagor 1-16 (pdf 6 MB)
- Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (pdf 2 MB)
- Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (pdf 500 kB)
- Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (pdf 613 kB)
- Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (pdf 872 kB)
- Utgiftsområde 8 Migration (pdf 696 kB)
- Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (pdf 2 MB)
- Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (pdf 681 kB)
- Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom (pdf 383 kB)
- Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (pdf 315 kB)
- Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (pdf 455 kB)
- Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (pdf 827 kB)
- Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (pdf 808 kB)
- Utgiftsområde 15 Studiestöd (pdf 554 kB)
- Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (pdf 3 MB)
- Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (pdf 2 MB)
- Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik (pdf 960 kB)
- Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (pdf 927 kB)
- Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 21 Energi (pdf 830 kB)
- Utgiftsområde 22 Kommunikationer (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 24 Näringsliv (pdf 1 MB)
- Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (pdf 820 kB)
- Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. (pdf 659 kB)
- Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (pdf 231 kB)
- Rättelseblad för prop. 2015/16:1 (pdf 613 kB)

Särtryckta bilagor i budget 2016

- Kapitel 1: Finansplan
- Bilaga 3: Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män
- Bilaga: Statsförvaltningens utveckling

Budgetpropositionen för 2016 som excel

- Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser
- Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2016

Genvägar

- Sammanfattning: Budgeten för 2016 på fem minuter
- Pressmeddelande: Investeringar för Sverige
- Höständringsbudgeten för 2015
- Riksdagens behandling av höstbudgeten

Budgeten för 2016 på fem minuter

Den 21 september 2015 lämnade regeringen sitt budgetförslag för 2016 till riksdagen. Hela regeringens förslag finns samlat i budgetpropositionen som bland annat innehåller regeringens finansplan, regeringens bedömning av hur den svenska ekonomin och de offentliga finanserna utvecklas och vilka ramar det ger för finanspolitiken. Budgeten innehåller också regeringens förslag till hur statens pengar ska användas samt en beräkning av hur stora statens inkomster väntas bli det kommande året.

Svensk ekonomi och de offentliga finanserna

Regeringen bedömer att konjunkturläget i den svenska ekonomin förbättras de kommande åren. Det beror främst på en starkare utveckling i omvärlden och leder tillsammans med den förda politiken till en fallande arbetslöshet i Sverige. Men konjunkturuppgången är osäker och riskerna för en svagare utveckling är betydande. Återhämtningen och den förda politiken gör att underskottet i de offentliga finanserna väntas minska under de kommande åren.

Artikel: Prognos för svensk ekonomi 21 september 2016

Detta gör regeringen – Investeringar för Sverige

I budgetpropositionen för 2016 föreslår regeringen reformer för sammanlagt drygt 24 miljarder kronor. Detta tillskott läggs till de 20 miljarder kronor som regeringen aviserade för 2016 i vårbudgeten. Förslagen präglas av en feministisk grundsyn som utgår från att jämlikhet bygger tillit och bättre livsvillkor för alla. Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Artikel: Finanspolitikens inriktning 2016

Investeringar för fler jobb

En av regeringens viktigaste uppgifter är att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Regeringens jobbagenda består av tre delar: investeringar för framtiden i bostäder, klimatomställning och infrastruktur, en aktiv närings- och innovationspolitik för fler och växande företag samt investeringar i kompetens och matchning. Ett tydligt jämställdhetsperspektiv ska finnas i agendan.

Artikel: Investeringar för fler jobb

Investeringar i skolan

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation. För att vända kunskapsresultaten i skolan och förbättra likvärdigheten föreslår regeringen satsningar på höjda lärarlöner och stärkt fortbildning för lärare samt på bättre möjligheter till utveckling i de skolor som har störst utmaningar. Reformerna bygger vidare på regeringens tidigare satsningar, exempelvis för fler anställda i lågstadiet.

Artikel: Investeringar i skolan

Investeringar i klimatomställning och energi
Sverige ska vara en ledande kraft i klimatomställningen. Med högt ställda mål ska Sverige vara drivande i de internationella förhandlingarna om ett nytt klimatavtal. Regeringen föreslår därför reformer för att möta klimatutmaningarna, öka andelen förnybar energi och stimulera utvecklingen av innovativ miljöteknik. Det handlar om satsningar på klimatfinansiering i utvecklingsländer, solceller respektive miljöfordon liksom om höjda miljöskatter.
Artikel: Investeringar i klimatomställning och energi

Reformer för ökad välfärd och trygghet
Sverige ska vara ett land präglat av jämställdhet, rättvisa och gemensamt ansvarstagande. Regeringen föreslår därför ett flertal reformer för att svensk hälso- och sjukvård ska vara i världsklass som bland annat tar sikte på att förbättra kvinnors hälsa. Bland reformerna finns även sänkt skatt för pensionärer, en avskaffad bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, ökad trygghet och möjligheter för alla barn samt höjd föräldrapenning på grundnivå.
Artikel: Reformer för ökad välfärd och trygghet

Bättre mottagande och snabbare etablering
Sverige ska ha en långsiktigt hållbar och rättssäker migrationspolitik som värnar asylrätten. När fler människor söker en fristad i Sverige ställs höga krav på samhället att ta vara på och utveckla den resurs invandringen innebär. För de som beviljas uppehållstillstånd är det viktigt med en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Regeringen föreslår därför reformer för snabbare etablering av nyanlända samt höjd ersättning till kommunerna för mottagandet.
Tema: Regeringens etableringspolitik

Sverige i världen
En orolig omvärld kräver förmåga att försvara Sverige och ta del av ansvaret för dem som drabbas av konflikt. Regeringen föreslår därför ökade ambitioner vad gäller biståndet. Det föreslås också ökade insatser mot terrorism. Därtill föreslås som ett resultat av en överenskommelse mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna ökade medel till försvaret.

Finansiering och budgetförstärkningar

Reformerna i denna proposition är fullt finansierade. Regeringen föreslår inkomstökningar på sammanlagt cirka 19 miljarder och om utgiftsminskningar på cirka 3 miljarder för 2016. Dessutom föreslås övriga budgetförstärkningar på 2,5 miljarder kronor.

Några av de inkomstökningar som föreslås:

- avtrappning av jobbskatteavdraget
- begränsad uppräkning av gränsen för statlig inkomstskatt
- sänkt tak och slopade tjänster i RUT-avdraget
- sänkt subventionsgrad i ROT-avdraget
- särskild löneskatt för äldre
- höjd beskattning för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring
- höjda energiskatter

Några av de utgiftsminskningar som föreslås:

- avskaffad samordnings- och tillgänglighetsmiljard (f.d. kömiljarden)
- avskaffande av systemet med etableringslotsar
- ändrad uppräkning av assistansersättning

Artikel: Skatteförslag i budgetpropositionen för 2016

Det totala budgetförslaget för 2016 i siffror

Utgifterna för staten föreslås uppgå till 933,9 miljarder kronor under 2016. Inkomsterna för staten beräknas uppgå till 924,3 miljarder kronor under 2016. Statens ekonomi beräknas därmed få ett underskott om 9,6 miljarder kronor under 2016.
Budgetförslaget för 2016 i siffror

Ökad ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Regeringens förslag under mandatperioden har inneburit att den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män har stärkts.

- Höjningen av barndelen i försörjningsstödet i denna proposition ökar inkomsten mer för kvinnor än män eftersom det är vanligare att kvinnor är ensamstående med barn.
- En höjd grundnivå i föräldrapenningen är också en reform som främst gynnar kvinnor, eftersom kvinnor tar ut fler dagar på grundnivå.
- Det förhöjda grundavdraget för pensionärer innebär en skattesänkning för både kvinnor och män. Kvinnor har i större utsträckning än män låg pension och kvinnor lever i genomsnitt också längre än män. Förslaget kommer därför att gynna kvinnor i större utsträckning än män och bidrar således till minskade ekonomiska skillnader mellan män och kvinnor.
- Av de budgetförstärkande åtgärderna har det avtrappade jobbskatteavdraget och ingen uppräkning av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt en större effekt på inkomsterna för män än för kvinnor. Orsaken är att fler män har inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt och den gräns där avtrappningen av jobbskatteavdraget börjar. Fler män än kvinnor berörs därför av förslagen och de män som berörs får också i genomsnitt en högre skattehöjning.
- De föreslagna begränsningarna av ROT- och RUT-avdragen kommer att minska både kvinnors och mäns disponibla inkomst. Män gör i genomsnitt avdrag för större belopp vilket innebär att effekten blir större för män.

Bilaga: Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män

Nyckeltal prognos september 2015
se Sammanfattning: Budgeten för 2016 på fem minuter

Nästa steg - riksdagsbehandling av budgetförslaget
När regeringen har lämnat sitt budgetförslag till riksdagen ska riksdagen fatta beslut om statens budget. Riksdagen behandlar budgetpropositionen i två olika steg:

- Först beslutar riksdagen om riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt de ekonomiska ramarna för statens budget i form av utgiftsramar och en inkomstberäkning. Beslutet om utgiftsramarna - är sedan styrande för den fortsatta riksdagsbehandlingen på så sätt att utgiftsramarna för respektive utgiftsområde inte får överskridas.

- I det andra steget tar riksdagen ställning till hur utgifterna ska fördelas inom varje enskilt utgiftsområde, det vill säga hur mycket pengar olika verksamheter ska få. Budgetpropositionen är slutbehandlad när riksdagen har tagit ställning till förslagen för samtliga 27 utgiftsområden. Då sammanställer riksdagen statens budget.

Regeringen om klimatavtalet. Från regeringens hemsida 13 jan 2016.

“En lång färd mot ett nytt globalt klimatavtal

Den normalt så vältalige Laurent Fabius snubblar på orden när han ska klubba Parisavtalet. Den gröna klubban slås i bordet och jubel utbryter. En lång resa är till ända och världen har fått ett nytt klimatavtal. Vi är alla berusade av lycka och klappar tills vi får kramp i händer, armar och axlar. Detta är resultatet av åratals slit. En seger för världen och en framgång för multilateralismen.

Min sjätte COP inleds under stort säkerhetspådrag i närvaro av drygt 150 stats- och regeringschefer. Ledarnas budskap är tydligt: klimatförändringarna är en av världens största utmaningar och ett nytt globalt klimatavtal behövs. Sverige är enda land som har såväl stats- som regeringschef på plats och båda sätter avtryck. Att Sverige vill bli en av de första fossilfria välfärdsstaterna gör också intryck. Och det är många aktörer från städer, företag, miljörörelsen och andra organisa tioner som deltar i olika aktiviteter under hela COP. Sju svenska statsråd, två statssekreterare och flera generaldirektörer hjälper till att sprida budskap om vad Sverige kan bidra med. Media rapporterar flitigt.

Sedan ledarna lämnat återgår förhandlarna till sitt skyttegravskrig. Många frågar sig hur vi ska kunna nå hamn. Men bakom kulisserna pågår försök till närmanden och kompromisser. Att lyssna och förstå är viktigt, liksom att tänka kreativt. Själv för jag samtal med olika länder och ländergrupper och får fördjupad förståelse för vad som är viktigt för så vitt skilda länder som Turkiet, Kanada, USA, Kina, Saudiarabien, Bolivia, Sydafrika och Indien. Alla misstänker att Indien vill urholka immaterialrätten och ser rött, medan den indiske statssekreterare som jag samtalar med hävdar att så inte är fallet. Däremot behövs stöd för tillgång till klimatvänlig teknik. Efter visst fotarbete engagerar sig EUs teknikförhandlare konstruktivt och lägger fram förslag som tas in i avtalstexten.

Jag koncentrerar mig på förhandlingarna, men hinner också med att delta i lanseringen av Transformative Carbon Asset Facility, ett initiativ som ska stötta utvecklingsländer att ta fram styrinstrument för att sätta pris på koldioxid. Detta går i linje med andra initiativ som Sverige stöttar, Carbon Pricing Leadership Coalition och vängruppen för utfasning av fossilbränslesubventioner FFFSR. Denna grupp, som Sverige och Nya Zeeland lanserade 2010, har nu samlat 40 länder och många organisationer kring en deklaration om utfasning av subventioner. Det roligaste jag är med om är lanseringen av Malis klimatfond, som Sverige stödjer; här samlas starka kvinnor med färgstarka dräkter och några lite mindre färgstarka män. Alla gillar att jag betonar jämställdhet i mitt anförande och eventet blir så lyckat att vi bestämmer att fortsätta under ytterligare en timme – i en större lokal. Jag intervjuas i malisk radio och när förhoppningen att denna klimatfond ska kunna mobilisera medel från många källor, också privata, och att den ska replikeras i fler länder.

Som alltid för jag många samtal med små ö-nationer. Sedan Sverige medlade fram etablerandet av Warszawamekanismen för Loss and Damage för två år sedan är en av mina hjärtefrågor just frågan hur vi hanterar skador och förluster orsakade av klimatförändringar. Jag vet att USA aktivt försökt hitta en kompromiss redan före mötet, men ändå finns frågan kvar till slutet. När Åsa Romson anländer till Paris erbjuds hon att agera facilitator för anpassning och Loss and Damage, tillsammans med Bolivia. Tidigare uppbyggda kontakter kommer väl till

pass. Åsa blir en uppskattad medlare och vi jobbar bra ihop med bolivianerna. Mycket tid ägnas USA (frustrerade över att de inte lyckas lösa ut frågan tidigare) och Tuvalu, det land som drivit denna fråga hårdast. Tuvalus premiärminister är på plats under hela COP och jag har träffat honom några dagar tidigare tillsammans med statsministern. Det blir många fler samtal under långa förhandlingsdagar och nätter. Som facilitator och sherpa deltar vi i regelbundna möten med franska COP-ordförandeskapet, med utrikesminister Fabius i spetsen. Detta ger inblick i hur ordförandeskapet driver sin strategi. De har medvetet bett starka personer från länder som gör mycket väsen av sig att medla. Den sprudlande, men bångstyriga Claudia från Venezuela beskriver hur hon heroiskt medlat fram en bra preambeltext (förord i avtalet).

Det drar ihop sig. Ska avtalet bli minimalistiskt, en minsta gemensam nämnare, eller starkt och ambitiöst? Sverige och EU driver på för hög ambition. Under mötet får koalitionen för hög ambition fler och fler anhängare, till slut är vi uppe i 100 länder. Marshallöarnas smyckade paviljong, där jag gjort många besök, är hjärtat i denna koalition, genom utrikesminister Tony de Brum. Men det finns länder som är rädda för att övergå till ett nytt system med samma regler för alla – inte minst de som nu för första gången lämnat in klimatlöften. Differentiering är en av de riktigt svåra frågorna. Natten mellan den 10 och 11 december leder Fabius själv förhandlingarna i Indaba-format. Alla driver sina egna frågor och Indien, Kina mfl trycker hårt på CBDR-RC – gemensamt men differentierat ansvar och olika kapacitet. Jag har tidigare under dagen haft möjlighet att höra USAs utrikesminister tala och nu deltar han i förhandlingarna. ”Jag har aldrig tidigare sett ett lika differentierat avtal” konstaterar Kerry och syftet är att ingjuta förtroende. Sedan reser han sig. Claudia kan inte låta bli att kasta eld i brasan. ”Jag tycker inte om de som kommer hit och pratar och sedan går, medan vi andra stannar kvar hela natten”. Tack och lov spinner ingen vidare på denna tråd. Fabius, som sovit mycket lite, förblir stoisk och låter alla tala till punkt. Förhandlingarna pågår hela natten, i större och mindre format. Mellan 3 och 5 avhandlas finansiering och diskussionerna är polariserade. Mötet skulle egentligen ta slut idag, men hur ska franska ordförandeskapet få ihop det?

På morgonkvisten tillkännager Frankrike att det är svårt att få fram ett nytt avtalsutkast före lördag morgon. Konsultationer med olika regionala grupper kommer att pågå hela fredagen och hela natten till lördagen. Delegation efter delegation besöker ordförandeskapet. Snart är vi inne på övertid, men allas hjärtefrågor måste reflekteras, på ett sådant sätt att alla kan acceptera. Ord och formuleringar vänds och vrids. Jag samtalar med olika parter och får ytterligare inblick i vad de vill se reflekteras i avtalet och hur. De flesta är optimistiska, men en och annan är desillusionerad. Meera från Third World Network är arg, så arg har jag aldrig sett henne.

Lördag morgon. Texten ska komma, men tidpunkten skjuts fram från 9 till 11.30 och sedan ytterligare ett par timmar. Innan texten presenteras håller Fabius och president Hollande sina livs tal vid det stormötesformat som döpts till Comité de Paris. Vem kan välja att ställa sig utanför avtalet efter detta? När vi äntligen får se texten sker snabbanalyser. Vi kan konstatera att det ser bra ut, riktigt bra – givet att det ska passa alla. Det är ett starkt avtal med hög ambition: långsiktigt mål med en strävan mot under 1,5 grader, femårig ambitionscykel, bra uppföljningssystem, Loss and Damage i en egen artikel. Finansieringsavsnittet öppnar försiktigt upp för bidrag från fler än traditionella givare. Avtalet är differentierat, men den tydliga uppdelningen mellan i- och u-länder är uppluckrad.

Nervös väntan innan vi ska återsamlas i plenum. Jag samtalar med kolleger i olika grupper. Dr Singh från Malaysia gör tummen upp, liksom arabländerna. Su Wei från Kina ler, skakar hand och svarar jakande på frågan om de det blir ett avtal. Meera är glad igen och försäkrar att även resten av Likemindedgruppen kan acceptera. Ö-staterna ser nöjda ut. USA är bekymrade över att ett ”should” blivit till ”shall” i den engelska versionen. Ecuador är inte översvallande. Afrikagruppen är besviken för att de inte erkänns som särskilt sårbara länder, men lovas särskilda konsultationer kring detta. Nicaraguanerna har lagt pannan i djupa veck och det är de som försenar plenarens öppnande från 17.30 till 19.30. Man är inte överens om friskrivnings-klausulen för ansvarsutkrävande för förluster och skador. Tuvalus premiärminister menar att Nicaragua borde kunna acceptera det som Tuvalu kan leva med. Till slut bestämmer sig Nicaragua att som enda land ställa sig utanför avtalet. Jag är inte förvånad.

Men när alla återvänt till sina platser går allt mycket fort. Avtalet klub-bas och euforin är ett faktum. Sedan överträffar Fabius och Hollande sig själva i vältalighet, än en gång. Detta är en revolution – men en fredlig sådan, konstaterar Hollande. De nationella anförandena är i huvudsak översvallande, med undantag av Nicaragua. Claudia från Venezuela (som sa nej i Köpenhamn) strålar och annonserar att Venezuelas klimatlöften nu ska presenteras. En lång seglats är till ända: från Rio till Kyoto, via Marrakech och Bali, till Köpenhamn (där vi förliste), via Cancún (där kaptenen tog ett nytt, fast grepp) till Durban (där kursen las tydligt fast), via Doha, Warszawa och Lima med slutdestination Paris/Le Bourget, där vi nu äntligen förtöjt skutan.

Anna Lindstedt, klimatambassadör “

Utrikesdeklarationen 2016

Regeringens deklaration presenterades vid 2016 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 24 februari 2016.

Ladda ner: Utrikesdeklarationen 2016 (pdf 162 kB)

Herr/fru talman, ärade ledamöter, representanter för den diplomatiska kåren, kära åhörare,

Sveriges utrikespolitik ska i denna tid av både hopp och förtvivlan vara aktiv, orädd och konstruktiv. Med siktet på bred samverkan och diplomati ska vi bejaka och bygga vidare på de nya historiska fram-stegen i det internationella samarbetet, som klimatavtalet och håll-barhetsmålen Agenda 2030.

Men vi måste också gripa oss an utmaningarna, i en tid då aggression och splittring präglar världen. Kriget i Syrien har pågått i fem år. Över 125 miljoner människor världen över är i akut behov av humanitär hjälp på grund av krig, svält och fattigdom. Om de tillsammans ut-gjorde ett land skulle det bli världens elfte största.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och sam-verkan med andra länder och organisationer. Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och på ökat samarbe-te på bred front: I Norden och Östersjöområdet, tillsammans med

Finland, i FN och i OSSE, med Nato och genom en förstärkt transatlantisk länk. Dialog och förtroendeskapande åtgärder är viktiga instrument för stabilitet och avspänning.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska därför kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

Den försvarspolitiska överenskommelse som slöts förra året är mycket betydelsefull. Den visar det breda politiska stödet för behovet av att stärka vår nationella försvarsförmåga.

Vår tids ödesfråga – klimatet – utgör ett globalt säkerhetshot. Klimatförändringarna driver på krig, konflikter och fattigdom. Sverige kommer med kraft att ta sig an uppgifterna i det globala klimatavtalet, med sikte på målet att hålla den globala temperaturökningen väl under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grad.

Vi anpassar Utrikesdepartementets arbete till en bredare syn på säkerhet. Terrorism, klimat, migration, pandemier och människosmuggling utgör utrikes- och säkerhetspolitiska utmaningar. Särskilt migrationsfrågorna kommer att kräva mycket arbete på såväl lång som kort sikt. Inom UD stärks arbetet med europeisk säkerhet liksom arbetet med FN och globala frågor. Vi förstärker även vår utlandsorganisation. Vi öppnar ett generalkonsulat i New York och ambassader på tre kontinenter. Regeringen arbetar med en nationell säkerhetsstrategi.

Situationen i världen manar till en feministisk utrikespolitik. Den syftar till att stärka kvinnors rättigheter, representation och tillgång till resurser. Sverige har under 2015 bidragit till att EU har tillsatt en högnivårådgivare för jämställdhet, och till bildandet av ett kvinnligt medlarnätverk. Vi fortsätter arbetet enligt vår handlingsplan för att involvera kvinnor i fredsprocesser. Genom att göra kvinnor delaktiga i fredssamtalen i Syrien kan vi bidra till ett mer hållbart samhälle.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena. I år utarbetas en ny global strategi för EU:s utrikespolitiska agerande. Sverige var initiativtagare till strategin och engagerar sig starkt i arbetet. En viktig del handlar om att utveckla EU:s externa krishanteringsförmåga.

Regeringen fortsätter stödet för fred, demokrati och ekonomisk utveckling i Europas grannskap. Den europeiska säkerhetsordningen måste värnas.

Rysslands olagliga annektering av Krim och militära närvaro i östra Ukraina utgör flagranta brott mot folkrätten. Detta är den största utmaningen mot den europeiska säkerhetsordningen sedan kalla krigets slut. Sanktionerna mot Ryssland måste vara kvar till dess att Minskavtalet uppfyllts. Ukraina ska åter kunna kontrollera sina internationellt erkända gränser. Det är viktigt att bidra till ett starkt, demokratiskt och stabilt Ukraina. Sverige stödjer bilateralt och genom EU den ukrainska regeringens reformarbete.

Ett välfungerande samarbete inom Europeiska unionen är en förutsättning för fred och välstånd. Vi behöver ett starkare EU som fortsatt kan stå upp för grundläggande gemensamma värden och principer, inte minst i det europeiska grannskapet. Inre splittring måste motverkas. Det är centralt att Storbritannien stannar i unionen. Överenskommelsen mellan EU:s stats- och regeringschefer ger förutsättningar för detta. Regeringen arbetar för ett socialt Europa där tillväxt, hög levnadsstandard och goda arbetsvillkor förstärker varandra.

EU behöver en ny migrationsordning baserad på solidariskt ansvar och internationella åtaganden, där asylrätten värnas. Det är möjligt om alla

28 medlemsländer tar sitt ansvar och samarbetet förbättras. Med 60 miljoner människor på flykt kan vi inte ha en situation där vissa länder köper filtar medan andra investerar i taggtråd. Vår EU-politik och utrikespolitik spelar en viktig roll när det handlar om att lösa dessa svåra frågor.

Sverige kommer att fortsatt stå upp för fred och frihet i Europa, som vi gjorde efter terroristdåden i Paris i höstas. Vi var bland de första att svara på Frankrikes begäran, och det svenska stödet är bland de större. Sveriges bidrag har välkomnats av Frankrike.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

Regeringen välkomnar FN:s ansträngningar att nå en uppgörelse i Cypernfrågan. En lösning skulle stärka FN:s auktoritet och EU:s förmåga att hantera utmaningarna i närområdet. Sverige har tagit ett unikt initiativ till samverkan mellan Cyperns religiösa ledare. De spelar en viktig roll i försoningsprocessen.

Sverige är en drivande kraft för EU:s östliga partnerskap. En stark grannskaps- och utvidgningspolitik förblir ett av EU:s mest strategiska verktyg för att främja fred och välstånd. Genom att hålla dörren för EU-medlemskap öppen främjas viktiga reformprocesser till exempel på västra Balkan och i Turkiet.

Våldsutvecklingen och situationen för mänskliga rättigheter i Turkiet är oroande. Stridigheterna mellan den turkiska regeringen och PKK har intensifierats. Civila, inte minst kurder, drabbas hårt av våld och utegångsförbud. Det upptrappade våldet förhindrar inte bara fred och utveckling i Turkiet utan i hela regionen. Sverige för en dialog med både regering och opposition i landet. Det är angeläget att Turkiet och EU kan visa på konkreta framsteg i genomförandet av den gemensamma handlingsplanen om migration.

Det ofattbara mänskliga lidandet i Syrien är en katastrof och ett allvarligt hot mot hela regionens säkerhet. Halva den syriska befolkningen är på flykt i eller utanför landet. Assadregimens liksom Rysslands bombningar av oppositionen är oacceptabla och hotar den sköra fredsprocessen. De måste upphöra. Alla parter måste nu acceptera det avtal om eldupphör som har slutits. Genom den nya svenska strategin för Syrienkrisen som omfattar 1,7 miljarder kronor arbetar vi för att människor i Syrien och dess grannländer ska kunna försörja sig och få utbildning. Vi ökar även vårt humanitära stöd till landet.

Vi ingår i kärngruppen i koalitionen mot Daesh och bidrar med en svensk väpnad styrka för utbildning av försvarsstyrkor i Irak, främst kurdiska peshmergastyrkor. Inom EU arbetar Sverige för en långsiktig stabiliseringsinsats i Irak. Vi stöttar landets återuppbyggnad, bland annat genom att ge stöd till de områden som har befriats från Daesh.

Rädslan och desperationen breder ut sig i Mellanöstern. Vi måste ge ungdomar både i Israel och Palestina hopp om framtiden. Sveriges erkännande av Palestina syftar till att skapa momentum för tvåstatslösningen. Förnyade internationella ansträngningar krävs. Sverige välkomnar det franska initiativet till en internationell fredskonferens. Målet är att både Israel och Palestina ska kunna leva i fred och säkerhet, inom ömsesidigt överenskomna gränser.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

I Nordafrika ger regeringen ökat stöd till FN-processen om Västsahara. Målet är att finna en rättvis, ömsesidigt accepterad lösning på konflikten som tillgodoser västsahariernas rätt till självbestämmande.

Sverige kommer att fortsätta stödja och uppmärksamma de demokratiska krafterna i regionen. Vi öppnar en ambassad i Tunisien i juni månad.

Sveriges band till länderna i Afrika är historiskt starka. De stärks nu ytterligare och vi samarbetar kring ekonomi, utbildning och kultur. Samarbetet mellan svenskt näringsliv och de växande ekonomierna på kontinenten ökar.

Afrikanska unionen tar allt större ansvar för fred och säkerhet. Sverige stödjer denna utveckling både politiskt och finansiellt. Tyngdpunkten i det svenska engagemanget för säkerhet och utveckling ligger på Afrikas horn, i Liberia, i Mali och i Stora sjöregionen. Det svenska styrkebidraget till FN-insatsen i Mali är uppskattat.

Den fortsatt starka och dynamiska ekonomiska utvecklingen i Asien erbjuder stora möjligheter. Regeringen fördjupar samarbetet med Indien, världens största demokrati. Vi öppnar en ambassad i Filippinerna. Kontakterna mellan Kina och Sverige blir allt fler. Kinas roll internationellt växer. Med detta följer också ansvar. Regeringen fortsätter den uppriktiga dialogen med Kina om mänskliga rättigheter.

Sveriges behåller sitt civila och militära engagemang i Afghanistan. Regeringen stärker också samarbetet med Afghanistan i migrationsrelaterade frågor.

USA är en viktig partner till Sverige och vi utvecklar och fördjupar vårt redan breda samarbete med landet.

Vi erbjuder ett omfattande stöd till utvecklingsländer för anpassning till ett mer extremt klimat och hållbar teknik. Vi stärker relationerna med de karibiska nationerna, som i likhet med andra små ö-stater är särskilt utsatta för klimatförändringar. Regeringen kommer under året att anta en regional biståndsstrategi för Asien, inklusive Stillahavsländerna, med särskilt fokus på klimat.

Utöver det strategiska partnerskapet med Brasilien fördjupas relationerna med en rad länder i Latinamerika såsom Chile, Colombia och Peru. I Peru öppnas nu en ambassad. En handlingsplan för vårt arbete med Latinamerika är under utarbetande.

Herr/fru talman, ärade ledamöter

Sveriges mångåriga erfarenheter av fred, jämställdhet och internationell solidaritet har skapat en nyfikenhet kring vårt land och det vi står för. Den svenska modellen väcker intresse världen över.

En stark Sverigebild, där kultur och värderingar hålls fram är viktig för våra långsiktiga relationer med andra länder. Främjandet av export, import och investeringar i Sverige, i nära samarbete med företagen, utgör en integrerad del av utrikespolitiken liksom ett ansvar för hela regeringen.

Regeringens exportstrategi bidrar till att stärka svenska företags möjligheter på den internationella marknaden och att öka antalet exporterande företag. Detta bidrar till fler svenska arbetstillfällen. Av Sveriges utrikeshandel går två tredjedelar till andra länder i EU. Därför är en väl fungerande inre marknad i EU av största vikt.

Sveriges ekonomiska utbyte med omvärlden och långa frihandelstradition har bidragit till vår välfärd. Frihandel mellan länder lägger långsiktigt grunden för fred och demokrati. Därför motsätter vi oss protektionistiska tendenser i EU och övriga G20-länder, särskilt åtgärder som drabbar utvecklingsländer.

Sverige arbetar för att nå ett politiskt avslut i år på förhandlingarna om frihandelsavtalet TTIP mellan EU och USA. Ett avtal får stor betydelse för tillväxt och jobb samt stärker den transatlantiska länken. Avtalet ska slutas med respekt för människor och miljö.

Sverige ska bli ett föregångsland för fri och rättvis handel. Hållbart företagande är en del av detta.

I en svår tid har vi som ett av få länder i världen lyckats behålla ett generöst och högkvalitativt bistånd. Enprocentsmålet uppnås och ligger fast. Under året återkommer regeringen till riksdagen med ett nytt policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet.

Vårt utvecklingssamarbete är ett uttryck för Sveriges övertygelse om att vi måste dela på världens välstånd. Inför det humanitära världstoppmötet i Istanbul i maj arbetar vi för ett starkare humanitärt system, med särskilt fokus på kvinnors rättigheter och inflytande. Jag ingår i Ban Ki- Moons panel för humanitär finansiering, som har lagt fram nyskapande förslag om hur världens humanitära behov ska kunna tillgodoses.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

I en tid av globala hot krävs globalt samarbete. Världens ledare enades förra året om Agenda 2030 om globala utvecklingsmål och ett nytt klimatavtal. FN navigerar i en mycket svår terräng men framsteg görs. FN är världens viktigaste plattform för internationell fred och säkerhet.

Sverige är en aktiv FN-medlem och en kritisk vän. Vårt engagemang gör skillnad och är efterfrågat.

Sverige driver på för en starkare koppling mellan utveckling och fred, ett ökat fokus på förebyggande av konflikt och en stärkt roll för kvinnor i fredsprocesser. Regeringen satsar också långsiktigt på medling.

Det är på denna grund som Sverige nu kandiderar till säkerhetsrådet. Vi tillför kunskap, inte minst om närområdet. Säkerhetsrådet måste ta ett än större ansvar för fred och säkerhet. Vi vill slå vakt om folkrätten och begränsa vetoanvändningen. Rådet behöver reformeras och bättre återspegla världen av idag.

Vi ser med oro hur världens befintliga kärnvapenarsenaler behålls och hur nya vapen utvecklas. Nordkoreas kärnsprängning tidigare i år understryker nödvändigheten av arbetet för internationell nedrustning och icke-spridning.

Det kärntekniska avtalet med Iran visar å andra sidan att det är möjligt att nå framsteg på ickespridningsområdet.

Sverige arbetar i FN, inom internationella provstoppsavtalsorganisationen och andra multilaterala samarbeten som det humanitära initiativet. Regeringen har bland annat varit delaktig i arbetet inför Nuclear Security Summit i Washington i vår om ett förstärkt arbete mot nukleär terrorism.

Regeringen tillsätter en särskild ambassadör för arbetet med internationell nedrustning.

Herr/fru talman, ärade ledamöter,

Respekt för folkrätten är grundläggande. FN-stadgan befäster principen om territoriell integritet. Folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra grova övergrepp och kränkningar måste förebyggas och bestraffas.

Journalisterna har blivit måltavlor i världens väpnade konflikter. Förra året dödades över hundra journalister och alltför många sitter fängslade. Vi stödjer fängslade journalister och människorättsaktivister. och arbetar för fri media och starka civilsamhällen detta år då den svenska tryckfrihetsförordningen fyller 250 år.

Arbetsvillkor är idag en europeisk och global fråga. Global Deal är statsministerns internationella initiativ i samarbete med bl.a. ILO och OECD för förbättrad dialog mellan arbetsgivare och arbetstagare i syfte att skapa bättre jobb, mer jämlikhet och ökad produktivitet.

Att värna varje människas rätt till skydd mot diskriminering är vårt gemensamma ansvar. Det inkluderar antirasism och insatser mot till exempel antisemitism, islamofobi, afrofobi och antiziganism. Sverige är en global röst för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och för varje människas rätt oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är grundläggande och därför överlämnar regeringen en skrivelse till riksdagen om detta och tillsätter en särskild ambassadör för mänskliga rättigheter.

Stöd till svenskar som befinner sig i nöd- och krissituationer utomlands är alltid prioriterad verksamhet i utrikesförvaltningen. Vi arbetar med konsulära ärenden dygnet runt, årets alla dagar.

Herr/fru talman, ärade ledamöter och åhörare,

FN-stadgan slår fast att det är "vi – de förenade nationernas folk" – som ska rädda kommande släktled undan krigets gissel. Det betyder att ansvaret är vårt. Vi som är Sveriges regering. Diplomaten på läktaren.

Riksdagsledamoten som förbereder sitt anförande. Ni som lyssnar vid radion. Det är också "vi – de förenade nationernas folk" – som ska betyga vår tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna.

Tiden är knapp.

Men de globala framsteg som sker parallellt med krigets gissel påminner om den kraft som skapas av gemensamma ansträngningar.

Regeringen kommer fortsatt att axla sitt ansvar i upprätthållandet av internationell fred och säkerhet – i politiskt samförstånd och med folklig förankring.

Publicerad 24 februari 2016 · Uppdaterad 24 februari 2016

Den här sidan är uppmärkt med följande kategorier:

- Bistånd och utveckling
- Demokrati och mänskliga rättigheter
- Handel och investeringsfrämjande
- Internationellt
- Margot Wallström
- Tal
- Utrikes- och säkerhetspolitik
- Utrikesdepartementet

Från regeringen.se 15 april 2016

Sveriges regering

Regeringen styr Sverige och är motorn i arbetet med att förändra våra lagar och påverkar på så vis utvecklingen i vårt samhälle. Sveriges regering består av en statsminister och 23 ministrar.

Relaterad navigering
Regeringskansliet
Regeringens politik
Sveriges regering - faktablad

Utrikesdepartementet
Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna ansvarar för Sveriges utrikes-, biståndS- och handelspolitik.
Margot Wallström Utrikesminister
Isabella Lövin Biståndsminister

Utrikesdepartementet

UD ansvarar för Sveriges förbindelser med andra länder och internationella organisationer och för bistånds- och internationell handelspolitik. UD utgör tillsammans med cirka 100 utlandsmyndigheter utrikesförvaltningen.

Områden
Bistånd och utveckling
Demokrati och mänskliga rättigheter
Folkrätt
Handel och främjande
Utrikes- och säkerhetspolitik

Relaterad navigering
Utrikes-departementets delar i statens budget
Rättsdokument
Utredningar och kommittéer
Myndigheter med flera
Remisser
Organisation
Kontakt
UD:s reseinformation

Ansvariga statsråd
Margot Wallström Utrikesminister
Isabella Lövin Biståndsminister

Genvägar
Utrikesdeklarationen
Legaliseringar på Juridiska expeditionen
Sveriges diplomatiska förbindelser
UD: presstjänst
UD:s internationella presscenter
Sweden Abroad
Swedish Foreign Policy News
Utrikesdepartementet på Twitter

Utrikesdepartementet @Utrikesdep · 15 april 2016
Marika Fahlén och Pierre Schori är två av våra sändebud för säkerhetsrådskandidaturen: https://t.co/zk6lI7JJL4 https://t.co/3iMHey7YZS
Visa
Utrikesdepartementet @Utrikesdep · **15 april 2016**
RT @ekjlofgren: "I'm the Prime Minister of Sweden." "... Norway is also a very nice country, yes." https://t.co/dOlSj26R7m Visa

Aktuellt från Utrikesdepartementet

Viktigt arbete för vår röst i FN

15 april 2016 Kampanjarbetet pågår som bäst och de svenska sändebuden för säkerhetsrådskandidaturen får ligga i. Deras arbete är en viktig kugge i maskineriet som ska ge Sverige chansen att påverka arbetet i FN:s säkerhetsråd. Arbetet handlar också om att skapa fördjupade kontakter där dialog om viktiga och för Sverige prioriterade frågor utgör en grundbult. Marika Fahlén och Pierre Schori är två av sändebuden.
Artikel på webbplatsen: Viktigt arbete för vår röst i FN

Sverige bland världens största biståndsgivare som andel av BNI

13 april 2016 Ny statistik från OECD DAC för 2015 visar att Sverige är ett av de länder i världen som har högst bistånd som andel av bruttonationalinkomsten, BNI. Detta gäller oavsett om kostnader för asylmottagande räknas med eller inte.
Pressmeddelande: Sverige bland världens största biståndsgivare som andel av BNI

Sverige, FN och säkerhetsrådskanditaturen

Sveriges engagemang i FN utgör en hörnsten i svensk utrikespolitik. Samarbete på multilateral nivå är avgörande för att hitta lösningar till de komplexa utmaningar som världen står inför idag. Sverige har en lång tradition av FN-engagemang inom bland annat främjande av fred och säkerhet, nedrustning, rättsstatsutveckling, internationell rätt och mänskliga rättigheter.
Sverige och FN

En feministisk utrikespolitik

Jämställdhet mellan kvinnor och män utgör en grundläggande

målsättning för svensk utrikespolitik. Uppfyllandet av kvinnors och flickors grundläggande mänskliga rättigheter utgör såväl en skyldighet inom ramen för internationella åtaganden som en förutsättning för att nå Sveriges bredare utrikespolitiska mål om fred, säkerhet och hållbar utveckling.
En feministisk utrikespolitik

Globala målen och Agenda 2030

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.
Globala målen och Agenda 2030

UD:s reseinformation

Här hittar du råd och information som du har nytta av inför och under din utlandsresa: Vad du bör tänka på, problem som kan uppstå och vilken hjälp du kan få av Utrikesdepartementet i olika situationer. Här finns också Utrikesdepartementets avrådan från resor, information om visering och länkar till våra ambassader och konsulat.
UD:s reseinformation
Information om spridningen av zikaviruset i Sydamerika

Myndigheter

A/O Dom Shvetsii
04 augusti 2015 från Utrikesdepartementet

Business Sweden
01 juni 2015 från Utrikesdepartementet

Exportkreditnämnden (EKN)
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Folke Bernadotteakademin
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Inspektionen för strategiska produkter, ISP
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Kommerskollegium
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Nordiska Afrikainstitutet
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Svenska institutet, SI
08 januari 2015 från Utrikesdepartementet

Margot Wallström Utrikesminister

Utrikesdepartementet
”Sverige har en stark röst i världen. Det har vi tack vare vårt långsiktiga och globala engagemang. Vår höga trovärdighet i internationella sammanhang bygger på en genomtänkt utrikespolitik i frågor som gemensam säkerhet, mänskliga rättigheter, demokrati, bistånd och utveckling. Det ska vi dra nytta av och utveckla vidare.”

Margot Wallströms områden
Demokrati och mänskliga rättigheter
Folkrätt
Utrikes- och säkerhetspolitik

Från regeringen.se 15 april 2016

Isabella Lövin Biståndsminister

Utrikesdepartementet

"Som biståndsminister ska jag modernisera Sveriges utvecklingssamarbete för att kunna möta de utmaningar världen står inför. Sverige har en viktig roll internationellt för att driva på för en hållbar utveckling som kommer alla människor till del. Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen och den sista som kan stoppa klimatförändringarna."

Isabella Lövins områden

Bistånd och utveckling

Relaterad navigering

Cv
Statssekreterare
Presskontakter
Pressbilder
E-post till registrator
Kontakt

Isabella Lövins kalender

15 april 2016 Deltar vid Internationella valutafondens och Världsbankens vårmöten, Washington Deltagare: Isabella Lövin Utrikesdepartementet

16 april 2016 Deltar vid Internationella valutafondens och Världsbankens vårmöten, Washington Deltagare:Isabella Lövin Utrikesdepartementet

Alla kalenderhändelser för Isabella Lövin

Aktuellt från Isabella Lövin

06 april 2016 Biståndsminister Isabella Lövin träffade UNHCR:s chef Filippo Grandi för att diskutera den internationella flyktingkrisen. Sverige är UNHCR:s största givare av ickeöronmärkt kärnstöd och en nära partner. - Under mötet diskuterade vi bland annat hur vi ska hantera de utdragna flyktingkriser som blir allt vanligare, och hur vi ska få fler länder att ta ett större ansvar. Vi diskuterade också behovet av att fler länder ger icke-öronmärkta pengar som möjliggör för UNHCR att agera snabbt och flexibelt när kriser uppstår, sade Isabella Lövin.

Debattartikel: Världen är i kris – nu måste fler börja betala

Högnivåmöte i Stockholm antar Stockholmsdeklarationen mot krig och konflikter.

Den 5 april var biståndsminister Isabella Lövin värd för ett möte där ett 40-tal länder och organisationer enades om Stockholmsdeklarationen – en deklaration om hur arbetet för att förebygga konflikter och skapa förutsättningar för en varaktig fred ska stärkas.

Artikel på webbplatsen: Biståndsminister Isabella Lövin kallade till högnivåmöte för fred i Stockholm

Biståndsminister Isabella Lövin deltog den 22 mars i ett nordiskt seminarium i Helsingfors med anledning av Världsvattendagen.

Världsvattendagen uppmärksammas över hela världen och är ett tillfälle att belysa vikten av vatten och sanitet för global utveckling och hälsa.

Artikel på webbplatsen: Biståndsminister Isabella Lövin i Helsingfors på Världsvattendagen

Hållbar utvecklingspolitik
Politiska beslut i Sverige eller i EU och FN får ofta konsekvenser för fattiga människor i utvecklingsländer. Därför är kärnan i politiken för global utveckling att de politiska beslut som fattas i Sverige också ska ta hänsyn till effekter på fattiga länder och människor.
Hållbar utvecklingspolitik

Globala målen och Agenda 2030
De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.
Globala målen och Agenda 2030

Internationella dialogen om freds- och statsbyggande
Sedan början av 2015 är biståndsminister Isabella Lövin samordförande i den Internationella dialogen om freds- och statsbyggande (International Dialogue on Peacebuilding and Statebuilding, IDPS).
Internationella dialogen

Bistånd och utveckling

Sverige har en lång tradition av ett generöst och ambitiöst bistånd. Utvecklingssamarbetet handlar om att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Det svenska utvecklingsbiståndet kanaliseras ofta genom internationella organisationer som FN och EU. Med humanitärt bistånd avses Sveriges insatser för att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet för nödlidande människor som drabbas av naturkatastrofer, väpnade konflikter eller andra katastrofliknande förhållanden.

Relaterad navigering
Bistånd och utveckling i statens budget
Mål för bistånd och utveckling
Rättsdokument
Myndigheter med flera
Kontakt

Ansvariga för bistånd och utveckling
Ansvarigt statsråd
Isabella Lövin Biståndsminister
Ansvarigt departement
Utrikes-departementet
Genvägar
Openaid.se

Aktuellt om bistånd och utveckling

Sverige bland världens största biståndsgivare som andel av BNI
13 april 2016 Ny statistik från OECD DAC för 2015 visar att Sverige är ett av de länder i världen som har högst bistånd som andel av bruttonationalinkomsten, BNI. Detta gäller oavsett om kostnader för asylmottagande räknas med eller inte.
Pressmeddelande: Sverige bland världens största biståndsgivare som andel av BNI

Högnivåmöte i Stockholm antar Stockholmsdeklarationen mot krig och konflikter
Den 5 april var biståndsminister Isabella Lövin värd för ett möte där ett 40-tal länder och organisationer enades om Stockholmsdeklarationen – en deklaration om hur arbetet för att förebygga konflikter och skapa förutsättningar för en varaktig fred ska stärkas.
Artikel på webbplatsen: Biståndsminister Isabella Lövin kallade till högnivåmöte för fred i Stockholm

Globala målen och Agenda 2030
De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.
Globala målen och Agenda 2030

Hållbar utvecklingspolitik
Politiska beslut i Sverige eller i EU och FN får ofta konsekvenser för fattiga människor i utvecklingsländer. Därför är kärnan i politiken för global utveckling att de politiska beslut som fattas i Sverige också ska ta hänsyn till effekter på fattiga länder och människor.
Hållbar utvecklingspolitik

Sverige och FN
Sveriges engagemang i FN utgör en hörnsten i svensk utrikespolitik. Samarbete på multilateral nivå är avgörande för att hitta lösningar till de komplexa utmaningar som världen står inför idag. Sverige har en lång tradition av FN-engagemang inom bland annat främjande av fred och säkerhet, nedrustning, rättsstatsutveckling, internationell rätt och mänskliga rättigheter.
Sverige och FN

Sverige och FN

Förenta nationerna utgör en central arena för Sveriges arbete med de globala utmaningarna. Genom FN bidrar Sverige till att förebygga konflikter, stödja fredsansträngningar, främja återuppbyggnaden av konfliktdrabbade stater, samt verka för nedrustning och ickespridning. FN utgör också en viktig kanal för Sveriges humanitära arbete och för våra ansträngningar för att bekämpa fattigdom, främja en hållbar utveckling och bekämpa klimatförändringarna. Stärkandet av folkrätten och främjandet av de mänskliga rättigheterna och jämställdhetsfrågorna är andra prioriterade områden för Sverige i FN.

Ansvariga statsråd
Margot Wallström
Isabella Lövin
Ansvariga departement
Utrikesdepartementet

Sverige kandiderar till FN:s säkerhetsråd
17 februari 2016. Sverige kandiderar för en icke-permanent plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017-2018. Kandidaturen är ett uttryck för regeringens politik för globalt ansvar och vilja att bidra till lösningar för de stora världsfrågorna i det kanske viktigaste forumet för fred och säkerhet.
Artikel på webbplatsen: Margot Wallström om kandidaturen till FN:s säkerhetsråd
Artikel: Därför vill Sverige in i FN:s säkerhetsråd
Artikel: Viktigt arbete för vår röst i FN
Lyssna på intervjun med kabinettssekreterare Annika Söder i Studio 1, Sveriges Radio, från den 24/2 2016

Genvägar
Sveriges ständiga representation vid Förenta Nationerna i New York
Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève
Frågor och svar om Sveriges FN-kandidatur
Frågor och svar om FN-ambassadörers besök i Sverige

Sverige behövs i FN:s säkerhetsråd
Sveriges kandidatur för en plats i säkerhetsrådet handlar om vår röst i det multilaterala samarbete som är en av vår utrikespolitiks grundpelare och om att delta i diskussionen om de konflikter som har effekter på vårt eget samhälle. Skriver Margot Wallström på SVD Brännpunkt
Debattartikel: Sverige behövs i FN:s säkerhetsråd

FN har en självklar plats i svensk utrikespolitik
Debattartikel i Metro av utrikesminister Margot Wallström och biståndsminister Isabella Lövin 26 oktober. FN firar 70 år. När vi högtidlighåller det internationella samarbetet gör vi det i en osäker tid, med ett stort behov av multilaterala lösningar. Därför är arbetet genom FN en självklar del av Sveriges utrikespolitik.
Debattartikel: FN har en självklar plats i svensk utrikespolitik

Sveriges prioriteringar i FN
Sverige har ett brett engagemang i FN och verkar aktivt för att stärka dess kapacitet på olika områden, exempelvis inom konfliktförebyggande, fredsfrämjande och fredsbyggande, samt inom främjande av jämställdhet och kvinnors rättigheter.
Sveriges prioriteringar i FN

Om Sverige och FN
FN bildades 1945 och Sverige blev medlem i organisationen året därpå. Sedan dess har ett aktivt engagemang i FN varit en självklar del i svensk utrikespolitik. Sverige är en av de största bidragsgivarna till FN och ett av de få länder som uppfyller FN:s biståndsmål om 0,7 procent av BNI.
Om Sverige och FN

Sverige och FN:s budget, styrning och förvaltning
Sverige är en av de större bidragsgivarna till FN-systemet. Vår andel av budgeten uppgår till cirka en procent och utöver detta ger Sverige varje år omfattande frivilliga bidrag till FN:s fackorgan, utvecklingssamarbete och humanitära insatser.
Sverige och FN:s budget, styrning och förvaltning

Om Sverige och FN

FN bildades 1945 och Sverige blev medlem i organisationen året därpå. Sedan dess har ett aktivt engagemang i FN varit en självklar del i svensk utrikespolitik. Sverige är en av de största bidragsgivarna till FN och ett av de få länder som uppfyller FN:s biståndsmål om 0,7 procent av BNI.

Sveriges engagemang i FN innebär bland annat att Sverige bidrar med personal till FN:s fredsfrämjande insatser. En annan målsättning är att stärka FN:s institutionella kapacitet. För att FN och dess medlemsstater ska kunna möta de utmaningar som världssamfundet ställs inför på ett effektivt sätt, är det viktigt att kontinuerligt utveckla organisationens strukturer, strategier och metoder. Sverige bidrar därför aktivt till de reformdiskussioner och processer som pågår inom FN-systemet. Reformerna syftar bland annat till att stärka FN:s fredsstödjande och

fredsbyggande verksamhet, samt till att skapa ett FN som är bättre anpassat till en ny, universell utvecklingsagenda för de kommande årtiondena.

Utöver personalbidrag och institutionellt stöd till FN strävar Sverige även efter att främja internationella normer och konventioner. Sverige har funnits bland initiativtagarna till exempelvis stärkandet av kvinnors och barns rättigheter, tortyrkonventionen, dödsstraffets avskaffande och avskaffandet av apartheid. Även områden som mänskliga rättigheter, nedrustning, miljö, narkotikabekämpning och antiterrorism är viktiga prioriteringar inom svensk FN-politik.

Sveriges engagemang inom FN:s olika verksamhetsområden är också grunden för den svenska kandidaturen till en plats i FN:s säkerhetsråd för perioden 2017-2018. Ett särskilt arbete för främja kandidaturen, som också har nordiskt stöd, pågår för att stärka möjligheterna till inval vid omröstningen i generalförsamlingen i juni 2016. Sverige har vid tre tillfällen varit medlem i FN:s säkerhetsråd: 1957-58, 1975-76 och 1997-98.

Gemensamma ansträngningar

De utmaningar som världen står inför idag är komplexa och sträcker sig ofta över nationella gränser. Multilateralt samarbete är nödvändigt för att hitta hållbara lösningar till dessa utmaningar. Samtidigt som FN har stor betydelse för samordning och legitimitet inom internationellt samarbete, är organisationen beroende av medlemsländernas kontinuerliga engagemang för att kunna agera flexibelt och effektivt. Sverige bidrar därför aktivt till att utveckla FN:s kapacitet och instrument för upprätthållandet av internationell fred och säkerhet.

Förutom ett starkt FN krävs gemensamma ansträngningar med regionala och subregionala organisationer för att konflikter och andra säkerhetsutmaningar ska kunna förebyggas och lösas genom fredliga medel. Samarbetet är även nödvändigt för att oförutsedda globala händelser, så som utbrottet av ebola i Västafrika i 2014, ska kunna bemötas från olika håll på ett effektivt och samordnat sätt.

En av FN:s viktigaste samarbetspartners är Europeiska unionen (EU). Både FN och EU har en värdegrund som bygger på främjandet av rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Inom ramen för det gemensamma arbetet för fred och säkerhet har FN och EU gjort stora framsteg de senaste åren. I Demokratiska republiken Kongo och Liberia har EU svarat snabbt och effektivt på FN:s behov av civil och militär kapacitet. På Balkan har EU tagit över ledningen för flera FN-ledda operationer. I Centralafrikanska republiken har EU bidragit till att omvandla Afrikanska unionens (AU) insats till en FN-insats, och i Mali stöds FN:s fredsbevarande insats av EU:s egen insats. Ett nytt avtal mellan FN och EU kommer att fastställa ett antal tematiska och strategiska områden inom fred och säkerhet där ett intensifierat samarbete kan skapa effektivare resultat.

FN strävar också efter att stärka sitt samarbete med Afrikanska unionen (AU), vars mål är att bidra till fred, säkerhet och stabilitet i Afrika. AU har ingen egen militär och är därför beroende av medlemmarnas och internationella samfundets stöd vid insatser. Sverige är engagerat i att stärka AU och dess samarbete med FN, dels genom att stödja kapacitetshöjande insatser, dels genom att delta i internationella och regionala fredsfrämjande insatser.

Även andra regionala och subregionala organisationer får stöd av Sverige, antingen direkt eller genom FN. På så sätt bidrar Sverige till

att organisationerna kan bli bättre på att främja fred, säkerhet och utveckling i det egna närområdet.

Svenskar i FN

Ett antal svenskar har tjänat FN i olika funktioner.

Dag Hammarskjöld (1905-1961) var FN:s andre generalsekreterare under perioden 1953-1961. Jan Eliasson är sedan 2012 FN:s vice generalsekreterare.

Folke Bernadotte (1895-1948) var FN:s förste medlare. Efter honom har flera andra svenskar haft medlaruppdrag, däribland Gunnar Jarring, Olof Rydbeck, Olof Palme och Jan Eliasson. Därutöver har ett stort antal andra svenskar tjänstgjort på olika nivåer inom FN-systemets olika delar.

Publicerad 19 maj 2015 · Uppdaterad 26 maj 2015

Myndigheter med flera

Till varje departements ansvarsområde hör ett antal statliga myndigheter som ska tillämpa de lagar och utföra den verksamhet som riksdag och regering har beslutat om. Regeringskansliet förvaltar också ett antal företag, hel- eller delägda av staten. Cirka 163 000 personer är anställda i dessa företag. Det finns även ett antal stiftelser som har bildats av staten.

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida 08 januari 2015 från Utrikesdepartementet
Swedesurvey Aktiebolag (Swedesurvey) 23 januari 2015 från Näringsdepartementet
Swedfund International AB (Swedfund) 23 januari 2015 från Näringsdepartementet

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida

Sida är central förvaltningsmyndighet för Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete med utvecklingsländer och för stödet till länder i Central- och Östeuropa för att främja säkerhet, demokrati och en hållbar utveckling.
Sidas webbplats

Om oss

- Vårt uppdrag
  - Sidas verksamhetsidé
- Organisation
  - Styrelsen
  - Generaldirektörens stab
  - Internrevision
  - Avdelningen för partnerskap och innovation
  - Avdelningen för internationella organisationer och tematiskt stöd
  - Avdelningen för Asien, Mellanöstern och humanitärt bistånd
  - Avdelningen för Afrika
  - Avdelningen för Europa och Latinamerika
  - Avdelningen för ekonomi och administration
  - Avdelningen för juridik och upphandling
  - Kommunikationsavdelningen
  - HR-avdelningen
  - Avdelningen för verksamhetsutveckling
  - Rådet för forskningssamarbete
- Så styrs vi
  - Förordning med instruktion
  - Regleringsbrev och återrapportering
  - Policy och strategier
  - Våra åtgärdsplaner
- Budget
- Lediga jobb
- Sida 50 årsjubileum 2015
- Om webbplatsen
  - Sajtkarta

Aktuellt och press

- Nyheter
  - 2016
  - 2015
  - 2014
  - 2013
  - 2012
  - 2011
- På gång
  - Tidigare evenemang
- Development Talks
- Pressrum
  - Pressmeddelanden
  - Pressinbjudningar
  - Pressbilder
  - Sidas bildbank
- Debattartiklar

2016
2015
2014
Arkiv 2013
Arkiv 2012
Sida i medierna
2015
2016
2014
2013
2012
Prenumerera

Publikationer och bilder
Publikationer
2016
2015
2014
2013
2012
2011
2010
2009
2008
2007
2006
2005
2004
2003
2002
2001
Äldre publikationer
1997
1996
1995
1994
1993
1992
1991
1990
1989
1988
1987
1986
1985
1984
1983
1982
1977
1976
1975
1974
1972
1971
Sidas bildbank
Sidas videoportal

Kontakt
Kontakt
Karta till Sida Stockholm
Karta till Sida Visby
Karta till Sida Härnösand

Utlandsmyndigheterna
Vanliga frågor
Anmäl misstankar om korruption och oegentligheter

Så arbetar vi
Biståndets resultat
Människan i centrum
Biståndsbarometer
Väl investerad tid
Resultatexempel
Arbetssätt och metoder
Så går en insats till
Samordning och samarbetspartners
Öppenhet och transparens
Vårt arbete mot korruption
Utvecklingsfinansiering
Stöd till forskning
Aktörssamverkan
Informations- och kommunikationsteknologi
Vårt arbete med utvärderingar
Våra verksamhetsområden
Humanitärt bistånd
Demokrati, mänskliga rättigheter och yttrandefrihet
Jämställdhet
Miljö och klimat
Hälsa
Marknadsutveckling
Lantbruk och livsmedelsäkerhet
Utbildning
Hållbar samhällsbyggnad
Konfliktlösning, fred och säkerhet
Det här är svenskt bistånd
Två sorters bistånd
Sveriges biståndsländer
Biståndsbudgeten
Frågor och svar om budgetstöd
Svensk biståndshistoria
Om fattigdom
De svenska biståndsaktörerna
Civilsamhället
Internationellt samarbete
Politik för global utveckling (PGU)
Parisdeklarationen
Busandeklarationen
Globala mål för hållbar utveckling
Svenskt bistånd via FN
Svenskt bistånd via EU
Svenskt bistånd via Världsbanken
Svensk opinion om bistånd

Här arbetar vi
Afrika
Regionalt samarbete i Afrika
Burkina Faso
Demokratiska Republiken Kongo
Etiopien
Kenya
Liberia
Mali
Mellanöstern och Nordafrika
Moçambique
Rwanda

- Somalia
- Sudan
- Sydsudan
- Tanzania
- Uganda
- Zambia
- Zimbabwe

Asien
- Regionalt samarbete i Asien
- Afghanistan
- Bangladesh
- Irak
- Kambodja
- Mellanöstern och Nordafrika
- Myanmar (Burma)
- Palestina
- Syrien

Europa
- Regionalt samarbete i Europa
- Albanien
- Bosnien-Hercegovina
- Georgien
- Kosovo
- Moldavien
- Ryssland
- Serbien
- Turkiet
- Ukraina
- Vitryssland

Latinamerika
- Regionalt samarbete i Latinamerika
- Bolivia
- Colombia
- Guatemala

Globala utvecklingsinsatser
- Resultatexempel
- Stöd till think tanks

Utfasade samarbetsländer
- Botswana
- Burundi
- Centralasien
- Indien
- Indonesien
- Kina
- Laos
- Makedonien
- Namibia
- Nicaragua
- Sierra Leone
- Sri Lanka
- Sydafrika
- Vietnam
- Östtimor

Engagera dig
- Att arbeta med bistånd
- Lediga jobb på Sida
  - Anställda berättar
  - Tillsatta befattningar
  - Personalstrategi
  - Förmåner och villkor
- Praktik och sommarjobb på Sida

- Internationella tjänster
  - Bilaterala Biträdande Experter (BBE)
  - Junior Professional Officer (JPO)
  - Special Assistant to the Resident Coordinator (SARC)
  - Junior Professionals in Delegation (JPD)
  - Experter till internationella organisationer
  - Valobservation
- Sidas stipendier och praktikprogram
- Boka en föreläsning genom Sida Alumni
- Lokalt engagemang genom Globala Kommunen
- Skolmaterial
  - Värderingsövningar
  - Den livsfarliga historien – kunskap för fred, försoning och framtid
- Tips på annat engagemang
  - Volontärarbete och praktikantprogram
  - Utbildningar
  - Kulturutbyten
  - Föreningar
  - Stipendier
  - Organisationer och företag som Sida samarbetar med
- Vanliga frågor om engagemang

För samarbetsparter

- Aktörsgrupper
  - Civila samhället / organisationer
  - Forskarsamhället och universitet
  - Näringslivet
  - Offentlig sektor
- Resurser för alla aktörsgrupper
  - Kurser och utbildning
  - Metod och verktyg
  - Challenge Funds
  - Utlysningar
  - Upphandlingar
  - Utvärderingar
  - Grafiska riktlinjer

Sidas uppdrag

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Sida, är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att minska fattigdomen i världen. Genom vårt arbete och tillsammans med andra bidrar vi till att genomföra Sveriges politik för global utveckling.

Läs mer om oss

Kontakt

Valhallavägen 199 105 25 Stockholm
Växel: 08-698 50 00 Fax: 08-20 88 64 E-post: sida@sida.se

Kontakta oss

Snabblänkar

- Pressrum
- Lediga jobb
- Publikationer
- Kurser
- Om webbplatsen och cookies
- Anmäl korruption
- Openaid.se

Från regeringens hemsida 11 april 2016

Mänskliga rättigheter.

Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter

Innehåll

De mänskliga rättigheterna

DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNAS HISTORIA
VILKA RÄTTIGHETER FINNS DET?
DEMOKRATI OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
RÄTTSSTATEN OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
PÅ LÄTT SVENSKA: VAD ÄR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER?
OM MINA MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER KRÄNKS

Mänskliga rättigheter i Sverige

SVERIGE
KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER SOM SVERIGE HAR ANSLUTIT SIG TILL
INTERNATIONELL GRANSKNING AV SVERIGE
ENSKILDA KLAGOMÅL MOT SVERIGE

Mänskliga rättigheter i världen

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
UD:S RAPPORTER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Vem gör vad?

SVERIGE
EUROPEISKA UNIONEN
EUROPARÅDET
ORGANISATIONEN FÖR SÄKERHET OCH SAMARBETE I EUROPA
FÖRENTA NATIONERNA
INTERNATIONELLA DOMSTOLAR OCH TRIBUNALER
ORGANISATIONER INOM DET CIVILA SAMHÄLLET

Frågor & svar

ALLMÄNNA FRÅGOR OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
FRÅGOR OM OLIKA RÄTTIGHETER
FRÅGOR OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVERIGE
LÄS MER/ÖVRIGT

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter.

Är gjord med världsdelarna i bokstavsordning:
(Sverige är ej med)

Afrika (söder om Sahara)
Asien och Oceanien
Europa och Centralasien
Mellanöstern och Nordafrika
Nordamerika, Latinamerika och Karibien

Några kommentarer

De mänskliga rättigheterna

De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter.

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan staten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

Folkrätt eller internationell rätt

De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten. Rättigheterna finns nedskrivna i olika typer av internationella överenskommelser. Dessa har olika beteckningar beroende på vilken form av skyldigheter de innehåller. Konventioner och protokoll blir juridiskt bindande genom att staterna förklarar sig bundna av dem, medan förklaringar och deklarationer utgör politiska förpliktelser.

Samarbete under efterkrigstiden

Det internationella samarbetet kring de mänskliga rättigheterna har framför allt utvecklats efter andra världskriget med förintelsen och massmordet på judar, romer m.fl. Flera stater hade redan före 1945 egna lagar om medborgarnas rättigheter gentemot staten men det fanns få internationella regler på området.

Efter andra världskriget fanns det en växande uppfattning bland de länder som bildade Förenta Nationerna (FN) att världssamfundet måste ta ett gemensamt ansvar för den enskildes mänskliga rättigheter. Främjandet av de mänskliga rättigheterna utgör därför ett av FN:s mål, vilket slås fast i FN stadgan. Inom FN:s ram har det under åren utarbetats en rad dokument som behandlar mänskliga rättigheter. Samtidigt har regionala system för att stärka mänskliga rättigheter vuxit fram i olika delar av världen.

Grundläggande friheter och rättigheter

FN:s allmänna förklaring och de två FN-konventionerna från 1966 (konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter) innehåller tillsammans med de regionala konventionerna en lång rad rättigheter som innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven.

Statens skyldighet och individens rättigheter

Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler. Varje land har ett ansvar för att åtaganden vad gäller de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker dock inte med lagar som klargör statens skyldigheter eller förbjuder vissa handlingar. Det krävs också ett fungerande rättssystem (poliser, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som förverkligar lagarna. Därutöver behövs kompletterande åtgärder bl.a. information och kunskap för att göra människor medvetna om sina rättigheter.

En internationell angelägenhet

Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse. Men de mänskliga rättigheterna är en internationell angelägenhet och det är därför fullt legitimt för andra stater att framföra åsikter om och försöka påverka situationen i olika länder där rättigheterna kränks. Enligt huvudregeln är det stater som internationellt kan ställas till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Förhandlingsarbetet, undertecknande och ratifikation

En konvention fastställs genom förhandlingar i t.ex. FN eller Europarådet där representanter för olika länder företräder sina regeringar och framför synpunkter och krav. När enighet uppnåtts kan länder underteckna konventionen. Undertecknandet ses som en viljeförklaring samt en signal att landet ifråga förbereder ratifikation av en viss konvention. Nästa steg är ratifikation (godkännande) då ett land förklarar sig bundet av en konventions regler. När ett visst antal länder ratificerar träder konventionen i kraft. Ratifikationen görs i de flesta stater av landets lagstiftande församling (i Sverige Riksdagen). Aktuella ratifikationslistor visar vilka konventioner som olika länder ratificerat eller anslutit sig till.

Konventioner som Sverige har anslutit sig till

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

En samling med de svenska översättningarna av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och de sex centrala FN-konventionerna och deras fakultativa protokoll på området finns att ladda ner eller beställa **här**

De mänskliga rättigheternas historia

Visas på illustration: UD

Klicka på
DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNAS HISTORIA

VILKA RÄTTIGHETER FINNS DET?

Rätten att inte bli diskriminerad
Rätten till liv - dödsstraffet
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Yttrandefrihet
Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
Barnets rättigheter
Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
Rätten till hälsa
Rätten till arbete
Rätten till utbildning
Tanke- och religionsfrihet
Förenings- och församlingsfrihet
Privat- och familjelivet
Urfolkens rättigheter
Rättigheter för nationella minoriteter
Förbud mot slaveri och slavhandel
Förbud mot tortyr
Flyktingars rättigheter
Migranters rättigheter

Rätten att inte bli diskriminerad

Alla människor är lika i värde och rättigheter. Skyddet mot diskriminering är en av hörnstenarna i arbetet för de mänskliga rättigheterna. Enligt den svenska diskrimineringslagen får ingen människa diskrimineras eller hindras från att utnyttja sina rättigheter på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Regeringens arbete
Målet för regeringens insatser mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering. Området omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Andra frågor som är kopplade till detta område är åtgärder mot rasism, homofobi och andra liknande former av intolerans. Åtgärder som syftar till att förebygga och motverka diskriminering är grundläggande i en demokrati. Regeringen arbetar aktivt för principen om alla människors lika värde såväl i Sverige som i olika internationella sammanhang. Åtgärder genomförs bland annat inom ramen för jämställdhetspolitiken, integrationspolitiken och funktionshinderspolitiken.

Diskrimineringsombudsmannen
Diskrimineringsombudsmannens (DO) främsta uppgift är att övervaka att diskrimineringslagen följs. Läs mer om DO:
Diskrimineringsombudsmannen.

Barnombudsmannen
Barnombudsmannen har till uppgift att bevaka frågor som angår barn och ungdomars rättigheter och intressen. Läs mer om BO:
Barnombudsmannen.

Läs om diskrimineringslagen
Arbetet inom EU
Arbetet mot diskriminering är centralt inom EU. Den svenska diskrimineringslagstiftningen grundar sig i flera EU direktiv på området däribland:

Direktivet mot etnisk diskriminering (direktiv 2000/43/EG)
Arbetslivsdirektivet (direktiv 2000/78/EG)
Direktivet om likabehandling av kvinnor och män när det gällertillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster (direktiv 2004/113/EG)
Läs mer om EU:s arbete mot diskriminering på EU kommissionens webbplats

Internationella konventioner
Det finns flera FN konventioner på området som Sverige anslutit sig till, däribland:
Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,
Konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering,
Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,
Läs mer om de konventioner Sverige har anslutit sig till

Utöver dessa konventioner finns det bestämmelser om icke-diskriminering i stort sett i samtliga av FN:s centrala konventioner om mänskliga rättigheter.

Europakonventionen
Europakonventionen innehåller i artikel 14 ett diskrimineringsförbud. Ett tilläggsprotokoll 12 till konventionen, som innehåller ett generellt diskrimineringsförbud, har nyligen antagits. Även i EU-rätten, till exempel artikel 13 i Lissabonfördraget och artikel 21 i Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan), finns bestämmelser varigenom diskriminering förbjuds.

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
EU-stadgan blev bindande för EU:s medlemsstater efter att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. EU-stadgan återger i princip rättigheterna i Europakonventionen och grundar sig även på bland annat Europarådets sociala stadga, konstitutionella traditioner i EU:s medlemsstater och rättspraxis från EU-domstolen. Under kapitel III, om jämlikhet, stadgas principen om icke-diskriminering (artikel 21). EU-stadgan riktar sig till EU:s institutioner och organ samt till medlemsstaterna när de tillämpar EU-rätten.

Rätten till liv - dödsstraffet

Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. Det finns däremot ännu inget generellt förbud mot dödsstraffet i folkrätten. Enligt svensk uppfattning är dödsstraffet ett djupt omänskligt straff som bör avskaffas.

Artikel 3 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna slår fast att "envar har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet." Enligt artikel 6 av konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter ska rätten till liv garanteras genom lag. Europakonventionens artikel 2 innehåller liknande bestämmelser om rätten till liv.

Dödsstraffet
Det finns ännu inget generellt förbud mot dödsstraffet i folkrätten. Det finns dock ett antal begränsningar för dess tillämpning och en tydlig uppmaning att sträva mot dödsstraffets totala avskaffande. FN:s generalförsamlings tredje utskott har antagit resolutioner som uppmanar alla länder som fortfarande implementerar dödsstraffet att införa ett moratorium för avrättningar med sikte att helt avskaffa dödsstraffet. **FN:s råd för de mänskliga rättigheterna** har också antagit resolutioner om dödsstraffet.

Ett omänskligt straff
Sverige har sedan många år aktivt verkat på det internationella planet för att dödsstraffet helt ska avskaffas. Enligt svensk uppfattning är dödsstraffet ett omänskligt, grymt och oåterkalleligt straff som inte har någon plats i en modern rättsordning och dess avskaffande utgör en prioriterad uppgift för regeringen i arbetet med att främja och öka

respekten för de mänskliga rättigheterna. Från svensk sida arbetar vi aktivt med att förmå stater som fortfarande har dödsstraffet i sin lagstiftning att ändra inställning. Detta arbete bedrivs både inom olika multilaterala fora, främst i FN men också i Europarådet och inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) samt i bilaterala kontakter. Mycket av arbetet samordnas numera inom EU i enlighet med EU:s riktlinjer för dödsstraffet.

Riktlinjer för EU:s politik gentemot tredje land ifråga om dödsstraffet

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Regeringens mål: Bättre sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter för människor i utvecklingsländer.

Rätten att bestämma över sin egen sexualitet och reproduktion är grundläggande för alla människor och för arbete för mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter omfattar varje människas lika möjligheter, rättigheter och förutsättningar att utan tvång, våld eller diskriminering kunna bestämma över sin egen kropp och ha ett säkert och tillfredställande sexualliv. Brist på kunskap, diskriminering och förtryck begränsar människors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Ojämlika maktförhållanden mellan könen gör det svårt för kvinnor och flickor att bestämma över sin egen kropp och förhandla sig till säkrare sex. Inskränkningar i rättigheterna ökar också markant ofta i konflikt-, postkonflikt-, och krissituationer.

Ett vanligt hälsoproblem
Sexuell och reproduktiv ohälsa är ett av de vanligaste hälsoproblemen för kvinnor i åldern 15 till 44 år i låg- och medelinkomstländer . En graviditet, osäker abort, förlossning eller skadliga sedvänjor, så som kvinnlig könsstympning, kan medföra livsfara. Trots stora insatser de senaste 20 åren är mödradödligheten i världen fortfarande mycket hög, i synnerhet i Afrika söder om Sahara och i Sydasien.

SRHR är en svår och kontroversiell fråga i internationella sammanhang. Regeringen prioriterar SRHR som en grundläggande del av

jämställdhet och stärkandet av kvinnors egenmakt (empowerment). SRHR är också avgörande i arbetet mot hiv/aids och SRHR är en viktig aspekt på en rad områden och berör t.ex. MR-försvarare, hälsa, ungdomar, tvångsäktenskap och hållbar utveckling.

För att bidra till målet arbetar regeringen bland annat med att:
– agera för SRHR säkras i förhandlingar i EU, FN och andra internationella och multilaterala sammanhang.

– verka för främjandet av SRHR i arbetet med att uppfylla FN:s millenniemål. Flera av målen har viktiga kopplingar till SRHR, t ex mål 3 om jämställdhet, mål 4 om att minska barnadödligheten, mål 5 om att förbättra mödrahälsa, samt mål 6 om att minska spridningen av hiv och aids, malaria och tbc.

– genomföra särskilda satsningar i konflikt- och postkonflikt-länder för att bekämpa sexuellt våld och stödja hälsovård, inklusive psykosocial vård samt stärka rättssäkerheten och tillgång till rättsväsendet för drabbade kvinnor, flickor och pojkar.

– höja ambitionsnivån, när det gäller såväl effektivitet som resurser, till insatser för att förbättra kunskap och service om sexualitet för kvinnors och flickors fysiska integritet och uppmuntra mäns och pojkars roll och ansvar för jämställdhet och för sexuell och reproduktiv hälsa för alla.

– ge stöd till SRHR i form av utbildning, information och rådgivning för ungdomar, tillgång till preventivmedel, sexuell och reproduktiv hälsovård (inklusive rådgivning och medicinsk vård), samt genom arbete inom ramen för breda ansatser där information och förebyggande insatser är av särskild vikt. Detta inkluderar exempelvis tillgång till säkra, lagliga aborter samt att stärka stödet till forskning och metodutveckling om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. En viktig fråga är att förebygga tonårsgraviditeter och att stärka unga mödrars möjligheter och tillgång till utbildning.

– höja kunskapen och kompetensen i Utrikesförvaltningen och regeringskansliet vad gäller att hantera och kunna diskutera SRHR i olika sammanhang. Bland annat har ett material tagits fram med fakta och referenser till stöd för SRHR i dialoger och internationella förhandlingar, *Dialog för förändring*, 2010. Materialet finns på svenska, engelska, franska och spanska.

Läs Från befolkningsfrågor till SRHR på regeringens hemsida
Läs mer om FN:s befolkningsfonds arbete för SRHR
Läs mer om Sveriges politik för global utveckling (PGU)
Läs mer om regeringens policy för jämställdhet och kvinnors rättigheter och roll inom Sveriges internationella utvecklingssamarbete
Ta del av referensmaterialet *Dialog för förändring*

Yttrandefrihet

Rätten att fritt hysa en åsikt och att uttrycka den i tal, skrift eller bild slås fast i den allmänna förklaringens artikel 19 liksom i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, artikel 19. Yttrandefriheten har fått nya möjligheter i och med utbredningen av internet i världen. På bara en millidels sekund kan information och åsikter spridas till hundratusentals mottagare runt om i världen.

Allmänt om yttrandefriheten
Yttrandefriheten tillhör tillsammans med bl.a. åsiktsfriheten de mest grundläggande fri-och rättigheterna i ett demokratiskt samhälle. Möjligheten att uttrycka sin åsikt och bilda opinion i olika frågor har länge ansetts vara en viktig förutsättning för att de politiska processerna ska fungera på ett demokratiskt sätt. Åsiktsfriheten är obegränsad, medan rätten att fritt uttrycka sin mening kan begränsas och måste utövas under särskilt ansvar, exempelvis av hänsyn till andras fri- och rättigheter. Det fria ordet kan orsaka skada, till exempel genom att upplevas som kränkande, hetsa till diskriminering eller våldshandlingar, eller genom att röja uppgifter som får negativa konsekvenser antingen för enskilda eller för samhället som helhet. Yttrandefriheten har med andra ord vissa gränser.

Varför yttrandefrihet?
En grundläggande tanke bakom yttrandefriheten är att var och en skall kunna ta del av en mångfald av åsikter gällande alla de frågor som vi fattar gemensamma beslut om. Yttrandefriheten brukar beskrivas som viktig för demokratin för att den möjliggör att information kan spridas fritt, och därmed får medborgare och beslutsfattare bättre möjligheter att komma fram till välgrundade beslut. Yttrandefriheten kan också sägas fylla en mer kritisk funktion genom att välinformerade medborgare samt fria massmedier ges goda möjligheter att granska och uttala sin mening om hur den offentliga makten utövas.

Vidare kan yttrandefriheten bidra till att bekämpa korruption. Man kan också motivera yttrandefriheten utifrån ett demokratiskt jämlikhetsperspektiv. Ett politiskt styre där besluten fattas enligt majoritetsprincipen blir ett legitimt styre först om alla medborgare har haft möjlighet ge uttryck för sin uppfattning i en viss fråga. Vidare är yttrandefriheten en individuell rättighet som ger den enskilde individen rätt att uttrycka sina åsikter och att kommunicera med andra.

Yttrandefriheten i regeringsformen
Sverige har liksom de flesta andra demokratiska stater en skriven författning. I många länder kallas en sådan författning för konstitution, i vårt land grundlag. I Sverige har vi närmare bestämt fyra olika grundlagar, och det är i regeringsformen (RF) som de grundläggande principerna för det svenska styrelseskicket slås fast. I de flesta demokratier är yttrandefriheten garanterad i grundlag, så också i Sverige. Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, dvs. frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor (2 kap. 1 § RF). I regeringsformens portalparagraf finns vidare det nära sambandet mellan det demokratiska styrelseskicket och yttrandefriheten tydligt formulerat: ”All offentlig makt utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och allmän och lika rösträtt” (1 kap. 1 § RF).

Inskränkningar av yttrandefriheten?
Inskränkningar av den generella yttrandefriheten kan göras i vanlig lag (grundlagsform krävs inte). Möjligheten att stifta sådana lagar är dock begränsad. En begränsning av bl.a. yttrandefriheten får endast

göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den. Begränsningen får inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. En begränsning får inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan åskådning (2 kap. 21 § andra stycket RF). Begränsningar förekommer i lag t.ex. i form av regler om tystnadsplikt och i straffrättsliga bestämmelser om förtal och hets mot folkgrupp.

Tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen Av Sveriges fyra grundlagar är det två som mer konkret reglerar yttrandefriheten i medierna: tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). TF reglerar friheten att yttra sig skrifter som t.ex. böcker och tidningar och YGL reglerar yttrandefriheten i medier som t.ex. radio, TV och film samt, i viss utsträckning, på internet. Tryckfriheten har i Sverige anor ända från 1766, men den nu gällande tryckfrihetsförordningen tillkom 1949. YGL tillkom 1991 och är utformad med TF som förebild.

Grundläggande principer

En grundläggande princip är att grundlagsskyddat material får framställas och spridas utan att myndigheter eller andra organ i förväg får ställa upp hinder för tillverkning och distribution. Det finns alltså ett förbud mot censur. Ansvar för vad som tryckts kan bara utkrävas i efterhand och endast mot den som av lagstiftningen pekas ut som ansvarig.

Meddelarfriheten innebär bl.a. att var och en har rätt att straffritt lämna eller anskaffa uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande. som lämnar ett meddelande för publicering har rätt att vara anonym och kan inte straffas för sin medverkan. Endast de brott som anges i en särskild brottskatalog kan föranleda straffansvar och det utkrävs i en särskild rättegångsordning med Justitiekanslern som åklagare och med juryprövning.

De tryck- och yttrandefrihetsbrott som finns kan delas in i fyra kategorier:

- brott av beredskapsliknande karaktär (rikets säkerhet), t.ex. landsförräderi,
- brott med hemliga uppgifter, t.ex. spioneri,
- brott mot allmänna intressen, t.ex. uppvigling och hets mot folkgrupp och
- brott mot enskilda, t.ex. förtal.

Internationella regler för yttrandefriheten

De allra flesta demokratiska länders regler för yttrandefriheten är influerade av internationella konventioner om mänskliga rättigheter, konventioner som blir bindande för de stater som ansluter sig. Yttrandefriheten garanteras också i andra centrala dokument om de mänskliga rättigheterna, bland annat FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948, där det slås fast i artikel 19 att var och en har rätt att fritt hysa en åsikt och att uttrycka den i tal, skrift eller bild. En motsvarande rätt slås fast i artikel 19 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilken tillkom 1966. År 2011 antog kommittén för mänskliga rättigheter en allmän kommentar (nr 34) gällande artikeln.

I den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) är reglerna om yttrandefrihet lite annorlunda utformade. I artikel 10 sägs att var och en har yttrandefrihet och att åsiktsfriheten samt att friheten att sprida och motta uppgifter och tankar är en del av yttrandefriheten. Europakonventionen gäller sedan 1995 som svenska lag.

Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

Diskriminering av människor på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck står i strid med den grundläggande principen om alla människors lika värde och rättigheter.

Sverige har en pådrivande roll
Sverige verkar aktivt för att alla länder ska avkriminalisera sexuella kontakter mellan samtyckande vuxna personer av samma kön och att skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet införs. Bland annat lyfter Sverige fram situationen för hbt-personer i dialog med andra länder och inom ramen för den universella granskningen i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Sverige och EU agerar också genom uppvaktningar och offentliga uttalanden mot lagförslag som medför diskriminering av hbt-personer eller förföljelse av personer som försvarar de mänskliga rättigheterna med koppling till dessa frågor.

Hbt-frågor i Sverige
Arbetet med att säkerställa hbt-personers rättigheter i Sverige har skett, och sker, genom en rad olika insatser inom olika delar av samhället. Trots detta drabbas fortfarande hbt-personer av diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Detta är oacceptabelt och regeringen har därför intensifierat och stärkt arbetet för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

Faktablad: Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck

En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
2014 presenterade regeringen för första gången en samlad strategi med långsiktiga insatser för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Strategin ger en översiktlig bild av situationen för hbt-personer i Sverige i dag och över de insatser som vidtagits för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Genom strategin ges arbetet en mer samlad och långsiktig form med ett antal centrala fokusområden och identifierade strategiska myndigheter. De fokusområden som strategin omfattar är:

Våld, diskriminering och andra kränkningar
Unga hbt-personer
Hälsa, vård och sociala tjänster
Privat- och familjeliv
Kulturområdet
Civila samhället
I strategin aviseras också uppdrag till myndigheter samt förstärkta insatser i syfte att höja medvetenheten och kunskapen avseende frågor som berör hbt-personers levnadssituation.

Läs hbt-strategin

Diskrimineringslagen
Den 1 januari 2009 trädde en ny diskrimineringslag i kraft i Sverige där de tidigare sju diskrimineringslagarna slogs samman till en lag. Till de redan befintliga diskrimineringsgrunderna, där sexuell läggning var en, lades också två nya - ålder och könsöverskridande identitet

eller uttryck.

Samtidigt slogs de tidigare fyra ombudsmannamyndigheterna, inklusive Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO), samman till en myndighet – Diskrimineringsombudsmannen, som ska svara för tillsynen över att den nya lagen följs.

Genom den nya lagen infördes skydd mot diskriminering på samhällsområden där förbud mot diskriminering tidigare inte funnits i lag, nämligen offentlig anställning, värnplikt och civilplikt, all utbildningsverksamhet, allmän sammankomst och offentlig tillställning.

Läs mer om diskrimineringslagen

Frågor rörande ändrad könstillhörighet
Lagen om fastställande av könstillhörighet i vissa fall trädde i kraft den 1 juli 1972 och har med några undantag varit oförändrad sedan dess. Lagen har justerats och den som vill ändra juridisk könstillhörighet behöver från och med den 1 januari 2013 inte längre vara svensk medborgare och ogift, det räcker att vara folkbokförd i Sverige. Utländska domar och beslut om ändrad könstillhörighet ska under vissa förutsättningar vara giltiga i Sverige. Den 1 juli 2013 upphävdes även kravet på steriliserings för ändrad könstillhörighet.

Regeringen satsade 23 miljoner kronor under 2012-2014 för att öka kunskapen och samordningen inom den del av vården som rör utredningar, vård och behandling av personer med transsexualism.

I april 2014 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att utreda konsekvenserna av den nuvarande åldersgränsen för juridisk ändring av könstillhörigheten, och ta ställning till en eventuell ändring av åldersgränsen.

Faktablad: Nya regler om ändrad könstillhörighet

Familjerättsfrågor
Sedan 2003 har registrerade partners kunnat prövas som adoptivföräldrar på samma sätt som gifta par av olika kön och när äktenskapsbalkens bestämmelser könsneutraliserades 2009 fick även gifta samkönade par möjlighet att prövas som adoptivföräldrar. För kvinnor i samkönade förhållanden gäller sedan 2005 att assisterad befruktning med donerade spermier får utföras när en kvinna är gift, registrerad partner eller sambo med en annan kvinna. Makan, partnern eller sambon ska tillsammans med den befruktade kvinnan anses vara förälder till det barn som föds, förutsatt att hon har samtyckt till behandlingen och att det är sannolikt att barnet har avlats genom denna.

Regeringen beslutade i juni 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga olika sätt att utöka möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att kunna bli föräldrar. I uppdraget ingår bl.a. att lämna förslag som ger ensamstående möjlighet till assisterad befruktning i motsvarande utsträckning som för gifta par och sambor samt att ta ställning till om surrogatmoderskap ska tillåtas i Sverige, med utgångspunkten att detta i sådant fall ska vara altruistiskt. I uppdraget ingår också att ta ställning till om äggdonation inom ett äktenskap eller samboskap ska tillåtas samt att ta ställning till om föräldraskapet för den kvinna i ett samkönat äktenskap eller samboskap som inte har fött barnet ska kunna fastställas även i de fall assisterad befruktning har skett utomlands eller i egen regi. Den del av uppdraget som avser ensamståendes möjlighet till assisterad befruktning redovisades den 14 maj 2014 med slutsatsen att ensamstående bör ha samma möjlighet till assisterad befruktning som par. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 15 december 2015.

Faktablad: Könsneutrala äktenskap och vigsel

Hbt-frågor inom FN
FN:s konventioner om mänskliga rättigheter är grunden för nationellt och internationellt skydd för homo-, bisexuella eller transpersoners (hbt-personer) åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Sexuell läggning anges inte uttryckligen som diskrimineringsgrund i artikel 26 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter har emellertid fastslagit att artikel 26 även omfattar homo- och bisexuella (t.ex. i fallet Toonen v. Australia). FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter framhöll under 2009 (i sin General Comment no. 20) att såväl sexuell läggning som könsidentitet omfattas av diskrimineringsskyddet i artikel 2 (2) i FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Sverige och övriga EU-stater strävar efter att dessa tolkningar successivt ska bli mer allmänt accepterade av alla världens stater, liksom att frågan om sexuell läggning och könsidentitet diskuteras i olika internationella sammanhang.

Det var en historisk framgång när FN:s råd för mänskliga rättigheter den 17 juni 2011 antog en resolution som betonar alla människors lika värde och rättigheter oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Resolutionen uttrycker även djup oro för det våld och den diskriminering som drabbar människor på grund av deras sexuella läggning eller könsidentitet och begärde samtidigt en studie från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. Studien publicerades den 15 december 2011 och visar att hbt-personer runt om i världen utsätts för grova hatbrott som dödsmisshandel och tortyr. I många länder är homosexualitet kriminaliserat och människor fängslas och diskrimineras i arbetslivet och inom utbildningssystemet. Högkommissarien för mänskliga rättigheter säger i rapporten att ”våldet som drabbar hbt-personer ofta är betydligt grövre och mer ondskefullt jämfört med andra typer av hatbrott” och att ”[d]et finns ett mönster av övergrepp av hbt-personers rättigheter som kräver en reaktion”. Rapporten diskuterades vid en paneldiskussion i MR-rådet i Geneve den 7 mars 2012.

Sverige har flera gånger även lagt fram en resolution om utomrättsliga avrättningar i FN. I resolutionen tas såväl sexuell läggning som könsidentitet upp.

Läs FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheters studie

Läs FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheters skrift "Born free and equal"

Europakonventionen
I artikel 14 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen), som föreskriver ett förbud mot diskriminering som är begränsat till de i konventionen och tilläggsprotokollen garanterade fri- och rättigheterna, anges inte uttryckligen sexuell läggning eller könsidentitet som diskrimineringsgrund. Av praxis från Europadomstolen framgår emellertid att artikeln – i kombination med andra artiklar i konventionen – har ansetts vara tillämplig då en person diskrimineras på grund av sin sexuella läggning eftersom diskrimineringsgrunderna inte är uttömmande. Europakonventionen gäller som lag i Sverige.

Hbt-frågor inom EU
Europeiska unionens råd har enligt artikel 13 i EG-fördraget möjlighet att vidta åtgärder för att bekämpa diskriminering bland annat på grund av sexuell läggning. Den 27 november 2000 antogs rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet, vilket bland annat innefattar ett förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Skyddet mot diskriminering på grund av kön (inklusive personer som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet), ras eller etniskt ursprung, är dock än så länge mer

långtgående än motsvarande skydd för t.ex. sexuell läggning.

Europeiska kommissionen föreslog 2009 ett nytt direktiv, som omfattar förbud mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Förbudet ska gälla på flera samhällsområden, t.ex. social trygghet, hälso- och sjukvård och utbildning. Sverige arbetar aktivt för att antidiskrimineringsdirektivet är så brett som möjligt och att det säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering oavsett diskrimineringsgrund.

Av artikel 21 i
Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna
framgår att diskriminering på grund av bland annat sexuell läggning är förbjuden.

Sverige har tillsammans med ett antal andra medlemsstater framfört oro över situationen för hbt-personer i Europa och även skrivit ett gemensamt uttalande riktat till EU-kommissionen där behovet av en sammanhållen strategi gällande hbt-personers rättigheter påtalas.

I maj 2014 arrangerade Sverige och Malta tillsammans IDAHO Forum. Över 200 delegater från cirka 20 länder deltog. Deltagarna bestod av regeringsrepresentanter tillsammans med representanter för vissa myndigheter och universitet samt flertalet representanter från civila samhället. 17 länder undertecknande forumets slutdokument, ”IDAHO Declaration of Intent” där signatärerna förklarar sin avsikt att ytterligare förbättra situationen för hbt-personers rättigheter nationellt och internationellt.

Läs mer om IDAHO Forum på konferensens webbplats
Även Europaparlamentet har engagerat sig i hbt-frågor. I januari 2014 röstade EU-parlamentet igenom den så kallade Lunacekrapporten om hbt-personer rättigheter.

Läs rapporten på Europaparlamentets webbplats

Hbt-frågor inom Europarådet
Inom ramen för samarbetet i Europarådet har Sverige haft en pådrivande roll i arbetet för att ta fram och för att anta en rekommendation om skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet. Rekommendationen antogs av ministerkommittén den 31 mars 2010. Det är första gången någonsin som ett internationellt dokument uttryckligen fastställer rättigheter för hbt-personer. Rekommendationen innebär i korthet att hbt-personers rättigheter görs mer synliga och tydliga. Genom rekommendationen kan enskilda enklare peka på de rättigheter som gäller inom exempelvis privat- och familjeliv, utbildning, arbete, hälsa och organisationsfrihet. Under 2013 har flertalet medlemsländer, däribland Sverige, återrapporterat status för genomförandet av rekommendationen.

Sverige har även som ett av åtta länder inom Europarådet drivit och delfinansierat ett projekt som syftar till att konkret förbättra situationen för hbt-personer i några av Europarådets stater.

Läs ministerkommitténs rekommendation

Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter
Den 23 juni 2011 lanserade Europarådets dåvarande kommissionär för mänskliga rättigheter, Thomas Hammarberg, en rapport om situationen för hbt-personer i Europa ”Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe”. Förutom en lägesbeskrivning innehåller den också rekommendationer till stater om åtgärder för att förbättra situationen för hbt-personer. Den nuvarande kommissionären, Nils Muzinieks, fortsätter detta arbete genom att ofta ta tydlig och stark ställning mot diskriminering av hbt-personer.

Läs Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheters rapport

Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Arbetet för att främja jämställdhet och motverka diskriminering på grund av kön pågår på många sätt både i Sverige och internationellt.

I andra kapitlet i Regeringsformen, Sveriges grundlag, förbjuds lagstiftning som missgynnar någon på grund av kön om inte lagstiftningen utgör ett led i strävandena att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.
Läs mer om rätten att inte bli diskriminerad på grund av kön

Av artikel 8 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt framgår att unionen i all sin verksamhet ska syfta till att undanröja bristande jämställdhet mellan kvinnor och män och främja jämställdhet mellan dem. Av artikel 19 framgår att lämpliga åtgärder ska vidtas för att bekämpa diskriminering på grund av bl.a. kön.

FN:s konvention mot diskriminering av kvinnor
FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (kvinnodiskrimineringskonventionen) från 1979 ger ett ramverk för att säkerställa lika rätt för kvinnor och män.

Konventionen trädde i kraft 1981. Den lyfter fram regeringars skyldighet att i lagstiftning och praxis avskaffa de alla former av diskriminering av kvinnor på grund av kön. Sverige var bland de första länderna att ratificera konventionen. 2012 har 187 länder ratificerat CEDAW vilket motsvarar drygt 90 procent av FN:s medlemsstater och gör den till den konvention som har näst flest ratifikationer (efter barnkonventionen) av alla konventioner om mänskliga rättigheter.

Dessvärre har alltför många konventionsstater reserverat sig mot konventionen på ett sätt som strider mot konventionens ändamål och syfte. Detta är allvarligt eftersom det undergräver själva avsikten med konventionen, som är att skapa en gemensam minimi-nivå för att motverka diskriminering av kvinnor och ge lika möjligheter för kvinnor och män att åtnjuta de mänskliga rättigheterna.

Övervakningskommittén, CEDAW
Kvinnodiskrimineringskommittén är ett oberoende expertorgan inom FN som har till uppgift att granska konventionsstaternas efterlevnad av konventionen. Medlemsländerna måste rapportera vart fjärde år till kommittén om hur man lagstiftningsmässigt, juridiskt och administrativt lever upp till konventionens olika artiklar. Rapporterna behandlas sedan vid kommitténs möten. Då kallas representanter för de regeringar vars rapporter är uppe till behandling för att presentera sina rapporter och svara på frågor från kommittén. Kommittén kan även ta emot information från enskilda organisationer.

Kommittén kan också lägga fram förslag och allmänna rekommendationer, vilka innefattar kommitténs tolkning av konventionen. Rekommendationerna är emellertid inte juridiskt bindande för konventionsstaterna. Kommittén har bl.a. särskilt engagerat sig i frågan om våld mot kvinnor samt i reservationer till konventionen.

Tilläggsprotokoll
Kopplat till FN:s kvinnodiskrimineringskonvention finns också ett fakultativt protokoll, som ger enskilda individer eller grupper av individer klagorätt till FN:s kvinnodiskrimineringskommitté. En viktig regel är att nationella rättsmedel måste vara uttömda innan kommittén kan behandla ett klagomål. Protokollet ger också kommittén en möjlighet att på eget initiativ undersöka allvarliga och systematiska

kränkningar av de rättigheter som anges i konventionen. Protokollet öppnades den 10 december 1999 för undertecknande och trädde i kraft den 22 december 2000. Sverige ratificerade protokollet den 24 april 2003.

Se lista över Sveriges senaste rapporter
FN:s kvinnokommission

Andra internationella konventioner
Ett flertal ILO-konventioner (International Labour Organization) som Sverige är bundet av är även tillämpliga på kvinnors rättigheter, se till exempel konventionen (nr 100) om lika lön, konventionen (nr 111) om diskriminering på arbetsmarknaden, konventionen (nr 156) om arbetstagare med familjeansvar, samt rekommendationen (nr 170) om arbetsmarknadsstatistik.

Läs mer på diskrimineringsombudsmannens webbplats (DO)

Barnets rättigheter

Varje barn, oavsett bakgrund, har rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) antogs 1989. Enligt konventionen ska bland annat barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn.

Konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen)
Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet. Konventionen innehåller såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Barnkonventionen innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar:

- Förbud mot diskriminering (artikel 2)
- Barnets bästa i främsta rummet (artikel 3)
- Rätten till liv och utveckling (artikel 6)
- Rätten att få komma till tals (artikel 12)

De grundläggande principerna innebär att varje barn, utan undantag, har rätt att få del av sina rättigheter; att barnets bästa skall beaktas vid alla beslut som berör barn; att inte bara barnets överlevnad utan också hans eller hennes utveckling skall säkerställas till det yttersta av samhällets förmåga; samt att barnets åsikter skall få komma fram och visas respekt. De grundläggande principerna relaterar till varandra och formar tillsammans en attityd till barn som man skulle kunna kalla konventionens barnsyn.

Vad innehåller barnkonventionen?
Barnkonventionen innehåller både civila och politiska rättigheter och ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Vissa av rättigheterna, till exempel yttrandefriheten, religionsfriheten, föreningsfriheten och rätten till utbildning, tillfredsställande levnadsstandard och bästa uppnåeliga hälsa regleras både i barnkonventionen och i andra centrala konventioner om mänskliga rättigheter. Men barnkonventionen innehåller även en rad rättigheter som är specifika för barn. Det är till exempel barnets rätt till personlig kontakt med sina föräldrar, rätt till omvårdnad för ett barn som berövats sin familjemiljö och barnets rätt till kostnadsfri utbildning.

Fakultativa protokoll
Barnkonventionen har även tre fakultativa tilläggsprotokoll. Det första rör frågan om barns indragning i väpnade konflikter och ålägger staterna att vidta åtgärder för att barn, d.v.s. personer under 18 år, inte skall delta direkt i sådana konflikter. Minimiåldern för obligatorisk rekrytering höjs därmed från 15 till 18 år jämfört med barnkonventionen. Det andra protokollet behandlar frågan om sexuell exploatering av barn, handel med barn och barnprostitution samt barnpornografi. Sverige har ratificerat bägge fakultativa tilläggsprotokoll.

Det tredje protokollet om en klagorättsprocedur beslutades av FNs generalförsamling den 2 november 2011 och öpnnades för signering den 28 februari 2012. Sverige har bidragit konstruktivt till arbetet med att ta fram det tredje fakultativa protokollet om en klagomålsprocedur och bereder för närvarande frågan.

Konventionen om barnets rättigheter (UD info-skrift)
Läs barnkonventionen på minoritetsspråken på barnombudsmannens webbplats

Barnets rättigheter i andra internationella överenskommelser
De flesta mänskliga rättigheter gäller både barn och vuxna. Men det finns även andra konventioner än barnkonventionen som innehåller bestämmelser som särskilt rör barn. En av dem är ILO-konventionen (nr 182) om förbud mot och omedelbara åtgärder för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete. Likaså innehåller Europakonventionen bestämmelser som är särskilt viktiga för barn, bland andra artikel 8 som reglerar rätten till respekt för privat- och familjelivet. Barnets rättigheter uttrycks också i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Lissabonfördraget som trädde ikraft den 1 december 2009 behandlar även barnets rättigheter. I artikel 3 i EU-fördraget anges att ett av unionens mål är att främja skyddet av barnets rättigheter. Genom Lissabonfördraget har Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna blivit rättsligt bindande. I stadgan finns en särskild artikel om barnets rättigheter.

Granskning av efterlevnaden av rättigheterna
Barnkonventionen innehåller också regler om hur konventionen ska tillämpas och hur denna tillämpning ska följas upp och kontrolleras. I enlighet med artikel 43 i barnkonventionen har en internationell barnrättskommitté upprättats i FN. Kommitténs uppgift är att följa upp och kontrollera staternas tillämpning av konventionens regler.

Barnrättskommittén är ett oberoende expertorgan. Staterna ska vart femte år lämna en rapport om de framsteg som har gjorts för att förverkliga de rättigheter som anges i konventionen. Rapporteringen följs av en utfrågningmed företrädare för regeringen. Som underlag för utfrågningen samlar kommittén även in underlag från andra aktörer såsomBarnombudsmannen, enskilda organisationer och FN:s egna

organ. Enskildapersoner kan också skicka in information till kommittén. Efter utfrågningensammanställer kommittén sina rekommendationer om hur staten kan förbättra sitt arbete för att leva upp till konventionen.

Barnkonventionen internationellt
Barnkonventionen har ratificerats av alla världens stater utom Somalia och USA, och är därmed i princip ett universellt dokument (något som gäller i alla länder). Men mycket återstår innan konventionen kan sägas gälla i praktiken världen över. Barns rättigheter kränks varje dag. Sverige fortsätter därför att arbeta för att barnets rättigheter och livsvillkor stärks. Det sker genom såväl bilateralt som multilateralt utvecklingssamarbete. Sverige uppmärksammar särskilt de på vissa håll omfattande kränkningarna av flickors rättigheter och är pådrivande för att förbättra livssituationen för barn med funktionshinder och situationen för barn i väpnade konflikter.

Råd till beslutsfattare från barn och unga:

- Skriv och tala så att barn och unga förstår.
- Sprid positiva förebilder av hur barn och unga har kunnat vara med och påverka.
- Avfärda inte omedelbart det barn och unga säger.
- Visa att ni lyssnar genom att återkoppla besluten till barn och unga.
- När det inte blir som barn och unga föreslår måste beslutsfattare motivera varför det inte blev så.
- Visa uppskattning och respekt för att barn och unga tar sig tid att delge sina synpunkter. Bjud på fika! (Ur ”Röster som räknas”, Barnombudsmannens årsrapport 2006).

Läs mer om regeringens barnrättspolitik
Barnombudsmannens webbplats
EU:s riktlinjer om barn och väpnad konflikt
FN:s webbplats om barnets rättigheter
Läs svenska UNICEF handbok om barns rättigheter

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionens syfte är att främja, skydda och säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla personer med funktionsnedsättning och att främja respekten för deras inneboende värde. - ur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionen antogs av FN:s generalförsamling den 13 december 2006 och öppnades för undertecknande den 30 mars 2007. Den undertecknades då av 82 länder, däribland Sverige. Sedan dess har konventionen undertecknats av ytterligare ett stort antal länder.

Konventionens syfte är att stärka skyddet av de mänskliga rättigheter som personer med funktionsnedsättning har enligt de konventioner som redan finns. Den fokuserar på icke-diskriminering och listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna åtnjuta såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Konventionen utgör en fortsättning på arbetet inom FN för att få till stånd internationella regler om personer med funktionsnedsättnings rätt till delaktighet och jämlikhet. Den nya konventionen tillhör de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter men skapar inte i sig några nya rättigheter, eftersom personer med funktionshinder självklart åtnjuter de mänskliga rättigheterna enligt de andra konventionerna samt den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Den nya konventionen har istället till styfte att undanröja hinder för

personer med funktionsnedsättning att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Tilläggsprotokoll
Det frivilliga tilläggsprotokollet innebär att en stat kan välja att godkänna att enskilda personer eller grupper av personer har möjlighet att klaga till en övervakningskommitté om de anser att deras rättigheter kränkts. Sverige har ratificerat såväl konventionen som tilläggsprotokollet.

Konventionen gäller sedan 2009 för Sverige
Sverige medverkade mycket aktivt i FN:s arbete med att förhandla fram konventionen, och som en följd av riksdagens godkännande beslöt regeringen den 4 december 2008 att Sverige skulle tillträda konventionen. Sverige anslöt sig också till det frivilliga protokollet om enskild klagorätt. Från den 14 januari 2009 gäller konventionen för Sveriges del.

År 2011 överlämnade Sverige sin första rapport till FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Sverige granskades av kommittén den 31 mars och 1 april 2014. Kommitténs slutsatser och rekommendationer behandlas för närvarande inom Regeringskansliet.

Inför ratificeringen av konventionen prövades hur väl svensk lagstiftning överensstämmer med konventionen i samband med utarbetandet av propositionen 2008/08:29 Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Regeringen kunde konstatera/konstaterade (i propositionen) att tillträdet till konventionen och det fakultativa protokollet inte föranleder några ändringar i gällande lagstiftning.
Läs regeringens proposition 2008/08:29 Mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige har utrett om Myndigheten för delaktighet (tidigare Handisam),

Diskrimineringsombudsmannen (DO) eller något annat samhällsorgan bör vara nationellt övervakningsorgan för konventionen.

Läs betänkandet Främja, Skydda, övervaka – FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (SOU 2009:36).

Frågan bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Läs Sveriges första rapport till FN om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Alla människor har, enligt artikel 25 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, rätt till en levnadsstandard som är tillräcklig för den egna och familjens hälsa och välbefinnande. Denna rättighet har också fastslagits i FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard omfattar rätten till arbete, rätten till social trygghet, rätten till fysisk och psykisk hälsa, rätten till utbildning och rätten till liksom trygghet vid förlust av försörjning under omständigheter som man själv inte har kunnat råda över. Rätten till en skälig levnadsstandard är specificerad till sitt innehåll, men inte till omfattning. Varje land ska, utifrån sina förutsättningar och de omständigheter som råder i landet, i synnerhet genom lagstiftning säkra varje människas rätt till en tillfredsställande levnadsstandard.

De olika rättigheter som omfattas av rätten till en tillfredsställande levnadsstandard förstärker varandra och är intimt sammankopplade. Läs mer om de olika rättigheterna under respektive flik i listan till vänster.

Rätten till hälsa

För att en människa ska kunna leva ett drägligt och värdigt liv måste rätten till hälsa vara tillgodosedd.

De åtgärder som ska vidtas av staterna innehåller fundamentala insatser som att minska spädbarnsdödligheten, främja barnets sunda utveckling, förbättra samhällets hälsovård, förhindra och kontrollera epidemier samt skapa villkor för att garantera alla människor läkar- och sjukhusvård i händelse av sjukdom. Tillgång till sjukvård är en del av rätten till hälsa, men inte den enda delen. Staterna har en skyldighet att också bedriva en politik som förebygger sjukdomar och som därmed leder till bästa uppnåeliga hälsa för alla människor.

Mer om sjukvård och hälsa på Regeringens webbplats

Rätten till arbete

Rätten till arbete innebär inte en ovillkorlig rätt till ett arbete, utan en skyldighet för staterna att vidta åtgärder som syftar till att avskaffa arbetslösheten.

Alla människor har också rätt till gynnsamma och rättvisa arbetsvillkor, bland annat en ersättning som är skälig och tillräcklig för att ge familjen en godtagbar tillvaro, samt lika lön för lika arbete. Dessutom ska alla ha trygga och sunda arbetsförhållanden och möjlighet till befordran. Rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar är av avgörande betydelse för rätten till arbete.

Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till arbete och till skydd mot arbetslöshet. Var och en har också rätt att utan diskriminering få lika lön för lika arbete, vilket bland annat framgår av artikel 11 i FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Rätten till arbete skyddas dessutom av FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, den europeiska sociala stadgan och av första kapitlet Regeringsformen.

Rätten till utbildning

Skolan är ofta avgörande för en människa att känna till och kunna hävda sina mänskliga rättigheter. Den som kan läsa, skriva och räkna kan ta till sig olika typer av information och själv bilda sig en uppfattning. Enligt FN (UNDP) är grundläggande utbildning för flickor avgörande för att på ett bestående sätt skapa bättre levnadsvillkor i ett land.

Utan skola fortsätter fattigdomen
Rätten till utbildning finns bland annat i den allmänna deklarationen om de mänskliga rättigheterna, som en del av de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna, samt i barnkonventionen (artikel 28 och 29). Det är en av huvudfrågorna i FN:s handlingsplan för att halvera fattigdomen till år 2015.

Undervisningen ska vara kostnadsfri, i varje fall på de grundläggande stadierna, där den också ska vara obligatorisk. Yrkesutbildning ska finnas tillgänglig för alla, liksom högre utbildning vid gymnasium, universitet eller liknande.

Skolan ska ge kunskap om och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den ska främja förståelse, tolerans och vänskap mellan och inom nationer, stater och grupper av personer och leda till förståelse för FN:s verksamhet och fred.

Rätten till utbildning i Konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen)
Barnkonventionen slår bland annat fast att grundutbildning ska vara obligatorisk och kostnadsfri för alla (artikel 28). Enligt barnkonventionen (artikel 29) ska barnets utbildning bland annat syfta till att:

- utveckla barnets fulla möjligheter;
- utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna;
- utveckla respekt för barnets föräldrar, barnets egen kulturella identitet och för kulturer som skiljer sig från barnets egen;
- förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar och
- utveckla respekt för naturmiljön.

Rätten till utbildning i Sverige

Barn som är bosatta i Sverige har rätt till utbildning enligt skollagen (2010:800). Med bosatt i landet avses i skollagen den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481). Dessa barn har skolplikt fr.o.m. sju års ålder. Den som har skolplikt har rätt till kostnadsfri utbildning.

Det finns också barn som utan att vara folkbokförda i Sverige ska anses som bosatta i Sverige vid tillämpningen av skollagen. Dessa barn har inte skolplikt, men de har samma rätt till utbildning som skolpliktiga barn. Detta gäller t.ex. asylsökande barn och barn som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning, så kallade papperslösa barn. För dessa barn är det frivilligt att utnyttja rätten till utbildning. Sådana barn har även rätt till utbildning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan, men för det krävs i vissa fall att de påbörjar sina studier där före 18 års ålder.

De barn som är medborgare i andra EU-länder och vistas i Sverige med stöd av rätten att vistas i ett annat EU-land i högst tre månader saknar rätt till utbildning enligt skollagen.

Kommuner kan ansöka om statsbidrag för utbildningskostnader för asylsökande barn och barn som vistas i landet utan tillstånd.

Globala målen för hållbar utveckling

En ny agenda för en global hållbar utveckling antogs 2015 av FN:s generalförsamling. Agendan består av 17 mål som under de kommande 15 åren ska uppnå tre saker: att utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen och lösa klimatkrisen. Mål 4 ”God utbildning för alla” syftar till att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
Läs mer om globala målen

Tanke- och religionsfrihet

Enligt artikel 18 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har varje människa rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor. Dessa rättigheter återfinns även i artikel 18 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter samt artikel 9 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen om mänskliga rättigheter).

Religionsfriheten skyddar inte bara rätten att tro utan även rätten att inte tro. Denna rätt är absolut och kan inte inskränkas genom lag.

Friheten att *utöva* sin religion eller trosuppfattning, till exempel genom iakttagande av religiösa sedvänjor, kan däremot under vissa förutsättningar inskränkas. Enligt Europakonventionen om mänskliga rättigheter kan friheten att utöva sin religion inskränkas endast om inskränkningen är föreskriven i lag och är nödvändig i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen, hälsa och moral samt andras fri- och rättigheter. Inskränkningar i friheten att utöva sin religion får endast tillämpas på ett sådant sätt att de är i proportion till det syfte som ska uppnås. Det vill säga om det är nödvändigt att inskränka någons frihet att utöva sin religion med hänsyn till allmän ordning får inskränkningen inte gå längre än vad som krävs för att upprätthålla allmän ordning. Inskränkningarna får inte heller tillämpas på ett diskriminerande sätt.

Religionsfriheten är grundlagsfäst i Sverige och kampen mot diskriminering på grund av bland annat religion är en mycket högt prioriterad fråga för regeringen. Se vidare avsnittet om skydd mot diskriminering.

Förenings- och församlingsfrihet

Det är centralt för demokratin att människor samlas för att ägna sig åt gemensamma intressen, diskutera eller demonstrera samt att organisationer kan bildas för olika syften. Förenings- och församlingsfriheten har ett nära samband med varandra och skyddas av artikel 20 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, artikel 21-22 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter samt artikel 11 i Europakonventionen.

Församlingsfriheten

Församlingsfriheten innefattar rätten att delta i fredliga sammankomster, exempelvis att demonstrera och att anordna opinionsmöten. Enligt både Europakonventionen och FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter får församlingsfriheten endast underkastas sådana inskränkningar som är lagenliga och som är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet, allmän ordning och säkerhet, förebyggande av brott, skyddandet av hälsa eller moral eller andra personers fri- och rättigheter.

Enligt Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna täcker församlingsfriheten såväl privata sammankomster som möten på allmän plats. Att kräva tillstånd för möten på allmän plats anses dock inte vara ett intrång i rättigheten. Staten har inte bara en skyldighet att inte ingripa utan även en plikt att vidta positiva åtgärder, i den meningen att motverka att enskilda inte hindras av andra att utöva sina rättigheter.

Föreningsfriheten

Föreningsfriheten gäller olika slags föreningar och innefattar också

rätten för varje människa att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att skydda sina intressen. I föreningsfriheten ingår även rätten att bilda och ansluta sig till politiska partier. Samma typer av undantag och begränsningar gäller för föreningsfriheten som för mötesfriheten.

Artikel 20 i
FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
innehåller även en bestämmelse om så kallad negativ föreningsfrihet som innebär att ingen får tvingas att tillhöra en förening. Någon motsvarande bestämmelse finns varken i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter eller i Europakonventionen. Europadomstolen har emellertid i ett mål rörande Island uttalat att rätten att inte vara medlem i en facklig förening är inbegripen i föreningsfriheten.

Privat- och familjelivet

Var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv och ingen ska behöva utsättas för godtyckliga eller olagliga inskränkningar i sitt privatliv. Som en del av det ingår rätten att fritt ingå äktenskap och välja äktenskapspartner.

Skyddet för den enskildes privat- och familjeliv har tolkats av de organ som övervakar rättigheterna så att det innefattar en skyldighet för staten att inte bara avhålla sig från ingrepp i privat- och familjelivet, utan också att effektivt skydda enskilda mot ingrepp från både statliga myndigheter och enskilda personer.

Den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har prövat ett stort antal fall som ansetts falla under bestämmelserna om privat- och familjeliv i Europakonventionen och Protokoll 7. Målen har handlat om bland annat frågor om abort, kriminalisering av homosexualitet, transsexuellas frågor, om övervakningsmetoder vid brottsbekämpning, personalkontroll och fosterhemsplacering av barn.

För mer information om hur skyddet för privat- och familjelivet ser ut i dessa frågor, och mer information om dessa specifika rättigheter, se länkarna till övriga rättigheter till vänster.

Rätten att fritt ingå äktenskap och bilda familj
Ett exempel på hur rätten till privat- och familjelivet kan ta sig uttryck är rätten att fritt ingå äktenskap och bilda familj som slås fast i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (artikel 16), FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (artikel 23) och Europakonventionen (artikel 12).

Myndiga personer har rätt att fritt välja äktenskapspartner utan inblandning från myndigheterna. I de ovanstående artiklarna innefattas även rätten att inte bli tvingad in i ett äktenskap man inte själv har valt. Bestämmelserna innehåller inte någon fastställd giftasålder eller någon rätt att skiljas och/eller ingå nytt äktenskap.

Likheten mellan makarna gäller såväl inom äktenskapet som vid äktenskapets upplösning och finns inskriven i artikel 23 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.

Urfolkens rättigheter

Ett urfolk härstammar från folkgrupper som bodde i landet eller i ett geografiskt område, som landet tillhör, vid tiden för erövring eller kolonisation eller fastställande av nuvarande statsgränser och vilka har behållit en del eller alla sina egna sociala, ekonomiska, kulturella och politiska institutioner.

Urfolks rättigheter har ett förstärkt skydd jämfört med övriga minoritetsrättigheter. Folkrättsligt går regelverket för urfolk längre än för övriga minoritetsgrupper i ett land.

FN:s deklaration om urfolkens rättigheter
Efter mer än tjugo år av förhandlingar antog FN:s generalförsamling år 2007 en deklaration om urfolkens rättigheter. Grundläggande i deklarationen är rätten till självbestämmande, vilken slås fast i artikel 3. Att skydda rätten för urfolk att själva få bestämma över politisk status och att fritt få driva sin ekonomiska, sociala och kulturella utveckling är viktigt mot bakgrund av att just dessa möjligheter historiskt sätt frångtagits urfolk världen över.

Rätten till självbestämmande innebär inget hot mot stater eftersom att det sker inom ramen för existerande statsbildningar.

Representanter för världens urfolk, bland annat samerna i Norden, har deltagit aktivt i arbetet. 143 länder valde att rösta för deklarationen, 11 avstod och 4 röstade emot (Australien, Kanada, Nya Zeeland och USA). De som röstade emot har dock ändrat inställning och ställer sig numera bakom deklarationen.

I samband med att deklarationen antogs gjorde Sverige en röstför-

klaring i vilken man dels klargjorde att de kollektiva rättigheter som finns med i deklarationen inte utgör mänskliga rättigheter, eftersom dessa bara kan vara individuella, dels uttolkade begreppet självbestämmanderätt, speciellt i relation till landrättigheter och skyldigheten att konsultera.

Läs mer om deklarationen på FN:s webbplats

Samerna är att betrakta som ett urfolk i Sverige, och enligt Regeringsformen ska det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas. Målet för den svenska samepolitiken är en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar samt ett ökat samiskt självbestämmande.

Läs mer om regeringens samepolitik på regeringen.se

FN-forum för frågor som rör urfolken
FN har sedan år 2000 ett permanent forum för urfolksfrågor, som är ett rådgivande organ till FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC), med ett mandat att diskutera urfolksfrågor relaterade till ekonomisk och social utveckling, kultur, miljö, utbildning, hälsa och mänskliga rättigheter. Det har 16 medlemmar. Åtta medlemmar har utsetts av urfolksgrupper och åtta medlemmar har utsetts av stater.

Webbplats: FN:s permanenta forum för urfolk, UNPFII

Inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter finns även en mekanism i form av en expertgrupp för urfolksfrågor med fem medlemmar som möts under en vecka per år och sedan rapporterar till rådet. Därutöver finns en särskild rapportör för frågor om urfolkens rättigheter.

Läs mer om FN:s råd för mänskliga rättigheter

FN:s årtionde för urfolk
Åren 1994 - 2004 var FN:s första urfolksårtionde. Två av målsättningarna inom ramen för årtiondet var att en internationell deklaration om urfolk skulle antas och att ett permanent forum för urfolksfrågor skulle inrättas inom FN-systemet. Den senare målsättningen uppfylldes genom att FN den 28 juli 2000 beslutade att etablera sitt permanenta forum för urfolksfrågor. Målsättningen om en internationell deklaration uppnåddes i september 2007, då FN:s generalförsamling med stöd av 143 röstande länder antog deklarationen.

I december 2004 beslöt FN:s generalförsamling att FN:s andra urfolksårtionde skulle inledas den 1 januari 2005. Årtiondet har bland annat som mål att verka för icke-diskriminering och för urfolkens deltagande i samhällslivet, i synnerhet i beslut som rör urfolk.

Nordisk samekonvention
Sverige, Norge och Finland inledde våren 2011 förhandlingar om en nordisk samekonvention, med målet att slutföra förhandlingarna och anta en nordisk samekonvention inom fem år. Utgångspunkten för förhandlingarna är det utkast till nordisk samekonvention som lades fram 2005 av en nordisk expertgrupp. Syftet med konventionen är att bekräfta och stärka rättigheter för det samiska folket så att det kan bevara och utveckla sitt språk, sin kultur, sina näringar och sitt samhällsliv med minsta möjliga hinder av landgränserna. Representanter för de tre ländernas respektive sameting och regering ingår i förhandlingsdelegationerna som möts tre gånger per år.

Läs utkastet till Samekonventionen

Rättigheter för nationella minoriteter

Minoritetsgrupper har i många länder inte samma möjligheter som övriga befolkningen. De tillhör ofta de fattigaste och mest marginaliserade grupperna i samhället, med den största arbetslösheten, de sämsta bostäderna och flest antal ungdomar med ingen eller oavslutad skolgång.

Minoriteter i världen
Det har beräknats att antalet nationella eller etniska, religiösa och språkliga minoritetsgrupper världen över uppgår till många tusen, med långt mer än en och en halv miljard medlemmar eller mer än en fjärdedel av jordens befolkning. Staterna har ett ansvar att utan diskriminering ge personer ur minoritetsgrupperna samma rättigheter som landets övriga befolkning, till exempel till socialt skydd, utbildning, hälsovård eller kommunikation med domstolarna.

Internationella konventioner som rör skyddet av nationella minoriteter
En rad internationella dokument behandlar nationella eller etniska, religiösa och språkliga minoriteter.

I Europarådet
Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter liksom stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk utvecklar skyddet för personer som tillhör nationella minoriteter och syftar till att skydda nationella minoriteters och nationella minoritetsspråks fortlevnad. Sverige verkar för att personer som tillhör nationella eller etniska, språkliga och religiösa minoriteter i alla länder ges möjlighet att på lika villkor med majoritetsbefolkningen effektivt åtnjuta alla de mänskliga rättigheterna.

Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, SÖ 1952:35) har gjorts direkt tillämpbar i Sverige genom lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Läs om Europarådets rapport om nationella minoriteter i Sverige.

I artikel 14 anges att åtnjutande av fri- och rättigheter ska säkerställas utan någon åtskillnad såsom på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

I FN
Artikel 27 i Förenta Nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter anger att i de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, ska de som tillhör sådana minoriteter ej förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk (International Covenant on Civil and Political Rights, SÖ 1971:42).

Bestämmelsen innebär ett förbud mot diskriminering, men också en skyldighet för staten att positivt stödja minoriteternas strävanden att bevara sin särart.

Förenta Nationernas generalförsamling har 1992 i en deklaration rörande minoritetsrättigheter uttalat att dess medlemsländer ska vidta de åtgärder som behövs för att personer som tillhör minoriteter ska kunna åtnjuta sina mänskliga rättigheter utan att utsättas för

diskriminering. Medlemsstaterna ska vidare skapa förutsättningar för att personer som tillhör minoriteter att utveckla sin kultur och sitt språk. Staterna bör även vidta lämpliga åtgärder för att personer som tillhör minoriteter ska ha möjlighet att lära sig sitt modersmål eller att få undervisning i modersmålet (Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguisitic Minorities, UN General Assembly Resolution 47/135, 18 dec. 1992, artikel 4).

I FN:s Barnkonvention
Särskilda bestämmelser rörande minoriteter och språk finns även i Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter som antogs av generalförsamlingen den 20 november 1989 (Convention on the Rights of the Child, 20 nov. 1989, SÖ 1990:20).

I artikel 30 anges att i stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en ursprungsbefolkning, ska ett barn som tillhör en sådan minoritet eller ursprungsbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk. Alla barn, även barn som tillhör de nationella minoriteterna, omfattas av de rättigheter som anges i konventionen.

I barnkonventionens bestämmelse rörande utbildning anges bl.a. att utbildningen ska syfta till att utveckla respekt för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden (artikel 29.1.c). Barn har således ett förstärkt skydd till det egna modersmålet som måste beaktas även i minoritetssammanhang.

Varför nationella minoriteter i Sverige?
Sveriges etniska och kulturella mångfald har en lång historisk tradition. Flera grupper som befolkat Sverige under lång tid har en uttalad samhörighet i den egna gruppen och en språklig, religiös eller kulturell tillhörighet och en vilja att behålla sin identitet. Dessa grupper, som erkänts som nationella minoriteter, har även aktivt värnat den egna gruppens kultur och språk så att dessa kulturer utgör en levande del av det svenska samhället och vårt gemensamma svenska kulturarv.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Målet är indelat i tre delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

De nationella minoriteterna
Samer, som också är ett urfolk, romer, judar, tornedalingar och sverigefinnar är de nationella minoriteter i Sverige. Dessa minoritetsgrupper nämndes också vid namn i samband med ratifikationen av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Eftersom samerna är ett urfolk finns det även utöver minoritetspolitiken en särskild **samepolitik.**

Den rättsliga regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter har de senaste åren förtydligats genom den lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2010 och gäller i hela landet.

Samtliga nationella minoriteter omnämns i den nya lagen. Det anges också att dessa grupper betraktas som nationella minoriteter i enlighet med Sveriges åtaganden enligt ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (2 §).

Allmänna bestämmelser har införts i lagen för att förtydliga samhällets ansvar. Lagen tydliggör även de nationella minoriteternas särställning i Sverige i förhållande till åtagandena i dels ramkonventionen, dels del II i minoritetsspråkskonventionen. Dessa åtaganden ska genomföras och följas i hela landet för samtliga nationella minoriteter.

Förvaltningsmyndigheter ska, när det behövs, på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt den nya lagen om nationella minoriteter.

Förutom det som anges i språklagen ska det allmänna även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av kulturell identitet och det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.

Minoritetsspråken i Sverige
De språk som utgör nationella minoritetsspråk i Sverige är samiska (alla former), finska, meänkieli, jiddisch, romani chib (alla former). Dessa språk omfattas av Sveriges ratifikation av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

Förutom i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk anges dessa språk i språklagen (2009:600, 7 §), som trädde i kraft den 1 juli 2009. Vidare anges i språklagen att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken (8 §). Den som tillhör en nationell minoritet ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket (15 §). Det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till sitt minoritetsspråk (15 §)

Strategi för de nationella minoriteterna
I juni 2009 antog Sveriges riksdag propositionen
Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna. Den nya strategin genomförs från och med januari 2010.

Syftet med strategin är bl.a. att ta ett samlat grepp om minoritetsfrågorna genom att förtydliga de minoritetspolitiska målen, tydliggöra statliga och kommunala myndigheters ansvar samt införa ett system för uppföljning.

Strategin innehåller åtgärder för att säkerställa en bättre efterlevnad av Europarådets minoritetskonventioner, bättre följa upp genomförandet av minoritetspolitiken, motverka diskriminering av, och utsatthet för, de nationella minoriteterna, stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande, samt främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken.

Nationella minoriteters inflytande och uppföljning av lagen
De nationella minoriteternas förbättrade möjligheter till inflytande är av avgörande betydelse för att synliggöra gruppernas behov i samhället och en förutsättning för att Sverige ska kunna leva upp till åtagandena i minoritetskonventionerna. Regeringen har i den minoritetspolitiska strategin gjort bedömningen att de åtgärder som hittills vidtagits inte är tillräckliga för att säkerställa inflytande och har därför vidtagit ett antal åtgärder för att stärka minoriteternas inflytande.

Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor (5 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk). Det är särskilt viktigt med en fungerande dialog i kommunerna, eftersom många viktiga beslut som rör de nationella minoriteterna fattas på lokal nivå.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har sedan den 1 januari 2010 i uppdrag att följa upp efterlevnaden av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som ett led i arbetet med regeringens strategi för de nationella minoriteterna. Sametinget och Länsstyrelsen har även ett uppdrag att sprida kunskap om Sveriges internationella åtaganden gentemot de nationella minoriteterna bland berörda myndigheter, organisationer och personer.

Sedan 2010 har ett flertal nya kommuner och landsting ansökt om, och därefter beviljats av regeringen, att bli förvaltningsområde för finska, samiska eller meänkieli. I de så kallade förvaltningsområdena för samiska, finska respektive meänkieli råder ett förstärkt skydd.

Läs mer om Sametingets arbete
Läs mer om Länsstyrelsen i Stockholms arbete
Läs mer om kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområde för samiska, finska eller meänkieli och de rättigheter
Läs mer om nationella minoriteter
Läs Europarådets rekommendationer till Sverige
Läs mer om Sveriges rapporter till Europarådet om ramkonvention om skydd för nationella minoriteter respektive stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.
Läs mer lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Förbud mot slaveri och slavhandel

Ingen får hållas i slaveri eller träldom. Förbudet gäller all form av slaveri och slavhandel. Ingen får tvingas att utföra tvångsarbete eller annat påtvingat arbete.

I artikel 4 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna sägs att "Ingen får hållas i slaveri eller träldom; slaveri och slavhandel i alla dess former ska vara förbjudna". Förbud mot slaveri finns också i FN:s konvention om de medborgerliga och politiska rättigheterna (art. 8) samt i Europakonventionen (art.4).

Historiskt om slaveriet
Slaveri har funnits i olika former och förekommit inom olika kulturer och under flera tidsepoker. I Norden förekom slaveri under vikingatiden. Även i det antika Grekland samt i Romarriket förekom slaveri. Under 1600-talet inleddes den transatlantiska slavhandeln. Ett flertal europeiska länder, däribland Sverige, bedrev slavhandel från den afrikanska västkusten, där slavar exporterades till Västindien, Syd- och Nordamerika. Under 1800-talet förbjöds slaveri och slavhandel av de europeiska länderna och den transatlantiska slavhandeln upphörde.

Moderna former av slaveriet
Människohandel är ett brott med förödande omfattning och konsekvenser. FN uppskattar att mellan en och fyra miljoner människor, främst kvinnor och barn, är offer för människohandel varje år och att majoriteten av dem utnyttjas sexuellt och prostitueras. Förutom prostitution och andra former av sexuellt utnyttjande utsätts många av människohandelns offer för tvångsarbete, slaveri, organhandel eller andra former av utnyttjande.

Läs regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel på regeringen.se. **Läs Brås slutrapport om handlingsplanen mot prostitution och människohandel.**

Förbud mot tortyr

Ingen får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Förbudet mot tortyr utgör en folkrättslig regel som stater inte kan avtala bort. Sverige arbetar aktivt mot alla former av tortyr och kroppsstraff.

FN:s tortyrkonvention från 1984 syftar till att förhindra tortyr och skapa ett system av garantier för att den som utför eller utfört tortyr bestraffas.

En definition av vad tortyr innefattar finns i artikel 1 i FN:s tortyrkonvention. Enligt denna är tortyr varje medveten handling som genom allvarlig smärta eller svårt fysiskt eller psykiskt lidande tillfogas en annan person av eller på uppdrag av en person som företräder staten och i ett visst syfte (till exempel för att framtvinga information eller en bekännelse, för att bestraffa en handling, eller med ett syfte som grundar sig i diskriminering).

Enligt tortyrkonventionens artikel 16 ska stater även förhindra övrig grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning som begås av eller på uppdrag av en företrädare för det allmänna men som inte kan karaktäriseras som tortyr enligt artikel 1.

Sexuella övergrepp
Våldtäkt och andra former av sexuella övergrepp är en vanligt förekommande form av tortyr, oftast riktad mot kvinnor.

Utvisning vid risk för tortyr
Förbudet mot tortyr är också av betydelse för en enskild person som har välgrundade skäl att tro att han eller hon skulle komma att utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling om han eller hon blir utlämnad eller utvisad till en viss stat. FN:s tortyrkonventions artikel 3 innehåller ett särskilt förbud mot utvisning i sådana fall.

Sverige har en lång tradition av att aktivt motverka alla former av tortyr och annan omänsklig eller förnedrande behandling. Arbetet mot tortyr bedrivs inom ramen för FN, Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) men också i bilaterala kontakter med länder där tortyr förekommer.

EU-samarbetet
Mycket av arbetet samordnas numera inom EU i enlighet med **EU:s riktlinjer mot tortyr** Riktlinjerna arbetates fram och antogs under det svenska ordförandeskapet i EU våren 2001 men har sedan dess uppdaterats.

Granskning och efterlevanden av rättigheterna
I enlighet med artikel 17 i FN:s tortyrkonvention har en kommitté (FN:s tortyrkommitté, CAT) upprättats. Kommitténs uppgift är att granska staters tillämpning av konventionens regler.

Konventionsstaterna ska regelbundet rapportera till kommittén om de åtgärder som gjorts och görs för att genomföra konventionen. Efter en genomgång av rapporten träffar kommittén företrädare från den aktuella regeringen för att ställa frågor och be om klargöranden. När kommittén avslutat sin granskning lämnar den kommentarer till och rekommendationer om den enskilda statens tillämpning av konventionen, så kallade ”concluding observations and recommendations”.

Klagomål från enskilda
Enligt FN:s tortyrkonvention kan kommittén också ta emot mellan-

statliga och individuella klagomål. För att sådana klagomål ska kunna behandlas av kommittén krävs enligt artikel 21 och 22 särskilda förklaringar från de stater som är parter i ett mål.

Inspektioner av Europarådets tortyrkommitté och FN:s underkommitté för förebyggande av tortyr
Läs mer om Europarådets tortyrkommitté och och FN:s underkommitté för förebyggande av tortyr i faktarutorna till höger. Ett samarbete mellan Europarådet och FN:s underkommitté mot tortyr har upprättas.

Läs mer om samarbetet

Flyktingars rättigheter

För människor som är hotade och inte har möjlighet att få skydd inom sitt land är FN:s flyktingkonvention från 1951 med 1967 års tilläggsprotokoll ett grundläggande internationellt skyddsnät. Konventionen och tilläggsprotokollet definierar vem som är att anse som flykting och syftar till att ge skydd för dem som utsätts för grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Enligt konventionen är en flykting en person som känner en välgrundad fruktan för att utsättas för förföljelse i sitt hemland på grund av ras, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller på grund av sin religiösa eller politiska uppfattning.

Många länder, däribland Sverige, ger även skydd till personer som inte omfattas av konventionen såsom de som riskerar dödsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning i hemlandet. Inom EU pågår arbetet med etableringen av ett gemensamt europeiskt asylsystem. I juni 2013 antogs de omarbetade asylprocedur- och mottagandedirektiven och Dublin- och Eurodacförordningarna. Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet antogs 2011. Syftet med det gemensamma asylsystemet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagande av asylsökande och ställa högre krav på asylförfarandet, samt säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Rättsakterna ska nu genomföras i nationell rätt.

Rätten att söka asyl finns även uttryckt i artikel 14 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i EU-stadgan om mänskliga rättigheter.

UNHCR
FN:s högkommissarie för flyktingar (UNHCR) inrättades 1950 och har ett grundläggande mandat att utifrån flyktingkonventionen angående flyktingars rättsliga ställning och 1967 års tilläggsprotokoll verka för skydd åt personer som på grund av fruktan för förföljelse flytt från sitt hemland.

Sverige stödjer UNHCR:s arbete och är en av de största bidragsgivarna till organisationen. Sverige verkar också för att konventionens skyddsnät får en global täckning genom att uppmana de regeringar, som ännu ej gjort så, att ansluta sig till konventionen angående flyktingars rättsliga ställning och dess tilläggsprotokoll. Sverige erbjuder även platser för vidarebosättning efter förslag från UNHCR. Genom vidarebosättning kan flyktingar och andra skyddsbehövande som befinner sig utanför sitt hemland och som inte kan återvända till sitt hemland, eller garanteras varaktig bosättning och säkerhet där de befinner sig, få skydd.

Flyktingpolitiken består inte bara av att Sverige ger skydd till de som är i behov av det. Däri ingår också arbete i FN och andra internationella fora för att lösa konflikter mellan länder, arbete inom EU och annat internationellt samarbete samt bistånd i olika former.

Förbud mot utvisning och avvisning vid risk för tortyr
Personer som löper risk att utsättas för tortyr får inte utvisas, avvisas eller utlämnas. Detta fastslås i artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Artikel 3 i Europakonventionen stadgar ett förbud mot tortyr, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Genom fastslagen praxis av Europadomstolen innefattar artikel 3 även ett förbud mot utvisning, avvisning eller utlämning om en person riskerar att utsättas för tortyr.

Finns det risk för dödsstraff får aldrig en person avvisas från Sverige.
Läs mer om den svenska asylpolitiken

Migranters rättigheter

Cirka 214 miljoner människor bor utanför sitt eget hemland i dag. Nästan hälften är kvinnor och ungefär 90% är migrerande arbetstagare med familjer. Knappt 8 % av de internationella migranterna är flyktingar. Lågutbildade migranter kan vara mer utsatta för exploatering och kränkande behandling om de inte har tillgång till rättssystemet i det land de arbetar i. Möjligheterna till delaktighet i välfärds- och samhällssystemet är också av betydelse för graden av utsatthet.

ILO
Internationella arbetsorganisationen, ILO, har lång erfarenhet av att arbeta för migranters rättigheter. Migranters rättigheter ingår i ILOs grundläggande regelverk för arbetstagare, Core Labour Standards. Enligt ILO förväntas antalet arbetstagare som arbetar utanför sina hemländer att öka kraftigt de kommande årtiondena.

ILO:s program för migranters rättigheter syftar till att försvara migranters rättigheter, hjälpa stater att finna bra system för reglerad invandring och att sprida kunskap om migranter.

ILO har antagit två konventioner om migranters rättigheter (1949 och 1975).

De stater som anslutit sig till ILO:s konventioner ska rapportera om statens arbete för genomförandet av rättigheterna. Staterna måste ge inhemska representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer tillfälle att yttra sig över rapporterna.
Läs mer på ILO:s webbplats (på engelska)

FN:s konvention om migrerande arbetares och deras familjers rättigheter
Sedan 1990 finns inom ramen för FN en konvention om migrerande arbetares
och deras familjers rättigheter med tillhörande övervakningskommitté. Sverige har inte ratificerat konventionen och i nuläget finns heller inga planer på att Sverige ska ratificera den.

OECD
OECD tar fram intressanta studier om migration och dess påverkan på en rad områden (arbetsmarknad, befolkningsmängd, skattesystem, ekonomisk tillväxt, utbildning och internationellt utvecklingssamarbete). OECD ger råd till sina medlemsländer om hur de bör förhålla sig till migrationsfrågorna.

Läs om migration på OECD:s webbplats

Demokrati och mänskliga rättigheter

Det finns starka samband mellan mänskliga rättigheter och demokrati. De två begreppen är inte identiska och bör inte blandas samman, men det är uppenbart att en fördjupad och långsiktigt hållbar demokrati förutsätter att de mänskliga rättigheterna respekteras. Att de mänskliga rättigheterna respekteras är avgörande för utvecklingen av en demokratisk kultur. De omvända sambanden är lika uppenbara. Demokratiska beslutsprocesser tenderar att förstärka skyddet för de mänskliga rättigheterna.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna liksom konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och de regionala rättighetskonventionerna innehåller en rad rättigheter som direkt eller indirekt utgör grunden för en demokratisk samhällsbyggnad. Några rättigheter som har en tydlig koppling till det demokratiska beslutsfattandet är åsikts- och yttrandefriheten, mötes- och föreningsfriheten samt den allmänna rösträtten. Även övriga rättigheter har betydelse för demokratiseringsprocessen, till exempel de som sammanlagt syftar till upprätthållandet av rättsstatens principer och rätten till utbildning.

Sverige stödjer på olika sätt valprocesser, partiväsenden och parlament i olika länder. Genom biståndet verkar även Sverige för åsikts- och yttrandefrihet, bland annat genom ett omfattande mediastöd.

Utbildning är viktigt för demokratin

Grundläggande behov såsom rätten till en rimlig levnadsstandard, hälsovård och utbildning spelar också en väsentlig roll för människors möjligheter att ta del av politiken. Det krävs en viss basnivå av materiell standard för att den enskilde ska ha kraft och råd att utöva sina politiska rättigheter. Rätten till utbildning är av avgörande betydelse för demokratin.

Läs mer om demokratifrågor på regeringens webbplats

Rättsstaten och mänskliga rättigheter

Det internationella arbetet för de mänskliga rättigheterna lyfter alltmer fram vikten av en rättsstat för att skydda de mänskliga rättigheterna. Rättsstatsprincipen innebär att ingen får stå över eller under lagen, att staten är skyldig att följa gällande rätt och att det finns garantier mot missbruk av statsmakten. Dessutom krävs att lagar stiftas och tillämpas utan diskriminering och med respekt för mänskliga rättigheter. Det krävs också ett fungerande rättsväsende som alla har tillgång till, det vill säga okorrumperade poliser och åklagare, oberoende advokater samt en obunden och opartisk domarkår.

Enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har alla människor rätt till en rättvis och offentlig prövning inför en opartisk och självständig domare.

För att garantera skyddet för de mänskliga rättigheterna i det nationella rättssystemet innehåller de internationella konventionerna en rad föreskrifter som tillsammans slår vakt om rättssäkerheten. Bland dessa ingår rätten till likhet inför lagen, rätten att få anklagelser om brott utredda och prövade i domstol inom rimlig tid, förbudet mot godtyckligt frihetsberövande liksom rätten till en korrekt och opartisk rättgång.

Förbud mot godtyckligt frihetsberövande

Förbudet mot godtyckligt frihetsberövande innebär att varje frihetsberövande ska ha stöd i lag och vara beslutat av domstol, nämnd eller motsvarande organ. Lagen i sig ska vara utformad i enlighet med internationellt överenskomna normer.

Rätten att få anklagelser om brott prövade i domstol

Utan möjlighet att anmäla övergrepp och få dem prövade i domstol blir den enskildas rättigheter inte mycket värda. Enligt artikel 8 och artikel 14 i konventionen om de medborgerliga och politiska rättigheterna och artikel 6 och artikel 13 i Europakonventionen har alla rätt att få sin sak prövad inom rimlig tid och inför en opartisk domstol.

<u>På lätt svenska: Vad är mänskliga rättigheter?</u>

Mänskliga rättigheter är regler där det står vilka rättigheter människor har.

Rättigheterna gäller för varje människa.
Det är staten som ska skydda människor och se till att de får sina rättigheter. Regeringen har det största ansvaret. Men myndigheter, kommuner och landsting har också ansvar.

Det finns olika sorters rättigheter. Alla rättigheter är viktiga. En del rättigheter är politiska och medborgerliga. Människor ska ha rätt att säga vad de tycker, tro på vilken gud de vill och kunna välja att vara med i föreningar. Andra rättigheter är ekonomiska, sociala och kulturella. Människor ska ha rätt till ett arbete och att äta sig mätta. Människor som inte kan arbeta ska få hjälp av samhället. Alla ska få sjukvård och lära sig att läsa och skriva.

FNs regler om mänskliga rättigheter
Efter andra världskriget började många länder samarbeta i Förenta nationerna, FN. De skapade FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna där de tillsammans skrev ner vilka rättigheter som är viktiga.

Det här är vad den allmänna förklaringen bland annat handlar om:
Alla människor är lika mycket värda Mänskliga rättigheter gäller för alla människor. Alla människor har rätt att leva och att vara medborgare i ett land. Länderna ska skydda människor så att de kan känna sig säkra. Ländernas lagar och domstolar ska behandla alla människor lika. Människor ska kunna resa i sina länder och till andra länder. Länderna ska ta emot flyktingar som saknar skydd i sina egna länder. Människor ska själva få bestämma över sina liv. De ska få gifta sig, tycka vad de vill och tro på vilken gud de vill. Länderna ska kämpa mot fattigdom och se till att människor har arbete och bostad, får äta sig mätta och lära sig att läsa och skriva.

Konventioner
I den allmänna förklaringen säger länderna att de tycker att det är viktigt med mänskliga rättigheter. Men de lovar inte att göra som det står i förklaringen.

Därför var nästa steg att göra konventioner. I konventionerna finns regler för mänskliga rättigheter. De länder som har skrivit på konventionerna lovar att följa reglerna. Sverige har skrivit på många konventioner. Det här är några av de viktigaste:

Konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering.
Den handlar om att människor inte får bli dåligt behandlade på grund av till exempel sin hudfärg.

Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.
Den handlar om att människor har rätt till bland annat trygghet och utbildning och att slippa vara fattiga.

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter.
Den handlar om att människor har rätt att leva i frihet och att kunna bestämma över sina liv. Människor har rätt att till exempel tycka,

tänka och säga vad de vill så länge det inte skadar andra människor.

Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
Den handlar om att stärka kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.
Den handlar om att länderna inte ska behandla människor dåligt i fängelser, till exempel slå människor för att tvinga dem att berätta saker.

Konvention om barnets rättigheter.
Den handlar om barns rättigheter och rätt till inflytande.

Andra konventioner
Regeringen arbetar för att skriva på fler konventioner. En av konventionerna handlar om samernas rättigheter. Samerna är ett ursprungsfolk.

Andra regler om mänskliga rättigheter
Sverige och de andra länderna i Europa har kommit överens om regler för mänskliga rättigheter. Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är lag i Sverige sedan 1995.

Den europeiska unionen, EU, har också olika regler för mänskliga rättigheter.
I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna i grundlagarna.

Alla dessa regler om mänskliga rättigheter används tillsammans för att skydda människor. Om en person inte blivit hjälpt i Sverige kan den personen t.ex. klaga till FN eller de andra länderna i Europa.

Om mina mänskliga rättigheter kränks

Staten ansvarar för att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna (MR) i Sverige och för att svensk lagstiftning överensstämmer med Sveriges internationella MR-åtaganden. På ett antal områden strävar regeringen efter att stärka skyddet av de mänskliga rättigheterna utöver den nivå som anges i internationell rätt.

I Sverige finns grundlagsskydd för grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Sverige är också part till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som införlivades i svensk lag 1995.

Vem som helst som anser sig ha fått sina rättigheter kränkta genom ett beslut som fattats av en myndighet kan begära att myndigheten ska ompröva beslutet. Den enskilde kan även bland annat vända sig till polis, Justitieombudsmannen (JO), Justitiekanslern (JK) eller Diskrimineringsombudsmannen (DO), beroende på vad saken gäller. Det finns också en rad andra statliga och icke-statliga granskningsinstanser som tar emot klagomål från enskilda, bland annat Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Pressombudsmannen, Finansinspektionen och Advokatsamfundet.

Domstolarna spelar en central roll i skyddet av enskilda personers rättigheter i Sverige. De rättsmedel som finns i det svenska rättsystemet är utformade för att skydda de mänskliga rättigheterna. Det finns tre typer av domstolar i Sverige: de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna samt specialdomstolarna. De allmänna domstolarna består av tingsrätterna, hovrätterna och Högsta domstolen, de allmänna förvaltningsdomstolarna utgörs av förvaltnings-

rätterna, kammarrätterna och Högsta förvaltningsdomstolen, och specialdomstolarna avgör tvister inom olika specialområden, till exempel Arbetsdomstolen och Marknadsdomstolen.

Förvaltningsrätt är första domstolsinstans om ditt ärende är ett förvaltningsmål. Förvaltningsrätterna prövar också vissa ansökningsmål, t.ex. vård av unga eller missbrukare.

Tingsrätt är första domstolsinstans i ett brottmål. Tingsrätterna avgör också tvistemål mellan enskilda eller mellan enskilda och staten, exempelvis mål om skadestånd.

Enskilda personer som försökt få rättelse inom Sverige genom att utnyttja de möjligheter som finns att överklaga myndigheters och domstolars beslut, kan gå vidare med ett klagomål till Europadomstolen i Strasbourg. Klagomålet måste avse en kränkning som drabbat klaganden personligen och det måste röra en rättighet som anges i Europakonventionen eller i något av tilläggsprotokollen. Klagomålet kan inte rikta sig mot en enskild person eller organisation utan måste rikta sig mot en stat och det måste avse en fråga som staten kan hållas ansvarig för.

En klagande kan vända sig till Justitiekanslern (JK) med en begäran om skadestånd för påstådda kränkningar av staten av Europakonventionen.

På Europadomstolens hemsida hittar du information (på svenska) **om hur du klagar till Europadomstolen**. På denna webbplats finner du mer information om hur du inger ett klagomål till Europadomstolen under **Europakonventionen och Europadomstolen**.

Du kan även läsa om hur du får dina rättigheter tillgodosedda om du har blivit diskriminerad genom att ladda hem boken **Vägar till rättigheter**.
Hit kan du vända dig om du blivit kränkt.pdf Ladda ner illustrationen "Hit kan du vända dig om du blivit kränkt"

Mänskliga rättigheter i Sverige

I Sverige, likt i andra länder, ligger det yttersta ansvaret för att följa de internationella åtagandena om de mänskliga rättigheterna på regeringen.

Grundlagarna och Regeringsformen
De rättigheter och friheter som tillkommer personer i Sverige skyddas främst i tre grundlagar: regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Regeringsformen slår fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Regeringsformen innehåller dessutom en uppräkning av mänskliga rättigheter och friheter, av vilka vissa anses vara absoluta. De absoluta rättigheterna är t.ex. religionsfrihet, skydd mot tvång från myndigheter att sprida en åsikt i ett politiskt, religiöst, kulturellt eller liknande samband, skydd mot tvång att delta i möten för åsiktsbildning, att tillhöra en politisk sammanslutning, en religiös församling eller annan sådan sammanslutning. Regeringsformen innehåller även ett absolut förbud mot dödsstraff, tortyr och kroppsstraff.

Rättsväsendets oberoende
Rättsväsendets oberoende garanteras i regeringsformen. Domstolarna spelar en central roll i skyddet av enskilda personers rättigheter i Sverige. De rättsmedel som finns i det svenska rättsystemet är utformade för att skydda de mänskliga rättigheterna. Rättsliga processer avgörs generellt av allmänna domstolar och allmänna förvaltningsdomstolar, samt i viss utsträckning av förvaltningsmyndigheter.

Inskränkning av de mänskliga rättigheterna
Utöver de absoluta rättigheterna fastställer grundlagen också ett antal mänskliga rättigheter och friheter som, under vissa omständigheter, kan begränsas i lag. De omfattar yttrandefrihet, inklusive informa-

tionsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet, rätten till skydd mot berövande av personlig frihet, rätt till utbildning, rätt till egendom och rätt till privatlivets helgd.

Lissabonfördraget
Efter att Lissabonfördraget trätt i kraft under 2009, är Sverige bundet av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Europakonventionen
Sverige är part till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (ECHR) och de flesta av dess protokoll, samt ett antal av Europarådets övriga konventioner om mänskliga rättigheter. En person, en icke-statlig organisation eller en grupp enskilda personer som anser sig vara utsatt för en kränkning från Sveriges sida av de rättigheter som anges i Europakonventionen eller dess protokoll kan vända sig med ett klagomål till Europadomstolen.

Som part till konventionen åligger det Sverige att rätta sig efter domstolens slutgiltiga dom i mål där Sverige är part. Domar mot Sverige har i ett antal fall föranlett utbetalning av skälig ersättning till klaganden och i vissa fall föranlett ändringar i svensk lagstiftning, bland annat beträffande ökad tillgång till domstolsprövning. Under överinseende av Europarådets ministerkommitté kommer regeringen att fortsätta att vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa domstolens domar.

Läs om Sveriges demokratiska system (på regeringen.se)

Sveriges rapporter till FN och Europarådet
Här kan du läsa de senaste rapporterna om de mänskliga rättigheternas genomförande i Sverige.
Rapporter till Europarådet
Rapporter till FN:s konventionskommittéer
Rapporter till FN:s råd för mänskliga rättigheter

Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till

För uppgift om datum för Sveriges undertecknande, ratifikation, ikraftträdande, eventuella reservationer samt proposition, se pdf-fil nedan. Konventionerna i fulltext finns i **dokumentarkivet**.

Konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har undertecknat (pdf)

Sveriges internationella överenskommelser
En förteckning över vilka överenskommelser som Sverige ingått med andra stater och med internationella organisationer hittar du här:

Sveriges internationella överenskommelser

Internationell granskning av Sverige

Då Sverige har tillträtt flera av de internationella organisationernas konventioner om mänskliga rättigheter är regeringen skyldig att med regelbundna intervaller på mellan ett och fem år rapportera till organisationen om genomförandet av konventionsbestämmelserna.

Europarådets granskning av Sverige
FN:s råd för mänskliga rättigheters granskning av Sverige
FN:s konventionskommittéers granskning av Sverige

Klicka i menyn för att nå undersidorna med länkar till dokumenten från granskningarna av Sverige i FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s konventionskommittéer och Europarådets olika övervakningsorgan.

Du kan också söka efter särskilda dokument direkt i **dokumentarkivet**.

Länkar
Om regeringens arbete med mänskliga rättigheter i Sverige

Enskilda klagomål mot Sverige

Sverige har ratificerat ett flertal konventioner som ger enskilda en möjlighet att föra talan om de anser att någon av deras rättigheter i konventionen kränkts.

Europadomstolen är den klagoinstans som är knuten till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.
Här publiceras Europadomstolens domar och beslut i mål mot Sverige.

Sverige har godkänt att fem FN-konventioners övervakningskommittéer kan pröva enskilda klagomål mot Sverige.
Här publiceras granskningar och rekommendationer i mål mot Sverige.

Från regeringens hemsida 11 april 2016

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK

UD:S RAPPORTER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
Afrika (söder om Sahara)
Asien och Oceanien
Europa och Centralasien
Mellanöstern och Nordafrika
Nordamerika, Latinamerika och Karibien
Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter

Utrikesdepartementet sammanställer varje år rapporter om situationen för de mänskliga rättigheterna i världens länder. Sedan 2002 är rapporterna offentliga och kan läsas här på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter. Utrikesdepartementet granskade under 2013 läget för de mänskliga rättigheterna i länderna i Asien och Oceanien (ASO). Rapporterna för ASO offentliggjordes i maj 2014.

Offentlighet och dialog
Utrikesdepartementet årliga rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i enskilda länder speglar regeringens ambition att arbetet för mänskliga rättigheter ska vara en central del av Sveriges och EU:s utrikespolitik. Rapporterna når varje år allt fler läsare, vilket tyder på en växande efterfrågan på information om mänskliga rättigheter, i synnerhet på svenska. Regeringens webbplats för mänskliga rättigheter har i genomsnitt över 30 000 besök per månad.

Varför skrivs rapporterna?
Rapporterna ska ge korrekt och lättillgänglig information på svenska om situationen för de mänskliga rättigheterna i världens länder. Målgruppen är en intresserad allmänhet, men också svenska myndigheter, medier och högskolevärlden. Det är dock viktigt att hålla i minnet att en 20-sidig rapport aldrig kan ge en uttömmande bild av vad som oftast är komplexa och nyansrika situationer. Andra källor bör alltid rådfrågas parallellt.

Arbetet med att sammanställa rapporterna bidrar också till att öka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter inom utrikesförvaltningen och används flitigt i det diplomatiska arbetet.

Hur sammanställs rapporterna?
Rapporterna baseras på information från Sveriges cirka hundra utlandsmyndigheter runt om i världen. För de länder där Sverige saknar närvaro har underlaget sammanställts av ansvarig svensk ambassad i regionen. Rapporterna färdigställs sedan av Utrikesdepartementet i samråd med ambassaderna. Flera olika enheter inom Utrikesdepartementet deltar i arbetet.

Utrikesdepartementet skriver ingen årlig rapport om läget för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Under rubriken Sverige återfinns istället länkar till information om hur regeringen arbetar med mänskliga rättigheter i Sverige.

Källor
Rapporterna baseras i stor utsträckning på tillgänglig och offentlig information, inklusive information från människorättsorganisationer som Amnesty, från andra länder samt från FN - framförallt den granskning av enskilda länder av FN:s konventionskommittéer för mänskliga rättigheter och FNs allmänna ländergranskning (UPR) regelbundet utför.

Information hämtas även från ambassadernas och departementets egna kontakter med olika aktörer i respektive land, inklusive myndigheter, FN-organ och organisationer som arbetar till skydd för de mänskliga rättigheterna.

Tidsperiod
Rapporterna för 2013 avser länderna i Asien och Oceanien. 2012 gjordes rapporterna för Nordamerika, Latinamerika och Karibien, 2011 rapporterna för länderna på Balkan, i Nordafrika, Mellanöstern, Östeuropa och Centralasien. Rapporterna för övriga länder avser år 2010.

Innehåll
MR-rapporterna omfattar situationen vad gäller medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, i enlighet med innehållet i FN:s centrala konventioner för de mänskliga rättigheterna. De beskriver också rättigheterna för kvinnor, barn, HBT-personer, personer med funktionsnedsättning och personer som tillhör minoriteter. Rapporterna anger också vilka internationella konventioner för mänskliga rättigheter som har ratificerats av respektive land.

De mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt Romstadgan

Sammanfattning: UD:s rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen

De mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt Romstadgan

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter från 1966, *International Covenant on Civil and Political Rights,* ICCPR, samt de fakultativa protokollen om enskild klagorätt från 1966 och avskaffandet av dödsstraffet från 1989

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter från 1966, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights,* ICESCR, samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt från 2008

- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering från 1966, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination,* CERD

- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor från 1979, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women,* CEDAW, samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt från 1999

- Konventionen mot tortyr från 1984, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment,* CAT, samt det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr från 2002

- Konventionen om barnets rättigheter från 1989, *Convention on the Rights of the Child,* CRC, samt de fakultativa protokollen om barn i väpnade konflikter från 2000, handel med barn och barnpornografi från 2000, samt det tredje fakultativa protokollet om ett individuellt framställningsförfarande från 2011

- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning från 2006, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities,* CRPD

- Konventionen mot påtvingade försvinnanden från 2006, *Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances*, CED

Flyktingkonventionen från 1951, *Convention Relating to the Status of Refugees*, samt det tillhörande protokollet från 1967

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen från 1998, *Rome Statute of the International Criminal Court,* ICC

UD:s rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen

Utrikesdepartementets rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världen är ett viktigt underlag i regeringens arbete med de mänskliga rättigheterna, både i enskilda länder och i olika tematiska frågor. De speglar regeringens ambition att arbetet för de mänskliga rättigheterna ska genomsyra utrikespolitikens alla delar och är ett led i arbetet med att slå vakt om människovärdet och den enskilda människans integritet, frihet och okränkbarhet.

Rapporterna som presenteras våren 2014 rör Asien och Oceanien. Liksom 2012 och 2013 är rapporteringen koncentrerad till en region. Rapporterna har en likartad utformning i fråga om format, innehåll, och terminologi, är skrivna av berörda ambassader och konsulat och har kompletterats av UD:s enhet för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktaträtt samt av UD:s enhet för Asien och Oceanien.

Efter en sammanfattande analys anger rapporterna de konventioner om mänskliga rättigheter som ratificerats. Därefter redovisas medborgerliga och politiska rättigheter, bl.a. respekten för liv och kroppslig integritet, eventuell förekomst av dödsstraff, rätten till frihet och personlig säkerhet, rättssäkerhet, straffrihet samt yttrande-, press-, mötes- och religionsfrihet. Dessutom beskrivs valsystem och politiska institutioner.

Rapporterna redovisar också ekonomiska och sociala rättigheter, t.ex. rätten till arbete, hälsa, utbildning och rätten till en tillfredsställande levnadsstandard. Särskilda avsnitt beskriver villkoren för grupper som ofta riskerar diskriminering, såsom kvinnor, barn, urfolk, homo-, bi- och transsexuella personer, flyktingar och personer med funktionsnedsättning. Dessutom rapporteras om civilsamhällets och internationella organisationers arbete med mänskliga rättigheter.

2013 års rapporter avseende Asien och Oceanien

Asien och Oceanien uppvisar stora politiska, ekonomiska och kulturella skillnader vilket leder till att rapporterna om läget för de mänskliga rättigheterna i regionen visar på betydande variation i fråga om respekten för såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska och sociala rättigheter. I denna sammanfattande text förs några generella tendenser fram om läget för de mänskliga rättigheterna i regionen.

Det ska inledningsvis betonas att flera länder i regionen har ett gott konstitutionellt skydd som också i praktiken motsvaras av stor respekt för mänskliga rättigheter. Det gäller främst ekonomiskt högt utvecklade länder men även enstaka fattiga länder. I flera länder görs dock betydande inskränkningar i respekten för de mänskliga rättigheterna, inte sällan under åberopande av säkerhetsskäl, behov av åtgärder mot terrorism m.m. I flera länder åberopas också religiösa skäl för inskränkningar i t.ex. yttrande-, mötes- och religionsfrihet samt för åtgärder som särskilt begränsar kvinnors rättigheter och friheter på en rad områden. Dödsstraff förekommer i ett tiotal länder i regionen.

Det finns betydande inskränkningar i fråga om press- och yttrandefriheten i regionen. Det gäller både formella inskränkningar i form av förbud av ”förtal” av politiker som hindrar kritisk granskning av makthavare och hot och våld mot journalister vilket ofta leder till självcensur i media. I flera länder är regelverken för sociala medier och nätfrihet mindre restriktiva än de som gäller för media i övrigt medan den statliga regleringen är mycket omfattande i andra länder

med hänvisning till landetssäkerhet. I flera länder finns också stora inskränkningar i nätfriheten med hänvisning till religiösa överväganden.

Brist på resurser försvagar rättsväsendet på flera håll och i allmänhet är rättssäkerheten mindre för människor på landsbygden där traditionell rättsskipning tillämpas vilket enligt flera rapporter missgynnar fattiga kvinnor. Polisbrutalitet omnämns i flertalet av rapporterna från regionen. Det rör bl.a. övervåld och outredda dödsfall vid polisingripanden. Merparten av rapporterna innehåller uppgifter om korruption inom polisväsenden. I flera länder finns exempel på godtyckliga frihetsberövanden.

Från en handfull länder rapporteras om hur stränga tolkningar av religion utgör både formella och reella inskränkningar av religionsfrihet och andra mänskliga rättigheter och fundamentala friheter. Hänvisningar till sharia leder t.ex. till förbud mot att missionera och mot att häda, förbud för muslimer att konvertera, förbud mot att läsa vissa böcker, att röra sig på offentliga platser, tvång för kvinnor och flickor att bära slöja, förbud mot alkohol och mot sex utanför äktenskapet. Rapporterna visar vidare hur kvinnor i ett antal länder diskrimineras enligt lag vad gäller arv, skilsmässa och i vårdnadstvister om barn. I flera länder utdöms med hänvisning till sharia hårda straff inklusive spöstraff av minderåriga.

Utbredd fattigdom i många länder i regionen innebär inskränkningar i rätten till godtagbar levnadsstandard, hälsa och utbildning och blockerar ofta möjligheterna för stora grupper att utöva sina medborgerliga och politiska rättigheter. Mötes- och föreningsfrihet och möjligheten att organisera sig i fackliga organisationer är god i flera länder men kraftigt inskränkt i andra. I regionen som helhet finns en stor informell sektor där många hushållsarbetande kvinnor och flickor är särskilt utsatta, både för sexuellt och annat våld, låga löner, oreglerad arbetstid och ibland slavliknande levnadsförhållanden.

Rapporterna visar på förekomsten av betydande våld mot kvinnor och diskriminering av kvinnor och flickor i form av våld inom äktenskapet, inom familjer, i form av prostitution, människohandel samt mot hushållsarbetare och gästarbetande kvinnor. Få anmälningar görs mot förövare eftersom kvinnorna ofta är ekonomiskt beroende av dessa. Våld i form av barnäktenskap förekommer.

I länder med minoriteter av urfolk är dessa ofta diskriminerade och utsatta, även om flera länder gjort riktade insatser bland olika urfolk. Det finns flera rapporter om tvångsförflyttning av urfolk när gruv- och timmerbolag exploaterar mineraler och skogar.

Genom en hög ekonomisk tillväxt i regionen har stora grupper, främst i städerna och bland medelklassen, fått väsentligt förbättrade levnadsvillkor. Hundratals miljoner människor har de senaste decennierna lyfts ur fattigdom och stora framsteg har uppnåtts i fråga om FN:s millenniemål vad gäller t.ex. hälsa, utbildning och rent vatten. Men trots ökat välstånd som stärker stora gruppers ekonomiska och sociala rättigheter finns fortfarande hundratals miljoner undernärda i regionen. Många av dessa är barnarbetare som saknar utbildning, barn som är sårbara för våld och övergrepp och som är utsatta för sexuell exploatering, bl.a. vid turistorter.

Åtnjutandet av rätten till hälsa har förbättrats för miljontals människor, särskilt när stater ökat sina satsningar på sjukvård, rent vatten och sanitet. Tillgången till abort är fri i vissa länder medan det råder totalt förbud för abort i andra länder. Den ekonomiska tillväxten har i flera

länder skett till priset av kraftiga miljöföroreningar av luft och vatten vilket lett till en ökning av fall av för tidig död i bl.a. lungsjukdomar. Bristande arbetssäkerhet i många länder leder också till såväl dödsfall som ohälsa.

Utbildningssystemen har förbättrats påtagligt i flera länder samtidigt som utbredd fattigdom i flera länder särskilt bland kvinnor och urfolk innebär att stora grupper förblir analfabeter.

Villkoren för fysiskt och mentalt funktionshindrade varierar från goda och jämförbara med OECD- ländernas till mycket utsatta, inklusive för sexuella övergrepp, vilket främst rör de fattigaste grupperna i regionen.

Rapporterna visar hur toleransen för hbt-personer är god i flera länder i, bl.a. med acceptans för transgenderpersoner och laglig rätt till samkönade äktenskap. Det rapporteras dock från flera länder i regionen om trakasserier och diskriminering av hbt-personer och om att ökad religiös påverkan från såväl islam som kristendom har beskurit hbt-personers rättigheter.

Flyktingar är mycket ofta utsatta för kraftiga inskränkningar rörande mänskliga rättigheter, och många utsätts för internering på obestämd tid.

Civilsamhället kan i flera länder arbeta utan inskränkningar från regeringarnas sida men i flera länder rapporteras om att villkoren för civilsamhällets aktörer alltmer begränsas.

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter

Afrika (söder om Sahara)

Angola
Benin
Botswana
Burkina Faso
Burundi
Centralafrikanska Republiken
Dr Kongo
Djibouti
Ekvatorialguinea
Elfenbenskusten
Eritrea
Etiopien
Gabon
Gambia
Ghana
Guinea-Bissau
Guinea-Conacry
Kamerun
Kap Verde
Kenya
Komorerna
Kongo
Lesotho
Liberia
Madagaskar
Malawi
Mali
Mauretanien
Mauritius
Mocambique
Namibia
Niger
Nigeria
Rwanda
Sao Tomé Och Principe
Senegal
Seychellerna
Sierra Leone
Somalia
Sudan
Swaziland
Sydafrika
Tanzania
Tchad
Togo
Uganda
Zambia
Zimbabwe

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter

Asien och Oceanien

Afghanistan
Australien
Bangladesh
Bhutan
Brunei
Fiji
Filippinerna
Hong Kong
Indien
Indonesien
Japan
Kambodja
Kina
Kiribati
Laos
Macao
Malaysia
Maldiverna
Marshallöarna
Mikronesien
Mongoliet
Myanmar (Burma)
Nauru
Nepal
Nordkorea
Nya Zeeland
Pakistan
Palau
Papua Nya Guinea
Salomonöarna
Samoa
Singapore
Sri Lanka
Sydkorea
Taiwan
Thailand
Tonga
Tuvalu
Vanuatu
Vietnam
Östtimor

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter

Europa och Centralasien

Albanien
Andorra
Armenien
Azerbajdzjan
Belgien
Bosnien Och Hercegovina
Bulgarien
Cypern Mr-Rapport 2010.Doc
Cypern
Danmark
Estland
Finland
Frankrike
Georgien
Grekland
Irland
Island
Italien
Kazakstan
Kirgizistan
Kosovo
Kroatien
Lettland
Liechtenstein
Litauen
Luxemburg
Makedonien
Malta
Moldavien
Monaco
Montenegro
Nederländerna
Norge
Polen
Portugal
Rumänien
Ryssland
San Marino
Schweiz
Serbien
Slovakien
Slovenien
Spanien
Storbritannien
Tadzjikistan
Tjeckien
Turkiet
Turkmenistan
Tyskland
Ukraina
Ungern
Uzbekistan
Vatikanstaten
Vitryssland
Österrike

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Mellanöstern och Nordafrika

Algeriet
Bahrain
Egypten
Förenade Arabemiraten
Irak
Iran
Israel
Jemen
Jordanien
Kuwait
Libanon
Libyen
Marocko
Oman
Palestinska Områdena
Qatar
Saudiarabien
Syrien
Tunisien
Västsahara

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter Nordamerika Latinamerika och Karibien

Antigua Och Barbuda
Bahamas
Belize
Brasilien
Colombia
Dom Rep
Ecuador
Förenta Staterna
Guatemala
Guyana
Haiti
Honduras
Jamaica
Kanada
Kuba
Mexiko
Nicaragua
Panama
Paraguay
Peru
St Kitts Och Nevis
St Lucia
St Vincent Och Grenadinerna
Surinam
Trinidad Och Tobago
Uruguay
Venezuela
Argentina
Barbados
Bolivia
Chile
Costa Rica
Dominica
El Salvador
Grenada

Lärarhandledning för gymnasieskolan om mänskliga rättigheter 2014

UD har utarbetat en lärarhandledning för att stödja och bredda skolors pågående arbete om frågor som rör mänskliga rättigheter.

Handledningen är baserad på UD:s årliga rapporter om mänskliga rättigheter och vänder sig främst till gymnasiet och gymnasielärare. Syftet är att peka på hur MR- rapporterna kan användas inom olika områden i undervisningen, och att visa hur en fokuserad läsning av rapporterna kan öka både kunskap och förståelse om de universella mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde.

Syftet med lärarhandledningen
De rapporter om mänskliga rättigheter (MR) som utrikesförvaltningen årligen sammanställer fi nns att ladda ner på regeringens hemsida www.manskligarattigheter.se. Sidan har årligen en kvarts miljon besökare.

En stor del av dessa är elever och lärare på högstadiet och på gymnasienivå.

För att stödja och bredda det arbete som redan pågår i skolor över hela landet om frågor som rör mänskliga rättigheter har nu UD utarbetat en lärarhandledning för gymnasiet med korta bakgrundstexter, länkar och exempel på frågeställningar att diskutera.

Målgruppen för handledningen är främst gymnasielärare. Syftet är att peka på hur MR-rapporterna kan användas inom olika områden i undervisningen. Det kan till exempel gälla studier som rör samhällsutveckling, enskilda länder eller regioner, jämförelser mellan länder, religionsfrihet i tematiska frågor om barn, kvinnor, homo-, bi- och transsexuella (hbt) personer eller urfolk globalt. Rapporterna kan också vara underlag i frågor som rör till exempel dödsstraffets utbredning, frågor om straff rihet, korruption och staters och civilsamhällets arbete för att stärka MR.

Handledningen visar hur en fokuserad läsning av MR-rapporterna kan öka både kunskap och förståelse om de universella mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde.

De exempel på övningar och frågeställningar som förs fram i handledningen kan både användas för att till exempel öka kännedomen om internationella juridiska regelverk om människors rättigheter och de begrepp som förekommer på området. Den kan också användas för att stärka elevers förståelse och analytiska förmåga liksom skriftlig och muntlig framställning, både vad gäller MR och de breda samhälleliga frågor som rättigheterna är kopplade till.

Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
De svenska rapporterna om mänskliga rättigheter är ett uttryck för regeringens ambition att Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna. Denna ambition slås fast i regeringens skrivelse till riksdagen (2007/08:109). Där sägs också att regeringen ska reagera mot förtryck och övergrepp, förhindra diskriminering och bidra till att stärka länders kapacitet att respektera de mänskliga rättig heterna. Regeringen markerar också sambandet mellan mänskliga rättigheter, demokrati och utveckling som är byggd på rättsstatens

principer och att mänskliga rättigheter är avgörande och grundläggande i arbete för fred och säkerhet.

Att främja och öka respekten för de mänskliga rättigheterna är en prioriterad uppgift som präglar alla delar av den svenska utrikesförvaltningen. Det handlar om att främja grundläggande rättigheter i vårt eget land och att betona att rättigheterna gäller världen över och är avgörande för att slå vakt om människovärdet och den enskilda människans integritet, frihet och okränkbarhet. I vår tids globaliserade värld finns en ökad medvetenhet om att respekten för de mänskliga rättigheterna är en del av ett gemensamt ansvar, så att stater lever upp till sina skyldigheter att skydda sin befolkning mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten. Internationellt sett är Sverige en mycket aktiv aktör i syfte att stärka mänskliga rättigheter. Varje vecka, och ofta varje dag, gör ministrar eller andra delar av den svenska utrikesförvaltningen uttalanden i syfte att påtala och motverka kränkningar (det vill säga inskränkningar och begränsningar) av mänskliga rättigheter. Det sker i exempelvis FN, EU eller enskilda länder. Uttalandena kan avse situationen i enskilda länder som Nordkorea och Vitryssland eller röra tematiska sammanhang, som i fråga om barns rättigheter, hbt-frågor eller övergrepp mot kvinnor eller religiösa minoriteter.

Det svenska utvecklingssamarbetet och biståndet inriktas sedan flera år i hög grad på att stärka mänskliga rättigheter och demokrati.

För mer detaljer se:
www.manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/sverige
www.manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/europeiska-unionen
www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/manskliga-rattigheter- och-demokrati/

De svenska MR-rapporterna
En viktig bas i arbetet med mänskliga rättigheter är de landvisa rapporter som den svenska utrikesförvaltningen årligen publicerar. MR-rapporterna är departements kanske mest lästa rapporter och bidrar till att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna, både inom utrikesförvaltningen och i det svenska samhället i stort. Genom att skriva och publicera rapporterna visar regeringen att kränkningar av MR inte kan pågå i det fördolda, vilket kan underlätta arbetet för utsatta organisationer som arbetar för
mänskliga rättigheter, för journalister, bloggare och andra som lokalt arbetat mot olaga frihetsberövanden, tortyr, korruption med mera.

De första MR-rapporterna skrevs i början av 1990-talet. Inledningsvis skrevs varje år rapporter om alla världens länder, men sedan 2011 läggs fokus på en region i taget. Det innebär att ett fyrtiotal nya rapporter sammanställs årligen. I tillägg till de MR-rapporter som läggs ut på nätet rapporterar utlandsmyndigheterna regelbundet till UD i Stockholm om utvecklingen för mänskliga rättigheter i alla världens länder.

De svenska MR-rapporterna bygger på en rad källor som kan besökas av lärare och elever som vill fördjupa sig i olika frågor, till exempel FN:s kontor för mänskliga rättigheter www.ohchr.org, organisationer i civilsamhället som www.humanrightswatch.org eller USA som årligen sammanställer MR-rapporter om alla världens länder. Flera MR-rapporter hänvisar också till hur länder placerar sig på olika globala index, som www.transparency.international.org som visar graden av korruption, www.reportrarutangranser.org.se som rör press- och yttrandefrihet, UNDP:s Human Development Index som visar levnadsstandard eller FN:s gender development index som belyser kvinnors villkor, http://hdr.undp.org

Alla svenska MR-rapporter är utformade efter en gemensam mall för att underlätta jämförelser mellan regioner och mellan länder. Rapporterna inleds med en sammanfattande analys som ska visa trender och listar sedan de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som länderna förbundit sig att följa. Därefter redovisas medborgerliga och politiska rättigheter, bland annat respekten för liv och kroppslig integritet, eventuell förekomst av dödsstraff , rättentill frihet och personlig säkerhet, rättssäkerhet, straff - frihet och yttrande-, press-, mötes- och religionsfrihet. Dessutom beskrivs ländernas valsystem och politiska institutioner.

Rapporterna redovisar också ekonomiska och sociala rättigheter, till exempel rätten till arbete, hälsa, utbildning och rätten till en tillfredsställande levnadsstandard. Särskilda avsnitt beskriver villkoren för grupper som ofta riskerar diskriminering, såsom kvin- nor, barn, urfolk, homo-, bi- och transsexuella personer, flyktingar och personer med funktionsnedsättning.

Dessutomrapporterasomcivilsamhälletsochinternatio- nella organisationers arbete med mänskliga rättigheter i landet. Eftersom MR-rapporterna omfattar alla världens länder uppvisar de förstås stor variation, både i fråga om politiska rättigheter, diskriminering, inskränkningar i rättigheter med mera.

För att konkretisera studier och samtal om mänsk-liga rättigheter utifrån MR-rapporterna ges här ett antal exempel på trender, problem och framsteg som tas upp i rapporterna.

- I många länder finns mycket god respekt för mänskliga rättigheter. I andra länder finns formellt sett god respekt för MR men det motsvaras inte i praktiken av respekt för mänskliga rättigheter.

- I flera länder begränsas MR med hänvisning till be- hovet av åtgärder mot terrorism. Ett antal länder åberopar också religiösa skäl för inskränkningar i till exempel yttrande-, mötesfrihet och religionsfrihet. I några länder är vissa politiska partier totalförbjudna.

- Polisbrutalitet är vanligt förekommande i ett stort antal länder. Det rör till exempel övervåld och outredda dödsfall vid polisingripanden. Många MR-rapporter innehåller uppgifter om korruption inom polisväsenden och samverkan med kriminella grupper.

- I flera länder förekommer utomrättsliga försvinnanden som förblir outredda, särskilt när offren är journalister, fackliga ledare eller stu-denter.

- Världen över finns tendenser till minskad press- och yttrandefrihet och ökningar i fråga om hot och våld mot journalister och därmed självcensur. Begränsningar finns också genom att ett fåtal ägare kontrollerar merparten av media.

- Statlig reglering av sociala medier och nätet är mycket omfattande i ett antal länder, både med hänvisning till landets säkerhet, men också av religiösa skäl.

- Det finns stora brister i rättsväsendet i flera länder, särskilt på landsbygden, vilket leder till bristande rättssäkerhet. Flera MR-rapporter visar att mutor används för att reglera uppgörelser, och hur lokala byråd avgör rättstvister, vilket ofta missgynnar fattiga människors, särskilt kvinnors rättigheter.

- Dödsstraff förekommer och verkställs i flera län- der och i flera länder förekommer hårda straff, inklusive spöstraff av unga.

- I flera länder rapporteras om hur strikt tolkning av religion leder till inskränkningar av mänskliga rättigheter och fundamentala friheter. Det kan gälla förbud mot att läsa vissa böcker och att röra sig på offentliga platser och diskriminering enligt lag vad gäller arv och skilsmässa och i vårdnads- tvister om barn.

- Utbredd fattigdom i många länder utgör ett hinder mot rätten till godtagbar levnadsstandard och försvårar för stora grupper utövandet av medbor- gerliga och politiska rättigheter. Mötes- och förenings-frihet, inklusive fackligt arbete är inskränkt i flera länder.

- På många håll finns en stor informell sektor där många hushåll-sar betande kvinnor och flickor är särskilt utsatta, både för sexuellt och annat våld, låga löner och oreglerad arbetstid.

- Samtliga MR-rapporter visar på omfattande våld mot kvinnor och diskriminering av kvinnor och flickor. Våldet förkommer inom familjer, i form av prostitution, människohandel, tvångsäktenskap med mera.

- I flera länder är urfolk diskriminerade. Tvångsförflyttning av grupper av urfolk förekommer på flera håll när gruv- och timmerbolag exploaterar mineraler och skogar.
- En god ekonomisk utveckling i regionen har på flera håll bidragit till att stora grupper, främst i städerna och bland medelklassen, fått väsentligt förbättrade levnadsvillkor och stora framsteg har uppnåtts avseende FN:s millenniemål, vad gäller till exempel hälsa, utbildning och rent vatten.

- Trots ökat välstånd som stärker stora gruppers ekono- miska och sociala rättigheter finns dock fortfarande hundratals miljoner under-närda barn. Många av dessa är barnarbetare som saknar utbildning, barn som är sårbara för våld och övergrepp och som bland annat i närheten av turistområden är utsatta för sexuell exploatering.

- Rätten till hälsa har förbättrats för stora grupper, särskilt där staterna gjort ökade satsningar på för- bättrad sjukvård och ökad tillgång på rent vatten och sanitet. Tillgången till abort är fri i vissa länder medan det råder totalt förbud för abort i andra.

- Utbildningssystemen har markant förbättrat rätt-en till hälsa i flera länder samtidigt som utbredd fattigdom i flera länder innebär en stor andel analfabeter, särskilt bland kvinnor och urfolk.

- Villkoren för funktionshindrade varierar från goda och jämfö-rbara med OECD-ländernas till mycket utsatta, inklusive för sexuella övergrepp, vilket främst rör fattiga människor.

- Diskriminering av hbt-personer förekommer på många håll men det finns också på andra håll en märkbar förbättring av hbt-personers villkor, med till exempel rätt till samkönade äktenskap.

- Flyktingar är mycket ofta utsatta för kraftiga inskränkningar rörande mänskliga rättigheter, och utsätts bland annat för internering.

- Civilsamhället kan i flera länder arbeta utan inskränkningar från regeringarnas sida men i flera länder blir villkoren för civilsamhällets aktörer alltmer begränsat.

Vad läroplanerna på gymnasiet säger

Ämne - samhällskunskap

”Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna breddar, fördjupar och utvecklar kunskaper om människors livsvillkor med utgångspunkt i olika samhällsfrågor. ... I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om frågor som berör makt, demokrati, jämställdhet och de mänskliga rättigheterna inklusive barns och ung- domars rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter.”

Samhällskunskap 1a1, 50 poäng Kurskod: SAMSAM01a1

”Undervisningen i kursen ska [bland annat] behandla följande centrala innehåll: ...

- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.”

Samhällskunskap 1b, 100 poäng Kurskod: SAMSAM01b

”Undervisningen i kursen ska [bland annat] behandla följande centrala innehåll: ...

- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.”

Internationella relationer, 100 poäng Kurskod: SAMINR0

”Undervisningen i kursen ska [bland annat] behandla följande centrala innehåll: ...

- Internationell rätt. Möjligheter och svårigheter med att säkerställa såväl staters som individers rättigheter och säkerhet. Grundläggande inter- nationella konventioner om mänskliga fri- och rättigheter och olika aktörers möjlighet till till- lämpning.”

Om mänskliga rättigheter

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan staten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten och finns nedskrivna i olika typer av in- ternationella överenskommelser. Dessa har olika beteckningar beroende på vilken form av skyldigheter de innehåller. Konventioner och protokoll blir juridiskt bindande genom att staterna förklarar sig bundna av dem, medan förklaringar och deklarationer utgör politiska förpliktelser.

Det internationella samarbetet kring de mänskliga rättigheterna har framför allt utvecklats efter andra världskriget efter förintelsen och massmordet på judar, romer med flera. Flera stater hade redan före 1945 egna lagar om medborgarnas rättigheter gentemot staten men det fanns få internationella regler på området. Främjandet av de mänskliga rättigheterna utgör ett av FN:s mål, vilket slås fast i FN-stadgan. Inom FN:s ram har det under åren utarbetats en rad dokument som behandlar mänskliga rättigheter. Samtidigt har regionala system för att stärka mänskliga rättigheter vuxit fram i olika delar av världen.

FN:s allmänna förklaring och de två FN-konventionerna från 1966 (konventionen om med- borgerliga och politiska rättigheter samt konventionen om ekonomiska, sociala och kultu- rella rättigheter) innehåller tillsammans med de regionala konventionerna en lång rad rättigheter som innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven.

Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler. Varje land har ett ansvar för att åtaganden de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker inte med lagar som klargör statens skyldigheter eller förbjuder vissa handlingar. Det krävs också ett fungeran-de rättssystem (poliser, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som förverkli- gar lagarna. Det behövs också bland annat information och kunskap för att göra människor medvetna om sina rättigheter.

Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse. Men de mänskliga rättigheterna är en internationell angelägenhet och det är därför fullt legitimt för andra stater att framföra åsikter om och försöka påverka situationen i olika länder där rättigheterna kränks. Enligt huvud- regeln är det stater som internationellt kan ställas till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

En konvention fastställs genom förhandlingar i till exempel FN eller Europarådet där representanter för olika länder – bland annat Sverige-företräder sina regeringar och framför synpunkter och krav. När enighet uppnåtts kan länder underteckna konventionen. Under- tecknandet ses som en viljeförklaring och en signal att landet ifråga förbereder ratifikation av en viss konvention. Aktuella ratifikationslistor visar vilka konventioner som olika länder ratificerat eller anslutit sig till.

Ratifikation (godkännande) innebär att ett land förklarar sig bundet av en konventions reg- ler. När ett visst antal länder ratificerar träder konventionen i kraft. Ratifikationen görs i de flesta stater av landets lagstiftande församling i Sverige är det riksdagen:
www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-sverige/konventioner-om-mansk-liga-rattigheter-som-sverige-har-anslutit-sig-till
Mer om folkrätt www.regeringen.se/sb/d/9193

Några övningsexempel

Studier av de svenska MR-rapporterna och samtal om dem kan knyta an till en rad ämnen och frågor i läroplanen om samhällsfrågor, historia, religion, jäm- ställdhet, urfolk med mera.

Olika former av övningar och uppgifter kan läggas upp. De kan antingen löpa över hela terminer eller begränsas till kortare perioder som en halvdag. Upp- gifterna kan både inriktas på enskilt arbete där indi- vider muntligt eller skriftligt redovisar kunskap och/ eller analys och iakttagelser. Flera övningar kan också göras i form av grupparbeten till exempel för att belysa MR i olika länder eller regioner, eller tematiska frågor som rör press- och mötesfrihet, kvinnors villkor, flyktingar, hälsa, utbildning med mera.

Ytterligare en variant kan vara enklare former av rollspel där eleverna kan leva sig in i vad kränkningar av mänskliga rättigheter kan innebära.

Följande frågeställningar kan behandlas (där det med undantag för frågorna 1-2 nedan inte finns givna svar utan är frågor att diskutera):

I. Faktafokus på rapporterna och analys av fakta

1. Vilka sammanställningar finns inom FN och bland enskilda organisationer/civilsamhälle om mänskliga rättigheter i till exempel Kina och Ryss- land? Vilka källor finns på svenska om MR i Kina och Ryssland?

2. Ange 8 viktiga FN-konventioner om mänskliga rättigheter och två regionala konventioner.
3. Gå in på reportrar utan gränsers index för press- frihet och redovisa vilka 10 länder som ligger i toppen respektive i botten på detta index. Gör motsvarande för andra index som rör korruption och levnadsstandard. Diskutera vilka effekter låg pressfrihet och hög korruption har på demokratisk utveckling och MR.

4. Precis som villkor i länder världen över varierar så skiljer sig problemen mellan länder i fråga om respekt för MR. Vilka MR-kränkningar är särskilt påtagliga i till exempel Brasilien, Sydafika, Saudiarabien, Pakis- tan och Indien? Diskutera orsaker bakom problemen.

5. Leta reda på, redovisa och kommentera några uttalanden som nyligen gjorts av EU eller Sverige om när MR inte respekteras utan kränks, till exempel i aktuella konfliktområden. För kopiering till klassen

II. Diskussionsexempel

6. I många länder råder inskränkningar i press- och yttrandefrihet, vilket också påverkar möjligheterna till demokratisk utveckling. Nämn 5 länder där press- och yttrandefrihet, inklusive frihet på nätet är särskilt begränsad. Varför tror du att begränsningarna finns? Hur tror du att de påverkar människors möjligheter att delta i demokratiska processer och påverka deras egna liv och vardag?

7. I flera länder begränsas MR av väpnade konflikter som i Västafrika eller av mord och försvinnanden som ett resultat av kriminellt och annat våld. Det senare gäller till exempel i Mexiko och flera länder i Latinamerika där olika grupper slåss om inkomster från narkotika- och vapenhandel, och där korrumpe- rad polis och militär är inblandade. Diskutera våldets effekter på MR, både i konfliktländer som Demokratiska Republiken Kongo och i Mexoko.

8. Ett återkommande problem i flertalet MR-rap- porter är diskriminering av kvinnor i fråga om löner och politisk representation och kvinnors och flickors utsatthet för våld, inklusive sexuellt våld, och bris- ten på rätt till abort. Studera ett par länder som till exempel El Salvador och Egypten och redovisa iakttagelser och synpunkter. Gör motsvarande djupstudier om barns villkor, urfolk och flyktingar.

9. I flera MR-rapporter (som till exempel rör USA och Australien) betonas vikten av att motverka terrorism genom bland annat övervakning och kontroll av enskilda personer. Diskutera åtgärder i syfte att bekämpa terrorism i förhållande till åtaganden att upprätthålla respekten för MR.

10. Politiska och medborgerliga rättigheter som redovisas i MR-rapporternas inledande delar har ofta större tyngd än ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Ett skäl är att de senare ofta men inte all- tid kräver ekonomiska resurser för att säkras, och att en del regeringar för fram brist på pengar som skäl för att inte MR kan respekteras. Diskutera detta och hur till exempel fattigdom eller etnisk tillhörighet kan på- verka en individs möjlighet i fråga om MR.

III. Exempel på enkla rollspel

11. Föreställ dig att du lever i ett land där det är för- bjudet att utöva en viss religion, eller att vara ateist, det vill säga inte tillhöra någon religion alls. Din syster

har nyss arresterats för att hon deltagit i en förbjuden gudstjänst. Hur skulle du och dina närmaste försöka arbeta i det landet för att stärka er rätt till samvets- och religionsfrihet?

12. Föreställ dig att din pappa nyss arresterats utan rättslig grund för att han publicerat en artikel som regeringen inte gillar, om till exempel mord på personer som tillhör urfolk som motsätter sig exploatering av mark som gruvbolag vill åt. Du kontaktar en bra advokat och en journalist. Vad händer sedan?

13. Du är på besök i ett land där du ser att turis- ter är inblandade i sexturism och där unga flickor och pojkar utsätts för övergrepp. Diskutera vad du kan göra och vilka du kan kontakta för att stoppa kränkningarna av barnen.

14. Du köper en tröja i en klädaffär i Sverige och hör senare att klä- derna är tillverkade i en fabrik i Kambodja där de kvinnor som arbetar i fabrikerna in ens har minimilöner som fastställts för textil- industrin. Du har också läst att arbetarna gått ut och demonstrerat mot de låga lönerna men beskjutits av patrullerande polis. Föreställ dig att du och dina vänner vill öka medvetenheten i Sverige om dessa frågor. Hur gör ni?

15. Du och din partner har utsatts för hot och trakasserier som hbt- personer, bland annat av polis och andra myndighetsrepresentanter. Vilka MR kan du hänvisa till för att stärka dina rättigheter i ett samtal med representanter för en enskild organisation som vill hjälpa er.

Denna lärarhandledning är den första i sitt slag och UD vill gärna ha synpunkter på upplägg och innehåll. Skicka gärna era synpunkter till gerd.johnsson-latham@gov.se

Produktion: Kommunikationsenheten Tel: 08-405 10 00
E-post: information-ud@foreign.ministry.se
Webbplats: www.ud.se Artikelnr: UD14.036

Vem gör vad?

Här kan du läsa om vem som gör vad gällande mänskliga rättigheter.

På undersidorna hittar du information om Sverige, Europeiska unionen, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, Förenta Nationerna, Internationella domstolar och tribunaler, samt enskilda organisationer.

SVERIGE
EUROPEISKA UNIONEN
EUROPARÅDET
ORGANISATIONEN FÖR SÄKERHET OCH SAMARBETE I EUROPA
FÖRENTA NATIONERNA
INTERNATIONELLA DOMSTOLAR OCH TRIBUNALER
ORGANISATIONER INOM DET CIVILA SAMHÄLLET

Frågor & svar

ALLMÄNNA FRÅGOR OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

FRÅGOR OM OLIKA RÄTTIGHETER

FRÅGOR OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVERIGE

LÄS MER/ÖVRIGT

Här får du svar på dina frågor!

Klicka på frågan nedan för att läsa svaret.

För vem gäller de mänskliga rättigheterna?

Vilka är de mänskliga rättigheterna?

Hur väljs rådets medlemmar och hur lång är mandatperioden?

Var hålls MR-rådets möten och vem får delta?

Vad är mänskliga rättigheter?

Får rättigheterna begränsas?

Vem bestämmer vilka de mänskliga rättigheterna är?

Vilka internationella organisationer arbetar med de mänskliga rättigheterna?

Vad händer om de mänskliga rättigheterna inte respekteras?

Hur övervakas de mänskliga rättigheterna?

Vad innebär skyddet mot diskriminering?

Vad innebär de medborgerliga och politiska rättigheterna?

Vilka rättigheter har barn och unga?

Vad innebär de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna?

Vilka rättigheter har minoriteter och ursprungsbefolkningar?

Är diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet ett brott mot de mänskliga rättigheterna?

Är diskriminering av personer med funktionshinder ett brott mot de mänskliga rättigheterna?

Vad gör Sverige för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna i världen?

Vem arbetar med de mänskliga rättigheterna i Sverige?

Kränks de mänskliga rättigheterna i Sverige?

Vad görs i Sverige för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna?

Vad kan jag göra om jag vill arbeta för de mänskliga rättigheterna?

Vart vänder jag mig om mina mänskliga rättigheter kränks?

Var hittar jag mer information om de mänskliga rättigheterna?

Var hittar jag de mänskliga rättigheterna i svensk lag?

Vilka är de centrala konventionerna om de mänskliga rättigheterna?

DN 20 april 2010:

“Hans Rosling - en av världens främsta globala tänkare.” (Från omr36-39ze.pdf)

“Han har blivit utsedd till en av världens 100 främsta globala tänkare, och tidningen Wallpaper har rankat stiftelsen och webbplatsen Gapminder som ett av de tio ledande varumärkena.”

“Hans Rosling påpekar att det är sonen Ola och sonhustrun Anna som designat och programmerat de rörliga bubblorna i graferna, som gör hans föreläsningar till pedagogiska succéer som föder optimism om världens framtid.

Men optimist, nej, det vill han inte kalla sig.

– Vi sysslar med fakta, siffror och statistik. Man är väl inte optimist bara för att man vet att barnadödligheten de sista årtiondena sjunkit snabbare i Bangladesh, Egypten och Brasilien än den någonsin gjort i Sverige. Man är enbart kunnig.

Ändå har han lyckats vända på begrepp och engagera folk genom kunniga och humoristiska föreläsningar, som man också kan ta del av på internet. På webbplatsen Gapminder finns undervisningsmaterial som visar hur Världen ser ut i dag, inte som den gjorde för 25 år sedan. En faktasmedja till skillnad mot alla tankesmedjor. All information på Gapminder är fri att använda. Det är ett modernt ”museum” som gör världen förståelig.

– Världens länder kan inte längre delas upp i två grupper: i-länder och u-länder. Det stämmer inte med verkligheten utan med tankarna i seriefiguren Tintins värld! Världen har i dag länder på alla nivåer, säger Hans Rosling och visar Gapminder World Chart som inte liknar någon traditionell världsatlas. En axel heter ”health”, den andra ”money” och länderna är bubblor; de är färgade röda, gula, orange, blå och gröna för att markera vilken kontinent de tillhör och i olika storlekar beroende på folkmängd.

– Axlarna visar antal barn per kvinna respektive medellivslängd. Familjernas storlek visar vad som händer i sovrummet, och livets längd visar om det finns tvål och vatten i badrummet och mat i köket i respektive land. Jag försöker bryta gamla tankegångar och skaka om lyssnaren med hjälp av humor och överdrivna slutsatser, säger han.

– Min mamma hade tuberkulos. På den tiden var det så att om man var manlig student med bra betyg och kunde komma in på läkarlinjen, då läste man medicin. Även om jag hade ett socialt intresse från början, så blev det medicin. Och till viss del väljer sedan livet åt en, man har lite styrförmåga och kan möjligen påverka något. Jag var intresserad av både kemi och ekonomi och lyckades kombinera detta i min forskning, förklarar Hans Rosling som arbetade i Moçambique ett par år och i sitt arbete och forskning upptäckte en ny förlamningssjukdom, konzo.

Han var också en av initiativtagarna till den svenska avdelningen av Läkare utan gränser som bildades 1993.

Stiftelsen Gapminder har han arbetat med i tio år.

– Jag letade efter någon som kunde hjälpa mig att göra statistik mera tillgänglig. Min son Ola anmälde sitt intresse, säger Hans Rosling skamset.

Gapminder har lånat namn från de i den engelska tunnelbanan så välkända orden ”mind the gap”, ”se upp för avståndet mellan vagn och plattform”. Sonhustrun Anna kläckte namnet och 2007 såldes mjukvaran till Google. Ola och Anna Rosling Rönnlund samt tre andra svenska programmerare följde med över till Kalifornien. Hans Rosling arbetar vidare med ett nytt team i Stiftelsen Gapminder.

I vinter har Hans Rosling synts i alla möjliga sammanhang. Fredrik Skavlan fick tjata lite innan Rosling ställde upp i pratshowen och förklarade hur Världen ser ut i dag med hjälp av röda och blå legoklossar. Tillsammans med Doreen Månsson tävlade han i ”På spåret”.

– Fast jag är rätt usel på frågesport. I mitt liv har jag struntat i att lära mig något om musik, dans, mat och kläder. Och då klarar man sig sämre i ”På spåret”, säger Hans Rosling.

Nej, Hans Rosling har ägnat sig åt helt andra saker. Något som han nu uppmärksammas för i den amerikanska tidskriften Foreign Policy. På listan över de 100 tänkare vars idéer format världen under året som gått har han hamnat på plats 96. Motiveringen är: ”För att han får våra tankar att svindla med banbrytande statistik.”

– Det handlar inte om optimism utan om det man vet om världen och om uthållighet i att berätta det. Det är avgörande även för uppfinnare. Endast den som håller ut kan lyckas, säger Hans Rosling.

Marika Hemmel “

SVTs Hemsida på Internet:
“Hans Rosling har fått lägga den akademiska karriären på hyllan - för nu vill hela världen lyssna på professorn i internationell hälsa. I Pär Fjällströms porträtt får vi följa en energisk optimist som menar att världen, trots allt, blir bättre.
Hemsidan för Hans Roslings omtalade statistikverktyg

- Egentligen skulle jag ju bara göra ett verktyg för att visa studenterna hur världen förändrats, säger Hans Rosling. Att jag skulle komma att föreläsa för världsledande politiker och globala storföretag, det kunde jag aldrig föreställa mig!

Idag är **Al Gore** och **Bill Gates** bland dem som bokar in möten och vill utnyttja hans tjänster. Hans underhållande föreläsningar har fått enormt genomslag, inte minst tack vare nätet. Kalendern är fullbokad, ena veckan norska oljeindustrin, nästa FN eller utrikesministrarna i Latinamerika.”

Gapminder

Från internet 22 april 2016:
HOME
GAPMINDER WORLD
VIDEOS
DOWNLOADS
TEACH
IGNORANCE
DATA

Andra länkar:
Download PDF Guide
Gapminder Labs
News
FAQ
About
Contact
Our mission
History
Request a speaker
Press and media
Constitution

Gapminder
Kan statistik vara vacker? Gapminder påstår det och det är bara att hålla med! Webbplatsen presenterar statistik om världens utvecklingsfrågor. Jordbruk, naturresurser, koldioxid, befolkning etc. etc. Interaktiva flash-filer, video och lärarhandledning. Delvis på engelska. Mycket användbar svensk resurs.

23 april 2016

Världsnaturfonden WWF Hem

Hem
Vårt arbete
Utbildning
Företag
Press
WWF EKO

Om WWF
Frågor och svar
Historik
Lediga jobb
Pressrum
Vad tycker WWF - Remissvar
Organisation
Fiskguiden
Köttguiden
WWF på Facebook
WWF på You tube
Volontär
English

Här arbetar WWF
Arter
Klimat
Ekologiska fotavtryck
Skog
Regnskog
Hav och Fiske
Illegal handel
Hållbara städer
Hållbar ekonomi
Jordbrukslandskap
Våtmarker/Sötvatten
Människa och natur
Innovativ naturvård
Utbildning
Rapporter

Utbildning
Elevrum
Lärarrum
Skolutveckling
Entreprenörskap
Högre utbildning
WWF Education
Kontakt

Företagssamarbeten
Samarbetspartners
Företagsgåva
Vänföretag
Ung företagsamhet

Världsarvslistan
http://whc.unesco.org/en/list/

The World Heritage List includes 936 properties forming part of the cultural and natural heritage which the World Heritage Committee considers as having outstanding universal value.

These include 725 cultural , 183 natural and 28 mixed properties in 153 States Parties. As of November 2011, 188 States Parties have ratified the World Heritage Convention.

Världsarvslistan http://whc.unesco.org/en/list/

Alla länkar i versionen den 9 januari 2012 finns i :

Sven Wimnell 9 jan 2012
http://wimnell.com/omr91b.pdf
Lättläst

Sveriges och omvärldens historia

Sven Wimnell 080201+5 april2014: Sveriges och omvärldens historia. (http://wimnell.com/omr93c.pdf)

Filosofins historia.

Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
http://wimnell.com/omr109b.pdf

Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.

Utredningen den 1 oktober 2015 innehåller mycket omfattande och aktuella uppgifter om högskolor, forskning, klassifikations-systemet för verksamheter m m.
Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikations-system för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Hur ska man kunna göra en svensk världs-planering?

Männskor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.

Påverkan från fysiska och sociala miljöer sker enligt vanor och traditioner och till en viss del enligt ofullständiga statliga regler.

Till en början påverkas människor av förhållandena i de hem de vistas i som barn och i de närmate omgivningarna. Sedan kommer påverkan vartefter mer och mer från miljöer utanför hemmet.

När skolan börjar blir det påverkan från lärare och klasskamrater. och mer och mer från verksamheter utanför hemmet som ingår i de 22 politikområdena. När grundskolan är slut ska alla ha ett visst mått av kunskaper och färdigheter.

I gymnasieskolan ökas knskaper och färdigheter på, med yrkeskunskaper eller kunskaper för högre studier och därefter blir det fråga om högskolestudier eller begynnande förvärvsarbete. Vid cirka 24 års ålder ska alla vara i förvärvsarbete.

Påverkningarna från de fysiska och sociala miljöerna blir vartefter mer och mer skiftande och resulterar i de många olika åsikter som finns i vuxenvärlden idag och som leder till svåra konflikter med i värsta fall krig.

Krigen är ett elände som mänskligheten borde ha förstått att undvika. Tyvärr ger konflikterna mycket lidande, som borde kunna slippas genom en förståndig planering av människorna verksamheter.

Planeringar har fyra viktiga moment: hur var det, hur är det, hur kan det bli och hur bör det bli. De är det som ingår i de offentliga planeringarna av staternas och kommunernas verksamheter.

Mänskligheten har kommit så långt att den tycks tro att demokrati och mänskliga rättigheter är bra utgångspunkter för en bättre värld. Men det räcker inte bara med denna tro. Det behövs skicklighet med att tillämpa tron.

Att demokrati är bra har blivit ledande tanke bara de senaste hundra åren. Och det behövs en global demokrati som ligger ovanpå de nationella demokratierna som ännu är de vanligaste. Det vill säga att det behövs en världsplanering som planerar hur världen kan bli bättre.

Förenta nationerna, FN, är en sammanslutning av nästan alla värdens länder, men är konstruerad med ett säkerhetsråd som förhindrar en god planering.

Sveriges regering har ambitionen att bli medlem i säkerhetstådet och få möjlighet att styra världen till det bättre. Men regeringen har inte visat hur de vill styra. Regeringen bör starta en svensk världsplanering som visar hur vi vill förbättra världen.

Regeringen måste då ange hur de mänskliga verksamheterna har varit, är, kan bli och bör bli i olika dela av. Det är en svår uppgift, men något måste kunna visas upp. Regeringen har ministrar och departement som har tekniska möjligheter för detta.

I kapitel 4 har skrivits in några förutsättningar för ett arbete med en världsplanering. Regeringen får inget förslag utan det är ministrarna som ska komma med förslag som sedan kan kritiseras av oss alla andra.

Något regeringen borde börja med att klarlägga.

Situationen i världen nu gör att man nog vill veta något om det stora maktspelet.

Förenta staterna: Ses som världens mäktigaste. Hur är det med det?

Europa är en stor världsdel som har haft central betydelse i hisorien. Vad ska Europa göra?

Ryssland med Putin har ställt til det med krav om att ses som en stormakt. Vad vill Ryssland och vad kan de göra?

Mellanöstern och Nordafrika: ska krien aldrig ta slut, vi får för mycket flyktingar.

Kina är nu den stora spelaren, kan de spela till det bättre?

Indien är en demokrati säger de, men det finns saker som man kan tvivla på, kan de klara att bli en bra demokrat?

Japan är en stor faktor, men har problem.

Resten av Asien och Oceanien (utom mellanöstern): vilken roll spelar de?

Resten av Afrika och Amerika, det är så mycket, kan vi få ordning på frågorn där?

Det skulle nog vara bra att lägga upp en världsplanering i geografisk ordning så som UD har om mänskliga rättigheter, med utgångspunkt från de nämnda frågorna samtidigt som man behandlar detaljer på något systematisk sätt.

På nästa sida visas tankar om hur man skulle kunna göra en geografisk plan där man spar undan många länder och behandlar dem klumpvis, om det är möjligt.

Regeringens ministrar får hjälpas åt med att hitta på en struktur som blir lätthanterlig.

Men som sagt om regeringen vill bli med i säkerhetsrådet måste den ha något att säga om vad den vill göra där.

UD:s rapporter om mänskliga rättigheter.

Är gjord med världsdelarna i bokstavsordning:
(Sverige är ej med)

Afrika (söder om Sahara)
Asien och Oceanien
Europa och Centralasien
Mellanöstern och Nordafrika
Nordamerika, Latinamerika och Karibien

Här ska användas följande ordning.
Förenta Staterna

Europa och Centralasien
Mellanöstern och Nordafrika
Asien och Oceanien
Afrika (söder om Sahara)
Nordamerika, Latinamerika och Karibien

BRIC (på svenska ibland även BRIK) är en förkortning för Brasilien, Ryssland, Indien och Kina (China), fyra stora, snabbt växande tillväxtmarknader.

Endast Förenta staternas mänskliga rättigheter visas, som exempel. För andra stater får man klicka fram dem.

Mänskliga rättigheter i några starkt begränsade länder :
Världen
Förenta Staterna

Europa och Centralasien :
Norge, Danmark, Island, Finland
Storbritannien
Frankrike. Belgien. Nederländerna
Tyskland, Österrike, Tjeckien, Slovakien
Polen, Estland, Lettland, Litauen. Vitryssland
Ungern, Rumänien, Bulgarien, Serbien, Makedonien,
Italien
Spanien. Portugal

Ryssland. Ukraina. Afghanistan
Övriga Europa

Mellanöstern och Nordafrika:
Grekland
Turkiet
Syrien, Irak. Libanon. Jordanien. Palestinska Områdena. Israel
Iran
Saudiarabien. **Övriga länder**

Asien och Oceanien:
Kina
Indien. Pakistan
Japan. Sydkorea. Nordkorea, Mongoliet **Övriga Länder**

Afrika (söder om Sahara: **Många länder**

Nordamerika, Latinamerika och Karibien:
Kanada, Mexiko, **Mellanamerika. Sydamerika**
Brasilien

Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1:

Utvecklingens krafter.
Systemet för mänskliga verksamheter.
22 politikområden för politiken
Vad borde regeringen i första hand syssla med?
Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
Den fundamentala påverkanskedjan

Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?

Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den svenska världsplaneringen ?

Börja med Förenta Staterna och fortsätt sedan med med resten av världen.

Ett sätt att berätta om Förenta Staterna

Börja med UD s sammanfatting av Mänskliga rättigheter i Förenta Staterna 2012.

Utrikesdepartementet

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten kan inte ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Mänskliga rättigheter i Förenta Staterna 2012

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna och trendanalys

Den amerikanska författningen ger ett omfattande skydd åt de mänskliga rättigheterna. En kombination av statliga institutioner, självständiga domstolar, enskilda organisationer och fria medier försvarar individens och olika gruppers rättigheter.

Respekten för de mänskliga rättigheterna i USA är god. Flera av de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter har dock inte ratificerats av USA och inte mycket tyder på att så kommer att ske inom överskådlig tid. Till flera av de konventioner som har ratificerats har betydande reservationer gjorts.

Dödsstraffet tillämpas federalt och i majoriteten av delstaterna. Både antalet dödsdomar och antalet avrättningar har minskat de senaste tio åren.

Åtgärder i bekämpningen av terrorism innebär begränsningar av de medborgerliga fri- och rättigheterna, däribland fortsatt förvarshållande av individer utan åtal eller rättegång. Detta är föremål för en omfattande debatt. Guantanamolägret är fortfarande i bruk.

En omdebatterad fråga rör rättssystemets behandling av den svarta befolkningen, som är överrepresenterad i landets fängelser och bland dödsdömda. Vissa minoritetsgrupper är också överrepresenterade bland arbetslösa och i låglöneyrken, samt har generellt sett sämre tillgång till sjukvård. Hälsovårdsreformens genomförande syftar bland annat till att fler ska omfattas av sjukförsäkring och till bättre sjukvård för en större andel av befolkningen.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Ratifikation av internationella avtal och konventioner kräver två tredjedelars majoritet i senaten. Många kongressledamöter är skeptiskt inställda till internationella avtal och konventioner med motiveringen att de riskerar att begränsa USA:s suveränitet och handlingsfrihet. USA har inte ratificerat alla centrala konventioner om de mänskliga rättigheterna och till de som har ratificerats har ofta betydande reservationer gjorts. USA hävdar att dess nationella lagstiftning ofta står i överensstämmelse med eller till och med ger bättre skydd än konventionsbestämmelserna, oavsett huruvida man är part till en konvention eller inte.

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), ratificerades 1992. USA reserverade sig då mot flera av konventionens centrala bestämmelser, exempelvis den som stadgar om konventionens företräde framför nationella lagar. USA menar att konstitutionen och andra amerikanska lagar garanterar alla människor lika behandling samt har ett utbrett skydd mot diskriminering. USA har inte godkänt enskild klagorätt under konventionen eller ratificerat tilläggsprotokollet om dödsstraffets avskaffande. USA lämnade in sin senaste periodiska rapport till konventionskommittén 2011.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter,International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR), undertecknades 1977 men har ännu inte ratificerats av senaten. Lagstiftning beträffande denna typ av rättigheter möts i allmänhet med skepsis i USA, varför möjligheterna för en ratifikation får anses små.

Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (CERD), ratificerades 1994. USA gjorde i samband med ratifikationen ett antal reservationer, som bl.a. syftade till att undvika att det existerande amerikanska skyddet för yttrande och mötesfrihet inte skulle inskränkas, samt för att undvika reglering av privatlivet. USA lämnade sin senaste periodiska rapport till konventionskommittén 2007 och uppföljning av kommitténs rekommendationer 2009.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), undertecknades 1980 men har inte ratificerats av senaten.

Konventionen mot tortyr, Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment or Punishment (CAT), ratificerades 1994 med ett antal reservationer, bland annat att USA:s konstitution skulle ha företräde framför konventionens bestämmelser. USA har inte godkänt enskild klagorätt under konventionen eller ratificerat tilläggsprotokollet om förebyggande av tortyr. USA skulle ha presenterat sin tredje periodiska rapport till Kommittén mot tortyr 2011, men det har ännu inte skett.

Konventionen om barnets rättigheter, Convention on the Right of the Child (CRC), har undertecknats men inte ratificerats av senaten, där många anser att konventionens bestämmelser inkräktar på familjens helgd. De två tilläggsprotokollen om barn i väpnade konflikter respektive om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi, ratificerades 2002 med reservationer. USA inkom i januari 2010 med sina första periodiska rapporter rörande tilläggsprotokollen och uppföljning av kommitténs rekommendationer re-spektive påpekanden i november 2012.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Convention on the Rights of Persons with Disabilities, undertecknades av administrationen 2009, men har inte ratificerats av senaten. Senaten röstade om ratificering den 4 december, 2012. Förslaget föll med fem röster med motiveringen att en ratificering skulle ge staten för stort utrymme att styra över livsvillkoren för barn med funktionsnedsättning.

Konventionen om påtvingade försvinnanden, Convention for the Protection of all Persons from Enforced Disappearances, har varken undertecknats eller ratificerats.

Flyktingkonventionen, Convention Relating to the Status of Refugees, har varken undertecknats eller ratificerats av USA. Enligt den amerikanska uppfattningen är den närmast skriven för europeiska förhållanden vid tiden efter andravärldskriget. Däremot har USA anslutit sig till det tillhörande protokollet.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, Rome Statute of the International Criminal Court (ICC), undertecknades av president Clinton 2000, men har inte behandlats i senaten. Bushadministrationen var tydlig i sitt motstånd mot domstolen och en ratificering av dess stadga. Obamaadministrationen har gett stöd till pågående fall i ICC, men har inte agerat specifikt för en ratifikation.

Den interamerikanska konventionen om mänskliga rättigheter undertecknades 1977 men har inte ratificerats av senaten, vilket bland annat beror på att den innehåller bestämmelser som står i strid med USA:s syn på abort och dödsstraffet.

FN:s särskilda rapportörer saknar en stående inbjudan till USA. Sedan 2010 har dock de särskilda rapportörerna för handel med barn, barnprostitution och barnpornografi, våld mot kvinnor och ursprungsbefolkning bjudits in.

I november 2010 presenterade USA sin första rapport inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheters allmänna ländergranskningar, Universal Periodic Review. Rapporten tillkom i samarbete mellan administrationen och representanter för det civila samhället. Administrationen har uttalat stöd för rekommendationerna bland annat avseende medborgerliga rättigheter och diskriminering, avskaffande och utredning av tortyr, fängelseförhållanden, behandling av immigranter, sociala och ekonomiska rättigheter, människohandel och ratificering av vissa konventioner. Samtidigt har man avfärdat rekommendationen om avskaffande av dödsstraff.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Ofrivilliga försvinnanden, utomrättsliga avrättningar, politiska mord eller liknande förbrytelser kan inte anses förekomma i USA.

USA:s metoder för att bekämpa terrorism är fortsatt föremål för debatt. Den amerikanska administrationen hävdar att operationen mot Usama bin Ladin i Pakistan i maj 2011 skedde i självförsvar som en del av den pågående väpnade konflikten mellan USA och al-Qaida. Det förekommer också en stor debatt om lagligheten i att oskadliggöra misstänkta terrorister, inklusive amerikanska medborgare, utan rättsligt förfarande. Obamaadministrationen offentliggjorde under 2012 för första gången användningen av så kallade drönare och försvarade metoden som laglig, effektiv och precis.

Direkt efter Barack Obamas tillträde som president undertecknade han ett antal exekutivorder rörande behandlingen av personer tillfångatagna i samband med väpnad konflikt eller kontraterrorismoperationer. Dessa innebär blandannat att personer som hålls under amerikansk kontroll ska behandlas humantoch i enlighet med Genèvekonventionernas gemensamma artikel 3. Tortyrsamt grym, omänsklig eller förnedrande behandling förbjuds uttryckligen.

Exekutivorderna har inneburit en förbättring av rättsläget för hur tillfångatagna personer får behandlas av amerikansk personal. Samtidigt kvarstår kritiken mot förhållandena i Guantanamolägret, inklusive mot graden av isolering av fångar i vissa delar av lägret och fångar som hålls på obestämd tid. Administrationen har kritiserats för att överföra vissa fångar från Guantanamo till deras hemländer utan tillräckliga försäkringar om human behandling.

Senatens underrättelseutskott antog i december 2012 en rapport som baserades på en omfattande utredning om underrättelseorganet CIA:s (Central Intelligence Agency) metoder för tillfångatagande och förhör. Rapporten är inte offentlig, men utskottet har i uttalanden konstaterat att övergrepp mot fångar i amerikanskt förvar förekommit, samt att gränsdragningen mellan tillåten och otillåten behandling är vag. Kongressen kommer att föreslå rekommendationer till presidenten för att säkerställa en korrekt hantering.

Organisationer som Amnesty International har uppmärksammat problem med polisbrutalitet i USA. Minoritetsgrupper rapporteras vara mer utsatta än befolkningen i stort. Justitiedepartementet har agerat för att tvinga enskilda polisdistrikt, där brutalt beteende förekommer, att genomföra reformer.

Amerikansk kriminalvård är mer inriktad på bestraffning än behandling och har relativt höga straffsatser. USA har högre andel fångar i förhållande till sin befolkning än något annat land i världen. I början av 2012 satt 2,3 miljoner personer i federala, statliga och lokala fängelser. Överbefolkade fängelser med bristfällig vård är ett utbrett problem, liksom övergrepp bland fångar.

Rättsystemets behandling av minoritetsgrupper är en uppmärksammad fråga. Minoriteter, särskilt den svarta befolkningen, är överrepresenterade i landets fängelser. Antalet svarta män som fängslas är nästan sju gånger högre än vita män och nästan två gånger högre än män med latinamerikansk bakgrund. I februari 2012 satt drygt sju procent av USA:s svarta män mellan 30 och 34 år i fängelse. Nästan tre gånger så många svarta kvinnor som vita kvinnor satt i amerikanska fängelser i början av 2012. Åtgärder som den så kallade Fair Sentencing Act från 2010 syftar till att minska skillnaderna genom likvärdiga straffskalor för vissa narkotikabrott som tidigare lett till diskriminerande påföljder.

FN:s kommitté mot tortyr och organisationer som Amnesty International och Human Rights Watch har kritiserat förhållandena vid högsäkerhetsfängelser. Invändningarna har bl.a. gällt bristen på insyn, påstådda övergrepp, samt omfattande isolering av fångar och den negativa effekt det kan ha på fångarnas mentala hälsa. Till följd av uppmärksamheten har vissa fängelser förändrat sina rutiner, till exempel vad gäller bruket av elpistoler.

4. Dödsstraff

Dödsstraffet återinfördes i USA 1976 och finns för närvarande i 32 av 50 delstater. Federala avrättningar är också tillåtna, samt avrättning efter dom i militärdomstol. Den senaste federala avrättningen ägde rum 2003 och för närvarande väntar 58 personer på federal avrättning. Det totala antaletdödsdömda, federalt och delstatligt, är 3125 personer enligt National Association for the Advancement of Colored People (NAACP). Fem personer väntar för närvarande på militär avrättning. Dock har ingen militär avrättning ägt rum sedan 1961. Senast i augusti 2012 fick en marinsoldat sitt dödsstraff omvandlattill livstids fängelse. Den vanligaste avrättningsmetoden är giftinjektion. Väntetiderna är ofta långa. I Oklahoma avrättades under 2012 en man 36 år efter sin dödsstraffsdom. Dödsstraff föreskrivs för olika brott i olika delstater. Enligt Högsta domstolens beslut i fallet Kennedy v. Louisiana är dödsstraff oproportionerligt i andra fall än brott mot staten (exempelvis förräderi) samt brott med dödlig utgång för offret.

Både antalet dödsdomar och antalet avrättningar har minskat under 2000-talet. Under 2012 avrättades 43 personer. Fyra delstater (Texas, Oklahoma, Arizona och Mississippi) stod för 75 procent av alla avrättningar. Texas är den delstat som med bred marginal oftast tillämpat dödsstraffet sedan 1976. Antalet dödsdomar höll sig på historiskt låg nivå 2012 (78 stycken).

Av de 33 delstater med dödstraff i straffskalan har sju inte utfört någon avrättning på över ett decennium. I november 2011 verkställde Idaho sin första avrättning på 17 år och ännu en 2012. Fem delstater har sedan 2007 avskaffat dödsstraffet, senast Illinois 2011 och Connecticut 2012 och Maryland 2013. Kalifornien röstade i november 2012 för att behålla dödsstraffet, vilket stöddes av 52 procent.

Svarta utgör 13 procent av USA:s befolkning och 35 procent av de som avrättats sedan 1976. Av de som väntar på avrättning är 42 procent svarta. Amerikanska advokatsamfundet har gjort studier som indikerar att svarta löper
större risk att dömas till döden än personer från andra grupper som begår motsvarande brott. Amnesty International har lagt fram en studie som visar att
risken att dömas till döden är större i mål där offret är vit. FN:s kommitté om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering uttryckte 2008 oro över vad man såg som en ihållande trend och betydande skillnader i hur dödsstraff utdöms beroende på hudfärg.

Sedan 1976 har 22 personer avrättats för brott som har begåtts av minderåriga.
År 2005 beslutade Högsta domstolen i målet Roper v. Simmons att dödstraff för ungdomsbrottslingar strider mot den amerikanska konstitutionen. Avrättning av minderåriga är inte längre tillåtet i USA.

År 2002 beslutade Högsta domstolen i målet Atkins v. Virginia att avrättning av förståndshandikappade strider mot konstitutionens förbud mot grymma ochovanliga bestraffningar. Flera utomstående aktörer – bland andra EU – uppvaktade domstolen i ärendet. Definitionsfrågan om vem som är förståndshandikappad behandlades inte av domstolen, varför frågan avgörs pådelstatsnivå. Detta har lett till olika regleringar och standarder i olika delstater, vilket i sin tur anses ha inneburit olikheter i hur delstaterna tillämpardödsstraffet rörande personer som kan anses vara förståndshandikappade.

Högsta domstolen beslutade 1986 i fallet Ford v. Wainwright att det konstitutionella förbudet mot grymma och ovanliga avrättningar omfattar personer som är psykiskt sjuka. Domen bekräftades 2007 i fallet Panetti v. Quarterman. EU har uppvaktat amerikanska myndigheter i fallet. Enligt National Mental Health Organization tros mellan fem och tio procent av de dödsdömda ha psykiska störningar.

I en Gallupmätning från november 2011 var 61 procent av befolkningen positiv till dödsstraffet, förutsatt att den dömde gjort sig skyldig till mord. Stödet har sjunkit sedan början av 1990-talet, då det låg runt 80 procent. Det amerikanska stödet för dödsstraffet anses likväl vara solitt, och det blir troligen kvar under överskådlig tid. Debatten handlar främst om att uppnå tydligare kriterier för när och hur dödsstraff utdöms, hur straffet ska verkställas, samt om kostnaderna för dödsstraffet.

Fallet Troy Davis, Georgia, uppmärksammade dödstraffet på ett sätt som sällan sker i USA. Davis dömdes för mord 1991. Åtalet vilade i princip helt på ögonvittnesutsagor i avsaknad av fysiska bevis. Flera av vittnena tog tillbaka sina vittnesmål efter rättegången. Fallet belyste framför allt den vikt detamerikanska rättsystemet tillskriver ögonvittnesutsagor. Efter många juridiskaturer, inklusive ett ovanligt beslut av Högsta domstolen att återförvisa fallet för omprövning i delstatsdomstolarna, avrättades Davis i september 2011.

USA röstade emot den FN-resolution om avskaffande av dödsstraffet som antogs av FN:s generalförsamling i november 2012.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Respekten för rätten till frihet och personlig säkerhet är överlag god i USA. De kontroversiella frågor som kopplas till dessa rättigheter har anknytning till åtgärder som vidtagits efter terroristattentaten mot USA den 11 september 2001. Vid sitt tillträde 2009 agerade president Obama i flera av de omtvistade

frågorna bland annat avseende stängning av Guantanamolägret och avbrytande av militärkommissioner. Resultaten är blandade. Guantanamolägret är fortfarande i drift. Samtliga fångars status har genomlysts och delats upp i olika kategorier. I december 2012 fanns 169 fångar kvar på Guantanamo – en minskning med ett 70-tal fångar sedan Obamas tillträde. Kongressen har blockerat överförande av Guantanamofångar till det amerikanska fastlandet. Administrationen har återfört vissa fångar till sina hemländer. Andra befinner sig fortfarande på Guantanamo trots att de inte anses utgöra någon fara och utan att åtal planeras, eftersom human behandling i hemländerna inte kan säkerställas. Ytterligare andra fångar har förts till tredje land.

För vissa Guantanamofångar planeras åtal. Hittills har åtta rättegångar mot Guantanamofångar avslutats, sju i militärkommission och en i federal domstol. I maj 2012 inleddes rättegångar mot sex Guantanamofångar i militärkommission. En konsekvens av att fångar inte kan överföras till amerikanska fastlandet är att de prövas i militärkommission snarare än federaldomstol.

Militärkommissioner i sig strider inte mot folkrätten, men rättssäkerheten i det system som skapades strax efter den 11 september 2001 har kritiserats hårt från flera håll och delar av systemet har underkänts av Högsta domstolen. Detta har lett till ändrade regler för kommissionerna, senast genom 2010 års förändringar av Military Commissions Act, vilken innebär att erkännanden som framtvingats under tortyr inte får användas som bevis. Human Rights Watch och Amnesty International har kritiserat militärkommissionerna för att inte leva upp till internationell standard för en rättvis rättegång.

I december 2011 undertecknade president Obama en ny antiterrorlag inom National Defense Authorization Act. Den omtvistade lagen bekräftade myndigheternas rätt till indefinite detention vid misstanke om terroristbrott, vilket
innebär att personer kan hållas fängslade på obestämd tid utan åtal eller rättegång. Huruvida detta även omfattar amerikanska medborgare är en kontroversiell fråga. Obamaadministrationen har hävdat att man inte kommer att godkänna obegränsat frihetsberövande av amerikaner utan rättegång och att tolkningen av lagen kommer att göras i överensstämmelse med den amerikanska konstitutionen och internationell lagstiftning.

Flera domstolsbeslut, inklusive från Högsta domstolen, har inneburit förbättrade men inte fullständiga möjligheter för Guantanamofångar att i domstol få lagligheten av sitt förvarstagande prövat, så kallad habeas corpustalan. Både förnekandet av habeas corpus-rätt och användandet av indefinite detention, har mötts av massiv kritik för bristande samstämmighet med amerikansk rättstradition, den amerikanska konstitutionen och internationella åtaganden.

Rörelsefriheten för amerikanska medborgare är god. Administrationen har sedan 2009 infört omfattande lättnader för reserestriktionerna till Kuba.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Federala och delstatliga domstolar är självständiga i förhållande till den exekutiva makten. Presidenten nominerar domare till Högsta domstolen och federala distriktsdomstolar, vilket ger viss politisk färg åt kandidaterna. För att
garantera domarnas oberoende är utnämningarna på livstid. Utnämningar till Högsta domstolen, liksom till alla federala domstolar på lägre nivå, ska bekräftas av senaten respektive dess motsvarigheter på delstatsnivå. Det amerikanska domstolsväsendet har flera instanser för överklagan. Advokatkåren är självständig i förhållande till myndigheterna. Det finns inga tydliga skillnader mellan mäns och kvinnors tillgång till rättsväsendet. Skillnaderna är större mellan befolkningsgrupper. För dem som inte har råd med advokat, finns möjlighet att få ett offentligt biträde. Standarden på dessavarierar.

I USA bestäms straffbarhetsåldern på delstatlig nivå; bara 13 stater har en fastslagen straffbarhetsålder vilken varierar mellan sex och tolv år. De flesta

stater tillämpar dock common law, vilket innebär att barn upp till sju års ålder aldrig kan hållas ansvariga för sina kriminella handlingar. Detta gäller även för barn mellan 7 och 14 år, dock med undantaget att de kan hållas ansvariga om de anses ha haft tillräcklig insikt av de moraliska konsekvenserna av sina gärningar. Många gärningsmän under 18 år döms i juvenile courts istället för i vanliga domstolar, men stora skillnader finns mellan delstaterna.

År 2011 avtjänade över 2 500 ungdomsbrottslingar (under 18 år då brottet begicks) livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning. USA var fram till juni 2012 det enda landet i världen som tillämpade detta. Då beslutade Högsta domstolen i fallet Miller v. Alabama att livstidsstraff utan villkorlig frigivning för ungdomsbrottslingar var grundlagsstridigt. Huruvida domen skall tillämpas retroaktivt eller ej samt vilken påverkan den har för de 2 500 ungdomar som idag sitter i fängelse på livstid utan villkorlig frigivning är i dagsläget oklart.

Militärdomstolar förekommer i USA för militärer som brutit mot Uniform Code of Military Justice. Rättegång i militärdomstol väntar bland annat två amerikanska marinkårssoldater som skändat afghanska krigsfångar.

7. Straffrihet

Det amerikanska rättssystemet är väl utvecklat och straffrihet anses inte förekomma. Den kritik som förekommer avseende metoder för terrorismbekämpning rör delvis oklarheter i regelverket.

Amerikanska domstolar har befogenhet att döma över vissa brott begångna i utlandet, oavsett förövarens nationalitet. År 2009 dömde en domstol i Florida Chuckie Taylor, son till Liberias tidigare president Charles Taylor, till 97 års fängelse för bl.a. tortyrbrott begångna i Liberia. I augusti 2012 dömdes i ett civilrättsligt mål i Virginia den före detta somaliske premiärministern Mohamed Ali Samatar att betala 21 miljoner dollar i skadestånd till ett antal somalier somkompensation för bland annat tortyrbrott och krigsbrott begångna i Somalia. Samatar hävdade immunitet, vilket avslogs av Högsta domstolen 2010.
USA:s arbete mot straffrihet för kränkningar av mänskliga rättigheter och krigsförbrytelser har stärkts, bland annat genom ökade medel till den federala polisen FBI samt förstärkning av kompetensen på justitiedepartementet.

8. Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på nätet

Yttrande-, press- och informationsfriheten är av stor vikt i USA och utgör grundläggande frågor i samhällsdebatten.

Den amerikanska yttrande- och mediefriheten är väl förankrad i den amerikanska konstitutionens första tillägg samt delstatliga författningar. Media är oberoende och censur förkommer inte. USA är en kraftfull förespråkare för ett fritt internet där alla har lika tillgång till kunskap och idéer, och ser frihet på internet som en universell rättighet baserad på internationella åtaganden såsomFN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Tillgången till internet är fri och utbredd, även om USA ligger efter andra industrialiserade länder i utbredningen av bredband. De senaste åren har viss reglering av nätet såväl som frågor kring övervakning och privatlivets helgd inneburit utmaningar. Under året drogs två lagförslag om bekämpande av piratverksamhet, som kunde innebära begränsningar av nätfriheten, tillbaka efter stora protester. I takt med den ökade användningen av sociala medier, sker som i många andra länder viss övervakning av sociala nätverk och mikrobloggar av myndigheterna i brottsbekämpningssyfte och för att förebygga terroristangrepp.

9. Mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfrihet råder, inklusive rätten att ansluta sig till politiska och fackliga organisationer eller religiösa samfund. Arbetsgivarens oinskränkta rätt att anställa och avskeda personal innebär dock att anslutning till fackförening i vissa fall motarbetas av arbetsgivarna. I skydd av yttrandeochföreningsfriheten tillåts även rasistiska och statsfientliga organisationer.

10. Religions- och övertygelsefrihet

Religions- och övertygelsefrihet råder och skyddas av första tillägget i konstitutionen. USA saknar statsreligion och många olika religioner finns representerade i landet.

Hälsovårdsreformen fastställer att arbetsgivare måste erbjuda sina anställda preventivmedel inom sin sjukförsäkring. Detta är en omdebatterad fråga bland religiösa grupper i USA. Religiöst anknutna universitet, sjukhus och institutioner är undantagna från tillhandahållandet (preventivmedel ska istället betalas ut direkt från försäkringsbolaget), men kritikerna hävdar att lagen inskränker religionsfriheten.

11. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

USA är en federation bestående av 50 delstater. Den amerikanska konstitutionen föreskriver en maktfördelning mellan den verkställande, lagstiftande och dömande makten. Detta uppnås genom ett omfattande system av ömsesidiga kontroll- och balansmekanismer. De federala myndigheterna ska enligt konstitutionen ansvara för utrikes-, försvars- och penningpolitiken. Delstaterna ansvarar själva för övriga frågor. Även delstaternas styrelseorgan ärföremål för en maktfördelning och har liknande ömsesidiga kontrollmekanismer.

Politisk pluralism med flerpartisystem, i praktiken tvåpartisystem, råder i USA. Den amerikanska demokratin baseras på personval, men inrikespolitiken präglas även av de två stora konkurrerande politiska partierna, demokraterna och republikanerna. Nästan samtliga kandidater till USA:s många valbara ämbeten tillhör något av de två partierna.

President väljs vart fjärde år. Val till representanthuset och en tredjedel av senaten, så kallade mellanårsval, äger rum vartannat år. Valdeltagandet i presidentvalet 2012 var 57,5 procent, vilket innebar en minskning med 6,5 procent från 2008. Kvinnorna spelade en avgörande roll för valresultatet. De stod för 53 procent av valdeltagandet och 55 procent röstade på president Obama. Könsgapet mellan män och kvinnors stöd för presidentkandidaterna var större än i de flesta val sedan 1980, bland såväl svarta, latinamerikaner som vita.

Det finns inga formella skillnader mellan mäns och kvinnors valbarhet. I den valda kongressen som tillträder i januari 2013 kommer drygt 18 procent att vara kvinnor, 98 av totalt 535 ledamöter, vilket är den högsta andelen någonsin.I den amerikanska regeringen är fyra av 15 ministrar kvinnor.

Ett stort antal delstater har olika restriktioner vad gäller dömda personers rätt att rösta. Restriktionerna sträcker sig från temporärt indragen rösträtt under den tid man sitter fängslad, till permanent förlust av rösträtten även efter avtjänat straff.

Medborgare i alla delstater har rösträtt i kongressvalet. Detta innebär bland annat att invånarna i huvudstadsdistriktet District of Columbia, som inte är en
delstat, saknar sådan rösträtt. Frågan är omdebatterad och har bland annat lett till uppmaningar från OSSE:s valmission vid 2012 års val att se över systemet så att alla amerikanska medborgare ges rösträtt i kongressvalet. OSSE:s valmission noterade även restriktioner för bland annat väljarregistrering.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

12. Rätten till arbete och relaterade frågor

Diskriminering på grund av kön, hudfärg, religion eller politisk åsikt är förbjuden i USA. Vissa av minoritetsgrupperna, såsom svarta och personer med latinamerikansk bakgrund, är dock överrepresenterade inom låglöneyrken. Arbetsrätten regleras bl.a. genom Equal Pay Act från 1963 och Civil Rights Act från 1964. US Equal Employment Opportunity Commission har till uppgift att se till att dessa lagar följs. Tvångsarbete anses inte förekomma. Skyddet av privat egendom är starkt.

Arbetstiden är reglerad till 40 timmars arbetsvecka med en lagstadgad rätt till femtioprocentigt lönetillägg för övertid. Den federala minimilönen är för närvarande 7,25 USD per timme. Köpkraftsjusterat har dock minimilönen sjunkit de senaste 30 åren. Bestämmelser om minimilön, övertidsersättning och ungdomsanställningar regleras i Fair Labor Standards Act från 1938 och Fair Minimum Wage Act från 2007. Hushållsarbetare, som i stor utsträckning utgörs av svarta kvinnor och av kvinnor med utländsk härkomst, täcks inte av Fair Labor Standards Act. I juni 2012 röstade kongressen mot att denna grupp skulle omfattas av lagen.

I november 2012 var den officiella arbetslöshetssiffran 7,7 procent, men arbetslösheten är betydligt högre i vissa minoritetsgrupper och regioner. Arbetslösheten var nästan dubbelt så hög bland svarta (13,2 procent) som bland vita (6,8 procent) samma tidsperiod.

Fackföreningar har lagstadgad rätt att verka. Avsaknaden av lagstadgad anställningstrygghet gör det dock möjligt för arbetsgivaren att avskeda fackföreningsorganisatörer, vilket är en av faktorerna som bidrar till den låga organisationsgraden som 2011 var 11,8 procent (6,9 procent inom den privata sektorn och 37 procent inom den offentliga). USA har inte ratificerat ILO-konventionerna nummer 87 och 98 om organisations- och förhandlingsrätt. Strejkrätten är beskuren genom en lagstadgad rätt för arbetsgivaren att anställa ersättningsarbetskraft under strejk. Flera delstater införde 2011 restriktioner mot arbetares rätt att förhandla kollektivt.

Med hänvisning till uppdelningen i federal respektive delstatlig lagstiftning har USA hävdat vissa svårigheter att ratificera ILO:s konventioner. Av de åtta så kallade Core Labour Standards har USA endast ratificerat två av dem: förbudet mot de värsta formerna av barnarbete (konvention nummer 182) samt förbudet mot tvångsarbete (konvention nummer 105). USA rapporterade till ILO för båda konventionerna 2009.

Ingen lagstadgad ledighet med betalning för t.ex. semester eller sjukdom existerar i USA. Ledighet beslutas av arbetsgivaren eller genom kollektivavtal. Föräldraförsäkringen regleras på federal nivå genom Family and Medical Leave Act från 1993. Lagen täcker alla offentligt anställda samt personer på företag med minst 50 anställda. I samband med barnafödsel eller vård av sjuk familjemedlem ger den rätt till maximalt tolv veckors obetald ledighet för såväl kvinnor som män.

De federala barnarbetesbestämmelserna i Fair Labor Standards Act ska se till attdet arbete som unga människor utför är säkert och inte äventyrar deras hälsa, välmående och utbildningsmöjligheter.

Enligt Human Rights Watch arbetar hundratusentals barn – främst latinamerikanska – inom det amerikanska jordbruket. De saknar det rättliga skydd som tillkommer andra arbetande barn enligt Fair Labour Standards Act, då lagen särskilt undantar barnarbete inom jordbruket beträffande arbetstid och minimiålder.

13. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Amerikansk hälso- och sjukvård håller överlag hög standard. Hälso- och sjukvården bedrivs huvudsakligen i privat regi.

Av USA:s 315 miljoner invånare saknar ca 50 miljoner sjukförsäkring, många
under 18 år. Majoriteten av USA:s befolkning upp till 65 år erhållersjukförsäkringar genom sina arbetsgivare. Pensionärer och funktionsnedsattaomfattas av Medicare, vilken är en federalt finansierad sjukförsäkring som 2011 gällde för 48,5 miljoner amerikaner. Personer i de lägsta inkomstklasserna omfattas av Medicaid. Den är både federalt och delstatligt finansierad och omfattade 2011 52,5 miljoner amerikaner. För familjer med låg inkomst – men för hög för att omfattas av Medicaid – finns ett delstatligt försäkringsprogramsom inbegriper knappt åtta miljoner barn. USA:s uppskattningsvis tio miljonerillegala invandrare har i regel ingen sjukförsäkring.

Kostnaderna för USA:s hälso- och sjukvård uppgår till 19 procent av de totala offentliga utgifterna och har de senaste åren ökat avsevärt. USA lägger mest pengar i världen på sjukvård efter Östtimor. Läkemedelskostnader i USA är 50- 70 procent högre än i andra västländer. Skulder orsakade av sjukdom är denvanligaste orsaken till personlig konkurs i USA.

Obamaadministrationens hälso- och sjukvårdsreform har varit en av de senaste årens största inrikespolitiska frågor. Under debatten om reformförslagetkonstaterade administrationen bland annat att låginkomsttagare och minoritetsgrupper hade sämre tillgång till sjukvård och behandlingsmöjligheter och var också sjuka i högre grad än andra delar av befolkningen. Affordable Care Act, också kallad Obamacare, antogs av kongressen i mars 2010, och trädde ikraft i september samma år. Lagen har till syfte att fler amerikaner än tidigareska omfattas av sjukförsäkring, framförallt fler barn, förbättra tillgången till och kvalitén på sjukvård samt bromsa de skenande sjukvårdskostnaderna. Ingen skillnad får göras mellan försäkrade och oförsäkrade vad gäller rätten till akutsjukvård och förlossningsvård. Administrationens mål är att ca 30 miljoner amerikaner som tidigare saknat sjukförsäkring ska försäkras genom den nya lagen. Det beräknas dröja till 2014 innan hela reformen fått genomslag.

Reformen har kritiserats hårt från republikanskt håll och cirka 48 procent av amerikanerna är emot den. En av de mest kontroversiella frågorna har rört lagens föreskrift att individer ska tvingas köpa en sjukförsäkring. Högsta domstolen fastställde i juni 2012 att det var förenligt med konstitutionen att bötfälla personer som inte köper en sjukförsäkring. Det är emellertid fortsatt oklart hur delstaterna kommer att hantera lagens stipulerade utökning av Medicaid då domstolen beslutade att den federala regeringen inte kan tvinga delstaterna till detta.

14. Rätten till utbildning

Den grundläggande utbildningen på nio år är obligatorisk för alla barn i åldrarna sex till 15 år. Därefter finns möjlighet till tre års gymnasieutbildning. När det gäller val av skola finns det både offentliga som är avgiftsfria och privata som är avgiftsbelagda. Det privata skolsystemet håller generellt sett högre kvalitet än det offentliga. Det förekommer inga skillnader mellan flickors och pojkars rätt till utbildning eller mellan olika befolkningsgrupper, men tillgången till god utbildning varierar kraftigt

Även ifråga om högre utbildning finns det både offentliga och privata alternativ. Avgifterna är höga för de mest prestigefyllda universiteten. Dock finns möjligheten att söka stipendium så att studenter från alla samhällsklasser kan beredas plats. Utbildningssektorns andel av de totala offentliga utgifterna uppgår till 13 procent.

15. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

De allmänna livsvillkoren för majoriteten amerikaner är goda. USA:s BNP per capita är betydligt högre än Sveriges. USA placerar sig på tredje plats i värl-den i FN:s Human Development Index för 2012 under kategorin very high humandevelopment. Inkomstskillnaderna har ökat de senaste åren och är större än i andra industriländer. År 2011 uppgavs 46,1 miljoner amerikaner ligga under fattigdomsstrecket. Livslängden skiljer sig markant mellan olika områden och befolkningsgrupper beroende på den socioekonomiska situationen.

Det sociala skyddsnätet är generellt svagt för personer som förlorar bostad eller arbete. Utmätningarna av bostäder som följde på den ekonomiska krisen 2008 har bidragit till den ökade graden av hemlösa personer i USA.

SÄRSKILDA KOMMENTARER AVSEENDE GRUPPER SOM OFTA RISKERAR DISKRIMINERING RÖRANDE DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

16. Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Kvinnors politiska, ekonomiska och sociala ställning i USA har successivt stärkts under de senaste årtiondena. Andelen kvinnor i näringslivet, på höga offentliga poster och i den akademiska världen har också ökat, men ärfortfarande förhållandevis låg. Kvinnorna utgör 47 procent av USA:s totala arbetskraft och drygt 59 procent av kvinnorna över 16 år förvärvsarbetar eller är arbetssökande. 73 procent av dem har heltidsarbete.

Kvinnorna spelade en avgörande roll i presidentvalet 2012. Ekonomi och jobb stod högst på kvinnornas agenda, men frågor om kvinnors hälsa, abort och familjeplanering hade också betydelse.

Löneklyftan mellan män och kvinnor minskar långsamt. År 2010 tjänade en kvinna i genomsnitt 80 procent av mannens lön. Denna löneskillnad är mer omfattande när man betraktar kön och hudfärg tillsammans. Svarta kvinnor tjänar till exempel endast 64 procent och latinamerikanska 56 procent av vad vita män tjänar. Equal Pay Act från 1963 föreskriver lika lön för män och kvinnor för lika arbete. Lilly Ledbetter Fair Pay Act från 2009 har gjort det lättare att påvisa lönediskriminering och stämma arbetsgivaren. Den av Obamaadministrationen stöttade Paycheck Fairness Act, en uppdatering och förstärkning av Eqal Pay Act med syfte att tackla inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor, har dock avslagits två gånger av kongressen, senast i juni 2012.

USA saknar lagstadgad betald föräldraledighet. Family and Medical Leave Act ger rätt till tolv veckors obetald ledighet om arbetstagaren arbetat på arbetsplatsen i minst tolv månader och det finns minst 50 anställda i företaget. Diskriminering på arbetsmarknaden på grund av graviditet har enligt Human Rights Watch ökat under senare år.

År 2009 bildade president Obama White House Council on Women and Girls, vars syfte är att tillförsäkra amerikanska kvinnor och flickor en rättvis behandling av alla offentliga myndigheter.

I rättsfallet Roe v. Wade från 1973 beslutade Högsta domstolen att abort är en konstitutionell rättighet i USA. Rätten till abort är dock fortfarande mycket omdebatterad. I flera delstater råder i praktiken omfattande restriktioner i aborträtten. Abortfrågan hade stort utrymme i valet 2012 och ytterligheterna i debatten visade på djupa klyftor i det amerikanska samhället.

Administrationen arbetar aktivt med frågan om människohandel. Trafficking Victims Protection Reauthorization Act syftar till att bekämpa handel med kvinnor och barn. Trafficking Victims Protection Act förbjuder människohandel, smuggling och exploatering av kvinnor och barn. Den ekonomiska krisen har bidragit till en ökning av handeln med människor till och inom USA.

Violence Against Women Act (VAWA) från 1994 fokuserar på utredning och åtal i ärenden som rör våld mot kvinnor. Förlängningen av lagstiftningen stötte 2012 på hårt motstånd från republikaner i kongressen som motsatte sig en utvidgning till att omfatta samkönade par samt att tillåta utsatta illegala invandrarkvinnor att söka temporärt visum.

17. Barnets rättigheter

Barnets rättigheter respekteras i de flesta avseenden och garanteras bland annat i National Child Protection Act från 1993, med tillägg gjorda genom Crime Control Act från 1994. Noteras kan dock att USA inte ratificerat konventionen om barnets rättigheter.

Enligt federal lag är rekryteringsåldern till väpnade styrkor 18 år eller 17 år med föräldrarnas samtycke.

Lagstiftning finns för att skydda barn mot övergrepp. Protect Act föreskriver långa fängelsestraff för bortförande av respektive sexuella övergrepp mot barn, inklusive livstids fängelse för återfallsförbrytare. Inom ramen för kampen mot människohandel uppmärksammas barnets situation särskilt.

Barn under 18 år kan sedan 2012 inte dömas till döden eller till livstids fängelse utan möjlighet till frigivning.

Barnaga i hemmet är tillåtet i alla USA:s delstater. I 19 delstater är även skolagatillåtet.

18. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Ingen av statsmakten sanktionerad diskriminering förekommer. Minoriteters och ursprungsbefolkningars rättigheter är väl skyddade i lag. Det hindrar dock inte att flera minoritetsgrupper har en sämre situation än amerikanen i gemen. Särskilt omdebatterad är frågan om rättsystemets behandling av den svarta befolkningen.

Vissa minoritetsgrupper är också överrepresenterade bland arbetslösa och i låglöneyrken, samt har sämre tillgång till sjukvård. FN:s kommitté om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering har kommit med en rad rekommendationer på området.

För att främja dessa gruppers ekonomiska och sociala framsteg förekommer i vissa fall positiv särbehandling, affirmative action, på offentliga arbetsplatser, vid intagning till offentliga universitet samt vid offentlig upphandling. Tillvägagångssättet är omdebatterat. I oktober 2012 tog Högsta Domstolen upp målet Fisher v University of Texas om positiv särbehandling för svarta och latinamerikaner på universitet. Domslutet kan komma att påverka förfarandet.

19. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Respekten för homo-, bi- och transpersoners (hbt) rättigheter är i stort sett god i USA. Staten är skyldig att utan åtskillnad tillförsäkra hbt-personer åtnjutande av de mänskliga rättigheterna på samma villkor som alla andra individer. hbtpersoners situation har under senare år fått ökad uppmärksamhet och fleramänskliga rättighetsgrupper verkar för att förbättra det juridiska skyddet för dem. Bland annat har lagstiftning antagits om hatbrott, vilken syftar till att göra våldsbrott på grund av hudfärg, kön eller sexuell läggning till federala brott.Högsta domstolen stadgade 2003 i fallet Lawrence v. Texas att det stred motkonstitutionen att kriminalisera sexuella handlingar mellan samtyckande myndiga personer av samma kön.

Inom arbetslivet finns det fortfarande brister beträffande hbt-personers rättigheter. Federal lagstiftning som uttryckligen förbjuder en arbetsgivare att avskeda en arbetstagare på grund av sexuell läggning saknas och diskriminering av hbt-personer förekommer. Ett lagförslag som skyddar hbt-personers rättigheter, Employment Non-Discrimination Act, har sedan 1994 lagts fram årligen i kongressen utan att antas. Målet är att genom denna lag skydda anställda från diskriminering på grund av könsidentitet eller sexuell läggning. Endast 21 delstater har lagar som förbjuder diskriminering baserat på sexuell läggning och endast 16 delstater motsvarande lagstiftning för könsidentitet

I december 2010 antogs en lag om avskaffande av principen don't ask don't tell som innebar att homosexuella personer inom det amerikanska försvaret inteöppet kunde visa sin sexuella läggning utan att riskera avsked. I september2011 hävdes principen officiellt.

Rätten till samkönade äktenskap bestäms på delstatlig nivå, liksom rätten att adoptera. I november 2012 hölls folkomröstningar i fyra delstater om samkönade äktenskap och godkändes i tre. Samkönade äktenskap är förbjudna

i 39 delstater. The Defense of Marriage Act (DOMA) från 1996 definierar äktenskap som en rättslig union mellan en man och en kvinna. Denna innebär att ingen delstat behöver godkänna samkönade äktenskap samt kan vägra att erkänna samkönade äktenskap som ingåtts i andra delstater.

President Obama blev 2012 den första amerikanska presidenten att uttrycka stöd för samkönade äktenskap. Administrationen klargjorde 2011 att man betraktar DOMA som konstitutionsvidrig och inte längre kommer att försvara lagstiftningen. Högsta domstolen beslöt i december 2012 att ta upp flera mål som rör samkönade äktenskap. Den första frågan berör huruvida DOMA är grundlagsenlig och behandlar huruvida den federala regeringen i delstater som erkänner samkönade äktenskap kan vägra paren federala förmåner som är tillgängliga för andra gifta par. Den andra frågan handlar om huruvida lagstiftning i Kalifornien som förhindrar samkönade äktenskap, är förenlig med grundlagen. Domsluten kan komma att få stor påverkan på hbt-personersmöjligheter till äktenskap och rätt till konstitutionellt skydd mot diskriminering.

20. Flyktingars rättigheter

USA har inte anslutit sig till 1951 års konvention om flyktingars rättsliga ställning.

USA är ett utpräglat immigrationsland. Under 2011 fick 56 384 personer flyktingstatus, 24 988 personer asyl och 1,1 miljoner personer permanent uppehållstillstånd i USA. Varje år håller de amerikanska immigrationsmyndigheterna hundratusentals immigranter i förvar ibland i åratal, medan deras fall prövas av immigrationsdomstolar. Enligt UNHCR har det blivit lättare att avvisa flyktingar på terrorismrelaterade grunder.

Ett stort antal invandrare, troligen över tio miljoner, befinner sig illegalt i USA. Personernas legala status samt frågan om vilka rättigheter och samhällsservice de kan erhålla är föremål för en livlig debatt, inte minst i kongressen.

Demokraterna framlade 2011 på nytt den så kallade DREAM Act (Development, Relief, and Education for Alien Minors) för kongressen. Lagförslaget syftar till attge villkorat permanent uppehållstillstånd till personer med gymnasieexamen som anlänt till USA före 16 års ålder och som har befunnit sig i landet desenaste fem åren. Lagstiftningen har inte godkänts på federal nivå, men olikaversioner finns på delstatlig nivå. President Obama tillkännagav i juni 2012 att administrationen kommer att stoppa avvisningar av unga papperslösa invandrare som uppfyller vissa av kriterierna i DREAM act. De flesta personer som kommit till USA på laglig väg omfattas dock inte av initiativet.

21. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning får skydd mot diskriminering påarbetsmarknaden genom Americans with Disability Act (ADA) med tillägg genom ADA Amendments från 2009. ADA ger skydd åt funktionshindrade beträffande deras medborgerliga rättigheter på ett liknande sätt som finns i Civil Rights Act för färg, kön, ursprung, ålder och religion. Lagen föreskriver samma rättigheter för funktionshindrade som finns för andra medborgare vad gäller allmänna bostäder, arbetsmarknad, transport etc.

Skillnader kvarstår dock mellan situationen för funktionshindrade respektive icke funktionshindrade. Arbetslösheten är högre för funktionshindrade.Personer med funktionsnedsättning har också i genomsnitt kortare utbildning och lägre årsinkomst.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, har undertecknats av administrationen, men inte ratificerats av senaten.Administrationen framlade i juni 2012 ett omfattande lagstiftningspaket för senatens godkännande. Senaten röstade mot en ratificering i december 2012.

ÖVRIGT

22. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Det finns i USA ett stort antal mänskliga rättighetsorganisationer. Dessa verkar helt fritt och har inverkan på opinionsbildningen i landet. Bland de större och mer välkända kan särskilt nämnas Freedom House, American Civil Liberties Union, Amnesty International , och Human Rights Watch. En koalition av enskildaorganisationer, National Coalition to Abolish the Death Penalty, arbetar för att avskaffa dödsstraffet. Organisationen Human Rights First följer särskilträttssäkerhetssituationen efter terroristattentaten den 11 september 2001.National Organization for Women är en av de största kvinnorättsorganisationerna iUSA.

23. Internationella och svenska insatser på området mänskligarättigheter

Flera av FN:s särskilda rapportörer har besökt USA de senaste åren. OSSE genomför valmissioner till nationella val i USA, senast under presidentvalet 2012.

EU protesterar fortlöpande mot dödsstraffet generellt liksom i principiellt viktiga fall, framför allt där ungdomar, förståndshandikappade eller psykiskt sjuka riskerar att dömas till döden. EU:s agerande tar olika former beroende på det aktuella fallet, men oftast sker det genom brev, uppvaktning, offentligt uttalande eller domstolsinlaga i pågående rättsprocess. Efterlevnaden av folkrätten inklusive mänskliga rättigheter vid terrorismbekämpning har diskuterats mellan EU och USA de senaste åren. EU och USA har en löpande konsultation om mänskliga rättigheter och möten sker minst en gång i halvåret.

Sverige har också en löpande dialog om MR-frågor med USA.

Välj sedan ämne och gå in på bibliotek med ledning av följande

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:
A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och
sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1, att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna,
behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1, att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav,
gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2, att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen,
gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2, att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna,
är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifika-tionssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:

Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

Här har SABs ämnen lagts in. Individernas inre verkligheter behöver förbättras genom utbildningar i skolor på alla nivåer. Observera att SAB har dålig redovisning för område 3 om politik. Regeringen har dålig hand med området 64 om hushållsverksamheter. Regeringen har ansvariga statsråd för alla politikområden utom för hushållsverksamheterna som är grunden för välfärden.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

OSW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

Ac Arkiv11152 träffar
Aa Bibliografi72330 träffar
Ab Bibliotek33294 träffar
Ba Allmänna encyklopedier3393 träffar
Be Allmän idé- och lärdomshistoria10295 träffar
Bf Allmän vetenskaplig och kulturell verksamhet16245 träffar

Här gärna också översikter om **Db** Filosofins historia

OSW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

D(x) Filosofiska lexikon334 träffar
D:d Filosofisk teori och metodlära75 träffar
Df Estetik3423 träffar
De Värdefilosofi: allmänt468 träffar
Dj Verklighetsuppfattningar (metafysik, ontologi, kosmologi m m)5262 träffar
Dh Filosofisk antropologi4683 träffar
Do Psykologi69173 träffar
Dd Kunskapsteori och vetenskapsteori12632 träffar
Dc Logik och språkligt orienterad filosofi6341 träffar
Dg Etik18582 träffar
Da Äldre västerländsk samt icke-västerländsk filosofisk litteratur5654 träffar
Db Filosofins historia43514 träffar
Dba Antikens filosofi3099 träffar
Dbb Medeltidens och renässansens filosofi1452 träffar
Dbc Nya tidens filosofi (fr o m Descartes)12017 träffar
Dbd Icke-västerländsk filosofi2611 träffar
Dbz Särskilda filosofer24621 träffar

OSW 2 Religiösa verksamheter o d.

CReligion

C(x) Religionslexikon118 träffar
C:d Religionsfilosofi och -psykologi7141 träffar
C:oa Religionssociologi2246 träffar
Ca Kristendomen: allmänt6644 träffar
Cb Bibelutgåvor9294 träffar
Cc Exegetik och litteratur om Bibeln32998 träffar
CdÄldre teologisk litteratur7302 träffar
Ce Dogmatik och symbolik20777 träffar
Cf Teologisk etik4851 träffar
Cg Praktisk teologi14366 träffar
ChGudstjänsten7219 träffar
Ci Uppbyggelselitteratur20632 träffar
Cj Kyrkohistoria45869 träffar
Ck Kristna samfund25627 träffar
Cl Kristen mission4441 träffar
Cm Religionshistoria57604 träffar
Cn Moderna religionsbildningar3399 träffar

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

O

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

Oi Statistik7682 träffar
Oi(x) Statistiklexikon50 träffar
Oi:d Statistisk teori och undersökningsmetodik1116 träffar
Oi:k Statistikens historia45 träffar

Oj Demografi (befolkningsvetenskap)10117 träffar
Oj:bf Demografiska institutioner19 träffar
Oj:d Demografisk teori, filosofi och metodlära289 träffar
Oj:k Demografisk forskningshistoria161 träffar
Oj:oi Statistiska demografiska tabeller62 träffar
Oj- Allmänt: särskilda länder och områden3887 träffar
Oja Nativitet och mortalitet737 träffar
Ojc Flyttningar och befolkningsändringar2181 träffar
Ojd Befolkningssammansättning och -fördelning491 träffar
Ojf Folkbokföring240 träffar
Ojp Befolkningspolitik520 träffar

Oc Statskunskap och politik136937 träffar
Oc(x) Allmänt: lexikon205 träffar
Oc:bf Organisationer och institutioner42 träffar
Oc:d Politisk teori, politisk psykologi och metodlära5128 träffar
Oc:k Statskunskapens vetenskapshistoria584 träffar

Oc:oa Politisk sociologi1672 träffar
Oc.0 Särskilda statsvetenskapliga och politiska delområden, politiska skrifter13592 träffar
Ocb Statsrätt7253 träffar
Occ Sveriges statskunskap och politik17489 träffar
Ocf Främmande länders statskunskap och politik44858 träffar
Ocg Politiska begrepp och politiska åskådningar39099 träffar
Ocl Utomparlamentariska metoder, konspirativ verksamhet, terrorism m m4690 träffar

Qa(x) Nationalekonomiska etc lexikon147 träffar
Qa:k Nationalekonomins historia361 träffar
Qa:oe Lagstiftning8 träffar

Oe Rättsvetenskap114353 träffar
Oe(x) Juridiska lexikon459 träffar
Oe(u) Lagar och lagförslag: allmänt16 träffar
Oe:d Rättsfilosofi och rättsvetenskaplig metodlära3655 träffar
Oe:oa Rättssociologi889 träffar
Oe- Juridik: särskilda länder och områden8863 träffar
Oea Civilrätt46145 träffar
Oeb Straffrätt7950 träffar
Oek Processrätt10811 träffar
Oel Tryckfrihetsrätt1241 träffar
Oep Kriminologi och polisväsen15455 träffar till 7955
Oeq Kriminalvård3233 träffar till 7955
Oer Rättsfall4887 träffar
Oes Försvars- och krigslagstiftning1109 träffar
Oet Rättshistoria10036 träffar
Oeö Särskilda verksamheters juridik25 träffar

O(x) Samhälls- och rättsvetenskapliga lexikon169 träffar
O:bf Samhälls- och rättsvetenskapliga institutioner29 träffar
O:d Samhälls- och rättsvetenskapens filosofi och metodlära11011 träffar
O:k Samhälls- och rättsvetenskapens historia175 träffar

O- Allmänt: särskilda länder och områden4022 träffar
O-a Europa: allmänt81 träffar
O-b Norden: allmänt52 träffar
O-c Sverige967 träffar
O-dÖvriga Norden182 träffar
O-e Brittiska öarna (Storbritannien)122 träffar
O-f Mellaneuropa270 träffar
O-g Nederländerna, Belgien och Luxemburg20 träffar
O-h Schweiz16 träffar
O-i Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)59 träffar
O-j Frankrike och Monaco134 träffar
O-k Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)22 träffar
O-l Portugal18 träffar
O-mÖsteuropa296 träffar
O-n Balkanländerna95 träffar
O-o Asien758 träffar
O-p Afrika407 träffar
O-q Amerika550 träffar
O-r Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)51 träffar
O-s Polarländerna7 träffar

Ob Internationella relationer51526 träffar
Ob(x) Allmänt: lexikon64 träffar
Ob:bf Allmänt: institutioner83 träffar
Ob:k Allmänt: historia90 träffar
Ob.09 Allmänt: politiska skrifter286 träffar
Oba Folkrätt10884 träffar
Obb Freds- och nedrustningsfrågor8780 träffar
Obd Internationellt samarbete: allmänt1946 träffar
Obe Nationernas förbund (NF)440 träffar
Obf Förenta nationerna (FN)3985 träffar
Obk Regionalt mellanfolkligt samarbete6743 träffar
Obl Försvarspakter735 träffar
Obn Nordiskt samarbete953 träffar
Obq Utvecklingsbistånd och internationell hjälpverksamhet7528 träffar
Obr Röda korset (och likvärdiga organisationer)483 träffar

OSW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
Här församlingarnas egna dokument. Oklart var SAB har dem.

OSW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
Oh Sociala frågor och socialpolitik173566 träffar se7951
Här politiska krav och politiska planeringar. Oklart var SAB har dem.

OSW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
Finns inte i SAB

OSW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.

T Matematik
Ta Matematik: allmänt20686 träffar
Tb Aritmetik463 träffar
Tc Algebra7432 träffar
Td Analys11819 träffar
Te Geometri5824 träffar
Tf Mått, mål och vikt611 träffar
Th Sannolikhetskalkyl och matematisk statistik12869 träffar

U Naturvetenskap
U(x) Naturvetenskapliga lexikon407 träffar
U:b Naturvetenskaplig forskning och n naturvetenskapliga institutioner530 träffar
U:d Naturvetenskaplig teori, filosofi och metodlära1413 träffar
U:k Naturvetenskapens historia2319 träffar
U:oa Naturvetenskapens sociologi133 träffar
U.02 Allmän instrumentlära683 träffar

Ua Astronomi15199 träffar
Ua(y) Astronomiska kartor, stjärnkataloger och bilderböcker48 träffar
Ua:bf Astronomiska institutioner74 träffar
Ua:k Astronomins historia1307 träffar
Ua.02 Instrumentlära324 träffar
Uaa Universum2504 träffar
Uab Solsystemet2247 träffar
Uac Stjärnor1230 träffar

Uae Praktisk astronomi874 träffar
Uaf Tidmätning1484 träffar
Uag Celest mekanik227 träffar
Uah Sfärisk astronomi och positionsastronomi111 träffar
Uai Astrofysik1032 träffar

Ub Geofysik17337 träffar
Ub.02 Instrumentlära: allmänt8 träffar
Uba Meteorologi6524 träffar
Ubb Oceanografi och hydrologi6125 träffar
Ubc Geodesi1764 träffar
Ubd Jordmagnetism407 träffar
Ube Vulkaner och jordbävningar1012 träffar

Uc Fysik och kemi71241 träffar
Uc.bf Institutioner0 träffar
Uc:k Fysikens och kemins historia360 träffar
Ucb Mekanik5380 träffar
Ucc Fysik27528 träffar
Ucd Molekyl-, atom-, kärn- och partikelfysik7146 träffar
Uce Kemi27368 träffar

Ud Geologi och paleontologi26607 träffar
Ud:bf Geologiska och paleontologiska institutioner57 träffar
Ud:k Geologins och paleontologins historia199 träffar
Ud.02 Instrumentlära8 träffar
Ud- Särskilda länder och områden3186 träffar
Uda Allmän och historisk geologi7438 träffar
Udb Paleontologi4005 träffar
Udt Geokemi462 träffar
Udu Mineralogi2407 träffar
Udv Petrologi1358 träffar
UdxEkonomisk geologi2978 träffar
J Arkeologi

Ue Biologi37710 träffar
Ue:bf Biologisinstitutioner42 träffar
Ue:k Biologins historia661 träffar
Ue.0 Särskilda biologiska aspekter och delområden20173 träffar
Uea Utvecklingslära och genetik6109 träffar
Ueb Fysisk antropologi1735 träffar
Uec Mikrobiologi2095 träffar
Ued Bioteknik1481 träffar

Uf Botanik29412 träffar
Uf:bf Botanikinstitutioner251 träffar
Uf:k Botanikens historia559 träffar
Uf.0Särskilda botaniska aspekter och delområden11570 träffar
Ufa Särskilda grupper av växter2464 träffar
Ufe Fröväxter (Fanerogamer): allmänt962 träffar
Uff Fanerogamer: gömfröiga (Magnoliophytina)2724 träffar
Ufg Fanerogamer: nakenfröiga (Pinophytina)287 träffar
Ufh Kryptogamer5684 träffar

Ug Zoologi36507 träffar
Ug:bf Zoologiinstitutioner115 träffar
Ug:k Zoologins historia233 träffar
Ug.0 Särskilda zoologiska aspekter och delområden7168 träffar
Uge Ryggradsdjur (Vertebrata)531 träffar

Ugf Däggdjur (Mammalia)5257 träffar
Ugg Fåglar (Aves)6556 träffar
Ugh Kräldjur (Reptilia) och groddjur (Amphibia)999 träffar
Ugi Fiskar (Pisces) och rundmunnar (Cyclostomi)2329 träffar
Ugj Ryggradslösa djur (Evertebrata)11027 träffar

Uh Miljöfrågor och naturskydd41368 träffar till 71

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
OSW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
Kv Allmän ekonomisk historia19921 träffar

OSW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.

V Medicin
V(x) Medicinska lexikon666 träffar
V:b Medicinsk forskning och medicinska institutioner623 träffar
V:d Medicinens filosofi och metodlära1487 träffar
V:k Medicinhistoria6408 träffar
V:oa Allmänt: medicinsk sociologi741 träffar
V:oe Allmänt: medicinlagstiftning52 träffar
V:oi Allmänt: medicinstatistik62 träffar
Va Medicinsk genetik, mikrobiologi, immunologi m fl icke-kliniska discipliner6597 träffar
Vb Anatomi4013 träffar
Vc Medicinsk fysiologi, biofysik och kemi8182 träffar
Vd Farmakologi8243 träffar
Ve Allmän medicin51942 träffar
Vf Kirurgi och anestesi8641 träffar
Vg Gynekologi och andrologi6128 träffar
Vh Pediatrik4490 träffar
Vi Oftalmologi (ögat)2109 träffar
Vj Otorinolaryngologi2486 träffar
Vk Odontologi5159 träffar
Vl Psykiatri24284 träffar
VmTerapimetoder8514 träffar

Vn Samhällsmedicin, hygien, sexologi25450 träffar
Vo Rättsmedicin459 träffar
Vp Hälso- och sjukvård29201 träffar
Vs Geriatrik1844 träffar
Vt Flyg- och navalmedicin, rymdmedicin181 träffar
Vu Idrottsmedicin773 träffar
Vx Militärmedicin1166 träffar
Qdfb Veterinärmedicin2005 träffar
Qdfb:bf Organisationer och institutioner14 träffar
Qdfb:k Historia101 träffar
Qdfb:oe Lagstiftning13 träffar

Ps Brandteknik och brandväsen2731 träffar. Delar om brandkår och räddningstjänst ingår i 61

OSW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

P Teknik, kommunikationer ... Del om ingenjörsverksamheter , konstruktion o d. Tillverkning ingår i 66-69. Drift av kommunikationer ingår i 654+656. Drift av energi- och hygienproduktion o d ingår i 64. Allmänt om drift av datorer och datorbehandling Ingår i 651.

P(x) Tekniklexikon693 träffar
P:d Teknisk teori och filosofi405 träffar
P:k Allmän teknikhistoria1548 träffar
P:oa Allmänt: sociologiska aspekter964 träffar
P.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet31872 träffar
Pa Teknisk fysik9422 träffar
Pb Maskinteknik12532 träffar
Pc Elektroteknik och elektrisk industri32335 träffar
Pd Bergsbruk9320 träffar
Pe Metallbearbetning och metallindustri7705 träffar
Industrier Pf o s v förtecknas på 66-69.
Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien40657 träffar
Pr Transportmedel och kommunikationer50745 träffar
Ps Brandteknik och brandväsen2731 träffar. Delar om brandkår och räddningstjänst ingår i 61
Pt Patentbeskrivningar231 träffar
Pu Datorer och databehandling69084 träffar

OSW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Qd Lantbruk46433 träffar
Qd(x) Lantbrukslexikon80 träffar
Qd:bf Lantbruksorganisationer och -institutioner61 träffar
Qd:k Lantbrukets och lantbruksforskningens historia846 träffar
Qd:oe Lantbrukslagstiftning32 träffar
Qd- Särskilda länder och områden12333 träffar
Qda Lantbruksekonomi2258 träffar
Qdb Lantbrukets byggnader, redskap och maskiner1263 träffar
Qdc Jordbrukslära3467 träffar
Qdd Växtodlingslära3142 träffar
Qde Växternas sjukdomar och skadedjur, växtskydd1608 träffar
QdfHusdjurslära16986 träffar
Qdg Mjölkproduktion475 träffar
Qdh Äggproduktion31 träffar
Qdi Köttproduktion133 träffar
Qdfb Veterinärmedicin2005 träffar till 61

Qe(x) Trädgårdsexikon38 träffar
Qe:k Trädgårdsskötselns och trädgårdsforskningens historia128 träffar
Qe Trädgårdsskötsel7959 träffar
Qe- Särskilda länder och områden1686 träffar
Qec Trädgårdsarbete261 träffar
Qed Köksväxtodling526 träffar
Qee Frukt- och bärodling842 träffar
Qef Prydnadsväxtodling2164 träffar

Qf Skogsbruk9821 träffar
Qf(x) Skogsbrukslexikon32 träffar
Qf:bf Skogsbruksorganisationer och -institutioner20 träffar
Qf:k Skogsbrukets och skogsforskningens historia94 träffar
Qf- Särskilda länder och områden4329 träffar
Qfb Skogsekonomi296 träffar
Qfd Skogsbotanik727 träffar
Qfe Skogsvård813 träffar
Qfh Avverkning och transport454 träffar
Qfj Skogsuppskattning och virkesmätning259 träffar
QfkFlottning och sortering264 träffar

Qg Jakt och fiske9402 träffar
Qg- Allmänt: ärskilda länder och områden96 träffar
Qga Jakt3576 träffar
Qgb Fiske5560 träffar

OSW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

Qc Hem och hushåll41918 träffar
Qc(x) Allmänt: lexikon29 träffar
Qc- Särskilda länder och områden1087 träffar
Qca Mat och dryck (inkl kulturhistoriska arbeten)27057 träffar
Qcb Hemmets vård2195 träffar
Qcc Kläder och sömnad5413 träffar
Qcd Personlig hygien1173 träffar
Qcg Umgängeskonst, etikettfrågor och andra personliga förhållanden1233 träffar
Qci Privatekonomi1953 träffar
Qm Hotell, restauranger och turism7078 träffar

P Teknik, kommunikationer ... Drift av energi- och hygienproduktion o d ingår i 64.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.

OSW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
Qbg Kontorsteknik3071 träffar
Pu Datorer och databehandling69084 träffar delar om drift.

OSW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
Od Förvaltning46142 träffar
Od(x) Allmänna förvaltningslexikon19 träffar
Od:d Allmän förvaltningseori och metodlära225 träffar
Od:k Allmän förvaltningshistoria39 träffar
Od.0 Allmän central- och lokalförvaltning405 träffar
Odb Förvaltningsrätt3324 träffar
Odc Förvaltning: Sverige14084 träffar
Odf Främmande länders förvaltning5511 träffar
Odg Samhällsplanering20410 träffar till 71

OSW . 6525-6529 Militära verksamheter.
S Militärväsen
S(x) Militära lexikon128 träffar
S:bf Militära institutioner28 träffar
S:do Allmänt: militär psykologi179 träffar
S:k Allmän krigshistoria och krigskonstens historia2002 träffar
S:oa Allmänt: militär sociologi251 träffar
S.0 Allmänt: särskilda militära aspekter3617 träffar
S- Allmänt: särskilda länder och områden12851 träffar
Sa Lantkrigsväsen5784 träffar
Sb Sjökrigsväsen9059 träffar
Sc Luftkrigsväsen4066 träffar

Se Total krigföring1924 träffar
Sf Kärnvapenkrigföring1325 träffar
Sg Kemisk och biologisk krigföring409 träffar
Sh Psykologiskt försvar227 träffar
Si Civilförsvar852 träffar
Sj Ekonomiskt försvar88 träffar
Sk Frivilligt försvarsarbete649 träffar
Sv Vapen5481 träffar

OSW . 653 Handelsverksamheter.

Qi Handel13303 träffar
Qi(x) Allmänt: lexikon och uppslagsverk139 träffar
Qi:k Handelns historia148 träffar
Qi:oe Handelslagstiftning64 träffar
Qi-Särskilda länder och områden4168 träffar
Qia Handelsteknik822 träffar
Qik Varukännedom118 träffar
Qil Handelskalendrar och -lexikon428 träffar
Qim Handel med speciella varor3616 träffar
Qis Marknader och varumässor394 träffar
Qiv Handelskammare, handelsrepresentation267 träffar

OSW . 654 Telekommunikationsverksamheter.

P Teknik, kommunikationer ... Del om drift av televerksamheter

Qjg Televäsen1485 träffar
Qjg:bf organisationer och institutioner17 träffar
Qjg:k Televäsendets historia33 träffar
Qjg:oe Telelagstiftning37 träffar
Qjg- Särskilda länder och områden931 träffar

OSW . 655 Förlagsverksamheter o d.

Ad Bokförlag och bokhandel6476 träffar
Ad:k Bokförlagens och bokhandelns historia68 träffar
Ad- Särskilda länder och områden4435 träffar
Ada Bokhandelsteknik och -organisation177 träffar
Ads Lagerkataloger273 träffar
Adt Bokauktionskataloger465 träffar
Ae Bokväsen14489 träffar

OSW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

P Teknik, kommunikationer ... Del om drift av transporter

Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik15600 träffar
Prb Järnvägar och spårvägar4531 träffar
Prc Fartyg och sjöfart15778 träffar
Prd Luft- och rymdfarkostteknik8471 träffar
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m44 träffar
PrtTransportväsen4375 träffar
Prt-Särskilda länder och områden870 träffar
Prtg Godstransporter (inkl containertrafik)827 träffar
Prtp Persontransporter (inkl kollektivtrafik)915 träffar
Qjf Postväsen2276 träffar

OSW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Ok Försäkring11994 träffar
Om Kooperation1711 träffar
Qaa Ekonomisk teori27779 träffar
Qab Ekonometri2459 träffar
Qac Konjunkturteori och konjunkturlära1891 träffar
Qad Ekonomiska förhållanden68420 träffar

Qae Penning- och bankväsen23674 träffar
Qaf Finansväsen med finansrätt20234 träffar
Qbc Redovisning13451 träffar

OSW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

Qb Företagsekonomi97354 träffar
Qb(x) Företagsekonomiska lexikon217 träffar
Qb:bf Allmänt: Organisationer och institutioner14 träffar
Qb:d Företagsteori, metodlära539 träffar
Qb:k Företagsekomomins historia148 träffar
Qb-Särskilda länder och områden1221 träffar
Qba Företagsorganisation, företagsformer, företagsledning36814 träffar
Qbb Standardisering707 träffar
Qbc Redovisning13451 träffar till 657
Qbd Anläggningar och inventarier821 träffar
Qbf Personaladministration9735 träffar
Qbg Kontorsteknik3071 träffar till 651
Qbi Driftsorganisation11573 träffar
Qbk Materialadministration2864 träffar
Qbl Försäljningsorganisation. Marknadsföring12145 träffart 659
Qbm Reklam och PR (public relations)4594 träffar till 659
Qz Särskilda företag19026 träffar

OSW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

Qbl Försäljningsorganisation. Marknadsföring12145 träffar
Qbm Reklam och PR (public relations)4594 träffar

OSW 66/68 Tillverkning av varor.

P Teknik, kommunikationer ... Del om tillverkning av varor. Konstruktion se 62

Pa Teknisk fysik9422 träffar
Paa Teknisk akustik1455 träffar
Pab Teknisk optik5481 träffar
Pac Teknisk värmelära1351 träffar

Pb Maskinteknik12532 träffar
Pb.0 Särskilda aspekter52 träffar
Pba Maskinelement6072 träffar
Pbb Värmemotorer1375 träffar
Pbc Vattenmotorer och pumpar671 träffar
Pbd Vindmotorer m m327 träffar
Pbe Transportanordningar522 träffar
Pbf Kylteknik, Tryckluftteknik, luftpumpar870 träffar

Pc Elektroteknik och elektrisk industri32335 träffar
Pc:bf Allmänt: institutioner5 träffar
Pc:oe Allmänt: lagstiftning8 träffar
Pc.0 Alllmänt: särskilda aspekter342 träffar
Pca Elektrisk kraftproduktion523 träffar
Pcb Elektrisk kraftöverföring och distribution2091 träffar
Pcc Elektriska maskiner844 träffar
Pcf Elektrisk ljusteknik531 träffar
Pcg Elektrisk värmeteknik63 träffar
Pch Teknisk elektrokemi455 träffar

Pci Elektronik10078 träffar
Pcj Radio- och teleteknik11381 träffar

Pd Bergsbruk9320 träffar
Pd:bf Institutioner27 träffar
Pd:oe Lagstiftning35 träffar
Pd.05 Industri134 träffar
Pda Prospektering och mineralutvinning3062 träffar
Pdb Metallurgi4079 träffar

Pe Metallbearbetning och metallindustri7705 träffar
Pe.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet541 träffar
Pea Gjutning406 träffar
Pec Bearbetning och formning930 träffar
Ped Värme- och köldbehandling152 träffar
Pee Svetsning, skärning, lödning, limning841 träffar
Peg Ytbehandling541 träffar
Peh Metallprodukter141 träffar
Pej Metallmanufaktur och smideshantverk1035 träffar
Pel Finmekanik1402 träffar

Pf Stenindustri974 träffar

Pg Glas, keramik, porslin2830 träffar
Pg.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet507 träffar
Pga Glas1296 träffar
Pgb Keramik och porslin560 träffar

Ph Träteknik och träindustri3955 träffar
Ph.0 Allmänt: särskilda aspekter, amatör- och hobbyverksamhet623 träffar
Pha Virkesframställning513 träffar
Phc Lagring av virke34 träffar
Phd Träbearbetning401 träffar
Phh Träprodukter359 träffar
Phi Finsnickeri1338 träffar
Phj Kork och korkprodukter15 träffar

Pi Pappersindustri3451 träffar
Pi.05 Industri208 träffar
Pia Cellulosa- och pappersmasseindustri608 träffar
Pib Papper och papp1109 träffar
Pic Pappersprodukter389 träffar

Pj Textil- och beklädnadsindustri3572 träffar
Pj.0 Allmänt: särskilda aspekter192 träffar
Pja Textil- och konstfiberindustri1649 träffar
Pjb Textilkemi635 träffar
Pjc Beklädnadsvaror588 träffar
Pjd Övriga textilprodukter127 träffar

Pk Läder- och pälsvaruindustri781 träffar
Pk.05 Allmänt: industri18 träffar
Pk.09 Allmänt: amatör- och hobbyverksamhet9 träffar
Pka Läderbearbetning188 träffar
Pkb Pälsberedning48 träffar
Pkc Skor och andra lädervaror456 träffar

Pl Övriga produkter516 träffar
Pl.09 Amatör- och hobbyverksamhet308 träffar
Plb Leksaker92 träffar
Plc Halm- och hårarbeten m m65 träffar

Pm Kemisk teknik och kemisk industri21529 träffar
Pm:oe Allmänt: lagstiftning8 träffar
Pm.0 Allmänt: särskilda aspekter454 träffar
Pma Bränslen och sprängämnen3547 träffar
Pmb Livsmedel och njutningsmedel7728 träffar
Pmc Läkemedel och kosmetika1178 träffar
Pmg Oljor, fetter och vaxer264 träffar
Pmh Färger och lacker1410 träffar
Pmi Gummi och plaster1617 träffar
Pmö Övrig kemisk-teknisk industri989 träffar

Pn Fotografi och filmteknik7261 träffar
Pna Fotografi4139 träffar
Pnb Filmteknik, TV- och videofotografering1030 träffar
Pnd Vetenskaplig och teknisk fotografi983 träffar
Pny Fotografi och filmteknik: restaurering och konservering131 träffar

Po Tryckeri och bokbinderi2487 träffar
Po.05 Allmänt: industri70 träffar
Poa Tryckeri1763 träffar
Pob Bokbinderi336 träffar

Pr Transportmedel och kommunikationer50745 träffar
Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik15600 träffar
Prb Järnvägar och spårvägar4531 träffar
Prc Fartyg och sjöfart15778 träffar
Prd Luft- och rymdfarkostteknik8471 träffar
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m44 träffar
Prt Transportväsen4375 träffar

OSW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

P Teknik, kommunikationer ... Del om tillverkning/byggande av byggnader och anläggningar. Konstruktion se 62

Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien40657 träffar
Pp:bf Allmänt: organisationer och institutioner61 träffar
Pp:oe Byggnadslagstiftning365 träffar
Pp.0 Allmänt: särskilda aspekter422 träffar
Ppa Byggnadsteknik9156 träffar
Ppb Byggnadsproduktion: husbyggnad9363 träffar
Ppc Bygnadsproduktion: väg- och vattenbyggnad6287 träffar
Ppd Teknisk hygien, vatten och avlopp, värmeförsörjning m m9198 träffar

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
OSW 70 Allmänt om konst o kultur.
Ia Konst: allmänt10951 träffar
Ib Konsthistoria95037 träffar
O
SW 71 Övergripande planering av fysiska miljöer. samt
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

Odg Samhällsplanering20410 träffar
Odg(x) Allmänt: lexikon19 träffar
Odg:bf Organisationer och institutioner11 träffar
Odg:d Samhällsplneringens teori, filosofi och metodlär181 träffar
Odg:k Samhällsplaneringens histori28 träffar
Odg:oe Lagstiftning33 träffar
Odg- Allmänt: särskilda länder och områden5957 träffar
Odgb Riksplanering74 träffar
Odgc Regionplanering2387 träffar
Odgd Kommunal planering5690 träffar
Odgl Planering för bostäder710 träffar
Odgm Planering för rekreation, lek, fritid och kultur583 träffar
Odgp Planering för handel, industri och arbetsplatser277 träffar
Odgq Planering för kommunikationer och transporter1534 träffar
Op Framtidsstudier1604 träffar
Uh Miljöfrågor och naturskydd41368 träffar
Ic Arkitektur64589 träffar
Ic:bf Arkitekturorganisationer och -institutioner41 träffar
Ic:d Arkitekturteori och -psykologi1713 träffar
Ic:do Arkitekturpsykologi174 träffar
Ic:k Vetenskapshistoria82 träffar
Ic. Särskilda perioder3428 träffar
Ic- Särskilda länder och områden35673 träffar
Icd Byggnader för särskilda ändamål10412 träffar
Ict Stadsplanekonst3929 träffar
Icu Landskapsarkitektur4153 träffar
Icv Byggnadsvård3914 träffar
O
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning. Samt
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning. och
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

Id Skulptur7222 träffar
Bg Allmänna museer14987 träffar
Bh Allmänna utställningar1538 träffar
Ie Målarkonst19432 träffar
If Grafisk konst7647 träffar
Ig Teckningskonst7391 träffar
Ih Konsthantverk39390 träffar
Ii Konstsamlingar och -utställningar18292 träffar
In Fotokonst12369 träffar
Af Skrift3418 träffar
Ky Historiska hjälpvetenskaper16163 träffar delar

OSW 78 Musik (konserter o d till 792)
Ij Musik89664 träffar (konserter, evenemang od till 792)
X Musikalier (noter)
Y Musikinspelningar

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport. (Allmänt om sociala miljöer) samt
OSW . 7911-7913 Seder och bruk.

Oa Sociologi64809 träffar
Oa(x) Sociologiska lexikon116 träffar
Oa:bf Sociologiska institutioner8 träffar
Oa:d Sociologisk teori, filosofi och metodlära5133 träffar
Oa:k Sociologins historia715 träffar
Oaa Socialpsykologi11628 träffar kan ingå i 15
Oab Sociala strukturer31995 träffar
Oac Familjesociologi6571 träffar

M Etnografi, socialantropologi

M(x) Etnografiska etc. lexikon112 träffar
M:b Etnografisk etc. forskning. Institutioner337 träffar
M:d Etnografisk etc teori, filosofi och metodlära2649 träffar
M:k Etnografins etc historia507 träffar
Ma Europa: allmänt1767 träffar
Mb Norden: allmänt373 träffar
Mc Sverige9481 träffar
Md Övriga Norden1365 träffar
Me Brittiska öarna (Storbritannien)434 träffar
Mf Mellaneuropa1064 träffar
Mg Nederländerna, Belgien och Luxemburg89 träffar
Mh Schweiz113 träffar
Mi Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)192 träffar
Mj Frankrike338 träffar
Mk Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)233 träffar
Ml Portugal93 träffar
Mm Östeuropa1158 träffar
Mn Balkanländerna464 träffar
Mo Asien4523 träffar
Mp Afrika3277 träffar
Mq Amerika5608 träffar
Mr Oceanien1499 träffar
Ms Polarländerna549 träffar
Mu Bebyggelse och byggnader2315 träffar
Mv Föremål1351 träffar
Mx Näringsliv och arbetsliv3887 träffar
My Samhälls- och familjeliv3531 träffar
Mz Folktro och folkseder10687 träffar
Bl Omstridda fenomen och företeelser2995 träffar

O

SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm. Samt
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans. och
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek. och
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

Im Film26097 träffar
Ik Teater30897 träffar
Rc Danslekar och dans1723 träffar
Rh Scoutrörelsen684 träffar
Rd Spel och tidsfördriv7462 träffar
Re Lotteri, vadhållning, tips499 träffar

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
OSW . 7951 Socialvård.

Oh Sociala frågor och socialpolitik173581 träffar
Oh:oe Allmänt: sociallagstiftning140 träffar
Oh- Allmänt: särskilda länder och områden7023 träffar
Oha Arbete och arbetsmarknad54266 träffar
Ohc Bostäder8400 träffar
Ohd Emigration och immigration12477 träffar även 7958
Ohe Minoriteter12938 träffar
Ohf Social omsorg29923 träffar
Ohg Frivillig hjälpverksamhet3148 träffar
Ohi Alkohol-, narkotika- och nikotinfrågor10907 träffar
Ohj Genusfrågor35587 träffar
Ohk Fritidsverksamhet2265 träffar
Ohm Allmänna samlingslokaler516 träffar

OSW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

Planering av sociala miljöer för **Odgm**-**Odgq** se 71+72
Odgm Planering för rekreation, lek, fritid och kultur583 träffar
Odgp Planering för handel, industri och arbetsplatser277 träffar
Odgq Planering för kommunikationer och transporter1534 träffar
Oep Kriminologi och polisväsen15455 träffar
Oeq Kriminalvård3233 träffar

OSW . 7957 Undervisning o d.

EUppfostran och undervisning
E:b Uppfostran och undervisning: forskning44 träffar
E:bf Organisationer och institutioner26 träffar
E:d Uppfostran och undervisning: teori och filosofi1395 träffar
E:k Uppfostran och undervisning: historia1888 träffar
E:oa Uppfostran och undervisning: sociologi293 träffar
Ea Pedagogik60803 träffar
Eh Uppfostran i hemmiljö1475 träffar
Em Undervisningsväsen (ej högskolor)47580 träffar
Ep Högskolor35133 träffar
Et Ungdomsvårdsskolor235 träffar
Eu Elever med särskilda behov8568 träffar
Ev Folkbildning5026 träffar
Ex Yrkesval1496 träffar

OSW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
Odgl Planering för bostäder710 träffar se 71+72
Ohd Emigration och immigration12477 träffar

OSW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
Bi Förenings- och mötesteknik1107 träffar
Bk Allmänna sällskap och föreningar3306 träffar

OSW 796/799 Sport, idrott o d.
Ra Gymnastik3153 träffar
RagMotion1185 träffar
Rah Bodybuilding314 träffar

Rai Yoga277 träffar
Raj Akrobatik12 träffar
Rb Idrott och sport28365 träffar
Rb:bf Idrottsorganisationer och –institutioner160 träffar
Rb:do Idrottspsykologi731 träffar
Rb:k Idrottsforskningens historia367 träffar
Rb:oa Idrottssociologi917 träffar
Rb- Särskilda länder och områden4253 träffar
Rba Allmän idrott. Friidrott725 träffar
Rbb Boll- och kägelsport4213 träffar
Rbc Simning, simhopp, dykning m m622 träffar
Rbd Sjösport. Båtsport1366 träffar
Rbe Djursport1600 träffar
Rbf Cykel-, motor- och flygsport1137 träffar
Rbg Vintersport1710 träffar
Rbh Rullskridskor, rullbräda, rullskidor90 träffar
Rbi Budo (kampsporter)502 träffar
Rbj Brottning145 träffar
Rbk Boxning218 träffar
RblTyngdlyftning49 träffar
Rbm Orienteringssport (inkl skidorientering)1599 träffar
Rbn Alpinism368 träffar
Rbo Friluftsliv1471 träffar
Rbp Fäktning183 träffar
Rbq Skytte340 träffar
Rbr Handikappidrott163 träffar
Rbv Olympiska spelen691 träffar
Rbz Särskilda idrottsutövare2594 träffar

SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur

OSW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

F Språkvetenskap

F(x) Flerspråkiga lexikon och språkvetenskapliga uppslagsverk1123 träffar
F:b Språkvetenskaplig forskning, organisationer och institutioner177 träffar
F:d Språkteori och -filosofi10397 träffar
F:k Språkvetenskapens historia1329 träffar
F:oa Språksociologi6526 träffar
F:oi Språkstatistik73 träffar
F:pu Datalingvistik1334 träffar
F:t Matematisk lingvistik81 träffar
F.0 Allmänt: särskilda språkvetenskapliga aspekter20983 träffar
Fb Indoeuropeiska språk: allmänt5008 träffar
Fc Svenska24043 träffar
Fd Övriga nordiska språk5173 träffar
Fe Engelska24149 träffar
Ff Tyska16219 träffar
Fg Nederländska1637 träffar
Fh Romanska språk: allmänt2891 träffar
Fi Italienska3959 träffar
Fj Franska11394 träffar
Fk Spanska6634 träffar
Fl Portugisiska1048 träffar
FmSlaviska och baltiska språk18187 träffar
Fn Keltiska språk772 träffar
Fo Grekiska och latin15432 träffar
Fp Indo-ariska språk2495 träffar

Fq Iranska språk1553 träffar
Fr Övriga indoeuropeiska språk998 träffar
Fs Semitiska språk11097 träffar
Ft Hamitiska språk och tchadspråk1909 träffar
Fu Finsk-ugriska och altaiska språk10458 träffar
Fv Sinotibetanska och austroasiatiska m.fl. språk3094 träffar
Fx Övriga språk7413 träffar
Fy Konstgjorda språk566 träffar
Få Teckenspråk550 träffar

OSW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

G Litteraturvetenskap

G(x) Litteraturvetenskapliga lexikon802 träffar
G:b Litteraturvetenskaplig forskning, organisationer och institutioner178 träffar
G:dd Litteraturvetenskaplig metodlära1357 träffar
G:df Litteraturestetik8370 träffar
G:dg Litteraturkritik3012 träffar
G:do Litteraturpsykologi1164 träffar
G:k Litteraturvetenskapens historia475 träffar
G:oa Litteratursociologi2804 träffar
G.0 Särskilda litterära genrer och motiv27810 träffar
G. Allmänt: särskilda litterära perioder31799 träffar
Gb Germansk och nordisk litteraturhistoria: allmän1434 träffar
Gc Svensk litteraturhistoria28437 träffar
Gd Övrig nordisk litteraturhistoria7197 träffar
Ge Engelsk litteraturhistoria44252 träffar
Gf Tysk litteraturhistoria25513 träffar
Gg Nederländsk litteraturhistoria822 träffar
Gh Romansk litteraturhistoria: allmän1002 träffar
Gi Italiensk litteraturhistoria4836 träffar
Gj Fransk litteraturhistoria20285 träffar
Gk Spansk litteraturhistoria8600 träffar
Gl Portugisisk litteraturhistoria1668 träffar
Gm Slavisk och baltisk litteraturhistoria24365 träffar
Gn Keltisk litteraturhistoria366 träffar
Go Grekisk och latinsk litteraturhistoria12880 träffar
Gp Indo-arisk litteraturhistoria1190 träffar
Gq Iransk litteraturhistoria911 träffar
Gr Övrig indoeuropeisk litteraturhistoria160 träffar
Gs Semitisk litteraturhistoria3993 träffar
Gt hamitiska språk och tchadspråk129 träffar
Gu Finsk-ugrisk och altaisk litteraturhistoria4207 träffar
Gv Litteraturhistoria: sino-tibetanska och austroasiatiska språk1443 träffar
Gx Övrig litteraturhistoria2706 träffar
Gz Särskilda utländska författare6100 träffar

OSW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

H Skönlitteratur

H.07 Folkdiktning: allmänt1506 träffar
Hbn Nordisk skönlitteratur: samlingar510 träffar
Hc Svensk skönlitteratur264319 träffar
Hd Övrig nordisk skönlitteratur22540 träffar
He Engelsk skönlitteratur111581 träffar
Hf Tysk skönlitteratur29946 träffar
Hg Nederländsk skönlitteratur2645 träffar
Hh Romansk skönlitteratur1176 träffar
Hi Italiensk skönlitteratur8110 träffar
Hj Fransk skönlitteratur26798 träffar
Hk Spansk skönlitteratur18943 träffar
Hl Portugisisk skönlitteratur4602 träffar
Hm Slavisk och baltisk skönlitteratur47428 träffar
Hn Keltisk skönlitteratur323 träffar
Ho Grekisk och latinsk litteratur25654 träffar
Hp Indisk litteratur4321 träffar
Hq Iransk litteratur5971 träffar
Hr Övrig indoeuropeisk litteratur1395 träffar
Hs Semitisk litteratur12166 träffar
Ht Litteratur på hamitiska språk och tchadspråk620 träffar
Hu Finsk-ugrisk och altaisk skönlitteratur19683 träffar
Hv Skönlitteratur på sinotibetanska och austroasiatiska m.fl. språk6319 träffar
Hx Övrig skönlitteratur6009 träffar
Hy Skönlitteratur på konstgjorda språk139 träffar
Hå Skönlitteratur på teckenspråk229 träffar

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.

OSW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

Ä Tidningar

Bd Allmänna tidskrifter och allmänna serier9483 träffar
Bb Allmänna samlingsverk9362 träffar
Br Kommunikation, cybernetik, informationsteori6897 träffar
Bs Masskommunikation: allmänt13047 träffar
Bt Publicistik (inkl tidningsväsen och -historia)13022 träffar
Bu Masskommunikation: radio och television7423 träffar
Bv Informationsteknik (IT)5082 träffar

OSW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

N Geografi och lokalhistoria

N(x) Allmänt: geografiska lexikon453 träffar
N(y) Allmänt: kartor och bilder2829 träffar
N:d Geografisk teori, filosofi och metodlära680 träffar
N:k Geografiforskningens historia1898 träffar
N.0 Allmänt: reseskildringar och -handböcker, särskilda geografiska aspekter6401 träffar
Na Europa: allmänt2573 träffar
Nb Norden: allmänt2031 träffar
Nc Sverige79719 träffar
Nd Övriga Norden9805 träffar
Ne Brittiska öarna (Storbritannien)4697 träffar
Nf Mellaneuropa9987 träffar

Ng Nederländerna, Belgien och Luxemburg1154 träffar
Nh Schweiz1086 träffar
Ni Italien4287 träffar
Nj Frankrike4121 träffar
Nk Spanien1958 träffar
Nl Portugal482 träffar
Nm Östeuropa6915 träffar
Nn Balkanländerna2880 träffar
No Asien16466 träffar
Np Afrika7168 träffar
Nq Amerika10113 träffar
Nr Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)2084 träffar
Ns Polarländerna2285 träffar
Nt Oceaner och hav831 träffar
Ny Kartografi3678 träffar

OSW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

L Biografi med genealogi

L:k Vetenskapshistoria7 träffar
Ld Genealogi9789 träffar
Lk Biografisk vetenskap660 träffar
Lm Biografiska uppslagsverk15002 träffar
Ls Biografiska samlingar10970 träffar
Lz Biografi: särskilda personer130729 träffar

OSW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

K Historia

K(x) Historiska lexikon252 träffar
K:bf Historiska organisationer och institutioner146 träffar
K:d Historisk teori, filosofi och metodlära4808 träffar
K:k Historieforskningens historia4174 träffar
K. Allmänt: särskilda historiska perioder45052 träffar
Ka Europa: allmänt6460 träffar
Kb Norden: allmänt4345 träffar
Kc Sverige28531 träffar
Kd Övriga Norden14266 träffar
Ke Brittiska öarna (Storbritannien)15845 träffar
Kf Mellaneuropa30066 träffar
Kg Nederländerna, Belgien och Luxemburg1854 träffar
Kh Schweiz815 träffar
Ki Italien5268 träffar
Kj Frankrike13523 träffar
Kk Spanien4401 träffar
Kl Portugal851 träffar
Km Östeuropa26727 träffar
Kn Balkanländerna6073 träffar
Ko Asien52814 träffar
Kp Afrika12429 träffar
KqAmerika29025 träffar
Kr Oceanien1087 träffar
Ks Polarländerna243 träffar
Kt Allmän kulturhistoria21717 träffar
Ku Allmän socialhistoria22902 träffar
Kv Allmän ekonomisk historia19921 träffar till 60
Ky Historiska hjälpvetenskaper16163 träffar delar till 73

På bbliotek får man titlar på litteratur. Gå in på google och sök efter det önskade.

Söktjänsten google: http://www.google.com

Eller gå in på Nationalencyklopedin ne.se

Skolor
Bibliotek
Företag
Myndigheter
Privat

Vi erbjuder produkter och tjänster som möter dagens och morgondagens kunskapsbehov.

NE är ett ledande digitalt kunskapsföretag som utvecklar och erbjuder produkter och tjänster med höga krav på tillförlitlighet, tillgänglighet och användarupplevelse.

Vill du utforska vad vi kan erbjuda dig?

Undersökaren får skriva in sina egna åsikter där det är lämpligt.

Kapitel 5: Planering av Sverige och sex regioner i Sverige.

Innehåll:

Sida
462 Sveriges regioner.
469 Den svenska modellens styrka
476 Regeringens politik.
477 Sveriges kommuner och landsting
479 Kommungruppsindelning
480 SVT nyheter
481 Plats för fler som bygger mer
485 Förslag från analysgruppen Arbetet i framtiden Delrapport 2, 21 mars 2016
488 Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88.
497 Långtidsutredningen 2015
499 Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande.

511 Världsnaturfonden WWF
512 Naturvårdsverket
516 Sveriges geologiska undersökning SGU
517 Boverket
518 Socialstyrelsen
518 Arbete och näringar
519 Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden
519 Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1

520 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.
523 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.
527 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.
530 4) Gotlands och Stockholms län.
532 5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.
535 6) Blekinge och Skåne län.

538 Detaljer om kommunerna
539 1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands län
562 2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Örebro län
595 3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kronobergs län
618 4) Gotlands, Stockholms län
630 5) Hallands, Värmlands, Västra Götalands län
664 6) Blekinge och Skåne län

685 Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?
Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på den regionplaneringen ?

Sveriges regioner.

Riket

1) **Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län**

2) **Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län**

3) **Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län**

4) **Gotlands och Stockholms län**

5) **Hallands, Värmlands och Västra Götalands län**

6) **Blekinge och Skåne län**

Länsstyrelsernas webbplats
Adresser landsting, regioner

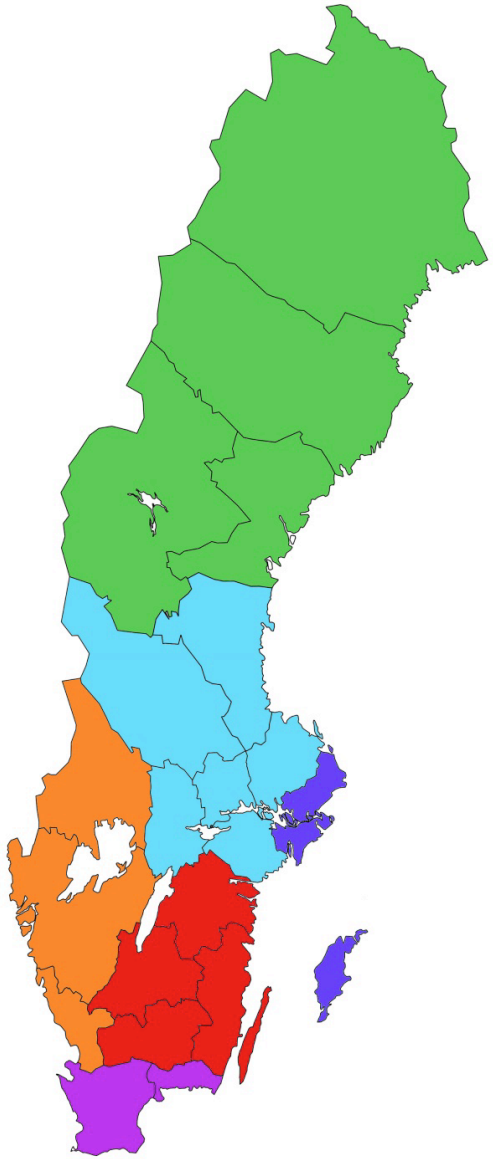

Region 1:

BD: Norrbottens län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	inv 2013
Arjeplog	3 159	1 598	513	1,9	2 980
Arvidsjaur	6 814	3 451	531	1,9	6 471
Boden	28 176	14 308	518	1,9	27 838
Gällivare	19 077	9 437	515	1,9	18 339
Haparanda	10 184	5 007	499	2,0	9 886
Jokkmokk	5 534	2 550	498	2,0	5 066
Kalix	17 483	8 266	498	2,0	16 387
Kiruna	23 135	11 374	495	2,0	23 196
Luleå	72 751	37 616	505	2,0	75 383
Pajala	6 798	3 051	487	2,1	6 299
Piteå	40 873	20 062	490	2,0	41 278
Älvsbyn	8 655	4 107	498	2,0	8 168
Överkalix	3 872	1 787	504	2,0	3 436
Övertorneå	5 229	2 338	486	2,1	4 709

C: Västerbottens län

Bjurholm	2 553	1 091	449	2,2	2 436
Dorotea	3 082	1 457	509	2,0	2 757
Lycksele	12 701	6 272	508	2,0	12 270
Malå	3 421	1 528	473	2,1	3 155
Nordmaling	7 470	3 377	479	2,1	7 006
Norsjö	4 466	1 977	467	2,1	4 175
Robertsfors	7 066	3 085	456	2,2	6 738
Skellefteå	71 910	34 747	485	2,1	71 988
Sorsele	2 905	1 381	506	2,0	2 595
Storuman	6 507	3 164	525	1,9	5 954
Umeå	110 758	57 775	496	2,0	118 349
Vilhelmina	7 327	3 733	530	1,9	6 887
Vindeln	5 752	2 486	457	2,2	5 344
Vännäs	8 412	3 949	467	2,1	8 583
Åsele	3 322	1 615	537	1,9	2 875

Y: Västernorrlands län

Härnösand	25 227	12 867	524	1,9	24 509
Kramfors	20 107	9 735	519	1,9	18 450
Sollefteå	20 976	10 401	521	1,9	19 623
Sundsvall	94 044	47 466	494	2,0	96 978
Timrå	17 747	8 383	465	2,2	18 062
Ånge	10 692	5 209	529	1,9	9 548
Örnsköldsvik	54 943	26 003	473	2,1	54 986

Z: Jämtlands län

Berg	7 696	3 512	478	2,1	7 160
Bräcke	7 192	3 432	508	2,0	6 559
Härjedalen	10 889	5 967	577	1,7	10 281
Krokom	14 130	6 370	438	2,3	14 643
Ragunda	5 796	2 719	494	2,0	5 458
Strömsund	12 931	6 185	508	2,0	11 984
Åre	9 966	7 792	760	1,3	10 420
Östersund	58 428	31 564	532	1,9	59 956

Region 2:

W: Dalarnas län

Avesta	21 954	11 980	558	1,8	21 582
Borlänge	46 987	24 262	492	2,0	50 023
Falun	55 274	27 629	492	2,0	56 767
Gagnef	10 131	4 391	436	2,3	10 023
Hedemora	15 494	7 972	527	1,9	15 021
Leksand	15 440	7 748	508	2,0	15 157
Ludvika	25 537	13 973	546	1,8	25 712
Malung	10 513	6 953	678	1,5	10 061
Mora	20 212	10 021	498	2,0	19 998
Orsa	7 020	3 498	509	2,0	6 849
Rättvik	10 886	5 498	506	2,0	10 766
Smedjebacken	10 812	5 255	493	2,0	10 691
Säter	10 989	5 291	487	2,1	10 873
Vansbro	7 061	3 472	509	2,0	6 730
Älvdalen	7 445	3 949	550	1,8	7 096

X: Gävleborgs län

Bollnäs	26 237	13 539	517	1,9	26 141
Gävle	92 205	48 167	505	2,0	97 236
Hofors	10 197	5 063	529	1,9	9 511
Hudiksvall	37 004	18 488	503	2,0	36 829
Ljusdal	19 384	9 450	498	2,0	18 931
Nordanstig	9 847	4 621	485	2,1	9 491
Ockelbo	6 051	2 921	494	2,0	5 785
Ovanåker	11 873	5 761	505	2,0	11 354
Sandviken	36 690	18 684	505	2,0	37 250
Söderhamn	26 506	13 749	543	1,8	25 442

D: Södermanlands län

Eskilstuna	91 635	47 121	483	2,1	99 729
Flen	16 412	8 121	506	2,0	16 156
Gnesta	9 958	4 800	464	2,2	19 409
Katrineholm	32 185	16 000	494	2,0	32 930
Nyköping	49 816	25 104	484	2,1	53 038
Oxelösund	11 134	5 838	519	1,9	11 403
Strängnäs	30 655	15 076	461	2,2	33 389
Trosa	10 831	5 136	447	2,2	11 680
Vingåker	9 269	4 256	482	2,1	8 835

C: Uppsala län

Enköping	38 422	18 586	464	2,2	40 656
Heby	13 634*	6 289	470	2,1	13 450
Håbo	18 569	7 745	393	2,5	19 968
Knivsta	13 324	5 516	369	2,7	15 580
Tierp	20 056	9 734	485	2,1	20 144
Uppsala		95 366	477	2,1	205 199
Älvkarleby	9 080	4 432	488	2,1	9 132
Östhammar	21 608	10 537	493	2,0	21 352

U: Västmanlands län

Arboga	13 380	7 125	536	1,9	13 493
Fagersta	12 270	6 821	543	1,8	12 872
Hallstahammar	14 955	7 309	480	2,1	15 524
Kungsör	8 303	3 855	477	2,1	8 175
Köping	24 646	12 619	509	2,0	25 237
Norberg	5 866	3 099	541	1,8	5 608
Sala	21 446	10 681	495	2,0	21 769
Skinnskatteberg	4 761	2 366	536	1,9	4 411
Surahammar	10 196	4 712	477	2,1	9 834
Västerås	131 934	66 269	478	2,1	142 131

T: Örebro län

Askersund	11 461	5 562	500	2,0	11 096
Degerfors	10 093	4 792	502	2,0	9 500
Hallsberg	15 315	7 227	474	2,1	15 267
Hällefors	7 627	3 818	535	1,9	6 982
Karlskoga	30 185	15 066	509	2,0	29 728
Kumla	19 473	9 289	453	2,2	20 904
Laxå	6 136	2 809	500	2,0	5 580
Lekeberg	7 081	3 197	443	2,3	7 289
Lindesberg	23 228	11 205	485	2,1	23 176
Ljusnarsberg	5 317	2 746	564	1,8	4875
Nora	10 472	4 909	471	2,1	10 399
Örebro	127 733	67 154	490	2,0	140 599

Region 3:

E: Östergötlands län

Boxholm	5 242	2 554	491	2,0	5 278
Finspång	20 888	10 646	513	2,0	20 903
Kinda	9 946	4 619	471	2,1	9 802
Linköping	137 636	72 422	492	2,0	150 202
Mjölby	25 258	12 645	485	2,1	26 313
Motala	41 912	20 717	495	2,0	42 187
Norrköping	124 642	63 653	487	2,1	133 749
Söderköping	14 025	6 271	447	2,2	14 195
Vadstena	7 527	3 844	525	1,9	7 383
Valdemarsvik	8 122	4 129	539	1,9	7 585
Ydre	3 866	1 819	496	2,0	3 617
Åtvidaberg	11 723	5 570	484	2,1	11 460
Ödeshög	5 516	2 518	480	2,1	5 174

F: Jönköpings län

Aneby	6 578	3 031	472	2,1	6 375
Eksjö	16 575	8 171	501	2,0	16 464
Gislaved	29 489	12 846	445	2,2	28 713
Gnosjö	9 753	4 127	439	2,3	9 406
Habo	9 842	4 131	382	2,6	10 975
Jönköping	120 965	59 464	463	2,2	130 798
Mullsjö	7 087	3 153	448	2,2	7 039
Nässjö	29 314	13 912	474	2,1	29 516
Sävsjö	10 989	4 950	455	2,2	10 969
Tranås	17 765	9 103	503	2,0	18 197
Vaggeryd	12 665	5 667	431	2,3	13 209
Vetlanda	26 459	12 277	467	2,1	26 419
Värnamo	32 700	15 118	459	2,2	33 155

H: Kalmar län

Borgholm	11 067	5 948	560	1,8	10 619
Emmaboda	9 543	4 693	519	1,9	8 964
Hultsfred	14 456	7 175	531	1,9	13 635
Högsby	6 066	2 873	498	2,0	5 718
Kalmar	60 924	31 508	500	2,0	63 887
Mönsterås	13 103	6 334	493	2,3	12 949
Mörbylånga	13 405	6 266	443	2,3	14 368
Nybro	19 775	9 717	495	2,0	19 489
Oskarshamn	26 247	12 967	496	2,0	26 212
Torsås	7 240	3 414	496	2,0	6 879
Vimmerby	1315 6	7 564	491	2,0	15 287
Västervik	36 505	18 614	517	1,9	35 867

G: Kronobergs län

Alvesta	18 684	8 639	457	2,2	19 280
Lessebo	8 127	3 775	467	2,1	8 059
Ljungby	27 093	12 791	468	2,1	27 277
Markaryd	9 571	4 779	502	2,0	9 515
Tingsryd	12 793	6 213	508	2,0	12 156
Uppvidinge	9 466	4 522	491	2,0	9 288
Växjö	77 363	40 796	487	2,1	85 822
Älmhult	15 346	7 303	467	2,1	15 759

Region 4:

I: Gotlands län

Gotland	57 488	27 591	481	2,1	57 161

AB: Stockholms län

Botkyrka	76 592	32 813	388	2,6	87 580
Danderyd	30 226	12 277	386	2,6	32 222
Ekerö	24 010	9 572	371	2,7	26 355
Haninge	71 837	33 175	424	2,4	80 932
Huddinge	88 750	39 988	404	2,5	102 557
Järfälla	61 743	28 529	424	2,4	69 167
Lidingö	41 892	19 437	441	2,3	45 178
Nacka	80 247	37 326	407	2,5	84 423
Norrtälje	54 596	27 034	481	2,1	56 845
Nykvarn	8 354	3 553	381	2,6	9 523
Nynäshamn	24 648	12 196	465	2,2	26 796
Salem	14 334	6 101	389	2,6.	16 001
Sigtuna	36 711	17 027	412	2,4	43 372
Sollentuna	59 355	25 567	388	2,6	68 145
Solna	60 575	36 950	528	1,9	72 740
Stockholm	771 038	442 615	512	2,0	897 700
Sundbyberg	34 016	19 378	490	2,0	42 626
Södertälje	80 553	38 821	443	2,3	91 072
Tyresö	41 134	17 353	401	2,5	44 281
Täby	60 594	26 116	405	2,5	66 292
Upplands-Bro	21 327	10 082	420	2,4	24 703
Upplands Väsby	37 624	17 378	432	2,3	41 449
Vallentuna	27 397	11 782	384	2,6	31 616
Vaxholm	10 123	4 542	408	2,5	11 188
Värmdö	34 953	16 011	412	2,4	39 784
Österåker	37 336	16 109	405	2,5	40 495

Region 5:

N: Hallands län

Falkenberg	39 605	18 428	446	2,2	41 912
Halmstad	88 224	44 582	483	2,1	94 084
Hylte	10 368	4 718	466	2,1	10 001
Kungsbacka	69 817	29 436	388	2,6	77 390
Laholm	23 037	10 770	459	2,2	23 517
Varberg	54 817	26 373	450	2,2	59 936

S : Värmlands län

Arvika	26 265	13 034	503	2,0	25 817
Eda	8 601	4 130	488	2,0	8 426
Filipstad	11 017	5 696	542	1,8	10563
Forshaga	11 515	5 022	447	2,2	11 292
Grums	9 408	4 564	506	2,0	8 925
Hagfors	13 337	6 859	558	1,8	12 071
Hammarö	14 374	6 448	432	2,3	15 136
Karlstad	82 096	43 835	507	2,0	87 786
Kil	11 813	5 244	449	2,2	11 810
Kristinehamn	23 899	12 067	509	2,0	23 949
Munkfors	3 995	2 000	540	1,9	3 656
Storfors	4 542	2 066	490	2,0	4 131
Sunne	13 586	6 360	484	2,1	13 011
Säffle	16 080	8 000	520	1,9	15 276
Torsby	12 960	6 553	532	1,9	12 013
Årjäng	9 800	4 849	493	2,0	9 953

O: Västra Götalands län

Ale	26 405	11 420	414	2,4	28 074
Alingsås	36 010	16 910	444	2,3	38 619
Bengtsfors	10 225	5 230	540	1,9	9 550
Bollebygd	8 086	3 433	411	2,4	8 562
Borås	99 325	48 917	470	2,1	105 995
Dals-Ed	4 891	2 338	500	2,0	4 740
Essunga	5 717	2 519	459	2,2	5 494
Falköping	31 185	13 888	438	2,3	31 988
Färgelanda	6 824	3 038	460	2,2	6 520
Grästorp	5 762	2 578	454	2,2	5 641
Gullspång	5 595	2 740	522	1,9	5 185
Göteborg	484 942	257 297	494	2,0	533 271
Götene	12 879	5 860	446	2,2	13 028
Herrljunga	9 305	4 195	452	2,2	9 274
Hjo	8 849	4 159	473	2,1	8 805
Härryda	32 049	13 140	377	2,7	35 732
Karlsborg	6 898	3 513	523	1,9	6 757
Kungälv	38 703	17 724	427	2,3	42 109
Lerum	36 506	15 061	388	2,6	39 319
Lidköping	37 380	17 797	466	2,1	38 414
Lilla Edet	12 889	5 704	455	2,2	12 829
Lysekil	14 657	7 454	518	1,9	14 369
Mariestad	23 895	11 859	500	2,0	23 870
Mark	33 494	14 805	438	2,3	33 753
Mellerud	9 638	4 689	517	1,9	8 892
Munkedal	10 284	4 729	463	2,2	10 205
Mölndal	58 234	26 572	433	2,3	61 978
Orust	15 188	7 108	470	2,1	15 036
Partille	33 543	13 877	391	2,6	36 147
Skara	18 578	9 163	503	2,0	18 580
Skövde	49 980	24 973	482	2,1	52 859
Sotenäs	9 311	4 713	523	1,9	8 928
Stenungsund	22 947	10 302	419	2,4	24 932
Strömstad	11 507	6 276	523	1,9	12 480
Svenljunga	10 430	4 695	457	2,2	10 299
Tanum	12 252	5 916	480	2,1	12 303
Tibro	10 581	5 005	471	2,1	10 754
Tidaholm	12 535	6 022	479	2,1	12 565
Tjörn	15 022	6 433	430	2,3	15 050
Tranemo	11 804	5 332	459	2,2	11 531
Trollhättan	53 302	26 537	478	2,1	56 573
Töreboda	9 470	4 502	497	2,0	8 992
Uddevalla	50 314	24 993	479	2,1	53 025
Ulricehamn	22 381	10 515	457	2,2	23 211
Vara	16 008	7 453	475	2,1	15 609
Vårgårda	10 756	4 587	417	2,4	11 065
Vänersborg	36 951	17 572	475	2,1	37 369
Åmål	12 737	6 260	512	2,0	12 229
Öckerö	12 231	4 596	368	2,7	12 574

Region 6:

K: Blekinge län

Karlshamn	31 006	15 577	500	2,0	31 272
Karlskrona	61 383	30 130	469	2,1	63 912
Olofström	13 391	6 459	502	2,0	12 902
Ronneby	28 358	14 045	503	2,0	27 871
Sölvesborg	16 558	7 929	472	2,1	16 800

M: Skåne län

Bjuv	14 007	6 235	420	2,4	14 801
Bromölla	12 098	5 527	447	2,2	12 336
Burlöv	15 320	6 882	409	2,4	17 114
Båstad	14 044	6 999	492	2,0	14 275
Eslöv	30 087	13 558	427	2,3	31 920
Helsingborg	122 062	62 571	479	2,1	132 989
Hässleholm	49 148	23 210	463	2,2	50 227
Höganäs	23 482	10 819	438	2,3	25 084
Hörby	14 274	6 645	446	2,2	14 917
Höör	14 604	6 618	427	2,3	15 637
Klippan	16 048	7 682	463	2,2	16 715
Kristianstad	75 915	37 231	466	2,1	81 009
Kävlinge	26 704	11 725	401	2,5	29 600
Landskrona	39 346	20 022	475	2,1	43 073
Lomma	18 854	8 403	382	2,6	22 496
Lund	102 257	55 770	499	2,0	114 291
Malmö	271 271	147 320	486	2,1	312 994
Osby	12 600	5 975	471	2,1	12 713
Perstorp	6 886	3 380	472	2,1	7 139
Simrishamn	19 425	9 969	521	1,9	18 951
Sjöbo	17 501	8 033	443	2,3	18 401
Skurup	14 415	6 374	426	2,3	15 025
Staffanstorp	20 602	8 778	394	2,5	22 672
Svalöv	13 012	5 662	427	2,3	13 332
Svedala	18 716	7 885	398	2,5	20 067
Tomelilla	12 682	5 995	464	2,2	12 891
Trelleborg	39 830	18 861	443	2,3	42 837
Vellinge	31 722	13 349	398	2,5	33 807
Ystad	27 120	14 212	500	2,0	28 623
Åstorp	13 541	6 264	424	2,4	14 927
Ängelholm	38 347	18 666	471	2,1	39 866
Örkelljunga	9 553	4 466	462	2,2	9 653
Östra Göinge	13 991	6 327	465	2,1	13 687

Den svenska modellens styrka

Tal av statsminister Stefan Löfven vid Kommunkonferensen i Örebo den 12 mars 2016.

Vänner, partikamrater,
under det senaste decenniet har Sverige glidit isär. Vi ser större skillnader mellan de som har lång och kort utbildning, fattiga och rika, innerstad och förorter, stad och landsbygd.

De här skillnaderna går också djupare än vad de gjort på väldigt länge. Det förändrade medielandskapet innebär att allt fler väljer information som bara bekräftar deras världsbild, inte ifrågasätter den.

En ökande polarisering när det gäller delaktigheten i demokratin, och ökande segregationen mellan skolor och bostadsområden, gör att det skapas få naturliga mötesplatser mellan människor med olika bakgrund.

Så samtidigt som informationsutvecklingen ger oss fantastiska möjligheter att skapa förståelse om andra delar av världen, är det många som inte har en aning om hur deras medmänniskor lever bara några busshållplatser bort. Det här är farligt. Väldigt farligt.

Det är dessa sociala klyftor, och denna okunskap om varandra, som extremistiska grupper – om de så är högerextremister eller våldsbejakande islamister – använder för att gynna sin egen agenda.

Och det är därför som vi behöver bemöta okunskapen med satsningar på ökad demokratisk delaktighet, bättre utbildning i källkritik och medborgarskapets principer, fler mötesplatser över klassgränser. Men framför allt behöver vi en större diskussion kring vilket samhälle vi vill att Sverige ska vara.

* * *

Och vad är det då som gör oss stolta över vårt land? Vad är det vi vill att den blågula flaggan ska stå symbolisera? Vad är det vi vill berätta om Sverige, om vi skulle hamna bredvid en pratglad amerikan på Lanzarote?

Jag tror vi vet det, innerst inne. Det är en samhällsidé, som fick Sverige att resa sig ur sekler av fattigdom, och bli en av de mest jämlika, rika och framstående länderna i världen.

En idé, som bygger på tre avgörande delar:

Att alla arbetar. Det kräver kraftfulla och gemensamma investeringar i omställning, utbildning och infrastruktur. Det som gör att både människor och företag når nya höjder i den globala ekonomin.

Att vi fördelar rättvist. Det kräver starka parter på arbetsmarknaden, så att vinsterna av allas arbete inte bara blir till ökad rikedom hos några få, utan till växande välstånd för alla.

Att vi har en trygg välfärd. Där kräver att vinsterna från arbetet också ger frihet och säkerhet hela vägen från barnavårdscentralen till äldreboendet,
så att fler människor vågar tänka stort, starta nya företag, utbilda sig mitt livet.

Så fortsätter den positiva spiralen uppåt:

När fler arbetar och får sin rättvisa del, då kan vi göra välfärden ännu tryggare.

När välfärden blir tryggare, vågar fler satsa stort och tänka nytt. Då växer ekonomin, och fler kan jobba och få sin rättvisa del.

Vänner, det är så enkelt, men samtidigt så världsledande. Det är den svenska modellen.

* * *

Och ska vi hålla ihop det land som nu glider isär, behöver den svenska modellen utvecklas för att möta det tjugoförsta århundrandet. Det är därför vi samlas här idag. Vi leder landet. I regeringen, i 16 landsting, och över 190 kommuner. Den svenska modellens framtid är i våra händer.

* * *

Allas arbete är grunden. Då krävs en stark ekonomi som är öppen mot omvärlden. Men öppenhet kräver också ansvar. Det krävs ordning och reda, i den nationella säkerheten, i resandet, i flyktingmottagandet. Därför har också Socialdemokraterna alltid stått upp för en reglerad invandring.

Över tid utvecklar invandringen vårt land och vår ekonomi. Men inget försvagar möjligheten att ta emot flyktingar så mycket, som ett mottagningssystem som bryter ihop.

I höstas sattes vårt mottagande under en enorm press i en extrem situation, när det under två månader kom 80 000 människor. Ni i kommunerna gjorde ett otroligt arbete. Det ska ni ha all heder för. Men även er förmåga har en gräns. Sängplatserna tog slut. Socialtjänsten gick på knäna, och det gör de än idag.

I ett sådant läge måste varje ansvarsfull regering agera. Vi har enträget arbetat för en mer rättvis fördelning inom EU, men det har inte räckt. Allt för många medlemsländer har brustit – inte bara i handlingskraft utan också i vilja.

En handfull länder kan inte ensamma sköta asylmottagandet för hela EU. Därför införde vi ID-kontroller och inre gränskontroll, och därför anpassar vi nu Sveriges asyllagstiftning till EU:s miniminivå så att fler söker sig till andra länder. Vi gör det som krävs för att mottagandet ska fungera. Det som skedde i höstas ska inte ske igen.

* * *

Nu ser vi att det vi gjort fått resultat. Fler söker sig till andra länder. Men det räcker inte. Nu krävs en långsiktig och jämn fördelning av ansvaret i EU.

Först och främst måste alla länder i EU nu göra vad de redan lovat. Vi behöver säkra kontrollen av vår yttre gräns, genomföra omfördelningen av flyktingar inom unionen, bekämpa den illegala och livsfarliga människosmugglingen, och förstärka den gemensamma utrikespolitiken för att stoppa flyktingkrisens orsaker.

Men på längre sikt behöver vi få ett system som bygger på humanitet och proportionalitet. Där du söker asyl i EU, inte i ett enskilt land. En union med en gemensam yttre gräns, med en gemensam inre marknad och gemensamma demokratiska värderingar, måste också ta ett gemensamt ansvar för asylmottagandet. Det är dags för EU att gå från kaos till kontroll.

Någon förbannad ordning får det vara i en samarbetsunion.

I det här arbetet behöver vi samarbeta med Turkiet. Vi delar den här utmaningen. Men det ska inte vara något kravlöst samarbete. Det är ingen blancocheck till den turkiska ledningen. Vi kräver respekt för mänskliga rättigheter för hela befolkningen, inklusive kurderna, för press- och yttrandefrihet och andra demokratiska grundvärden.

Turkiets EU-närmande är fortsatt viktigt för att fördjupa demokratin i landet, till nytta för alla befolkningsgrupper. Men en sak är säker: Ett turkiskt EU-medlemskap blir verklighet först när mänskliga rättigheter respekteras fullt ut.

* * *

Vi gör nu också det som krävs för att samma princip, om proportionalitet och humanitet, ska gälla också här hemma. Den 1 mars trädde beslutet i kraft att nyanlända ska fördelas till alla kommuner i landet. Och vi arbetar nu för att de som får avslag på sin asylansökan ska återvända, och de som beviljas asyl ska både göra sin plikt och arbeta och få sin rätt till välfärd.

Vi avvisar Sverigedemokraternas högerextrema drev mot invandrare, där de gör allt för att sprida fördomar om muslimer, och hetsa människa mot människa, precis som de gjort varje år sedan de steg ur Vit maktrörelsen.

Men vi avvisar också den nyliberala högerns väg, där samhället ska avsvära sig allt ansvar för boende och trygghet. Nu börjar vi vända decennier av segregationspolitik, där nyanlända har koncentrerats till några få områden och orter.

Nu avslutar vi den förra regeringens flumpolitik, där mottagningen av nyanlända lastades över på privata företag, i ett lotssystem som snabbt präglades av brottslighet och inkompetens.

Istället för att lotsa nyanlända till arbete och egen försörjning, började lotsföretagen istället tävla om vem som kunde locka till sig flest nyanlända med otillåtna gåvor som datorer, telefoner och läsplattor. Det var inte en svensk modell. Det var en skandalös modell.

Vi står upp för en reglerad invandring och ett mottagande som gör att välfärden fungerar för alla. I vårt Sverige ska det inte finnas första och andra klassens medborgare.
Här är vi jämlikar. Det är en självklar del av den svenska modellens framtid.

* * *

Därför är också etableringen det område där den svenska modellen behöver utvecklas som mest. Här krävs nya verktyg för att alla som kan arbeta också verkligen arbetar.

Det är det vårt nya etableringsarbete går ut på.

Om du saknar svenskan, ska du ju inte ha någon gåva från ett lotsföretag, utan svenskundervisning som är anpassad efter ditt blivande yrke. Om du saknar utbildning och yrkeserfarenhet, är ju lösningen inte en gratis iPhone, utan komvux, yrkesutbildning till ett bristyrke, ett enkelt jobb eller chansen att lära sig ett nytt yrke i en subventionerad anställning.

Om du redan har en yrkeskompetens, ska du ha snabbspår in på arbetsmarknaden, validering, kompletterande utbildning, eller arbetspraktik på företag och myndigheter. Detta genomför vi nu.

Nu är det privata lotssystemet nedlagt, sörjt av ingen. Nu rensar vi upp i trasslet av anställningsstöd och arbetsformer. Nu genomför vi

klassiskt svenskt rustande av människor. Utmaningen är enorm. Men möjligheten om vi gör det rätt, och gör det snabbt, är ännu större. Alla som kan jobba ska jobba. Så bygger vi Sverige tillsammans.

* * *

Vänner, jag skulle vilja läsa en dikt:

”Svensk ekonomi växer starkt
– och svensk ekonomi växer på bred front.
Privat konsumtion,
offentlig konsumtion,
investeringar
och nu kom också exporten
– exporten bidrar allra mest.”

Författaren är Nordeas chefsekonom, Annika Winsth. Egentligen var det ett uttalande i Aktuellt, men för en gammal exportarbetare är sådana ord ren poesi.

* * *

Den här utvecklingen ger oss vind i ryggen i kampen mot arbetslösheten. Sett från regeringsskiftet, har över 80 000 fler människor ett jobb att gå till. Vi har nu den lägsta arbetslösheten på sju år, samtidigt som det är ungdomsarbetslösheten som sjunker som mest.

Tillväxten stiger och är nu den högsta i Norden, och bland de högsta i Europa. Varuexporten ökar, tjänsteexporten ökar, sysselsättningen ökar, antalet arbetade timmar ökar. Vänner – Sverige reser sig.

* * *

Men med en stark tillväxt finns alltid en risk för överhettning i ekonomin. Kompetensbrist, bostadsbrist, hög skuldsättning och uppblåsta bubblor kan skapa nya kriser imorgon. Då krävs ordning och reda i statsfinanserna. Vi har kraftigt minskat budgetunderskottet och statsskuldens andel av BNP sjunker. Det ska vi vara stolta över – men inte nöjda med.

Vi behöver fortsätta göra tuffa prioriteringar, och bekämpa de brister som hämmar svensk ekonomi och riskerar de nya kriserna.

Och vänner – det är ju just det som vår jobbagenda går ut på.

Vi genomför framtidsinvesteringarna.
Utbyggnaden och reparationen av järnvägar, vägar och kollektivtrafik. Stödet till byggandet av billiga bostäder, regelförenklingarna, de snabbare byggprocesserna och så äntligen: blocköverskridande samtal för de stora reformer som krävs för att börja bygga bort bostadsbristen.

* * *

Vi genomför den aktiva näringspolitiken.
Vi satsar på nyindustrialisering och samverkan, nationellt och lokalt. Vi öppnar upp nya marknader för svenska företag genom exportsatsningar inom Team Sweden. Och vi förenklar tillgången på statligt riskkapital genom årets bäst döpta proposition – Staten och Kapitalet.

* * *

Och vi genomför utbildningssatsningarna.
Tänk er känslan, att kliva in i en aula inför ett upprop till ett nytt utbildningsprogram. Nya kurskamrater, nya lärare, nya yrkeskunskaper som kanske är nyckeln till ett nytt liv. Framtiden som plötsligt öppnar upp sig, i all sin underbara osäkerhet. Det är därför vi genom-

för ett nytt kunskapslyft, som innebär 50 000 nya utbildningsmöjligheter.

Så läggs grunden för framtidens tillväxt. När människor växer, växer Sverige.

* * *

Nu sker en utveckling av den svenska modellen på bred front. Vi har redan påbörjat genomförandet av 97 av 105 vallöften. Nu är det läkares bedömningar, inte påhittade tidsgränser, som avgör vilka människor som är sjuka.

Nu fasar vi ut Fas 3, det som skulle gått till historien som borgerlighetens sämsta idé, om de inte bestämt sig för att köpa Nuon.

Nu gör vi upp med år av missbruk av New Public Management, och skapar en välfärd där professionerna och tilliten får styra istället för konstgjorda marknadsmodeller.

Nu bedrivs en ekonomisk politik, som inte ger mest till högavlönande män, utan till unga, pensionärer, och ensamstående kvinnor.

Efter 8 år av skattesänkningar på 140 miljarder, börjar vi istället göra investeringar på över 60 miljarder. Det är den största kursändringen Sverige gjort på decennier. Nu är det slut på rivningen. Nu börjar samhällsbygget.

* * *

Och vi utvecklar förstås inte modellen för modellens skull, utan för vad den gör för människan. Sällan kan samhället göra så mycket för en människas väg i livet som i skolan.

Möjligheten att bli det du innerligt hoppas om att bli. Möjligheten att bli sedd om du halkar efter. Möjligheten att bli sporrad om du vill springa före.

Vi skapar de möjligheterna genom att ge lärarna fler kollegor, mindre byråkrati och mer tid att undervisa, och bättre betalt genom vårt stora lärarlönelyft. Vi inför lovskola, och ger mer tid för skolan till de barn som behöver det mest. Vi skapar en mer jämlik skola, där de skolor som har störst behov får störst stöd och kan attrahera de bästa lärarna. Och det borde vara en självklarhet, men nu blir det verklighet: läxhjälp efter barnens behov, inte efter föräldrarnas betalningsförmåga.

* * *

Vi investerar nu sammanlagt 8 miljarder bara i år för att börja vända de kunskapsresultat som rasat i decennier. Men precis som det krävs en hel by för att uppfostra ett barn, krävs det ett helt samhälle för att bygga upp en skola.

Oordning skadar alla barns lärande, men framförallt de barn som har det som tuffast. Så nu är det dags att få bort mobiltelefonerna från lektionerna, och stöket från biblioteken. Vi behöver föräldrar som ser till att även tonåringar går och lägger sig i tid, som hejar ännu mer på läxläsningen än på fotbollsträningen.

Det kommer kräva slit, svett och stora ansträngningar. Men i framtidens svenska modell ska skolan vara den klarast lysande stjärnan.

* * *

Och det är ju här striden står. De borgerliga partierna kanske inte pratar så högt om det nu, men sammanlagt föreslår de 64 miljarder i skattesänkningar, samtidigt som Sverigedemokraterna säger att de

kommer acceptera vilken budget de borgerliga än lägger fram. Så vill de stoppa jobbagendan och skolinvesteringarna, och med det förlorar vi den svenska modellens mål om att alla ska jobba.

Högern strider med näbbar och klor för att bevara vinstjakten i välfärden och fortsätta utförsäljningen av det gemensamma. Så urholkas tilliten, och med det frångår vi modellens mål om en trygg välfärd.

Och nu försöker de toppa sig själva, och vill att den svenska staten ska köra över parterna, och skapa statliga fattiglöner. Så frångår de målet om en rättvis fördelning. Så låser de fast människor i fattigdom. Så attackerar de tre delar av tre möjliga av den svenska modellen!

Mycket kan sägas om den svenska högerns olika besked. Men i motståndet mot den svenska modellen är de i alla fall konsekventa!

* * *

Och debatten om lönerna: Har vi inte hört den förut? På 30-talet skulle lönerna sänkas, annars skulle inga arbetare få jobb. På 60-talet skulle lönerna sänkas, annars skulle inga kvinnor få jobb. För några år sedan skulle lönerna sänkas, annars skulle inga unga få jobb. Och nu så ska lönerna sänkas, annars får inga invandrare jobb.

Det påminner om det gamla ordstäv Margot Wallström brukar använda: Är ditt enda verktyg en hammare, ser alla problem ut som spikar.

Vänner, vi står upp för löner att leva på. För oss är det glasklart att det ska löna sig att arbeta!

* * *

Och jag tror de här attackerna mot den svenska modellen har sin förklaring. Här inne ser jag ledande företrädare för storstäder och landsbygd, från varma söder och vackra norr, från högskoleorter och bruksorter. Det är viktigt. För att förstå utmaningarna Sverige står inför, behöver man se skolor där en stor del av eleverna inte pratar svenska i hemmet. Man behöver finnas på torg där unga hänger som saknar hopp om framtiden. Man måste se socialsekreterare i ögonen och förstå vilken match de tar varje dag.

Den här verkligheten verkar inte moderaterna se. De sneglar istället på det Kristdemokratiska ungdomsförbundet, och låter champagnedrickande ungkonservativa avgöra att ingångna avtal ska brytas och Sveriges stabilitet äventyras.

De lägger all sin vakna tid i riksdagen på politiska drag, på hot om regeringsövertagande trots att de förlorade valet med buller och bång. Istället för att söka maximalt inflytande, söker de maximal uppmärksamhet genom sinkande och sabotage.

För Moderaterna verkar politiken vara ett spel. Samhället en lek. Men de ska inte få göra en lekstuga av den svenska modellen.

* * *

Vänner, här står striden. Och vi ska vinna den tillsammans. I utvecklandet av den svenska modellen är ni den främsta linjen.

Som i Piteå, där enträget arbete har gjort att över 90 % av niondeklassarma klarar kunskapskraven i samtliga ämnen. Som i Stockholm, där ni gör upp med scheman som säger "dusch 10 minuter, mellanmål 15 minuter”, och låter äldre själva bestämma vad de vill ha hemtjänsten till. Som här i Örebro, där byggkranarna står lika täta som vetestråna på Närkeslätten!

Och regeringen finns vid er sida. De statsbidrag som vi sedan regeringsskiftet har skjutit till kommunerna, motsvarar en potentiell sysselsättningsökning på över 20 000 årsarbetskrafter – undersköterskor, lärare, socionomer – välfärdens stolta ryggrad.

Men det räcker inte. Vi kommer att fortsätta att prioritera att anställa fler i välfärden.
Det ska vi göra i budgetsamtalen med vår regeringspartner Miljöpartiet och med Vänsterpartiet. Det är viktigt att kommuner och landsting får goda planeringsförutsättningar.

Och vårt budskap till Sveriges välfärdsarbetare är: Ni ska inte ha lägre löner, utan fler kollegor!

* * *

Vänner, detta är vägen vi väljer, för att den svenska modellen ska fortsätta göra sitt bästa för människan.

Vi väljer inte skuggsamhällen eller slutenhet, vi väljer en reglerad invandring och en individanpassad etablering så att de som får asyl kan göra sin plikt och kräva sin rätt.

Vi väljer inte 64 miljarder i nya skattesänkningar och nedskärningar, vi väljer nya investeringar i jobben, i skolan, i välfärden, ett nytt samhällsbygge.

Och vi väljer aldrig, aldrig, statligt satta fattiglöner, vi väljer löner som går att leva på – som ger hopp inför arbetets möjlighet att skapa ett bättre liv.

Den svenska modellen ska inte avvecklas, den ska utvecklas – för att ligga till grund för fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle.

För det är det som gör oss stolta över Sverige. Det är det vi vill att den blågula flaggan ska symbolisera. Det är det vi ska kunna skryta om, när vi sitter där på stranden på Lanzarote, och berättar om landet vi älskar.

Tack

Regeringens politik.

Regeringen investerar i det som bygger Sverige starkt. Fler ska jobba, skolresultaten ska vändas och klimatutsläppen ska minska.

Regeringens prioriteringar

Relaterad navigering

- Regeringsförklaringen
- Utrikesdeklarationen
- Statens budget

- Arbetsmarknad
- Arbetsrätt och arbetsmiljö
- Areella näringar, landsbygd och livsmedel
- Barn- och ungdomsutbildning
- Bistånd och utveckling
- Boende och byggande
- Bolag med statligt ägande
- Civila samhället
- Demokrati och mänskliga rättigheter
  - Barnets rättigheter
  - Folkrätt
  - Funktionshinder
  - Grundlagar och integritet
  - Nationella minoriteter
  - Politiken mot diskriminering och rasism
  - Samepolitik
- Ekonomisk politik
- Energi
- Familjerätt
- Finansmarknad
- Folkbildning
- Folkhälsa och sjukvård
- Försvar
  - Civilt försvar
  - Militärt försvar
- Handel och investeringsfrämjande
- Högskola och forskning
- Idrott
- Innovation
- It-politik
- Jämställdhet
- Kommuner och landsting
- Konsumentpolitik
- Krisberedskap
- Kultur
- Medier
- Migration
- Asyl
- Miljö
- Nyanländas etablering
- Näringspolitik
- Offentlig upphandling
- Regional tillväxt
- Rättsväsendet
  - Bekämpning av terrorism
  - Brottsbekämpande och brottsförebyggande
  - Rättssäkerhet och rättstrygghet
- Skatt och tull
- Social omsorg
- Socialförsäkringar
- Spelpolitik
- Statlig förvaltning
- Transporter och infrastruktur
- Ungdomspolitik
- Utrikes- och säkerhetspolitik
- Vuxenutbildning

Från SKL. se 20 april 2016:

Sveriges kommuner och landsting

Om SKL Styrelse och beredningar

Remisser
Kansliorganisation
Lediga jobb
Sök medarbetare

Mer från SKL

Cirkulär
Kurser och konferenser
Nyhetsbrev
Publikationer
Öppna jämförelser

Följ oss

Facebook
Twitter
YouTube
RSS
Prenumerera på webbinnehåll

Kommuner, landsting

Fakta kommuner, landsting, regioner
Kommuner, lista
Landsting och regioner, lista

Från SKL. se 20 april 2016:

Kommungruppsindelning
Sveriges Kommuner och Landstings **kommungruppsindelning** började gälla från den 1 januari 2011. Nästa revidering görs år 2016. Indelningen innehåller tio kommungrupper. Den största förändringen är de två grupperna "Förortskommuner till storstäder" ...
HTML Ämnen: Fakta om kommuner, landsting och regioner · 2016-01-11

2.
Kommungruppsindelning 2011 PDF nytt fönster
1 Kommungrupps- indelning 2011 REVIDERING AV SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTINGS - **KOMMUNGRUPPSINDELNING** 2 3 Förord Denna rapport är den första som beskriver de **kommungruppsindelningar**, - som Svenska Kommunförbundet och nu senast Sveriges Kommuner och ...
PDF · 2014-06-16

3.
Kommungruppsindelning 2011 definitioner
2010-11-30 1 (2) - Avdelningen för ekonomi och styrning Statistiksektionen - **Kommungruppsindelning** 2011 definitioner - Här nedan redovisas de tio grupperna som ingår i indelningen 2011 med antal kommuner som ingår i respektive grupp och en kort ...
DOC · 2014-06-16

4.
Bilaga 4 **Kommungruppsindelning** 2011 sid 2.xlsx
Kom - Sve - ww Ko Hä - gä - be Hu - sam mmunal person eriges Kommun ww.skl ... Storfors Nybro Ystad Vaxholm Strängnäs Olofström Åmål Vellinge Surahammar Oskarshamn Älmhult Värmdö Svalöv Ovanåker Öckerö Säter Oxelösund Österåker Tibro ...
PDF · 2015-03-23

5.
Bilaga 4 **Kommungruppsindelningen** sid 1
Kom - Sve - ww Ko Hä - gä - be Hu - sam mmunal person eriges Kommun ... Ystad Vaxholm Strängnäs Olofström Åmål Vellinge Surahammar Oskarshamn Älmhult Värmdö Svalöv Ovanåker Öckerö Säter Oxelösund Österåker Tibro Perstorp Tjörn Sandviken ...
PDF · 2014-05-08
6.
SKL-Kommungruppsindelning-lista-2011.xlsx
Kommunkod Kommun Kommungrupp Kommungrupp, namn 0180 Stockholm 1 Storstäder 1280 Malmö 1 Storstäder 1480 ... glesbefolkad region 2481 Lycksele 10 Kommuner i glesbefolkad region 2505 Arvidsjaur 10 Kommuner i glesbefolkad region 2514 Kalix 10 Kommuner ...
XLS · 2014-06-16
7.
1993:63 Ny **kommungruppsindelning**
Ny **kommungruppsindelning -** Vid redovisning av jämförelsetal, enkäter m m har Kommunförbundet bl a utnyttjat en indelning av kommunerna i 8 kommungrupper. Vi har nu gjort en ny indelning med utgångspunkt från ett aktuellare dataunderlag vad gäller ...
Sökformulär cirkulärdatabasen -
HTML · 2016-04-19
8.
Fakta om kommuner, landsting och regioner
Så styrs landstingen och regionerna - Landstingen och regionerna ... **Kommungruppsindelning -** Sveriges Kommuner och Landstings **kommungruppsindelning** började gälla från den 1 januari 2011. Nästa revidering görs år 2016. **Kommungruppsindelning** Läns- ...
HTML Ämnen: Fakta om kommuner, landsting och regioner · 2015-12-29
9.
Fokusera på indikatorerna du vill studera närmare
När du gjort en sammanställning av din organisations resultat ... **kommungruppsindelning**, andra variabler i kommun- och landstingsdatabasen Kolada eller väsentlighetsanalys (se nedan). Tips för användning av tabellbilagan i Öppna jämförelser ...
HTML Ämnen: Hälsa och sjukvård · 2016-03-29
10.
Nätverk för landsbygdskommuner Fler än varannan medlem berörs
MOTIONSSVAR Vårt dnr: - 15/4114 - 2015-10-23 Sveriges Kommuner och Landsting - Post: 118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20 ... **kommungruppsindelning**, med tio olika grupper, - är gruppen glesbygdskommuner 20 stycken, medan landsbygdskommuner inte utgör ...
PDF · 2015-10-26

123456789...NÄSTA

Träfföversikt:
Alla 156 träffar
Källa:
Webbplatsen 73 träffar
Cirkulär15 träffar
Publikationer72 träffar
Ämnen:
Arbetsgivarfrågor3 träffar
Fakta om kommuner, landsting och regioner2 träffar
Hälsa och sjukvård1 träff
Statistik3 träffar

Publicerad: 11 januari 2016

Kommungruppsindelning

Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning började gälla från den 1 januari 2011. Nästa revidering görs år 2016.

Indelningen innehåller tio kommungrupper. Den största förändringen är de två grupperna ”Förortskommuner till storstäder” och ”Turism- och besöksnäringskommuner”.

Den nya förortsgruppen är framtagen på motsvarande sätt som den tidigare gruppen ”Förortskommuner till storstäder”, medan turism- och besöksnäringskommunerna baseras på två variabler: antal fritidshus per invånare och antal övernattningar på hotell, vandrarhem och campingplatser per invånare.

De två andra nya grupperna är ”Kommuner i tätbefolkad region” och ”Kommuner i glesbefolkad region”. I dessa två grupper tas hänsyn både till kommunens invånarantal och, som namnen anger, till om kommunen tillhör en tät- eller glesbefolkad region.

2011 års definitioner (Word, nytt fönster)
2011 års definitioner på engelska (Word, nytt fönster)
Indelning 2011 (Excel, nytt fönster)

Kontakt Kenneth Åhlvik 08-452 77 76 kenneth.ahlvik@skl.se

Publikationer
Rapporten Kommungruppsindelning 2011 (PDF, nytt fönster)

Grupperingen är tänkt att användas vid analyser, jämförelser och redovisning.

1. Storstäder - Kommuner med en folkmängd som överstiger 200 000 invånare. (3 kommuner)

2. Förortskommuner till storstäder - Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av storstäderna. (38 kommuner)

3. Större städer - Kommuner med 50 000-200 000 invånare samt en tätortsgrad överstigande 70 procent. (31kommuner)

4. Förortskommuner till större städer - Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i en annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av de större städerna i grupp 3. (22 kommuner)

5. Pendlingskommuner - Kommuner där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till en annan kommun. (51 kommuner)

6. Turism- och besöksnäringskommuner - Kommuner där antalet gästnätter på hotell, vandrarhem och campingar överstiger 21 per invånare eller där antalet fritidshus överstiger 0,20 per invånare. (20 kommuner)

7. Varuproducerande kommuner - Kommun där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet (SNI2007) (54 kommuner)

8. Glesbygdskommuner - Kommun med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer. (20 kommuner)

9. Kommuner i tätbefolkad region - Kommun med mer än 300 000 personer inom en radie på 112,5 kilometer. (35 kommuner)

10. Kommuner i glesbefolkad region - Kommun med mindre än 300 000 personer inom en radie på 112,5 km. (16 kommuner)

Rapporten Kommungruppsindelning 2011 (PDF, nytt fönster)

Innehåll

Sammanfattning 5

Inledning 9
Bakgrund.....9
Syfte 9

Tidigare indelningar 10
Kommungruppsindelningen 1988.....10
Kommungruppsindelningen 1993.....11
Kommungruppsindelningen 1999.....12
Kommungruppsindelningen 2005.....13

Vägen till 2011 års kommungruppsindelning.....14
Behovet av en revision.....14
Uppläggning av revisionsarbetet 15
Metodik 15
Variabler.....16
Framskrivning av 2005 års indelning med data från 2008.....16
Nya variabler samt nya gränsvärden för de gamla kriterierna 17
Nya variabler.....17
Nya gränsvärden för variabler i den gällande indelningen 20

De nya kommungrupperna 2011 ..... .22
Kommungruppsindelningen 2011.....23
Bilaga 1: Variabeldefinitioner:.....37
Bilaga 2. Test av kommungruppskriterier.....39

SVT nyheter

SVT Nyheter Norrbotten
SVT Nyheter Västerbotten
SVT Nyheter Västernorrland
SVT Nyheter Jämtland

SVT Nyheter Dalarna
SVT Nyheter Gävleborg
SVT Nyheter Sörmland
SVT Nyheter Uppsala
SVT Nyheter Västmanland
SVT Nyheter Örebro

SVT Nyheter Öst
SVT Nyheter Jönköping
SVT Nyheter Småland

SVT Nyheter Stockholm
SVT Nyheter Södertälje
Gotland finns på Öst

SVT Nyheter Halland
SVT Nyheter Värmland
SVT Nyheter Väst

SVT Nyheter Blekinge
SVT Nyheter Skåne
SVT Nyheter Helsingborg

Plats för fler som bygger mer

SOU 2015:105 Betänkande av Utredningen om bättre konkurrens för ökat bostadsbyggande Stockholm 2015
Plats för fler som bygger mer, SOU 2015:105 (pdf 5 MB)

Till statsrådet Mehmet Kaplan
Regeringen beslutade den 28 maj 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över förutsättningarna för att främja konkurrensen på byggmarknaden och vid behov komma med förslag som kan förbättra situationen. Samma dag blev professor Sten Nyberg förordnad som särskild utredare.

Regeringen beslutade den 10 september 2015 om tilläggsdirektiv till utredningen och utredningen förlängdes för att redovisas senast den 1 december 2015.

Som experter förordnades den 5 mars 2015 professor Mats Bergman (Södertörns högskola), verkställande direktör Pernilla Bonde (HSB), professor Hans Lind (KTH), styrelseordförande Michael Cocozza (Botrygg AB), professor Peter Englund (Handelshögskolan i Stockholm), verkställande direktör Anette Frumerie (Besqab), enhets-chef Lena Hagert Pilenås (Boverket), enhetschef Petter Jurdell (SABO), docent Anna Kadefors (Chalmers), entreprenadjurist Magnus Kylhed (Sveriges Byggindustrier), verkställande direktör Sophia Mattsson (Huge Fastigheter AB) och ekonområdet John Söderström(Konkurrensverket). Samma dag förordnades ämnesråd K A Stefan Svensson, kansliråd Rickard Falkendal och kansliråd Therese Karlsson som sakkunniga i utredningen. Den 1 juni 2015 entledigades John Söderström som expert i utredningen. Samma dag förordnades konkurrensråd Johan Hedelin (Konkurrensverket) som expert.

Jonas Hammarlund anställdes som huvudsekreterare den 1 september 2014. Som sekreterare i utredningen förordnades John Söderström den 1 juni 2015.

Till betänkandet har fogats ett särskilt yttrande av Michael Cocozza. Utredningen får härmed överlämna betänkandet Plats för fler som bygger mer (SOU 2015:105). Uppdraget är därmed slutfört.

Stockholm i december 2015
Sten Nyberg
Jonas Hammarlund
John Söderström

Innehåll

Sammanfattning 13
1 Inledning 27
1.1 Bakgrund 27
1.2 Utredningens uppdrag och arbete 28
1.3 Anbudskonkurrens och utländska företag 29
1.4 Integration, ägarsamband och konkurrens 30
1.5 Finansiella restriktioner vid bostadsbyggande 32
1.6 Utgångspunkter 33
1.7 Tidigare utredningar 33
1.8 Bättre konkurrens för ett ökat bostadsbyggande 34
1.9 Genomförande 37
1.10 Betänkandets disposition 38

2 Bostadsbyggandet i Sverige 41
2.1 Behov och efterfrågan på bostäder 42

2.2 När kommer det att byggas? 43
2.3 Var i landet byggs det?..... 44
2.4 Hur mycket byggs det? 45
2.4.1 Byggande är konjunkturkänsligt 49
2.5 Byggkostnadsbegreppet 51
2.6 Kostnadsutvecklingen inom bostadsbyggande 52
2.6.1 Markpriser 53
2.7 Internationella jämförelser 55
2.8 Index för att mäta byggkostnader 56
2.8.1 Byggnadsprisindex 56
2.8.2 Faktorprisindex 58
2.8.3 Prisutvecklingen på byggmaterial 61
2.9 Produktivitetsutvecklingen 63
2.10 Slutsatser 66

3 Konkurrens och bostadsbyggande 69
3.1 Konkurrens och bostadsbrist 70
3.2 Prisbildning på bostadsmarknaden 72
3.2.1 Lägesfaktorn och bostadsbyggandet 75
3.3 Byggbar mark och konkurrens 79
3.3.1 Kontroll över byggbar mark 79
3.3.2 Marktillgång och inträde av nya byggentreprenörer 80
3.3.3 Andra faktorer som kan begränsa byggande 81
3.3.4 Produktion och tilldelning av byggbar mark 83
3.3.5 Plankapacitet, prioriteringar och konkurrens 84
3.3.6 Prissättning av mark vid markanvisning 86
3.4 Konkurrensproblem i bostadsbyggandet 87
3.4.1 Marknadskoncentration och konkurrens 88
3.4.2 Ägarsamband kan begränsa konkurrensen 89
3.4.3 En lång planeringshorisont och informationsbrist kan begränsa konkurrensen 91
3.5 Offentlig upphandling av bostadsbyggande 91
3.6 Konkurrensbegränsningar i byggsektorn ..... .93
3.7 Slutsatser 99

4 Byggmarknadens struktur och utveckling 101
4.1 Omsättning och utveckling i olika led 102
4.2 Byggvarutillverkare 104
4.2.1 Strukturen på vissa byggmaterialmarknader 105
4.2.2 Importkonkurrens 109
4.2.3 Byggmaterialvärden och försäljning 111
4.2.4 Prisbildning på byggmaterial 112
4.3 Grossist- och byggvaruhandeln 113
4.4 Underentreprenörer – installatörer 115
4.5 Underentreprenörer – byggnadshantverk 117
4.6 Byggentreprenörer 118
4.6.1 Utländska byggentreprenörer 119
4.6.2 Vad kan utländsk konkurrens bidra med? 121
4.6.3 Utveckling av bostadsbyggande 122
4.6.4 Lokalbyggande 123
4.6.5 Anläggningsbyggande 123
4.7 Slutsatser 124

5 Bostadsbyggandets organisation 127
5.1 Många företag och sysselsatta 128
5.2 Byggmarknaden är fragmentiserad 129
5.2.1 Ett fåtal stora företag dominerar marknaden
5.2.2 Små och stora företag har olika förutsättningar 130
5.2.3 Stora företag har konkurrensfördelar 131
5.2.4 Markinnehav är en konkurrensstrategisk fråga 131
5.2.5 Liten internationell konkurrens 132
5.2.6 Lokala företag är viktiga för konkurrensen 133
5.3 Bostadsbyggandet utförs av projektorganisationer 134
5.3.1 Konkurrensen har varit statisk i byggsektorn 135
5.4 Byggherrar 136
5.4.1 Olika villkor för att bygga hyresrätt och äganderätt 138
5.4.2 De största byggherrarna 138
5.4.3 De största byggherrarna på Stockholmsmarknaden 139
5.4.4 De allmännyttiga byggherrarna 140

5.5 Byggherren som upphandlare 141
5.6 Val av entreprenadform 142
5.6.1 Avtalsperioder 146
5.7 Slutsatser 147

6 Bostadsbyggandets spelregler och kommunernas roll 149
6.1 Kommunerna och utbud av byggbar mark 149
6.1.1 Markpolitik och markvärde 150
6.1.2 Planprocessen kan försvåra etablering 151
6.2 Det kommunala ansvaret 152
6.2.1 Plan- och bygglagen 152
6.2.2 Regelverk för markanvisningar 154
6.3 Kommunernas markanvisningar 156
6.3.1 Initiering av projekt 157
6.3.2 Markanvisningsmetoder 158
6.3.3 Markanvisningsprocessen 160
6.3.4 Avtal i samband med markanvisning 161
6.3.5 Kriterier för val av byggherre 163
6.3.6 Prissättningsmodeller 164
6.3.7 Krav på byggherrar att finansiera infrastruktur 164
6.4 Kommunerna och konkurrensen 166

7 Offentlig upphandling och konkurrens 167
7.1 Offentlig upphandling av bostadsbyggande 168
7.1.1 Deltagande i offentliga upphandlingar 170
7.2 Allmännyttans upphandlingar och konkurrens 171
7.2.1 Storlek på upphandlingarna och antal anbudsgivare 172
7.2.2 Tre företag vinner flest upphandlingar men möter starka lokala konkurrenter 173
7.2.3 Konkurrens från starka lokala aktörer vid upphandlingar 174
7.2.4 Mindre företag lyckas sämre vid offentlig upphandling 175
7.2.5 Utländsk närvaro och anbudskonkurrens 176
7.2.6 Totalentreprenad är vanligast 177
7.2.7 Utformning av upphandlingar och konkurrens..... .178
7.2.8 Sänkta byggkostnader genom ramavtal och samverkan..... .179
7.2.9 Konjunkturen kan påverka anbudskonkurrensen 182
7.3 Varför är den utländska konkurrensen begränsad? 183
7.4 Kommunala särkrav kan begränsa konkurrensen 185
7.5 Hur kan anbudskonkurrensen förbättras enligt de upphandlande företagen 186
7.6 Slutsatser .....-.. 188

8 Ägarsambandens betydelse för konkurrensen 191
8.1 Hur påverkar ägarsambanden konkurrensen? 192
8.1.1 Ägarsamband och konkurrens 192
8.1.2 Tidigare utredningar och förslag 196
8.2 Kartläggning av ägarsamband 199
8.2.1 Metod och begränsningar 199
8.2.2 Horisontell integration 201
8.2.3 Utredningens bedömning av horisontell integration 214
8.2.4 Vertikal integration 215
8.2.5 Utredningens bedömning av vertikal integration 225
8.2.6 Ägarsfärer 225
8.2.7 Utredningens bedömning av ägarsfärer 232
8.2.8 Sammanfattning av kartläggning avägarsamband 233
8.3 Vilka ägarsamband är negativa för konkurrensen? 233
8.3.1 Horisontell integration och och ägarsfärer 234
8.3.1 Horisontell integration och ägarsfärer 234
8.3.2 Vertikal integration och avskärmning 235
8.3.3 Finns det anledning att befara avskärmning i byggbranschen? 238
8.3.4 Resultat från en enkätundersökning 241
8.3.5 Sammanfattning ägarsamband och konkurrens 246
8.4 Slutsatser 247

9 Utveckling av konkurrensen – strategier och byggbar mark 249
9.1 Faktorer som påverkar konkurrensen och utbudet 250
9.2 Byggsektorns agerande och strategier 250

9.2.1 Hög marknadskoncentration inom centrala segment på bostadsmarknaden 251
9.2.2 Lönsamhet i olika segment 251
9.2.3 Vertikal integration mellan projektutveckling och entreprenadverksamhet 252
9.2.4 Byggherrars markägande kan påverka konkurrensen..... 254
9.2.5 Byggbar mark som inte bebyggs 256
9.3 Tillgång på produktionsresurser 256
9.4 Byggbar mark, konkurrens och bostadsbyggande 258
9.4.1 Kommunal mark och konkurrens 259
9.4.2 Kommunala krav vid markanvisning 260
9.4.3 Storleken på markanvisningar och planer 261
9.5 Markpolitik och konkurrens 262
9.6 Den kommunala planprocessen och konkurrens 264
9.6.1 Detaljplaner och konkurrens 265
9.6.2 Långa plan- och byggprocesser och väntetider 266
9.6.3 Från reaktiv till proaktiv planläggning 269
9.7 Digitalisering av planprocessen 270
9.8 Slutdiskussion 272

10 Finansiering av bostadsbyggande 275
10.1 Bostadsfinansieringssystemet har förändrats 275
10.1.1 Minskade bostadsinvesteringar efter finanskrisen 277
10.1.2 Finansieringsbehov och villkor varierar med upplåtelseform 278
10.1.3 Prisbildning på bostadskrediter 279
10.2 Utbudet av krediter för bostadsinvesteringar 279
10.2.1 Stor ökning av bostadskrediterna 280
10.2.2 Nyproduktionen är känslig för risk och osäkerhet 283
10.3 Finansiella restriktioner vid bostadsbyggande 286
10.4 De statliga kreditgarantierna 288
10.4.1 Efterfrågan på kreditgarantier 290
10.4.2 För vilka byggherrar tecknas garantin? 292
10.4.3 Vad påverkar risken? 292
10.4.4 Priset på kreditgarantier avspeglar risken 293
10.5 Slutsatser 294

11 Internationella erfarenheter 297
11.1 Svenska företag i Europa 297
11.2 En gemensam problembild i många länder 298
11.3 Bristande utbud på byggbar mark 300
11.4 Allmännyttan skiljer sig mellan länder 300
11.5 Omfattning av horisontell och vertikal integration 302
11.6 Slutsatser 303

Referenser 305
Särskilt yttrande 313
ıBilagor
Bilaga 1 Kommittédirektiv 2014:75 321
Bilaga 2 Kommittédirektiv 2015:94 339
Bilaga 3 Appendix 341
Bilaga 4 Tabellbilaga 345
Bilaga 5 Konkurrensverkets rapporter 359

Delrapport 2 Socialt Hållbar Arbetsmarknad

Förslag från analysgruppen Arbetet i framtiden Delrapport 2, 21 mars 2016

Om gruppen
Kristina Persson, Minister för Strategi och framtidsfrågor samt nordiskt samarbete har inrättat tre analysgrupper med uppgift att bistå kansliet för strategi och framtidsfrågor i dess arbete med regeringens framtidsarbete. De tre analysgrupperna är Arbetet i framtiden, Grön omställning & konkurrenskraft samt Global samverkan. Varje grupp arbetar i frihet under ledning av två ordföranden. Resultaten ska kommuniceras löpande med regeringen som i sin tur kan föra in förslagen i det löpande arbetet inom Regeringskansliet.

Grupperna arbetar självständigt och dess förslag representerar inte nödvändigtvis regeringens syn eller ställning.

Detta är den andra delrapporten från analysgruppen för Arbetet i framtiden. Gruppen som helhet står i huvudsak bakom rapportens analyser och förslag men avvikande meningar kan finnas i vissa detaljer.

Ordförande för gruppen är Annelie Nordström och Klas Eklund. Därutöver består gruppen av åtta ytterligare ledamöter.

Ledamöter
Anna Breman, Swedbank
Pontus Braunerhjelm, professor KTH och Entreprenörskapsforum
Eva Mörk, professor Uppsala Universitet
Jesper Roine, professor Handelshögskolan
Luciano Astudillo, Malmö kommun
Åke Svensson, vd Teknikföretagen
Åsa-Pia Järliden, LO
Azita Shariati, vd Sodexo Sverige

Huvudsekreterare
Katinka Hort, ämnessakkunnig och fil.dr nationalekonomi
En socialt hållbar arbetsmarknad

En socialt hållbar arbetsmarknad

En väl fungerande arbetsmarknad präglas av hög sysselsättning och låg arbetslöshet och att arbetskraftens potential tas tillvara genom matchning mot de krav som strukturförändringarna ställer. En sådan arbetsmarknad bidrar till sammanhållningen i samhället och ger alla människor möjlighet att bidra och utvecklas.

I denna delrapport pekar analysgruppen för Arbetet i framtiden på åtgärder som bör vidtas eller vidareutvecklas för att bättre ta tillvara potentialen i hela arbetskraften och stärka sammanhållningen. I några fall pågår redan visst arbete inom regeringen i den riktning vi anser att vi behöver gå för att klara utmaningarna på framtidens arbetsmarknad. De tre fält vi valt att fokusera på i denna delrapport handlar om:

* Inträdet på arbetsmarknaden och förbättrad matchning
* En mer inkluderande arbetsmarknad
* Likvärdig inkomsttrygghet för alla på framtidens arbetsmarknad

Sammanfattning ... 3
1. Inledning ... 10
2. Inträdet på arbetsmarknaden – matcha bättre mot framtidens behov ... 12
2.1 Underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden ... 14
2.1.1. Demografins utmaningar och migrationens möjligheter ... 15
2.1.2. Insatser för att förbättra etableringen på arbetsmarknaden ... 20
2.2 Bredda vägarna in i yrkeslivet ... 24
2.2.1 Fortsatt stort behov av yrkesutbildade ... 24
2.2.2 Åtgärder ... 26

3. En mer inkluderande arbetsmarknad ... 28
3.1 Statligt försörjningsansvar för alla arbetslösa ... 29
3.1.1. Arbetslöshetsersättning med låg täckningsgrad ... 29
3.1.2. Åtgärder ... 33
3.2 Arbetsmarknad för personer med lång väg till reguljärt arbete . 35
3.2.1 Dagens verktygslåda i korthet ... 36
3.2.2 Förslag på nya verktyg i lådan ... 38
4. Likvärdig inkomsttrygghet för alla på framtidens arbetsmarknad ... 40
4.1 Inkomsttrygghet för alla oavsett anlitandeform ... 42
4.1.1 Sysselsättningens utveckling i olika anlitandeformer ... 44
4.1.2 Skillnader i inkomsttrygghet mellan olika anlitandeformer ... 47
4.1.3 Vad bör göras? ... 51
4.2 En allmän socialförsäkring värd namnet ... 53
4.2.1 Utvecklingen ... 53
4.2.2 Konsekvenser ... 54
4.2.3 Åtgärder ... 56

Bilaga. Om statistisken över andelen sysselsatta i olika anlitandeformer ... 58

Sammanfattning

En väl fungerande arbetsmarknad är en arbetsmarknad som präglas av hög sysselsättning och låg arbetslöshet och där arbetskraftens potential tas tillvara genom matchning mot de krav som strukturförändringarna ställer. En sådan arbetsmarknad bidrar till sammanhållningen i samhället och ger människor möjlighet att bidra och utvecklas.

Den här rapporten handlar om hur hela arbetskraftens potential bättre ska kunna tas tillvara. Utgångsläget är blandat. Å ena sidan växer ekonomin och sysselsättningen, å andra sidan är matchningsproblemen betydande. Arbetslösheten är hög för personer med låg utbildning. Samtidigt råder brist på arbetskraft i flera yrken. Vi ser också behov av en översyn av villkoren på arbetsmarknaden i fråga om det arbetsrättsliga skyddet och i den ekonomiska tryggheten.

På längre sikt står svensk arbetsmarknad inför betydande utmaningar. Om trender som migration, globalisering, digitalisering och automatisering hanteras väl rymmer de stora möjligheter till ökat välstånd, förbättrade arbetsvillkor och hållbar utveckling. Men hård internationell konkurrens, snabb teknisk utveckling och höga krav på effektivitet innebär också stora utmaningar för både verksamheter och enskilda. Oförmåga att hantera aktuella problem på arbetsmarknaden kan få betydande konsekvenser i framtiden. Det gäller inte minst nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Det är både en akut fråga och en viktig framtidsfråga. Hanteras den inte väl nu får det betydande konsekvenser i framtiden.

En rad faktorer har betydelse för en väl fungerande arbetsmarknad. Lönebildningen är en sådan. Den svenska modellen med kollektivavtal mellan parterna bör förbli det dominerande lönesättningssystemet.

Statsmakten ska inte delta aktivt i den processen. De frågorna behandlas därför inte här där syftet är att peka på åtgärder som regeringen bör vidta för att möta utmaningarna och tillvarata möjligheterna på framtidens arbetsmarknad.

Det finns en diskussion om att den tekniska utvecklingen kommer minska behovet av arbete i framtiden. Det är inte vår bedömning, åtminstone inte på medellång sikt. Vår utgångspunkt är snarare att antalet arbetade timmar behöver öka för att möta investeringsbehoven inom många sektorer, den åldrande befolkningens behov samt önskemål om högre kvalitet i många välfärdsverksamheter.

I en tidigare delrapport har vi föreslagit att regeringen tar initiativ för att förstärka systemet för livslångt lärande i arbetslivet för att motverka polarisering och få en dynamisk arbetsmarknad med bättre matchning och fortsatt hög sysselsättning. Det är nödvändigt för att möta utmaningarna och ta tillvara möjligheterna som den tekniska utvecklingen och globaliseringen väntas medföra.

http://www.regeringen.se/regeringens-politik/uppdrag-framtid/rapporter-arbetet-i-framtiden/

Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88.

Utredningen behandlas i

Sven Wimnell 28 dec 2015:
Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design. SOU 2015:88. Berör hela verksamhetsområdet 7 med planering av fysiska och sociala miljöer och sociala beteenden.
http://wimnell.com/omr70d.pdf

Innehåll:

Sida
3
15 maj 2014 Kommittédirektiv: Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design Dir. 2014:69 (pdf 91 kB)
En särskild utredare ska göra en översyn av den statliga politiken för arkitektur, form och design. Uppdraget är brett och innefattar flera politikområden.

9
05 mars 2015:Tilläggsdirektiv till Gestaltad livsmiljö - en ny politik för arkitektur, form och design, Dir. 2015:24 (pdf 161 kB)
Utredningen ska analysera och lämna förslag på hur arkitektur-, form- och designområdet i högre grad kan präglas av dialog och delaktighet samt bidra till en hållbar samhällsutveckling.

11
04 december 2015: Remiss SOU 2015:88 Gestaltad livsmiljö
Ansvarig: Kulturdepartementet, Regeringen

Sida
17
14 oktober 2015:Gestaltad livsmiljö - en ny politik för arkitektur, form och design, SOU 2015:88 (pdf 1 MB)
Utredningen Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design tillsattes med uppdraget att göra en översyn av den nuvarande politiken för arkitektur, form och design och föreslå en ny politik för området. Syftet med uppdraget är att stärka arkitekturens, formens och designens värde och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen.

17 Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet
18 Innehållsförteckning
21 Utredarens förord
22 Sammanfattning

28 1 Utredningens uppdrag och arbete
30 2 Politiken för arkitektur, form och design sedan Framtidsformer.
38 3 Språket och begreppen

43 4 Perspektivet gestaltad livsmiljö och utmaningar för området.

Kapitel 4 och kapitlen därefter är av utrymmesskäl inte med här. Se Gestaltad livsmiljö - en ny politik för arkitektur, form och design, SOU 2015:88 (pdf 1 MB)

Kommittédirektiven är lärorika och bifogas här:

Kommittédirektiv Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design Beslut vid regeringssammanträde den 15 maj 2014. Dir. 2014:69

Sammanfattning

En särskild utredare ska göra en översyn av den statliga politiken för arkitektur, form och design. Syftet med uppdraget är att stärka arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen.

Utredaren ska bl.a.

• föreslå hur en ny politik för arkitektur, form och design kan utformas utifrån en bedömning av områdets framtida utmaningar och hur arkitektur, form och design kan få ett ökat genomslag inom berörda samhällsområden,

• beskriva hur en politik för arkitektur, form och design utformats i några för Sverige relevanta länder och vilka lärdomar som kan dras för utformningen av en ny svensk politik för området,

• analysera och föreslå insatser för att öka möjligheterna för berörda aktörer att utveckla samverkan och dialog, och

• analysera de nationella målen för arkitektur-, form- och designpolitiken och vid behov föreslå nya mål.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015.

Den gestaltade livsmiljöns utmaningar

Arkitektur, form och design omfattar alla av människan skapade miljöer – offentliga rum, byggnader, landskap, anläggningar, interiörer, tjänster, produkter och processer. Inte bara tätortsmiljöer utan även landsbygden är i dag starkt präglad av människans verksamheter och fysiska påverkan. Politiken för arkitektur, form och design ska utgå från en helhetssyn på dessa miljöer där funktion, brukbarhet, miljö, hushållning, ekonomi, teknik och god gestaltning vägs samman. Ett medvetet arbete med arkitektur, form och design är en grundläggande förutsättning för att åstadkomma hållbara och attraktiva livsmiljöer av god kvalitet med människan som utgångspunkt.

Hur vår gestaltade miljö ser ut och upplevs är en viktig aspekt i tillvaron för oss som individer och för samhället i stort. Levande och trygga livsmiljöer kan bidra till att motverka utanförskap, ohälsa och minskat samhällsengagemang. Därmed blir det också en viktig demokratifråga. Regeringen vill verka för ett skapande Sverige där människor kan växa och utvecklas till självständiga, kreativa och aktiva individer.

År 1998 beslutade riksdagen om Framtidsformer, ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). I handlingsprogrammet angavs sex brett syftande mål för statlig politik inom området. Ett av målen slår fast att kvalitet och skönhetsaspekter inte ska underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden, ett annat att intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning och offentlig miljö ska stärkas. I samband med handlingsprogrammet infördes också nya bestämmelser i plan- och bygglagen (1987:10), väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg om värdet av en estetiskt tilltalande utformning, de s.k. skönhetsparagraferna. Uppdrag gavs till ett flertal statliga myndigheter att bl.a. arbeta förebildligt samt att upprätta kvalitetsprogram för hur arkitektoniska och gestaltningsmässiga kvaliteter ska främjas när myndigheterna bygger och förvaltar byggnader och anläggningar. Handlingsprogrammet var viktigt både som en markering och som ett politiskt verktyg för att åstadkomma en positiv förändring. Ett annat viktigt verktyg för att åstadkomma konstnärlig kvalitet i byggnader är den s.k. enprocentsregeln, som bl.a. analyserades i Konstnärsnämndens rapport Ingen regel utan undantag (2013). Många kommuner och landsting har fattat egna beslut under senare år för att befästa och stärka enprocentregeln.

Omvärlden har förändrats under de år som handlingsprogrammet har varit i kraft och därigenom har också förutsättningarna för politiken för arkitektur,

form och design ändrats. Klimatförändringar, digitalisering och en åldrande befolkning utgör exempel på stora utmaningar för vårt gemensamma samhälle. Människor, varor, tjänster och information rör sig i världen i allt snabbare takt och i allt större omfattning. Såväl person- som godstransporter väntas öka samtidigt som digitaliseringen av samhället fortsätter i högt tempo. Städer och regioner konkurrerar med varandra om att attrahera nya invånare och verksamheter. Vidgade arbetsmarknadsregioner och varierade fritidsaktiviteter förutsätter allt mer långväga förflyttningar och utvecklad infrastruktur, som tillsammans med ett ökat uttag av naturresurser och rationaliseringar inom de areella näringarna omdanar landskapet. Sverige har ratificerat den Europeiska landskapskonventionen och ska därmed utveckla en helhetssyn på landskapens värden och en hållbar förvaltning av dessa.

Urbaniseringen samt ökade krav på bostadsstandard, lokala transporter och miljöhänsyn innebär nya utmaningar som kräver hållbara byggnads- och samhällsbyggnadslösningar. Torg, gator och parker utgör en viktig del av det offentliga rummet där människor möts. Tätare stadsbygd ska kunna förenas med möjligheter till vardagsrekreation och friluftslivets tillgäng- lighet. Allt fler barn växer upp i städer och behöver god tillgång till närnatur och välplanerad utemiljö för lek och utveckling. Samtidigt kräver bostadssituationen i glesbygd andra slags åtgärder.

En hållbar samhällsutveckling blir sammantaget alltmer angelägen för att hantera dessa utmaningar. Mot denna bakgrund aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2014 sin avsikt av att se över handlingsprogrammet.

Uppdraget att se över den statliga politiken för arkitektur, form och design

Hur kan en ny politik för området utformas?
Frågor som rör arkitektur, form och design hanteras i dag inom flera politikområden utifrån olika utgångspunkter. En utveckling av området kräver ett tvärsektoriellt perspektiv och en helhetssyn på vår livsmiljö där medvetande om arkitektur, form och design påverkar berörda politikområden. Samhällsplanering, boende, kultur, miljö, social utveckling, transporter, handel och konsumentpolitik hänger intimt samman med hur byggnader, anläggningar, produkter, tjänster och system utformas. Ett ökat medvetande om kvalitet inom området kan leda till en hållbar samhällsutveckling i stort och till en ökad tillväxt. Politikens utgångspunkt ska vara ett helhets-perspektiv utifrån den enskilda människans behov och möjligheter i dag och i framtiden.

Det finns en rad statliga myndigheter och statligt finansierade aktörer vars verksamheter har tydliga beröringspunkter med arkitektur, form och design men som i dag antingen inte känner till eller inte medvetet tillämpar målen inom området. En ökad kännedom hos och ett ökat samspel mellan offentliga aktörer skulle kunna bidra till en utveckling av området. Med en gemensam dialog och gemensamt formulerade strategier skapas förutsättningar för ett arbete med arkitektur, form och design som kan bidra till hela samhällets utveckling.

Utredaren ska därför
• analysera och beskriva hur arkitektur-, form- och designområdet har utvecklats och vilka resultat de offentliga insatserna på området har gett sedan det nuvarande handlingsprogrammet Framtidsformer trädde i kraft 1998,

• analysera och beskriva hur samhällsutvecklingen kan förväntas påverka förutsättningarna för arkitektur-, form- och designområdet lokalt, regionalt och nationellt,

• med utgångspunkt från dessa analyser föreslå hur en ny politik för arkitektur, form och design kan utformas, och

• föreslå hur arkitektur, form och design kan få ett ökat genomslag inom berörda samhällsområden.

Vilka lärdomar kan dras av andra länders erfarenhet?

I allt fler länder i vår omvärld lyfts arkitektur, form och design fram som ett sätt att bl.a. främja ekonomisk utveckling och ett hållbart samhälle. I Danmark och Norge har t.ex. viktiga steg tagits för att förnya politiken på området. Det är angeläget att Sverige strävar efter att bibehålla och vidareutveckla ett inter-nationellt anseende inom arkitektur, samhällsbyggande och hållbar stadsutveckling där miljötänkande kombineras med helhetssyn, socialt ansvar och funktionell och estetisk utformning.

Även på EU-nivå har en uppdatering skett av arkitektur-, form- och designfrågorna med fokus på bl.a. hållbar utveckling, tillväxt, innovation och ett utökat medborgarperspektiv. Sverige deltar på olika sätt i internationella samarbeten om arkitektur-, form- och designpolitik – på EU-nivå, bilateralt, genom mellan- statliga organisationer och genom berörda statliga myndigheter. Ofta sker detta inom råd och organ med inriktning på urban utveckling, tillväxt och miljö.

Sverige har haft stora internationella framgångar inom de kulturella och kreativa näringarna, inte minst inom områden som design, mode och spelutveckling. Men för att nå framgång i utlandet är det nödvändigt med en samverkan mellan olika politikområden för att stärka dessa näringar och för att säkra en återväxt av kreatörer. De kulturella och kreativa näringarna uppmärksammas allt mer, såväl i Sverige som i internationella sammanhang, för deras betydelse för ekonomins tillväxt.

Regeringen antog 2012 den nationella innovationsstrategin. Sveriges innovationsförmåga är avgörande för att kunna möta de utmaningar och möjligheter som den globala ekonomin innebär. Strategin slår fast att politiken ska utgå från ett helhetsperspektiv så att Sveriges innovationskraft kan upprätthållas och förstärkas över tid. Design och design- processer är centrala verktyg i dessa sammanhang.

Utredaren ska därför
• analysera och beskriva hur en politik för arkitektur, form och design utformats i några för Sverige relevanta länder och vilka lärdomar som kan dras för utformningen av en ny svensk politik för området.

Staten som förebild

Regeringen har tidigare framhållit att det finns ett stort behov av att belysa vikten av arkitektur, form och design i människors liv och för ett framtida hållbart samhälle (prop. 2012/13:1, utg. omr. 17, s. 31). De nationella målen för samhällsplanering lyfter fram att en god livsmiljö ska tryggas samtidigt som det finns goda förutsättningar för byggande av bostäder, lokaler m.m. Dessutom ska den fysiska planeringen ha en tydlig roll i arbetet för hållbar utveckling i städer, tätorter och landsbygd (prop. 2013/14:1, utg. omr. 18, s. 16).

Ett av de av riksdagen fastlagda nationella miljökvalitetsmålen är God bebyggd miljö. Det innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). I målet ingår att det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer bevaras, används och utvecklas (Ds 2012:22, s. 103).

I januari 2014 gav regeringen Boverket i uppdrag att ta fram ett förslag till strategi med etappmål och styrmedel för att nå miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Uppdraget ska redovisas i december 2014 (M2014/210/Mm).

I egenskap av normgivare, byggherre, beställare, inköpare, förvaltare och hyresgäst bör staten agera som förebild när det gäller arkitektur, form och design. Ett av målen i Framtidsformer är att offentligt och offentligt stött byggande, inredande och upphandling ska behandla kvalitetsfrågor på ett föredömligt sätt.

Staten har ett starkt intresse av att driva på utveckling och innovation för att öka de egna verksamheternas effektivitet. I Innovationsrådets slutrapport (SOU 2013:40) konstateras att innovationsprocesser ska syfta till ett värdeskapande för människor, företag och samhället i stort. Staten är i kraft av sin storlek som beställare och inköpare på marknaden en i hög grad tongivande aktör och kan visa på de samhällsekonomiska vinster som uppnås genom beaktande av långsiktig hållbarhet och livscykelsperspektiv. Kvalitet ska kunna beaktas även i sammanhang då detta perspektiv kommer i konflikt med kortsiktiga ekonomiska intressen.

Ett flertal centrala aktörers verksamhet har stor betydelse för utvecklingen av den fysiska miljön och de har även uppgifter som handlar om att belysa och uppmärksamma medborgarna om områdets vikt. Exempelvis har länsstyrelserna ansvar för bl.a. kulturmiljö, miljöfrågor, samhällsplanering, bostadsmarknad och näringspolitik. Andra myndigheter inom området är bl.a. Boverket, Forskningsrådet Formas, Konstnärsnämnden, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Statens centrum för arkitektur och design, Statens fastighetsverk, Statens konstråd, Tillväxtverket och Trafikverket, universitet och högskolor liksom flera statliga museer.

Ett flertal myndigheter har fått i uppdrag att arbeta med frågor som rör samhällsutvecklingen. År 2013 gav regeringen Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet) i uppdrag att utgöra en mötesplats för arkitektur, form och design. År 2014 gav regeringen Boverket, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att gemensamt upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling. Boverket, Statens centrum för arkitektur, form och design (f.d. Arkitekturmuseet), Formas och Riksantikvarieämbetet hade 2009–2013 ett regeringsuppdrag att främja hållbar stadsutveckling med särskild inriktning på de kulturella och sociala dimensionerna. Statens konstråd, Riksantikvarieämbetet, Boverket och Statens centrum för arkitektur och design hade ett regeringsuppdrag 2010–2014 att samverka om gestaltning av offentliga miljöer. Utgångspunkten i det gemensamma uppdraget har varit att utveckla och stärka en helhetssyn i planering och byggande av offentliga miljöer. Båda uppdragen har rapporterats och samverkan mellan myndigheterna fortsätter.

Utöver ovanstående myndigheter finns ett flertal organisa-tioner med statlig medfinansiering, t.ex. Föreningen Svensk Form och Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID). En rad viktiga aktörer finns även utanför det statliga området. Exempelvis intar kommunerna en nyckelroll när det gäller utformning av den gemensamma offentliga miljön. Landstingen och de regionala kollektivtrafikmyndigheterna är stora beställare av offentliga miljöer och infrastrukturanläggningar. Landstingen har även en viktig uppgift genom att de tar fram de regionala kulturplanerna inom ramen för kultursamverkansmodellen. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar har en betydande roll i arbetet för en hållbar tillväxt och utveckling. Det krävs en tydlighet i kommunikationen och behovet av nya former för samarbete mellan berörda aktörer måste analyseras.

Utredaren ska därför
• analysera och föreslå hur statens, landstingens och kommunernas åtagande kan utformas till stöd för politiken för arkitektur, form och design, såväl nationellt och regionalt som lokalt, och

• analysera och föreslå insatser för att öka möjligheterna för berörda aktörer att utveckla samverkan och dialog.

Hur kan kompetensnivån höjas när det gäller offentlig upphandling?

Hur den offentliga upphandlingen genomförs är av stor betydelse för att upprätthålla kvalitet när det gäller arkitektur, form och design. Den offentliga sektorn – som enligt Framtids- former ska vara förebildlig – har i egenskap av beställare och inköpare möjlighet att stärka efterfrågan på god arkitektur, form och design där särskilt kvalitetsaspekterna och medvetenhet om hållbara material kan lyftas fram. Kompetens och stöd vid offentlig upphandling är ytterst viktigt för genomförandet av politiken. Det är inte minst viktigt när

det gäller kommunernas roll som beställare vid upphandling av planerings- och projekteringsuppdrag.

Utredaren ska därför
• analysera och beskriva offentliga beställares upphandlingskompetens när det gäller arkitektur-, form- och designperspektiv och föreslå åtgärder för att stärka kompetensnivån.

Lagstiftning och andra styrmedel

I samband med att handlingsprogrammet Framtidsformer beslutades gjordes även ändringar i plan- och bygglagen (1987:10), väglagen (1971:948) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg genom införande av de s.k. skönhetsparagraferna. Vid sidan av lagar finns förordningar med instruktioner för myndigheter, regleringsbrev, särskilda regeringsuppdrag samt tillsatta utredningar och andra styrmedel som staten förfogar över. De ändringar i lagstiftningen som trädde i kraft i samband med att handlingsprogrammet beslutades har inte följts upp under de 16 år som har gått.

Utredaren ska därför
• analysera och utvärdera effekterna av de lagändringarsom gjordes i samband med handlingsprogrammet Framtidsformer,

• beskriva vilka långsiktiga och kortsiktiga ekonomiska effekter det nuvarande handlingsprogrammet, inklusive införandet av de s.k. skönhetsparagraferna, haft för offentlig sektor,

• analysera och utvärdera effekterna av förordningar med instruktioner till myndigheter, regleringsbrev samt andra statliga styrdokument som har beröringspunkter med arkitektur, form och design, och

• lämna författningsförslag där så bedöms nödvändigt.

Språket och begreppen

Rådet för arkitektur, form och design konstaterar i sin slutrapport (Rafd 2008:4) att arkitektur, form och design inte är självklara begrepp. Skilda föreställningar, språk, ideal och förebilder förvirrar och försvårar möjligheten att synliggöra frågornas betydelse. Ofta används inte begreppen arkitektur, form och design när det gäller problemlösningar för människans livsmiljö. En utveckling av området förutsätter att de begrepp som används inte verkar exkluderande utan synliggör att arkitektur, form och design är frågor som berör alla och att de kan bidra till mer välgrundade beslut. Statens insatser för arkitektur, form och design är ett verktyg för att skapa goda livsmiljöer med människan som utgångspunkt.

Utredaren ska därför
• analysera och lämna förslag till hur ett arbete med kommunikation om och främjande av arkitektur, form och design kan utvecklas med avseende på begreppsanvändning och språkbruk så att frågornas ställning stärks hos och uppfattas som angelägna av beslutfattare och medborgare.

Kunskap, kompetens och samverkan

En hög kvalitet i utbildningen av t.ex. fysiska planerare, av byggnads-, landskaps- och inredningsarkitekter, av formgivare och designer samt av byggnadsantikvarier stärker professionernas roll och ökar förståelsen av områdets värde för samhället. Gränserna mellan arkitekternas, konstnärernas och formgivarnas olika arbetsområden tenderar att suddas ut och det kan därför finnas ett behov av ett utvecklat kunskapsutbyte mellan utbildningar inom exempelvis teknik, ekologi, ekonomi, design, samhällsplanering och arkitektur. Även forskningen behöver stärkas, bl.a. genom att man utvecklar en högre grad av samverkan som tillvaratar kunskap inom och mellan olika discipliner. Riksdagen fattade i februari 2013 beslut om regeringens proposition Forskning och innovation (prop. 2012/13:30, bet.UbU:3, rskr. 2012/13:152). I propositionen för regeringen fram behovet av ökat nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap och aviserar en kraftfull och

långsiktig satsning på forskning inom hållbart samhällsbyggande. För denna forskning betonas en helhetssyn där social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet behöver vara med och belysas tvärvetenskapligt.

Utredaren ska därför
• analysera och föreslå insatser för hur en bred kunskapsutveckling inom hållbart samhällsbyggande kan kopplas till utbildning på olika nivåer, konstnärlig forskning, forskning och praktik.

Mål, målstyrning och uppföljning

Kännedomen om målen för arkitektur-, form- och designpolitiken hos berörda myndigheter är i dag överlag låg och osäkerheten stor kring hur myndigheterna ska uppfylla dessa mål. Målen behöver formuleras så att de uppfattas som relevanta, tydliga och eftersträvansvärda för alla berörda politikområden. Vidare behöver de kombineras med en effektiv uppföljning. Uppföljning behöver även ske av kvalitativa aspekter där samband och effekter kan beskrivas liksom hur sysselsättning, hållbar tillväxt och innovation förhåller sig till målen. De befintliga målen för arkitektur, formgivning och design bör följas upp i förhållande till de nationella kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Utredaren ska därför
• analysera de nationella målen för arkitektur-, form- och designpolitiken och vid behov föreslå nya mål,

• föreslå lämpliga insatser för att uppnå målen inom berörda politikområden, och

•analysera och beskriva olika möjligheter för löpande uppföljning och bedömningar av måluppfyllelsen inom området.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av sina förslag. De ekonomiska och budgetära konsekvenserna för stat, kommun och landsting ska bedömas och beräknas, vilket inkluderar berörda fastighetsförvaltande myndigheter och deras hyresgäster. Utgångspunkten ska vara oförändrade kostnads- ramar för staten samt att förslagen inte leder till ökade kostnader för kommuner och landsting. Utredaren ska vidare redovisa de personella konsekvenserna av sina förslag. Om förslagen förväntas leda till kostnadsökningar ska utredaren lämna förslag till hur dessa ska finansieras.

Konsekvensbeskrivningen ska även göras utifrån ett mång- falds-, jämställdhets- och barn- och ungdomsperspektiv.

Förslagens konsekvenser för företag ska också bedömas och beräknas liksom konsekvenserna för miljön. Om något av förslagen i betänkandet påverkar det kommunala självstyret ska dess konsekvenser och de avvägningar som föranlett förslagen redovisas särskilt.

Arbetsformer och redovisning av uppdraget

Utredaren ska bedriva sitt arbete öppet, utåtriktat och i nära kontakt med relevanta aktörer inom såväl den offentliga som den privata sektorn. Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och inom EU.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2015. (Kulturdepartementet)

Kommittédirektiv Tilläggsdirektiv till Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (Ku 2014:02)
Beslut vid regeringssammanträde den 5 mars 2015. Dir. 2015:24

Utvidgning av uppdraget

Regeringen beslutade den 15 maj 2014 kommittédirektiv om en översyn av den statliga politiken för arkitektur, form och design (dir. 2014:69). Utöver det ursprungliga uppdraget ska utredningen också analysera och lämna förslag på hur arkitektur-, form- och designområdet i högre grad kan präglas av dialog och delaktighet samt bidra till en hållbar samhällsutveckling. Uppdraget ska fortfarande redovisas senast den 1 oktober 2015.

Hur kan arkitektur, form och design bidra till en hållbar samhällsutveckling?

Vikten av en hållbar samhällsutveckling genomsyrar regeringens politik inom alla områden. Flera initiativ har tagits för att ge alla människor i alla delar av landet en god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas. Även på EU-nivå återfinns detta fokus, vilket bl.a. kommer till uttryck genom en europeisk märkning av hållbara produkter och tjänster samt betoning av miljömässiga och sociala dimensioner i offentlig upphandling. Dessutom öronmärker EU-kommissionen minst fem procent av regionalfondens insatser under strukturfondsperioden 2014–2020 till hållbar stadsutveckling.

Trots att det i samhället i dag råder konsensus kring att en hållbar samhällsutveckling bör eftersträvas, motverkas den av flera faktorer. En av dessa faktorer är de klyftor som uppstår i samhället på grund av skillnader i geografiska och sociala förutsättningar. Delegationen för hållbara städer konstaterade i rapporten Femton hinder för hållbar stadsutveckling (M2011:01/2012/66) att ökad social och rumslig uppdelning i städerna är ett hot mot den sociala hållbarheten och bidrar till minskad sammanhållning och ökad ohälsa.

Ytterligare faktorer som kan motverka en hållbar samhällsutveckling är olika hinder för delaktighet, vilka kan vara av såväl fysisk som annan karaktär. Att dessa hinder ska undanröjas är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Den 1 januari 2015 beslutade riksdagen om att införa bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567). Lagändringen innebär att en enskild med funktions-nedsättning har rättsliga möjligheter att driva sin rätt att inte bli diskriminerad på grund av bristande tillgänglighet.

Medveten design är en resurs som kommer alla till del, oavsett funktionsförmåga. Sverige har ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och förbinder sig därmed att genomföra eller främja forskning och utveckling av universellt utformade produkter, tjänster, utrustning och anläggningar samt att främja universell utformning vid utveckling av normer och riktlinjer. Universell utformning innebär att miljöer och produkter ska utformas så att de fungerar för alla människor utan att speciell anpassning behövs.

Medveten design kan främja ett tillgängligt samhälle med möjlighet till delaktighet för alla. Dessutom spelar design en viktig roll för en hållbar samhällsutveckling, då väl utvecklad design är en faktor för att möta utmaningar som klimathot och viktiga resursers ändlighet. Dessa utmaningar ställer krav på nya förhållningssätt i företags, offentlig sektors och individers konsumtionsbeslut.

Utredaren ska därför
• analysera och lämna förslag på hur arkitektur, form och design kan bidra till en hållbar samhällsutveckling, präglad av sammanhållning, inkludering och tillgänglighet.

Hur kan processerna på området präglas av dialog och delaktighet?

För att arkitektur-, form- och designområdet ska kunna bidra till en hållbar samhällsutveckling behöver boendes och brukares delaktighet främjas. Detta gagnar kvalitet och förankring och kan även bidra till effektivare processer. En strävan efter större delaktighet från olika grupper kan dock försvåras av att beslut och processer ofta följer invanda mönster och tankesätt snarare än att anpassas efter faktiska sociala förutsättningar och därigenom sätta människan i centrum. Exempelvis utformas skolmiljöer inte alltid med utgångspunkt i vad som gagnar elevernas inlärning, välmående och hälsa.

Vidare upplever medborgarna ofta att stadsbyggnadsprocesser är svårbegripliga och därmed svåra att påverka. En hög takt i bostadsbyggandet, i synnerhet i regioner med bostadsbrist, är ett viktigt mål som inte kan åsidosättas. Detta mål behöver dock inte vara oförenligt med arkitektonisk kvalitet och ett större medborgarinflytande. Sveriges Kommuner och Landsting lyfter särskilt fram medborgardialog som ett sätt att ta stadsbyggnadsprocesser närmare medborgarna. Runt om i landet finns en rad goda exempel på medborgardialoger och viktiga erfarenheter gjordes även i samband med Storstadssatsningen i början av 2000-talet (se bl.a. SOU 2005:29). Det finns även många intressanta erfarenheter från stadsutvecklingsprojekt internationellt, där bl.a. ungdomar och kvinnor varit utpekade målgrupper. Erfarenheter av sådana projekt visar på vikten av att ta hänsyn till att det finns betydande skillnader mellan individer när det gäller politisk självtilltro samt kunskap och erfarenheter som möjliggör deltagande.

Långtidsutredningen 2015

Arbetet med Långtidsutredningen 2015 inleddes under hösten 2013. Utredningen ska ge en bred översikt över den svenska ekonomins utmaningar och möjligheter på lång sikt och föreslå åtgärder för ökad produktivitet och högre tillväxt.

Som vanligt kommer långtidsutredningen presentera ett antal underlagsrapporter som innehåller fördjupade analyser inom relevanta områden. De nio underlagsrapporterna presenteras nedan. Långtidsutredningen kommer även redovisa modellbaserade utvecklingsscenarier för den svenska ekonomin.

De första underlagsrapporterna presenteras sommaren och hösten 2014 och de sista väntas vara klara hösten 2014. Därefter presenterar långtidsutredningen sina övergripande slutsatser och förslag i ett huvudbetänkande under hösten 2015.

Underlagsrapporter - bilagor till långtidsutredningen
Som underlag för analysen och ställningstagandena i huvudbetänkandet kommer långtidsutredningen presentera nio fristående underlagsrapporter som bilagor till utredningen. Rapporterna skrivs företrädesvis av externa forskare men också av tjänstemän vid Regeringskansliet och andra statliga myndigheter.

Energimarknader
Klar: juni 2014 Rapporten beskriver och analyserar hur de svenska energimarknaderna fungerar ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Analysen inriktas i första hand på marknaderna för el, fjärrvärme, utsläppsrätter och s.k. gröna certifikat. Marknaderna för oljeprodukter, gas, biobränslen och kol behandlas översiktligt med fokus på betydelsen för el- och fjärrvärmemarknaderna.
Rapport: De svenska energimarknaderna - en samhällsekonomisk analys, SOU 2014:37

Bostadsmarknad och tillväxt
Klar: maj 2015 Rapporten diskuterar de teoretiska och empiriska sambanden mellan bostadsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen. Analysen fokuserar i första hand på de problem och åtgärder som har störst betydelse för den långsiktiga utvecklingen.
Rapport: Bostadsmarknaden och den ekonomiska utvecklingen, SOU 2015:48

Offentlig sektor och produktivitet
Klar: juni 2015 Rapporten diskuterar betydelsen av olika offentliga åtaganden och finansieringsformer för den långsiktiga produktivitetsutvecklingen och tillväxten. Analysen baseras på teoretisk och empirisk forskning om den relativa betydelsen av centrala samhällsfunktioner. Fokus ligger i första hand på de offentliga utgifterna och trygghetssystemen men även inkomstsidan behandlas.
Rapport: The Welfare State and Economic Performance, SOU 2015:53

Utbildningssystemen
Klar: oktober 2015 Rapporten diskuterar hur väl utbildningsväsendets olika stadier - från förskola till högskola - fyller sina funktioner att förbereda för nästa stadium eller för arbetslivet. Perspektivet är framåtblickande och beaktar den förväntade utvecklingen av demografi och arbetsmarknad.
Rapport: Utbildning för framtidens arbetsmarknad, SOU 2015:90

Migration och offentlig ekonomi
Klar: december 2015 Rapporten analyserar migrationens långsiktiga

betydelse för de offentliga finanserna. En dynamisk analysmodell används för att beräkna det framtida offentlig-finansiella nettot för migrationen under olika förutsättningar.
Rapport: Migration, en åldrande befolkning och offentliga finanser, SOU 2015:95

Långsiktiga ekonomiska scenarier
Klar: december 2015. Rapporten beskriver och analyserar olika utvecklingsscenarier för den svenska ekonomin. De modellbaserade analyser som presenteras avser bl.a. utvecklingen av de offentliga finanserna, produktivitet, sparande, investeringar, hushållens konsumtion och förändringar inom olika näringslivsbranscher.
Rapport: Sveriges ekonomi – scenarier fram till år 2060

Regional demografisk utveckling
Klar: december 2015. Rapporten analyserar effekterna av den regionala demografiska utvecklingen med avseende på bl.a. arbetskraftsförsörjning, välfärd, skatteutjämning och offentliga finanser. En central utgångspunkt för analysen är frågan om hur en regionalt oönskad utveckling kan vändas eller mildras.
Rapport: Demografins regionala utmaningar, SOU 2015:101

Forskning, innovationer och tillväxt
Klar: December 2015. Rapporten diskuterar betydelsen av ett gynnsamt forsknings- och innovationsklimat för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Analysen fokuserar på de faktorer som bedöms centrala för att Sverige ska kunna behålla sin position som ett ledande forsknings- och innovationsland där utvecklingsinsatser effektivt kan omstättas i en god produktivitetstillväxt.
Rapport: Forskning, innovationer och ekonomisk tillväxt, SOU 2015:107

Inkomstfördelning
Klar preliminärt: höst 2015 Rapporten beskriver och analyserar hur inkomstfördelningen i Sverige har utvecklats under de senaste decennierna. Analysen fokuseras på de viktigaste förklaringsfaktorerna bakom utvecklingen och deras ekonomiska betydelse på lång sikt.

Slutrapport - huvudbetänkande från långtidsutredningen
Klar: december 2015 Långtidsutredningen 2015 diskuterar de långsiktiga förutsättningarna för produktivitetsutveckling och tillväxt utifrån scenarier över hur den svenska ekonomin kan utvecklas för några decennier framöver.
Långtidsutredningen 2015, huvudbetänkande, SOU 2015:104

Kontaktuppgifter för Långtidsutredningen 2015
De tjänstemän som arbetar med Långtidsutredningen 2015 hör till budgetavdelningens strukturenhet vid Finansdepartementet.
Adress:
Långtidsutredningen 2015 Finansdepartementet 103 33 Stockholm
Telefon: 08-405 41 13

Avslutade underlagsrapporter
Demografins regionala utmaningar
Migration och offentlig ekonomi
Energimarknader
Bostadsmarknad och tillväxt
Offentlig sektor och produktivitet
Utbildningssystemen
Forskning, innovationer och tillväxt
Sveriges ekonomi – scenarier fram till år 2060
Publicerad 01 juni 2015 · Uppdaterad 01 juni 2015

Långtidsutredningen 2015. Huvudbetänkande.

SOU 2015:104 Långtidsutredningen 2015, huvudbetänkande (pdf 1 MB) Huvudbetänkande SOU 2015:104 Betänkande av Långtidsutredningen Stockholm 2015.....Presenterad 8 december 2015.

Förord

Långtidsutredningen 2015 utarbetas inom strukturenheten på Finansdepartementet.

Arbetet med huvudbetänkandet till Långtidsutredningen 2015 har utförts under ledning av kansliråden Helen Forslind (projektledare) och Lars Davidsson (bitr. projektledare). I den grupp som har skrivit huvudbetänkandet har även ämnesrådet Kerstin Krafft och kanslirådet Per Sonnerby ingått.

I diskussioner kring huvudbetänkandets utformning och innehåll har också kansliråden Elisabet Idar Angelov och Mark Storey samt departementssekreterarna Leo Gumpert, Malin Ivarsson, Therése Karlsson och Åsa Sterte deltagit. De har även bidragit med underlag och skrivinsatser. Inledningsvis deltog också departementsrådet Mårten Blix i arbetet. Praktikanterna Hugo Brändström och Clas Älgenäs har bidragit i arbetet.

Arbetet med huvudbetänkande har följts av en referensgrupp. I referensgruppens arbete har Andreas Bergh, Jens Henriksson, Clas Olsson, Annika Sundén, och Annika Wallenskog deltagit. Även budgetchefen Urban Hansson Brusewitz, ämnessakkunnige Tomas Nordström och departementssekreteraren Peter Höglund har, liksom andra tjänstemän på Finansdepartementet, bidragit med synpunkter. Kanslisekreteraren Charlotte Nömmera har utfört slutredigering av huvudbetänkandet. Arbetet med bilagorna till Långtidsutredningen 2015 har utförts under ledning av t.f. kanslichefen Martin Hill och inledningsvis även av dåvarande kanslichefen Mikael Åsell. Stockholm i november 2015 Peter Frykblom, departementsråd

Innehåll

Sammanfattning 7
Summary 25

1 Inledning 43
1.1 Långtidsutredningen 2015 analyserar förutsättningarna för tillväxt och välstånd 43
1.2 Sverige har ett gott utgångsläge för att möta framtiden 46
1.3 Trender som påverkar den långsiktiga ekonomiskautvecklingen. 51
1.4 Huvudbetänkandets disposition 57

2 Ekonomisk utveckling på lång sikt 59
2.1 Långsiktiga utvecklingstrender 60
2.2 Ekonomin förändras, men snurrar inte fortare 82
2.3 Scenario över ekonomisk utveckling på lång sikt 89
2.4 Avslutning 94

3 Produktivitet 97
3.1 Produktivitet och materiellt välstånd 97
3.2 Produktivitetstillväxten har sjunkit under en längre tid 106
3.3 Bestämningsfaktorer för produktivitetstillväxt 114
3.4 Svenska styrkor och svagheter 136

3.5 Policyslutsatser 158

4 Arbetsmarknad 165
4.1 Utbud och efterfrågan på framtidens arbetsmarknad 165
4.2 Bestämningsfaktorer för en väl fungerande arbetsmarknad..... 184
4.3 Svenska styrkor och svagheter 192
4.4 Policyslutsatser 235

5 Offentliga välfärdssystem och fördelning 247
5.1 De offentliga välfärdssystemens mål, medel och effekter 247
5.2 Inkomstspridningen ökar 254
5.3 En ökad efterfrågan på välfärdstjänster blir en utmaning 268
5.4 De offentliga finanserna sätts under press 281
5.5 Anpassning och prioritering blir nödvändigt 295
5.6 Policyslutsatser 297

6 Framtiden kräver anpassningsförmåga..... 301
6.1 Generellt utformade regler skapar flexibilitet 301
6.2 Tillit och en god förvaltning stärker ekonomin 307
6.3 Goda färdigheter säkrar arbete 311
6.4 Fler i arbete säkrar välfärden 319
6.5 Sveriges förutsättningar att möta framtiden är goda 332

Referenser 335
Bilagor till Långtidsutredningen 2015 369

Sammanfattning

Långtidsutredningens syfte är att utgöra ett underlag för den ekonomiska politiken och att skapa debatt kring politikens utformning. Den ska också ge en samlad bild av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. Utredningens huvudbetänkande utarbetas av tjänstemän vid Finansdepartementet och publiceras återkommande med ca fyra års mellanrum. Tjänstemännen väljer de ämnen och de metoder som de bedömer bäst svarar mot utredningens syfte. Regeringen har inte beslutat om direktiv för utredningen.

Långtidsutredningen 2015 är den tjugoandra i ordningen. Enligt utredningens bedömning är Sverige i grunden ett land med goda förutsättningar att framgångsrikt möta framtida utmaningar. Fram till 2060 visar de scenarier utredningen använder att det materiella välståndet i termer av bruttonationalprodukt (BNP) per capita mer än fördubblas, folkmängden väntas öka till nästan 13 miljonermänniskor och medellivslängden väntas öka med fem år för kvinnor och ca sex år för män. Samtidigt kommer fördelningen av samhällets resurser och de offentliga finansernas utveckling att innebära betydande, men inte omöjliga, utmaningar.

Fyra framtidstrender ställer krav på en anpassningsbar ekonomi

I ekonomin sker en ständig omvandling. Nya varor och tjänster ersätter gamla, och nya arbeten tillkommer medan andra försvinner. Ett antal trender kan förväntas prägla omvandlingen och utvecklingen av ekonomin i framtiden. Utredningen har valt att särskilt lyfta fram följande fyra utvecklingstrender:

– Den tekniska utvecklingen

– Den fortsatta internationaliseringen

– Den demografiska förändringen

– Klimatförändringarna och klimatåtaganden.

De fyra utvecklingstrenderna förväntas påverka omvandlingen i ekonomin via flera kanaler. De förväntas dels påverka produktiviteten och därigenom tillväxten, dels innebära både utmaningar och möjligheter för arbetsmarknaden och de offentligt finansierade välfärdssystemen.

Även förändringar i efterfrågemönster kan ha betydande effekter på den svenska ekonomins struktur och funktionssätt och utgör därför också en viktig drivkraft för strukturomvandling. Vilka varor och tjänster som efterfrågas ändras över tid och efterfrågan påverkas i hög grad av de fyra utvecklingstrenderna.

De genomsnittliga inkomsterna i Sverige fördubblas till 2060

I betänkandet beskrivs utvecklingen av arbetade timmar, produktivitet och BNP bl.a. med hjälp av ett basscenario som tagits fram inom ramen för arbetet med Långtidsutredningen 2015. I basscenariot förväntas det totala antalet arbetade timmar i ekonomin öka med drygt 13 procent mellan 2015 och 2060. Ökningen av antalet arbetade timmar drivs i scenariot främst av att antalet personer i yrkesverksam ålder ökar, men är också en effekt av att den genomsnittliga pensionsåldern på lång sikt höjs.

Även om det totala antalet arbetade timmar i ekonomin ökar så innebär den demografiska förändringen – med en kraftig ökning av andelen äldre – att antalet timmar per person utslaget på hela befolkningen kommer att sjunka i framtiden.

Produktiviteten i hela ekonomin väntas öka med ca 1,7 procent per år i genomsnitt fram till 2060. Utvecklingen blir något svagare än under 1990- och delar av 2000-talet, till följd av en något lägre produktivitetstillväxt i vissa branscher, men även av att sysselsättningen förväntas öka i sektorer med svag produktivitetstillväxt, däribland de offentligt finansierade välfärdstjänsterna.

Den förväntade ökningen av antalet arbetade timmar i kombination med den antagna produktivitetsutvecklingen leder enligt scenariot till att BNP ökar med drygt 2 procent per år mellan 2015 och 2060. Under samma period beräknas BNP per capita öka med i genomsnitt 1,7 procent per år. Detta innebär att de reala inkomster mätt som BNP per capita mer än fördubblas fram till 2060.

Produktivitetstillväxten sjunker, men Sverige har relativt goda förutsättningar

På lång sikt avgörs materiellt välstånd av produktivitet snarare än av antalet arbetade timmar. Produktiviteten beror bl.a. på insatser av olika former av kapital. I betänkandet diskuteras huvudsakligen tre former av kapital: humankapital (arbetskraftens kunskaper och färdigheter), realkapital (näringslivets och det offentligas investeringar) samt naturkapital (de varor och tjänster naturen ger). Hur väl dessa tre kombineras påverkar den s.k. totalfaktorproduktiviteten. Sedan mitten av 2000-talets första decennium har produktivitetstillväxten utvecklats svagt i många länder. Den huvudsakliga förklaringen är en kraftig nedgång i totalfaktorproduktiviteten, dvs. den del av produktivitetsutvecklingen som inte kan förklaras av olika former av kapitalinsatser. Från att ha bidragit med ungefär halva produktivitetstillväxten mellan

1994 och 2006 har totalfaktorproduktivitetens bidrag varit negativt efter 2007. Det råder delade meningar om vad den sjunkande tillväxten i totalfaktorproduktivitet i världen beror på och hur den kommer att utvecklas i framtiden.

Produktiviteteten skiljer sig åt i olika branscher. Efterfrågan på tjänster förväntas fortsätta öka, vilket gör att produktivitetsutvecklingen i tjänstesektorn blir allt viktigare.

Arbetskraftens kunskaper och färdigheter är centrala för produktivitetsutvecklingen. Individens grundläggande färdigheter är särskilt avgörande för humankapitalet. Som mått på humankapital är utbildningens kvalitet viktigare än dess längd. Vid en internationell jämförelse är Sverige en kvalificerad kunskapsekonomi, med en relativt hög och jämn kunskapsfördelning. Det huvudsakliga hotet mot denna svenska styrka är de under lång tid sjunkande kunskapsresultaten hos skoleleverna. Den ökadespridningen i elevprestationer riskerar också att göra kunskapsfördelningen mer ojämn.

Realkapitalets intensitet och kvalitet förklarar runt hälften av produktivitetstillväxten under de senaste årtiondena. Näringslivet svarar för den större delen av investeringarna i Sverige. Näringslivets kapitalförsörjning verkar också i huvudsak fungera väl. De offentliga investeringarna i realkapital omfattar främst statens investeringar i vägar och järnvägar, samt kommunala investeringar i byggnader, vägar, kollektivtrafik och sjukvård. Det finns få tecken på att staten investerar för lite i vägar och järnvägar. Däremot skulle den samhällsekonomiska nyttan öka betydligt om lönsamma investeringar prioriterades i högre grad.

I ett internationellt perspektiv har Sverige ett naturkapital av hög kvalitet. Miljö- och klimatpolitiken är i huvudsak inriktad på en långsiktig förvaltning av naturkapitalet. Utformningen avmiljöpolitiken är dock delvis ineffektiv. Det kan innebära försämrad uppfyllelse av såväl miljömål som andra mål, och onödiga samhällsekonomiska kostnader.

Forskningen pekar på ett antal faktorer som kan bidra till att förklara utvecklingen av totalfaktorproduktiviteten, exempelvis graden av social tillit, den offentliga förvaltningens kvalitet, konkurrensförhållanden, organisation och ledning, forskning, innovation och entreprenörskap samt finans- och penningpolitikens långsiktiga hållbarhet.

Sverige präglas av en hög grad av social tillit, vilket är mycket värdefullt. Den svenska offentliga förvaltningen håller som regel god kvalitet, men denna kvalitet måste värnas mot korruption och andra hot. Hög konkurrensutsättning inom inte minst industrinhar stärkt produktiviteten i Sverige. Konkurrensen är dock fortfarande begränsad inom vissa delar av ekonomin. Sverige har hög innovationskapacitet, men vissa indikatorer visar en svagare utveckling på senare tid. Inställningen till nyföretagande är positiv, men omsättningen på företag och expansionsviljan är relativt låg. Finans- och penningpolitiken har hög trovärdighet, vilken behöver upprätthållas.

Robotar och datorer tar inte fler jobb än de nya som skapas

Förändringen i efterfrågan på framtida arbetskraft kan i betydande omfattning förväntas vara beroende av den tekniska utvecklingen. Det har spekulerats om att över hälften av de anställda på den svenska arbetsmarknaden skulle kunna ersättas av digital teknik under de kommande två decennierna.

Utredningen har närmare undersökt digitaliseringens potentiella effekt på svensk arbetsmarknad. Enligt den s.k. rutinarbeteshypotesen

kommer rutinartade kognitiva och manuella arbetsuppgifter – som hittills utgjort ett stort inslag i många medelkvalificerade yrken som administrativa assistenter, bokförings- och redovisningsassistenter, montörer och maskinförare – inte längre att kräva (mänsklig) arbetskraft. Forskningen bedömer detta vara en viktig förklaring till den jobbpolarisering som kunnat noteras såväl i USA som i Europa de senaste 20–30 åren. Jobbpolariseringen innebär att alltmer jobb utförs i högkvalificerade och lågkvalificerade typer av yrken medan yrken som kräver medelhöga kvalifikationer utgör en minskande andel av den totala arbetsmarknaden.

Såväl svenska forskningsstudier som de analyser utredningen gjort tyder på att en jobbpolarisering också sker i Sverige. Utvecklingen är sannolikt kopplad till datoriseringen av det svenska arbetslivet, men även robotiseringen i den svenska industrin torde vara en viktig faktor. Utredningens analyser av perioden 2001–2013 visar att jobbpolariseringen är tydligast bland män och i privat sektor, medan kvinnor i offentlig sektor i stället uppvisar en tydligt uppgraderande profil (dvs. allt färre anställda i låglöneyrken och allt fler i höglöneyrken). Polariseringen är också tydligare bland utrikes än inrikes födda.

Enklare tjänstejobb har alltså ökat mer än många jobb som kräver längre utbildning. Om fler moment i den lågavlönade servicesektorn kan robotiseras i framtiden kan sådana jobb inte väntas vara någon betydande lösning på framtidens sysselsättningsproblem för personer med svaga färdigheter.

Samtidigt ser utredningen inga tecken på att digitalisering och robotisering hittills har medfört att strukturomvandlingen i ekonomin går snabbare än tidigare. Enligt Långtidsutredningens beräkningar och de studier som finns förefaller strukturomvandlingstakten – dvs. den takt i vilken arbeten skapas och försvinner – i Sverige ha varit relativt stabil sedan 1960-talet. Ännu finns inga tecken på ökning, trots den samtidiga omstöpningen av arbetsmarknaden som jobbpolariseringen inneburit. Däremot krävs att ekonomin – och inte minst arbetsmarknaden – såväl på kort som på längre sikt har en god anpassningsförmåga, för att inte omvandlingstrycket ska riskera att leda till bl.a. högre strukturell arbetslöshet.

Goda färdigheter ger bra jobb i Sverige

Att ställa om arbetsmarknaden till att få en mer uppgraderande profil kräver ett tydligt fokus på utbildning och omställning. För att på ett mer direkt sätt undersöka hur färdigheter påverkar sannolikheten att få arbete har utredningen gått igenom forskning om och gjort egna analyser av bl.a. PIAAC-undersökningen (Programme for the International Assessment of Adult Competencies), som görs av OECD för att mäta vuxnas grundfärdigheter i läsning, räkning och IKT.

Lönepremien på sådana grundfärdigheter är relativt låg i Sverige jämfört med OECD-genomsnittet, eftersom Sverige har en relativt sammanpressad lönestruktur. Däremot sjunker risken för arbetslöshet eller för att stå utanför arbetskraften kraftigt ju högre färdighetsnivåer en individ har, mer i Sverige än i OECD i genomsnitt.

Äldre och utrikes födda pekas i betänkandet ut som framtida nyckelgrupper för ett ökat arbetsutbud på arbetsmarknaden. I dessa nyckelgrupper kan konstateras att andelen bland äldre (55–65år) med goda eller höga färdigheter som har ett arbete är 81procent mot 50 procent bland dem i samma ålder med den lägsta färdighetsnivån, otillräckliga färdigheter. Bland utrikes födda med goda eller höga färdigheter är andelen som har ett arbete 87 procent mot 51 procent bland dem med otillräckliga färdigheter.

Ett mycket viktigt och positivt resultat från PIAACundersökningen är att det inte finns några signifikanta skillnader mellan utrikes och inrikes födda när det gäller att ha ett arbete, om hänsyn tas till nivån på individens färdigheter. De lika möjligheterna att ha ett arbete om man har goda färdigheter verkar inte heller kunna förklaras med att utrikes födda i högre grad skulle arbeta i yrken som inte motsvarar deras färdighetsnivå. Samma bild framkommer i en OECD-studie på svenska PIAAC-data som kontrollerar för ett stort antal bakgrundsvariabler. Utredningen gör bedömningen att den svenska arbetsmarknaden huvudsakligen ser till individers färdigheter, och som helhet inte verkar präglas av etnisk diskriminering.

Resultaten från PIAAC-undersökningen visar att Sverige överlag har en befolkning med gott humankapital. Men samtidigt är det en förhållandevis hög andel av befolkningen som har en mycket låg kunskapsnivå. Det är vanligare bland äldre än bland yngre att ha svaga färdigheter. Drygt 35 procent av de utrikes födda uppvisar otillräckliga färdigheter inom både läsning och räkning, medan denna siffra för de inrikes födda är ca 5 procent. Enligt utredningens analys av PIAAC-data avseende räkning verkar detta i genomsnitt gälla även högutbildade personer från vanliga invandringsregioner i Mellanöstern och Afrika, vilkas resultat i genomsnitt var lägre än genomsnittsresultaten för lågutbildade inrikes födda och i nivå med lågutbildade från Nordamerika och Västeuropa.

Utredningen gör bedömningen att det därför i många fall kan krävas relativt omfattande kompletterande utbildning även för utrikes födda med högre formell utbildning för att bli väl etablerade på den svenska arbetsmarknaden. Med rätt färdigheter är å andra sidan chanserna att få arbete lika goda som för inrikes födda.

Bättre offentliga välfärdssystem kräver mer arbete

Det finns flera faktorer som gör att efterfrågan på såväl välfärdstjänster som socialförsäkringar sannolikt kommer att öka i framtiden, bl.a. en åldrande befolkning, stigande inkomster, och en teknisk utveckling som kan påverka behandlingsmöjligheter inom vård och omsorg. Strukturomvandling till följd av bl.a. teknisk utveckling och internationalisering kan komma att öka efterfrågan på socialförsäkringar.

Den demografiskt betingade efterfrågeökningen på offentligtfinansierade välfärdstjänster kommer vid dagens nivåer på sysselsättning och skatter enligt de flesta scenarier att vid oförändrade regler och politik leda till underskott i de offentliga finanserna under i stort sett alla år fram till runt 2040. En utveckling där de offentliga finanserna visar underskott under fler årtionden förefaller dock osannolik. Mer sannolikt är att olika åtgärder kommer att genomföras för att nå balans i de offentliga finanserna.

En höjd ambitionsnivå i välfärden skulle enligt scenarierna leda till stora underskott i de offentliga finanserna under lång tid, givet dagens sysselsättningsgrad och nivå på skatter. För att kunna finansiera förbättrade välfärdstjänster utan stora offentliga underskott kommer det därför att krävas betydande anpassningar.

För att upprätthålla och utveckla de offentliga välfärdssystemen i framtiden krävs förändringar. Fler arbetade timmar, höjda skatter, omprioriteringar eller en högre grad av egenfinansiering är i grunden de möjligheter som står till buds – med varierande potential – till varaktig förbättring av de offentliga finanserna. Utredningen gör bedömningen att den största potentialen ligger i att öka antalet arbetade timmar i ekonomin. På kort sikt kan skattehöjningar användas som komplement, men på lång sikt bedöms möjligheterna att finansiera en

utveckling av de offentliga välfärdssystemen med höjda skatter begränsade.

Utredningen tror inte att produktivitetshöjningar inom den offentligt finansierade verksamheten skulle underlätta den långsiktiga finansieringen av de offentliga välfärdssystemen i tillräckligt hög grad för att möta en sannolikt kontinuerligt ökande efterfrågan på skattefinansierade välfärdssystem. Även en högre produktivitet i privat sektor skulle ha en mycket begränsad effekt på de offentliga finansieringsmöjligheterna, eftersom en mycket stor del av de offentliga konsumtionsutgifterna utgörs av löner som på sikt tenderar att stiga i samma takt som i näringslivet.

Fördelning blir en framtida utmaning

Pensionsinkomsterna kommer att öka i framtiden, bl.a. till följd av ökande realinkomster och därigenom ökad intjänad pension, men också genom indexering av pensionerna. Pensionärernas reala köpkraft ökar fram till 2060. Men trots ökningen av realinkomsterna ökar pensionsinkomsterna vid oförändrade regler långsammare än inkomsterna för dem som arbetar.

Den positiva utvecklingen av realinkomsterna kommer dock inte alla äldre till del i samma utsträckning. Garantipensionen har i förhållande till medianinkomsten i befolkningen sjunkit från 35 till 30 procent det senaste decenniet. Denna relativa försvagning kommer att fortsätta eftersom garantipensionerna är prisindexerade snarare än löneindexerade. Hittills har utvecklingen i viss mån motverkats genom att bostadstillägget och det förhöjda grundavdraget har höjts.

Andelen äldre med låg ekonomisk standard – där den disponibla inkomsten understiger 60 procent av medianinkomsten i samhället – kommer med nuvarande regler att öka i framtiden. År 2060 skulle enligt beräkningar som gjorts till Pensionsåldersutredningen ca 50 procent av de kvinnliga pensionärerna ha låg ekonomisk standard (mot ca 20 procent i dag) och bland de äldsta kvinnorna blir andelen än högre. För männen skulle andelen öka till ca 35 procent 2060 (från ca 10 procent idag).

Eftersom basen i det svenska pensionssystemet är arbetsinkomster intjänade i Sverige kommer många utrikes födda som kommit till Sverige i vuxen ålder att ha en relativt låg inkomstpension.Garantipensionen innehåller ett bosättningskrav där full garantipension kräver 40 bosättningsår i Sverige efter 25 års ålder. Även om specialregler finns för personer som fått uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande medför bosättningskravet att många utrikes födda inte kommer att ha rätt till full garantipension när de slutar arbeta. Sammantaget innebär detta att många utrikes födda kommer att vara hänvisade till de inkomstprövade stöden.

Mycket talar alltså för att skillnaderna i materiellt välstånd kommer att bli större mellan yrkesverksamma och pensionärer.Därmed kan framtiden innehålla en konfliktlinje mellan generationer.

Långtidsutredningen 2015 – en inriktningsagenda för framtiden

Mot bakgrund av den osäkerhet om specifika framtida förhållanden som följer av det långsiktiga perspektivet väljer Långtidsutredningen 2015 att inte lämna konkreta policyförslag på detaljnivå. I stället presenteras en inriktningsagenda för framtiden, med en önskvärd riktning för utformningen av kommande konkreta policyförslag. Denna inriktningsagenda kan bidra till en förbättrad anpassningsför-

måga hos både individer och samhälle. Därigenom kan Sveriges långsiktiga ekonomiska utveckling stärkas.

Inriktningsagendans första del tar fasta på vad som krävs för att få samhällets samlade resurser att växa i framtiden. En hög produktivitet är nyckeln till ett växande välstånd. Produktivitetsutvecklingen beror på en mängd faktorer, varav många inte ingår i det offentliga åtagandet. Utredningen pekar dock ut två viktiga uppgifter för de offentliga systemen: att utforma generella regelverk som främjar ekonomins anpassningsförmåga och att värna en god offentlig förvaltning som bidrar till hög tillit i samhället.

Inriktningsagendans andra del tar fasta på vad som krävs för att säkra att en tillräckligt stor del av de samlade framtida resurserna kan användas för ett offentligt välfärdsåtagande i linje med befolkningens efterfrågan. Utredningen pekar ut fler arbetade timmar som nödvändigt för att det ska bli långsiktigt möjligt att säkra morgondagens välfärd, då skattehöjningar och omprioriteringar inte kommer att vara tillräckliga för att upprätthålla och utveckla välfärdssystemen på lång sikt. För att antalet arbetade timmar ska öka krävs framför allt insatser för att förse individer med goda färdigheter, eftersom dessa färdigheter är centrala bådeför att komma in på och för att kunna stanna längre på arbetsmarknaden.

Generella regelverk främjar ekonomins anpassningsförmåga

Det är inte möjligt att med någon större säkerhet förutse vilka förändringar som kommer att ske i den svenska ekonomin, eller vilka branscher, regioner eller individer som kommer att påverkas av sådana förändringar. Utredningen anser därför att inriktningen på en politik för god anpassningsförmåga i grunden bör vara generell.

Det offentligas roll blir med ett sådant synsätt att utforma generella regelverk, och att avstå från att utforma regler som gynnar specifika teknikslag, marknader eller konsumenter. Enligt utredningens bedömning är det i de allra flesta fall effektivare att överlåta bedömning och hantering av kommersiella risker till marknadens aktörer, än att låta de offentliga aktörerna sköta detta. Det tillhör också det offentliga åtagandet att tillämpa en försiktighetsprincip med skattemedel. Generella, snarare än selektiva, regler ger även andra fördelar, som en mer effektiv resursallokering och en större transparens.

Utredningen pekar ut bl.a. skattepolitiken, bostadspolitiken, klimatpolitiken, energipolitiken och arbetsmarknadspolitiken som politikområden vars regelverk i dag framstår som långt eller mycket långt från idealtypen för ett generellt utformat regelverk. På dessa områden kännetecknas regelverken av en stor mängd undantag och – ofta historiskt betingade – specialregler som minskar anpassningsförmågan och inbjuder aktörer till strategiskt beteende.

Utredningen vill samtidigt framhålla att anpassningsförmåga och generella regelverk inte kan vara de enda målen för en väl fungerande ekonomi, utan dessa mål måste balanseras mot bl.a. sociala, integritetsmässiga och miljömässiga hänsyn. I synnerhet i ett läge där den demografiska eller tekniska utvecklingen uppfattas gå allt snabbare finns en risk att det uppstår krav på att regelverk och ekonomisk politik snabbt ska ställas om till vad som uppfattas vara nya förhållanden. Utredningen pekar på riskerna med att frångå eller sänka kvaliteten i det offentligas regleringsarbete för att möta krav på skyndsamhet från det omgivande samhället.

En hög tillit och god offentlig förvaltning behöver värnas och utvecklas

Utredningen anser att den höga nivå av tillit och den i huvudsak väl fungerande offentliga förvaltning som finns i Sverige bidrar till att stärka den svenska ekonomins anpassningsförmåga. En hög nivå av tillit har visat sig samvariera med god ekonomisk utveckling, hög ekonomisk jämlikhet och låg grad av korruption, men också med bl.a. hög utbildningsnivå och god folkhälsa. Utredningen vill framhålla att en hög nivå av tillit också bidrar till en god anpassningsförmåga i ekonomin. Ett samhälle som präglas av tillit har lättare att ställa om för att hantera nya, framtida utmaningar.

Utredningen pekar på de tydliga samband som uppmätts mellan tillit och kvaliteten på ett lands offentliga förvaltning, där kvalitet handlar såväl om opartiskhet och rättssäkerhet som om effektivitet. Att upprätthålla kvalitet i och förtroende för rättsstaten och den offentliga sektorns institutioner bör därför vara högprioriterade politikområden.

I första hand handlar det om att säkra rättsstatens fundament. Dit hör exempelvis att bekämpa den organiserade brottsligheten och att bekämpa ökande hot mot politiker och offentliga tjänstemän. Att värna den offentliga sektorns kompetensförsörjning och den meritokratiska tillsättningen av offentliga tjänster är viktigt både för att säkra ett beslutsunderlag av god kvalitet och för att upprätthålla rättsstatliga värden som likabehandling och frånvaro av såväl negativ som positiv diskriminering. Tilliten människor emellan och till samhällets institutioner kan också antas vara avhängig av att medborgarna uppfattar att det inte är möjligt att missbruka transfereringssystemen eller välfärdstjänsterna, eller att undandra sig den beskattning som behövs för att finansiera välfärdssystemen.

En väl fungerande förvaltning på statlig, regional och kommunal nivå är en angelägenhet för hela ekonomin. Det finns många goda skäl att förtydliga ansvarsförhållanden, anpassa organisationen av sjukvård, regionövergripande samhällsplanering osv. till nya förutsättningar, liksom att möjliggöra mer likvärdig och förutsägbar tillämpning av regelverk över landet. För att motverka korruption och ge incitament till en effektiv användning av kommunala och regionala medel bör revision av den lokala och regionala förvaltningen utföras opartiskt och professionellt.

Ett långsiktigt arbete bör inledas för att höja kvaliteten på beslutsunderlag, inklusive konsekvensanalys, inom den offentliga sektorn, även utanför befintliga analysmyndigheters fackområden. Detta är viktigt inom offentlig verksamhet på såväl nationell som lokal och regional nivå.

Utbildning är nyckeln till de goda färdigheter som krävs för arbete

Utredningen konstaterar att de arbeten där det inte krävs några eller bara svaga färdigheter är förhållandevis få i Sverige. Omvänt befinner sig många av de svenska företag som verkar på den internationella marknaden i värdekedjornas ändar, där det mest högproduktiva arbetet utförs. Sverige behöver upprätthålla den höga färdighetsnivån i arbetskraften för att kunna möta framtida utmaningar från bland annat digitalisering och internationalisering.

Det är därför mycket glädjande att den svenska arbetsmarknaden huvudsakligen tycks fungera meritokratiskt och ickediskriminerande. Sambandet mellan individens färdighetsnivå och sannolikheten att ha ett arbete är starkt, oberoende av exempelvisen persons etniska bakgrund.

Den viktigaste vägen till goda färdigheter går via utbildning. Grunden till en god färdighetsnivå måste därför byggas inom utbildningssystemet. De sjunkande svenska resultaten i ungdomsundersökningen PISA (Programme for International Student Assessment) har med rätta fått stor uppmärksamhet. Bristande förkunskaper från grundskolan riskerar att leda antingen till svårigheter för eleverna att nå utbildningsmålen i gymnasiet och högskolan, eller till att kraven i de högre utbildningsnivåerna sänks för att anpassas till elevunderlagets förkunskaper. Inget av dessa utvecklingsspår är lämpliga i en alltmer kunskapsbaserad ekonomi. Givet de farhågor som funnits om bristande kvalitet i lärarutbildningen och de prognostiserade bristerna på utbildade lärare, förefaller det önskvärt att öppna alternativa vägar in i läraryrket och att överväga hur läraryrkets attraktivitet kan öka.

Ungdomar tycks inte i tillräcklig utsträckning låta arbetsmarknadshänsyn prägla utbildningsvalen och därmed uppstår etablerings- och matchningsproblem. Det förefaller enligt utredningens mening mot denna bakgrund motiverat att se över det i dag mycket decentraliserade systemet för dimensionering av olika högskoleutbildningar. Utredningen kan också konstatera att ungdomars intresse att välja utbildningar inom välfärdsområdet är begränsat, vilket kan innebära problem då det förväntas finnas en stor brist på arbetskraft i de sektorerna i framtiden.

I en värld där det sannolikt kommer att krävas längre arbetsliv med fler yrkesbyten, och där det finns en större spridning i befolkningens utbildningsbakgrund, kommer humankapitalet i befolkningen att aktivt behöva upprätthållas och utvecklas över tid. Det är därför viktigt att alla ges möjlighet till den fortbildning och omställning under arbetslivet som krävs för att de ska kunna anpassa sig till förändrade krav.

Inte minst de som har förlorat och kommer att förlora sina arbeten till följd av bl.a. automatisering och digitalisering kommer att behöva matchning och omställning för att hitta fram till nya sektorer på arbetsmarknaden. Det är önskvärt att så många som möjligt av dessa individer uppgraderar sitt humankapital och gör sig anställningsbara för mer kvalificerade arbeten på arbetsmarknaden, inte minst eftersom det annars finns risk att konkurrensen ökar på den begränsade del av den svenska arbetsmarknaden som inte kräver särskilt hög färdighetsnivå.

Enligt utredningens mening är det rimligt att en del av en framtida höjd medellivslängd med relativt god hälsa tillbringas på arbetsmarknaden, för att säkerställa finansieringen av de offentliga välfärdstjänsterna. Viktigast för att åstadkomma en höjd utträdesålder är att den ökade medellivslängden successivt avspeglas i de olika välfärdssystemens åldersgränser. Ett system med en kontinuerligt uppräknad riktålder i linje med vad som föreslagits av Pensionsåldersutredningen framstår som önskvärt. Det är också av betydelse att värna de ekonomiska fördelarna för alla äldre att förlänga sitt arbetsliv. Reglerna för tjänstepension bör ses över i syfte att minska de inslag som inbjuder till att förkorta arbetslivet. För personer med låg intjänad pension och rätt till inkomstprövade stöd, såsom bostadstillägg, skulle åtgärder för att minska marginaleffekterna öka incitamenten att arbeta längre.

Men ekonomiska incitament är för flertalet individer sannolikt inte viktigast när pensionsbeslutet ska fattas. Utredningen anser därför att en central pusselbit i att förlänga arbetslivet måste vara att få själva arbetet att bli mer attraktivt i sig. Politiken har relativtbegränsade möjligheter att direkt påverka sådana faktorer, huvudansvaret vilar på arbetsmarknadens parter. Det offentliga kan dock bl.a. bidra till att stimulera arbetsgivare att ytterligare förbättra arbetsmiljön, och att

utforma regelverk som i högre grad ger äldre arbetstagare rätt att anpassa sitt arbetskraftsdeltagande. Att utbildningsinsatser även kommer äldre till del kan vara ett offentligt åtagande som är önskvärt för att upprätthålla deras produktivitetsnivå, men också för att göra det mer meningsfullt att förlänga arbetslivet antingen inom ramen för samma yrke eller i en ny karriär. Slutligen vill utredningen framhålla att en viktig del av att skapa förutsättningar för ett längre arbetsliv är att bryta trenden med långa sjukfall, som nu åter förefaller öka i Sverige.

Att utrikes födda med goda färdigheter verkar behandlas likvärdigt med inrikes födda med goda färdigheter tyder på att det blir väsentligt lättare för utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden om de utrustas med gångbara färdigheter. Enligt utredningens bedömning utgör människor med akademisk utbildning från sina hemländer en viktig källa till högproduktiv arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden. Det kan samtidigt noteras att även högutbildade utrikes födda från de dominerande flyktinginvandringsregionerna i genomsnitt har låga grundfärdighetsnivåer. I de analyser som gjorts finns inget som tyder på att det kommer att bli lättare att komma in på den svenska arbetsmarknaden för personer med svaga färdigheter. Därför framstår det som sannolikt att kompletterande utbildningsinsatser av hög kvalitet är den bästa lösningen för de flesta utrikes födda, oavsett om de har hög eller låg utbildning med sig från hemlandet. Utredningen anser följaktligen att utbildning på ett tydligare sätt måste bli såväl en rättighet som en skyldighet för den som kommer till Sverige och uppbär försörjning från de svenska välfärdssystemen.

En policybetoning av utbildning bör emellertid inte utesluta fler enkla jobb. Enklare serviceyrken – inom exempelvis handel, turism och hushållsnära tjänster, men även inom omsorg – utgör i dag en viktig arbetsmarknad för arbetskraft som ännu inte hunnit bli etablerade på arbetsmarknaden. Det är positivt att vissa sådana serviceyrken, som tidigare utfördes svart eller inte alls, genom offentliga subventioner nu kan sysselsätta människor vars färdighetsnivå annars skulle ha gjort det svårt för dem att få arbete. Det kan också vara samhällsekonomiskt motiverat att subventionera anställning av människor som av olika skäl står långt från arbetsmarknaden. Utredningen bedömer det dock inte som sannolikt att det skulle skapas en stor låglönesektor på den svenska arbetsmarknaden. Orsaken är att det – för att bli verkningsfullt i arbetsmarknadshänseende – bl.a. skulle kräva omfattande förändringar av de svenska välfärdssystemen, vilket i sin tur skulle leda till att många fördelningspolitiska ambitioner skulle behöva överges.

Att fler arbetar är viktigast för att finansiera framtidens välfärd

Den största och säkraste vägen till att kombinera ett ökat offentligt välfärdsåtagande med hållbara offentliga finanser är att öka antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin. De två största potentiella källorna till fler arbetade timmar i ett framtida Sverige kommer enligt utredningens bedömning att vara äldre och utrikes födda.

Av utredningens scenarier framgår att den offentligfinansiella effekten av en uppskjuten pensionsålder kan förväntas bli betydande. Sverige har i många avseenden en arbetsmarknad som stimulerar äldres arbetskraftsdeltagande, exempelvis ett pensionssystem som belönar ett förlängt arbetsliv genom att baseras på livsinkomsten, en i huvudsak god arbetsmiljö och skatteregler som är förmånliga för äldre arbetstagare.

Utredningen anser att det är missvisande att analysera och diskutera huruvida en invandring som till en övervägande del består av flyktingar och deras anhöriga i termer av om den ”lönar sig” eller

inte. Samhällets åtagande i flyktingpolitiken bör i stället, i likhet med biståndspolitiken, i första hand ses som ett uttryck för en demokratiskt beslutad nivå av humanitär generositet. Däremot är det enligt utredningens mening viktigt att försöka bedöma de offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekterna av detta åtagande, på samma sätt som för andra offentliga åtaganden. I ett av scenarierna antas att Sverige lyckas höja den genomsnittliga sysselsättningsnivån hos invandrare från de vanligaste invandringsregionerna utanför Europa med i genomsnitt 10 procentenheter under perioden fram till 2060. Då kommer de utrikes födda att bidra till att minska det negativa offentligfinansiella sparandet, som i huvudsak är ett resultat av Sveriges åldrande inrikes födda befolkning.

Över den utsträckta tidsperiod som Långtidsutredningen studerar visar scenarierna att såväl den svagt positiva nettoeffekten vid en förbättrad integration som den svagt negativa nettoeffekten utan förbättrad integration är relativt liten jämfört med de effekter som kan uppnås vid ett förlängt arbetsliv genom högre pensionsålder för alla grupper. Ett alternativscenario som skattar effekten av en högre genomsnittlig nivå på invandringen till 2060 tyder på att de offentliga finanserna då kan försämras under den tidigare delen av perioden och förbättras under den senare delen, men att effekterna är begränsade sett till hela perioden.

Utredningen bedömer att ett visst utrymme för skattehöjningar med rätt profil skulle kunna tas i anspråk, med begränsade negativa effekter på tillväxten. Men det är viktigt att notera att eventuella skattehöjningar enbart kan bidra till att lösa finansieringsproblemen på kort sikt. Om skattekvoten successivt måste höjas för att finansiera en kontinuerligt stigande efterfrågan kommer det relativt snart att bli omöjligt att hitta nya skatteförändringar som inte har en tydligt negativ effekt på ekonomins funktionssätt och därigenom på tillväxten.

Det är enligt utredningens bedömning ofrånkomligt att det kommer att krävas svåra prioriteringar oavsett hur antalet arbetade timmar utvecklas, men naturligtvis i högre grad ju sämre utvecklingen blir. Det kan handla om val mellan välfärdstjänster och transfereringar, mellan omsorg och utbildning, mellan pensioner och andra socialförsäkringar, och mellan utgiftsminskningar och skattehöjningar. Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att det materiella välståndet i det svenska samhället av allt att döma kommer att öka kraftigt under de kommande decennierna. Ett alternativ till omprioritering inom det offentligt finansierade utbudet av välfärdstjänster är att låta fler välfärdstjänster finansieras privat. En sådan omprioritering kan dock komma att öka klyftorna i samhället.

En agenda för en god anpassningsförmåga

Utredningen gör bedömningen att om framtida reformer ges den inriktning som föreslagits i betänkandet – med fokus på generella regelverk, en god offentlig förvaltning, stärkta färdigheter i hela befolkningen och fler arbetade timmar för att säkra välfärden – kommer Sverige att vara väl rustat att ta vara på de positiva och hantera de negativa aspekterna av de långsiktiga trender som lyfts fram i betänkandet.

23 april 2016

Världsnaturfonden WWF Hem

Hem
Vårt arbete
Utbildning
Företag
Press
WWF EKO

Om WWF
Frågor och svar
Historik
Lediga jobb
Pressrum
Vad tycker WWF - Remissvar
Organisation
Fiskguiden
Köttguiden
WWF på Facebook
WWF på You tube
Volontär
English

Här arbetar WWF
Arter
Klimat
Ekologiska fotavtryck
Skog
Regnskog
Hav och Fiske
Illegal handel
Hållbara städer
Hållbar ekonomi
Jordbrukslandskap
Våtmarker/Sötvatten
Människa och natur
Innovativ naturvård
Utbildning
Rapporter

Utbildning
Elevrum
Lärarrum
Skolutveckling
Entreprenörskap
Högre utbildning
WWF Education
Kontakt

Företagssamarbeten
Samarbetspartners
Företagsgåva
Vänföretag
Ung företagsamhet

23 april 2016

Naturvårdsverket Naturvårdsverket

- Om Naturvårdsverket
- Kontakt
- Nyheter och press
- A–Ö

Allemansrätten

- Det här gäller
- På teckenspråk
- På andra språk
- Informationsmaterial

Motortrafik i naturen

- Båtar och båtmotorer
- Fyrhjulingar och motorcyklar
- Handikapphjälpmedel och elcyklar
- Husvagn och husbil
- Snöskoter
- Vattenskoter

Skyddad natur

- Nationalparker
- Naturreservat
- Natura 2000
- Naturum
- Biosfärområden
- Världsarv
- Strandskydd
- Biotopskyddsområden
- Ramsarområden

Jakt

- Jaktkort och jägarexamen
- Jakt på klövvilt
- Jakt på rovdjur
- Jakt på säl
- Skyddsjakt

Djur och växter

- Råd om vilda djur
- Fridlysta arter
- Handel
- Sjukdomar
- Trafikolycka
- Rapportera upptäckter

Lavinprognoser och fjällsäkerhet

Klimat och luft

- Klimat
- Luftföroreningar
- Luftstatistik
- Ozonskiktet

Vatten

- Avloppsvatten
- Försurade sjöar
- Miljöfarliga ämnen i havet
- Våtmark

Mark

- Avfall
- Deponier
- Förorenade områden
- Försurning

Växter och djur

- Biologisk mångfald
- Främmande arter
- Fåglar
- Rovdjur

Människa

- Buller
- Gifter i miljön

Statistik A-Ö

Kartor

Data, databaser och sökregister

Sveriges miljömål

Miljökvalitetsmålen

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Miljöarbete i Sverige

- Uppdelat efter område
- Regeringsuppdrag
- Miljöövervakning
- Forskning
- Viltförvaltning

EU och internationellt

- Sverige i världen
- Internationellt miljöarbete
- Miljöarbete i EU

Vägledningar

- Sök
- Artskyddshandboken
- Avfall
- Avlopp
- Buller
- Egenkontroll, miljörapportering
- Ekosystemtjänster
- Energihushållning
- Friluftsliv
- Förbränning
- Förorenade områden
- Genetiska resurser
- Gruvor
- Industri
- Industriutsläpp (IED)
- Jakt och vilt
- Kemikalier och miljögifter
- Luft och klimat
- Miljökonsekvensbeskrivning
- Miljökvalitetsmålen
- Miljökvalitetsnormer
- Miljöledning
- Miljöskadliga subventioner
- Miljöövervakning
- Natura 2000 i Sverige
- Samhällsekonomisk analys
- Skyddade områden
- Tillsyn
- Trafik och transporter
- Täkter
- Utsläppshandel
- Vindkraft
- Fler vägledningar

Rättsinformation

- Miljöbalken
- EU-förordningar och direktiv
- Annan lagstiftning
- Föreskrifter, allmänna råd
- Rättsfall, prövningsärenden
- Handböcker
- Beslut
- Ansökan om tillstånd
- Avgifter för tillsyn och prövning
- Straff och sanktioner

Remisser och Yttranden

- Remisser
- Yttranden

Forskning

- Sök forskningsbidrag
- Granska ansökningar

Bidrag

- Alvins fond för fågelskydd
- Anslag till friluftsliv
- Batterifonden
- Efterbehandling inför bostadsbebyggelse
- Ideella miljöorganisationer
- Klimatklivet
- LIFE
- Lokala naturvårdssatsningen

E-tjänster

MER OM

- Artbevarande
- Avfall
- Avlopp
- Biologisk mångfald
- Buller
- Energi
- EU och internationellt
- Forskning
- Friluftsliv
- Förorenade områden
- Försurning
- Industri
- Jakt
- Klimat
- Konsumtion
- Luft
- Miljögifter
- Producentansvar
- Skog
- Skyddade områden

Alla ämnen

23 april 2016

Sveriges geologiska undersökning SGU

Start
Produkter
Grundvatten
Mineralnäring
Samhällsplanering
Evenemang
Om geologi
Om SGU

Produkter
- Data
- Kartor
- Publikationer
- Söktjänster
- Informationsmaterial
- Kundtjänst
- Låna en geolog

Grundvatten
- Brunnar och dricksvatten
- Vattentäktsarkivet
- Vattenförvaltning
- Miljöövervakning av grundvatten
- Vattenskyddsområden
- Bedömningsgrunder för grundvatten
- Inmatning av grundvattenuppgifter

Mineralnäring
- Mineralinformation
- Barentsprojektet
- Svensk gruvnäring
- Mineralnäringens betydelse för samhället
- Malmproduktion och trender
- Industrimineral
- Gruvor och miljöpåverkan
- Riksintresse för värdefulla ämnen eller material
- Minerallagen och vägledning

Samhällsplanering
- Planering och markanvändning
- Bergmaterial för byggande
- Hav och kust
- Risker
- Naturvärden
- Förorenade områden
- Energi

Evenemang
- Kalendarium
- Kurser
- Öppna seminarier
- Grundvattenövervakning 2016
- Geologins Dag
- Hack for Sweden 2016
- Genomförda evenemang

Om geologi

- Jordklotets uppbyggnad
- Berg
- Mineral
- Jord
- Vatten
- Meteoriter
- Ett klimat i ständig förändring
- Sevärd geologi
- BetterGeo – Minecraft med mer geologi
- Geologisk - för skolan

Om SGU

- Verksamhet
- Organisation
- Så styrs SGU
- Arbeta på SGU
- Kontakta oss
- Press
- Nyheter
- Prenumerera på nyheter
- Frågor och svar
- Ordlista
- Biblioteket överförs till Uppsala universitet
- Samlingar
- Om webbplatsen
- Lättläst om SGU

23 april 2016

Boverket www.boverket.se/

Kontakta oss
Pressrum
Lättläst
Öppna data
Diarium

Samhällsplanering Hur planerar vi Sverige?
Byggande Vad gäller för byggnader?
Boende Vad kan du göra i ditt boende?
Bidrag & garantier Vilka bidrag kan du söka?
Lag & rätt Vad är det som gäller?

Om Boverket
Publikationer
Kalender
Lediga jobb
Upphandlingar
Om webbplatsen

OmBoende.se (länk till annan webbplats)
Vindlov.se (länk till annan webbplats)
Hållbarstad.se (länk till annan webbplats)
Mittbygge.se (länk till annan webbplats)
Hallå Konsument

23 april 2016

Socialstyrelsen www.socialstyrelsen.se

Jag arbetar med

- Hälso- och sjukvård
- Socialtjänst
- Barn och familj
- Psykisk ohälsa
- Äldre
- Fler ingångar – jag arbetar medr

Ansöka och rapportera

- Legitimation
- Statsbidrag
- Inrapportering register
- Beställa data för forskning
- Rikssjukvård
- Fler ingångar – ansöka och rapportera

Regler för vägledning

- Föreskrifter och allmännaråd
- Handböcker
- Nationella riktlinjer
- Sjukskrivning/beslutsstöd
- Klassificering och koder
- Fler ingångar – regler och vägledning

Utveckling och kvalitet

- Statistik
- Patientsäkerhet
- Öppna jämförelser
- E-hälsa och gemensam informationsstruktur
- Evidensbaserad praktik
- Indikatorbiblioteket
- Fler ingångar – Utveckling och kvalitet

För allmänheten

- Ekonomiskt bistånd
- Donationsregistret
- Vill du göra en insats för ett ensamkommande barn?
- Äldreguiden

Fler ingångar – för allmänheten

Arbete och näringar

Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.
http://wimnell.com/omr658f.pdf

Högskolor, forskning och alla verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.

Utredningen den 1 oktober 2015 innehåller mycket omfattande och aktuella uppgifter om högskolor, forskning, klassifikations-systemet för verksamheter m m.
Sven Wimnell 1 oktober 2015: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikations-system för mänskliga verksamheter som hjälp vid planeringen av framtiden.
http://wimnell.com/omr40zj.pdf

Beakta det som nämns i inledningen i kapitel 1:

Utvecklingens krafter.
Systemet för mänskliga verksamheter.
22 politikområden för politiken
Vad borde regeringen i första hand syssla med?
Människor påverkas hela livet av fysiska och sociala miljöer de vistas i.
Den fundamentala påverkanskedjan

Härefter kommer närmare redovisningar om regionerna

1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Regionstyrelse

BD: Norrbottens län
Norrbotten Länsstyrelse
Norrbottens läns landsting

AC: Västerbottens län
Västerbotten Länsstyrelse
Västerbottens läns landsting

Y: Västernorrlands län
Västernorrland Länsstyrelse
Landstinget Västernorrland

Z: Jämtlands län
Jämtland Länsstyrelse
Region Jämtland Härjedalen

BD: Norrbottens län
Norrbotten Länsstyrelse
Norrbottens läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	inv 2013
Arjeplog	3 159	1 598	513	1,9	2 980
Arvidsjaur	6 814	3 451	531	1,9	6 471
Boden	28 176	14 308	518	1,9	27 838
Gällivare	19 077	9 437	515	1,9	18 339
Haparanda	10 184	5 007	499	2,0	9 886
Jokkmokk	5 534	2 550	498	2,0	5 066
Kalix	17 483	8 266	498	2,0	16 387
Kiruna	23 135	11 374	495	2,0	23 196
Luleå	72 751	37 616	505	2,0	75 383
Pajala	6 798	3 051	487	2,1	6 299
Piteå	40 873	20 062	490	2,0	41 278
Älvsbyn	8 655	4 107	498	2,0	8 168
Överkalix	3 872	1 787	504	2,0	3 436
Övertorneå	5 229	2 338	486	2,1	4 709

C: Västerbottens län
Västerbotten Länsstyrelse
Västerbottens läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Bjurholm	2 553	1 091	449	2,2	2 436
Dorotea	3 082	1 457	509	2,0	2 757
Lycksele	12 701	6 272	508	2,0	12 270
Malå	3 421	1 528	473	2,1	3 155
Nordmaling	7 470	3 377	479	2,1	7 006
Norsjö	4 466	1 977	467	2,1	4 175
Robertsfors	7 066	3 085	456	2,2	6 738
Skellefteå	71 910	34 747	485	2,1	71 988
Sorsele	2 905	1 381	506	2,0	2 595
Storuman	6 507	3 164	525	1,9	5 954
Umeå	110 758	57 775	496	2,0	118 349
Vilhelmina	7 327	3 733	530	1,9	6 887
Vindeln	5 752	2 486	457	2,2	5 344
Vännäs	8 412	3 949	467	2,1	8 583
Åsele	3 322	1 615	537	1,9	2 875

Y: Västernorrlands län
Västernorrland Länsstyrelse
Landstinget Västernorrland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Härnösand	25 227	12 867	524	1,9	24 509
Kramfors	20 107	9 735	519	1,9	18 450
Sollefteå	20 976	10 401	521	1,9	19 623
Sundsvall	94 044	47 466	494	2,0	96 978
Timrå	17 747	8 383	465	2,2	18 062
Ånge	10 692	5 209	529	1,9	9 548
Örnsköldsvik	54 943	26 003	473	2,1	54 986

Z: Jämtlands län
Jämtland Länsstyrelse
Region Jämtland Härjedalen

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Berg	7 696	3 512	478	2,1	7 160
Bräcke	7 192	3 432	508	2,0	6 559
Härjedalen	10 889	5 967	577	1,7	10 281
Krokom	14 130	6 370	438	2,3	14 643
Ragunda	5 796	2 719	494	2,0	5 458
Strömsund	12 931	6 185	508	2,0	11 984
Åre	9 966	7 792	760	1,3	10 420
Östersund	58 428	31 564	532	1,9	59 956

2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

Regionstyrelse

W: Dalarnas län
Dalarna Länsstyrelse
Landstinget Dalarna

X: Gävleborgs län
Gävleborg Länsstyrelse
Region Gävleborg

D: Södermanlands län
Södermanland Länsstyrelse
Landstinget Sörmland

C: Uppsala län
Uppsala Länsstyrelse
Landstinget i Uppsala län

U: Västmanlands län
Västmanland Länsstyrelse
Landstinget Västmanland

T: Örebro län
Örebro Länsstyrelse
Region Örebro län

W: Dalarnas län
Dalarna Länsstyrelse
Landstinget Dalarna

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Avesta	21 954	11 980	558	1,8	21 582
Borlänge	46 987	24 262	492	2,0	50 023
Falun	55 274	27 629	492	2,0	56 767
Gagnef	10 131	4 391	436	2,3	10 023
Hedemora	15 494	7 972	527	1,9	15 021
Leksand	15 440	7 748	508	2,0	15 157
Ludvika	25 537	13 973	546	1,8	25 712
Malung	10 513	6 953	678	1,5	10 061
Mora	20 212	10 021	498	2,0	19 998
Orsa	7 020	3 498	509	2,0	6 849
Rättvik	10 886	5 498	506	2,0	10 766
Smedjebacken	10 812	5 255	493	2,0	10 691
Säter	10 989	5 291	487	2,1	10 873
Vansbro	7 061	3 472	509	2,0	6 730
Älvdalen	7 445	3 949	550	1,8	7 096

X: Gävleborgs län
Gävleborg Länsstyrelse
Region Gävleborg

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv2013
Bollnäs	26 237	13 539	517	1,9	26 141
Gävle	92 205	48 167	505	2,0	97 236
Hofors	10 197	5 063	529	1,9	9 511
Hudiksvall	37 004	18 488	503	2,0	36 829
Ljusdal	19 384	9 450	498	2,0	18 931
Nordanstig	9 847	4 621	485	2,1	9 491
Ockelbo	6 051	2 921	494	2,0	5 785
Ovanåker	11 873	5 761	505	2,0	11 354
Sandviken	36 690	18 684	505	2,0	37 250
Söderhamn	26 506	13 749	543	1,8	25 442

D: Södermanlands län
Södermanland Länsstyrelse
Landstinget Sörmland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Eskilstuna	91 635	47 121	483	2,1	99 729
Flen	16 412	8 121	506	2,0	16 156
Gnesta	9 958	4 800	464	2,2	19 409
Katrineholm	32 185	16 000	494	2,0	32 930
Nyköping	49 816	25 104	484	2,1	53 038
Oxelösund	11 134	5 838	519	1,9	11 403
Strängnäs	30 655	15 076	461	2,2	33 389
Trosa	10 831	5 136	447	2,2	11 680
Vingåker	9 269	4 256	482	2,1	8 835

C: Uppsala län
Uppsala Länsstyrelse
Landstinget i Uppsala län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv2013
Enköping	38 422	18 586	464	2,2	40 656
Heby	13 634*	6 289	470	2,1	13 450
Håbo	18 569	7 745	393	2,5	19 968
Knivsta	13 324	5 516	369	2,7	15 580
Tierp	20 056	9 734	485	2,1	20 144
Uppsala		95 366	477	2,1	205 199
Älvkarleby	9 080	4 432	488	2,1	9 132
Östhammar	21 608	10 537	493	2,0	21 352

*Västmanlands län 2005

U: Västmanlands län
Västmanland Länsstyrelse
Landstinget Västmanland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Arboga	13 380	7 125	536	1,9	13 493
Fagersta	12 270	6 821	543	1,8	12 872
Hallstahammar	14 955	7 309	480	2,1	15 524
Kungsör	8 303	3 855	477	2,1	8 175
Köping	24 646	12 619	509	2,0	25 237
Norberg	5 866	3 099	541	1,8	5 608
Sala	21 446	10 681	495	2,0	21 769
Skinnskatteberg	4 761	2 366	536	1,9	4 411
Surahammar	10 196	4 712	477	2,1	9 834
Västerås	131 934	66 269	478	2,1	142 131

T: Örebro län
Örebro Länsstyrelse
Region Örebro län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Askersund	11 461	5 562	500	2,0	11 096
Degerfors	10 093	4 792	502	2,0	9 500
Hallsberg	15 315	7 227	474	2,1	15 267
Hällefors	7 627	3 818	535	1,9	6 982
Karlskoga	30 185	15 066	509	2,0	29 728
Kumla	19 473	9 289	453	2,2	20 904
Laxå	6 136	2 809	500	2,0	5 580
Lekeberg	7 081	3 197	443	2,3	7 289
Lindesberg	23 228	11 205	485	2,1	23 176
Ljusnarsberg	5 317	2 746	564	1,8	4 875
Nora	10 472	4 909	471	2,1	10 399
Örebro	127 733	67 154	490	2,0	140 599

3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

Regionstyrelse

E: Östergötlands län
Östergötland Länsstyrelse
Region Östergötland

F: Jönköpings län
Jönköping Länsstyrelse
Region Jönköpings län

H: Kalmar län
Kalmar Länsstyrelse
Landstinget i Kalmar län

G: Kronobergs län
Kronoberg Länsstyrelse
Region Kronoberg

E: Östergötlands län
Östergötland Länsstyrelse
Region Östergötland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Boxholm	5 242	2 554	491	2,0	5 278
Finspång	20 888	10 646	513	2,0	20 903
Kinda	9 946	4 619	471	2,1	9 802
Linköping	137 636	72 422	492	2,0	150 202
Mjölby	25 258	12 645	485	2,1	26 313
Motala	41 912	20 717	495	2,0	42 187
Norrköping	124 642	63 653	487	2,1	133 749
Söderköping	14 025	6 271	447	2,2	14 195
Vadstena	7 527	3 844	525	1,9	7 383
Valdemarsvik	8 122	4 129	539	1,9	7 585
Ydre	3 866	1 819	496	2,0	3 617
Åtvidaberg	11 723	5 570	484	2,1	11 460
Ödeshög	5 516	2 518	480	2,1	5 174

F: Jönköpings län
Jönköping Länsstyrelse
Region Jönköpings län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Aneby	6 578	3 031	472	2,1	6 375
Eksjö	16 575	8 171	501	2,0	16 464
Gislaved	29 489	12 846	445	2,2	28 713
Gnosjö	9 753	4 127	439	2,3	9 406
Habo	9 842	4 131	382	2,6	10 975
Jönköping	120 965	59 464	463	2,2	130 798
Mullsjö	7 087	3 153	448	2,2	7 039
Nässjö	29 314	13 912	474	2,1	29 516
Sävsjö	10 989	4 950	455	2,2	10 969
Tranås	17 765	9 103	503	2,0	18 197
Vaggeryd	12 665	5 667	431	2,3	13 209
Vetlanda	26 459	12 277	467	2,1	26 419
Värnamo	32 700	15 118	459	2,2	33 155

H: Kalmar län
Kalmar Länsstyrelse
Landstinget i Kalmar län

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Borgholm	11 067	5 948	560	1,8	10 619
Emmaboda	9 543	4 693	519	1,9	8 964
Hultsfred	14 456	7 175	531	1,9	13 635
Högsby	6 066	2 873	498	2,0	5 718
Kalmar	60 924	31 508	500	2,0	63 887
Mönsterås	13 103	6 334	493	2,3	12 949
Mörbylånga	13 405	6 266	443	2,3	14 368
Nybro	19 775	9 717	495	2,0	19 489
Oskarshamn	26 247	12 967	496	2,0	26 212
Torsås	7 240	3 414	496	2,0	6 879
Vimmerby	1315 6	7 564	491	2,0	15 287
Västervik	36 505	18 614	517	1,9	35 867

G: Kronobergs län
Kronoberg Länsstyrelse
Region Kronoberg

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Alvesta	18 684	8 639	457	2,2	19 280
Lessebo	8 127	3 775	467	2,1	8 059
Ljungby	27 093	12 791	468	2,1	27 277
Markaryd	9 571	4 779	502	2,0	9 515
Tingsryd	12 793	6 213	508	2,0	12 156
Uppvidinge	9 466	4 522	491	2,0	9 288
Växjö	77 363	40 796	487	2,1	85 822
Älmhult	15 346	7 303	467	2,1	15 759

4) Gotlands och Stockholms län.

Regionstyrelse

I: Gotlands län
Gotland Länsstyrelse
Region Gotland

AB: Stockholms län
Stockholm Länsstyrelse
Stockholms läns landsting

I: Gotlands län
Gotland Länsstyrelse
Region Gotland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Gotland	57 488	27 591	481	2,1	57 161

AB: Stockholms län
Stockholm Länsstyrelse
Stockholms läns landsting

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Botkyrka	76 592	32 813	388	2,6	87 580
Danderyd	30 226	12 277	386	2,6	32 222
Ekerö	24 010	9 572	371	2,7	26 355
Haninge	71 837	33 175	424	2,4	80 932
Huddinge	88 750	39 988	404	2,5	102 557
Järfälla	61 743	28 529	424	2,4	69 167
Lidingö	41 892	19 437	441	2,3	45 178
Nacka	80 247	37 326	407	2,5	84 423
Norrtälje	54 596	27 034	481	2,1	56 845
Nykvarn	8 354	3 553	381	2,6	9 523
Nynäshamn	24 648	12 196	465	2,2	26 796
Salem	14 334	6 101	389	2,6.	16 001
Sigtuna	36 711	17 027	412	2,4	43 372
Sollentuna	59 355	25 567	388	2,6	68 145
Solna	60 575	36 950	528	1,9	72 740
Stockholm	771 038	442 615	512	2,0	897 700
Sundbyberg	34 016	19 378	490	2,0	42 626
Södertälje	80 553	38 821	443	2,3	91 072
Tyresö	41 134	17 353	401	2,5	44 281
Täby	60 594	26 116	405	2,5	66 292
Upplands-Bro	21 327	10 082	420	2,4	24 703
Upplands Väsby	37 624	17 378	432	2,3	41 449
Vallentuna	27 397	11 782	384	2,6	31 616
Vaxholm	10 123	4 542	408	2,5	11 188
Värmdö	34 953	16 011	412	2,4	39 784
Österåker	37 336	16 109	405	2,5	40 495

5) Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

Regionstyrelse

N: Hallands län
Halland Länsstyrelse
Region Halland

S: Värmlands län
Värmland Länsstyrelse
Landstinget i Värmland

O: Västra Götalands län
Västra Götaland Länsstyrelse
Västra Götalandsregionen

N: Hallands län
Halland Länsstyrelse
Region Halland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Falkenberg	39 605	18 428	446	2,2	41 912
Halmstad	88 224	44 582	483	2,1	94 084
Hylte	10 368	4 718	466	2,1	10 001
Kungsbacka	69 817	29 436	388	2,6	77 390
Laholm	23 037	10 770	459	2,2	23 517
Varberg	54 817	26 373	450	2,2	59 936

S : Värmlands län
Värmland Länsstyrelse
Landstinget i Värmland

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Arvika	26 265	13 034	503	2,0	25 817
Eda	8 601	4 130	488	2,0	8 426
Filipstad	11 017	5 696	542	1,8	10563
Forshaga	11 515	5 022	447	2,2	11 292
Grums	9 408	4 564	506	2,0	8 925
Hagfors	13 337	6 859	558	1,8	12 071
Hammarö	14 374	6 448	432	2,3	15 136
Karlstad	82 096	43 835	507	2,0	87 786
Kil	11 813	5 244	449	2,2	11 810
Kristinehamn	23 899	12 067	509	2,0	23 949
Munkfors	3 995	2 000	540	1,9	3 656
Storfors	4 542	2 066	490	2,0	4 131
Sunne	13 586	6 360	484	2,1	13 011
Säffle	16 080	8 000	520	1,9	15 276
Torsby	12 960	6 553	532	1,9	12 013
Årjäng	9 800	4 849	493	2,0	9 953

O: Västra Götalands län
Västra Götaland Länsstyrelse
Västra Götalandsregionen

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Ale	26 405	11 420	414	2,4	28 074
Alingsås	36 010	16 910	444	2,3	38 619
Bengtsfors	10 225	5 230	540	1,9	9 550
Bollebygd	8 086	3 433	411	2,4	8 562
Borås	99 325	48 917	470	2,1	105 995
Dals-Ed	4 891	2 338	500	2,0	4 740
Essunga	5 717	2 519	459	2,2	5 494
Falköping	31 185	13 888	438	2,3	31 988
Färgelanda	6 824	3 038	460	2,2	6 520
Grästorp	5 762	2 578	454	2,2	5 641
Gullspång	5 595	2 740	522	1,9	5 185
Göteborg	484 942	257 297	494	2,0	533 271
Götene	12 879	5 860	446	2,2	13 028
Herrljunga	9 305	4 195	452	2,2	9 274
Hjo	8 849	4 159	473	2,1	8 805
Härryda	32 049	13 140	377	2,7	35 732
Karlsborg	6 898	3 513	523	1,9	6 757
Kungälv	38 703	17 724	427	2,3	42 109
Lerum	36 506	15 061	388	2,6	39 319
Lidköping	37 380	17 797	466	2,1	38 414

Lilla Edet	12 889	5 704	455	2,2	12 829
Lysekil	14 657	7 454	518	1,9	14 369
Mariestad	23 895	11 859	500	2,0	23 870
Mark	33 494	14 805	438	2,3	33 753
Mellerud	9 638	4 689	517	1,9	8 892
Munkedal	10 284	4 729	463	2,2	10 205
Mölndal	58 234	26 572	433	2,3	61 978
Orust	15 188	7 108	470	2,1	15 036
Partille	33 543	13 877	391	2,6	36 147
Skara	18 578	9 163	503	2,0	18 580
Skövde	49 980	24 973	482	2,1	52 859
Sotenäs	9 311	4 713	523	1,9	8 928
Stenungsund	22 947	10 302	419	2,4	24 932
Strömstad	11 507	6 276	523	1,9	12 480
Svenljunga	10 430	4 695	457	2,2	10 299
Tanum	12 252	5 916	480	2,1	12 303
Tibro	10 581	5 005	471	2,1	10 754
Tidaholm	12 535	6 022	479	2,1	12 565
Tjörn	15 022	6 433	430	2,3	15 050
Tranemo	11 804	5 332	459	2,2	11 531
Trollhättan	53 302	26 537	478	2,1	56 573
Töreboda	9 470	4 502	497	2,0	8 992
Uddevalla	50 314	24 993	479	2,1	53 025
Ulricehamn	22 381	10 515	457	2,2	23 211
Vara	16 008	7 453	475	2,1	15 609
Vårgårda	10 756	4 587	417	2,4	11 065
Vänersborg	36 951	17 572	475	2,1	37 369
Åmål	12 737	6 260	512	2,0	12 229
Öckerö	12 231	4 596	368	2,7	12 574

6) Blekinge och Skåne län.

Regionstyrelse

K: Blekinge län
Blekinge Länsstyrelse
Landstinget Blekinge

M: Skåne län
Skåne Länsstyrelse
Region Skåne

K: Blekinge län
Blekinge Länsstyrelse
Landstinget Blekinge

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Karlshamn	31 006	15 577	500	2,0	31 272
Karlskrona	61 383	30 130	469	2,1	63 912
Olofström	13 391	6 459	502	2,0	12 902
Ronneby	28 358	14 045	503	2,0	27 871
Sölvesborg	16 558	7 929	472	2,1	16 800

M: Skåne län
Skåne Länsstyrelse
Region Skåne

	Invånare 2005	Totalt antal bostäder 2010	Antal bostäder per 1000 inv	Boende per bostad	Inv 2013
Bjuv	14 007	6 235	420	2,4	14 801
Bromölla	12 098	5 527	447	2,2	12 336
Burlöv	15 320	6 882	409	2,4	17 114
Båstad	14 044	6 999	492	2,0	14 275
Eslöv	30 087	13 558	427	2,3	31 920
Helsingborg	122 062	62 571	479	2,1	132 989
Hässleholm	49 148	23 210	463	2,2	50 227
Höganäs	23 482	10 819	438	2,3	25 084
Hörby	14 274	6 645	446	2,2	14 917
Höör	14 604	6 618	427	2,3	15 637
Klippan	16 048	7 682	463	2,2	16 715
Kristianstad	75 915	37 231	466	2,1	81 009
Kävlinge	26 704	11 725	401	2,5	29 600
Landskrona	39 346	20 022	475	2,1	43 073
Lomma	18 854	8 403	382	2,6	22 496
Lund	102 257	55 770	499	2,0	114 291
Malmö	271 271	147 320	486	2,1	312 994
Osby	12 600	5 975	471	2,1	12 713
Perstorp	6 886	3 380	472	2,1	7 139
Simrishamn	19 425	9 969	521	1,9	18 951
Sjöbo	17 501	8 033	443	2,3	18 401
Skurup	14 415	6 374	426	2,3	15 025
Staffanstorp	20 602	8 778	394	2,5	22 672
Svalöv	13 012	5 662	427	2,3	13 332
Svedala	18 716	7 885	398	2,5	20 067
Tomelilla	12 682	5 995	464	2,2	12 891
Trelleborg	39 830	18 861	443	2,3	42 837
Vellinge	31 722	13 349	398	2,5	33 807
Ystad	27 120	14 212	500	2,0	28 623
Åstorp	13 541	6 264	424	2,4	14 927
Ängelholm	38 347	18 666	471	2,1	39 866
Örkelljunga	9 553	4 466	462	2,2	9 653
Östra Göinge	13 991	6 327	465	2,1	13 687

Detaljer om kommunerna

Komunerna är inlagda i länen och de är ordnade i sex regioner enligt förslag om regionindelning i början av 2016

1) Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands län

2) Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Örebro län

3) Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Kronobergs län

4) Gotlands, Stockholms län

5) Hallands, Värmlands, Västra Götalands län

6) Blekinge och Skåne län

Folkmängd per tätort och småort per kommun 2005 (enligt SCB)

mi0810tab5.xls

Kommunkod
Kommun
Tätortskod
Tätort

	Folkmängd 2005-12-31
Totalt i Sverige	
I tätort	7 631 952
	84,4%
I småort	278 046
	3,1%
Utanför tätort och småort	1 137 754
	12,6%
Totalt	**9 047 752**
	100,0%

Andel av befolkning, procent

1 Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län.

Regionstyrelse

BD: Norrbottens län
Norrbotten
Länsstyrelse
Norrbottens läns landsting

AC: Västerbottens län
Västerbotten
Länsstyrelse
Västerbottens läns landsting

Y: Västernorrlands län
Västernorrland
Länsstyrelse
Landstinget Västernorrland

Z: Jämtlands län
Jämtland
Länsstyrelse
Region Jämtland Härjedalen

Norrbottens län

2505
Arvidsjaur
8516
Arvidsjaur
4 644
68,2%

2505
Arvidsjaur
8584
Glommersträsk
306
4,5%

2505
Arvidsjaur
8744
Moskosel
299
4,4%

2505
Arvidsjaur

I småort
334
4,9%

2505
Arvidsjaur

Utanför tätort och småort
1 231
18,1%

2505
Arvidsjaur

Totalt
6 814
100,0%

2506
Arjeplog
8512
Arjeplog
1 947
61,6%

2506
Arjeplog

I småort
236
7,5%

2506
Arjeplog

Utanför tätort och småort
976
30,9%

2506
Arjeplog

Totalt
3 159
100,0%

2510
Jokkmokk
8628
Jokkmokk
2 976
53,8%

2510
Jokkmokk
8920
Vuollerim
800
14,5%

2510
Jokkmokk
8796
Porjus
317
5,7%

2510
Jokkmokk

I småort
257
4,6%

2510
Jokkmokk

Utanför tätort och småort
1 184
21,4%

2510
Jokkmokk

Totalt
5 534
100,0%

2513
Överkalix
8940
Överkalix
946
24,4%

2513
Överkalix
8884
Tallvik
444
11,5%

2513
Överkalix
8868
Svartbyn
281
7,3%

2513
Överkalix
8924
Vännäsberget
207
5,3%

2513
Överkalix

I småort
694
17,9%

2513
Överkalix

Utanför tätort och småort
1 300
33,6%

2513
Överkalix

Totalt
3 872
100,0%

2514
Kalix
8656
Kalix
7 312
41,8%

2514
Kalix
8896
Töre
1 146
6,6%

2514
Kalix
8820
Rolfs
1 116
6,4%

2514
Kalix
8928
Nyborg
881
5,0%

2514
Kalix
8812
Risögrund
782
4,5%

2514
Kalix
8836
Sangis
612
3,5%

2514
Kalix
8668
Karlsborg
419
2,4%

2514
Kalix
8556
Bredviken
374
2,1%

2514
Kalix
8560
Båtskärsnäs
340
1,9%

2514
Kalix
8578
Gammelgården
307
1,8%

2514
Kalix
8740
Morjärv
297
1,7%

2514
Kalix
8804
Påläng
291
1,7%

2514
Kalix

I småort
1 457
8,3%

2514
Kalix

Utanför tätort och småort
2 149
12,3%

2514
Kalix

Totalt
17 483
100,0%

2518
Övertorneå
8944
Övertorneå
1 965
37,6%
2518
Övertorneå
8640
Juoksengi
401
7,7%
2518
Övertorneå
8612
Hedenäset
285
5,5%
2518
Övertorneå
8860
Svanstein
207
4,0%
2518
Övertorneå

I småort
938
17,9%
2518
Övertorneå

Utanför tätort och småort
1 433
27,4%
2518
Övertorneå

Totalt
5 229
100,0%

2521
Pajala
8780
Pajala
1 985
29,2%
2521
Pajala
8688
Korpilombolo
548
8,1%
2521
Pajala
8636
Junosuando
345
5,1%
2521
Pajala
8660
Kangos
278
4,1%
2521
Pajala

I småort
1 208
17,8%
2521
Pajala

Utanför tätort och småort
2 434
35,8%
2521
Pajala

Totalt
6 798
100,0%

2523
Gällivare
8596
Gällivare
8 480
44,5%
2523
Gällivare
8732
Malmberget
6 017
31,5%
2523
Gällivare
8694
Koskullskulle
899
4,7%
2523
Gällivare
8600
Hakkas
383
2,0%
2523
Gällivare
8900
Ullatti
230
1,2%
2523
Gällivare
8886
Tjautjas/Cavccas
216
1,1%
2523
Gällivare

I småort
1 206
6,3%

2523
Gällivare

Utanför tätort och småort
1 646
8,6%
2523
Gällivare

Totalt
19 077
100,0%

2560
Älvsbyn
8932
Älvsbyn
5 042
58,3%

2560
Älvsbyn
8904
Vidsel
569
6,6%

2560
Älvsbyn
8692
Korsträsk
397
4,6%

2560
Älvsbyn
8908
Vistträsk
258
3,0%

2560
Älvsbyn

I småort
558
6,4%

2560
Älvsbyn

Utanför tätort och småort
1 831
21,2%

2560
Älvsbyn

Totalt
8 655
100,0%

2580
Luleå
8724
Luleå
45 467
62,5%

2580
Luleå
8580
Gammelstaden
4 892
6,7%

2580
Luleå
8532
Bergnäset
3 674
5,1%

2580
Luleå
8880
Södra Sunderbyn
2 875
4,0%

2580
Luleå
8832
Råneå
2 030
2,8%

2580
Luleå
8508
Antnäs
845
1,2%

2580
Luleå
8504
Alvik
771
1,1%

2580
Luleå
8828
Rutvik
759
1,0%

2580
Luleå
8752
Måttsund
587
0,8%

2580
Luleå
8528
Bensbyn
434
0,6%

2580
Luleå
8564
Bälinge
317
0,4%

2580
Luleå
8576
Ersnäs
299
0,4%

2580
Luleå
8658
Kallax
291
0,4%

2580
Luleå
8670
Karlsvik
270
0,4%

2580
Luleå
8680
Klöverträsk
259
0,4%

2580
Luleå
8644
Jämtön
236
0,3%

2580
Luleå
8558
Brändön
233
0,3%

2580
Luleå
8788
Persön
226
0,3%

2580
Luleå

I småort
2 481
3,4%

2580
Luleå

Utanför tätort och småort
5 805
8,0%

2580
Luleå

Totalt
72 751
100,0%

2581
Piteå
8792
Piteå
22 650
55,4%

2581
Piteå
8536
Bergsviken
2 317
5,7%

2581
Piteå
8824
Rosvik
1 766
4,3%

2581
Piteå
8776
Norrfjärden
1 423
3,5%

2581
Piteå
8620
Hortlax
1 247
3,1%

2581
Piteå
8816
Roknäs
1 242
3,0%

2581
Piteå
8648
Jävre
572
1,4%

2581
Piteå
8720
Lillpite
454
1,1%

2581
Piteå
8568
Böle
418
1,0%

2581
Piteå
8616
Hemmingsmark
398
1,0%

2581
Piteå
8846
Sjulsmark
369
0,9%

2581
Piteå
8876
Svensbyn
362
0,9%

2581
Piteå
8540
Blåsmark
332
0,8%

2581
Piteå
8844
Sikfors
211
0,5%

2581
Piteå

I småort
1 746
4,3%

2581
Piteå

Utanför tätort och
småort
5 365
13,1%

2581
Piteå

Totalt
40 873
100,0%

2582
Boden
8544
Boden
18 680
66,3%

2582
Boden
8878
Sävast
3 121
11,1%

2582
Boden
8608
Harads
558
2,0%

2582
Boden
8902
Unbyn
481
1,7%

2582
Boden
8916
Vittjärv
429
1,5%

2582
Boden
8548
Bodträskfors
205
0,7%

2582
Boden

I småort
1 582
5,6%

2582
Boden

Utanför tätort och
småort
3 120
11,1%
2582
Boden

Totalt
28 176
100,0%

2583
Haparanda
8604
Haparanda
4 778
46,9%
2583
Haparanda
8734
Marielund
1 865
18,3%
2583
Haparanda
8840
Seskarö
498
4,9%
2583
Haparanda
8768
Nikkala
447
4,4%
2583
Haparanda
8672
Karungi
232
2,3%
2583
Haparanda

I småort
555
5,4%
2583
Haparanda

Utanför tätort och
småort
1 809
17,8%

2583
Haparanda

Totalt
10 184
100,0%

2584
Kiruna
8676
Kiruna
18 154
78,5%
2584
Kiruna
8912
Vittangi
789
3,4%
2584
Kiruna
8632
Jukkasjärvi
519
2,2%
2584
Kiruna
8864
Svappavaara
394
1,7%
2584
Kiruna
8704
Kuttainen
364
1,6%
2584
Kiruna
8664
Karesuando
313
1,4%
2584
Kiruna
8948
Övre Soppero
220
1,0%

2584 Kiruna	
I småort	846 3,7%
2584 Kiruna	
Utanför tätort och småort	1 536 6,6%
2584 Kiruna	
Totalt	**23 135** 100,0%

Västerbottens län

2401
Nordmaling
8256
Nordmaling
2 619
35,1%

2401
Nordmaling
8296
Rundvik
911
12,2%

2401
Nordmaling
8236
Lögdeå
414
5,5%

2401
Nordmaling

I småort
934
12,5%

2401
Nordmaling

Utanför tätort och småort
2 592
34,7%

2401
Nordmaling

Totalt
7 470
100,0%

2403
Bjurholm
8120
Bjurholm
987
38,7%

2403
Bjurholm

I småort
271
10,6%

2403
Bjurholm

Utanför tätort och småort
1 295
50,7%

2403
Bjurholm

Totalt
2 553
100,0%

2404
Vindeln
8380
Vindeln
2 356
41,0%

2404
Vindeln
8204
Hällnäs
309
5,4%

2404
Vindeln
8356
Tvärålund
271
4,7%

2404
Vindeln
8188
Granö
261
4,5%

2404
Vindeln
8392
Åmsele
201
3,5%

2404
Vindeln

I småort
377
6,6%

2404
Vindeln

Utanför tätort och småort
1 977
34,4%

2404
Vindeln

Totalt
5 752
100,0%

2409
Robertsfors
8292
Robertsfors
2 010
28,4%

2409
Robertsfors
8396
Ånäset
622
8,8%

2409
Robertsfors
8152
Bygdeå
506
7,2%

2409
Robertsfors

I småort
832
11,8%

2409
Robertsfors

Utanför tätort och
småort
3 096
43,8%

2409
Robertsfors

Totalt
7 066
100,0%

2417
Norsjö
8268
Norsjö
2 102
47,1%

2417
Norsjö
8112
Bastuträsk
357
8,0%

2417
Norsjö

I småort
599
13,4%

2417
Norsjö

Utanför tätort och
småort
1 408
31,5%

2417
Norsjö

Totalt
4 466
100,0%

2418
Malå
8244
Malå
2 089
61,1%

2418
Malå

I småort
422
12,3%

2418
Malå

Utanför tätort och
småort
910
26,6%

2418
Malå

Totalt
3 421
100,0%

2421
Storuman
8324
Storuman
2 255
34,7%
2421
Storuman
8320
Stensele
578
8,9%
2421
Storuman
8364
Tärnaby
533
8,2%
2421
Storuman
8198
Hemavan/Bierke
216
3,3%
2421
Storuman

I småort
648
10,0%
2421
Storuman

Utanför tätort och småort
2 277
35,0%
2421
Storuman

Totalt
6 507
100,0%

2422
Sorsele
8316
Sorsele
1 288
44,3%
2422
Sorsele

I småort
420
14,5%
2422
Sorsele

Utanför tätort och småort
1 197
41,2%
2422
Sorsele

Totalt
2 905
100,0%

2425
Dorotea
8168
Dorotea
1 571
51,0%
2425
Dorotea

I småort
287
9,3%
2425
Dorotea

Utanför tätort och småort
1 224
39,7%
2425
Dorotea

Totalt
3 082
100,0%

2460
Vännäs
8384
Vännäs
4 100
48,7%
2460
Vännäs
8388
Vännäsby
1 522
18,1%
2460
Vännäs

I småort
818
9,7%
2460
Vännäs

Utanför tätort och småort
1 972
23,4%
2460
Vännäs

Totalt
8 412
100,0%

2462
Vilhelmina
8376
Vilhelmina
3 633
49,6%
2462
Vilhelmina

I småort
1 193
16,3%
2462
Vilhelmina

Utanför tätort och
småort
2 501
34,1%
2462
Vilhelmina

Totalt
7 327
100,0%

2463
Åsele
8400
Åsele
1 920
57,8%
2463
Åsele
8176
Fredrika
254
7,6%
2463
Åsele

Utanför tätort och
småort
1 148
34,6%
2463
Åsele

Totalt
3 322
100,0%

2480
Umeå
8372
Umeå
75 645
68,3%
2480
Umeå
8200
Holmsund
5 482
4,9%
2480
Umeå
8336
Sävar
2 672
2,4%
2480
Umeå
8208
Hörnefors
2 573
2,3%
2480
Umeå
8304
Röbäck
2 300
2,1%
2480
Umeå
8280
Obbola
2 175
2,0%
2480
Umeå
8368
Ersmark
1 486
1,3%

2480
Umeå
8360
Täfteå
1 029
0,9%
2480
Umeå
8354
Tomtebo
633
0,6%
2480
Umeå
8210
Innertavle
549
0,5%
2480
Umeå
8332
Stöcke
477
0,4%
2480
Umeå
8196
Hissjön
447
0,4%
2480
Umeå
8344
Sörfors
397
0,4%
2480
Umeå
8142
Bullmark
343
0,3%

2480
Umeå
8174
Flurkmark
302
0,3%

2480
Umeå
8352
Tavelsjö
247
0,2%

2480
Umeå
8348
Sörmjöle
231
0,2%

2480
Umeå
8390
Västibyn
219
0,2%

2480
Umeå
8136
Botsmark
209
0,2%

2480
Umeå
8334
Stöcksjö
205
0,2%

2480
Umeå

I småort
4 075
3,7%

2480
Umeå

Utanför tätort och småort
9 062
8,2%

2480
Umeå

Totalt
110 758
100,0%

2481
Lycksele
8232
Lycksele
8 597
67,7%

2481
Lycksele
8220
Kristineberg
331
2,6%

2481
Lycksele

I småort
1 410
11,1%

2481
Lycksele

Utanför tätort och småort
2 363
18,6%

2481
Lycksele

Totalt
12 701
100,0%

2482
Skellefteå
8312
Skellefteå
32 425
45,1%

2482
Skellefteå
8310
Ursviken
4 054
5,6%

2482
Skellefteå
8308
Skelleftehamn
3 120
4,3%

2482
Skellefteå
8144
Bureå
2 345
3,3%

2482
Skellefteå
8228
Kåge
2 205
3,1%

2482
Skellefteå
8116
Bergsbyn
1 818
2,5%

2482
Skellefteå
8160
Byske
1 731
2,4%

2482
Skellefteå
8148
Burträsk
1 632
2,3%

2482
Skellefteå
8132
Boliden
1 515
2,1%

2482
Skellefteå
8212
Jörn
877
1,2%

2482
Skellefteå
8172
Ersmark
865
1,2%

2482
Skellefteå
8240
Lövånger
779
1,1%

2482
Skellefteå
8248
Medle
558
0,8%

2482
Skellefteå
8224
Kusmark
437
0,6%

2482
Skellefteå
8408
Örviken
411
0,6%

2482
Skellefteå
8342
Södra Bergsbyn och Stackgrönn
406
0,6%

2482
Skellefteå
8284
Ostvik
392
0,5%

2482
Skellefteå
8156
Bygdsiljum
370
0,5%

2482
Skellefteå
8340
Drängsmark
353
0,5%

2482
Skellefteå
8252
Myckle
343
0,5%

2482
Skellefteå

I småort
3 596
5,0%

2482
Skellefteå

Utanför tätort och småort
11 678
16,2%

2482
Skellefteå

Totalt
71 910
100,0%

Västernorrlands län

2260
Ånge
7736
Ånge
2 956
27,6%

2260
Ånge
7472
Fränsta
1 243
11,6%

2260
Ånge
7552
Ljungaverk
917
8,6%

2260
Ånge
7708
Torpshammar
493
4,6%

2260
Ånge
7400
Alby
403
3,8%

2260
Ånge
7748
Östavall
247
2,3%

2260
Ånge

I småort
933
8,7%

2260
Ånge

Utanför tätort och småort
3 500
32,7%

2260
Ånge

Totalt
10 692
100,0%

2262
Timrå
7704
Timrå
10 199
57,5%

2262
Timrå
7700
Söråker
2 271
12,8%

2262
Timrå
7416
Bergeforsen
1 535
8,6%

2262
Timrå
7668
Stavreviken
231
1,3%

2262
Timrå

I småort
763
4,3%

2262
Timrå

Utanför tätort och småort
2 748
15,5%

2262
Timrå

Totalt
17 747
100,0%

2280
Härnösand
7500
Härnösand
18 003
71,4%

2280
Härnösand
7740
Älandsbro
834
3,3%

2280
Härnösand
7632
Ramvik
743
2,9%

2280
Härnösand
7720
Utansjö
209
0,8%

2280
Härnösand
I småort
1 029
4,1%

2280
Härnösand
Utanför tätort och småort
4 409
17,5%

2280
Härnösand
Totalt
25 227
100,0%

2281
Sundsvall
7688
Sundsvall
49 339
52,5%

2281
Sundsvall
7404
Vi
4 757
5,1%

2281
Sundsvall
7580
Matfors
3 239
3,4%

2281
Sundsvall
7532
Kvissleby
2 633
2,8%

2281
Sundsvall
7510
Johannedal
2 592
2,8%

2281
Sundsvall
7670
Stockvik
2 165
2,3%

2281
Sundsvall
7684
Sundsbruk
2 098
2,2%

2281
Sundsvall
7600
Njurundabommen
1 959
2,1%

2281
Sundsvall
7652
Skottsund
1 052
1,1%

2281
Sundsvall
7696
Svartvik
991
1,1%

2281
Sundsvall
7446
Dingersjö
906
1,0%

2281
Sundsvall
7408
Ankarsvik
882
0,9%

2281
Sundsvall
7460
Essvik
818
0,9%

2281
Sundsvall
7504
Indal
666
0,7%

2281
Sundsvall
7462
Fanbyn
569
0,6%

2281
Sundsvall
7676
Stöde
543
0,6%

2281
Sundsvall
7726
Vattjom
499
0,5%

2281
Sundsvall
7520
Kovland
476
0,5%

2281
Sundsvall
7716
Tunadal
367
0,4%

2281
Sundsvall
7560
Lucksta
349
0,4%

2281
Sundsvall
7506
Juniskär
333
0,4%

2281
Sundsvall
7402
Klingsta och Allsta
305
0,3%

2281
Sundsvall
7548
Liden
269
0,3%

2281
Sundsvall
7596
Nedansjö
267
0,3%

2281
Sundsvall
7478
Gustavsberg
235
0,2%

2281
Sundsvall
7492
Hovid
229
0,2%

2281
Sundsvall

I småort
3 811
4,1%

2281
Sundsvall

Utanför tätort och
småort
11 695
12,4%

2281
Sundsvall

Totalt
94 044
100,0%

2282
Kramfors
7524
Kramfors
6 235
31,0%

2282
Kramfors
7432
Bollstabruk
2 118
10,5%

2282
Kramfors
7616
Nyland
945
4,7%

2282
Kramfors
7468
Frånö
679
3,4%

2282
Kramfors
7680
Ullånger
606
3,0%

2282
Kramfors
7568
Lunde
431
2,1%

2282
Kramfors
7564
Lungvik
425
2,1%

2282
Kramfors
7448
Docksta
414
2,1%

2282
Kramfors
7604
Nordingrå
335
1,7%

2282
Kramfors
7588
Mjällom
326
1,6%

2282
Kramfors
7516
Klockestrand
320
1,6%

2282
Kramfors
7636
Sandslån
290
1,4%

2282
Kramfors
7632
Ramvik
3
0,0%

2282
Kramfors

I småort
1 392
6,9%

2282
Kramfors

Utanför tätort och
småort
5 588
27,8%
2282
Kramfors

Totalt
20 107
100,0%

2283
Sollefteå
7660
Sollefteå
8 530
40,7%
2283
Sollefteå
7572
Långsele
1 620
7,7%
2283
Sollefteå
7628
Ramsele
964
4,6%
2283
Sollefteå
7512
Junsele
958
4,6%
2283
Sollefteå
7620
Näsåker
541
2,6%
2283
Sollefteå
7752
Österforse
245
1,2%
2283
Sollefteå

I småort
1 621
7,7%

2283
Sollefteå

Utanför tätort och
småort
6 497
31,0%
2283
Sollefteå

Totalt
20 976
100,0%

2284
Örnsköldsvik
7744
Örnsköldsvik
28 617
52,1%
2284
Örnsköldsvik
7424
Bjästa
1 785
3,2%
2284
Örnsköldsvik
7496
Husum
1 709
3,1%
2284
Örnsköldsvik
7540
Köpmanholmen
1 267
2,3%
2284
Örnsköldsvik
7444
Bredbyn
1 227
2,2%
2284
Örnsköldsvik
7480
Gimåt
870
1,6%
2284
Örnsköldsvik
7584
Mellansel
823
1,5%

2284 Örnsköldsvik 7756 Överhörnäs	602
	1,1%
2284 Örnsköldsvik 7428 Björna	431
	0,8%
2284 Örnsköldsvik 7644 Sidensjö	399
	0,7%
2284 Örnsköldsvik 7420 Billsta	378
	0,7%
2284 Örnsköldsvik 7732 Åmynnet	370
	0,7%
2284 Örnsköldsvik 7412 Arnäsvall	345
	0,6%
2284 Örnsköldsvik 7592 Moliden	323
	0,6%
2284 Örnsköldsvik 7728 Västerhus	275
	0,5%
2284 Örnsköldsvik 7476 Gideå	270
	0,5%
2284 Örnsköldsvik 7482 Gottne	226
	0,4%
2284 Örnsköldsvik 7576 Långviksmon	223
	0,4%
2284 Örnsköldsvik I småort	2 310
	4,2%
2284 Örnsköldsvik Utanför tätort och småort	12 493
	22,7%
2284 Örnsköldsvik Totalt	**54 943**
	100,0%

Jämtlands län

2303
Ragunda
7856
Hammarstrand
1 061
18,3%

2303
Ragunda
7964
Stugun
627
10,8%

2303
Ragunda
7808
Västra Bispgården
523
9,0%

2303
Ragunda
7806
Östra Bispgården
294
5,1%

2303
Ragunda

I småort
715
12,3%

2303
Ragunda

Utanför tätort och
småort
2 576
44,4%

2303
Ragunda

Totalt
5 796
100,0%

2305
Bräcke
7816
Bräcke
1 566
21,8%

2305
Bräcke
7844
Gällö
758
10,5%

2305
Bräcke
7896
Kälarne
492
6,8%

2305
Bräcke
7944
Pilgrimstad
405
5,6%

2305
Bräcke

I småort
844
11,7%

2305
Bräcke

Utanför tätort och
småort
3 127
43,5%

2305
Bräcke

Totalt
7 192
100,0%

2309
Krokom
7888
Krokom
2 087
14,8%

2309
Krokom
8028
Ås
1 097
7,8%

2309
Krokom
7932
Nälden
881
6,2%

2309
Krokom
7836
Föllinge
509
3,6%

2309
Krokom
7824
Dvärsätt
437
3,1%

2309
Krokom
8044
Östersund
437
3,1%

2309
Krokom
8040
Änge
387
2,7%

2309
Krokom
7800
Aspås
352
2,5%

2309
Krokom
7988
Trångsviken
269
1,9%

2309
Krokom
8002
Vaplan
259
1,8%

2309
Krokom
8016
Ytterån
203
1,4%

2309
Krokom

I småort
1 136
8,0%

2309
Krokom

Utanför tätort och småort
6 076
43,0%

2309
Krokom

Totalt
14 130
100,0%

2313
Strömsund
7960
Strömsund
3 516
27,2%

2313
Strömsund
7860
Hammerdal
996
7,7%

2313
Strömsund
7876
Hoting
749
5,8%

2313
Strömsund
7804
Backe
625
4,8%

2313
Strömsund
7840
Gäddede
456
3,5%

2313
Strömsund
7948
Rossön
400
3,1%

2313
Strömsund
7934
Näsviken
221
1,7%

2313
Strömsund

I småort
1 145
8,9%

2313
Strömsund

Utanför tätort och småort
4 823
37,3%

2313
Strömsund

Totalt
12 931
100,0%

2321
Åre
7884
Järpen
1 439
14,4%

2321
Åre
8024
Åre
1 260
12,6%

2321
Åre
7916
Mörsil
674
6,8%

2321
Åre
7820
Duved
637
6,4%

2321
Åre
8000
Undersåker
384
3,9%

2321
Åre
7852
Hallen
223
2,2%

2321
Åre

I småort
1 325
13,3%

2321
Åre

Utanför tätort och
småort
4 024
40,4%
2321
Åre

Totalt
9 966
100,0%

2326
Berg
7976
Svenstavik
948
12,3%
2326
Berg
7848
Hackås
518
6,7%
2326
Berg
7886
Klövsjö
312
4,1%
2326
Berg
8032
Åsarne
271
3,5%
2326
Berg
7912
Myrviken
224
2,9%
2326
Berg

I småort
1 322
17,2%
2326
Berg

Utanför tätort och
småort
4 101
53,3%

2326
Berg

Totalt
7 696
100,0%

2361
Härjedalen
7968
Sveg
2 633
24,2%
2361
Härjedalen
7828
Funäsdalen
798
7,3%
2361
Härjedalen
7868
Hede
763
7,0%
2361
Härjedalen
8012
Ytterhogdal
603
5,5%
2361
Härjedalen
8008
Vemdalen
547
5,0%
2361
Härjedalen
7996
Ulvkälla
445
4,1%
2361
Härjedalen
7904
Lillhärdal
365
3,4%

2361
Härjedalen
7920
Norr-Hede
293
2,7%

2361
Härjedalen

I småort
1 052
9,7%

2361
Härjedalen

Utanför tätort och
småort
3 390
31,1%

2361
Härjedalen

Totalt
10 889
100,0%

2380
Östersund
8044
Östersund
43 359
74,2%

2380
Östersund
7812
Brunflo
3 916
6,7%

2380
Östersund
7908
Lit
1 051
1,8%

2380
Östersund
7936
Ope
441
0,8%

2380
Östersund
7984
Tandsbyn
396
0,7%

2380
Östersund
7880
Häggenås
351
0,6%

2380
Östersund
7938
Orrviken
239
0,4%

2380
Östersund
7942
Optand
238
0,4%

2380
Östersund
7910
Marieby
218
0,4%

2380
Östersund
7830
Fåker
209
0,4%

2380
Östersund

I småort
2 024
3,5%

2380
Östersund

Utanför tätort och
småort
5 986
10,2%

2380
Östersund

Totalt
58 428
100,0%

2

Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

Regionstyrelse

W: Dalarnas län
Dalarna
Länsstyrelse
Landstinget Dalarna

X: Gävleborgs län
Gävleborg
Länsstyrelse
Region Gävleborg

D: Södermanlands län
Södermanland
Länsstyrelse
Landstinget Sörmland

C: Uppsala län
Uppsala
Länsstyrelse
Landstinget i Uppsala län

U: Västmanlands län
Västmanland
Länsstyrelse
Landstinget Västmanland

T: Örebro län
Örebro
Länsstyrelse
Region Örebro län

Dalarnas län

2021
Vansbro
6828
Vansbro
2 030
28,7%

2021
Vansbro
6468
Järna
1 429
20,2%

2021
Vansbro
6680
Nås
455
6,4%

2021
Vansbro
6900
Äppelbo
261
3,7%

2021
Vansbro

I småort
925
13,1%

2021
Vansbro

Utanför tätort och
småort
1 961
27,8%

2021
Vansbro

Totalt
7 061
100,0%

2023
Malung
6636
Malung
5 146
48,9%

2023
Malung
6640
Malungsfors
559
5,3%

2023
Malung
6784
Sälen
508
4,8%

2023
Malung
6616
Limedsforsen
443
4,2%

2023
Malung
6612
Lima
418
4,0%

2023
Malung
6808
Transtrand
373
3,5%

2023
Malung
6888
Yttermalung
216
2,1%

2023
Malung

I småort
705
6,7%

2023
Malung

Utanför tätort och
småort
2 145
20,4%

2023
Malung

Totalt
10 513
100,0%

2026
Gagnef
6644
Mockfjärd
1 935
19,1%

2026
Gagnef
6484
Djurås
1 253
12,4%

2026
Gagnef
6528
Gagnef
1 115
11,0%

2026
Gagnef
6460
Floda
695
6,9%

2026
Gagnef
6480
Djurmo
689
6,8%

2026
Gagnef
6456
Bäsna
687
6,8%

2026
Gagnef
6428
Björbo
682
6,7%

2026
Gagnef
6728
Sifferbo
399
3,9%

2026
Gagnef

I småort
1 405
13,9%

2026
Gagnef

Utanför tätort och småort
1 271
12,5%

2026
Gagnef

Totalt
10 131
100,0%

2029
Leksand
6608
Leksand
5 861
38,0%

2029
Leksand
6596
Insjön
2 150
13,9%

2029
Leksand
6732
Siljansnäs
1 307
8,5%

2029
Leksand
6816
Tällberg
637
4,1%

2029
Leksand
6584
Häradsbygden
626
4,1%

2029
Leksand
6476
Djura
396
2,6%

2029
Leksand
6872
Västanvik
385
2,5%

2029
Leksand
6402
Alvik
242
1,6%

2029
Leksand

I småort
1 417
9,2%

2029
Leksand

Utanför tätort och småort
2 419
15,7%

2029
Leksand

Totalt
15 440
100,0%

2031
Rättvik
6716
Rättvik
4 588
42,1%
2031
Rättvik
6848
Vikarbyn
1 208
11,1%
2031
Rättvik
6436
Boda
576
5,3%
2031
Rättvik
6516
Furudal
449
4,1%
2031
Rättvik
6560
Gulleråsen
365
3,4%
2031
Rättvik
6660
Nedre Gärdsjö
248
2,3%
2031
Rättvik

I småort
1 466
13,5%

2031
Rättvik

Utanför tätort och
småort
1 986
18,2%
2031
Rättvik

Totalt
10 886
100,0%

2034
Orsa
6696
Orsa
5 278
75,2%
2034
Orsa
6736
Skattungbyn
266
3,8%
2034
Orsa

I småort
514
7,3%
2034
Orsa

Utanför tätort och
småort
962
13,7%
2034
Orsa

Totalt
7 020
100,0%

2039
Älvdalen
6896
Älvdalen
1 812
24,3%
2039
Älvdalen
6592
Idre
769
10,3%
2039
Älvdalen
6788
Särna
768
10,3%
2039
Älvdalen
6708
Rot
684
9,2%
2039
Älvdalen
6884
Västermyckeläng
303
4,1%
2039
Älvdalen
6500
Evertsberg
285
3,8%
2039
Älvdalen
6892
Åsen
262
3,5%

2039
Älvdalen
6448
Brunnsberg
220
3,0%
2039
Älvdalen

I småort
872
11,7%
2039
Älvdalen

Utanför tätort och
småort
1 470
19,7%
2039
Älvdalen

Totalt
7 445
100,0%

2061
Smedjebacken
6744
Smedjebacken
5 121
47,4%
2061
Smedjebacken
6796
Söderbärke
939
8,7%
2061
Smedjebacken
6624
Ludvika
392
3,6%
2061
Smedjebacken
6566
Hagge
382
3,5%
2061
Smedjebacken
6820
Vad
302
2,8%
2061
Smedjebacken
6558
Gubbo
227
2,1%
2061
Smedjebacken

I småort
984
9,1%

2061
Smedjebacken

Utanför tätort och
småort
2 465
22,8%
2061
Smedjebacken

Totalt
10 812
100,0%

2062
Mora
6648
Mora
10 940
54,1%
2062
Mora
6524
Färnäs
957
4,7%
2062
Mora
6748
Sollerön
946
4,7%
2062
Mora
6864
Våmhus
880
4,4%
2062
Mora
6672
Nusnäs
724
3,6%
2062
Mora
6724
Selja
565
2,8%
2062
Mora
6912
Östnor
523
2,6%

2062
Mora
6440
Bonäs
458
2,3%

2062
Mora
6860
Vinäs
331
1,6%

2062
Mora
6836
Venjan
307
1,5%

2062
Mora
6832
Vattnäs
275
1,4%

2062
Mora
6540
Gesunda
235
1,2%

2062
Mora

I småort
1 663
8,2%

2062
Mora

Utanför tätort och
småort
1 408
7,0%

2062
Mora

Totalt
20 212
100,0%

2080
Falun
6504
Falun
36 447
65,9%

2080
Falun
6424
Bjursås
1 864
3,4%

2080
Falun
6552
Grycksbo
1 781
3,2%

2080
Falun
6776
Svärdsjö
1 288
2,3%

2080
Falun
6768
Sundborn
751
1,4%

2080
Falun
6620
Linghed
609
1,1%

2080
Falun
6496
Enviken
594
1,1%

2080
Falun
6780
Sågmyra
578
1,0%

2080
Falun
6412
Bengtsheden
556
1,0%

2080
Falun
6472
Danholn
446
0,8%

2080
Falun
6840
Vika
398
0,7%

2080
Falun
6814
Toftbyn
274
0,5%

2080
Falun

I småort
2 970
5,4%

2080
Falun

Utanför tätort och
småort
6 718
12,2%

2080
Falun

Totalt
55 274
100,0%

2081
Borlänge
6444
Borlänge
39 422
83,9%

2081
Borlänge
6692
Ornäs
1 094
2,3%

2081
Borlänge
6806
Torsång
685
1,5%

2081
Borlänge
6568
Halvarsgårdarna
347
0,7%

2081
Borlänge
6588
Idkerberget
321
0,7%

2081
Borlänge
6704
Repbäcken
230
0,5%

2081
Borlänge
6666
Norr Amsberg
227
0,5%

2081
Borlänge

I småort
1 368
2,9%

2081
Borlänge

Utanför tätort och
småort
3 293
7,0%

2081
Borlänge

Totalt
46 987
100,0%

2082
Säter
6792
Säter
4 438
40,4%

2082
Säter
6492
Naglarby och
Enbacka
1 005
9,1%

2082
Säter
6652
Mora
797
7,3%

2082
Säter
6752
Solvarbo
332
3,0%

2082
Säter

I småort
1 273
11,6%

2082
Säter

Utanför tätort och
småort
3 144
28,6%

2082
Säter

Totalt
10 989
100,0%

2083
Hedemora
6572
Hedemora
7 279
47,0%

2083
Hedemora
6632
Långshyttan
1 764
11,4%

2083
Hedemora
6852
Vikmanshyttan
897
5,8%

2083
Hedemora
6532
Garpenberg
564
3,6%

2083
Hedemora
6880
Västerby
371
2,4%

2083
Hedemora
6464
Husby
250
1,6%

2083
Hedemora

I småort
750
4,8%

2083
Hedemora

Utanför tätort och småort
3 619
23,4%

2083
Hedemora

Totalt
15 494
100,0%

2084
Avesta
6404
Avesta
14 738
67,1%

2084
Avesta
6576
Horndal
1 127
5,1%

2084
Avesta
6508
Fors
845
3,8%

2084
Avesta
6664
Nordanö
435
2,0%

2084
Avesta
6684
Näs bruk
223
1,0%

2084
Avesta

I småort
1 015
4,6%

2084
Avesta

Utanför tätort och småort
3 571
16,3%

2084
Avesta

Totalt
21 954
100,0%

2085
Ludvika
6624
Ludvika
13 626
53,4%

2085
Ludvika
6556
Grängesberg
3 532
13,8%

2085
Ludvika
6804
Sörvik
718
2,8%

2085
Ludvika
6512
Fredriksberg
717
2,8%

2085
Ludvika
6676
Nyhammar
686
2,7%

2085
Ludvika
6720
Saxdalen
615
2,4%

2085
Ludvika
6772
Sunnansjö
557
2,2%

2085
Ludvika
6432
Blötberget
448
1,8%

2085
Ludvika
6580
Håksberg
439
1,7%

2085
Ludvika
6544
Gonäs
366
1,4%

2085
Ludvika
6548
Grangärde
346
1,4%

2085
Ludvika
6920
Persbo
343
1,3%

2085
Ludvika

I småort
674
2,6%

2085
Ludvika

Utanför tätort och småort
2 470
9,7%

2085
Ludvika

Totalt
25 537
100,0%

Gävleborgs län

2101
Ockelbo
7236
Ockelbo
2 709
44,8%

2101
Ockelbo
7180
Lingbo
421
7,0%

2101
Ockelbo
7372
Åmot
306
5,1%

2101
Ockelbo
7144
Jädraås
243
4,0%

2101
Ockelbo

I småort
360
5,9%

2101
Ockelbo

Utanför tätort och småort
2 012
33,3%

2101
Ockelbo

Totalt
6 051
100,0%

2104
Hofors
7112
Hofors
7 021
68,9%

2104
Hofors
7332
Torsåker
873
8,6%

2104
Hofors

I småort
640
6,3%

2104
Hofors

Utanför tätort och småort
1 663
16,3%

2104
Hofors

Totalt
10 197
100,0%

2121
Ovanåker
7044
Edsbyn
4 060
34,2%

2121
Ovanåker
7000
Alfta
2 185
18,4%

2121
Ovanåker
7256
Roteberg
391
3,3%

2121
Ovanåker
7258
Runemo
283
2,4%

2121
Ovanåker
7360
Viksjöfors
278
2,3%

2121
Ovanåker
7240
Ovanåker
227
1,9%

2121
Ovanåker

I småort
615
5,2%

2121
Ovanåker

Utanför tätort och
småort
3 834
32,3%

2121
Ovanåker

Totalt
11 873
100,0%

2132
Nordanstig
7020
Bergsjö
1 243
12,6%

2132
Nordanstig
7068
Gnarp
999
10,1%

2132
Nordanstig
7096
Harmånger
523
5,3%

2132
Nordanstig
7304
Strömsbruk
418
4,2%

2132
Nordanstig
7136
Ilsbo
399
4,1%

2132
Nordanstig
7172
Hassela
375
3,8%

2132
Nordanstig
7292
Stocka
365
3,7%

2132
Nordanstig
7154
Jättendal
277
2,8%

2132
Nordanstig

I småort
1 342
13,6%

2132
Nordanstig

Utanför tätort och
småort
3 906
39,7%

2132
Nordanstig

Totalt
9 847
100,0%

2161
Ljusdal
7184
Ljusdal
6 100
31,5%

2161
Ljusdal
7152
Järvsö
1 385
7,1%

2161
Ljusdal
7064
Färila
1 351
7,0%

2161
Ljusdal
7324
Tallåsen
608
3,1%

2161
Ljusdal
7220
Nore
409
2,1%

2161
Ljusdal
7192
Los
403
2,1%

2161
Ljusdal
7178
Lillhaga
371
1,9%

2161
Ljusdal
7124
Hybo
262
1,4%

2161
Ljusdal

I småort
2 264
11,7%

2161
Ljusdal

Utanför tätort och
småort
6 231
32,1%

2161
Ljusdal

Totalt
19 384
100,0%

2180
Gävle
7076
Gävle
68 700
74,5%

2180
Gävle
7344
Valbo
6 911
7,5%

2180
Gävle
7052
Forsbacka
1 748
1,9%

2180
Gävle
7104
Hedesunda
1 048
1,1%

2180
Gävle
7228
Norrsundet
1 006
1,1%

2180
Gävle
7016
Bergby
815
0,9%

2180
Gävle
7368
Åbyggeby
776
0,8%

2180
Gävle
7050
Forsby
646
0,7%

2180
Gävle
7092
Hamrångefjärden
546
0,6%

2180
Gävle
7060
Furuvik
486
0,5%

2180
Gävle
7198
Lund
436
0,5%

2180
Gävle
7028
Björke
338
0,4%

2180
Gävle
0616
Skutskär
329
0,4%

2180
Gävle
7340
Trödje
329
0,4%

2180
Gävle
7038
Bönan
289
0,3%

2180
Gävle
7224
Norrlandet
287
0,3%

2180
Gävle
7336
Totra
285
0,3%

2180
Gävle
7308
Sälgsjön
218
0,2%

2180
Gävle
7014
Berg
215
0,2%

2180
Gävle
7080
Hagsta
200
0,2%

2180
Gävle

I småort
2 539
2,8%

2180
Gävle

Utanför tätort och
småort
4 058
4,4%

2180
Gävle

Totalt
92 205
100,0%

2181
Sandviken
7272
Sandviken
22 574
61,5%

2181
Sandviken
7296
Storvik
2 251
6,1%

2181
Sandviken
7148
Järbo
1 865
5,1%

2181
Sandviken
7376
Årsunda
1 067
2,9%

2181
Sandviken
7168
Kungsgården
998
2,7%

2181
Sandviken
7380
Åshammar
760
2,1%

2181
Sandviken
7084
Hammarby
550
1,5%

2181
Sandviken
7384
Österfärnebo
550
1,5%

2181
Sandviken
7140
Jäderfors
298
0,8%

2181
Sandviken
7012
Backberg
242
0,7%

2181
Sandviken
7364
Västerberg
238
0,6%

2181
Sandviken

I småort
1 084
3,0%

2181
Sandviken

Utanför tätort och
småort
4 213
11,5%

2181
Sandviken

Totalt
36 690
100,0%

2182
Söderhamn
7316
Söderhamn
12 056
45,5%

2182
Söderhamn
7188
Ljusne
2 155
8,1%

2182
Söderhamn
7268
Sandarne
2 051
7,7%

2182
Söderhamn
7312
Söderala
961
3,6%

2182
Söderhamn
7024
Bergvik
847
3,2%

2182
Söderhamn
7356
Vannsätter
489
1,8%

2182
Söderhamn
7208
Marmaverken
416
1,6%

2182
Söderhamn
7214
Mohed
416
1,6%

2182
Söderhamn
7284
Skog
312
1,2%

2182
Söderhamn
7352
Vallvik
288
1,1%

2182
Söderhamn
7212
Marmaskogen
254
1,0%

2182
Söderhamn

I småort
1 826
6,9%

2182
Söderhamn

Utanför tätort och
småort
4 435
16,7%

2182
Söderhamn

Totalt
26 506
100,0%

2183
Bollnäs
7036
Bollnäs
12 455
47,5%

2183
Bollnäs
7004
Arbrå
2 262
8,6%

2183
Bollnäs
7156
Kilafors
1 124
4,3%

2183
Bollnäs
7196
Lottefors
391
1,5%

2183
Bollnäs
7280
Sibo
351
1,3%

2183
Bollnäs
7276
Segersta
329
1,3%

2183
Bollnäs
7348
Vallsta
280
1,1%

2183
Bollnäs
7252
Rengsjö
272
1,0%

2183
Bollnäs

I småort
2 190
8,3%

2183
Bollnäs

Utanför tätort och
småort
6 583
25,1%

2183
Bollnäs

Totalt
26 237
100,0%

2184
Hudiksvall
7120
Hudiksvall
14 850
40,1%

2184
Hudiksvall
7132
Iggesund
3 398
9,2%

2184
Hudiksvall
7040
Delsbo
2 189
5,9%

2184
Hudiksvall
7320
Sörforsa
1 524
4,1%

2184
Hudiksvall
7232
Näsviken
977
2,6%

2184
Hudiksvall
7216
Njutånger
879
2,4%

2184
Hudiksvall
7048
Enånger
652
1,8%

2184 Hudiksvall 7056 Friggesund	520 1,4%
2184 Hudiksvall 7130 Hålsjö	221 0,6%
2184 Hudiksvall I småort	2 675 7,2%
2184 Hudiksvall Utanför tätort och småort	9 119 24,6%
2184 Hudiksvall Totalt	**37 004** 100,0%

Södermanlands län

0428
Vingåker
0904
Vingåker
4 362
47,1%

0428
Vingåker
0776
Högsjö
779
8,4%

0428
Vingåker
0704
Baggetorp
509
5,5%

0428
Vingåker
0802
Marmorbyn
389
4,2%

0428
Vingåker

I småort
534
5,8%

0428
Vingåker

Utanför tätort och småort
2 696
29,1%

0428
Vingåker

Totalt
9 269
100,0%

0461
Gnesta
0752
Gnesta
5 132
51,5%

0461
Gnesta
0724
Björnlunda
795
8,0%

0461
Gnesta
0860
Stjärnhov
588
5,9%

0461
Gnesta

I småort
496
5,0%

0461
Gnesta

Utanför tätort och småort
2 947
29,6%

0461
Gnesta

Totalt
9 958
100,0%

0480
Nyköping
0812
Nyköping
27 720
55,6%

0480
Nyköping
0702
Arnö
3 925
7,9%

0480
Nyköping
0856
Stigtomta
1 948
3,9%

0480
Nyköping
0876
Svalsta
1 020
2,0%

0480
Nyköping
0816
Nävekvarn
858
1,7%

0480
Nyköping
0888
Tystberga
844
1,7%

0480
Nyköping
0708
Bergshammar
804
1,6%

0480
Nyköping
0908
Vrena
665
1,3%

0480
Nyköping
0780
Jönåker
610
1,2%

0480
Nyköping
0832
Sjösa
477
1,0%

0480
Nyköping
0736
Enstaberga
461
0,9%

0480
Nyköping
0916
Ålberga
271
0,5%

0480
Nyköping
0828
Runtuna
268
0,5%

0480
Nyköping
0854
Stavsjö
221
0,4%

0480
Nyköping
0818
Oxbacken
220
0,4%

0480
Nyköping
0728
Buskhyttan
213
0,4%

0480
Nyköping

I småort
1 467
2,9%

0480
Nyköping

Utanför tätort och småort
7 824
15,7%

0480
Nyköping

Totalt
49 816
100,0%

0481
Oxelösund
0820
Oxelösund
10 843
97,4%

0481
Oxelösund

I småort
58
0,5%

0481
Oxelösund

Utanför tätort och småort
233
2,1%

0481
Oxelösund

Totalt
11 134
100,0%

0482
Flen
0744
Flen
6 114
37,3%

0482
Flen
0796
Malmköping
2 000
12,2%

0482
Flen
0768
Hälleforsnäs
1 747
10,6%

0482
Flen
0848
Sparreholm
811
4,9%

0482
Flen
0804
Mellösa
551
3,4%

0482
Flen
0712
Bettna
415
2,5%

0482
Flen
0822
Orrhammar
322
2,0%

0482
Flen
0836
Skebokvarn
218
1,3%
0482
Flen

I småort
198
1,2%
0482
Flen

Utanför tätort och
småort
4 036
24,6%
0482
Flen

Totalt
16 412
100,0%

0483
Katrineholm
0784
Katrineholm
21 386
66,4%
0483
Katrineholm
0900
Valla
1 584
4,9%
0483
Katrineholm
0844
Sköldinge
630
2,0%
0483
Katrineholm
0716
Bie
549
1,7%
0483
Katrineholm
0748
Forssjö
513
1,6%
0483
Katrineholm
0720
Björkvik
511
1,6%
0483
Katrineholm
0924
Äsköping
371
1,2%

0483
Katrineholm
0864
Strångsjö
370
1,1%
0483
Katrineholm
0734
Djulö kvarn
200
0,6%
0483
Katrineholm
0704
Baggetorp
10
0,0%
0483
Katrineholm

I småort
575
1,8%
0483
Katrineholm

Utanför tätort och
småort
5 486
17,0%
0483
Katrineholm

Totalt
32 185
100,0%

0484
Eskilstuna
0740
Eskilstuna
60 185
65,7%
0484
Eskilstuna
0880
Torshälla
7 614
8,3%
0484
Eskilstuna
0764
Hällbybrunn
3 374
3,7%
0484
Eskilstuna
0840
Skogstorp
2 803
3,1%
0484
Eskilstuna
0920
Ärla
1 281
1,4%
0484
Eskilstuna
0788
Kjulaås
851
0,9%
0484
Eskilstuna
0756
Hållsta
804
0,9%

0484
Eskilstuna
0792
Kvicksund
772
0,8%
0484
Eskilstuna
0760
Hällberga
625
0,7%
0484
Eskilstuna
0726
Västra Borsökna
482
0,5%
0484
Eskilstuna
0700
Alberga
410
0,4%
0484
Eskilstuna
0882
Torshälla huvud
399
0,4%
0484
Eskilstuna
0870
Sundbyholm
317
0,3%
0484
Eskilstuna
0886
Tumbo
295
0,3%

0484
Eskilstuna
0730
Bälgviken
260
0,3%
0484
Eskilstuna

I småort
1 306
1,4%
0484
Eskilstuna

Utanför tätort och småort
9 857
10,8%
0484
Eskilstuna

Totalt
91 635
100,0%

0486
Strängnäs
0868
Strängnäs
12 296
40,1%
0486
Strängnäs
0800
Mariefred
3 813
12,4%
0486
Strängnäs
0912
Åkers styckebruk
2 730
8,9%
0486
Strängnäs
0699
Abborrberget
1 814
5,9%
0486
Strängnäs
0852
Stallarholmen
1 487
4,9%
0486
Strängnäs
0772
Härad
494
1,6%
0486
Strängnäs
0806
Merlänna
370
1,2%

0486
Strängnäs

I småort
1 560
5,1%
0486
Strängnäs

Utanför tätort och småort
6 091
19,9%
0486
Strängnäs

Totalt
30 655
100,0%

0488
Trosa
0884
Trosa
4 633
42,8%
0488
Trosa
0896
Vagnhärad
3 221
29,7%
0488
Trosa
0910
Västerljung
372
3,4%
0488
Trosa
0790
Stensund och Krymla
347
3,2%
0488
Trosa
0898
Sund
330
3,0%
0488
Trosa

I småort
396
3,7%
0488
Trosa

Utanför tätort och
småort
1 532
14,1%

0488
Trosa

Totalt
10 831
100,0%

Uppsala län

0305
Håbo
0520
Bålsta
13 430
72,3%

0305
Håbo
0626
Slottsskogen
1 431
7,7%

0305
Håbo
0618
Råby
879
4,7%

0305
Håbo
0638
Söderskogen
363
2,0%

0305
Håbo
0584
Krägga
238
1,3%

0305
Håbo
0570
Häggeby och Vreta
219
1,2%

0305
Håbo

I småort
677
3,6%

0305
Håbo

Utanför tätort och småort
1 332
7,2%

0305
Håbo

Totalt
18 569
100,0%

0319
Älvkarleby
0616
Skutskär
5 807
64,0%

0319
Älvkarleby
0664
Älvkarleby
1 648
18,1%

0319
Älvkarleby
0552
Gårdskär
348
3,8%

0319
Älvkarleby
0600
Marma
304
3,3%

0319
Älvkarleby

I småort
464
5,1%

0319
Älvkarleby

Utanför tätort och småort
509
5,6%

0319
Älvkarleby

Totalt
9 080
100,0%

0330
Knivsta
0576
Knivsta
6 898
51,8%
0330
Knivsta
0504
Alsike
1 682
12,6%
0330
Knivsta

I småort
819
6,1%
0330
Knivsta

Utanför tätort och
småort
3 925
29,5%
0330
Knivsta

Totalt
13 324
100,0%

0360
Tierp
0640
Tierp
5 377
26,8%
0360
Tierp
0672
Örbyhus
1 905
9,5%
0360
Tierp
0636
Söderfors
1 597
8,0%
0360
Tierp
0572
Karlholmsbruk
1 187
5,9%
0360
Tierp
0624
Skärplinge
740
3,7%
0360
Tierp
0608
Månkarbo
670
3,3%
0360
Tierp
0648
Tobo
616
3,1%

0360
Tierp
0604
Mehedeby
476
2,4%
0360
Tierp
0652
Upplanda
343
1,7%
0360
Tierp

I småort
1 518
7,6%
0360
Tierp

Utanför tätort och
småort
5 627
28,1%
0360
Tierp

Totalt
20 056
100,0%

0380
Uppsala
0656
Uppsala
128 409
70,1%
0380
Uppsala
0632
Sävja
9 414
5,1%
0380
Uppsala
0628
Storvreta
6 083
3,3%
0380
Uppsala
0512
Björklinge
3 186
1,7%
0380
Uppsala
0524
Bälinge
2 166
1,2%
0380
Uppsala
0660
Vattholma
1 413
0,8%
0380
Uppsala
0516
Vänge
1 245
0,7%

0380
Uppsala
0596
Lövstalöt
982
0,5%

0380
Uppsala
0592
Länna
698
0,4%

0380
Uppsala
0500
Almunge
691
0,4%

0380
Uppsala
0620
Skyttorp
664
0,4%

0380
Uppsala
0580
Knutby
534
0,3%

0380
Uppsala
0568
Järlåsa
451
0,2%

0380
Uppsala
0662
Ytternäs och Vreta
405
0,2%

0380
Uppsala
0556
Gåvsta
398
0,2%

0380
Uppsala
0548
Gunsta
371
0,2%

0380
Uppsala
0566
Håga
317
0,2%

0380
Uppsala
0606
Ramstalund
313
0,2%

0380
Uppsala
0622
Skölsta
281
0,2%

0380
Uppsala
0590
Läby
230
0,1%

0380
Uppsala
0666
Vårdsätra
230
0,1%

0380
Uppsala
0526
Bärby
215
0,1%

0380
Uppsala
0614
Skoby
76
0,0%

0380
Uppsala

I småort
4 601
2,5%

0380
Uppsala

Utanför tätort och
småort
19 935
10,9%

0380
Uppsala

Totalt
183 308
100,0%

0381
Enköping
0532
Enköping
20 204
52,6%

0381
Enköping
0680
Örsundsbro
1 773
4,6%

0381
Enköping
0564
Hummelsta
1 005
2,6%

0381
Enköping
0544
Grillby
1 001
2,6%

0381
Enköping
0536
Fjärdhundra
926
2,4%

0381
Enköping
0588
Lillkyrka
300
0,8%

0381
Enköping
0558
Haga
236
0,6%

0381
Enköping
6266
Kärsta och Bredsdal
44
0,1%
0381
Enköping

I småort
1 221
3,2%
0381
Enköping

Utanför tätort och
småort
11 712
30,5%
0381
Enköping

Totalt
38 422
100,0%

0382
Östhammar
0688
Östhammar
4 598
21,3%
0382
Östhammar
0540
Gimo
2 702
12,5%
0382
Östhammar
0684
Österbybruk
2 230
10,3%
0382
Östhammar
0508
Alunda
2 224
10,3%
0382
Östhammar
0676
Öregrund
1 552
7,2%
0382
Östhammar
0560
Hargshamn
304
1,4%
0382
Östhammar
0528
Dannemora
238
1,1%

0382
Östhammar
0610
Norrskedika
223
1,0%
0382
Östhammar
0614
Skoby
141
0,7%
0382
Östhammar

I småort
702
3,2%
0382
Östhammar

Utanför tätort och
småort
6 694
31,0%
0382
Östhammar

Totalt
21 608
100,0%

Västmanlands län

1904
Skinnskatteberg
6320
Skinnskatteberg
2 395
50,3%

1904
Skinnskatteberg
6304
Riddarhyttan
500
10,5%

1904
Skinnskatteberg

I småort
305
6,4%

1904
Skinnskatteberg

Utanför tätort och småort
1 561
32,8%

1904
Skinnskatteberg

Totalt
4 761
100,0%

1907
Surahammar
6332
Surahammar
6 276
61,6%

1907
Surahammar
6364
Virsbo
1 587
15,6%

1907
Surahammar
6296
Ramnäs
1 489
14,6%

1907
Surahammar

I småort
63
0,6%

1907
Surahammar

Utanför tätort och småort
781
7,7%

1907
Surahammar

Totalt
10 196
100,0%

1917
Heby
6232
Heby
2 687
19,7%

1917
Heby
6384
Östervåla
1 570
11,5%

1917
Heby
6276
Morgongåva
1 351
9,9%

1917
Heby
6352
Tärnsjö
1 262
9,3%

1917
Heby
6228
Harbo
702
5,1%

1917
Heby
6368
Vittinge
480
3,5%

1917
Heby
6308
Runhällen
213
1,6%

1917
Heby

I småort
393
2,9%
1917
Heby

Utanför tätort och
småort
4 976
36,5%
1917
Heby

Totalt
13 634
100,0%

1960
Kungsör
6256
Kungsör
5 610
67,6%
1960
Kungsör
6360
Valskog
719
8,7%
1960
Kungsör

I småort
259
3,1%
1960
Kungsör

Utanför tätort och
småort
1 715
20,7%
1960
Kungsör

Totalt
8 303
100,0%

1961
Hallstahammar
6224
Hallstahammar
10 300
68,9%
1961
Hallstahammar
6244
Kolbäck
1 853
12,4%
1961
Hallstahammar
6328
Strömsholm
594
4,0%
1961
Hallstahammar
6340
Sörstafors
294
2,0%
1961
Hallstahammar

I småort
264
1,8%
1961
Hallstahammar

Utanför tätort och
småort
1 650
11,0%
1961
Hallstahammar

Totalt
14 955
100,0%

1962
Norberg
6292
Norberg
4 634
79,0%
1962
Norberg

I småort
206
3,5%
1962
Norberg

Utanför tätort och
småort
1 026
17,5%
1962
Norberg

Totalt
5 866
100,0%

1980
Västerås
6376
Västerås
107 005
81,1%

1980
Västerås
6324
Skultuna
3 249
2,5%

1980
Västerås
6236
Hökåsen
2 827
2,1%

1980
Västerås
6356
Irsta
2 534
1,9%

1980
Västerås
6344
Tillberga
2 096
1,6%

1980
Västerås
6210
Enhagen-Ekbacken
984
0,7%

1980
Västerås
6204
Barkarö
963
0,7%

1980
Västerås
6208
Dingtuna
959
0,7%

1980
Västerås
0792
Kvicksund
942
0,7%

1980
Västerås
6342
Tidö-Lindö
575
0,4%

1980
Västerås
6348
Tortuna
439
0,3%

1980
Västerås
6382
Örtagården
303
0,2%

1980
Västerås
6278
Munga
240
0,2%

1980
Västerås
6266
Kärsta och Bredsdal
234
0,2%

1980
Västerås

I småort
862
0,7%

1980
Västerås

Utanför tätort och småort
7 722
5,9%

1980
Västerås

Totalt
131 934
100,0%

1981
Sala
6312
Sala
12 059
56,2%

1981
Sala
6300
Ransta
879
4,1%

1981
Sala
6372
Västerfärnebo
472
2,2%

1981
Sala
6284
Möklinta
377
1,8%

1981
Sala
6336
Sätra brunn
325
1,5%

1981
Sala
631621 446
Salbohed
262
1,2%

1981
Sala
6252
Kumla kyrkby
210
1,0%

1981
Sala

I småort
863
4,0%
1981
Sala

Utanför tätort och småort
5 999
28,0%
1981
Sala

Totalt
21 446
100,0%

1982
Fagersta
6212
Fagersta
10 890
88,8%
1982
Fagersta

I småort
461
3,8%
1982
Fagersta

Utanför tätort och småort
919
7,5%
1982
Fagersta

Totalt
12 270
100,0%

1983
Köping
6268
Köping
17 358
70,4%
1983
Köping
6248
Kolsva
2 539
10,3%
1983
Köping
6280
Munktorp
485
2,0%
1983
Köping

I småort
174
0,7%
1983
Köping

Utanför tätort och småort
4 090
16,6%
1983
Köping

Totalt
24 646
100,0%

1984
Arboga
6200
Arboga
10 369
77,5%
1984
Arboga
6220
Götlunda
302
2,3%
1984
Arboga
6272
Medåker
228
1,7%
1984
Arboga

I småort
143
1,1%
1984
Arboga

Utanför tätort och småort
2 338
17,5%
1984
Arboga

Totalt
13 380
100,0%

Örebro län

1814
Lekeberg
5936
Fjugesta
2 063
29,1%

1814
Lekeberg
6056
Mullhyttan
487
6,9%

1814
Lekeberg
6028
Lanna
368
5,2%

1814
Lekeberg

I småort
251
3,5%

1814
Lekeberg

Utanför tätort och
småort
3 912
55,2%

1814
Lekeberg

Totalt
7 081
100,0%

1860
Laxå
6036
Laxå
3 307
53,9%

1860
Laxå
5932
Finnerödja
692
11,3%

1860
Laxå
5980
Hasselfors
463
7,5%

1860
Laxå
6100
Röfors
266
4,3%

1860
Laxå

Utanför tätort och
småort
1 408
22,9%

1860
Laxå

Totalt
6 136
100,0%

1861
Hallsberg
5964
Hallsberg
7 057
46,1%

1861
Hallsberg
6088
Pålsboda
1 524
10,0%

1861
Hallsberg
6112
Sköllersta
1 103
7,2%

1861
Hallsberg
6192
Östansjö
862
5,6%

1861
Hallsberg
6156
Vretstorp
841
5,5%

1861
Hallsberg
5984
Hjortkvarn
251
1,6%

1861
Hallsberg

I småort
208
1,4%

1861
Hallsberg

Utanför tätort och
småort
3 469
22,7%
1861
Hallsberg

Totalt
15 315
100,0%

1862
Degerfors
5916
Degerfors
7 418
73,5%
1862
Degerfors
6140
Svartå
592
5,9%
1862
Degerfors
6178
Åtorp
234
2,3%
1862
Degerfors

I småort
102
1,0%
1862
Degerfors

Utanför tätort och
småort
1 747
17,3%
1862
Degerfors

Totalt
10 093
100,0%

1863
Hällefors
5996
Hällefors
4 797
62,9%
1863
Hällefors
5952
Grythyttan
916
12,0%
1863
Hällefors

I småort
421
5,5%
1863
Hällefors

Utanför tätort och
småort
1 493
19,6%
1863
Hällefors

Totalt
7 627
100,0%

1864
Ljusnarsberg
6016
Kopparberg
3 189
60,0%
1864
Ljusnarsberg
6136
Ställdalen
661
12,4%
1864
Ljusnarsberg

I småort
538
10,1%
1864
Ljusnarsberg

Utanför tätort och
småort
929
17,5%
1864
Ljusnarsberg

Totalt
5 317
100,0%

1880
Örebro
6188
Örebro
98 237
76,9%

1880
Örebro
5988
Hovsta
2 773
2,2%

1880
Örebro
5944
Garphyttan
1 557
1,2%

1880
Örebro
6076
Odensbacken
1 384
1,1%

1880
Örebro
6152
Vintrosa
1 333
1,0%

1880
Örebro
6072
Marieberg
1 181
0,9%

1880
Örebro
6052
Mosås
899
0,7%

1880
Örebro
5924
Ekeby-Almby
873
0,7%

1880
Örebro
6116
Stora Mellösa
780
0,6%

1880
Örebro
5948
Glanshammar
724
0,6%

1880
Örebro
6032
Latorpsbruk
600
0,5%

1880
Örebro
6184
Ölmbrotorp
552
0,4%

1880
Örebro
6064
Norra Bro
531
0,4%

1880
Örebro
5974
Hampetorp
310
0,2%

1880
Örebro
6012
Kilsmo
274
0,2%

1880
Örebro
5900
Askersby
251
0,2%

1880
Örebro
6028
Lanna
56
0,0%

1880
Örebro

I småort
2 965
2,3%

1880
Örebro

Utanför tätort och
småort
12 453
9,7%

1880
Örebro

Totalt
127 733
100,0%

1881
Kumla
6020
Kumla
13 033
66,9%

1881
Kumla
5992
Hällabrottet
1 806
9,3%

1881
Kumla
6164
Åbytorp
746
3,8%

1881
Kumla
6108
Sannahed
419
2,2%

1881
Kumla
5920
Ekeby
345
1,8%

1881
Kumla
5964
Hallsberg
65
0,3%

1881
Kumla

I småort
394
2,0%

1881
Kumla

Utanför tätort och
småort
2 665
13,7%
1881
Kumla

Totalt
19 473
100,0%

1882
Askersund
5904
Askersund
3 937
34,4%
1882
Askersund
6172
Åsbro
1 145
10,0%
1882
Askersund
6168
Ämmeberg
654
5,7%
1882
Askersund
6160
Zinkgruvan
383
3,3%
1882
Askersund
6080
Olshammar
314
2,7%
1882
Askersund
6104
Rönneshytta
291
2,5%
1882
Askersund
5968
Hammar
289
2,5%

1882
Askersund

I småort
1 061
9,3%
1882
Askersund

Utanför tätort och
småort
3 387
29,6%
1882
Askersund

Totalt
11 461
100,0%

1883
Karlskoga
6008
Karlskoga
27 500
91,1%
1883
Karlskoga

I småort
538
1,8%
1883
Karlskoga

Utanför tätort och
småort
2 147
7,1%
1883
Karlskoga

Totalt
30 185
100,0%

1884
Nora
6060
Nora
6 496
62,0%

1884
Nora
5960
Gyttorp
620
5,9%

1884
Nora
6176
Ås
534
5,1%

1884
Nora
6124
Striberg
331
3,2%

1884
Nora

I småort
261
2,5%

1884
Nora

Utanför tätort och småort
2 230
21,3%

1884
Nora

Totalt
10 472
100,0%

1885
Lindesberg
6040
Lindesberg
8 752
37,7%

1885
Lindesberg
5940
Frövi
2 493
10,7%

1885
Lindesberg
6120
Storå
2 010
8,7%

1885
Lindesberg
5928
Fellingsbro
1 485
6,4%

1885
Lindesberg
6148
Vedevåg
718
3,1%

1885
Lindesberg
6128
Stråssa
349
1,5%

1885
Lindesberg
5956
Gusselby
312
1,3%

1885
Lindesberg
6092
Ramsberg
273
1,2%

1885
Lindesberg
6096
Rockhammar
271
1,2%

1885
Lindesberg

I småort
536
2,3%

1885
Lindesberg

Utanför tätort och småort
6 029
26,0%

1885
Lindesberg

Totalt
23 228
100,0%

3 Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län.

Regionstyrelse

E: Östergötlands länsstyrelse
Östergötland
Länsstyrelse
Region Östergötland

F: Jönköpings länsstyrelse
Jönköping
Länsstyrelse
Region Jönköpings län

H: Kalmar länsstyrelse
Kalmar
Länsstyrelse
Landstinget i Kalmar län

G: Kronobergs länsstyrelse
Kronoberg
Länsstyrelse
Region Kronoberg

Östergötlands län

0509
Ödeshög
1332
Ödeshög
2 651
48,1%

0509
Ödeshög
1108
Hästholmen
372
6,7%

0509
Ödeshög

I småort
203
3,7%

0509
Ödeshög

Utanför tätort och småort
2 290
41,5%

0509
Ödeshög

Totalt
5 516
100,0%

0512
Ydre
1336
Österbymo
873
22,6%

0512
Ydre
1092
Hestra
490
12,7%

0512
Ydre
1228
Rydsnäs
304
7,9%

0512
Ydre

I småort
189
4,9%

0512
Ydre

Utanför tätort och småort
2 010
52,0%

0512
Ydre

Totalt
3 866
100,0%

0513
Kinda
1132
Kisa
3 697
37,2%

0513
Kinda
1220
Rimforsa
2 181
21,9%

0513
Kinda
1100
Horn
547
5,5%

0513
Kinda

I småort
356
3,6%

0513
Kinda

Utanför tätort och småort
3 165
31,8%

0513
Kinda

Totalt
9 946
100,0%

0560
Boxholm
1040
Boxholm
3 182
60,7%
0560
Boxholm
1264
Strålsnäs
446
8,5%
0560
Boxholm

I småort
75
1,4%
0560
Boxholm

Utanför tätort och
småort
1 539
29,4%
0560
Boxholm

Totalt
5 242
100,0%

0561
Åtvidaberg
1328
Åtvidaberg
6 947
59,3%
0561
Åtvidaberg
1072
Grebo
979
8,4%
0561
Åtvidaberg
1024
Björsäter
437
3,7%
0561
Åtvidaberg
1012
Berg
335
2,9%
0561
Åtvidaberg
1048
Falerum
304
2,6%
0561
Åtvidaberg

I småort
142
1,2%
0561
Åtvidaberg

Utanför tätort och
småort
2 579
22,0%

0561
Åtvidaberg

Totalt
11 723
100,0%

0562
Finspång
1056
Finspång
12 415
59,4%
0562
Finspång
1216
Rejmyre
899
4,3%
0562
Finspång
1168
Lotorp
715
3,4%
0562
Finspång
1256
Sonstorp
471
2,3%
0562
Finspång
1052
Falla
463
2,2%
0562
Finspång
1104
Hällestad
357
1,7%
0562
Finspång
1164
Ljusfallshammar
318
1,5%

0562
Finspång
1080
Grytgöl
301
1,4%
0562
Finspång
1032
Borggård
252
1,2%
0562
Finspång
1116
Igelfors
231
1,1%
0562
Finspång
1206
Butbro
215
1,0%
0562
Finspång

I småort
591
2,8%
0562
Finspång

Utanför tätort och
småort
3 660
17,5%
0562
Finspång

Totalt
20 888
100,0%

0563
Valdemarsvik
1304
Valdemarsvik
2 885
35,5%
0563
Valdemarsvik
1084
Gusum
1 211
14,9%
0563
Valdemarsvik
1224
Ringarum
605
7,4%
0563
Valdemarsvik

I småort
325
4,0%
0563
Valdemarsvik

Utanför tätort och
småort
3 096
38,1%
0563
Valdemarsvik

Totalt
8 122
100,0%

0580
Linköping
1152
Linköping
97 428
70,8%
0580
Linköping
1160
Ljungsbro
6 510
4,7%
0580
Linköping
1172
Malmslätt
5 358
3,9%
0580
Linköping
1148
Linghem
2 484
1,8%
0580
Linköping
1272
Sturefors
2 228
1,6%
0580
Linköping
1308
Vikingstad
2 072
1,5%
0580
Linköping
1016
Berg
1 229
0,9%

0580
Linköping
1050
Ekängen
1 100
0,8%
0580
Linköping
1252
Slaka
539
0,4%
0580
Linköping
1044
Brokind
526
0,4%
0580
Linköping
1004
Askeby
452
0,3%
0580
Linköping
1020
Bestorp
449
0,3%
0580
Linköping
1008
Bankekind
390
0,3%
0580
Linköping
1200
Nykil
313
0,2%

0580
Linköping
1236
Sjögestad
295
0,2%
0580
Linköping
1068
Gistad
285
0,2%
0580
Linköping
1238
Skeda udde
253
0,2%
0580
Linköping
1212
Rappestad
249
0,2%
0580
Linköping
1318
Västerlösa
214
0,2%
0580
Linköping

I småort
1 917
1,4%
0580
Linköping

Utanför tätort och
småort
13 345
9,7%

0580
Linköping

Totalt
137 636
100,

0581
Norrköping
1192
Norrköping
83 561
67,0%
0581
Norrköping
1144
Lindö
4 842
3,9%
0581
Norrköping
1324
Åby
4 805
3,9%
0581
Norrköping
1140
Krokek
4 154
3,3%
0581
Norrköping
1248
Skärblacka
4 048
3,2%
0581
Norrköping
1276
Svärtinge
2 410
1,9%
0581
Norrköping
1120
Jursla
1 647
1,3%

0581
Norrköping
1128
Kimstad
1 492
1,2%
0581
Norrköping
1344
Östra Husby
774
0,6%
0581
Norrköping
1156
Ljunga
722
0,6%
0581
Norrköping
1196
Norsholm
573
0,5%
0581
Norrköping
1268
Strömsfors
525
0,4%
0581
Norrköping
1326
Åselstad
430
0,3%
0581
Norrköping
1054
Ensjön
320
0,3%

0581
Norrköping
1088
Herstadberg
257
0,2%

0581
Norrköping
1330
Öbonäs
252
0,2%

0581
Norrköping
1232
Simonstorp
236
0,2%

0581
Norrköping
1310
Vånga
224
0,2%

0581
Norrköping

I småort
3 070
2,5%

0581
Norrköping

Utanför tätort och småort
10 300
8,3%

0581
Norrköping

Totalt
124 642
100,0%

0582
Söderköping
1284
Söderköping
6 951
49,6%

0582
Söderköping
1320
Västra Husby
518
3,7%

0582
Söderköping
1348
Östra Ryd
455
3,2%

0582
Söderköping
1184
Mogata
308
2,2%

0582
Söderköping
1170
Snöveltorp
299
2,1%

0582
Söderköping

I småort
351
2,5%

0582
Söderköping

Utanför tätort och småort
5 143
36,7%

0582
Söderköping

Totalt
14 025
100,0%

0583
Motala
1188
Motala
29 798
71,1%

0583
Motala
1028
Borensberg
2 712
6,5%

0583
Motala
1292
Tjällmo
578
1,4%

0583
Motala
1060
Fornåsa
454
1,1%

0583
Motala
1204
Nykyrka
419
1,0%

0583
Motala
1340
Österstad
334
0,8%

0583
Motala
1064
Fågelsta
316
0,8%

0583
Motala
1136
Klockrike
281
0,7%

0583
Motala
1070
Godegård
202
0,5%

0583
Motala

I småort
900
2,1%

0583
Motala

Utanför tätort och
småort
5 918
14,1%

0583
Motala

Totalt
41 912
100,0%

0584
Vadstena
1300
Vadstena
5 612
74,6%

0584
Vadstena
1036
Borghamn
227
3,0%

0584
Vadstena

I småort
206
2,7%

0584
Vadstena

Utanför tätort och
småort
1 482
19,7%

0584
Vadstena

Totalt
7 527
100,0%

0586
Mjölby
1180
Mjölby
11 927
47,2%

0586
Mjölby
1176
Mantorp
3 326
13,2%

0586
Mjölby
1244
Skänninge
3 242
12,8%

0586
Mjölby
1316
Väderstad
595
2,4%

0586
Mjölby
1260
Spångsholm
411
1,6%

0586
Mjölby
1280
Sya
287
1,1%

0586
Mjölby
1096
Hogstad
254
1,0%

0586
Mjölby

I småort
254
1,0%

0586
Mjölby

Utanför tätort och
småort
4 962
19,6%

0586
Mjölby

Totalt
25 258
100,0%

Jönköpings län

0604
Aneby
1404
Aneby
3 374
51,3%

0604
Aneby
1684
Sundhultsbrunn
314
4,8%

0604
Aneby
1480
Frinnaryd
225
3,4%

0604
Aneby

I småort
256
3,9%

0604
Aneby

Utanför tätort och småort
2 407
36,6%

0604
Aneby

Totalt
6 576
100,0%

0617
Gnosjö
1488
Gnosjö
4 364
44,7%

0617
Gnosjö
1508
Hillerstorp
1 806
18,5%

0617
Gnosjö
1556
Kulltorp
327
3,4%

0617
Gnosjö
1604
Nissafors
313
3,2%

0617
Gnosjö
1714
Törestorp
233
2,4%

0617
Gnosjö
1592
Marieholm
218
2,2%

0617
Gnosjö
1738
Åsenhöga
200
2,1%

0617
Gnosjö
1572
Lanna
5
0,1%

0617
Gnosjö

I småort
272
2,8%

0617
Gnosjö

Utanför tätort och småort
2 015
20,7%

0617
Gnosjö

Totalt
9 753
100,0%

0642
Mullsjö
5380
Mullsjö
5 506
77,7%
0642
Mullsjö
5408
Sandhem
706
10,0%
0642
Mullsjö

Utanför tätort och
småort
875
12,3%
0642
Mullsjö

Totalt
7 087
100,0%

0643
Habo
5284
Habo
6 244
63,4%
0643
Habo
5252
Furusjö
344
3,5%
0643
Habo
5228
Fagerhult
317
3,2%
0643
Habo
5380
Mullsjö
2
0,0%
0643
Habo

I småort
586
6,0%
0643
Habo

Utanför tätort och
småort
2 349
23,9%
0643
Habo

Totalt
9 842
100,0%

0662
Gislaved
1484
Gislaved
10 091
34,2%
0662
Gislaved
1400
Anderstorp
4 987
16,9%
0662
Gislaved
1664
Smålandsstenar
4 553
15,4%
0662
Gislaved
1504
Hestra
1 326
4,5%
0662
Gislaved
1624
Reftele
1 304
4,4%
0662
Gislaved
1452
Burseryd
859
2,9%
0662
Gislaved
1652
Skeppshult
389
1,3%

0662
Gislaved
1440
Broaryd
277
0,9%
0662
Gislaved

I småort
257
0,9%
0662
Gislaved

Utanför tätort och
småort
5 446
18,5%
0662
Gislaved

Totalt
29 489
100,0%

0665
Vaggeryd
1720
Vaggeryd
4 688
37,0%

0665
Vaggeryd
1656
Skillingaryd
3 808
30,1%

0665
Vaggeryd
1516
Hok
643
5,1%

0665
Vaggeryd
1552
Klevshult
271
2,1%

0665
Vaggeryd

I småort
429
3,4%

0665
Vaggeryd

Utanför tätort och småort
2 826
22,3%

0665
Vaggeryd

Totalt
12 665
100,0%

0680
Jönköping
1544
Jönköping
84 423
69,8%

0680
Jönköping
1412
Bankeryd
6 498
5,4%

0680
Jönköping
1692
Taberg
4 223
3,5%

0680
Jönköping
1696
Tenhult
2 916
2,4%

0680
Jönköping
1500
Gränna
2 578
2,1%

0680
Jönköping
1612
Odensjö
1 714
1,4%

0680
Jönköping
1548
Kaxholmen
1 402
1,2%

0680
Jönköping
1704
Trånghalla
1 251
1,0%

0680
Jönköping
1576
Lekeryd
763
0,6%

0680
Jönköping
1416
Barnarp
724
0,6%

0680
Jönköping
1432
Bottnaryd
723
0,6%

0680
Jönköping
1708
Tunnerstad
314
0,3%

0680
Jönköping
1660
Skärstad
309
0,3%

0680
Jönköping
1448
Ölmstad
308
0,3%

0680
Jönköping
1748
Örserum
308
0,3%

0680
Jönköping
1742
Öggestorp
227
0,2%

0680
Jönköping

I småort
1 454
1,2%

0680
Jönköping

Utanför tätort och småort
10 830
9,0%

0680
Jönköping

Totalt
120 965
100,0%

0682
Nässjö
1608
Nässjö
16 463
56,2%

0682
Nässjö
1424
Bodafors
1 982
6,8%

0682
Nässjö
1468
Forserum
1 982
6,8%

0682
Nässjö
1584
Malmbäck
1 016
3,5%

0682
Nässjö
1408
Anneberg
874
3,0%

0682
Nässjö
1668
Solberga
419
1,4%

0682
Nässjö
1492
Grimstorp
385
1,3%

0682
Nässjö
1476
Fredriksdal
318
1,1%

0682
Nässjö
1740
Äng
301
1,0%

0682
Nässjö
1464
Flisby
215
0,7%

0682
Nässjö
1676
Stensjön
208
0,7%

0682
Nässjö

I småort
350
1,2%

0682
Nässjö

Utanför tätort och småort
4 801
16,4%

0682
Nässjö

Totalt
29 314
100,0%

0683
Värnamo
1732
Värnamo
18 469
56,5%

0683
Värnamo
1632
Rydaholm
1 554
4,8%

0683
Värnamo
1472
Forsheda
1 486
4,5%

0683
Värnamo
1436
Bredaryd
1 440
4,4%

0683
Värnamo
1428
Bor
1 333
4,1%

0683
Värnamo
1524
Horda
364
1,1%

0683
Värnamo
1572
Lanna
344
1,1%

0683
Värnamo
1564
Kärda
309
0,9%

0683
Värnamo
1532
Hånger
305
0,9%

0683
Värnamo

I småort
883
2,7%

0683
Värnamo

Utanför tätort och småort
6 213
19,0%

0683
Värnamo

Totalt
32 700
100,0%

0684
Sävsjö
1688
Sävsjö
5 068
46,1%

0684
Sävsjö
1728
Vrigstad
1 432
13,0%

0684
Sävsjö
1680
Stockaryd
1 003
9,1%

0684
Sävsjö
1636
Rörvik
555
5,1%

0684
Sävsjö

I småort
122
1,1%

0684
Sävsjö

Utanför tätort och
småort
2 809
25,6%

0684
Sävsjö

Totalt
10 989
100,0%

0685
Vetlanda
1724
Vetlanda
12 691
48,0%

0685
Vetlanda
1456
Ekenässjön
1 551
5,9%

0685
Vetlanda
1568
Landsbro
1 454
5,5%

0685
Vetlanda
1520
Holsbybrunn
780
2,9%

0685
Vetlanda
1752
Korsberga
731
2,8%

0685
Vetlanda
1600
Myresjö
644
2,4%

0685
Vetlanda
1560
Kvillsfors
560
2,1%

0685
Vetlanda
1644
Sjunnen
417
1,6%

0685
Vetlanda
1648
Skede
345
1,3%

0685
Vetlanda
1420
Björköby
312
1,2%

0685
Vetlanda
1620
Paulström
257
1,0%

0685
Vetlanda
1606
Nye
203
0,8%

0685
Vetlanda

I småort
625
2,4%

0685
Vetlanda

Utanför tätort och
småort
5 889
22,3%

0685
Vetlanda

Totalt
26 459
100,0%

0686
Eksjö
1460
Eksjö
9 676
58,4%

0686
Eksjö
1588
Mariannelund
1 554
9,4%

0686
Eksjö
1540
Ingatorp
501
3,0%

0686
Eksjö
1528
Hult
473
2,9%

0686
Eksjö
1512
Hjältevad
345
2,1%

0686
Eksjö
1444
Bruzaholm
274
1,7%

0686
Eksjö

I småort
601
3,6%

0686
Eksjö

Utanför tätort och småort
3 151
19,0%

0686
Eksjö

Totalt
16 575
100,0%

0687
Tranås
1700
Tranås
14 017
78,9%

0687
Tranås
1672
Sommen
789
4,4%

0687
Tranås
1496
Gripenberg
282
1,6%

0687
Tranås

I småort
353
2,0%

0687
Tranås

Utanför tätort och småort
2 324
13,1%

0687
Tranås

Totalt
17 765
100,0%

Kalmar län

0821
Högsby
2264
Högsby
1 965
32,4%

0821
Högsby
2108
Berga
785
12,9%

0821
Högsby
2388
Ruda
608
10,0%

0821
Högsby
2200
Fågelfors
465
7,7%

0821
Högsby
2172
Fagerhult
235
3,9%

0821
Högsby

I småort
308
5,1%

0821
Högsby

Utanför tätort och
småort
1 700
28,0%

0821
Högsby

Totalt
6 066
100,0%

0834
Torsås
2428
Torsås
1 829
25,3%

0834
Torsås
2112
Bergkvara
974
13,5%

0834
Torsås
2416
Söderåkra
963
13,3%

0834
Torsås
2606
Brömsebro
80
1,1%

0834
Torsås

I småort
682
9,4%

0834
Torsås

Utanför tätort och
småort
2 712
37,5%

0834
Torsås

Totalt
7 240
100,0%

0840
Mörbylånga
2208
Färjestaden
4 636
34,6%

0840
Mörbylånga
2344
Mörbylånga
1 784
13,3%

0840
Mörbylånga
2404
Skogsby
528
3,9%

0840
Mörbylånga
2092
Algutsrum
499
3,7%

0840
Mörbylånga
2152
Degerhamn
372
2,8%

0840
Mörbylånga
2458
Vickleby
310
2,3%

0840
Mörbylånga
2240
Gårdby
262
2,0%

0840
Mörbylånga
2106
Arontorp
231
1,7%

0840
Mörbylånga
2284
Kastlösa
208
1,6%

0840
Mörbylånga

I småort
1 762
13,1%

0840
Mörbylånga

Utanför tätort och småort
2 813
21,0%

0840
Mörbylånga

Totalt
13 405
100,0%

0860
Hultsfred
2260
Hultsfred
5 305
36,7%

0860
Hultsfred
2464
Virserum
1 847
12,8%

0860
Hultsfred
2336
Målilla
1 605
11,1%

0860
Hultsfred
2348
Mörlunda
956
6,6%

0860
Hultsfred
2400
Silverdalen
791
5,5%

0860
Hultsfred
2276
Järnforsen
539
3,7%

0860
Hultsfred
2456
Vena
380
2,6%

0860
Hultsfred
2384
Rosenfors
308
2,1%

0860
Hultsfred

I småort
180
1,2%

0860
Hultsfred

Utanför tätort och småort
2 545
17,6%

0860
Hultsfred

Totalt
14 456
100,0%

0861
Mönsterås
2340
Mönsterås
4 744
36,2%

0861
Mönsterås
2120
Blomstermåla
1 562
11,9%

0861
Mönsterås
2424
Timmernabben
1 341
10,2%

0861
Mönsterås
2480
Ålem
797
6,1%

0861
Mönsterås
2188
Fliseryd
710
5,4%

0861
Mönsterås
2164
Emsfors
58
0,4%

0861
Mönsterås

I småort
1 238
9,4%

0861
Mönsterås

Utanför tätort och småort
2 653
20,2%

0861
Mönsterås

Totalt
13 103
100,0%

0862
Emmaboda
2160
Emmaboda
4 968
52,1%

0862
Emmaboda
2468
Vissefjärda
673
7,1%

0862
Emmaboda
2272
Johansfors
458
4,8%

0862
Emmaboda
2312
Långasjö
340
3,6%

0862
Emmaboda
2168
Eriksmåla
238
2,5%

0862
Emmaboda
2128
Boda glasbruk
201
2,1%

0862
Emmaboda

I småort
55
0,6%

0862
Emmaboda

Utanför tätort och småort
2 610
27,3%

0862
Emmaboda

Totalt
9 543
100,0%

0880
Kalmar
2280
Kalmar
35 170
57,7%

0880
Kalmar
2300
Lindsdal
5 520
9,1%

0880
Kalmar
2408
Smedby
3 530
5,8%

0880
Kalmar
2376
Rinkabyholm
1 555
2,6%

0880
Kalmar
2304
Ljungbyholm
1 461
2,4%

0880
Kalmar
2436
Trekanten
1 268
2,1%

0880
Kalmar
2380
Rockneby
880
1,4%

0880
Kalmar
2316
Läckeby
862
1,4%

0880
Kalmar
2368
Påryd
657
1,1%

0880
Kalmar
2244
Hagby
651
1,1%

0880
Kalmar
2452
Vassmolösa
544
0,9%

0880
Kalmar
2444
Tvärskog
409
0,7%

0880
Kalmar
2154
Dunö
384
0,6%

0880
Kalmar
2248
Halltorp
292
0,5%

0880
Kalmar
2130
Boholmarna
272
0,4%

0880
Kalmar

I småort
950
1,6%

0880
Kalmar

Utanför tätort och
småort
6 519
10,7%

0880
Kalmar

Totalt
60 924
100,0%

0881
Nybro
2352
Nybro
12 598
63,7%

0881
Nybro
2356
Orrefors
696
3,5%

0881
Nybro
2100
Alsterbro
462
2,3%

0881
Nybro
2484
Örsjö
373
1,9%

0881
Nybro
2292
Kristvallabrunn
262
1,3%

0881
Nybro
2192
Flygsfors
255
1,3%

0881
Nybro
2144
Bäckebo
241
1,2%

0881
Nybro
2332
Målerås
228
1,2%

0881
Nybro
2184
Flerohopp
209
1,1%

0881
Nybro

I småort
325
1,6%

0881
Nybro

Utanför tätort och
småort
4 126
20,9%

0881
Nybro

Totalt
19 775
100,0%

0882
Oskarshamn
2360
Oskarshamn
17 143
65,3%

0882
Oskarshamn
2372
Påskallavik
1 077
4,1%

0882
Oskarshamn
2288
Kristdala
994
3,8%

0882
Oskarshamn
2176
Figeholm
802
3,1%

0882
Oskarshamn
2204
Fårbo
520
2,0%

0882
Oskarshamn
2330
Mysingsö
398
1,5%

0882
Oskarshamn
2124
Bockara
351
1,3%

0882
Oskarshamn
2164
Emsfors
295
1,1%

0882
Oskarshamn
2394
Saltvik
285
1,1%

0882
Oskarshamn

I småort
692
2,6%

0882
Oskarshamn

Utanför tätort och
småort
3 690
14,1%

0882
Oskarshamn

Totalt
26 247
100,0%

0883
Västervik
2472
Västervik
20 694
56,7%

0883
Västervik
2212
Gamleby
2 805
7,7%

0883
Västervik
2104
Ankarsrum
1 337
3,7%

0883
Västervik
2488
Överum
1 270
3,5%

0883
Västervik
2236
Gunnebo
989
2,7%

0883
Västervik
2364
Piperskärr
462
1,3%

0883
Västervik
2308
Loftahammar
432
1,2%

0883
Västervik
2256
Hjorted
338
0,9%
0883
Västervik
2156
Edsbruk
311
0,9%
0883
Västervik
2432
Totebo
256
0,7%
0883
Västervik
2096
Almvik
202
0,6%
0883
Västervik

I småort
1 277
3,5%
0883
Västervik

Utanför tätort och
småort
6 132
16,8%
0883
Västervik

Totalt
36 505
100,0%

0884
Vimmerby
2460
Vimmerby
7 827
50,1%
0884
Vimmerby
2420
Södra Vi
1 197
7,7%
0884
Vimmerby
2412
Storebro
977
6,3%
0884
Vimmerby
2232
Gullringen
560
3,6%
0884
Vimmerby
2196
Frödinge
364
2,3%
0884
Vimmerby
2440
Tuna
249
1,6%
0884
Vimmerby

I småort
277
1,8%

0884
Vimmerby

Utanför tätort och
småort
4 162
26,7%
0884
Vimmerby

Totalt
15 613
100,0%

11 0670885
Borgholm
2132
Borgholm
3 093
27,9%
0885
Borgholm
2296
Köpingsvik
609
5,5%
0885
Borgholm
2324
Löttorp
455
4,1%
0885
Borgholm
2266
Rälla
440
4,0%
0885
Borgholm
2114
Björkviken
243
2,2%
0885
Borgholm
I småort
2 077
18,8%
0885
Borgholm
Utanför tätort och
småort
4 150
37,5%
0885
Borgholm
Totalt
11 067
100,0%

Kronobergs län

0760
Uppvidinge
2036
Åseda
2 430
25,7%

0760
Uppvidinge
1912
Lenhovda
1 714
18,1%

0760
Uppvidinge
1948
Norrhult-Klavreström
1 269
13,4%

0760
Uppvidinge
1804
Alstermo
859
9,1%

0760
Uppvidinge
2040
Älghult
481
5,1%

0760
Uppvidinge

I småort
464
4,9%

0760
Uppvidinge

Utanför tätort och småort
2 249
23,8%

0760
Uppvidinge

Totalt
9 466
100,0%

0761
Lessebo
1876
Hovmantorp
3 001
36,9%

0761
Lessebo
1916
Lessebo
2 623
32,3%

0761
Lessebo
1896
Kosta
941
11,6%

0761
Lessebo
1976
Skruv
516
6,3%

0761
Lessebo

Utanför tätort och småort
1 046
12,9%

0761
Lessebo

Totalt
8 127
100,0%

0763
Tingsryd
1992
Tingsryd
3 023
23,6%

0763
Tingsryd
1960
Ryd
1 446
11,3%

0763
Tingsryd
2020
Väckelsång
979
7,7%

0763
Tingsryd
2004
Urshult
813
6,4%

0763
Tingsryd
1932
Linneryd
541
4,2%

0763
Tingsryd
1892
Konga
508
4,0%

0763
Tingsryd
1968
Rävemåla
323
2,5%

0763
Tingsryd
1844
Fridafors
296
2,3%

0763
Tingsryd

I småort
260
2,0%

0763
Tingsryd

Utanför tätort och småort
4 604
36,0%

0763
Tingsryd

Totalt
12 793
100,0%

0764
Alvesta
1808
Alvesta
7 647
40,9%

0764
Alvesta
1944
Moheda
1 852
9,9%

0764
Alvesta
2012
Vislanda
1 773
9,5%

0764
Alvesta
1860
Grimslöv
638
3,4%

0764
Alvesta
1996
Torpsbruk
354
1,9%

0764
Alvesta
1872
Hjortsberga
229
1,2%

0764
Alvesta

I småort
625
3,3%

0764
Alvesta

Utanför tätort och småort
5 566
29,8%

0764
Alvesta

Totalt
18 684
100,0%

0765
Älmhult
2048
Älmhult
8 518
55,5%

0765
Älmhult
1832
Diö
891
5,8%

0765
Älmhult
1920
Liatorp
560
3,6%

0765
Älmhult
1840
Eneryda
348
2,3%

0765
Älmhult
1828
Delary
218
1,4%

0765
Älmhult

I småort
636
4,1%

0765
Älmhult

Utanför tätort och
småort
4 175
27,2%

0765
Älmhult

Totalt
15 346
100,0%

0767
Markaryd
1940
Markaryd
3 826
40,0%

0767
Markaryd
1980
Strömsnäsbruk
2 006
21,0%

0767
Markaryd
2000
Traryd
687
7,2%

0767
Markaryd
1988
Timsfors
609
6,4%

0767
Markaryd

I småort
153
1,6%

0767
Markaryd

Utanför tätort och
småort
2 290
23,9%

0767
Markaryd

Totalt
9 571
100,0%

0780
Växjö
2024
Växjö
55 600
71,9%

0780
Växjö
1956
Rottne
2 224
2,9%

0780
Växjö
1884
Ingelstad
1 655
2,1%

0780
Växjö
1820
Braås
1 567
2,0%

0780
Växjö
1908
Lammhult
1 503
1,9%

0780
Växjö
1856
Gemla
1 312
1,7%

0780
Växjö
2032
Åryd
674
0,9%

0780
Växjö
2028
Åby
451
0,6%

0780
Växjö
1852
Furuby
384
0,5%

0780
Växjö
1952
Nöbbele
242
0,3%

0780
Växjö
1818
Björnö
240
0,3%

0780
Växjö
2002
Tävelsås
219
0,3%

0780
Växjö

I småort
1 180
1,5%

0780
Växjö

Utanför tätort och
småort
10 112
13,1%

0780
Växjö

Totalt
77 363
100,0%

0781
Ljungby
1936
Ljungby
14 810
54,7%

0781
Ljungby
1904
Lagan
1 751
6,5%

0781
Ljungby
1964
Ryssby
689
2,5%

0781
Ljungby
1924
Lidhult
635
2,3%

0781
Ljungby
1900
Kånna
365
1,3%

0781
Ljungby
2016
Vittaryd
306
1,1%

0781
Ljungby
1812
Angelstad
276
1,0%

0781
Ljungby
1802
Agunnaryd
215
0,8%

0781
Ljungby

I småort
743
2,7%

0781
Ljungby

Utanför tätort och
småort
7 303
27,0%

0781
Ljungby

Totalt
27 093
100,0%

4
Gotlands och Stockholms län.

Regionstyrelse

I: Gotlands län
Gotland
Länsstyrelse
Region Gotland

AB: Stockholms länn
Stockholm
Länsstyrelse
Stockholms läns landsting

Gotlands län

0980
Gotland
2552
Visby
22 236
38,7%

0980
Gotland
2512
Hemse
1 836
3,2%

0980
Gotland
2536
Slite
1 598
2,8%

0980
Gotland
2520
Klintehamn
1 407
2,4%

0980
Gotland
2548
Vibble
1 135
2,0%

0980
Gotland
2532
Romakloster
905
1,6%

0980
Gotland
2504
Fårösund
862
1,5%

0980
Gotland
2528
Lärbro
521
0,9%

0980
Gotland
2500
Burgsvik
347
0,6%

0980
Gotland
2540
Stånga
342
0,6%

0980
Gotland
2508
Havdhem
318
0,6%

0980
Gotland
2560
Västerhejde
302
0,5%

0980
Gotland
2542
Tingstäde
278
0,5%

0980
Gotland
2556
Väskinde
275
0,5%

0980
Gotland
2534
Roma
253
0,4%

0980
Gotland
2530
När
209
0,4%

0980
Gotland

I småort
5 149
9,0%

0980
Gotland

Utanför tätort och småort
19 515
33,9%

0980
Gotland

Totalt
57 488
100,0%

Stockholms län

0114
Upplands-Väsby
0384
Upplands Väsby
35 977
95,6%

0114
Upplands-Väsby
0236
Löwenströmska lasarettet
507
1,3%

0114
Upplands-Väsby
0152
Ekeby
221
0,6%

0114
Upplands-Väsby

I småort
98
0,3%

0114
Upplands-Väsby

Utanför tätort och småort
821
2,2%

0114
Upplands-Väsby

Totalt
37 624
100,0%

0115
Vallentuna
0388
Vallentuna
19 732
72,0%

0115
Vallentuna
0208
Karby
844
3,1%

0115
Vallentuna
0232
Lindholmen
810
3,0%

0115
Vallentuna
0224
Kårsta
439
1,6%

0115
Vallentuna

I småort
1 708
6,2%

0115
Vallentuna

Utanför tätort och småort
3 864
14,1%

0115
Vallentuna

Totalt
27 397
100,0%

0117
Österåker
0408
Åkersberga
26 727
71,6%

0117
Österåker
0306
Skärgårdsstad
1 901
5,1%

0117
Österåker
0350
Svinninge
1 422
3,8%

0117
Österåker
0292
Rydbo
520
1,4%

0117
Österåker
0302
Solberga
352
0,9%

0117
Österåker
0290
Täljö
338
0,9%

0117
Österåker
0194
Hagbyhöjden
335
0,9%

0117
Österåker
0326
Stava
264
0,7%
0117
Österåker
0256
Norrö
242
0,6%
0117
Österåker
0102
Bammarboda
204
0,5%
0117
Österåker

I småort
2 191
5,9%
0117
Österåker

Utanför tätort och
småort
2 840
7,6%
0117
Österåker

Totalt
37 336
100,0%

0120
Värmdö
0172
Gustavsberg
9 682
27,7%
0120
Värmdö
0180
Hemmesta
4 577
13,1%
0120
Värmdö
0312
Skeppsdalsström
1 475
4,2%
0120
Värmdö
0248
Mörtnäs
1 291
3,7%
0120
Värmdö
0166
Fågelvikshöjden
1 015
2,9%
0120
Värmdö
0136
Djurö
958
2,7%
0120
Värmdö
0120
Brunn
957
2,7%

0120
Värmdö
0324
Stavsnäs
727
2,1%
0120
Värmdö
0214
Kopparmora
665
1,9%
0120
Värmdö
0106
Björnömalmen och
Klacknäset
568
1,6%
0120
Värmdö
0314
Lugnet och
Skälsmara
555
1,6%
0120
Värmdö
0234
Långvik
536
1,5%
0120
Värmdö
0342
Strömma
516
1,5%
0120
Värmdö
0154
Värmdö-Evlinge
482
1,4%

0120
Värmdö
0366
Torsby
481
1,4%
0120
Värmdö
0418
Ängsvik
410
1,2%
0120
Värmdö
0250
Norra Lagnö
317
0,9%
0120
Värmdö
0198
Ingaröstrand
290
0,8%
0120
Värmdö
0410
Återvall
205
0,6%
0120
Värmdö

I småort
5 752
16,5%
0120
Värmdö

Utanför tätort och
småort
3 474
9,9%

0120
Värmdö

Totalt
34 933
100,0%

0123
Järfälla
0336
Stockholm
61 574
99,7%

0123
Järfälla

I småort
65
0,1%

0123
Järfälla

Utanför tätort och småort
104
0,2%

0123
Järfälla

Totalt
61 743
100,0%

0125
Ekerö
0150
Ekerö
10 322
43,0%

0125
Ekerö
0328
Stenhamra
3 280
13,7%

0125
Ekerö
0151
Ekerö sommarstad
544
2,3%

0125
Ekerö
0414
Älvnäs
517
2,2%

0125
Ekerö
0140
Drottningholm
410
1,7%

0125
Ekerö
0218
Kungsberga
382
1,6%

0125
Ekerö
0182
Parksidan
331
1,4%

0125
Ekerö
0266
Sundby
271
1,1%

0125
Ekerö
0378
Tureholm
259
1,1%

0125
Ekerö
0318
Solsidan
209
0,9%

0125
Ekerö

I småort
3 102
12,9%

0125
Ekerö

Utanför tätort och småort
4 383
18,3%

0125
Ekerö

Totalt
24 010
100,0%

0126
Huddinge
0336
Stockholm
86 802
97,8%
0126
Huddinge
0394
Vidja
633
0,7%
0126
Huddinge
0178
Gladö kvarn
438
0,5%
0126
Huddinge

I småort
561
0,6%
0126
Huddinge

Utanför tätort och
småort
316
0,4%
0126
Huddinge

Totalt
88 750
100,0%

0127
Botkyrka
0336
Stockholm
50 613
66,1%
0127
Botkyrka
0372
Tumba
21 140
27,6%
0127
Botkyrka
0396
Vårsta
2 353
3,1%
0127
Botkyrka
0298
Sibble
280
0,4%
0127
Botkyrka

I småort
771
1,0%
0127
Botkyrka

Utanför tätort och
småort
1 435
1,9%
0127
Botkyrka

Totalt
76 592
100,0%

0128
Salem
0372
Tumba
14 171
98,9%
0128
Salem

Utanför tätort och
småort
163
1,1%
0128
Salem

Totalt
14 334
100,0%

0136
Haninge
0336
Stockholm
41 785
58,2%
0136
Haninge
0404
Västerhaninge
14 060
19,6%
0136
Haninge
0200
Jordbro
9 316
13,0%
0136
Haninge
0132
Dalarö
1 190
1,7%
0136
Haninge
0402
Väländan
451
0,6%
0136
Haninge
0238
Muskö
287
0,4%
0136
Haninge

I småort
2 137
3,0%

0136
Haninge

Utanför tätort och
småort
2 611
3,6%
0136
Haninge

Totalt
71 837
100,0%

0138
Tyresö
0336
Stockholm
37 947
92,3%
0138
Tyresö
0110
Brevikshalvön
1 817
4,4%
0138
Tyresö
0274
Raksta
629
1,5%
0138
Tyresö
0170
Gimmersta
305
0,7%
0138
Tyresö

I småort
307
0,7%
0138
Tyresö

Utanför tätort och
småort
129
0,3%
0138
Tyresö

Totalt
41 134
100,0%

0139
Upplands-Bro
0220
Kungsängen
7 367
34,5%
0139
Upplands-Bro
0112
Bro
6 359
29,8%
0139
Upplands-Bro
0124
Brunna
3 861
18,1%
0139
Upplands-Bro
0358
Sylta
763
3,6%
0139
Upplands-Bro
0242
Mariedal
277
1,3%
0139
Upplands-Bro
0190
Håbo-Tibble kyrkby
271
1,3%
0139
Upplands-Bro

I småort
585
2,7%

0139
Upplands-Bro

Utanför tätort och
småort
1 844
8,6%
0139
Upplands-Bro

Totalt
21 327
100,0%

0140
Nykvarn
0260
Nykvarn
6 032
72,2%
0140
Nykvarn
0158
Finkarby
218
2,6%
0140
Nykvarn

I småort
653
7,8%
0140
Nykvarn

Utanför tätort och
småort
1 451
17,4%
0140
Nykvarn

Totalt
8 354
100,0%

0160
Täby
0288
Täby
53 548
88,4%
0160
Täby
0388
Vallentuna
6 768
11,2%
0160
Täby

Utanför tätort och
småort
278
0,5%
0160
Täby

Totalt
60 594
100,0%

0162
Danderyd
0336
Stockholm
24 889
82,3%
0162
Danderyd
0288
Täby
5 034
16,7%
0162
Danderyd
0368
Tranholmen
277
0,9%
0162
Danderyd
0304
Sjöberg
3
0,0%
0162
Danderyd

Utanför tätort och
småort
23
0,1%
0162
Danderyd

Totalt
30 226
100,0%

0163
Sollentuna
0336
Stockholm
55 023
92,7%
0163
Sollentuna
0304
Sjöberg
4 231
7,1%
0163
Sollentuna
0288
Täby
11
0,0%
0163
Sollentuna

I småort
6
0,0%
0163
Sollentuna

Utanför tätort och
småort
84
0,1%
0163
Sollentuna

Totalt
59 355
100,0%

0180
Stockholm
0336
Stockholm
770 889
100,0%

0180
Stockholm

I småort
80
0,0%

0180
Stockholm

Utanför tätort och
småort
69
0,0%

0180
Stockholm

Totalt
771 038
100,0%

0181
Södertälje
0356
Södertälje
60 279
74,8%

0181
Södertälje
0204
Järna
6 284
7,8%

0181
Södertälje
0272
Pershagen
2 214
2,7%

0181
Södertälje
0196
Hölö
1 199
1,5%

0181
Södertälje
0244
Mölnbo
1 011
1,3%

0181
Södertälje
0148
Ekeby
988
1,2%

0181
Södertälje
0310
Sandviken
338
0,4%

0181
Södertälje
0390
Vattubrinken
313
0,4%

0181
Södertälje
0398
Viksäter
309
0,4%

0181
Södertälje
0374
Tuna
230
0,3%

0181
Södertälje
0752
Gnesta
76
0,1%

0181
Södertälje

I småort
1 741
2,2%

0181
Södertälje

Utanför tätort och
småort
5 571
6,9%

0181
Södertälje

Totalt
80 553
100,0%

0182
Nacka
0336
Stockholm
28 080
35,0%

0182
Nacka
0104
Boo
21 776
27,1%

0182
Nacka
0416
Älta
9 274
11,6%

0182
Nacka
0296
Saltsjöbaden
8 937
11,1%

0182
Nacka
0156
Fisksätra
6 864
8,6%

0182
Nacka
0216
Kummelnäs
3 360
4,2%

0182
Nacka
0212
Kil
639
0,8%

0182
Nacka
0192
Hästhagen
472
0,6%
0182
Nacka

I småort
592
0,7%
0182
Nacka

Utanför tätort och
småort
253
0,3%
0182
Nacka

Totalt
80 247
100,0%

0183
Sundbyberg
0336
Stockholm
34 016
100,0%
0183
Sundbyberg

Totalt
34 016
100,0%

0184
Solna
0336
Stockholm
60 402
99,7%
0184
Solna

Utanför tätort och
småort
173
0,3%
0184
Solna

Totalt
60 575
100,0%

0186
Lidingö
0228
Lidingö
30 357
72,5%
0186
Lidingö
0108
Brevik
8 024
19,2%
0186
Lidingö
0332
Sticklinge udde
2 937
7,0%
0186
Lidingö

I småort
340
0,8%
0186
Lidingö

Utanför tätort och
småort
234
0,6%
0186
Lidingö

Totalt
41 892
100,0%

0187
Vaxholm
0392
Vaxholm
4 817
47,6%

0187
Vaxholm
0276
Resarö
2 347
23,2%

0187
Vaxholm
0268
Oskar-Fredriksborg
732
7,2%

0187
Vaxholm
0222
Kullö
539
5,3%

0187
Vaxholm

I småort
1 330
13,1%

0187
Vaxholm

Utanför tätort och småort
358
3,5%

0187
Vaxholm

Totalt
10 123
100,0%

0188
Norrtälje
0252
Norrtälje
16 263
29,8%

0188
Norrtälje
0280
Rimbo
4 606
8,4%

0188
Norrtälje
0176
Hallstavik
4 530
8,3%

0188
Norrtälje
0412
Älmsta
924
1,7%

0188
Norrtälje
0100
Bergshamra
751
1,4%

0188
Norrtälje
0144
Edsbro
515
0,9%

0188
Norrtälje
0348
Svanberga
479
0,9%

0188
Norrtälje
0294
Rånäs
449
0,8%

0188
Norrtälje
0184
Herräng
443
0,8%

0188
Norrtälje
0322
Spillersboda
314
0,6%

0188
Norrtälje
0168
Grisslehamn
277
0,5%

0188
Norrtälje
0308
Skebobruk
265
0,5%

0188
Norrtälje
0354
Södersvik
260
0,5%

0188
Norrtälje
0422
Östhamra
254
0,5%

0188
Norrtälje
0352
Söderby-Karl
217
0,4%

0188
Norrtälje
0278
Riala
212
0,4%

0188
Norrtälje

I småort
5 968
10,9%

0188
Norrtälje

Utanför tätort och småort
17 869
32,7%

0188
Norrtälje

Totalt
54 596
100,0%

0191
Sigtuna
0240
Märsta
22 548
61,4%
0191
Sigtuna
0300
Sigtuna
7 204
19,6%
0191
Sigtuna
0284
Rosersberg
1 641
4,5%
0191
Sigtuna

I småort
1 080
2,9%
0191
Sigtuna

Utanför tätort och
småort
4 238
11,5%
0191
Sigtuna

Totalt
36 711
100,0%

0192
Nynäshamn
0264
Nynäshamn
13 079
53,1%
0192
Nynäshamn
0420
Ösmo
3 606
14,6%
0192
Nynäshamn
0320
Sorunda
1 352
5,5%
0192
Nynäshamn
0340
Stora Vika
585
2,4%
0192
Nynäshamn
0364
Grödby
368
1,5%
0192
Nynäshamn
0226
Landfjärden
246
1,0%
0192
Nynäshamn

I småort
2 001
8,1%

0192
Nynäshamn

Utanför tätort och
småort
3 411
13,8%
0192
Nynäshamn

Totalt
24 648
100,0%

5 Hallands, Värmlands och Västra Götalands län.

Regionstyrelse

N: Hallands län
Halland
Länsstyrelse
Region Halland

S: Värmlands län
Värmland
Länsstyrelse
Landstinget i Värmland

O: Västra Götalands län
Västra Götaland
Länsstyrelse
Västra Götalandsregionen

Hallands län

1315
Hylte
3992
Hyltebruk
3 742
36,1%

1315
Hylte
4116
Torup
1 239
12,0%

1315
Hylte
4144
Unnaryd
760
7,3%

1315
Hylte
4068
Rydöbruk
385
3,7%

1315
Hylte
4032
Landeryd
372
3,6%

1315
Hylte
3996
Kinnared
297
2,9%

1315
Hylte

I småort
403

3,9%

1315
Hylte

Utanför tätort och
småort
3 170
30,6%

1315
Hylte

Totalt
10 368
100,0%

1380
Halmstad
3960
Halmstad
55 688
63,1%

1380
Halmstad
4056
Oskarström
4 011
4,5%

1380
Halmstad
3935
Fyllinge
2 830
3,2%

1380
Halmstad
3940
Getinge
1 885
2,1%

1380
Halmstad
3934
Frösakull
1 635
1,9%

1380
Halmstad
4124
Trönninge
1 555
1,8%

1380
Halmstad
4192
Åled
1 536
1,7%

1380
Halmstad
3964
Harplinge
1 454
1,6%

1380
Halmstad
3948
Gullbrandstorp
1 435
1,6%

1380
Halmstad
3972
Haverdal
1 401
1,6%

1380
Halmstad
4016
Kvibille
793
0,9%

1380
Halmstad
4106
Steninge
769
0,9%

1380
Halmstad
3952
Gullbranna
727
0,8%

1380
Halmstad
3916
Eldsberga
717
0,8%

1380
Halmstad
4176
Villshärad
628
0,7%

1380
Halmstad
4080
Simlångsdalen
577
0,7%

1380
Halmstad
4034
Laxvik
469
0,5%

1380
Halmstad
3988
Holm
462
0,5%

1380
Halmstad
4076
Sennan
430
0,5%

1380
Halmstad
4134
Tylösand
387
0,4%

1380
Halmstad
4084
Skedala
355
0,4%

1380
Halmstad

I småort
1 134
1,3%

1380
Halmstad

Utanför tätort och
småort
7 346
8,3%

1380
Halmstad

Totalt
88 224
100,0%

1381
Laholm
4028
Laholm
5 835
25,3%

1381
Laholm
4044
Mellbystrand
1 681
7,3%

1381
Laholm
4164
Veinge
1 176
5,1%

1381
Laholm
4000
Knäred
1 129
4,9%

1381
Laholm
4184
Växtorp
986
4,3%

1381
Laholm
4036
Lilla Tjärby
882
3,8%

1381
Laholm
4148
Vallberga
647
2,8%

1381
Laholm
3936
Genevad
597
2,6%

1381
Laholm
4098
Skummeslövsstrand
454
2,0%

1381
Laholm
4092
Skottorp
451
2,0%

1381
Laholm
4072
Ränneslöv
425
1,8%

1381
Laholm
3984
Hishult
356
1,5%

1381
Laholm
4190
Ysby
246
1,1%

1381
Laholm
3968
Hasslöv
242
1,1%

1381
Laholm

I småort
1 336
5,8%

1381
Laholm

Utanför tätort och
småort
6 594
28,6%

1381
Laholm

Totalt
23 037
100,0%

1382
Falkenberg
3920
Falkenberg
18 972
47,9%

1382
Falkenberg
4088
Skogstorp
2 180
5,5%

1382
Falkenberg
4104
Slöinge
974
2,5%

1382
Falkenberg
4140
Ullared
820
2,1%

1382
Falkenberg
4096
Skrea
789
2,0%

1382
Falkenberg
4168
Vessigebro
774
2,0%

1382
Falkenberg
3944
Glommen
687
1,7%

1382
Falkenberg
4180
Vinberg
598
1,5%

1382
Falkenberg
4040
Långås
516
1,3%

1382
Falkenberg
4212
Älvsered
475
1,2%

1382
Falkenberg
3976
Heberg
463
1,2%

1382
Falkenberg
4216
Ätran
400
1,0%

1382
Falkenberg
4058
Ringsegård
383
1,0%

1382
Falkenberg
3908
Bergagård
265
0,7%

1382
Falkenberg
4196
Årstad
258
0,7%

1382
Falkenberg
4052
Morup
248
0,6%

1382
Falkenberg
4182
Vinbergs kyrkby
216
0,5%

1382
Falkenberg

I småort
2 251
5,7%

1382
Falkenberg

Utanför tätort och
småort
8 336
21,0%

1382
Falkenberg

Totalt
39 605
100,0%

1383
Varberg
4156
Varberg
26 041
47,5%

1383
Varberg
4132
Tvååker
2 390
4,4%

1383
Varberg
4160
Veddige
2 192
4,0%

1383
Varberg
4120
Träslövsläge
1 985
3,6%

1383
Varberg
3912
Bua
1 792
3,3%

1383
Varberg
4128
Trönninge
847
1,5%

1383
Varberg
4100
Skällinge
603
1,1%

1383
Varberg
4122
Södra Näs
600
1,1%

1383
Varberg
4188
Väröbacka
521
1,0%

1383
Varberg
4060
Rolfstorp
502
0,9%

1383
Varberg
4136
Tångaberg
445
0,8%

1383
Varberg
4204
Åsby
429
0,8%

1383
Varberg
4012
Kungsäter
360
0,7%

1383
Varberg
4112
Tofta
350
0,6%

1383
Varberg
3982
Himle
259
0,5%

1383
Varberg
4042
Löftaskog
226
0,4%

1383
Varberg

I småort
3 875
7,1%

1383
Varberg

Utanför tätort och
småort
11 400
20,8%

1383
Varberg

Totalt
54 817
100,0%

1384
Kungsbacka
4008
Kungsbacka
17 784
25,5%

1384
Kungsbacka
4054
Onsala
11 375
16,3%

1384
Kungsbacka
4300
Billdal
6 040
8,7%

1384
Kungsbacka
4200
Åsa
3 218
4,6%

1384
Kungsbacka
4108
Särö
2 982
4,3%

1384
Kungsbacka
3928
Fjärås kyrkby
2 213
3,2%

1384
Kungsbacka
3932
Frillesås
1 924
2,8%

1384
Kungsbacka
3904
Backa
1 516
2,2%

1384
Kungsbacka
4152
Vallda
1 439
2,1%

1384
Kungsbacka
3900
Anneberg
1 398
2,0%

1384
Kungsbacka
4224
Västra Hagen
810
1,2%

1384
Kungsbacka
4228
Ölmanäs
787
1,1%

1384
Kungsbacka
3914
Buerås
556
0,8%

1384
Kungsbacka
3956
Halla Heberg
509
0,7%

1384
Kungsbacka
4038
Lerkil
411
0,6%

1384
Kungsbacka
3954
Hagryd-Dala
355
0,5%

1384
Kungsbacka
3990
Hjälmared
341
0,5%

1384
Kungsbacka
3910
Brattås
339
0,5%

1384
Kungsbacka
3998
Kläppa
298
0,4%

1384
Kungsbacka
3950
Gundal och Högås
278
0,4%

1384
Kungsbacka
3986
Hjälm
251
0,4%

1384
Kungsbacka
3898
Röda holme
201
0,3%

1384
Kungsbacka

I småort
4 519
6,5%

1384
Kungsbacka

Utanför tätort och småort
10 273
14,7%

1384
Kungsbacka

Totalt
69 817
100,0%

Värmlands län

1715
Kil
5708
Kil
7 826
66,2%

1715
Kil
5656
Fagerås
451
3,8%

1715
Kil
5730
Högboda
256
2,2%

1715
Kil

I småort
328
2,8%

1715
Kil

Utanför tätort och småort
2 952
25,0%

1715
Kil

Totalt
11 813
100,0%

1730
Eda
5628
Charlottenberg
2 048
23,8%

1730
Eda
5880
Åmotfors
1 426
16,6%

1730
Eda
5716
Koppom
633
7,4%

1730
Eda
5636
Eda glasbruk
254
3,0%

1730
Eda

I småort
477
5,5%

1730
Eda

Utanför tätort och småort
3 763
43,8%

1730
Eda

Totalt
8 601
100,0%

1737
Torsby
5844
Torsby
4 012
31,0%

1737
Torsby
5836
Sysslebäck
539
4,2%

1737
Torsby
5780
Oleby
334
2,6%

1737
Torsby
5816
Stöllet
255
2,0%

1737
Torsby
5600
Ambjörby
246
1,9%

1737
Torsby
5892
Östmark
205
1,6%

1737
Torsby

I småort
1 594
12,3%

1737
Torsby

Utanför tätort och
småort
5 775
44,6%
1737
Torsby

Totalt
12 960
100,0%

1760
Storfors
5812
Storfors
2 442
53,8%
1760
Storfors
5722
Kyrksten
280
6,2%
1760
Storfors

I småort
70
1,5%
1760
Storfors

Utanför tätort och
småort
1 750
38,5%
1760
Storfors

Totalt
4 542
100,0%

1761
Hammarö
5804
Skoghall
12 810
89,1%
1761
Hammarö
5862
Vidöåsen
274
1,9%
1761
Hammarö

I småort
410
2,9%
1761
Hammarö

Utanför tätort och
småort
880
6,1%
1761
Hammarö

Totalt
14 374
100,0%

1762
Munkfors
5760
Munkfors
3 215
80,5%
1762
Munkfors

I småort
130
3,3%
1762
Munkfors

Utanför tätort och
småort
650
16,3%
1762
Munkfors

Totalt
3 995
100,0%

1763
Forshaga
5664
Forshaga
6 355
55,2%
1763
Forshaga
5632
Deje
2 783
24,2%
1763
Forshaga
5634
Dyvelsten
209
1,8%
1763
Forshaga
5842
Tjärnheden
208
1,8%
1763
Forshaga

I småort
387
3,4%
1763
Forshaga

Utanför tätort och
småort
1 573
13,7%
1763
Forshaga

Totalt
11 515
100,0%

1764
Grums
5676
Grums
5 231
55,6%
1764
Grums
5810
Slottsbron
1 048
11,1%
1764
Grums
5796
Segmon
481
5,1%
1764
Grums

I småort
582
6,2%
1764
Grums

Utanför tätort och
småort
2 066
22,0%
1764
Grums

Totalt
9 408
100,0%

1765
Årjäng
5884
Årjäng
3 172
32,4%
1765
Årjäng
5848
Töcksfors
1 062
10,8%
1765
Årjäng

I småort
596
6,1%
1765
Årjäng

Utanför tätort och
småort
4 970
50,7%
1765
Årjäng

Totalt
9 800
100,0%

1766
Sunne
5824
Sunne
4 903
36,1%
1766
Sunne
5788
Rottneros
444
3,3%
1766
Sunne
5876
Västra Ämtervik
371
2,7%
1766
Sunne
5744
Lysvik
341
2,5%
1766
Sunne
5856
Uddheden
301
2,2%
1766
Sunne

I småort
885
6,5%
1766
Sunne

Utanför tätort och
småort
6 341
46,7%

1766
Sunne

Totalt
13 586
100,0%

1780
Karlstad
5704
Karlstad
58 544
71,3%

1780
Karlstad
5808
Skåre
5 173
6,3%

1780
Karlstad
5864
Vålberg
2 805
3,4%

1780
Karlstad
5800
Skattkärr
2 105
2,6%

1780
Karlstad
5756
Molkom
1 883
2,3%

1780
Karlstad
5652
Edsvalla
1 029
1,3%

1780
Karlstad
5596
Alster
571
0,7%

1780
Karlstad
5872
Väse
517
0,6%

1780
Karlstad
5860
Vallargärdet
368
0,4%

1780
Karlstad
5616
Blombacka
212
0,3%

1780
Karlstad

I småort
1 574
1,9%

1780
Karlstad

Utanför tätort och småort
7 315
8,9%

1780
Karlstad

Totalt
82 096
100,0%

1781
Kristinehamn
5720
Kristinehamn
17 836
74,6%

1781
Kristinehamn
5612
Björneborg
1 195
5,0%

1781
Kristinehamn
5624
Bäckhammar
318
1,3%

1781
Kristinehamn
5888
Ölme
211
0,9%

1781
Kristinehamn

I småort
530
2,2%

1781
Kristinehamn

Utanför tätort och småort
3 809
15,9%

1781
Kristinehamn

Totalt
23 899
100,0%

1782
Filipstad
5660
Filipstad
6 177
56,1%

1782
Filipstad
5732
Lesjöfors
1 117
10,1%

1782
Filipstad
5772
Nykroppa
924
8,4%

1782
Filipstad
5784
Persberg
306
2,8%

1782
Filipstad
5764
Nordmark
234
2,1%

1782
Filipstad

I småort
214
1,9%

1782
Filipstad

Utanför tätort och
småort
2 045
18,6%

1782
Filipstad

Totalt
11 017
100,0%

1783
Hagfors
5688
Hagfors
5 403
40,5%

1783
Hagfors
5724
Ekshärad
1 122
8,4%

1783
Hagfors
5852
Uddeholm
763
5,7%

1783
Hagfors
5792
Råda
475
3,6%

1783
Hagfors
5668
Geijersholm
243
1,8%

1783
Hagfors
5828
Sunnemo
238
1,8%

1783
Hagfors
5752
Mjönäs
218
1,6%

1783
Hagfors
5644
Edebäck
214
1,6%

1783
Hagfors
5608
Bergsäng
201
1,5%

1783
Hagfors
5760
Munkfors
9
0,1%

1783
Hagfors

I småort
663
5,0%

1783
Hagfors

Utanför tätort och
småort
3 788
28,4%

1783
Hagfors

Totalt
13 337
100,0%

1784
Arvika
5604
Arvika
14 184
54,0%

1784
Arvika
5700
Jössefors
748
2,8%

1784
Arvika
5640
Edane
742
2,8%

1784
Arvika
5712
Klässbol
316
1,2%

1784
Arvika
5820
Sulvik
310
1,2%

1784
Arvika
5680
Gunnarskog
280
1,1%

1784
Arvika
5672
Glava
201
0,8%

1784
Arvika
5880
Åmotfors
50
0,2%

1784
Arvika

I småort
1 080
4,1%

1784
Arvika

Utanför tätort och småort
8 354
31,8%

1784
Arvika

Totalt
26 265
100,0%

1785
Säffle
5840
Säffle
9 156
56,9%

1785
Säffle
5832
Svanskog
530
3,3%

1785
Säffle
5868
Värmlandsbro
514
3,2%

1785
Säffle

I småort
232
1,4%

1785
Säffle

Utanför tätort och småort
5 648
35,1%

1785
Säffle

Totalt
16 080
100,0%

Västra Götalands län

1401
Härryda
4520
Mölnlycke
14 334
44,7%

1401
Härryda
4484
Landvetter
6 680
20,8%

1401
Härryda
4392
Hindås
2 064
6,4%

1401
Härryda
4544
Rävlanda
1 345
4,2%

1401
Härryda
4424
Härryda
861
2,7%

1401
Härryda
4640
Tahult
548
1,7%

1401
Härryda
4290
Benareby
385
1,2%

1401
Härryda
4570
Stora Bugärde
343
1,1%

1401
Härryda
4542
Rya
295
0,9%

1401
Härryda
4354
Hällingsjö
261
0,8%

1401
Härryda
4334
Eskilsby och Snugga
219
0,7%

1401
Härryda
4526
Nya Långenäs
210
0,7%

1401
Härryda
4368
Göteborg
3
0,0%

1401
Härryda

I småort
1 344
4,2%

1401
Härryda

Utanför tätort och småort
3 157
9,9%

1401
Härryda

Totalt
32 049
100,0%

1402
Partille
4368
Göteborg
28 648
85,4%

1402
Partille
4631
Öjersjö
2 739
8,2%

1402
Partille
4432
Jonsered
928
2,8%

1402
Partille
4464
Kåhög
825
2,5%

1402
Partille

I småort
129
0,4%

1402
Partille

Utanför tätort och småort
274
0,8%

1402
Partille

Totalt
33 543
100,0%

1407
Öckerö
4428
Hönö
5 045
41,2%

1407
Öckerö
4628
Öckerö
3 269
26,7%

1407
Öckerö
4304
Björkö
1 409
11,5%

1407
Öckerö
4348
Fotö
618
5,1%

1407
Öckerö
4420
Hälsö
614
5,0%

1407
Öckerö
4476
Källö-Knippla
420
3,4%

1407
Öckerö
4552
Rörö
283
2,3%

1407
Öckerö
4434
Kalvsund
228
1,9%

1407
Öckerö

I småort
287
2,3%

1407
Öckerö

Utanför tätort och småort
58
0,5%

1407
Öckerö

Totalt
12 231
100,0%

1415
Stenungsund
4568
Stenungsund
10 067
43,9%

1415
Stenungsund
4576
Stora Höga
2 553
11,1%

1415
Stenungsund
4436
Jörlanda
805
3,5%

1415
Stenungsund
4370
Hallerna
650
2,8%

1415
Stenungsund
4630
Ödsmål
557
2,4%

1415
Stenungsund
4566
Starrkärr och Näs
472
2,1%

1415
Stenungsund
4598
Svenshögen
438
1,9%

1415
Stenungsund
5070
Aröd och Timmervik
341
1,5%

1415
Stenungsund
4580
Strandnorum
334
1,5%

1415
Stenungsund
4606
Ucklum
240
1,0%

1415
Stenungsund
4578
Stenungsön
238
1,0%

1415
Stenungsund
4595
Svartehallen
201
0,9%

1415
Stenungsund

I småort
1 051
4,6%

1415
Stenungsund

Utanför tätort och
småort
5 000
21,8%

1415
Stenungsund

Totalt
22 947
100,0%

1419
Tjörn
4560
Skärhamn
3 180
21,2%

1419
Tjörn
4548
Rönnäng
1 474
9,8%

1419
Tjörn
4514
Höviksnäs
1 289
8,6%

1419
Tjörn
4516
Myggenäs
1 270
8,5%

1419
Tjörn
4468
Kållekärr
557
3,7%

1419
Tjörn
4440
Klädesholmen
417
2,8%

1419
Tjörn
4572
Stora Dyrön
272
1,8%

1419
Tjörn
4624
Åstol
238
1,6%

1419
Tjörn
4308
Bleket
236
1,6%

1419
Tjörn

I småort
2 102
14,0%

1419
Tjörn

Utanför tätort och
småort
3 987
26,5%

1419
Tjörn

Totalt
15 022
100,0%

1421
Orust
4384
Henån
1 855
12,2%

1421
Orust
4592
Svanesund
1 334
8,8%

1421
Orust
4336
Ellös
988
6,5%

1421
Orust
4610
Varekil
586
3,9%

1421
Orust
4594
Svanvik
324
2,1%

1421
Orust
4508
Mollösund
277
1,8%

1421
Orust
4414
Hälleviksstrand
225
1,5%

1421
Orust

I småort
1 165
7,7%

1421
Orust

Utanför tätort och småort
8 434
55,5%

1421
Orust

Totalt
15 188
100,0%

1427
Sotenäs
4448
Kungshamn
2 871
30,8%

1427
Sotenäs
4404
Hunnebostrand
1 801
19,3%

1427
Sotenäs
4564
Smögen
1 437
15,4%

1427
Sotenäs
4616
Väjern
659
7,1%

1427
Sotenäs
4312
Bovallstrand
476
5,1%

1427
Sotenäs

I småort
568
6,1%

1427
Sotenäs

Utanför tätort och småort
1 499
16,1%

1427
Sotenäs

Totalt
9 311
100,0%

1430
Munkedal
4512
Munkedal
3 704
36,0%

1430
Munkedal
4324
Dingle
891
8,7%

1430
Munkedal
4412
Hällevadsholm
781
7,6%

1430
Munkedal
4380
Hedekas
378
3,7%

1430
Munkedal
4554
Torreby
225
2,2%

1430
Munkedal

I småort
170
1,7%

1430
Munkedal

Utanför tätort och
småort
4 135
40,2%

1430
Munkedal

Totalt
10 284
100,0%

1435
Tanum
4600
Tanumshede
1 597
13,0%

1435
Tanum
4356
Grebbestad
1 371
11,2%

1435
Tanum
4344
Fjällbacka
812
6,6%

1435
Tanum
4372
Hamburgsund
801
6,5%

1435
Tanum
4532
Rabbalshede
260
2,1%

1435
Tanum

I småort
1 645
13,4%

1435
Tanum

Utanför tätort och
småort
5 766
47,1%

1435
Tanum

Totalt
12 252
100,0%

1438
Dals-Ed
4796
Ed
2 942
60,2%
1438
Dals-Ed

I småort
127
2,6%
1438
Dals-Ed

Utanför tätort och
småort
1 822
37,3%
1438
Dals-Ed

Totalt
4 891
100,0%

1439
Färgelanda
4828
Färgelanda
1 898
27,8%
1439
Färgelanda
4900
Högsäter
744
10,9%
1439
Färgelanda
5160
Ödeborg
615
9,0%
1439
Färgelanda
5048
Stigen
411
6,0%
1439
Färgelanda

I småort
240
3,5%
1439
Färgelanda

Utanför tätort och
småort
2 916
42,7%
1439
Färgelanda

Totalt
6 824
100,0%

1440
Ale
4976
Nödinge-Nol
9 077
34,4%
1440
Ale
5056
Surte
5 740
21,7%
1440
Ale
5152
Älvängen
3 986
15,1%
1440
Ale
5036
Skepplanda
1 869
7,1%
1440
Ale
4704
Alvhem
232
0,9%
1440
Ale

I småort
1 035
3,9%
1440
Ale

Utanför tätort och
småort
4 466
16,9%

1440
Ale

Totalt
26 405
100,0%

1441
Lerum
4920
Lerum
15 819
43,3%

1441
Lerum
4804
Floda
7 981
21,9%

1441
Lerum
4836
Gråbo
4 154
11,4%

1441
Lerum
4986
Olstorp
1 017
2,8%

1441
Lerum
5032
Sjövik
892
2,4%

1441
Lerum
5072
Tollered
863
2,4%

1441
Lerum
4732
Björboholm
670
1,8%

1441
Lerum
5176
Öxeryd
456
1,2%

1441
Lerum
4972
Norsesund
150
0,4%

1441
Lerum

I småort
1 234
3,4%

1441
Lerum

Utanför tätort och småort
3 270
9,0%

1441
Lerum

Totalt
36 506
100,0%

1442
Vårgårda
5124
Vårgårda
5 041
46,9%

1442
Vårgårda
5162
Östadkulle
246
2,3%

1442
Vårgårda

I småort
728
6,8%

1442
Vårgårda

Utanför tätort och småort
4 741
44,1%

1442
Vårgårda

Totalt
10 756
100,0%

1443
Bollebygd
4744
Bollebygd
3 364
41,6%

1443
Bollebygd
4984
Olsfors
610
7,5%

1443
Bollebygd
5092
Töllsjö
347
4,3%

1443
Bollebygd
4884
Hultafors
233
2,9%

1443
Bollebygd

I småort
402
5,0%

1443
Bollebygd

Utanför tätort och småort
3 130
38,7%

1443
Bollebygd

Totalt
8 086
100,0%

1444
Grästorp
5260
Grästorp
2 917
50,6%
1444
Grästorp

I småort
126
2,2%
1444
Grästorp

Utanför tätort och
småort
2 719
47,2%
1444
Grästorp

Totalt
5 762
100,0%

1445
Essunga
5388
Nossebro
1 774
31,0%
1445
Essunga
5250
Främmestad
419
7,3%
1445
Essunga
5312
Jonslund
314
5,5%
1445
Essunga

I småort
386
6,8%
1445
Essunga

Utanför tätort och
småort
2 824
49,4%
1445
Essunga

Totalt
5 717
100,0%

1446
Karlsborg
5324
Karlsborg
3 574
51,8%
1446
Karlsborg
5384
Mölltorp
1 079
15,6%
1446
Karlsborg
5248
Forsvik
365
5,3%
1446
Karlsborg
5496
Undenäs
250
3,6%
1446
Karlsborg

I småort
103
1,5%
1446
Karlsborg

Utanför tätort och
småort
1 527
22,1%
1446
Karlsborg

Totalt
6 898
100,0%

1447
Gullspång
5300
Hova
1 375
24,6%
1447
Gullspång
5268
Gullspång
1 175
21,0%
1447
Gullspång
5396
Otterbäcken
764
13,7%
1447
Gullspång
5416
Skagersvik
243
4,3%
1447
Gullspång
5536
Älgarås
2
0,0%
1447
Gullspång

I småort
265
4,7%
1447
Gullspång

Utanför tätort och
småort
1 771
31,7%

1447
Gullspång

Totalt
5 595
100,0%

1452
Tranemo
5080
Tranemo
3 152
26,7%

1452
Tranemo
4928
Limmared
1 445
12,2%

1452
Tranemo
4940
Länghem
1 036
8,8%

1452
Tranemo
4784
Dalstorp
779
6,6%

1452
Tranemo
4832
Grimsås
749
6,3%

1452
Tranemo
4988
Rosenlund
340
2,9%

1452
Tranemo
4708
Ambjörnarp
284
2,4%

1452
Tranemo
5100
Uddebo
255
2,2%

1452
Tranemo
4936
Ljungsarp
215
1,8%

1452
Tranemo
5022
Sjötofta
208
1,8%

1452
Tranemo

I småort
425
3,6%

1452
Tranemo

Utanför tätort och småort
2 916
24,7%

1452
Tranemo

Totalt
11 804
100,0%

1460
Bengtsfors
4720
Bengtsfors
3 194
31,2%

1460
Bengtsfors
4772
Dals Långed
1 610
15,7%

1460
Bengtsfors
4728
Billingsfors
1 195
11,7%

1460
Bengtsfors
4768
Bäckefors
689
6,7%

1460
Bengtsfors
5040
Skåpafors
313
3,1%

1460
Bengtsfors

I småort
354
3,5%

1460
Bengtsfors

Utanför tätort och småort
2 870
28,1%

1460
Bengtsfors

Totalt
10 225
100,0%

1461
Mellerud
4952
Mellerud
3 796
39,4%

1461
Mellerud
4776
Dals Rostock
885
9,2%

1461
Mellerud
5144
Åsensbruk
530
5,5%

1461
Mellerud
4764
Bränna
228
2,4%

1461
Mellerud

I småort
435
4,5%

1461
Mellerud

Utanför tätort och
småort
3 764
39,1%

1461
Mellerud

Totalt
9 638
100,0%

1462
Lilla Edet
4924
Lilla Edet
4 936
38,3%

1462
Lilla Edet
4944
Lödöse
1 265
9,8%

1462
Lilla Edet
4856
Göta
962
7,5%

1462
Lilla Edet
4978
Nygård
436
3,4%

1462
Lilla Edet
4872
Hjärtum
384
3,0%

1462
Lilla Edet

I småort
610
4,7%

1462
Lilla Edet

Utanför tätort och
småort
4 296
33,3%

1462
Lilla Edet

Totalt
12 889
100,0%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4912
Kinna
14 555
43,5%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4812
Fritsla
2 355
7,0%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4880
Horred
1 245
3,7%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
5064
Sätila
901
2,7%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4892
Hyssna
602
1,8%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4736
Björketorp
438
1,3%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4992
Rydal
405
1,2%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
5076
Torestorp
389
1,2%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
4724
Berghem
367
1,1%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark
5172
Öxabäck
336
1,0%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark

I småort
1 325
4,0%

1463
~~Lilla Edet~~ Mark

Utanför tätort och småort
10 576
31,6%

1463
Mark

Totalt
33 494
100,0%

1465
Svenljunga
5060
Svenljunga
3 379
32,4%

1465
Svenljunga
5016
Sexdrega
788
7,6%

1465
Svenljunga
4868
Hillared
591
5,7%

1465
Svenljunga
5168
Överlida
546
5,2%

1465
Svenljunga
5164
Östra Frölunda
323
3,1%

1465
Svenljunga
4956
Mjöbäck
294
2,8%

1465
Svenljunga
4876
Holsljunga
258
2,5%

1465
Svenljunga

I småort
372
3,6%

1465
Svenljunga

Utanför tätort och småort
3 879
37,2%

1465
Svenljunga

Totalt
10 430
100,0%

1466
Herrljunga
4864
Herrljunga
3 746
40,3%

1466
Herrljunga
4932
Ljung
727
7,8%

1466
Herrljunga
4712
Annelund
503
5,4%

1466
Herrljunga
4824
Fåglavik
176
1,9%

1466
Herrljunga

I småort
266
2,9%

1466
Herrljunga

Utanför tätort och småort
3 887
41,8%

1466
Herrljunga

Totalt
9 305
100,0%

1470
Vara
5500
Vara
3 779
23,6%

1470
Vara
5336
Kvänum
1 238
7,7%

1470
Vara
5512
Vedum
968
6,0%

1470
Vara
5440
Stora Levene
802
5,0%

1470
Vara
5204
Arentorp
472
2,9%

1470
Vara
5476
Tråvad
468
2,9%

1470
Vara
5316
Jung
411
2,6%

1470
Vara
5224
Emtunga
277
1,7%

1470
Vara
5346
Larv
216
1,3%

1470
Vara
4824
Fåglavik
33
0,2%

1470
Vara

I småort
475
3,0%

1470
Vara

Utanför tätort och småort
6 869
42,9%

1470
Vara

Totalt
16 008
100,0%

1471
Götene
5280
Götene
4 727
36,7%

1471
Götene
5340
Källby
1 551
12,0%

1471
Götene
5360
Lundsbrunn
862
6,7%

1471
Götene
5304
Hällekis
718
5,6%

1471
Götene

I småort
714
5,5%

1471
Götene

Utanför tätort och småort
4 307
33,4%

1471
Götene

Totalt
12 879
100,0%

1472
Tibro
5456
Tibro
8 005
75,7%
1472
Tibro
5232
Fagersanna
576
5,4%
1472
Tibro

I småort
122
1,2%
1472
Tibro

Utanför tätort och
småort
1 878
17,7%
1472
Tibro

Totalt
10 581
100,0%

1473
Töreboda
5484
Töreboda
4 299
45,4%
1473
Töreboda
5376
Moholm
664
7,0%
1473
Töreboda
5536
Älgarås
406
4,3%
1473
Töreboda

I småort
265
2,8%
1473
Töreboda

Utanför tätort och
småort
3 836
40,5%
1473
Töreboda

Totalt
9 470
100,0%

1480
Göteborg
4368
Göteborg
444 607
91,7%
1480
Göteborg
4524
Torslanda
10 129
2,1%
1480
Göteborg
4396
Hjuvik
3 754
0,8%
1480
Göteborg
4300
Billdal
3 569
0,7%
1480
Göteborg
4518
Mysterna
2 969
0,6%
1480
Göteborg
4528
Olofstorp
2 783
0,6%
1480
Göteborg
4550
Andalen
1 897
0,4%

1480
Göteborg
4332
Donsö
1 405
0,3%
1480
Göteborg
4588
Styrsö
1 331
0,3%
1480
Göteborg
4522
Nolvik
987
0,2%
1480
Göteborg
4294
Angered
898
0,2%
1480
Göteborg
4596
Säve
774
0,2%
1480
Göteborg
4322
Brännö
698
0,1%
1480
Göteborg
4456
Kvisljungeby
586
0,1%

1480
Göteborg
4302
Björlanda
524
0,1%

1480
Göteborg
4510
Tumlehed
448
0,1%

1480
Göteborg
4298
Asperö
424
0,1%

1480
Göteborg
4612
Vrångö
379
0,1%

1480
Göteborg
4546
Rödbo
255
0,1%

1480
Göteborg
4498
Låssby
231
0,0%

1480
Göteborg
5086
Trulsegården
212
0,0%

1480
Göteborg
3950
Gundal och Högås
49
0,0%

1480
Göteborg

I småort
2 726
0,6%

1480
Göteborg

Utanför tätort och
småort
3 307
0,7%

1480
Göteborg

Totalt
484 942
100,0%

1481
Mölndal
4368
Göteborg
37 233
63,9%

1481
Mölndal
4488
Lindome
10 642
18,3%

1481
Mölndal
4472
Kållered
6 784
11,6%

1481
Mölndal
4410
Hällesåker
371
0,6%

1481
Mölndal
4602
Tulebo
229
0,4%

1481
Mölndal
4520
Mölnlycke
105
0,2%

1481
Mölndal
3950
Gundal och Högås
36
0,1%

1481
Mölndal

I småort
1 094
1,9%

1481
Mölndal

Utanför tätort och
småort
1 740
3,0%

1481
Mölndal

Totalt
58 234
100,0%

1482
Kungälv
4452
Kungälv
21 139
54,6%

1482
Kungälv
4504
Marstrand
1 432
3,7%

1482
Kungälv
4444
Kode
1 336
3,5%

1482
Kungälv
4328
Diseröd
1 205
3,1%

1482
Kungälv
4604
Tjuvkil
480
1,2%

1482
Kungälv
4480
Kärna
451
1,2%

1482
Kungälv
4438
Kareby
286
0,7%

1482
Kungälv
5070
Aröd och Timmervik
217
0,6%

1482
Kungälv

I småort
2 816
7,3%

1482
Kungälv

Utanför tätort och småort
9 341
24,1%

1482
Kungälv

Totalt
38 703
100,0%

1484
Lysekil
4496
Lysekil
7 568
51,6%

1484
Lysekil
4316
Brastad
1 821
12,4%

1484
Lysekil
4360
Grundsund
663
4,5%

1484
Lysekil
4540
Rixö
390
2,7%

1484
Lysekil

I småort
865
5,9%

1484
Lysekil

Utanför tätort och småort
3 350
22,9%

1484
Lysekil

Totalt
14 657
100,0%

1485
Uddevalla
4608
Uddevalla
30 513
60,6%

1485
Uddevalla
4492
Ljungskile
3 351
6,7%

1485
Uddevalla
4388
Herrestad
2 412
4,8%

1485
Uddevalla
4590
Sunningen
589
1,2%

1485
Uddevalla
4296
Ammenäs
494
1,0%

1485
Uddevalla
4338
Fagerhult
389
0,8%

1485
Uddevalla
4398
Hogstorp
369
0,7%

1485
Uddevalla
5106
Utby
219
0,4%
1485
Uddevalla

I småort
2 252
4,5%
1485
Uddevalla

Utanför tätort och
småort
9 725
19,3%
1485
Uddevalla

Totalt
50 314
100,0%

1486
Strömstad
4584
Strömstad
6 110
53,1%
1486
Strömstad
4556
Skee
562
4,9%
1486
Strömstad
4439
Kebal
278
2,4%
1486
Strömstad

I småort
967
8,4%
1486
Strömstad

Utanför tätort och
småort
3 590
31,2%
1486
Strömstad

Totalt
11 507
100,0%

1487
Vänersborg
5132
Vänersborg
21 672
58,7%
1487
Vänersborg
5112
Vargön
4 981
13,5%
1487
Vänersborg
4760
Brålanda
1 472
4,0%
1487
Vänersborg
4820
Frändefors
645
1,7%
1487
Vänersborg
4974
Nordkroken
433
1,2%
1487
Vänersborg

I småort
931
2,5%
1487
Vänersborg

Utanför tätort och
småort
6 817
18,4%

1487
Vänersborg

Totalt
36 951
100,0%

1488
Trollhättan
5084
Trollhättan
44 498
83,5%

1488
Trollhättan
5020
Sjuntorp
2 132
4,0%

1488
Trollhättan
5108
Upphärad
571
1,1%

1488
Trollhättan
5038
Velanda
563
1,1%

1488
Trollhättan
5128
Väne-Åsaka
304
0,6%

1488
Trollhättan

I småort
378
0,7%

1488
Trollhättan

Utanför tätort och
småort
4 856
9,1%

1488
Trollhättan

Totalt
53 302
100,0%

1489
Alingsås
4700
Alingsås
22 919
63,6%

1489
Alingsås
5044
Sollebrunn
1 434
4,0%

1489
Alingsås
4908
Ingared
1 216
3,4%

1489
Alingsås
5136
Västra Bodarna
1 027
2,9%

1489
Alingsås
4840
Gräfsnäs
387
1,1%

1489
Alingsås
5052
Stora Mellby
305
0,8%

1489
Alingsås
4870
Hjälmared
231
0,6%

1489
Alingsås
4972
Norsesund
118
0,3%

1489
Alingsås

I småort
2 056
5,7%

1489
Alingsås

Utanför tätort och
småort
6 317
17,5%

1489
Alingsås

Totalt
36 010
100,0%

1490
Borås
4752
Borås
63 441
63,9%

1490
Borås
4808
Fristad
4 808
4,8%

1490
Borås
5120
Viskafors
3 677
3,7%

1490
Borås
4780
Dalsjöfors
3 344
3,4%

1490
Borås
5008
Sandared
2 993
3,0%

1490
Borås
5024
Sjömarken
2 596
2,6%

1490
Borås
4848
Gånghester
1 549
1,6%

1490
Borås
4996
Rydboholm
970
1,0%

1490
Borås
4960
Målsryd
910
0,9%

1490
Borås
4816
Frufällan
884
0,9%

1490
Borås
5012
Sandhult
599
0,6%

1490
Borås
4716
Aplared
452
0,5%

1490
Borås
5000
Rångedala
399
0,4%

1490
Borås
4748
Borgstena
398
0,4%

1490
Borås
4792
Dannike
377
0,4%

1490
Borås
4860
Hedared
348
0,4%

1490
Borås
5156
Äspered
283
0,3%

1490
Borås
4310
Bosnäs
267
0,3%

1490
Borås
4916
Kinnarumma
267
0,3%

1490
Borås
4756
Bredared
264
0,3%

1490
Borås
5078
Tosseryd
215
0,2%

1490
Borås

I småort
1 010
1,0%

1490
Borås

Utanför tätort och småort
9 274
9,3%

1490
Borås

Totalt
99 325
100,0%

1491
Ulricehamn
5104
Ulricehamn
9 250
41,3%

1491
Ulricehamn
5068
Timmele
850
3,8%

1491
Ulricehamn
4904
Hökerum
684
3,1%

1491
Ulricehamn
4788
Dalum
635
2,8%

1491
Ulricehamn
4740
Blidsberg
536
2,4%

1491
Ulricehamn
5116
Vegby
518
2,3%

1491
Ulricehamn
4852
Gällstad
494
2,2%

1491
Ulricehamn
4948
Marbäck
462
2,1%

1491
Ulricehamn
4968
Nitta
348
1,6%

1491
Ulricehamn
5004
Rånnaväg
340
1,5%

1491
Ulricehamn
5088
Trädet
280
1,3%

1491
Ulricehamn
4888
Hulu
273
1,2%

1491
Ulricehamn

I småort
776
3,5%

1491
Ulricehamn

Utanför tätort och småort
6 935
31,0%

1491
Ulricehamn

Totalt
22 381
100,0%

1492
Åmål
5140
Åmål
9 380
73,6%

1492
Åmål
4800
Fengersfors
375
2,9%

1492
Åmål
5096
Tösse
322
2,5%

1492
Åmål

I småort
289
2,3%

1492
Åmål

Utanför tätort och småort
2 371
18,6%

1492
Åmål

Totalt
12 737
100,0%

1493
Mariestad
5372
Mariestad
15 448
64,6%

1493
Mariestad
5488
Ullervad
911
3,8%

1493
Mariestad
5356
Lugnås
648
2,7%

1493
Mariestad
5412
Sjötorp
551
2,3%

1493
Mariestad
5364
Lyrestad
499
2,1%

1493
Mariestad

I småort
895
3,7%

1493
Mariestad

Utanför tätort och
småort
4 943
20,7%

1493
Mariestad

Totalt
23 895
100,0%

1494
Lidköping
5352
Lidköping
24 941
66,7%

1494
Lidköping
5516
Vinninga
1 064
2,8%

1494
Lidköping
5320
Järpås
808
2,2%

1494
Lidköping
5240
Filsbäck
647
1,7%

1494
Lidköping
5890
Örslösa
298
0,8%

1494
Lidköping
5404
Saleby
213
0,6%

1494
Lidköping
5480
Tun
207
0,6%

1494
Lidköping

I småort
1 472
3,9%

1494
Lidköping

Utanför tätort och
småort
7 730
20,7%

1494
Lidköping

Totalt
37 380
100,0%

1495
Skara
5420
Skara
10 963
59,0%

1495
Skara
5208
Axvall
1 175
6,3%

1495
Skara
5200
Ardala
741
4,0%

1495
Skara
5504
Varnhem
718
3,9%

1495
Skara
5216
Eggby
239
1,3%

1495
Skara

I småort
276
1,5%

1495
Skara

Utanför tätort och
småort
4 466
24,0%

1495
Skara

Totalt
18 578
100,0%

1496
Skövde
5428
Skövde
33 119
66,3%

1496
Skövde
5424
Skultorp
3 534
7,1%

1496
Skövde
5444
Stöpen
1 315
2,6%

1496
Skövde
5464
Tidan
939
1,9%

1496
Skövde
5468
Timmersdala
915
1,8%

1496
Skövde
5308
Igelstorp
654
1,3%

1496
Skövde
5524
Värsås
585
1,2%

1496
Skövde
5520
Väring
534
1,1%

1496
Skövde
5348
Lerdala
434
0,9%

1496
Skövde
5492
Ulvåker
265
0,5%

1496
Skövde

I småort
736
1,5%

1496
Skövde

Utanför tätort och
småort
6 950
13,9%

1496
Skövde

Totalt
49 980
100,0%

1497
Hjo
5296
Hjo
6 075
68,7%
1497
Hjo
5332
Korsberga
236
2,7%
1497
Hjo
5212
Blikstorp
206
2,3%
1497
Hjo

I småort
120
1,4%
1497
Hjo

Utanför tätort och
småort
2 212
25,0%
1497
Hjo

Totalt
8 849
100,0%

1498
Tidaholm
5460
Tidaholm
7 920
63,2%
1498
Tidaholm
5368
Madängsholm
442
3,5%
1498
Tidaholm
5220
Ekedalen
415
3,3%
1498
Tidaholm

I småort
700
5,6%
1498
Tidaholm

Utanför tätort och
småort
3 058
24,4%
1498
Tidaholm

Totalt
12 535
100,0%

1499
Falköping
5236
Falköping
15 821
50,7%
1499
Falköping
5436
Stenstorp
1 630
5,2%
1499
Falköping
5244
Floby
1 544
5,0%
1499
Falköping
5328
Kinnarp
948
3,0%
1499
Falköping
5532
Åsarp
579
1,9%
1499
Falköping
5508
Vartofta
519
1,7%
1499
Falköping
5472
Torbjörntorp
474
1,5%

1499
Falköping
5264
Gudhem
436
1,4%
1499
Falköping
5392
Odensberg
284
0,9%
1499
Falköping
5344
Kättilstorp
260
0,8%
1499
Falköping

I småort
561
1,8%
1499
Falköping

Utanför tätort och
småort
8 129
26,1%
1499
Falköping

Totalt
31 185
100,0%

6
Blekinge och
Skåne län.

Regionstyrelse

K: Blekinge län
Blekinge
Länsstyrelse
Landstinget
Blekinge

M: Skåne län
Skåne Länsstyrelse
Region Skåne

Blekinge län

1060
Olofström
2720
Olofström
7 382
55,1%

1060
Olofström
2668
Jämshög
1 543
11,5%

1060
Olofström
2684
Kyrkhult
999
7,5%

1060
Olofström
2772
Vilshult
357
2,7%

1060
Olofström
2628
Gränum
211
1,6%

1060
Olofström

I småort
150
1,1%

1060
Olofström

Utanför tätort och
småort
2 749
20,5%

1060
Olofström

Totalt
13 391
100,0%

1080
Karlskrona
2680
Karlskrona
32 606
53,1%

1080
Karlskrona
2736
Rödeby
3 356
5,5%

1080
Karlskrona
2712
Nättraby
3 053
5,0%

1080
Karlskrona
2664
Jämjö
2 596
4,2%

1080
Karlskrona
2640
Hasslö
1 643
2,7%

1080
Karlskrona
2740
Sturkö
1 293
2,1%

1080
Karlskrona
2620
Fridlevstad
697
1,1%

1080
Karlskrona
2764
Tving
477
0,8%

1080
Karlskrona
2760
Torhamn
473
0,8%

1080
Karlskrona
2744
Spjutsbygd
422
0,7%

1080
Karlskrona
2624
Fågelmara
398
0,6%

1080
Karlskrona
2738
Skavkulla och Skillingenäs
380
0,6%

1080
Karlskrona
2644
Holmsjö
347
0,6%

1080
Karlskrona
2612
Drottningskär
328
0,5%

1080
Karlskrona
2630
Gängletorp
276
0,4%

1080
Karlskrona
2686
Kättilsmåla
238
0,4%

1080
Karlskrona
2716
Nävragöl
229
0,4%

1080
Karlskrona
2606
Brömsebro
133
0,2%

1080
Karlskrona

I småort
2 167
3,5%

1080
Karlskrona

Utanför tätort och småort
10 271
16,7%

1080
Karlskrona

Totalt
61 383
100,0%

1081
Ronneby
2732
Ronneby
11 767
41,5%

1081
Ronneby
2672
Kallinge
4 767
16,8%

1081
Ronneby
2604
Bräkne-Hoby
1 769
6,2%

1081
Ronneby
2660
Johannishus
773
2,7%

1081
Ronneby
2688
Listerby
672
2,4%

1081
Ronneby
2734
Ronnebyhamn
464
1,6%

1081
Ronneby
2600
Backaryd
399
1,4%

1081
Ronneby
2616
Eringsboda
340
1,2%

1081
Ronneby
2632
Hallabro
252
0,9%

1081
Ronneby

I småort
1 317
4,6%

1081
Ronneby

Utanför tätort och småort
5 838
20,6%

1081
Ronneby

Totalt
28 358
100,0%

1082
Karlshamn
2676
Karlshamn
18 768
60,5%

1082
Karlshamn
2700
Mörrum
3 655
11,8%

1082
Karlshamn
2748
Svängsta
1 742
5,6%

1082
Karlshamn
2648
Hällaryd
553
1,8%

1082
Karlshamn
2776
Åryd
362
1,2%

1082
Karlshamn
2754
Torarp
273
0,9%

1082
Karlshamn
2724
Pukavik
126
0,4%

1082
Karlshamn

I småort
1 417
4,6%

1082
Karlshamn

Utanför tätort och småort
4 110
13,3%

1082
Karlshamn

Totalt
31 006
100,0%

1083
Sölvesborg
2752
Sölvesborg
7 883
47,6%

1083
Sölvesborg
2696
Mjällby
1 272
7,7%

1083
Sölvesborg
2652
Hällevik
776
4,7%

1083
Sölvesborg
2656
Hörvik
776
4,7%

1083
Sölvesborg
2708
Norje
674
4,1%

1083
Sölvesborg
2704
Nogersund
532
3,2%

1083
Sölvesborg
2692
Lörby
243
1,5%

1083
Sölvesborg
2774
Ysane
212
1,3%

1083
Sölvesborg
2768
Valjeviken
211
1,3%

1083
Sölvesborg
2724
Pukavik
157
0,9%

1083
Sölvesborg
3136
Valje
69
0,4%

1083
Sölvesborg

I småort
1 615
9,8%

1083
Sölvesborg

Utanför tätort och småort
2 138
12,9%

1083
Sölvesborg

Totalt
16 558
100,0%

Skåne län

1214
Svalöv
3716
Svalöv
3 344
25,7%

1214
Svalöv
3744
Teckomatorp
1 644
12,6%

1214
Svalöv
3544
Kågeröd
1 413
10,9%

1214
Svalöv
3340
Billeberga
948
7,3%

1214
Svalöv
3660
Röstånga
846
6,5%

1214
Svalöv
3760
Tågarp
425
3,3%

1214
Svalöv

I småort
450
3,5%

1214
Svalöv

Utanför tätort och småort
3 942
30,3%

1214
Svalöv

Totalt
13 012
100,0%

1230
Staffanstorp
3696
Staffanstorp
13 783
66,9%

1230
Staffanstorp
3460
Hjärup
3 885
18,9%

1230
Staffanstorp
3543
Kyrkheddinge
251
1,2%

1230
Staffanstorp

I småort
894
4,3%

1230
Staffanstorp

Utanför tätort och småort
1 789
8,7%

1230
Staffanstorp

Totalt
20 602
100,0%

1231
Burlöv
3604
Malmö
9 108
59,5%

1231
Burlöv
3812
Åkarp
5 393
35,2%

1231
Burlöv
3374
Burlövs egnahem
523
3,4%

1231
Burlöv

I småort
77
0,5%

1231
Burlöv

Utanför tätort och
småort
219
1,4%

1231
Burlöv

Totalt
15 320
100,0%

1233
Vellinge
3496
Höllviken
10 014
31,6%

1233
Vellinge
3672
Skanör med
Falsterbo
6 861
21,6%

1233
Vellinge
3780
Vellinge
6 115
19,3%

1233
Vellinge
3572
Ljunghusen
2 444
7,7%

1233
Vellinge
3492
Hököpinge
923
2,9%

1233
Vellinge
3800
Västra Ingelstad
703
2,2%

1233
Vellinge
3658
Rängs sand
596
1,9%

1233
Vellinge
3438
Gessie villastad
485
1,5%

1233
Vellinge
3832
Östra Grevie
436
1,4%

1233
Vellinge

I småort
1 059
3,3%

1233
Vellinge

Utanför tätort och
småort
2 086
6,6%

1233
Vellinge

Totalt
31 722
100,0%

1256
Östra Göinge
2972
Knislinge
3 016
21,6%

1256
Östra Göinge
2828
Broby
2 931
20,9%

1256
Östra Göinge
2884
Glimåkra
1 483
10,6%

1256
Östra Göinge
3052
Sibbhult
1 383
9,9%

1256
Östra Göinge
2912
Hanaskog
1 316
9,4%

1256
Östra Göinge
2948
Immeln
291
2,1%

1256
Östra Göinge
2920
Hjärsås
233
1,7%

1256
Östra Göinge
3212
Östanå
221
1,6%
1256
Östra Göinge

I småort
303
2,2%
1256
Östra Göinge

Utanför tätort och
småort
2 814
20,1%
1256
Östra Göinge

Totalt
13 991
100,0%

1257
Örkelljunga
3208
Örkelljunga
4 574
47,9%
1257
Örkelljunga
3080
Skånes-Fagerhult
854
8,9%
1257
Örkelljunga
3188
Åsljunga
690
7,2%
1257
Örkelljunga
2856
Eket
448
4,7%
1257
Örkelljunga

I småort
338
3,5%
1257
Örkelljunga

Utanför tätort och
småort
2 649
27,7%
1257
Örkelljunga

Totalt
9 553
100,0%

1260
Bjuv
3352
Bjuv
6 348
45,3%
1260
Bjuv
3392
Ekeby
3 044
21,7%
1260
Bjuv
3344
Billesholm
2 794
19,9%
1260
Bjuv
3432
Gunnarstorp
362
2,6%
1260
Bjuv
3736
Södra Vrams fälad
262
1,9%
1260
Bjuv

I småort
112
0,8%
1260
Bjuv

Utanför tätort och
småort
1 085
7,7%

1260
Bjuv

Totalt
14 007
100,0%

1261
Kävlinge
3552
Kävlinge
8 550
32,0%

1261
Kävlinge
3592
Löddeköpinge
5 582
20,9%

1261
Kävlinge
3408
Furulund
3 888
14,6%

1261
Kävlinge
3464
Hofterup
3 243
12,1%

1261
Kävlinge
3388
Dösjebro
752
2,8%

1261
Kävlinge
3662
Sandskogen
533
2,0%

1261
Kävlinge
3336
Barsebäck
509
1,9%

1261
Kävlinge
3337
Barsebäckshamn
401
1,5%

1261
Kävlinge
3568
Lilla Harrie
321
1,2%

1261
Kävlinge
3718
Saxtorpsskogen
177
0,7%

1261
Kävlinge

I småort
910
3,4%

1261
Kävlinge

Utanför tätort och småort
1 838
6,9%

1261
Kävlinge

Totalt
26 704
100,0%

1262
Lomma
3576
Lomma
8 820
46,8%

1262
Lomma
3356
Bjärred
8 663
45,9%

1262
Lomma
3402
Flädie
230
1,2%

1262
Lomma

I småort
432
2,3%

1262
Lomma

Utanför tätort och småort
709
3,8%

1262
Lomma

Totalt
18 854
100,0%

1263
Svedala
3724
Svedala
9 593
51,3%

1263
Svedala
3332
Bara
3 270
17,5%

1263
Svedala
3532
Klågerup
1 883
10,1%

1263
Svedala
3668
Sjödiken
363
1,9%

1263
Svedala
3466
Holmeja
232
1,2%

1263
Svedala

I småort
696
3,7%

1263
Svedala

Utanför tätort och småort
2 679
14,3%

1263
Svedala

Totalt
18 716
100,0%

1264
Skurup
3684
Skurup
6 978
48,4%

1264
Skurup
3656
Rydsgård
1 301
9,0%

1264
Skurup
3680
Skivarp
1 252
8,7%

1264
Skurup
3300
Abbekås
708
4,9%

1264
Skurup

I småort
538
3,7%

1264
Skurup

Utanför tätort och
småort
3 638
25,2%

1264
Skurup

Totalt
14 415
100,0%

1265
Sjöbo
3664
Sjöbo
6 364
36,4%

1265
Sjöbo
3364
Blentarp
1 144
6,5%

1265
Sjöbo
3792
Vollsjö
788
4,5%

1265
Sjöbo
3600
Lövestad
608
3,5%

1265
Sjöbo
3714
Sjöbo sommarby och
Svansjö sommarby
608
3,5%

1265
Sjöbo
2952
Karups sommarby
316
1,8%

1265
Sjöbo
3360
Bjärsjölagård
311
1,8%

1265
Sjöbo
3738
Sövde
301
1,7%

1265
Sjöbo
3816
Äsperöd
226
1,3%

1265
Sjöbo

I småort
1 442
8,2%

1265
Sjöbo

Utanför tätort och
småort
5 393
30,8%

1265
Sjöbo

Totalt
17 501
100,0%

1266
Hörby
3500
Hörby
6 651
46,6%
1266
Hörby
3580
Ludvigsborg
743
5,2%
1266
Hörby
3636
Osbyholm
260
1,8%
1266
Hörby

I småort
1 487
10,4%
1266
Hörby

Utanför tätort och
småort
5 133
36,0%
1266
Hörby

Totalt
14 274
100,0%

1267
Höör
3504
Höör
7 379
50,5%
1267
Höör
3728
Sätofta
1 160
7,9%
1267
Höör
3748
Tjörnarp
742
5,1%
1267
Höör
3634
Ormanäs och
Stanstorp
422
2,9%
1267
Höör
3574
Ljungstorp och
Jägersbo
384
2,6%
1267
Höör
3622
Norra Rörum
203
1,4%
1267
Höör
3588
Löberöd
11
0,1%

1267
Höör

I småort
1 132
7,8%
1267
Höör

Utanför tätort och
småort
3 171
21,7%
1267
Höör

Totalt
14 604
100,0%

1270
Tomelilla
3112
Tomelilla
6 204
48,9%
1270
Tomelilla
2836
Brösarp
700
5,5%
1270
Tomelilla
3028
Onslunda
453
3,6%
1270
Tomelilla
3084
Smedstorp
372
2,9%
1270
Tomelilla
2996
Lunnarp
343
2,7%
1270
Tomelilla

I småort
607
4,8%
1270
Tomelilla

Utanför tätort och
småort
4 003
31,6%

1270
Tomelilla

Totalt
12 682
100,0%

1272
Bromölla
2832
Bromölla
7 428
61,4%

1272
Bromölla
3024
Näsum
1 119
9,2%

1272
Bromölla
3136
Valje
702
5,8%

1272
Bromölla
2892
Gualöv
539
4,5%

1272
Bromölla
3020
Nymölla
294
2,4%

1272
Bromölla

I småort
672
5,6%

1272
Bromölla

Utanför tätort och
småort
1 344
11,1%

1272
Bromölla

Totalt
12 098
100,0%

1273
Osby
3032
Osby
6 947
55,1%

1273
Osby
3000
Lönsboda
1 899
15,1%

1273
Osby
2956
Killeberg
575
4,6%

1273
Osby

I småort
393
3,1%

1273
Osby

Utanför tätort och
småort
2 786
22,1%

1273
Osby

Totalt
12 600
100,0%

1275
Perstorp
3036
Perstorp
5 468
79,4%
1275
Perstorp

I småort
268
3,9%
1275
Perstorp

Utanför tätort och småort
1 150
16,7%
1275
Perstorp

Totalt
6 886
100,0%

1276
Klippan
2964
Klippan
7 778
48,5%
1276
Klippan
2992
Ljungbyhed
2 057
12,8%
1276
Klippan
3224
Östra Ljungby
893
5,6%
1276
Klippan
3092
Stidsvig
730
4,5%
1276
Klippan
2968
Klippans bruk
301
1,9%
1276
Klippan
3534
Krika
208
1,3%
1276
Klippan

I småort
1 007
6,3%

1276
Klippan

Utanför tätort och småort
3 074
19,2%
1276
Klippan

Totalt
16 048
100,0%

1277
Åstorp
3192
Åstorp
8 506
62,8%
1277
Åstorp
2928
Hyllinge
2 002
14,8%
1277
Åstorp
2984
Kvidinge
1 796
13,3%
1277
Åstorp

I småort
177
1,3%
1277
Åstorp

Utanför tätort och småort
1 060
7,8%
1277
Åstorp

Totalt
13 541
100,0%

1278
Båstad
2840
Båstad
4 793
34,1%

1278
Båstad
2880
Förslöv
1 998
14,2%

1278
Båstad
3116
Torekov
888
6,3%

1278
Båstad
2888
Grevie
769
5,5%

1278
Båstad
3220
Östra Karup
563
4,0%

1278
Båstad
3172
Västra Karup
556
4,0%

1278
Båstad
3144
Vejbystrand
195
1,4%

1278
Båstad

I småort
1 060
7,5%

1278
Båstad

Utanför tätort och småort
3 222
22,9%

1278
Båstad

Totalt
14 044
100,0%

1280
Malmö
3604
Malmö
248 912
91,8%

1280
Malmö
3640
Oxie
9 225
3,4%

1280
Malmö
3372
Bunkeflostrand
6 874
2,5%

1280
Malmö
3756
Tygelsjö
1 862
0,7%

1280
Malmö
3536
Kristineberg
1 076
0,4%

1280
Malmö
3524
Södra Klagshamn
975
0,4%

1280
Malmö
3788
Vintrie
338
0,1%

1280
Malmö
3804
Västra Klagstorp
266
0,1%

1280
Malmö

I småort
550
0,2%

1280
Malmö

Utanför tätort och småort
1 193
0,4%

1280
Malmö

Totalt
271 271
100,0%

1281
Lund
3584
Lund
76 188
74,5%

1281
Lund
3732
Södra Sandby
5 941
5,8%

1281
Lund
3380
Dalby
5 517
5,4%

1281
Lund
3776
Veberöd
3 717
3,6%

1281
Lund
3416
Genarp
2 647
2,6%

1281
Lund
3506
Idala
739
0,7%

1281
Lund
3712
Stångby
677
0,7%

1281
Lund
3480
Torna Hällestad
572
0,6%

1281
Lund
3648
Revingeby
538
0,5%

1281
Lund

I småort
1 291
1,3%

1281
Lund

Utanför tätort och
småort
4 430
4,3%

1281
Lund

Totalt
102 257
100,0%

1282
Landskrona
3560
Landskrona
28 670
72,9%

1282
Landskrona
3476
Häljarp
2 561
6,5%

1282
Landskrona
3428
Glumslöv
1 861
4,7%

1282
Landskrona
3328
Asmundtorp
1 551
3,9%

1282
Landskrona
3718
Saxtorpsskogen
552
1,4%

1282
Landskrona
3484
Härslöv
401
1,0%

1282
Landskrona
3316
Annelöv
341
0,9%

1282
Landskrona
3542
Kvärlöv
206
0,5%

1282
Landskrona
3652
Rydebäck
40
0,1%

1282
Landskrona
3760
Tågarp
9
0,0%

1282
Landskrona

I småort
1 047
2,7%

1282
Landskrona

Utanför tätort och
småort
2 107
5,4%

1282
Landskrona

Totalt
39 346
100,0%

1283
Helsingborg
3452
Helsingborg
91 457
74,9%

1283
Helsingborg
3820
Ödåkra
4 771
3,9%

1283
Helsingborg
3652
Rydebäck
4 445
3,6%

1283
Helsingborg
3456
Hittarp
3 837
3,1%

1283
Helsingborg
3644
Påarp
2 728
2,2%

1283
Helsingborg
3376
Bårslöv
2 682
2,2%

1283
Helsingborg
3620
Mörarp
1 744
1,4%

1283
Helsingborg
3412
Gantofta
1 387
1,1%

1283
Helsingborg
3516
Kattarp
706
0,6%

1283
Helsingborg
3304
Allerum
628
0,5%

1283
Helsingborg
3772
Vallåkra
594
0,5%

1283
Helsingborg
3384
Domsten
566
0,5%

1283
Helsingborg
3444
Hasslarp
447
0,4%

1283
Helsingborg
3764
Tånga och Rögle
230
0,2%

1283
Helsingborg
3766
Utvälinge
213
0,2%

1283
Helsingborg
3784
Viken
3
0,0%

1283
Helsingborg

I småort
1 039
0,9%

1283
Helsingborg

Utanför tätort och
småort
4 585
3,8%

1283
Helsingborg

Totalt
122 062
100,0%

1284
Höganäs
3488
Höganäs
13 550
57,7%

1284
Höganäs
3784
Viken
3 750
16,0%

1284
Höganäs
3512
Jonstorp
1 771
7,5%

1284
Höganäs
3616
Mölle
725
3,1%

1284
Höganäs
3320
Arild
537
2,3%

1284
Höganäs
3612
Mjöhult
264
1,1%

1284
Höganäs
3508
Ingelsträde
238
1,0%

1284
Höganäs

I småort
488
2,1%

1284
Höganäs

Utanför tätort och småort
2 159
9,2%

1284
Höganäs

Totalt
23 482
100,0%

1285
Eslöv
3396
Eslöv
16 551
55,0%

1285
Eslöv
3608
Marieholm
1 578
5,2%

1285
Eslöv
3700
Stehag
1 129
3,8%

1285
Eslöv
3588
Löberöd
1 086
3,6%

1285
Eslöv
3400
Flyinge
979
3,3%

1285
Eslöv
3440
Harlösa
742
2,5%

1285
Eslöv
3348
Billinge
444
1,5%

1285
Eslöv
3540
Kungshult
367
1,2%

1285
Eslöv
3436
Gårdstånga
339
1,1%

1285
Eslöv
3472
Hurva
332
1,1%

1285
Eslöv
3704
Stockamöllan
301
1,0%

1285
Eslöv
3830
Väggarp
213
0,7%

1285
Eslöv

I småort
762
2,5%

1285
Eslöv

Utanför tätort och småort
5 264
17,5%

1285
Eslöv

Totalt
30 087
100,0%

1286
Ystad
3808
Ystad
17 286
63,7%

1286
Ystad
3556
Köpingebro
1 060
3,9%

1286
Ystad
3720
Svarte
836
3,1%

1286
Ystad
3632
Nybrostrand
675
2,5%

1286
Ystad
3596
Löderup
558
2,1%

1286
Ystad
3740
Sövestad
376
1,4%

1286
Ystad
3424
Glemmingebro
349
1,3%

1286
Ystad
3448
Hedeskoga
280
1,0%

1286
Ystad
3708
Stora Herrestad
258
1,0%

1286
Ystad

I småort
1 149
4,2%

1286
Ystad

Utanför tätort och
småort
4 293
15,8%

1286
Ystad

Totalt
27 120
100,0%

1287
Trelleborg
3752
Trelleborg
25 643
64,4%

1287
Trelleborg
3312
Anderslöv
1 680
4,2%

1287
Trelleborg
3420
Gislövs läge och
Simremarken
1 462
3,7%

1287
Trelleborg
3688
Smygehamn
1 174
2,9%

1287
Trelleborg
3676
Skegrie
745
1,9%

1287
Trelleborg
3338
Beddingestrand
644
1,6%

1287
Trelleborg
3528
Klagstorp
341
0,9%

1287
Trelleborg
3308
Alstad
252
0,6%

1287
Trelleborg

I småort
3 020
7,6%

1287
Trelleborg

Utanför tätort och
småort
4 869
12,2%

1287
Trelleborg

Totalt
39 830
100,0%

1290
Kristianstad
2980
Kristianstad
33 083
43,6%

1290
Kristianstad
3184
Åhus
8 984
11,8%

1290
Kristianstad
3108
Tollarp
3 170
4,2%

1290
Kristianstad
2904
Hammar
1 971
2,6%

1290
Kristianstad
2872
Fjälkinge
1 639
2,2%

1290
Kristianstad
3200
Önnestad
1 366
1,8%

1290
Kristianstad
2848
Degeberga
1 305
1,7%

1290
Kristianstad
3016
Norra Åsum
1 248
1,6%

1290
Kristianstad
2876
Färlöv
976
1,3%

1290
Kristianstad
2896
Gärds Köpinge
936
1,2%

1290
Kristianstad
3148
Viby
936
1,2%

1290
Kristianstad
2864
Everöd
855
1,1%

1290
Kristianstad
2800
Arkelstorp
772
1,0%

1290
Kristianstad
3040
Rinkaby
700
0,9%

1290
Kristianstad
3156
Vinnö
496
0,7%

1290
Kristianstad
2808
Balsby
407
0,5%

1290
Kristianstad
2988
Linderöd
396
0,5%

1290
Kristianstad
3216
Österslöv
381
0,5%

1290
Kristianstad
2906
Hammarslund
346
0,5%

1290
Kristianstad
3180
Yngsjö
341
0,4%

1290
Kristianstad
2844
Bäckaskog
308
0,4%

1290
Kristianstad
3228
Östra Sönnarslöv
291
0,4%

1290
Kristianstad
3034
Ovesholm
283
0,4%

1290
Kristianstad
2924
Huaröd
274
0,4%

1290
Kristianstad
3124
Torsebro
262
0,3%

1290
Kristianstad
3170
Vittskövle
230
0,3%

1290
Kristianstad

I småort
3 214
4,2%

1290
Kristianstad

Utanför tätort och småort
10 745
14,2%

1290
Kristianstad

Totalt
75 915
100,0%

1291
Simrishamn
3060
Simrishamn
6 546
33,7%

1291
Simrishamn
2960
Kivik
1 013
5,2%

1291
Simrishamn
2900
Gärsnäs
955
4,9%

1291
Simrishamn
2820
Borrby
947
4,9%

1291
Simrishamn
2908
Hammenhög
908
4,7%

1291
Simrishamn
3072
Skillinge
841
4,3%

1291
Simrishamn
3048
Sankt Olof
640
3,3%

1291
Simrishamn
2824
Brantevik
451
2,3%

1291
Simrishamn
3232
Östra Tommarp
279
1,4%

1291
Simrishamn
3152
Vik
264
1,4%

1291
Simrishamn
3164
Vitaby
255
1,3%

1291
Simrishamn
2812
Baskemölla
238
1,2%

1291
Simrishamn
3056
Simris
235
1,2%

1291
Simrishamn

I småort
1 480
7,6%

1291
Simrishamn

Utanför tätort och småort
4 373
22,5%

1291
Simrishamn

Totalt
19 425
100,0%

1292
Ängelholm
3196
Ängelholm
22 532
58,8%

1292
Ängelholm
3012
Munka-Ljungby
2 877
7,5%

1292
Ängelholm
3144
Vejbystrand
2 569
6,7%

1292
Ängelholm
3100
Strövelstorp
1 012
2,6%

1292
Ängelholm
2916
Hjärnarp
871
2,3%

1292
Ängelholm
3063
Skepparkroken
705
1,8%

1292
Ängelholm
3102
Svenstorp
238
0,6%

1292
Ängelholm
3010
Margretetorp
211
0,6%

1292
Ängelholm
2942
Höja
200
0,5%

1292
Ängelholm
3192
Åstorp
8
0,0%

1292
Ängelholm

I småort
1 898
4,9%

1292
Ängelholm

Utanför tätort och
småort
5 226
13,6%

1292
Ängelholm

Totalt
38 347
100,0%

1293
Hässleholm
2936
Hässleholm
17 730
36,1%

1293
Hässleholm
3128
Tyringe
4 573
9,3%

1293
Hässleholm
3160
Vinslöv
3 865
7,9%

1293
Hässleholm
2816
Bjärnum
2 643
5,4%

1293
Hässleholm
3104
Sösdala
1 785
3,6%

1293
Hässleholm
3168
Vittsjö
1 691
3,4%

1293
Hässleholm
2940
Hästveda
1 682
3,4%

1293
Hässleholm
3120
Tormestorp
1 045
2,1%

1293
Hässleholm
3096
Stoby
736
1,5%

1293
Hässleholm
3062
Sjörröd
672
1,4%

1293
Hässleholm
2868
Finja
553
1,1%

1293
Hässleholm
3140
Vankiva
363
0,7%

1293
Hässleholm
2804
Ballingslöv
321
0,7%

1293
Hässleholm
2860
Emmaljunga
291
0,6%

1293
Hässleholm
3044
Röke
243
0,5%
1293
Hässleholm
3008
Mala
228
0,5%
1293
Hässleholm
3176
Västra Torup
210
0,4%
1293
Hässleholm

I småort
1 062
2,2%
1293
Hässleholm

Utanför tätort och
småort
9 455
19,2%
1293
Hässleholm

Totalt

49 148
100,0%

Vilka är statsrådens utredningar, åsikter och förslag?

Hur inverkar höstbudgeten 2015, vårbudgeten 2016 och artiklarna i kapitel 3 på regionplaneringen ?

I kapitel 4 om världsplanering finns exempel på hur man kan angripa planeringsproblem.